

Rendvédelem-történeti Füzetek

Acta Historiae Praesidii Ordinis

HU - ISSN 1216 - 6774

HU - e-ISSN 2560-144X

XXIX.évf. (2019) 58.sz.

TUDOMÁNYOS PERIODIKA

Megjelenik évente kétszer

100 éve államosították a magyar rendőrségeket

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

Tisztelt olvasó!

A tanulmányok szövegét ugyan szakmai lektorálás nyomán publikáljuk, azonban a szerzői szuverenitást a szerkesztőség tiszteletben tartja. A szerzők — tudomány határain belüli — álláspontját akceptáljuk. A szerkesztőség és a szerzők közötti esetleges véleménykülönbséget a szerkesztőség a jegyzetekben juttatja kifejezésre, amennyiben elkerülhetetlennek tartjuk a szerzőtől eltérő szerkesztőségi álláspont megjelentetését. A szerzői szabadság határának a tudományos művekkel szembeni elvárásnak való megfelelést tartjuk, tartalmi és formai tekintetben egyaránt.

A szerkesztőség elérhetősége:

✉: H-1037 Budapest, Haránt u. 12.

☎: (+36/06-1) 250-6199

☎: (+36/06-70) 326-1150

@: rtf1991@freemail.hu

A folyóiratban közölt tanulmányokat, vagy a számok bármely részét a kiadó engedélye nélkül bármely formában, illetve bármely eszközzel sokszorosítani és közölni tilos.

© All right reserved.

HU-ISSN 1216-6774
HU e-ISSN 2560-144X

Budapest
2019

A szerkesztőség tagjai és intézményi szellemi műhelyekhez kötődésük
(Vastagítva a munkaviszony szerinti intézmény.)

	<p>Főszerkesztő: Dr. PARÁDI József Cs.C. nyugalmazott főiskolai tanár - Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. - Eötvös Loránd University Faculty of Law = Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. - National University of Public Service Faculty of Law Enforcement = Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar.</p>
	<p>Szerkesztő: PARÁDI Ákos - Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.</p>
	<p>Német rezümék ARTNER Ramona - Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.</p>
	<p>Angol rezümék VARJÚ László - Veritas Research Institute of History = Veritas Történetkutató Intézet.</p>
	<p>Szerkesztőbizottság elnöke: Prof. dr. habil MEZEY Barna DSc. - Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. - Eötvös Loránd University Faculty of Law = Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. - Hungarian Prison Service Society = Magyar Börtönügyi Társaság. - European Lawyer Journal* = Európai Jogi Szemle. - Iustum Aequum Salutera = A jogegyenlőség dicsérete. - Journal of European of History of Law = Európai Jogtörténeti Szemle.</p>
	<p>Szerkesztőbizottság tagja: Prof. dr. habil SZAKÁLY Sándor DSc. - Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. - Veritas Research Institute of History = Veritas Történetkutató Intézet. - Ministry of Defence Military History Institute and Museum = Hadtörténeti Intézet és Múzeum. - Vienne Diary = Bécsi Napló. - New Hungarian Review = Új Magyar Szemle. - Centuries (Historical Magazine of the Hungarian Historical Society) = Századok. - Historical Review = Történelmi Szemle.</p>
	<p>Szerkesztőbizottság tagja: Dr. habil BODA József docens Ph.D. - Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. - National University of Public Service Faculty of Law Enforcement = Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar. - Police Practice and Research an International Journal = Rendvédelmi gyakorlat és kutatás, nemzetközi folyóirat. - Journal of Eastern European Criminal Law = Kelet Európai Büntetőjogi Szemle. - Hungarian Law Enforcement (Law Enforcement Magazine) = Magyar Rendészet. - National Security Review = Nemzetbiztonsági Szemle.</p>

* Az aláhúzott folyóiratnév a megjelenés nyelvén közölt cím.

Folyóiratunk szerkesztőbizottságának az elnöke prof. dr. MEZEY Barna DSc. szóban bejelentette, hogy a szerkesztőbizottsági tisztségéről le kíván mondani. Lapunk olvasóitól várhatóan a következő számban fog elköszönni.

A folyóirat első minősítése

Tisztelt Elnök Úr!

Tisztelettel és egyben örömmel tájékoztatom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága, az éves tervében foglaltaknak és az Önök kérésének megfelelően megvizsgálta a hadtudományban meglévő mértékadó folyóiratokat, továbbá az új kérelmeket.

Megköszönjük az adatszolgáltatás során nyújtott segítségüket és együttműködésüket.

A kérelmek elbírálását követően a Hadtudományi Bizottság a hadtudományban mértékadó folyóiratok listájára, 2008-tól felvette a következő folyóiratot:

„Rendvédelem-történeti Füzetek, HU-ISSN 1216-6774”

Tisztelt Elnök Úr! További tudományos munkájukhoz a Bizottság nevében kívánunk Önnek, a magyar tudomány, benne a hadtudomány nem kis felelősséggel járó szolgálatában kiapadhatatlan alkotóerőt és kitűnő egészséget, sok sikert és eredményt.

Budapest, 2008. június 09-én.

Szívélyes üdvözlettel:

Dr. FELHÁZI Sándor
sk. titkár

Ars dictandi

A Rendvédelem-történeti Füzetek (*Acta Historiae Praesidii Ordinis*), HU-ISSN 1216-6774. periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alapítása évében hozta létre és 1991-től jelennek meg a folyóirat számai. A tudományos társaság által létrehozott sorozatok között e periodika volt az első. A periodika célja, hogy a magyar rendvédelem-történet körében keletkezett új kutatási eredmények számára bemutatási lehetőséget teremtsen.

Az alapítók szándéka szerint:

- a periodika számaiban — évente két alkalommal — a tudományos közlés igényeinek megfelelő tanulmányok jelenhetnek meg;
- azokat az írásműveket fogadja be a lap, amelyek tartalma a magyar rendvédelem-történet körébe tartozik, vagy azzal összefüggésben áll.

Mivel a lapalapítás óta eltelt huzamos idő után is az egyetlen magyar nyelvű periodika maradt, amely fő feladatának a nemzeti rendvédelem-történetünk művelési eredményeinek tudományos színvonalú közzétételét tekintette, ezért olyan indexrendszerrel erősítettük meg a folyóiratot, amelynek a használata segítséget jelenthet a téma iránt érdeklődőknek és az abban elmélyülni kívánók számára egyaránt.

A folyóirat tudományos jellegéből fakadóan világnézeti prekonceptióktól terhelte írások közzétételétől tartózkodunk. A történelmi tényeket, a kutatási eredményeket ismertető, azokból egzakt következtetéseket levonó alkotásokat teszünk közzé.

Összességében a szerkesztőség — az alapítók szellemiségének megfelelően — arra törekszik, hogy a folyóiratban a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó azon írásművek jelenjenek meg, amelyek megfelelnek a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek.

S Z E R Z Ő K

	<p>Dr. ERNYES Mihály mag. ²⁵</p> <p>(+36/06-20) 326-7193 ; ermi_uroda@freemail.hu (Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító [ORCID] : 0000-0001-7819-1781</p> <p>A jogtudomány egyetemi doktora. A rendvédelem-történet magisztere. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Magyar rendőrség-történeti szakértő. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar rendőrségek története.</p>
	<p>Dr. FÓRIZS Sándor CSc nyá.egyetemi tanár ; </p> <p>(+36/06-30) 932-5508 ; drforizsdandor@invitel.hu Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító [ORCID] : 0000-0001- 6019-3295</p> <p>A hadtudományok egyetemi doktora és kandidátusa, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Rendészettudományi doktori Iskoláinak témavezető oktatója. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Hadtudományi Társaság tagja. Kutatási területe a magyar határőrizet pártállamkori időszakának története.</p>
	<p>Dr. OLASZ Lajos Ph.D. egyetemi adjunktus ²⁵</p> <p>olasz@jgyphk.u-szeged.hu (Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító [ORCID] 0000-0002-4463-3251</p> <p>A történelemtudomány Ph.D. doktora. A Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Repüléstörténeti Társaság tagja. Kutatási területe a XX. századi politikatörténet, a két világháború közötti időszak és az I. valamint a II. világháború hadtörténete.</p>
	<p>Dr. PARÁDI József Cs.C. nyá. főiskolai tanár, mag. ²⁵</p> <p>(+36/06-70) 326-1151 ; paradi.jozsef@gmail.com (Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító [ORCID] 0000-0003-3368-2944)</p> <p>Bölcsészdoktor, a hadtudományi kandidátusa. A Hadtudományi Doktori Iskola és a Rendészettudományi Doktori Iskola témavezető oktatója. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke. A rendvédelem-történet magistere. Határőrizet-történeti szakértő. A <i>Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)</i> HU-ISSN 1216-6774. és a <i>Rendvédelem-történeti Hirlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)</i> HU-ISSN 1785-3257. periodikák főszerkesztője, „A magyar rendvédelem-történet öröksége.” HU-ISSN 2062-8447 , „A magyar rendvédelem-történet hagyatéka” HU-ISSN 2064-4728 , a „Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában” HU-ISSN 2064-5333 , a „Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok” HU-ISSN 2415-9875 és a „Salutem” HU-ISSN 2416-2078. könyvsorozatok sorozat-szerkesztője. Kutatási területe a polgári magyar állam rendvédelem-története.</p>
	<p>SIMON F Nándor mag. ²⁵</p> <p>(+36/06-1) 416-2433 ; simon.f.nandor@gmail.hu (Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító [ORCID] : 0000-0003-3505-6031)</p> <p>A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségének a tagja. A rendvédelem-történet magistere. A diplomatica-paleográfia-papirologia-szfragiszтика segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.</p>

SZIGETVÁRI Oszkár

(+36/06-70) 340-3055 ; szigetvarioszkar@gmail.com

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító [ORCID] : 0000-0003-4166-1625

Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskolájának doktorandusza, a Rendészeti Doktoranduszok Országos Egyesületének a tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a magyar rendvédelmi testületek nyomonkövető szervezeteinek történelme.

Piktogram

A rendvédelem-történelmi elismerések

Mag.

A rendvédelem-történelmi magistere

25 év a Magyar Rendvédelem-történelmi Szolgálatában Emlékérme

Rendvédelem-történelmi Díj

Rendvédelem-történelmi Érdemrend a rendvédelem-történelmi kiváló művelőjének

Rendvédelem-történelmi Érdemrend a rendvédelem-történelmi önzetlen támogatójának

Rendvédelem-történelmi Érdemkereszt a rendvédelem-történelmi kiváló művelőjének

Rendvédelem-történelmi Érdemkereszt a rendvédelem-történelmi önzetlen támogatójának

Rendvédelem-történelmi Érdemérem

Ajánlásjegyzék

- XIV. évf. (2008) 17.sz. .... Dr. KESERŰ Isván ✚ 2004
- XV. évf. (2008) 18.sz. .... A magyar állami rendvédelmi szervezetek detektívtestületei.
- XVI. évf. (2009) 19.sz. .... Dr. BACSA Gábor ✚ 2003
- XVII. évf. (2009) 20.sz. .... A magyar határrendőrségek.
- XVIII. évf. (2010) 21.sz. .... O' SVÁTH Pál ✚ 1908
- XIX. évf. (2010) 22.sz. .... A Magyar Királyi Nemesi Testőrség.
- XX. évf. (2011) 23.sz. .... Dr. NAGY József ✚ 2005
- XXI. évf. (2011) 24.sz. .... A Magyar Királyi Csendőrség.
- XXII. évf. (2012) 25.sz. .... vitéz KISS Gábor ✚ 2006
- XXII. évf. (2012) 26.sz. .... A Magyar Királyi Koronaőrség.
- XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. .... Dr. ZACHAR József ✚ 2009
- XXIII. évf. (2013) 31-32-33-34.sz. .... A Magyar Királyi Darabont Testőrség.
- XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. .... gróf SZÉCHÉNYI Ödön ✚ 1922
- XXIV. évf. (2014) 39-40-41-42.sz. .... A Magyar Királyi Testőrség.
- XXV. évf. (2015) 43-44-45-46.sz. .... REKTOR Béla ✚ 1989
- XXV. évf. (2015) 47-48-49-50.sz. .... Mezőrendőrség
- XXVI. évf. (2016) 51.sz. .... CZÁJLIK Alajos ✚
- XXVI. évf. (2016) 52.sz. .... A Magyar Királyi Határrendőrség
- XXVII. évf. (2017) 53.sz. .... gróf LÓNYAY Menyhért ✚ 1884
- XXVII.évf. (2017) 54.sz. .... A Magyar Királyi Pénzügyőrség
- XXVIII.évf. (2018) 55.sz. .... Dr. NAGY György ✚ 2013
- XXVIII.évf. (2018) 56.sz. .... A Magyar Királyi Állami Rendőrség
- XXIX.évf. (2019) 57.sz. .... Dr. ÖRY Károly ✚ 2017

TARTALOM

0501 ERNYES Mihály	ORCID : 0000-0001-7819-1781
A rendőrség államosítása elleni véleményekből.....	15.p.
	DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P
0502 ERNYES Mihály	ORCID : 0000-0001-7819-1781
A MROE, a MROSE és a MOR történetéből.....	29.p.
	DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P
0503 FÓRIZS Sándor	ORCID : 0000-0001-6019-3295
Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007.....	65.p.
	DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P
0504 OLASZ Lajos	ORCID : 0000-0002-4463-3251
A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban 1944 szeptember – 1944 november	77.p.
	DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P
0505 PARÁDI József	ORCID : 0000-0003-3368-2944
A magyar állami rendőrségek képzése 1872/1945.....	129.p.
	DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P
0506 SIMON F Nándor	ORCID : 0000-0003-3505-6031
A magyar katonai rendészet szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig.....	163.p.
	DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P
0507 SZIGETVÁRI Oszkár	ORCID : 0000-0003-4166-1625
Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923.....	181.p.
	DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.181-195P
A periodika számaiban publikált tanulmányok jegyzeteiben egységesen alkalmazott rövidítések jegyzéke	197.p.
ZEIDLER Sándor	ORCID : 0000-0002-4056-4025
A XIX-XX. századi magyar katonai rendfokozati rendszer rangjainak rövidítései	198.p.
Rezümék	202.p.
Resümee	205.p.
Resumée	208.p.
Citációs index publikációk és kéziratok	211.p.
Citációs index periodikák	253.p.
Citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak	264.p.
Citációs index jogszabályok	266.p.
Index nomenclator	277.p.
Index geographicus	295.p.
Index chronologicus	312.p.
Index organicus	318.p.
Kéziratokkal szemben támasztott igények	329.p.
Szerzői úrlap	332.p.
Összesített tartalom	335.p.

In memoriam a Magyar Királyi Határőrség

„Conditae decrescit, vulgata scientia crescit.”
Az elrejtett tudás csökken, a másokkal közölt ellenben gyarapszik.

A rendőrség államosítása elleni véleményekből.

(Police Force Anti-Nationalization Opinions.)

Absztrakt

Az 1848/1849-es magyar forradalom és szabadságharcot megelőzően a rendvédelmi szervezetek az önkormányzatok kompetenciájába tartoztak. A forradalmi magyar polgári kormány ugyan tett lépéseket a rendvédelem centralizációjának irányába, azonban a honvédő harcok ennek kivitelezését nem tették lehetővé. A magyar forradalom és szabadságharcot a cári haderő segítségével elverő HABSBERG-hatalom a Kárpát-medence területére is kiterjedő a birodalom egészére kiterjedő központosított rendőrséget és csendőrséget hozott létre, amely a magyar hazafiak üldözésében való részvétele miatt gyűlöletes volt a nemzet előtt. Ezért a kiegyezés nyomán nem lehetett központi rendőrséget létrehozni, hanem a rendfenntartás ismét az önkormányzatok kompetenciájába került. Ez a rendvédelmi modell azonban rossz hatásokkal működött. Ezért fokozatosan, több lépcsőben valósították meg a centrális vezetésű rendvédelmi modellt. Ennek kapcsán elméleti vitákra került sor, melyben a decentralizmus hívei lényegében alulmaradtak. Így került sor 1919-ben valamennyi városi rendőrség államosítására.

Kulcsszavak

önkormányzati rendőrség ; állami rendőrség ; a rendőrség államosítása ;
Magyar Rendőrtisztviselők Országos Szövetsége ; rendőr kongresszusok

Abstract

Prior to the 1848 Hungarian Revolution and War of Independence, law enforcement organizations fell under the jurisdiction of their respective local government. Although the revolutionary Hungarian government took steps to centralize law enforcement, the battles of the war made implementation impossible. The HABSBERG power, which had crushed the Hungarian Revolution with the help of Czarist Russia, centralized the police and gendarmerie throughout the Carpathian Basin; the Hungarian people hated these organizations for their persecution of Hungarian patriots. Therefore, in the wake of the Austro-Hungarian Compromise of 1867, a centralized police force was not permitted. Instead, the maintaining of law and order was once again the responsibility of the local governments. This law enforcement model, however, operated inefficiently. Therefore, in piecemeal fashion, a centralized law enforcement model was gradually implemented. During this time, theoretical debates took place in which supporters of decentralism essentially lost. As a result, several cities lost authority of their respective police force to the power of the centralized state in 1919.

Key words:

local government police ; state police ; nationalization of the police force ;
National Association of Hungarian Police Officers ; police congresses

*

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) : <https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>

Institutional attachments

= Szerző intézményi kötődései :

- Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
@: ermi_uiroda@freemail.hu

Date of registry = Regisztrálás dátuma : 2019. IX. 16.

Date of acceptance = elfogadás dátuma : 2019. XI. 10.

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P

A centralistákkal szemben a vármegyék önkormányzatának meghagyásáért küzdő municipalisták álláspontjai már az 1840-es évektől, később pedig a városi, községi önkormányzatiság önállóságát féltő véleményeik, olyan előkelő helyet foglaltak el a magyar közigazgatás fejlesztése előre lépésének történetében, amelyek kitapinthatók a rendőrség államosításának témakörében is. Az államosítás ellenvéleményei vagy ténylegesen kisebbségben voltak — legalábbis az idő haladtával kisebbségbe kerültek — vagy kevesebb dokumentum lelhető fel rájuk vonatkozóan. Mindenesetre voltak, megemlékezésük kötelező, akkor is, ha esetenként az államosításért küzdők hozták fel azokat, akár olyan formában, hogy rögvest közölték ellenérveiket is.

Az államosítás nem más, mint állami (államtól eredő) irányítás alá vétel. Természetesen az önkormányzatok is az állam részei és a központi államhatalom is az állam része. A korabeli terminológia azt a folyamatot nevezte államosításnak, amikor szervezetek és hatáskörök az önkormányzatok kompetenciájából a központi államhatalom közvetlen irányítása alá kerültek. Az állam, mint hatalom/uralom, jelentősen mutatkozik meg a közigazgatásban /államigazgatásban.

A közigazgatás végzi az állampolgárok irányítását, ügyeik intézését, mint a végrehajtó hatalom közvetítője. Itt jelennek meg: az egyféle (magyar) közigazgatáson belül a szervezetek kialakításának rendszerei, a centralizáció és a decentralizáció, és maguk a szervezetek; az állami feladatra alkalmazott tisztviselők (az állami emberek); olyan ügyek, ügy csoportok (hatáskörök), amelyek korábban nem tartoztak oda; a felhasználható anyagiak. A közbiztonságvédelem/rendvédelem képezi azt a hidat, amely átvezet a rendőrség államosításához.¹

A rendvédelem újra szervezésének jelző kövei a magyar központosítási törekvések útján több ízben fellelhetőek:

- az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején²;
- a sajtóban folyó nyilvános viták, véleményközlések során, különösen az 1869-ben indult *Közbiztonság* című szaklap oldalain³;
- a rendőrtisztviselők tanácskozásain⁴;
- a fővárosi rendőrség államosításában⁵;
- a csendőrség megszervezésében⁶;
- a rendőrkapitányok, főispánok általi, élethossziglani kinevezésében⁷;
- a vármegyei közigazgatás államosítását célzó Lex Szapáryana törvényjavaslatban⁸;
- a határrendőrség létrehozásában⁹;
- a fumei rendőrség államosításában¹⁰;
- a Vörös Órség felállításában¹¹;
- az államrendőrség felállításában¹²;
- a rendőrség államosításában¹³.

A XIX. század közepétől a magyar rendőrség modernizálásának útját a rendőrtisztviselők dominánsan az államosításban látták. Az államosítás nem a célt jelentette, hanem az újjászervezés megvalósítási formáját. Az ellenzők esetenként nem a fejlesztést vetették el, hanem a megvalósítás lehetőségét látták másképpen. Érveiket azonban az államosítás hívei rendre megcáfolták, bár ők sem tudtak felül kerekedni a szükséges anyagiak hiányán. Az államosítással egyetértők késleltető taktikájának esett áldozatául a vidéki rendőrség államosításának beteljesülése.

Az érveléseket, cselekvéseket és mulasztásokat magukba foglaló történések megjelentek politikai és szakmai síkon, kormányzati és települési szinten, az ellenállás és elodázás megnyilvánulásában egyaránt. Sőt, a vidéki rendőrség államosításának végrehajtása során, annak folyamatában illetőleg közvetlenül utána is kerültek felszínre ellenvélemények.¹⁴

ORBÁN Balázs országgyűlési képviselő a fővárosi rendőrségről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor arról szólt, hogy az addigi rendőrségi szervezet igen rossz volt, de ha törvényt akarnak alkotni ne a rosszat toldozzák-foltozzák, hanem igyekezzenek jót, alapost létrehozni. Álláspontja szerint a javaslat elkészítői a hazai viszonyokra nem voltak kellő figyelemmel, inkább a külföldi rendőrségeket tanulmányozták és arra fektették a hangsúlyt, hogy a municipium jogköréből kivegyék a rendőrséget. Nem tudta elfogadni azt a miniszterelnöki ellenvetést, hogy az igazságszolgáltatás is kikerült onnan, mivel az a municipium kebelében jobb és gyorsabb lett volna a véleménye szerint. A felszólaló úgy foglalt állást, hogy a törvény elfogadásával a rendőrség a miniszterelnöknek kiszolgáltató szervezetté vált volna.¹⁵

A XIX-XX. század fordulóján a modernizálást szorgalmazó rendőrkapitányok, polgármesterek előterjesztései gyakran kerültek az irattárak polcaira, mondván az önkormányzati rendőrséget szükségtelen fejleszteni, mivel küszöbön az államosítás.

Pécs polgármestere 1894. XI. 19-én a költségvetési előirányzat megvitatásánál, a rendőrszemélyzet létszámának emelésére tett javaslatot. Az előterjesztést kiadták a Közrendészeti Bizottságnak, megfontolás és véleményezés céljából, mivel „a közigazgatás államosításának küszöbén” vannak, ezért minden „pótadó újítás elkerülendő.”¹⁶

1898 novemberében szintén Pécssett, bizottsági tag rendőrlaktanya építése iránti igényelőterjesztésének elutasításában egyik indokként felhozták, hogy „a rendőrség államosítása csak rövid idő kérdése.”¹⁷

1902. VIII. 25-én viszont arról szólt a polgármester, hogy a bajt — amely a csekély rendőri létszám-ból fakad — teljesen orvosolni, amikor a rendőrség államosítása már „rövid idő múlva megtörténik és további hozzájárulást fognak a városnak megállapítani anyagi érdekből tanácsosabb nem megtenni és bízom abban, hogy rendőrségünk buzgalma az erők számát lehetőleg pótolni fogja.”¹⁸

Sajtóban, 1903-ban megjelent vélemény szerint Szegeden azért nem akarják a rendőrséget újjá szervezni és létszámát szaporítani, mert „váltig az államosítást várják...”¹⁹

Évtized múltán a bejelentő hivatal felállítása kapcsán szintén felszínre került a vidéki rendőrség államosításának a várása, ezért a szegedi városvezetés igyekezett a végrehajtást elodáztatni, mondván nincs pénz és az államosítás is közel van. A főkapitány kérésére végül 1914-ben a hivatal megszervezésre került.²⁰

1897 őszén, a polgármesterek kongresszusán Esztergom polgármestere felszólalt a rendőrség államosítása ellen. Egyúttal javasolta azt, hogy az állam az önkormányzatok számára az adminisztrációs kiadásokhoz bizonyos évi összeggel járjon hozzá.²¹

Amikor 1900. III. 1-én a rendőrség költségvetésének tárgyalásakor VISONTAI Soma képviselői felszólalásakor a rendőrség általános államosítását óhajtandónak minősítette, MADARÁSZ József „*Még azt is!*” – közbe kiáltásával adott hangot ellenvéleményének. VISONTAI Soma közölte, hogy az autonóm jogokat meg lehet óvni. A vidéki rendőrfőkapitányokat a főispánok nevezik ki, anélkül, hogy a kinevezés az autonómiának a kárára válnék. SZÉLL Kálmán miniszterelnök kifejezte, hogy nagyfontosságúnak tartja a rendészet kérdését, a rendőrség minden dolgát nagy figyelemmel kíséri. Egyetért azzal, hogy a rendőrség csak akkor lehet tökéletes, ha államosítják. Ez összefügg a közigazgatási reformmal, melytől el nem választható, annak megvalósulásával a rendőrség reformjára is sor kerül.²²

E reformtörekvések vergődésében megszületett határrendőrség vajúadásában húzódozó kulisszatitokként hozta fel a Közbiztonság 1910. évre kiadott almanachja azt, hogy már 1902 őszén elkészült a határrendőrségi törvényjavaslat.²³

Gróf TISZA István miniszterelnök és belügyminiszter félretette, mert az egész ország rendőrségének államosítását tervezte programjában. A báró FEJÉRVÁRY Géza vezette kormány elővette az aktát melynek életre kelt a második állami rendőrség, a határrendőrség.²⁴

Gróf TISZA István 1911. III. 31-én elhangzott országgyűlési felszólalásában kitért arra, hogy a kisebb területekre széttagolt rendőri hatóságok államosítása a gyorsan végrehajtandó feladatok egyike lenne, melyet kapcsolatba kellene hozni a szerencsétlenül konstruált határrendőrség reorganizációjával. Annak idején megállapodtak, hogy a határrendőrségi törvényt nem léptetik életbe, hanem államosítják a rendőrségeket. Azóta a határrendőrség életbelépett és az is „... egy szerencsétlen ötödik kereke a mi közigazgatásunknak maga sem tudja, hova tartozik, mi a hatásköre, kellő kapcsolat, összefüggés és szerves egység nélkül a közigazgatás többi szerveivel, zakatol az úrben, alkalmatlanságot sokat okoz, de hasznát jóformán semmit.”²⁵ Megjegyezte azt is, hogy sokba került ez a reform és a városi rendőrségek államosítása nem merülhet ki csupán a városoknak juttatott pénztámogatással. A következő lépés a rendőrség államosítása kell, legyen.

A Közbiztonság a Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) rovatában a beszédet lehozta valamint véleményt is közreadott azzal kapcsolatban, hogy az államosításnak vannak ellenzői. A politika, a pártpolitika belegázol e kérdésbe is. Sőt akadt előkelő helyről érkezett vélemény, amely a városi rendőrségek államosításától óva intett minden gondolkodó embert. A hangoztatott vádak szerint veszélyt jelentett a központi hatalom túltengése az alkotmányos autonómiára, továbbá az egész közigazgatás vonalán végbement államosítás előőrsének tekintették a rendőrség államosítását. A cikk szerzője kitért arra is, hogy az államosítás támogatóinak soraiban okkal vannak kételkedők, hiszen a két évtizedes várakozás kétkedéseket is felvethetett.²⁶

KADA Elek kecskeméti polgármester 1903-ban közreadott nézete szerint a rendőrkapitányok hatáskörét annyiban kellett volna módosítani, amennyiben a rendőrfőkapitányi állást választás kellett volna betölteni. „Ellenben feltétlenül mellőzendő a rendőrség tervezett államosítása. Kiszakítása az önkormányzatok szervezetéből nagymértékben csökkentené az autonómiát és a működést a városokban. Elretentő példa a főváros rendőrege és az önkormányzati hatóságok állandó viszálkodása.”²⁷

1906 decemberében a *Pesti Hírlap* adott teret dr. BOLDISÁR Kálmán debreceni rendőrfőkapitány-helyettes tanulmányának, amelyben — ellentmondásoktól sem mentesen — a szerző hosszan foglalkozott a vidéki városok rendőrségének államosítása témájával. Dr. BOLDISÁR Kálmán rögzítette, hogy a vidéki rendőrségek Magyarországon a közszolgálat legfontosabb szervezetei, velük kapcsolatban azonban meglehetősen sok a panasz. Néhány év óta a segítséget a köztudat az államosításban látja, anélkül, hogy bizonyított lenne annak gyógyító hatása. Maguk a városi rendőrségek is érezvén rossz helyzetüket a fizetés és a hivatali szervezet terén, a már szokássá vált szervezkedés eszközeihez folyamodtak. Jelezte, hogy a törvényhatósági jogú városok rendőrsége csak saját városa szervezetéhez tartozik, a rendezett tanácsú városoké a városi önkormányzaton kívül a vármegyei hatóság keretébe is beilleszkedik. A jövőbeni fejlődés sorsa véleménye szerint azon múlhatott, hogy a városok rendészeti feladatait állami kötelességnek tekintsék, amely elsősorban politikai s csak másodsorban közigazgatási szempontból megítélendő kérdés. Úgy gondolta, hogy rendőri intézménynek nem szabad elszakadnia a városi önkormányzattól és az állam végrehajtó közegévé átalakulni. Azt tartotta lényegesnek, hogy a társadalom a köz javára tartsa fenn a személy- és vagyónbiztonságot, anélkül, hogy az államhatalom katonai szervezésű rendőrsége ránehezedne az önkormányzati hatóságokra és az egész közéletre. Álláspontja szerint minden központosító hatalmi szervezetet az erőszak tartott fenn, amelynek a magyarországi rendőrségi intézmény múltjában nem volt nemzeti gyökere. Úgy vélte, hogy ha az állam a rendőri intézményt modern alapokon kívánja fejleszteni, akkor tegye azt, a törvényhatósági jogú városok anyagi segítségével és törvényi támogatással. Fejlessze a városok rendőrségét olyanná, mint a székesfővárosi rendőrség, ha azt mintának lehet tekinteni. Nagyon ráfért a vidéki rendőrség intézményére, hogy azzal az illetékes állami tényezők minél többet foglalkozzanak, de segíteni az anyagi állapotok javításával lehetett, mert a pénzügyi lehetőségek befolyásolták a jövő fejlődését. Az államosítást egynek tekintik a helyzet javításával, mert ezúton remélték az anyagi előnyök elérését. Ezt az álláspontot erősítette, hogy a törvényhatósági jogú városok vezetői előtt a rendőrség intézménye még mindig mostoha elbánásban részesült. A törvényhatóság közvéleménye fölháborodott, hogy rossz a rendőrsége. Álláspontjuk szerint a rendőrség államosítása a központi államhatalom kiterjesztését is jelentette volna, ennél fogva a rendőrség államosítása ellen szóltak, mert szerintük a rendőri intézmény és a rendőrök helyzetének anyagi javítása elérhető lett volna az államosító törekvések kiszélesítése nélkül is. Pénzügyi szempontok nem képezhettek gátat, mert az államnak mindenféleképpen hozzá kellett járulnia a vidéki rendőrség fenntartásához. Álláspontjuk szerint a független önkormányzati rendőrség nagyobb polgári közszabadságot nyújtott, mint az államhatalom vak erőszakká süllyedő rendőri közegei. Tapasztalatuk szerint Magyarországon emberöltők óta rossz emlékű, sőt gyűlölt az állami rendőrség, amely a törvény becsületes végrehajtását parancsszóra készségesen átértelmezi.

Zárókövetkeztetések szerint a városi törvényhatóságok rendőrsége, államosítás nélkül fejlesztendő; az állampolgárokat törvény védje a rendőri túlkapások ellen; a rendőrséget pedig a szolgálati pragmatika kötelezze kötelessége szigorú és pontos teljesítésére.²⁸

Rövidebb tartalommal több újság is tájékoztatót arról, hogy a debreceni rendőrtisztviselők értekezletet tartottak, melynek végkicsengése a törvényhatósági jogú városok rendőrségeinek fejlesztése az államosítás mellőzésével, de az állami hozzájárulás növelésével, amely a városi önkormányzatokon belül kerülhet végrehajtásra. Javaslatukat, megtárgyalás végett, megküldték Kecskemét törvényhatóságának is.²⁹

1907. II. 23-án egy debreceni rendőrfogalmazó *A Város* hasábjain tett közzé választ dr. ANGYAL Armand győri rendőrfőkapitánynak a *Közbiztonság (Rendőri Lapok)* folyó évi 5. számában megjelent közlésére. A szerző jelezte, hogy a debreceni rendőrségen dr. BOLDISÁR Kálmán főkapitány-helyettes által összehívott értekezleten született memorandumot, mint a tanácskozás jegyzője, ő is aláírta. A memorandumra több városi rendőrségtől kaptak üdvözlő levelet, mely annak bizonyítéka volt, hogy nemcsak a debreceni rendőrség foglalt állást az államosítás ellen. A szervezők azt érezhették, hogy azt az utat választották a vidéki rendőrség fejlesztésére, amelyen a leghamarabb érhetek el célt. Következtetésük szerint a vidéki rendőrség államosításáért öt éve kezdődött mozgalom eredményt még nem ért el és a közelmúltban tartott budapesti kongresszus³⁰ is csak a remények erősödéséhez vezetett.

Az ok pedig az volt, hogy az államosításért olyan helyen kopogtattak, ahol azzal ellenkező meggyőződést vallottak. Úgy gondolták, hogy ebben a témában ne politizáljanak a rendőrtisztviselők, mert a politizáló kormány minden államosításnak az ellensége. A debreceni rendőrtisztviselők városi törvény megalkotását várták, amely kapcsán a törvényhatósági jogú városok³¹ rendőrségei egységes szolgálati pragmatikát nyerhettek, és tagjaik jobb fizetésben részesülhettek. Ezzel egycsapásra megjavulhatott volna a vidéki rendőrség helyzete. Egyébként az államosítással történő hitegetés arra vezetett, hogy a városatyák az államosításra vártak, ezért a rendőrségi fejlesztések elmaradtak.³²

A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének (MROE) 1907. II. 18-án tartott alapító ülésén HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor szilágysomlyói rendőrfőkapitány elnöki beszédében elhangzott, hogy a vidéki rendőrségek működésének eredménytelensége „ . . . elsősorban annak tulajdonítható, hogy a gyakori kormányválság alatt, az egyes politikai pártok a vidéki rendőrségeket saját politikai céljuk elérésére használták fel.”³³

További körülményként említette, hogy a vidéki városokban szabályrendeletek közbehozatalával gyakran kivették a rendőrkapitányok kezéből a rendelkezési jogot. „A városok intéző körei természetesen mindent elkövetnek, hogy az államosítás kérdése megghiúsuljon. Erre nemcsak hatalmi, hanem anyagi szempontból is törekszenek, mert attól tartanak, hogy a rendőrség államosítása esetén oly összeggel kell hozzájárulniuk az államrendőrség fenntartásához, amennyi költségvetésükben e célra fel van véve, de amennyit a jelen körülmények között a rendőrség fenntartására nem fordítanak.”³⁴

E kongresszuson debreceni rendőrkapitány indítványt terjesztett elő a vidéki rendőrség államosítása ellen, mert az államosítással még több hatalmat biztosítának maguknak a mindenkori kormányok.³⁵

A három debreceni rendőrtisztviselő — köztük a debreceni rendőrkapitány — nézeteinek cáfolatára emlékeztetve *A debreceni rendőrség és Debrecen sz. kir. város közönsége* alcímmel, HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor a MROE alakuló ülésén, 1907. XII. 17-én, az elnöki beszámolóban kitért arra, hogy nevezettek homlokegyenest foglaltak állást „ . . . s arra a fölfedezésre jutottak, hogy a rendőrség államosítása helyett meglehet e kérdést egészen pompásan oldani a városi törvény keretében is. Midőn erre nézve is megadtam annak idején az érdemleges választ és megadta az arra leginkább hivatott fórum, a rendőrkapitányok országos kongresszusa, most amidőn a MROE-nek alapító tagjai között első helyen Debrecen sz. kir. város közönségét, illetőleg annak érdemes tanácsát van szerencsénk üdvözölni, lehetetlen örömről kifejezést nem adnunk a két fölfogás közötti különbség fölött. Amikor ugyanis a debreceni rendőrségi tisztikar nyílt mozgalmat indít a mi törekvésünknek megbénítására, amikor egyesületünkől teljesen távol tartja magát, akkor ennek a nagy, intelligens magyar városnak nemes tanácsa ide áll mellénk és buzdító példaként elsőül lép alapítóink sorába.”³⁶

Az állami költségvetés tárgyalása során HALÁSZ Lajos 1908. V. 8-án, a kiadások oldaláról megközelítő, az államosítás mellett érveket felsorakoztató, észrevételeiben szólt arról is, hogy a vidéki rendőrség államosításának ellenzői felhozták azt, „ . . . hogy olyan nemzeti küzdelem idején, amilyen a múlt esztendőknben lejátszódott, a rendőrség a középponti hatalom érdekeit képviselné, amint a csendőrség tette. Ettől én nem félek, különösen, ha a rendőrség államosítását a jelenlegi belügyminiszter úr végzi el, aki erős municipálista és a szolgálati pragmatikában vagy tételes törvényekben találni fog garanciát arra, hogy a rendőrséget karhatalmi célokra csak azok használhassák, akiknek a törvény erre jogot ad.”³⁷

HALÁSZ Lajos felszólalását követően gróf ANDRÁSSY Gyula belügyminiszter a folyosón kijelentette, hogy szívesen államosítja a rendőrséget, ha a függetlenségi párt ehhez a tervhez hozzájárul.³⁸

A sajtóban felemás gondolatokat is kiváltó elemzések is jelentek meg HALÁSZ Lajos beszédével kapcsolatosan. A *Magyarország híre* szerint a belügyminiszter sem idegenkedik e reformtól, de „A nem régen lefolyt események tanulságai azonban szomorú bizonyítékokat szolgáltatottak arra, hogy a megyék és városok autonómiáját semmiféle téren korlátozni nem lehet és nem szabad. Igen sok indokot lehet felhozni a rendőrség államosítása mellett, de többet és súlyosabbat arra, hogy Magyarország jelenlegi viszonyai mellett ezt keresztülvinni nem volna helyes.”³⁹ A cikk írója szerint, megfelelő anyagi gondoskodás mellett a rendőrség a városok autonómiájának csorbitása nélkül is megfelelően szervezhető és fejleszhető volt. Egyébként megalapozott érvelést ezen újsághír sem hozott fel.

Az 1908. V. 15-ei ülésén elhangzott beszédében KMETY Károly erőteljesen ellene szólt a rendőrség államosításának. Jelezte, hogy mint a függetlenségi párt tagja, és mint liberális felfogású egyén „ . . . abban a nézetben vagyok, hogy a legeslegmagasabb állami érdek, a legeslegnagyobb nemzeti érdek nem engedi meg, hogy mi az államosításokat tovább folytassuk. [...] A rendőrség államosítása nem is szükséges a végből, hogy a rendőrségnél mutatkozó hiányok és bajok megszüntessenek. A lényeg az, hogy az egész országban a városi rendőrség fegyveres ereje egyöntetűleg és megfelelőleg szerveztessék.”⁴⁰ Közölte, hogy államosítás esetén a vármegyei rendőrhatalmú tisztviselőket (szolgabírókat) is államosítani kellene. Ez pedig olyan nagy lépés volna, amelyet végkép nem tud támogatni.

Amikor 1908 májusában a kolozsvári rendőrség államosítása érdekében küldöttség kereste fel a belügyminisztert és JUSTH Gyulát a képviselőház elnökét, akkor az utóbbi azt mondta, hogy minden államosításnak ellene van, de támogatja a kormánynak azt az erőfeszítését, hogy anyagi segítséggel könnyítse a vidéki rendőrségek fejlesztését. Gróf ANDRÁSSY Gyula belügyminiszter kijelentette, hogy „ . . . a városi rendőrség kérdésének leghelyesebb megoldását ő is az államosításban látná, ma azonban

politikai tekintetek a közvéleményt teljesen elfordították az államosítás gondolatától s ezzel a kormánynak is számot kell vetnie. A fő baj az, hogy egy jó és modern rendőrség költségeit kevés magyar város bírja meg, állami segítséggel szükséges tehát a városokat, ebben a törekvésükben támogatni.”⁴¹

1908. május végén arról is olvasható az érdeklődő, hogy a belügyminiszter szívesen államosítja az egész ország rendőrségét, ha ahhoz az országgyűlés hozzájárul, ámbar azt is tudják, hogy a képviselők igen tekintélyes száma ellene van az államosításnak, politikai okokból. Itt ellentét mutatkozott a politikai érdek és az adminisztráció érdeke között. Az ellentétek feloldása érdekében irodalmi és parlamenti vitákat is szerveztek, amelyből derekasán kivette részét MOLNÁR Lajos szekszárdi rendőrkapitány *A rendőrség államosítása és az önkormányzat* című munkájával. Vele szemben nem bizonyult elégségesnek csupán annak a kijelentése, hogy a nemzeti ellenállásra tekintettel van szükség az önkormányzati rendőrségre. „Molnár Lajos föltárta ezt az igen nagyfontosságú kérdést minden oldalról, a politika, a jog, a közigazgatás, a bíraskodás és a közbiztonság érdekeinek figyelemre méltatásával. Politikusainknak nem tudjuk eléggé figyelmébe ajánlani ezt a szokatlan ügyességgel és éles dialektikával írott munkát.”⁴²

MOLNÁR Lajos szűkebb hazájában is ejtettek szót e dolgozatáról, megjegyezve azt is, hogy „Párt-szempontról a városi rendőrség államosítását sokan ellenzik, aminek meg is van a maga indokolt háttere. Ezekkel szemben Molnár rendőrkapitány nyomós érvekkel bizonyítja, hogy a városi rendőrség államosítását keresztül lehet vinni a városok önkormányzati jogaiknak megsértése nélkül.”⁴³

Molnár Lajos a *Közbiztonság* folyóirat lapjain mintegy három évvel később megjelent írásában is felhozta az államosítást ellenzők érveit, rámutatva azok alaptalanságára és tarthatatlanságára.⁴⁴

A pápai képviselőtestület 1908. V. 11-én vette napirendre Szekszárd város átiratát, amelyben javasolták, hogy Pápa város is kérelmezze a városi rendőrségek államosítását. A rendőrkapitány az államosítás mellett foglalt állást, mások ellene szóltak. Volt, aki jelezte, hogy már a rendőrkapitánynak, állam közege általi kinevezése is baj. A polgármester szintén az államosítás ellen foglalt állást és képviselőtestület is ily értelemben határozott.⁴⁵

A *Közbiztonság* című folyóirat 1910. évre kiadott almanachja közzétett több olyan tanulmányt, amelyekben a szerzők, az ellenérvek kritika alá vonásával nyilvánultak meg az államosítás mellett.⁴⁶

Országgyűlési beszédében dr. HOLLÓ Lajos 1911. IV. 6-án a községi vagy városi rendőrségek államosításának felmerült eszméje kapcsán kijelentette „Mi azt, hogy a városokban a rendészet vezetését kivesszük az önkormányzat kezéből és az állam kezébe adjuk át, szintén el nem fogadhatjuk, mert amint egészében az államosításnak ellenesei vagyunk, éppen úgy vagyunk a darabokban való államosításnak is ellenzői.”⁴⁷

1911. IV. 25-én országgyűlési felszólalásában gróf BATTYHÁNY Tivadar először arra hívta fel a figyelmet, hogy a miniszterelnöknek a hűsvéti lapokban megjelent nyilatkozatai arra utalnak, hogy a rendőrség államosítását el akarja odázni a következő év második felére. Beszéde későbbi részében arra is kitért, hogy azért rosszak a vidéki rendőrségek, mert alacsony a tisztikar és a személyzet létszáma. Az államosítás jelentős létszámszaporítást igényel, melyre azonban nincs pénz. Az államosítást szorgalmazóknak számolniuk kell a költségnövekedési tényezővel is. Végezetül arra kérte a pénzügyminisztert, hogy a még rendelkezésre álló pénzt, ne egy rendőrállam kiépítésére, hanem a nép javára fordítsák, mivel sok helyütt jelentkezik a pénzsűke.⁴⁸

A *Városok Lapja* című folyóirat 1911 tavaszán arról adott hírt, hogy Esztergom képviselőtestülete nem zárkózik el a városi kapitánynak a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) kongresszusán történő részvételétől, de az nem lehet kiküldetés és a költségeit sem fedezi a város. Ugyanis a MROE működése az államosításért folyik, a város képviselőtestülete pedig azt nem pártolja. Alkotmányvédelmi szempontból nem kívánatos.⁴⁹

Esztergom képviselőtestületének határozatával kapcsolatban SZÉMANN János, Bazin város rendőrkapitánya a *Közbiztonság* folyóirat hasábjain tett észrevételt, melyben bírálat alá vonta az esztergomi álláspontot illetőleg döntést.⁵⁰

1911 tavaszán a Szatmárnémetiben megjelenő *Rendőri Lapok* című folyóirat vezércikkében hozta le azt, hogy a politikai helyzet gyakori változása hol felszínre vetette, hol pedig mellékkéssé süllyesztette a városi rendőrségek államosításának témáját. Érzékletesen foglalta össze az ellenérvek gyakran hangsúlyozott elemeit. „Jól tudjuk, hogy a rendőrség államosítása ellen kérelmelhetetlen harcot indít a párt-politika s az autonómia ócska vértjét felöltve fog küzdeni az általa beképzelt „rendőrállam” ellen, de reánk nézve, kik a vidéki, autonóm alapon szervezett rendőrség, valamint rendészet és közbiztonság viszonyait, állapotát ismerjük, ez a mellünknek szegzett fegyver nemcsak támadó, hanem védő is, mert a hány érvet az autonómia nevében fel lehet vonultatni az államosítás ellen, ugyanannyit mellette s éppen az autonómiára támaszkodás sürgeti legjobban elárult rendőrségünk államosítását.”⁵¹

A főváros mellett az ország déli vármegyéiben az érdeklődők azt is olvashatták, hogy „*Az államosítást ugyan egy-két helyen nagyon ellenzik. Féltik a rendőrség államosításától a városok önkormányzatát, mert így mindenütt a törvényhatósági bizottság kezében van a rendőrség. Maga a polgárság azonban nagyon is kívánja a rendőrség államosítását, mert ez sokkal előnyösebb lenne reá nézve.*”⁵²

1910-től elő-elő került az a hír is, hogy a vidéki rendőrség államosítása nem aktuális, mivel a hozzá kapcsolódó „*. . . létszámemelés olyan nagy anyagi teher volna, amelyet a költségvetés most nem bír el.*”⁵³

Két évvel később arról is jelent meg néhány sor, hogy a rendőrségnek „*. . . oly sűrűn hangoztatott államosítása hosszú időre lekerül a napirendről, mert az államosításnak – a kormány véleménye szerint – leküzdhetetlen pénzügyi akadályai vannak.*”⁵⁴

A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) 1913. VII. 12-14-re győri helyszínnel tervezte a hetedik évi rendes közgyűlését, amelyre dr. ANGYAL Armand győri főkapitány meghívta a belügyminisztert. Amikor felkereste, a miniszter közölte, hogy a készség megvan a rendőrség államosítására, egy dolog kell még, pénz.⁵⁵

A győri kongresszus résztvevőikhez a makói rendőrkapitány kínos feltűnést keltő táviratot küldött, amelyben arról adott hírt, hogy a polgármester eltiltotta a kongresszuson való részvételtől a makói rendőrtisztviselőket. A város testületi ülésén interpelláció hangzott el, mondván, hogy a polgármester magatartásának elítélésével Makó városát az egész ország nyilvánossága előtt kipellengérezték. E miatt a kapitány maga kért önmaga ellen fegyelmi eljárást.⁵⁶

1914 tavaszán az *Esztergom* című folyóirat arról is tudósított, hogy a „*. . . kormány pénzügyi nehézségek miatt lemondott a rendőrség államosításáról, pedig e lemondás fájdalmas tört döfött mindazok szívébe, akik a vidéki városok éjjeli közbiztonságát szívükön viselik, vagy életmódjuk folytán ez ügyben érdekelve vannak.*”⁵⁷

1918. év elején a belügyminiszter rendelkezésére országos adatgyűjtés folyt a vidéki rendőrségek működésére, fenntartására vonatkozóan. A rendőri főosztály vezetője azt nyilatkozta, hogy az ország összes rendőrségének államosítása tervbe van véve, melynek végrehajtásáról természetesen csak az adatgyűjtés befejezése után lehet szó.⁵⁸

Az adatgyűjtő kérdőívek kibocsátását követően Debrecen és Kecskemét közgyűlése az államosítással szemben foglalt állást. Utóbbi 56 szavazattal 18 ellenében hozott ellenző határozatot, amelyet Pécs városának bizonyosan megküldtek azzal, hogy hozzanak hasonló döntést és a közgyűlés határozatát terjesszék fel a képviselőházhoz és a kormányhoz. Kecskemét óvatosságból megjegyzete, ha a kormány mégis végrehajtja az államosítást a város igényt tart egy kerületi főkapitányság ottani elhelyezésére.⁵⁹

1918 március végén a *Kecskeméti Ujság* arról írt, hogy a város vonatkozásában elégedettek voltak a békebeli rendőrséggel, amely szellemében és szervezettségében a fővárosi állami rendőrség felett állott, ha iskolázottságban, felkészültségben talán nem is. Kötelességét mindenkor becsülettel, híven és pártatlanul teljesítette. Nem volt túlkapas, erőszakoskodás, brutalitás. E békebeli állapotokat az államosítás veszélyezteti. „*A brutalitást nem lehetett kiűzni az állami rendőrségből, bármennyit küzdött is elene a sajtó. Van tehát miért is dolgozni a rendőrség államosítása ellen.*”⁶⁰

Éppen hogy eltelt egy hét, amikor ugyanez az újság szintén a címdalán arról írt, hogy a városok nem nélkülözhetik az állami rendőrséget és az ellenvetések, a közigazgatás autonómiájának féltése, már figyelmet sem érdemlők.⁶¹

1918. VI. 6-án minisztertanácsi ülésen a belügyminiszter bejelentette az állami rendőrség szervezéséről szóló törvénytervezetet, amely a következő hónapban került a képviselőház elé.⁶²

Az ügyben érdemi döntés nem született. Az államosítást nem ellenezve, a végrehajtás mikéntjéhez kapcsolódóan készültek észrevételek, különösen nagy terjedelemben a Magyar Városok Országos Kongresszusa által, melynek Állandó Bizottsága az 1918. VIII. 1-én tartott tanácskozás anyagát felterjesztette WEKERLE Sándor miniszterelnök-belügyminiszterhez.⁶³

A vidéki városi rendőrségek államosítását ténylegesen az 1919. X. 1.-ei kormányrendelet indította el,⁶⁴ melynek végrehajtása során és közvetlenül utána is láttak napvilágot ellenvélemények.

Nagykanizsa város képviselőtestülete vette magára a szembe forduló szerepét, akkor, amikor 1920 nyarán tartott közgyűlésén állást foglalt a rendőrség államosítása ellen és a kormányzóhoz fordulva a további végrehajtás felfüggesztését illetően a korábbi állapot visszaállítását kezdeményezte. Legnagyobb érvük az volt, hogy csak törvény rendelkezhet az államosításról, kormányrendelet nem.⁶⁵ A nagykanizsai képviselőtestület a véghatározatot hasonló állásfoglalás céljából megküldte az ország összes törvényhatóságainak és rendezett tanácsú városainak.⁶⁶

Erről több helyi újság is beszámolt, némelyek csupán a tény közlésével, némelyek az adott törvényhatóság állásfoglalásának az ismertetésével.

Pápa város tanácsa 1920. július végén napirendre tért a nagykanizsai átirat fölött, mivel részben befejezett tényekről volt szó, másrészt a rendőri teendők elsősorban állami feladatot képeztek és az államosítás által a város nagy anyagi tehertől szabadult meg.⁶⁷

Sopron város közgyűlése a kanizsai határozatot magáévá tette, annak támogatására felhívta az ország összes törvényhatóságait.⁶⁸ A soproni közgyűlés egyhangúan foglalt állást az államosítás ellen, miután a szónokok megállapították, hogy „*a rendőrség államosítása nem járt a várt eredménnyel; a városi rendőrség élére helyi viszonyokkal ismeretlen idegen tisztviselők kerültek, miből a visszásságok és kínos kellemetlenségek egész sora keletkezett.*”⁶⁹ A Nemzetgyűlés, Sopron város államosítás elleni kérelmét, a Kérvényi Bizottság javaslata alapján, 1921 május végén irattárba tetette.⁷⁰

1922 tavaszán újságcikkben jelent meg olyan vélemény is, hogy a vidéki kisebb ügyek intézői lehetnek képzetlenebbek, csak a helyi körülményekkel legyenek tisztában és minden tekintetben pártatlanok. Hogy a rendőrséggel, az államosított rendőrséggel nem szimpatizál a közönség, nem jelentheti azt, hogy a rendőrség államosítása teljesen elhibázott dolog. „*Csak ott kellene talán a hibát keresni, hogy a rendőrség államosítása minden átmenet nélkül történt meg. Azelőtt a városi polgárságnak beleszólása is volt abba, hogy ki legyen a rendőrség vezetője, aki fölője kerül bírónak, ki legyen az, akinek kezébe sorsának eldöntése jut, mert maga választhatott magának rendőrkapitányt. [...] Mert a vidéki rendőrségnek egész más hivatása van, mint a budapestinek. Különösen kis városban, ahol nagyobb bűnügyek csak nagyritkán fordulnak elő. [...] apróbb ügyek elintézéséhez és vezetéséhez nem kellene tehát olyan nagy vezető zsenik, de inkább olyan emberek, akik minden tekintetben pártatlanok, akiknek meleg a szívük és hályogtalan a szemük, de viszont egyformán néznek mindenkire. [...] Mert ezentúl csak olyan emberek kerülhetnek vezető pozícióba, akik a felekezeti szempontokat sohasem teszik a mérlegre.*”⁷¹

CHOVÁN Károly főjegyző későinek is tűnhet, 1922 decemberében közreadott álláspontja szerint „*Kissé merész állítás hogy a közbiztonsági szervezet államosítása maga után vonja a községi, a járási, a városi és a vármegyei szervezetek államosítását is. Ha így lenne Budapest székesfőváros közigazgatása már régen államosított lenne.*”⁷²

A magyarországi rendőrségek államosítása elleni vélemények több síkon keletkeztek ugyan, azonban kétség kívül az államosítás párti közeg volt az erőteljesebb. Végül is az államosítás létrejött.⁷³ Ezzel a polgári magyar állam új nemzeti szervezettel erősödött a Magyar Királyi Állami Rendőrséggel, amelynek a hatósági területe kiterjedt Magyarország valamennyi városára⁷⁴, bár a községi rendőrségek — nem minden faluban ugyan, de — tovább működtek, a Magyar Királyi Csendőrséggel együttműködve.⁷⁵

A magyarországi rendőrségek államosítása a városi rendőrségek államosításával a polgári magyar állam időszakában be is fejeződött. A magyarországi pártállam kiépítése kapcsán azonban a rendőrség hatásköre gyarapodott, centrális irányításának az erősödése tovább folyt. Ebben a folyamatban talán a leglényegesebb aktus a csendőrség feloszlata, feladatkörének a rendőrség szervezetébe integrálása volt.⁷⁶ Ez az aktus a politikai hátsó szándékoktól terhelt államformáló lépés volt. A magyarországi pártállam változásai, majd felbomlása nyomán a különböző politikai csatározásokból általában a rendőrség került ki győztesen elsősorban a rend védelmében betöltött egyre erősödő monopolhelyzetéből fakadóan. Végül a harmadik évezred elején — számos vargabetű nyomán — az a helyzet alakult ki, hogy a magyar rendvédelem szinte kizárólagos szervezetévé vált a rendőrség. A pénzügyőrség ugyan napjainkban is működik, de már a Nemzeti Adó- és Vámhivatal részeként. A börtönök őrzését ugyan független őrtestület, a büntetés-végrehajtás szervezete látja el, felügyelete azonban az igazságügyi tárcától átkerült a rend védelméért felelős belügyi tárcához. A harmadik évezred elejére a magyar rendvédelmi struktúra olyan koncentrikus irányítású szervezetté vált, amely logikus következménye a dualizmus kori rendőrségek államosításának, illetve a nemzetállamnak az ország rendjéért vállalt felelősége hatékony kivitelezésnek.

Jegyzetek:

¹ERNYES: Pécs város rendőrsége. Az államosítás.

²Idem: A magyar rendőrség története. I.köt. 84-93.p.

³A Közbiztonság (1869-1871) elméleti és tapasztalati ismereteket terjesztő heti szak-közlöny az első magyar nyelvű rendőrségi szaklap, amelynek mutatóványa száma Pesten, 1869. VII. 15-én jelent meg, FORSTNER József (1831-1875) alapításával és szerkesztésével. A rendőrség megreformálásáról szóló véleményeknek helyet adó folyóirat rovataiban a vezércikkek mellett szakcikkek, tárcák, belföldi, külföldi és vegyes hírek, szerkesztői üzenetek jelentek meg. Loc.cit. 143-148.p.

⁴Az 1907-től élő Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) működését megelőző időszakban négy Magyar Országos Rendőrkongresszus adott alkalmat az érintettek álláspontjainak közzétételére és megvitatására. 1871. VII. 12. Pest, 70 fő; 1886. I. 17. Budapest, 11 fő; 1893. III. 4. Budapest, 50 főt meghaladó; 1906.V.8. Budapest. A MROE az alapító közgyűlésén túl, kilenc évi rendes (1912-től vidéken) és 4 rendkívüli közgyűlést tartott.

⁵1872/XXXVI.tc. ; 1881/XXI.tc.

⁶1881/III.tc.

⁷A törvény hatálya lépésével a szakírók közül többen a rendőrség államosítását megvalósultnak tekintették, míg mások csupán jelentős lépésnek. 1886/XXI.tc.

⁸Gróf SZAPÁRY Gyula (1832-1905) miniszterelnök és belügyminiszter [1890. III. 13. - 1892. XI. 17.] törvényjavaslatát a közigazgatás államosításáról, 1891. III. 7-én terjesztette be. A javaslat olyan vitát váltott ki, amelynek figyelemmel kísérése az akkori magyar közigazgatás, a hozzá kapcsolódó politikai és egyéb nézetek megismerését is lehetővé tette. A javaslat 5 részben, közel 300 szakaszban fogalmazta meg a jövőbeni államosított vármegyei közigazgatást. Az államosítás végrehajtását, a vármegyei tisztviselők belügyminiszter illetőleg főispán általi kinevezésében látták. Közöltek ugyanakkor államosítandó területeket; a városokban a közrendészetet és az egészségügyet. Bővíteni kívánták a főispáni jogkört, erősíteni a centralizációt. A hosszú vitát követően, augusztusban történt meg a törvényjavaslat megszavazása, de mindössze az első és a második szakaszé, melyeket 1907-ben hatályon kívül helyeztek.

1891/XXXIII.tc. ; 1907/LVIII.tc.

⁹1903/VIII.tc. ; 5 692/1905. (XII. 29.) ME.r. ; 91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr.

¹⁰1916/XXXVII.tc. ; 37 000/1917. (III. 23.) BM.kr.

¹¹A rendelet tartalmazza többek között, hogy a Magyar Tanácsköztársaság belső rendjének megalapozása és fenntartása a Vörös Hadsereg kiegészítő részét képező Vörös Őrség feladata, melynek felállításával egyidejűleg, az összes rendőri vonatkozással bíró karhatalmi alakulatok megszűnnek. A Vörös Őrség átvette a csendőrség, a fogházőrség, a határrendőrség, a népőrség, a pénzügyőrség, a rendőrség – budapesti és vidéki – és a védőrség feladatait, valamint e testületek állományát is. 1/1919 (III. 26.) BN.r.

¹²A mindössze három szakaszból álló rendelet ténylegesen nem került végrehajtásra, bár kimondta a Vörös Őrség megszüntetését és azt, hogy az államrendőrség személyzete az addigi Vörös Őrség személyzetéből áll. 1919. VIII. 4-én román csapatok vonultak be Budapestre, 1919. X. 18-án a Szövetségi Katonai Ellenőrző Bizottság, a magyar rendőrség és csendőrség főfelügyelőjévé és ellenőrévé kinevezte Halsey Edward YATES amerikai ezredest. 4/1919.(VIII.3.) MNK.r.

¹³1919. IX. 22-én a FRIEDRICH István (1883-1951) kormánya [1919. VIII.15. - XI. 24.] elfogadta a 14 hónappal korábban beterjesztett törvényjavaslatot, amelynek kiadásáról BENICZKY Ödön (1878-1931) belügyminiszter [1919. IX. 11. - 1920. III. 15.] 5 047/1919. (X.1.) ME szám alatt, törvénytörvényként gondoskodott. A kormányrendeletet az 1920/I.tc. 10.§-a hatályban tartotta, a szabályozást törvényerőre emelte. Budapesten visszaállt az állami rendőrség, vidéken megkezdődött az államivá válás. A kormányrendelet kimondta, hogy a budapesti államrendőrség a határrendőrséggel együtt a magyar állami rendőrségbe olvad be és egységes szervezettel, egységes létszámmal alkot. A megnevezés magyar állami rendőrség. A korábban beterjesztett törvényjavaslat Magyar Királyi Államrendőrség elnevezést tartalmaz, amely hamarosan visszatért a kormány 2 394/1920. (III. 18.) ME rendeletével. A bélyegzőkön a magyar állam címerét és a Szent Koronát kellett alkalmazni. A községi rendőrségek fennmaradtak.

5 047/1919. (X. 1.) ME.r. ; 1920/I.tc. ; 2 394/1920. (III. 18.) ME.r. ; ERNYES: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében.

¹⁴Az ellenható tényezők/érvek felsorolása több csoportosítási lehetőséget is felvet. Jelen tanulmány az időrendbeli sorrendet részesíti előnyben.

¹⁵ORBÁN Balázs bíróságokat érintő álláspontja egyértelműen szemben áll a három hatalmi ágra vonatkozó (törvényhozás, végrehajtás, bíraskodás) Charles-Luis Secondat de MONTESQUIEU (1689-1775) által megfogalmazott hatalommegosztás elvével. A klasszikus hatalommegosztás megvalósulását/érvényesülését szolgálta az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól történő elkülönítése az 1869/IV. törvénycikkkel.

ORBÁN: 383-399.p.

¹⁶MNL-BaML. PVTBI. 1872-1950. IV.1402: 162/1894.jkv.

¹⁷Loc.cit. 24/1898.jkv és 44/1899.jkv.

¹⁸Loc.cit. 220/1902.jkv.

¹⁹Szeged közigazgatása. A rendőrség. 7.p.

²⁰RUSZOLY: 115.p.

²¹A polgármesterek kongresszusáról. 6.p.

²²A rendőrség. 3-4.p.

²³Ogy.Ki. 1902. Törvényjavaslat a határrendőrségről. Indoklás a határrendőrségről szóló törvényjavaslatához. 249-255.p. *Az 1901. évi október 24-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának irományai.* VII. Kötet. 431 p.

²⁴A m. kir. határrendőrség. 79-83.p.

²⁵Ogy.Kn. 1911. TISZA István felszólalása. 360-366.p. *Az 1910. évi június 21-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója.* VI. kötet. 568p.

²⁶ANGYAL

²⁷A városok törvénye. Kada Elek kecskeméti polgármesternek a rendőrkapitányok hatáskörére kifejtett nézetei. 4.p.

²⁸BOLDISÁR

²⁹A rendőrség és az önkormányzat. 12-13.p. ; A vidéki rendőrség reformja. 5.p. ; A rendőrség szervezése. 2.p.

³⁰A mozgalom kezdete visszanyúlik az 1871. év nyarán tartott I. Magyar Országos Rendőrkongresszushoz, melyet követően 1886-ban, 1893-ban és 1906-ban voltak országos rendőrkongresszusok. A közelmúltbeli tanácskozás a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) Alapító ülése volt 1907. II. 18-án (1907. II. 17-18-19.).

³¹A törvényhatósági jogú városok és a rendezett tanácsú városok rendőrségei alkották a vidéki városi rendőrségeket. A második törvényhatósági törvény 24 várost rögzített, mint törvényhatóságot. Az összes városi rendőrségek száma pedig meghaladta a 130-at. 1886/XXI.tc.

³²KOVÁCS

³³TISZA: 205.p.

³⁴A nagy sajtóérdeklődés övezte tanácskozásról több újság is beszámolt. Loc.cit. 206-207.p. ; Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. 3-4.p.

³⁵Megjegyzendő, hogy debreceni rendőrkapitány indítványáról talán csak a *Szeged és Vidéke* folyóirat tett említést. Rendőrkapitányok kongresszusa. 5.p.

³⁶TISZA: op.cit. 220.p. ; HEGEDŰS

³⁷Ogy.Kn. 1908. HALÁSZ Lajos felszólalása. 110-115.p. In *Az 1906. évi május hó 19.-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója*. XVIII.kötet. 513 p. ; A képviselőház ülése.

³⁸A rendőrség államosítása. (1908. V. 9.) 2.p. ; A vidéki rendőrség államosítása. (1908. V. 14.) 3.p.

³⁹A rendőrség államosítása. (1908. V. 10.) 2.p.

⁴⁰Ogy.Kn. 1908. KMETY felszólalása 1908.V.15. 296-297.p. In *Az 1906. évi május hó 19.-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója*. XVIII. kötet. 513 p.

⁴¹A rendőrség államosítása. (1908. V. 20.) 3.p.

⁴²A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (1908. V. 31.) 3-4.p. ; MOLNÁR: *A rendőrség államosítása és az önkormányzat*.

⁴³A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (1908. VI. 4.) 5.p.

⁴⁴MOLNÁR: A mostoha gyermek.

⁴⁵1908 tavaszáig Szeged, Arad, Kolozsvár, Győr, Szabadka, Sopron, Bártfa, Hajdúböszörmény, Nyitra, Lugos, Makó, Körömbánya, Dobsina, Veszprém, Poprád, Szekszárd, Dés, Szamosújvár, Karcag városok kérték a belügyminiszterhez eljuttatott feliratban a vidéki városok rendőrségeinek az államosítását.

Városi közgyűlés. A rendőrség államosítása. 3.p.

⁴⁶GEGUS — SZÉKELY

⁴⁷Ogy.Kn. 1911. HOLLÓ Lajos felszólalása. 482-488.p. In *Az 1910. évi június 21.-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója*. VI.kötet. 568 p.

⁴⁸Ogy.Kn. 1911. BATTYHÁNY Tivadar felszólalása. 11-14.p. In *Az 1910. évi június 21.-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója*. VI.kötet. 568 p.

⁴⁹Esztergom nem fedezi a kongresszuson részvétel költségeit. 158.p.

⁵⁰A vonatkozó határozatot az esztergomi testület elküldte a városok képviselő testületeinek.

SZÉMANN

⁵¹A rendőrség államosítása. (1911. V. 1.) 1.p.

⁵²A vidéki rendőrségek államosítása. (1911. VIII. 3.) 5.p. ; A vidéki rendőrség államosítása. (1912. VII. 28.) 5.p.

⁵³A vidéki rendőrség államosítása. (1910. VII. 21.) 4.p.

⁵⁴Nem államosítják a rendőrséget. 3.p.

⁵⁵A MROE felkereste a minisztert. 317.p.

⁵⁶Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. 3.p. ; A makói rendőrkapitány ügyében Návay interpellált. 9.p.

⁵⁷A közbiztonság. 6.p.

⁵⁸A vidéki rendőrség államosítása. (1918. II. 3.) 5.p.

⁵⁹KOPASZ. 341.p.

⁶⁰A rendőrség államosításáról. 1.p.

⁶¹A rendőrség államosítása. (1918. IV. 6.) 1.p. (1918)

⁶²MNL-OL. W12. Me.i. Mt.jkv. 1918.VI.6.19/33. Törvénytervezet bejelentése az állami rendőrség szervezéséről. *Belügyminiszteri bejelentés az állami rendőrség szervezéséről szóló törvénytervezetről*. 1918.VI.6. 19. ülés 33. napirend. {W-szekció a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár iratairól készült digitális másolatok.}

⁶³Városok és a rendőrség államosítása. 132-134.p.

⁶⁴5 047/1919. (X. 1.) ME.r. op.cit.

⁶⁵A kormányrendeletet a február 29-én kihirdetett 1920. évi I. törvény cikk 10.§-a hatályában tartotta.

„10. § A nemzetgyűlés az 1919. évi augusztus hó 7. napja óta az alkotmányos jogrend és a jogbiztonság helyreállítása végett alakult kormányok és tagjaik rendeleteinek érvényességét elismeri; felhatalmazza azonban a minisztériumot, hogy ezeket a rendeleteket a szükséghez képest hatályon kívül helyezhesse, módosíthassa vagy kiegészíthesse. Utasítatik egyúttal a minisztérium, hogy amennyiben e rendelkezések a törvényhozás hatáskörébe tartozó ügyekre vonatkoznak, mielőbb megfelelő törvényjavaslatokat terjesszen a nemzetgyűlés elé.”

1920/I.tc. 10. §

⁶⁶Nagykanizsa és a rendőrség államosítása. 3.p.

⁶⁷Nagykanizsa a rendőrség államosítása ellen. 2.p.

⁶⁸Sopron – a rendőrség államosítása ellen.

⁶⁹Loc.cit. 37.p.

⁷⁰Ogy.i.Nn. Az 1920. évi február hó 16-ára hirdetett nemzetgyűlés naplója. 197. ülés 1921.V.30. 229.p. *Az 1920. évi február hó 16-ára hirdetett nemzetgyűlés naplója. Tizedik kötet*. 699 p.

⁷¹Hogy a rendőrséggel nem szimpatizál a közönség. 1.p.

⁷²CHOVÁN

⁷³5 047/1919. (X.1.) ME.r.

⁷⁴PARÁDI: *Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919*. 97-100.p. ; Idem: *A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945*. 124-133.p. ; Idem: *A magyar rendvédelem 1919-1945*. 59-73.p.

⁷⁵Idem: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. 93-116.p.

⁷⁶1 690/1945. (V. 8.) ME.r. ; 1 700/1945. (V. 7.) ME.r. ; Idem: *A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség*. 38-40.p. ; Idem: *A csendőrség magyarországi története*. 64-81.p.

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- ERNYES: *Pécs város rendőrsége. Az államosítás.* (1.;) — ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az államosítás.* Pécs, 2000, Pécsi James és James Bt. 301+4p. HU-ISBN 963 03 8038 2.
- ERNYES: *A magyar rendőrség története.* (2.;3.;) — ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története.* Budapest, 2002, Belügyminisztérium. 342 p. HU-ISBN 963 92 0814 0.
- MOLNÁR: *A rendőrség államosítása és az önkormányzat.* (42.;) — MOLNÁR Lajos: *A rendőrség államosítása és az önkormányzat.* Szekszárd, 1908, Molnár Mór Könyvnyomdai Intézete. 35 p.
- PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* (75.;) — PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
- RUSZOLY (20.;) — RUSZOLY József: *Szeged szabad királyi város törvényhatósága 1872-1944.* Szeged, 2004, Csongrád Megyei Levéltár. 336 p. HU-ISBN 963 72 3763 1.
- TISZA (33.;34.;36.;) — TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története.* Pécs, 1925², „Haladás” Nyomda Részvénytársaság. 395 p.
- TANULMÁNYOK**
- ERNYES: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében. (13.;) — ERNYES Mihály: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében. *Belügyi Szemle*, LXI.évf. (2013) 9.sz. 75-113.p. HU-ISSN 1789-4689.
- HEGEDŰS (36.;) — HEGEDŰS Sándor: Elnöki jelentés a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének 1907. dec. 17-én, Budapesten tartandó alakuló közgyűléséhez. 208-223.p. In TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története.* Pécs, 1925², „Haladás” Nyomda Részvénytársaság. 395 p.
- KOPASZ (59.;) — KOPASZ Gábor: A városi rendőrség államosítása és a törvényhatósági jogú városok első fokú közigazgatási hatósága. 335-376.p. In SZITA László et al. (szerk.): *Baranyai helytörténetírás. A Baranya Megyei Levéltár évkönyve, 1972.* Pécs, 1973, Baranya Megyei Levéltár. 483+2p. HU-ISSN 0525-566X.
- PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. (76.;) — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, HU-ISSN 0133-6738. XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40.p.
- PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. (74.;) — PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13.sz. 97-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. március 19.-én, Párizsban hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A közbiztonság közös európai örökségünk” című XIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. (76.;) — PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2008) 19. sz. 64-88.p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. (74.;) — PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XX. évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: A magyar rendvédelem 1919-1945. (74. ;) — PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 54.sz. 59-92.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

- ANGYAL (26. ;) — ANGYAL Armand: A rendőrség államosítása. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 15.sz. (IV.10.) 191-192.p.
- BOLDISÁR (28. ;) — BOLDISÁR Kálmán: A vidéki rendőrség szervezése. *Pesti Hírlap*, XXVIII.évf. (1906) 332.sz. (XII.2.) 34-35.p.
- CHOVÁN (72. ;) — CHOVÁN Károly: Refleksziók a közigazgatás államosításának kérdéséhez. *Magyar Közigazgatás*, XL.évf. (1922) 50.sz. (XII.10.) 1-3.p.
- Esztergom nem fedezi a kongresszuson részvétel költségeit. (49. ;) — Esztergom nem fedezi a kongresszuson részvétel költségeit. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VI.évf. (1911) 14.sz. (IV.8.) 158.p.
- Hogy a rendőrséggel nem szimpatizál a közönség. (71. ;) — Hogy a rendőrséggel nem szimpatizál a közönség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Zemplén*, LIII.évf. (1922) 52.sz. (V.2.) 1.p.
- A képviselőház ülése. (37. ;) — A képviselőház ülése. (Saját tudósítótól.) *Magyarország*, XV.évf. (1908) 112.sz. (V.9.) 5.p.
- KOVÁCS (32. ;) — KOVÁCS Kálmán: Válasz, Győr város rendőrkapitányának. *A Város*, IV.évf. (1907) 8.sz. (II.23.) 5-6.p.
- A közbiztonság. (57. ;) — A közbiztonság. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom*, XIX.évf. (1914) 13.sz. (III.29.) 6.p.
- A makói rendőrkapitány ügyében Návay interpellált. ( ) — A makói rendőrkapitány ügyében Návay interpellált. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1913) 174.sz. (VII.27.) 9.p.
- MOLNÁR: A mostoha gyermek. (43. ;) — MOLNÁR Lajos: A mostoha gyermek. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 17.sz. (IV.23.) 225-226.p.
- A MROE felkereste a minisztert. (55. ;) — A MROE felkereste a minisztert. Szerkesztőségi közlemény. *Városok Lapja*, VIII.évf. (1913) 26.sz. (VI.28) 317.p.
- Nagykanizsa és a rendőrség államosítása. (66. ;) — Nagykanizsa és a rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Kecskeméti Közlöny*, II.évf. (1920) 162.sz. (VII.17.) 3.p.
- Nagykanizsa a rendőrség államosítása ellen. (67. ;) — Nagykanizsa a rendőrség államosítása ellen. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápa és Vidéke*, XV.évf. (1920) 49.sz. (VII.28.) 2.p.
- Nem államosítják a rendőrséget. (54. ;) — Nem államosítják a rendőrséget. (Szerkesztőségi közlemény.) *Váci Hírlap*, XXVI.évf. (1912) 44.sz. (VI.9.) 3.p.
- A polgármesterek kongresszusáról. (21. ;) — A polgármesterek kongresszusáról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom*, II.évf. (1897) 36.sz. (IX.5.) 6.p.
- Rendőrkapitányok kongresszusa. (35. ;) — Rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szeged és Vidéke*, VI. évf. (1907) 41. sz. (II.19.) 5.p.
- A rendőrség. (22. ;) — A rendőrség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Hazánk*, VII.évf. (1900) 52.sz. (III.2.) 3-4.p.
- A rendőrség államosítása. (1908. V. 9.) (38. ;) — A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVIII.évf. (1908) 112.sz. (V.9.) 2.p.
- A rendőrség államosítása. (1908. V. 10.) (39. ;) — A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Magyarország*, XV.évf. (1908) 113.sz. (V.10.) 2.p.
- A rendőrség államosítása. (1908. V. 20.) (41. ;) — A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVIII.évf. (1908) 121.sz. (V.20.) 3.p.
- A rendőrség államosítása. (1911. V. 1.) (51. ;) — A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Rendőri Lapok*, VIII. évf. (1911) 5. sz. (V.1.) 1.p.
- A rendőrség államosítása. (1918. IV. 6.) (61. ;) — A rendőrség államosítása. (y. e. szignó) *Kecskeméti Ujság*, XI.évf. (1918) 71.sz. (IV.6.) 1.p.
- A rendőrség államosításáról. (60. ;) — A rendőrség államosításáról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Kecskeméti Ujság*, XI.évf. (1918) 63.sz. (III.27.) 1.p.

- A rendőrség és az önkormányzat. (29.;) — A rendőrség és az önkormányzat. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVII.évf. (1907) 8.sz. (I. 9.) 12-13.p.
- A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (1908. V. 31.) (42.;) — A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVIII.évf. (1908) 131.sz. (V.31.) 3-4.p.
- A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (1908. VI. 4.) (43.;) — A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXVI.évf. (1908) 23.sz. (VI.4.) 5.p.
- A rendőrség szervezése. (29.;) — A rendőrség szervezése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Országos Ellenőr*, VI.évf. (1907) 3.sz. (I.12.) 2.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. (56.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. (A Szamos eredeti tudósítása.) *Szamos*, XLV.évf. (1913.) 161.sz. (VII.15.) 3.p.
- Sopron – a rendőrség államosítása ellen. (68.;69.;) — Sopron – a rendőrség államosítása ellen. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XV.évf. (1920) 6.sz. (XII.28.) 37.p.
- Szeged közigazgatása. A rendőrség. (19.;) — Szeged közigazgatása. A rendőrség. (v. szignó) *Hazánk*, X.évf. (1903) 38.sz. (II. 13.) 7.p.
- SZÉMANN (50.;) — SZÉMANN János: Néhány megjegyzés Esztergom város képviselőtestületének határozatára. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 17.sz. (IV.23.) 225.p.
- Városi közgyűlés. A rendőrség államosítása. (45.;) — Városi közgyűlés. A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Hírlap*, V.évf. (1908) 20.sz. (V.16.) 3.p.
- A városok törvénye. Kada Elek kecskeméti polgármesternek a rendőrkapitányok hatáskörére kifejtett nézetei. (27.;) — A városok törvénye. Kada Elek kecskeméti polgármesternek a rendőrkapitányok hatáskörére kifejtett nézetei. *Szeged és Vidéke*, II.évf. (1903) 123.sz. (V.23.) 4.p.
- Városok és a rendőrség államosítása. (63.;) — Városok és a rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XIII.évf. (1918) 17.sz. (VIII.24.) 132-134.p.
- Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. (34.;) — Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *A Város*, IV.évf. (1907) 8.sz. (II.23.) 3-4.p.
- A vidéki rendőrség államosítása. (1908. V. 14.) (38.;) — A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXVI. évf. (1908) 20. sz. (V.14.) 3.p.
- A vidéki rendőrség államosítása. (1910. VII. 21.) (53.;) — A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXVIII. évf. (1910) 29. sz. (VII.21.) 4.p.
- A vidéki rendőrség államosítása. (1918. II. 3.) (58.;) — A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Rákos Vidéke*, XVIII. évf. (1918) 5. sz. (II.3.) 5.p.
- A vidéki rendőrségek államosítása. (1911. VIII. 3.) (52.;) — A vidéki rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1911) 175.sz. (VIII.3.) 5.p.
- A vidéki rendőrségek államosítása. (1912. VII. 28.) (52.;) — A vidéki rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, III.évf. (1912) 173.sz. (VII.28.) 1.p.
- A vidéki rendőrség reformja. (29.;) — A vidéki rendőrség reformja. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LVIII.évf. (1907) 8.sz. (I.9.) 5.p.

SZÖVEGGYŰJTEMÉNYEK

- ORBÁN (15.;) — ORBÁN Balázs: A fővárosi rendőrségről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor (1881.III.10.). 383-399.p. In *Orbán Balázs országgyűlési beszédei az 1878-1881-ki országgyűlésen. Külön lenyomat az Országgyűlési Naplóból*. Budapest - Kolozsvár, 1881, TETTEI Nándor és Társa - DEMJÉN László. 408 p. /ORBÁN Balázs országgyűlési beszédei, IV. füzet./

ALMANACHOK, LEXIKONOK, ZSEBKÖNYVEK, ADATTÁRAK

- GEGUS — SZÉKELY (46.;) — GEGUS Dániel — SZÉKELY Vladimír (szerk.): *A Közbiztonság Almanachja 1910. évre*. I.évf. Budapest, 1909, LÉGRÁDY Testvérek. 614 p.
- A m. kir. határrendőrség. (24.;) — A m. kir. határrendőrség. 79-83.p. In GEGUS Dániel — SZÉKELY Vladimír (szerk.): *A Közbiztonság Almanachja 1910. évre*. I.évf. Budapest, 1909, LÉGRÁDY Testvérek. 614 p.

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

- MNL-BML.PVTBI. — Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) , Baranya Megyei Levéltár (BML),
(16.;17.;18.) Pécs Város Törvényhatósági Bizottságának Iratai (PVTBI)
- MNL-OL. W12. Me.i. Mt.jkv. — Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) Országos Levéltár (OL) Miniszterel-
(62.;;) nökségi iratok (W12. Me.i.) Minisztertanácsi jegyzőkönyvek (Mt.jkv.)
- Ogy.i.Ki. — Ogy.i. (Országgyűlés Irattára) Ki. (Képviselőházi irományok)
(23.;;)
- Ogy.i.Kn. — Ogy.i. (Országgyűlés Irattára) Kn. (Képviselőházi napló)
(25.;;37.;;40.;;47.;;48.;;)
- Ogy.i.Nn. — Ogy.i. (Országgyűlési Irattár) Nn. (Nemzetgyűlési napló)
(70.;;)

JOGSZABÁLYOK

- 1872/XXXVI.tc. — 1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és ren-
(5.;;) dezéséről.
- 1881/III.tc. — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.
(6.;;)
- 1881/XXI.tc. — 1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.
(5.;;)
- 1886/XXI.tc. — 1886/XXI.tc. a köztörvényhatóságokról.
(7.;;31.;;)
- 1891/XXXIII.tc. — 1891/XXXIII.tc. a vármegyei közigazgatás rendezéséről.
(8.;;)
- 1903/VIII.tc. — 1903/VIII.tc. a határrendőrségről.
(9.;;)
- 1907/LVIII.tc. — 1907/LVIII.tc. a vármegyei közigazgatás rendezéséről szóló 1891/XXXIII. tör-
(8.;;) vénycikk hatályon kívül helyezéséről.
- 1916/XXXVII.tc. — 1916/XXXVII.tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.
(10.;;)
- 1920/I.tc. — 1920/I.tc. az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gya-
(13.;;65.;;) korlásának ideiglenes rendezéséről.
- 5 692/1905. (XII.29.) ME.r. — 5 692/1905. (XII.29.) ME.r. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe
(9.;;) léptetéséről.
Magyarországi rendeletek Tára, XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455.p.
- 91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr. — 91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr. valamennyi törvényhatósághoz Fiume vá-
(9.;;) ros kivételével a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetésének a végrehajtásáról.
Magyarországi rendeletek Tára, XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455-1541.p.
- 37 000/1917. (III. 23.) BM.kr. — 37 000/1917. (III. 23.) BM.kr. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőr-
(10.;;) ségről szóló 1916/XXXVII. törvénycikk végrehajtása és a hatáskörök körül-
írása.
Belügyi Közlöny, XXII.évf. (1917) 16.sz. 406-411.p.
- 1/1919 (III. 26.) BN.r. — 1/1919 (III. 26.) BN.r. a Vörös Őrség felállításáról.
(11.;;) *Belügyi Közlöny, XXIV.évf. (1919) 18.sz. 719-720.p.*
- 4/1919.(VIII.3.) MNK.r. — 4/1919.(VIII.3.) MNK.r. a Magyar Népköztársaság Kormányának rende-
(12.;;) lete. Államrendőrség felállítása.
Belügyi Közlöny, XXIV.évf. (1919) 38.sz. 1179.p.
- 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. — 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról.
(13.;;64.;;73.;;) *Magyarországi Rendeletek Tára, LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.*
- 2 394/1920. (III. 18.) ME.r. — 2 394/1920. (III. 18.) ME.r. az állami hatóságok, hivatalok és intézmények
(13.;;) elnevezéséről, és az állami címereken a Szent Koronának alkalmazásáról.
Magyarországi Rendeletek Tára, LIV.évf. (1920) I.füzet. 140-142.p.
- 1 690/1945. (V. 7.) ME.r. — 1 690/1945. (V. 7.) ME.r. a csendőrség felosztásáról és az államrendőr-
(76.;;) ség megszervezéséről.
Magyarországi Rendeletek Tára, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 131-133.p.
- 1 700/1945. (V. 7.) ME.r. — 1 700/1945. (V. 7.) ME.r. a Magyar Államrendőrség felállításáról.
(76.;;) *Magyarországi Rendeletek Tára, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 133-135.p.*

A MROE, a MROSE és a MOR történetéből.

(About the MROE, the MROSE and the MOR.)

Absztrakt

A dualizmus időszakában az önkormányzati kompetenciába helyezett települési rendvédelmet megvalósító testületek a rendőrségek voltak. Ahány település, annyi rendőrség működött egymástól eltérő szolgálati szabályzattal, öltözékkel, szervezettel, fegyverzettel stb. Ez az eklektikus állapot kedvezett a rendbontóknak, akik a hírközlés és a közlekedés fejlődése által nyújtott lehetőségeket kihasználva folytatták bűnöző tevékenységüket. Ezt a helyzetet változtatta meg a falvak tekintetében a Magyar Királyi Csendőrség létrehozása. Az önkormányzati rendőrségek vezetői látva a testületeik hibáit, arra törekedtek, hogy a központi államhatalom irányítása alá juttassák szervezetüket, ezáltal biztosítva az eredményes működéshez szükséges megfelelő szervezetet és irányítást, valamint anyagi ellátást a csendőrséghez hasonló módon. Ennek a — korabeli szakterminológia szerinti — államosításnak az előkészítő fázisát alkották a különböző rendőri egyesületek létrehozása és azokban az államosítási előmunkálatok végzése.

Kulcsszavak

Rendőrségek államosítása ; Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete ; Magyar Rendőrtisztviselők Országos Segélyező Egyesülete ; Magyar Országos Rendőrszövetség ; Magyarországi Rendőrkormányzatok Szakegyesülete

Abstract

During the Era of the Dual Monarchy, the police were the organizations responsible for providing law enforcement under the jurisdiction of respective local governments. In terms of service regulations, clothing, organization, armaments etc. local governments decided for themselves how to run their respective police. This eclectic situation made crime easier to commit, especially in light of the advances in communications and transportation. The situation in the villages finally changed with the founding of the Hungarian Royal Gendarmerie. Having witnessed the mistakes made by their local law enforcement, police leadership sought placement of their units under centralized state authority, which would ensure the necessary organizational and directional preconditions for successful collaboration and financial stability (much like how the Hungarian Royal Gendarmerie functioned). The lead-up to this nationalization – as it was referred to at the time – was the establishment of various police organizations and the associated preparatory work for successful integration.

Key words:

Nationalization of Police ; National Association of Hungarian Police Officers ;
National Relief Association of Hungarian Police Officers ; National Hungarian Police Association ;
Professional Association of Police in Hungary

*

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) : <https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>

Institutional attachments

= Szerző intézményi kötődései :

- *Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement* = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
@: ermi_uiroda@freemail.hu

Date of registry = Regisztrálás dátuma : 2019. IX. 16.

Date of acceptance = elfogadás dátuma : 2019. XI. 10.

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P

A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) és a Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesülete (MROSE) a magyarországi rendőrkongresszusokhoz kapcsolódva, szoros összefonódásban keltek életre és működtek. A Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) két évvel korábbi előzményekkel, 1919 januárjában született. Rövid léte alatt bizonyos tekintetben szem előtt tartotta a MROE céljait. Nevüket, esetenként még a szakirodalom részének tekintendő újságok is eltérően írták, ezért azonosításuk kellő körültekintést igénylő.¹

Előzményi tanácskozások

A *Közbiztonság*² című, első magyar nyelvű rendőri szaklapban, 1869-ben lezajlott vitát³ követően 70 fő megjelenésével, Pesten az Országházban rendőrtisztvi értekezletet tartottak. Az 1871. VII. 12-én zárult *I. Magyar Országos Rendőrkongresszus*, amely elfogadta — az öt fős bizottsága által *Emlékirat* címmel szerkesztett — kongresszusi összefoglalót, egyben döntött annak a belügyminiszterhez, valamint a köz-törvényhatóságokhoz történő eljuttatásáról is. Rögzítették, hogy a rendőrintézményben is felmerült köz-igazgatási hiányosságok, a hazai rendőrség reformját is elodázhatatlanul követelik. Az *Emlékiratban* foglaltak szerint előrelépést jelentett volna az országos hatáskörű, katonai fegyelem alatt álló, de polgári szervezettel létrehozott rendőrség, az egyöntetűség teljes behozatalával, a rendőrtisztviselés jog-, hatás- és működési körének törvény általi kijelölésével és a szükséges önállósítással. A hazai és a külföldi sajtóban egyaránt elismerően írtak a tanácskozásról. A belügyminiszterminiszter átvette az emlékeztetőt, bártságos, dicsérő szavait azonban nem követte érdemi intézkedés.⁴

NÉKÁM Ede gyöngyösi rendőrfőkapitány a városi rendőrségek állapotának javítását célzóan 1886. I. 17-re hívott össze rendőrkapitányi értekezletet – *II. Magyar Országos Rendőrkongresszus* elnevezéssel – amelyen 11-en jelentek meg. THURZÓ (TISZA) Miksa⁵ e tanácskozás munkálkodása sikerének tartotta azt, hogy még ebben az évben törvényi szabályozás eredményeként a rendőrkapitányokat a főispánok élethossziglan nevezték ki.⁶ Emlékiratot készítettek, melyet elvittek a miniszterelnöknek és kérvényt adtak be a képviselőházhoz. Utóbbi benyújtásához sikerült megnyerniük JÓKAI Mórt.⁷

1893 elején NÉKÁM Ede felhívást intézett a városi rendőrségek vezetőihez, esetelven a vidéki rendőrségek államosításának szorító igényét.⁸

Februárban HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor szilágysomlyói rendőrfőkapitány folytatta a szervezést és levélben arról adott tájékoztatást, hogy az 1893. III. 4-re és 5-re összehívott *III. Magyar Országos Rendőrkongresszus*ra a hónap közepéig már csaknem ötvenen jelentkeztek. Budapesten, a vármegyeháza nagytermében NÉKÁM Ede elnökletével lefolyt értekezlet *Emlékirata*, több kormánytaghoz és a Tisztelt Ház elé is eljutott, de azt érdemi intézkedés nem követte. A tanácskozás tíz fős bizottságot hozott létre, amely az *Emlékiratot* véleményezte annak szövegét véglegesítette és a jövőben figyelemmel kísérte a vidéki rendőrségeket, valamint felmerült egy országos rendőrkapitányi egyesület megalakítása is.⁹

HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor 1904 nyarán levélben kereste fel kapitánytársait avégből, hogy egyetértés esetén tanácskozásra jöjjenek össze. Hat kérdésre kért választ, jelezve, hogy azoktól teszi függővé az őszi kongresszus meghirdetését. A politikai változások nem kedveztek a tervezett összejövetelnek, az nem került megtartásra. A felvetésről vidéki lapok is adtak néhány soros tájékoztatást, jelezve, hogy a pontos időpont még nem ismeretes.¹⁰

MOLNÁR Lajos szekszárdi rendőrkapitány a századfordulón kezdeményezte a vidéki rendőrkapitányok mozgalmának felszínén tartását, melynek egyik megnyilvánulása ifj. gróf csíkszentkirályi és krasznahorkai ANDRÁSSY Gyula Gábor Manó Ádám belügyminiszter 1906. V. 8-án történt felkeresése volt, az akkor tartott *IV. Magyar Országos Rendőrkongresszus* kapcsán. A miniszter a vidéki rendőrség államosítására irányuló kéréssel kapcsolatban közölte, hogy annak teljesítése most nem lehetséges, de egyéb módon segíteni fogják a városi rendőrségeket.¹¹

(I.sz. melléklet)

A MROE létrehívása

1907-ben HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor Budapestre hívott össze értekezletet, melyet igyekezett előzetesen a sajtóban nyilvánosságra hozni, illetőleg az újságírók támogató megnyerését elérni. A vidéki újságok rövid hírekben adták közre, hogy a februárra összehívott kongresszus fő témái lesznek a vidéki rendőrségek közérdekű ügyei, a vidéki rendőrség újjászervezése és a rendőrtisztviselők országos egyesületének megalapítása. Kitértek arra is, hogy településükről ki képviseli a rendőrséget.¹²

A tanácskozásra előzetes programtervezet is készült.¹³ A programtervezet pontjai voltak:

- 1907. II. 17-én este 7 órától ismerkedési találkozás a Pannónia Szálló éttermében.

- 1907. II. 18-án délelőtt 10 órakor értekezlet Pest vármegye székházában.
- Tisztviselői kar megválasztása.
- Egyesület alapítására előterjesztés.
- 1907. II. 19-én délelőtt tisztelgés, államrendőrségi intézmények megtekintése.
- Este bankett.

A kongresszus, amelyen a főkapitányokon kívül rendőrtisztviselők is részt vettek, 1907. II. 17-18-19-én zajlott le és utólag is nagy sajtóvisszhangot kapott. Az 58 rendőrtisztviselő¹⁴ tanácskozásán a belügyminiszter dr. MATYASOVSKY György titkárral képviseltette magát, a fővárosi rendőrségtől GEGUS Dániel és SZÉKELY Vladimir budapesti rendőrtisztviselők jelentek meg. A megbeszélés lényege továbbra is az volt, hogy a vidéki rendőrségek bajainak orvossága az államosítás, jóllehet többször kerültek szóba más tennivalók is. Ismét elfogadtak memorandumot, amelyet 1907. II. 20-án adtak át a kormány tagjainak, a parlamenti pártok elnökségeinek és a sajtó egyesületeknek.¹⁵ Az emlékirat tartalmát, — amely hasonlatos volt az 1893-ban megfogalmazottakhoz — a napilapok kivonatossan közreadták:

- A rendőrség államosítás útján szerveztessék újra.
- A javadalmazás és a minősítés egyforma legyen a fővárosi államrendőrség hasonló tisztjeivel, úgyszintén az egyenruházat, a fegyverzet és a fegyverhasználati jog.
- Szolgálati pragmatika és fegyelmi törvény alkottassék és politikai kérdésekben a bíróság legyen ítélő fórum.
- A mostani rendőrtisztek és a legénység az új rend idején is mai rangjukban, állásukban maradhassanak.
- Legyenek legénységi előkészítő iskolák, vizsgálat.
- Az országban kerületenként szerveztessenek főkapitányságok, mint másodfokú fórumok.¹⁶

A kommentek meglehetősen jól érzékeltették a vidéki rendőrség helyzetét és a változtatásért folyó küzdelem célját. A *Pápai Hírlap* szerint „*Valóban szükség van rá, hogy valami történjék a vidéki rendőrségek ügyében. A rendnek, a polgárok egyéni, vagyoni biztonságának vagyunk hívei. S ha arra gondolunk, hogy sokszor a legigyekvőbb, legtevékenyebb rendőrkapitánynak is mily csekély, csekélységével is kevesebb erejű, szakképzettség nélkül szükölködő végrehajtó erő, végrehajtó közegek állnak rendelkezésére, — aggodalommal kell az embernek arra gondolnia, hogy rendkívüli esetek felléptekor ugyan mit tudna egyik-másik kisebb vagy akár közepes magyar város rendőrsége tenni. Példáért nem kell messzire fáradnunk.*”¹⁷

1907. II. 18-án alapították meg *A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületét (MROE)*, melynek alakuló közgyűlését 1907. XII. 17-én tartották a fővárosban. Az egyesület, — melynek ekkor 80 vidéki rendőrkapitányság volt a tagja — alapszabályait a belügyminiszter 1907 nyár közepén hagyta jóvá.¹⁸

Az alakuló közgyűlés programtervezetének napirendi pontjai voltak:

- 1907. II. 16-án délután 5 órakor választmányi ülés a Pannónia Szállóban.
- 1907. II. 17-én délelőtt 10 órakor Pest vármegyeháza dísztermében elnöki megnyitó.
- Választmány jelentése, az 1908. évi költségvetés előterjesztése.
- Zárt ülés. Tisztségviselők és választmány megválasztása.
- MALYÁTA Ágoston rendőrkapitány, a temesvári rendőrség bűnügyi osztályvezetőjének, előterjesztése a javadalmazásról.
- MALYÁTA Ágoston javaslata segélyező egyesületre.
- Dr. ANGYAL Armand győri rendőrfőkapitány előadása a városi rendőrségek helyzetéről.
- MISKOLCZY László budapesti államrendőrségi rendőrkapitány előadása a rendőri jogról.
- Dr. SÁRKÁNY Ármin¹⁹ rendőrkapitány a pécsi rendőrség bűnügyi osztályvezetőjének előadása a rendőrtisztviselők fegyelmi törvényeiről.
- Este 8 órakor ismerkedési estély, díszvacsera a Royal Szállóban.²⁰

Az egyesület székhelye Budapest lett, hivatalos lapja — melyben az egyesület nevével önálló rovat indult — a *Közbiztonság* volt, elnöke pedig HULIMKA (HEGEDSŰ) Sándor. A tagsági díjat évi 6 koronában határozták meg. Az alapszabálytervezetet dr. ANAGYAL Armand dolgozta ki, melyet — megvitatását követően — módosításokkal fogadtak el. Választottak tovább két társelnököt, négy alelnököt, három titkárt, egy pénztárost, 12 tagú választmányt és annak hat póttagját, valamint három számvizsgálót. Az egyesület társelnökeivé dr. ANGYAL Armandot és SÁRKÁNY Ferenc komáromi főkapitányt választották. Alelnöknek kérték fel dr. HADADY Endre kolozsvári főkapitányt, TAPOSSY Márton karcagi főkapitányt, KISFALUDY József szombathelyi főkapitányt és VÁCZY József kassai főkapitányt.²¹

A Közbiztonság folyóirat címlapján feltüntetésre került: „Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest VI. Aradi utca 16. Közbiztonság (Rendőri Lapok) a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közlönye.” E helyütt volt az egyesület hivatalos helyisége is. A MROE külön, önálló rovatának vezetője HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor lett, állandó munkatársai dr. ANGYAL Armand győri, GLÜCK (GERŐ) Ármin nagyváradai, dr. SZALAY József szegedi, HOLLADY Nándor besztecerbányai, dr. CSUHAY Sándor gyöngyösi, THURZÓ (TISZA) Miksa Szepes-váraljai, PETERDYKálmán²² esztergomi főkapitányok voltak.²³

Az alakuló közgyűlésre HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor, mint ideiglenes elnök terjedelmes, remek-beszabott beszámolót²⁴ készített kiemelve, hogy az addig lefolyt tanácskozások egyik legnagyobb vívmánya az országos egyesület megalapítása volt. Az egyesület teendőinek legfontosabb feladatát az államosítás témájával való foglalkozás alkotta, mellyel azonban az egyesületi feladatkör korántsem merült ki. Az ideiglenes elnök megemlítette, hogy nyomozások során kiváló eredményeket is elértek, valóságos feltámadást jelentett a rendőrtisztviselők magára találásával létrehozott egyesület, melynek szervezési munkálatairól részletesen írt. A fővárosi és a vidéki rendőrség fegyverbarátságának fényes igazolását látta abban, hogy az egyesületnek 106 budapesti rendőrtisztviselő tagja volt. Erősítette továbbá az egyesületet 67 város rendőrtisztviselőinek tagsága, valamint pártoló települések és tagok is, 66 város rendőrsége azonban nem reagált az egyesületbe történő belépést illetően.²⁵

1907. X. 14-én, a februárban megtartott kongresszus nevében és megbízásából, erkölcsi és anyagi támogatást remélve, felhívással fordultak a vármegyékhez és a városokhoz, kérve őket, hogy alapító vagy pártoló tagként lépjenek be az egyesületbe. A felhívást megküldték főuraknak, főpapoknak, ismert jótékonykodóknak, pénzügyvezetőknek, egyesületeknek. Az ideiglenes elnök a taggyűjtést végzők közül többeket is megnevezett, különösen MALYÁTA Ágoston temesvári rendőrkapitányt, hangsúlyozva az alakulás körül végzett kiemelkedő szellemi tevékenységét is. Az egyesület nevében köszönetet mondott az előzetteknek.²⁶

Egy nagyközségi rendőrbiztos megkeresése alapján felmerült, hogy a tisztviselői állást betöltő települési rendőri vezetők is tagjai lehessenek a mozgalomnak. Részvételük bizonyosan nagymértékben erősítette volna az egyesület célkitűzéseinek megvalósítását, azonban sikeres előrelépés e téren nem következett be.²⁷

Az ideiglenes elnök kitért arra az 1907 tavaszán hozott belügyminiszteri rendeletre, amely a törvényhatósági és a községi alkalmazottak hivataluktól való felfüggesztésénél kívánt az alsófokú fegyelmi hatóságoknak útmutatást nyújtani. E rendelkezéssel száműzhetőek voltak a fegyelmi eljárásokból a személyes bosszútól, a pártpolitikai színezettel vagy magánérdekből vezérelt döntések, melyeknek célja az üldözést folytatók érdekközösségébe tartozóknak állás biztosítása.²⁸

Zárótémaként a cigány ügy rendezésének a témáját hozta fel, jelezve, hogy pályázat kiírásával is kívánják a megoldást elősegíteni. Az elnöki beszámolót követően több előadás is elhangzott.

DEMIDOR Ignác nagykárolyi rendőrkapitány előadásában szólt a vidék közbiztonságáról, a városi rendőrségek szervezési hiányosságairól és szorgalmazta az államosításra fordítandó négy milliárd nyolcszáz ezer korona költség biztosítását. MALYÁTA Ágoston ismertette a rendőrségi alkalmazottak nyugdíjazási viszonyait valamint a nyugdíjpótló és segélyező egyesület alapszabály tervezetét, később pedig bemutatta elképzelését a vidéki rendőrség egyöntetű javadalmazásáról, az egyenruházatról, az egységes rangjelzésről illetőleg címzésről. Dr. ANGYAL Armand a városi rendőrség helyzetéről és a szakoktatásról, MISKOLCZY László a rendőrségi jogról és az eljárás önálló fejlesztéséről, dr. SÁRKÁNY Ármin a rendőrtisztviselők fegyelmi törvényeiről értekezett.

A királyhoz hódoló táviratot intéztek.

Az összejevetel a korábbiakhoz hasonlóan, a fővárosi és a vidéki lapok által is támogató visszhangot kapott. Egyes újságok esetében rövid közlemény, egyesekben kivonatos közreadás, másokban részletes ismertetés formájában, igaz, néha időpont és névelírásokkal.²⁹

A *Tolnai Világlapja* című folyóirat 1908. I. 5-én, címlapon jelentette meg HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor, dr. BODA Dezső és dr. ANGYAL Armand mellképeit.³⁰

A *Népszava* folyóirat szerint csupán bérharcról volt szó, mivel „Az államosításra törekvés a biztos állás végett van.” Minősítette a lap a rendőrzeteket, amikor az újságban olyan tartalmú cikk jelent meg, mely szerint a rendőrkapitányok lábba tiporják a jogot, „rugdossák”, bezárják és toloncolják a munkásnépet. Mivel a 67 küldött elfogadott egy határozati javaslatot, hálát mondott a belügyminiszternek, hogy képviseltette magát, továbbá a díszelnököknek, hogy az értekezlet fényét emelték. Ezért a

Népszva újságban olyan szöveg jelent meg, hogy „*Bolond volna a belügyminiszter ezek után a fizetés-emelésről és az államosításról beszélni.*” Elég, ha a „*fényt emelik.*” Az egyesületet „Magyar Rendőrkapitányok Országos Egyesülete” névvel illetve a szerkesztőség.³¹

Ekkortól a vidéki rendőrtisztviselők tanácskozásai a MROE égisze alatt folytak.

Az egyesület védőivé választották ifj. gróf csíkszentkirályi és krasznahorkai ANDRÁSSY Gyula Gábor Manó Ádám belügyminisztert és gróf futaki HADIK János Kelemen Béla államtitkárt. Díszelnökök lett Magyar Királyi Belügyminisztérium három tanácsosa mellet dr. BODA Dezső a fővárosi rendőrfőkapitány. Az említetteknek díszoklevelet adtak át 1908. III. 23-án délelőtt. A tíztagú küldöttséget dr. ANGYAL Armand vezette. A köszönő szavakat követően a belügyminiszter kijelentette, hogy a legnagyobb figyelemmel fogják kísélni az államosítást.³²

A MROSE magalakulása és működése

Az 1907. évi decemberi kongresszuson már kimondta megalapítását, Budapest székhellyel, *A Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesülete (MROSE)*. Az 1908. XII. 6-án keltezett, majd a 1908. XII. 13-án tartott közgyűlésen elfogadta a MALYÁTA Ágoston által bemutatott, 26 szakaszból álló alapszabályzatot, melyet 1909. V. 12-én hagyott jóvá a belügyminiszter megbízásából a tárca rendőri ügyosztályának vezetője.³³

Az egyesület céljaként került megfogalmazásra a rendes tagok betegség esetén történő, az orvosi díjak és gyógykezelési költségek fedezésére irányuló segélyezése, özvegyeiknek és kiskorú árvaiknak pénzbeli évi segélyezése, továbbá a rendes tagoknak baleset, szolgálati sérülés esetén bizonyos évi segélyösszeg nyújtása, valamint részletekben törlesztendő pénzkölcsön nyújtása. Az egyesület, alapító-, pártoló- és rendes tagokból állt. Alapító tagok azok lehettek, akik az egyesület javára legalább 100 koronát adományoztak. Pártoló tag lehetett minden feddhetetlen életű egyén és erkölcsi testület, ha legalább három éven át évente 20 koronát adományozott az egyesületnek. Rendes tag lehetett a MROE minden rendes tagja 24 korona éves tagdíj havi bontásban történő befizetésével. Az alapszabály részletesen rendelkezett továbbá a tagfelvétel módozatairól, a tagsági viszony kezdetéről és megszűnéséről, a rendes tagok jogairól és kötelezettségeiről, a segélyezésre vonatkozó igényről, a pénzkölcsönökről, az egyesületi vagyon kezeléséről. Az egyesület döntést hozó és irányító szerve a közgyűlés és a választmány volt, melyben a tevékenységet a tisztikar irányította, amelyet a felügyelő-bizottság ellenőrzött. A közgyűlés évente ülésezett, melyet megelőzött a 12 tagú választmány ülése. A felvett jegyzőkönyveket az elnök, a jegyző és két rendes tag illetőleg az elnök, a jegyző és két választmányi tag hitelesítette. A tisztikarba egy elnök, egy társelnök, két alelnök, két jegyző, egy titkár, egy könyvelő és egy pénztáros tartozott. Közülük a titkár, a könyvelő és a pénztáros az évi közgyűlés által megállapított tiszteletdíjban részesült.³⁴

Az elnök dr. SOMOGYI Szilveszter szegedi főkapitány, a társelnök SZALAY Mátyás szabadkai főkapitány, a titkár dr. STECZ László kaposvári rendőrkapitány, a jegyző THURZÓ (TISZA) Miksa, a pénztáros HOLLADY Nándor lett. Továbbá az elnöki tisztet betöltötte:

- 1909-ben dr. HADADY Endre³⁵, 1910-ben és 1911-ben Budapest V. Ferenc József tér 7.;
- 1912-ben MISKOLCZY László³⁶ Budapest VI. Aradi utca 16.;
- 1913-tól ismét dr. SOMOGYI Szilveszter³⁷ Budapest VI. Aradi utca 16.;
- 1914-től pedig dr. RIMÓCZY József miskolci főkapitány Budapest VI. Teréz körút 25. alatti székhellyel.³⁸

A MROE 1908. III. 23-án tartotta első választmányi ülését, ahol irodalmi bizottság létrehozásáról döntöttek, amely a *Közbiztonság* szaklap szerkesztési feladatait látta el. Bizottsági tagok a szerkesztők és MOLNÁR Lajos valamint dr. SÁRKÁNY Ármin voltak. Elhatározták továbbá azt is, hogy szindikátust létesítenek a tisztviselők erkölcsi érdekeinek megóvására. HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor ezen a választmányi ülésen, a rendőrtestületből történt távozása okán lemondott egyesületi elnöki posztjáról, utóda dr. ANGYAL Armand lett.³⁹

A Budapesten 1908. XII. 13-án tartott második évi rendes közgyűlésen elnöki tisztségében megerősítették dr. ANGYAL Armandot, társelnökké pedig KUTSERA István pozsonyi főkapitányt választották. A közgyűlés elfogadta a költségvetést és az évi jelentést, majd határozatot hozott arról, hogy minden alkalmat megragad az egyesület, hogy a vidéki rendőrség helyzetére a figyelmet felhívja és jelezze, hogy az egyetlen megoldási mód az államosítása.⁴⁰

Az alapszabályok elfogadásával megerősítették a Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének megalapítását.⁴¹

A meghirdetett két szakirodalmi pályázatra — melyeknek címei „*A vidéki rendőrség államosítása.*”, illetve „*A cigány ügy rendezése.*” voltak — 16 dolgozat érkezett. MISKOLCZY Lászlónak a vidéki rendőrség államosításáról szóló tanulmánya⁴² 200 korona jutalmat és különös dicséretet nyert. E dolgozatot a testülettörténetről írók a későbbiekben is magas szintűnek minősítették. A szerző foglalkozott az akkori állapotokkal, a rend fogalmával, összetettségével, a rendőrség jogával illetőleg jogkörével és szervezeti elképzelésekkel is. Az elképzelés szerint az országos rendőség szervezetei többszintű tagozódásban a belügyminiszter legfőbb hatósága alatt működtek volna. Második helyeztként nemesszeghi NEMESSZEGHY Endre budapesti rendőrfogalmazó 100 korona jutalmat vehetett át. A cigány ügy rendezéséről szóló legjobb munka, MALYÁTA Ágoston tanulmánya 100 korona díjat kapott, a 75-75 koronával elismert 2. és 3. helyezést pedig TAPOSY Márton és nemesszeghi NEMESSZEGHY Endre érték el.

A közgyűlés résztvevői elhatározták, hogy a *Közbiztonság* című lap részére évi 1 000 korona segítséget nyújtanak. A közgyűlést este a Royal Szállóban vacsora zárta.⁴³

Már az 1908. III. 23-án tartott választmányi ülésen kimondták, hogy az államosítás iránti küzdelmet lankadatlanul kell folytatni. E célból levélben megkeresték a vidéki rendőrkapitányokat azzal, hogy szíves kintartással hassanak oda, hogy a városok is kérelmezzék a rendőrség államosítását. Az ülésig Szeged, Arad, Kolozsvár, Győr, Szabadka, Sopron, Bártfa, Hajdúböszörmény, Nyitra, Lugos, Makó, Körömbánya, Dobsina, Veszprém, Poprád, Szekszárd, Dés, Szamosújvár, Karcag városok közgyűlései intéztek az államosítást szorgalmazó feliratot a belügyminiszterhez. Az aláíró dr. ANGYAL Armand elnök és pozsegi KAVEGGIA Béla titkár kérték kartársaikat, hogy legyenek hithű katonái a MROE zászlajának, melyre az „Államosítás” jelszava van írva.⁴⁴

1909. XI. 14-én a harmadik, évi rendes közgyűlés megtartására Budapesten a vármegyházában dr. ANGYAL Armand elnökletével került sor. Kevesen jelentek meg. Tervezett témák voltak a fizetések, szakkérdések, a *MROSE* immár jóváhagyott megalakítása, működésének folytatása a tavasszal történt belügyminiszteri rábólintás után. Pozsegi KAVEGGIA Béla titkári jelentése szerint a MROE-nak 537 rendes, 24 alapító és 18 pártoló tagja volt. az egyesület pénztárosi tisztségét betöltő dr. vadai VADAY László budapesti rendőrkapitány előterjesztésére az 1910. évi költségeloirányzatot 5 090 korona 5 fillér bevétel és 5 064 korona 25 fillér kiadással elfogadták. A tagdíjfizetési morál kívánnivalókat hagyott maga után, mivel 3 000 koronát meghaladó hátralék mutatkozott.

MISKOLICZY László felolvasta a rendőrség fejlesztéséről készült írását. Az elnökség felkérésére készített értekezésben kizárta a rendőrséggel kapcsolatban abszolút elmélet létezését, mivel azt meglátása szerint a gyakorlatban működő dolgok egymáshoz való viszonyától elválasztani nem lehetett. A fejlesztés lényegét a rendőrség működési jogalapjának a rendezésében és a szervezeti élet megerősítésében látta. A csendőrségnek a városi rendfenntartásba történő bevonását nem tartotta helyénvaló megoldásnak. Végső következtetésként az államosítást szűrte le. Zárógondolataiban kitért a lakímbejelentő hivatalra, a bűnügyi nyilvántartásra és a toloncügyre. A rendőri közigazgatás irodalmának fejlesztését célzóan MISKOLCZY Lászlónak *A vidéki rendőrség államosítása* valamint a *Cigánykérdés rendezése hazánkban* című pályanyertes munkáit az egyesület saját költségén kinyomatta és szétosztatta.⁴⁵

Elhangzott előadások voltak még:

- a selmecbányai főkapitány szerzőségével *A rendőrkapitányok fizetésének rendezése függetlenül a városi törvénytől*;

- továbbá dr. ANGYAL Armand *A városok kongresszusa és a rendőrség*;

- valamint dr. vadai VADAY László *Javaslat a szolgálati pragmatikára* címmel.

Utóbbi a közgyűlés vita után elfogadta és javasolta felterjesztését a belügyminiszterhez. 300-300 korona pályadíj kitűzésével két téma kidolgozására irányuló pályázatot hirdettek meg, nevezetesen 1.) A vidéki rendőrség bajai és miképpen orvosolhatók azok, 2.) Szociális élet, munkásmozgalmak és a rendőrség. A munkákat 1910. VIII. 1-éig az egyesületi titkárhoz kellett megküldeni. Az egyesület tisztii ügyészévé választották dr. csikcsatószegi és szentimrei GYÖRFFY Gyula ügyvédet, országgyűlési képviselőt, aki a MROSE tisztii ügyészii feladatait is ellátta.⁴⁶

A MROE közgyűlés után nyomban megtartották a *Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Segélyező Egyesületének* (MROSE) alakuló ülését. Délben a Royal Szállóban közös ebéd tartottak.

Időközben a városokhoz érkeztek megkeresések a különböző tanácskozásokra történő tisztviselői kiküldetésekre, mégpedig úgy, hogy a költségeket a küldő település közönsége fedezze.

Nagykároly rendezett tanácsú város képviselőtestülete 1910. XII. 18-án határozott a MROE megkeresésére arról, hogy annak köz- és választmányii üléseire egy rendőrtisztviselő kiküldetésének költségeit a város terhére utalványozza.⁴⁷

A *Városok Lapja* 1911 tavaszán arról adott hírt, hogy Esztergom képviselőtestülete nem zárkózott el a kapitánynak a MROE kongresszusán történő részvételétől, de az nem lehetett kiküldetés és a költségeit sem fedezte a város. Ugyanis a MROE működése az államosításért folyt, a város képviselőtestülete pedig azt nem pártolta. Így tehát a kiküldetés alkotmányvédelmi szempontból aggályosnak volt tekinthető.⁴⁸

1910. XII. 18-ára országos gyűlést hívott össze Budapestre dr. ANGYAL Armand. Értesülések szerint a negyedik évi rendes közgyűlésen szóba került a tíz legnagyobb magyar város rendőrségének az államosítása.⁴⁹ A Royal Szálló dísztermében megtartott ülésen⁵⁰ megtárgyalták a MISKOLCZY László által elkészített államosítási törvénytervezet, mellyel kapcsolatban a választmány arról döntött, hogy a tervezetet három hónap alatt megvitatják, majd a miniszternek felterjesztik. Ekkor választották alelnökké HOLLADY Nándort, aki a *Köztelek* rendes munkatársa is volt.⁵¹

1911. II. 18-án délután öt órától, éjjel 11 óráig ülésezett Budapesten a törvényelőkészítő bizottság MISKOLCZY László elnök vezetésével.

A törvénytervezet megvitatására a következő nap délelőtt a Royal Szálló külön termében választmányi ülést tartottak 30-35 vidéki rendőrtisztviselő részvételével.⁵² KUTSERA István az egyesület társelnöke vezette a tanácskozást, amelyen pezsgő vita folyt délután két óráig. A tervezetet kinyomtatták és a vitán résztvevőknek megküldték. Elhatározták, hogy a lehető legrövidebb időn belül a belügyminiszterhez felterjesztik, melynek végrehajtásával GLÜCK (GERŐ) Ármint bízták meg.⁵³

1911. II. 19-én délután három órakor a segélyező egyesület tartott ülést a következő napirenddel: 1. Engedélyezett sorsjáték. 2. Jövendőbeli vagyongyűjtés. (ez lesz a vagyoni alap) 3. a segélyező egy- lethez benyújtott folyamodvány tárgyalása. Rögzítésre került, hogy ne legyen kapkodás, alaposan meg kell beszélni az ügyeket.⁵⁴

1911. III. 25-én délelőtt 10 órakor a MROE és MROSE Budapesten a Royal Szálló egyik kistermében tartott rendkívüli közgyűlést. A tervezett témák között szerepelt a sorsjáték, az alapszabály módosítása és tagfelvétel is.⁵⁵

A közgyűlésen elfogadásra került MISKOLCZY László törvénytervezete, amelyet a miniszterelnöknek és a belügyminiszternek 1911. III. 29-én át is adtak.⁵⁶

GEGUS Dániel egyik visszaemlékezésében arról írt, hogy a fővárosban tartott MROE közgyűléseket követően „ . . . *rendesen felkerekedett egy deputáció s memorandumokkal sorra házaltuk a kormány illetékes tagjait. [...] Az elnök mindenhol mondott egy dikciót, a miniszter beígérte az államosítást s mi boldogan távoztunk a lekötelő majesztétikus kézfogás után s egy darabig hittük, hogy jól végeztük a dolgunkat. Tíz esztendőn keresztül nem volt olyan államférfi, akinél meg ne fordultunk volna.*”⁵⁷

A törvénytervezettel kapcsolatos egyesületi tevékenység áthúzódott 1911 tavaszáig. Szövegét több újság is közzétette, köztük a *Nagybánya* című lap az 1911. I. 2-ai ismertetés alapján. A tervezet hozzávetőlegesen 60 szakaszból állt. Rögzítette, hogy a polgárok személy- és vagyónbiztonsága feletti örökös állami feladat. Részletesen tárgyalta a rendőrség hatáskörét, a határrendőrséget pedig integrálta volna az országos hatáskörű államosított rendőrség szervezetébe. A budapesti rendőrségnek különleges helyzetet javasolt a főváros állásából fakadóan. Az ipar- és a cselédügyeket a magánjog területére utalta. A kihágásokat jobban megosztotta a helyi közigazgatás és az állami rendőrség között. A karhatalmat az államrendőrség adta, amelynek feladatává tette a véderő megkeresését arra az esetre ha a rendőri erő nem elégséges. A tervezett rendőrség jogszabályalkotási hatáskör egyező lett volna a fővárosi államrendőrség ilyen hatáskörével. A függetlenség egyik biztosítékaként a fegyelmi jogkört a rendőrkerületi parancsnokok és a belügyminiszter gyakorolták volna. A javaslat kitért a rangfokozatokra azok megnevezéseire, szervezeti egységekre, alegységekre és a kinevezési gyakorlatra. Az államrendőrség illetékessége a városokra terjedt volna ki, a községek és a puszták továbbra is a csendőrség kezén maradtak volna. Rendőrtiszti képesítési követelményként maradt volna az államtudományi vagy a jogtudományi államvizsga megléte. A tervezet tartalmazta azt is, hogy városok járuljanak hozzá a költségekhez. MISKOLCZY László munkálkodásával kapcsolatban osztották a szakemberek azt a nézetet, amely szerint a rendőrhatalom és a belügyminisztérium közé másod- esetleg harmadfokú szervezetet szükséges beépíteni, továbbá a rendőrséget el kell választani a szoros értelemben vett közigazgatási szervezetektől, valamint a rendőrség hatásköre a szorosan rendőri teendőkre terjedjen ki.⁵⁸

A szegedi főkapitányi hivatal szerint a lapok egy korábbi tervezetet tettek közzé, amelyen még történt változtatás, ezért a hivatal a *Délmagyarország* 1911. IV. 2-ai számában közzétette a legújabb elképzelést, amely szerint kerületi rendőrfőkapitányságok minden királyi ítélőtáblai székhelyen felállításra kerültek volna, így Szegeden is. A kérdés csak az volt, hogy lesz-e államosítás illetőleg mikor kerül

arra sor. Az újság kitért arra is, hogy 1911. IV. 1-én a belügyi tárca költségvetési vitáján gróf szgedi és borosjenői TISZA István Imre Lajos Pál fejtegette a vidéki rendőrségek államosításának sürgető voltát, mivel a rendőri hatóságok kisebb területekre voltak szétagolva, hiányzott a kellő egyöntetűség és a kellő kontinuitás. Óriási haladást jelentett volna a városi rendőri szolgálat államosítása, akármely oldalról is tekintették át a kérdést.⁵⁹

Közben a segélyező egyesület a pénzügyminisztertől engedélyt kapott tárgysorsjátékra, mellyel kapcsolatban felhívással fordult a közönséghez. A 100 000 sorsjegyet a Légrády Nyomda elkészítette, az árusítást meg lehetett kezdeni. Budapesten 1911. XII. 30-ára tervezték a húzást 332 nyereménnyel.⁶⁰

1911. X. 21-ei – MROE és MROSE – választmányi ülést követően halasztást kértek a pénzügyminisztertől, amelyért folyamodvány átadásával közbenjárt dr. csíkszatószegei és szentimrei GYÖRFFY Gyula. A sorsjegyek húzásának időpontja 1912. V. 30. lett. A sorsjegy ára 1 korona volt. A sorsjegyek értékesítését a városi rendőrkapitányok is szorgalmazták, bár annak módját érte kritika is.⁶¹

Az 1911. X. 21-én tartott választmányi ülés fontos kérdéseként merült fel, hogy dr. ANGYAL Armand lemondása miatt elnökválság alakult ki. Vélelmezett utód KUTERSA István vagy VÁCZY József. Az elnök személyében azonban csak két év elteltével történt változás.⁶²

A MROE 1911. XII. 17-én tartotta az ötödik évi rendes közgyűlését, Budapesten a Royal Szállóban, melynek fő tárgya a vidéki rendőrség államosítási javaslata volt. KUTERSA István társelnök jelentette, hogy a kormány tagjai a rendőrség államosítását közeli kilátásba helyezték. Elhangzott, hogy az utóbbi két választmányi határozat megbízta a titkárt, hogy cikksorozatot tegyen közzé a sajtóban, élve az abban rejlő hatalmas erő igénybevételével. A belügyi államtitkárnál járt küldöttség arról hozott hírt, hogy a vagyontalan városok a korábbinál nagyobb segélyben fognak részesülni.⁶³

Indítványok folytán a közgyűlés elhatározta, hogy a hatodik évi rendes közgyűlést 1912 májusában tartják meg Kassán, amelyre az alispánok és a polgármesterek útján a törvényhatóságokat is meghívják.⁶⁴

A MROE választmánya 1912. IV. 27-én, Budapesten tartott ülést, melynek fő tárgya a vidéki rendőrség államosítása volt.⁶⁵

Az *Esztergom és Vidéke* folyóirat 1912 május elején arról adott hírt, hogy a Kassára tervezett kongresszus három napos lesz, és 1912. VI. 8-án kezdődik. Ott fognak dönteni az elnöki tisztség betöltéséről, mivel arról dr. ANGYAL Armand lemondott. Ismereteik szerint az elnöki tisztségre KUTERSA Istvánt, alelnökké KISFALUDY József szombathelyi főkapitányt fogják megválasztani.⁶⁶

A MROE és a MROSE, hatodik évi rendes közgyűlését 1912. VI. 7-én, 8-án, 9-én és 10-én, Kassa és Miskolc helyszínnel tervezte. A közgyűlést megelőzte a választmányi ülés.

A MROE tervezett kassai programjának főbb napirendi pontjai voltak:

- 1912. VI. 8-án délelőtt az elnökség tisztelgett a város vezetőinél, délután 4 órakor pedig választmányi ülés tartottak a városháza nagytermében, valamint este 8 órakor hangverseny hangzott el a MROSE javára.

- 1912. VI. 9-én délelőtt 10 órakor közgyűlés kezdődött a városházán, amelyen az elnöki megnyitót követően, titkári jelentés, majd pénztári jelentés, végül pedig a költségvetés megállapítása következett. Ezután következtek az előadások. Előadók voltak dr. SZILÁRD Rezső budapesti rendőrfogalmazó, aki *Az önálló rendőri jog* címmel, HOLLADY Nándor beszercebányai rendőrkapitány aki *A rendőri szaktanfolyamok* címmel, PETERDY Kálmán esztergomi rendőrkapitány aki *A védő- és a rendőrkutyák a közbiztonság szolgálatában* címmel tartotta meg előadását.

- Délben társasbéd, majd az intézmények megtekintése és kirándulás következett. Délután négy órakor pedig újabb előadás hangzott el az orfeumban a MROSE megsegítése érdekében.

- 1912. VI. 10-én reggel Magas Tátrai társas kirándulás zárta a konferencia kassai programját.

A kassai programmal párhuzamosan zajlott a miskolci program, amely:

- 1912. VI. 7-én a választmányi üléssel indult és a miskolci városházán tartott közgyűléssel folytatódott. Elhatározták — a sorsjegyhúzás sikereire tekintettel —, hogy a városokban hangversenyeket rendeznek a MROSE anyagi lehetőségeinek növelésére. Elhatározták továbbá, hogy a bevételeiket a rendőrorzvények támogatására és nyugdíjak kiegészítésére fogják fordítani.

- 1912. VI. 7-én délután a konferencia résztvevői kirándulás az Avasra és Diósgyőrbe. Este nyolc órakor pedig hangversennyel zárult a program.⁶⁷

Az *Esztergom és Vidéke* is beszámolt a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének (MROE) 1912. VI. 10-én, Kassán megtartott hatodik évi rendes közgyűléséről és a Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének (MROSE) Miskolcon tartott évi rendes közgyűléséről. A

kassai közgyűlésen a belügyminisztérium képviselőjében megjelent dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc miniszteri tanácsos és Abaúj-Torna vármegye főispánja, továbbá Kassa város polgármestere, valamint a vármegye és a város előkelőségei. Dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc kijelentette, hogy a belügyminisztertől írásos utasítása van arra nézve, hogy a vidéki városok rendőrségének mai szervezetét vizsgálja meg és a tapasztalatról tegyen jelentést. Ez előrevetíti az újjászervezést, mint ahogyan az is, hogy a városok segélyösszegének négymillió koronán felüli része tisztán és kizárólag a rendőrség fejlesztésére fordítandó. Az előadásokból a rendőrakutyaokról szóló előadást említették meg. A kongresszus végén a rendőrtisztviselők a székesegyházba vonultak.⁶⁸

A *Városok Lapja* című folyóirat tudósításában név szerint felsorolta a résztvevőket. A kassai közgyűlésen, mintegy 70 rendőrtisztviselő jelent meg. Dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc előadásából kiemelték, hogy napirenden a fejlődés, amelyet egyelőre segélyekkel támogatnak. Az előadó kérte a jelenlévők részvételét a bajok feltárásában és azt, hogy segítsenek a megoldásban. Írtak a tanácskozások lefolyásáról, a programokról is.⁶⁹

Az 1912. VI. 8-án, Kassán tartott esti hangverseny több kongresszusi résztvevő szereplését is eredményezte. Dr. ANGYAL Armand – akkor már híres dalköltő is – nyitányával kezdődött az est. Egyik helyi kapitány sajtószerezésű ódáját szavalta, GEGUS Dániel költeményeket olvasott fel, felesége pedig színművészi élményt nyújtott. Erre a találkozási több tisztviselő magával vitte feleségét és leányát is. Másnap, a vármegyeháza dísztermében tartott körgyűlésen megjelentek a vármegye és a város hatóságainak a vezetői, hallgatóságként a város egész intelligenciája.

Az előadások elhangzását követően a résztvevők megkoszorúzták a Kassai Dóm kriptájában felsővadászai II. RÁKÓCZI Ferenc vezérlő fejedelem koporsóját. Ezután látogatás tettek Bankóra, Kassa gyönyörű kirándulólhelyére, 10-én kirándultak következő a Tátrába.⁷⁰

1912. IX. 22-én, Budapesten az I. kerületi kapitányság helyiségében tartottak rendkívüli közgyűlést, ahol szintén számtalan javaslat hangozott el a vidéki rendőrség egységes rendezésére és államosítására vonatkozólag. A témában előzőleg dr. ANGYAL Armand 19 kérdést intézett a MROE választmányának tagjaihoz, majd megfogalmazta a győri rendőrség fejlesztésére vonatkozó elképzelését. Kifejtette, hogy a vidéki rendőrség államosítása csak fokozatosan hajtható végre, ezért azt a nagy gyári és ipari gócpontokon kell kezdeni és elengedhetetlen az egységes rendőri törvény életbeléptetése. Kívánatosnak tartotta a kényszermunkára berendezett dologházi intézmény meghonosítását, amely által a szegénységélyezés is erősen lepadhatna. PETERDY Kálmán Esztergom rendőrségének modernizálására vonatkozóan tartott előadást, melynek anyagát a tanácskozáson megjelent belügyminiszteri tanácsos magához kérte. Egyik érdekessége PETERDY Kálmán gondolatának az volt, hogy a végleges rendezésig az országra érvényes egységes fizetési kulcsot vezetett be, különbség csak a lakberekben állt volna elő.⁷¹

1913. VII. 12-14-re győri helyszínnel tervezték a következő – hetedik évi rendes, második vidéken tartott – kongresszust, amelyre dr. ANGYAL Armand meghívta a belügyminisztert. Amikor felkereste, a miniszter közölte, hogy a készség megvan a rendőrség államosítására, egy dolog kell még, pénz.⁷²

1913. VII. 12-én délelőtt 11 órakor, Győrött a főispánnál és a polgármesternél tisztelgett a tanácskozás 74 résztvevője.⁷³

Pápai híradás szerint a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) dr. ANGYAL Armand királyi tanácsos, győri rendőrfőkapitány elnöke alatt 1913. VII. 13-án 10 órakor a városháza nagytermében, Győrött tartotta meg az 1913. évi kongresszusát, amelyen 54 rendőrtisztviselő vett részt az ország minden részéből. MISKOLCZY László budapesti rendőrtanácsos az államosítás témájáról, GEGUS Dániel rendőrtanácsos pedig *A rendőrség és a gyermekvédelem* címmel tartott érdekes előadást. A közgyűlés után a Royal Szálloda éttermében társaság volt, amelyet követően a résztvevők automobilon bejárták és megtekintették a város nevezetességeit.⁷⁴ A díszközgyűlés, melyen a város és a vármegye előkelőségei is megjelentek, a városháza dísztermében zajlott.

A tanácskozás résztvevői 1913. VII. 14-én kora reggel hajóval utaztak Esztergomba, ahol a *Magyarországi Rendőr- és Védőkutya Egyesület* tartotta bemutatóval egybekötött versenyét.⁷⁵ A német és osztrák érdeklődés mellett folyó versenyen megjelent *HABSBURG-Lotaringiai József Ágost Viktor Klement Maria* főherceg is, aki nagy figyelemmel szemlélte az eseményeket. Ezt kihasználva dr. PEKÁRY Ferenc elpanaszolta neki, hogy a rendőrkutya ügy sehogyan sem megy előbbre. Este a vidéki rendőrtisztviselők tiszteletére Kovácspaták nyaralótelepen társasvacsorát tartottak.⁷⁶

A győri kongresszusról a *Tolnai Világlapja* című folyóirat fényképeket közölt, megjegyezve, hogy a résztvevők száma 60 fő volt.⁷⁷

1913. VII. 14-én a tanácskozás elfogadta TANKÓCZY Gyula Szatmárnémeti rendőrfőkapitányának azon javaslatát, hogy a jövő évi rendes kongresszust Szatmárnémetiben tartsák meg.

Kínos feltűnést keltett a győri értekezleten a makói rendőrtisztikar távirata, melyben azt közölték, hogy a polgármester eltiltotta a kongresszuson való részvételtől a makói rendőrtisztviselőket.⁷⁸

Nemcsak a támogatás nyújtását, hanem a MROE addigi tevékenységének erőteljes méltatását is mutatta az 1913. évi kiadásokkal kapcsolatosan tett belügyminiszeri bejelentés „*A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete a városokat legközvetlenebbül érdeklő rendészeti kérdéseknek úgy általánosságban, mint egyes esetekben történt tárgyalásánál, valamint az 1912. évi LVIII. t.-cikk 30. §-a alapján folyamatba tett előkészítési munkálatoknál, széleskörű és hasznos tevékenységet fejtett ki. Az egyesületnek a városi rendőrségek fejlesztése érdekében kifejtett ezt a többoldalú segédkező munkálkodását kívántam méltányolni akkor, amidőn az idézett törvény 1. §-a szerint a városi rendőrségek fejlesztésére rendelkezésemre bocsátott hitel terhére 1.000 K segélyt engedélyeztem.*”⁷⁹

1913. XII. 9-én a MROE tisztújító közgyűlést tartott Budapesten a Royal Szálló nagytermében. A választások eredményeként díszelnök dr. ANGYAL Armand győri főkapitány, az elnök pedig VÁCZY József kassai főkapitány lett. Társelnökké KUTSERA István pozsonyi főkapitányt, GLÜCK (GERŐ) Ármin nagyváradai főkapitányt és KERTÉSZ Bertalan nyíregyházi főkapitányt választották. Alelnökké választották ROSTÁS István debreceni főkapitányt, dr. HADADY Endre kolozsvári főkapitányt, OBERHAMER Antal pécsi főkapitányt, dr. HEIMLER Károly soproni főkapitányt, továbbá KISFALUDY József szombathelyi főkapitányt és HOLLADI Nándor besztecebányai főkapitányt.

A tárgysorozatban hangsúlyozták, hogy egységes alapokra kell helyezni a rendőrséget.⁸⁰

A *Közbiztonság* című folyóirat 1914. évi almanachja fényképeket tett közzé rendőrökről, közöttük a két egyesület vezetőiről is.

A MROE részéről szerepelt a díszelnök, az elnök, a három társelnök, a hat alelnök, akik közül HOLLADY Nándor a MROSE pénztárnokaként volt jelölve.

A MROSE tisztségviselőiként szerepelt dr. RIMÓCZY József Miskolc főkapitánya, a MROSE elnöke, továbbá SZALAY Mátyás Szabadka főkapitánya, a MROSE társelnöke, valamint GEGUS Dániel rendőrtanácsos, szerkesztő és a MROSE alelnöke, végül pedig PETERDY Kálmán Esztergom főkapitánya, a MROSE alelnöke.⁸¹

Néhány újság 1914. VI. 6-7-t jelölte a MROE következő országos tanácskozása időpontjául, a *Szamos* című folyóirat tudósítója 1914. VI. 28-29-ét. A Szatmáron (Szatmár-Németiben) rendezendő nyolcadik évi rendes közgyűlésének napirendjéről közölt ismertetésében arról tájékoztatta az olvasókat, hogy:

- a MROE soron következő éves összejevetele 1914. VI. 28-án délelőtt kilenc órakor választmányi üléssel kezdődött.

- 10 órakor tisztelegéseket követően kezdődött a közgyűlés a városháza dísztermében, amely elnöki megnyitóból és titkári jelentésből, illetve az azt követő előadásokból állt. GEGUS Dániel fővárosi rendőr tanácsos *Kivándorlás és leánykereskedelem* címmel, ROSTÁS István debreceni főkapitány *A rendőrség és a nagyközönség* címmel, HOLLADY Nándor besztecebányai főkapitány *A társadalmi nevelés hiányai* címmel, dr. STECZ László kaposvári főkapitány *A rendőrképzés* címmel, az esztergomi alkaptány pedig *A rendőr és védőkutya szerepe a közbiztonság szolgálatában* címmel tartottak előadást, majd a javaslatokat követően társasbédre került sor, végül pedig 1914. VI. 29-én a rendezvény résztvevői közös kiránduláson vettek részt.⁸²

A *Szatmár és Vidéke* című folyóirat is közreadott egy programtervezetet, amely a téma másirányú megközelítését tartalmazta. A lap közölte, hogy az előkészületi munkálatokat TANKÓCZY Gyula főkapitány elnöklete alatt, helyi bizottság végzte. A vendégek vonattal érkeztek Szatmárra 1914. VI. 27-én délután két órakor, este hét órakor és kilenc órakor. A vasútállomáson a bizottság tagjai várták őket és átadták nekik azt a tájékoztatót, amelyből megtudhatták a tervezett programokat és szálláshelyeiket. Aznap este ismerkedés estét tartottak az Iparos Otthon nyári helyiségében. Másnap tisztelegést tettek a főispánnál, püspöknél és a polgármesternél, majd különvonattal kirándultak Szatmárhegyre ahonnan este érkeztek vissza szállásaikra.

1914. VI. 29-én reggel korán indultak a kongresszus színhelyére, majd a konferenciát követően a környék megtekintését követően az esti órákban érkeztek vissza szálláshelyükre.

Az újság név szerint közölte a kongresszusra addig jelentkezőket, akiknek száma majdnem elérte a félszázat és folyamatosan növekedett.

Zárómondatként rögzítették, hogy „A város közönsége hagyományos vendégszeretettel fogadja a körébe érkező vendégeket.”⁸³

A MÁV forgalmi főnöksége a helyi úgynevezett fürdőjáratok menetrendjét a kongresszusi programhoz igazította.⁸⁴

Szatmárnémeti polgármestere 1914. VI. 8-án jelentette be a közgyűlésének, hogy az országos rendőrtisztviselői kongresszus városukban lesz megtartva 28-án és 29-én. A kongresszusi tagok fogadása és megvendéglése olyan köteles udvariassági tény, amelynek teljesítése elől a város közönsége el nem zárkozhatott. A felmerülő, 1 000 - 1 500 koronáig terjedő költségek fedezetére a tekintetes közgyűlés előzetes felhatalmazását kérte.⁸⁵

A *Nagy-Károly és Vidéke* című folyóirat közreadta, hogy a MROE 1914. VI. 28-án délelőtt 10 órai kezdettel tartotta meg évi közgyűlését Szatmáron a városháza nagytermében. Az ülésen jelen volt dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc miniszteri tanácsos, a főispán, a szatmári, a nagybányai és a felsőbányai polgármester, valamint a rendőregyesületnek az ország minden részéből mintegy 80 tagja, néhányan nejeikkel. Elhangzott VÁCZY József elnöki beszámolója, majd a tervezett előadások. Táviratban üdvözlötték az uralkodót, a miniszterelnököt, a belügyminisztert, a belügyi államtitkárt és a budapesti főkapitányt. A délután két órakor tartott társasbédén mintegy 160-an vettek részt, a Szatmárhegyi kiránduláson hozzávetőlegesen százan. Ott értesültek a résztvevők a megdöbbentő szarajevói merényletről, melynek hatására a további programokról lemondtak és hazautaztak.⁸⁶

A *Heti Szemle* című lap tudósítója arról írt, hogy a rendőrtisztviselőknek egyesülése, szakképzettségre való törekvése nemcsak a rendőrtisztviselők magánügye, hanem az országnak, a társadalomnak kiválóan nagyjelentőségű témája. A kongresszuson tárgyalt szakmai témák a legközvetlenebbül érintették a mindennapi élet közbiztonságát. A kongresszus értékeként jelölte meg a cikk szerzője, hogy az ország különböző tájairól érkező hivatalnokok szakmai tapasztalataikat bemutatták „... sem lehet leki-csinylendő cél. Szélesebb látókört, bizonyosabb tájékozást és közvetlenséget szerez a rend és közbiztonság őreinek.”⁸⁷

A tanácskozáson 72 város képviselője jelent meg, többen kimentették magukat elfoglaltság, betegség miatt. Az összejevetelt nagy érdeklődés kísérte, színültig megtelt a városháza díszterme. A hölgyeket főleg a családkérdés tárgyalása vonzotta. Jelen voltak a közigazgatási vezetőkön kívül vallási vezetők, a bírói testület tagjai, az ügyvédi kar, a tanfelügyelőség és a város más előkelőségei. A jótollú újságíró a kongresszus többi történetét is szemléletesen tárta az újságolvasók elé. Legérdekesebb pontként GEGUS Dániel előadását elevenítette meg, jelezve, hogy a tanácsos jó előadó és nagytapasztalatú rendőr. A kivándorlásról, a cselédkérdésről és a leánykereskedelemtől szóló mondatait a hallgatóság szinte lélegzetvisszafojtva, mélységes csendben figyelte. A társadalom e fájó, szomorú kérdését új, meglepő oldalakról világította be. A többi előadás is időszerű kérdéseket érintett, az előadók jó feldolgozásban adták elő mondandójukat.

A közgyűlésen tárgyalt további témákból kiemelte az elnöki beszámolóban elhangzott kérdést, mely szerint a vidéki rendőrség sorsáról az ott szolgáló rendőrtisztviselők véleményének figyelmen kívül hagyásával ne döntsenek. Szatmár városa és annak agilis főkapitánya a készenlétben álló bizottsággal karöltve gondoskodott arról, hogy a résztvevők jól érezzék magukat a rendezvényeken, kellő szórakozásban és tájékozódásban részesüljenek. Sajnos a vasárnap délután érkezett rettenetes hír lesújtotta a kedélyeket, a tervezett további programok elmaradtak, a vendégek hazasiettek.⁸⁸

A helyi újság szerint Nagybánya közönsége várta és készült arra, hogy a tanácskozás résztvevői 1914. VI. 29-én ellátogatnak hozzájuk. Az ünnepélyes fogadtatást követően a megjelentek számára díszbédét adtak. Hangot adtak annak, hogy reményeik szerint az ország rendőrkapitányai mellett sok polgármester is el fog látogatni városukba.⁸⁹

A szatmári kongresszus ébren tartotta a rendőrök alkalmazásának lehetőségét illetően a velük kapcsolatos elképzeléseket. Az *Esztergom és Vidéke* című folyóirat a rendezvényről szóló tájékoztatójában kiemelte a rendőrökkel kapcsolatos előadást „Érdekes gyakorlati példákkal világította meg a kutya használhatóságát s meglepő kinológiai készütséggel tárgyalta a négylábú rendőr szerepét. . . . jól készült, élvezetes előadónak bizonyult. Ez az előadás megszólaltatta dr. Pekáry min. tanácsost, aki közölte a kongresszussal, hogy a rendőrkutya ügy, mely a művelt külföldön régóta méltányolt és kultivált dolog, nálunk is nagy lépésekkel nyomul előre. Ennek az előre nyomulásnak kézenfekvő eredménye, hogy a belügyminiszter őszre egy kutyaképző tanfolyamot nyit Esztergomban, ahol a rendőrkutya telep van.”⁹⁰

A MROE hivatalos közlönyében megjelentekre a szatmáriak is szívesen hivatkoztak, mondván, hogy rendkívül meleg hangon emlékezett meg a város közönségéről. A tanácskozás hű tükrét adó, ám hosszú cikkből részleteket adtak közre. Nem várt, óriási érdeklődés, lelkes hangulat és páratlan munkakedv mellett zajlott le az ideai rendes közgyűlés. A közbiztonság őrei olyan nagy számban gyűltek össze a gyönyörű provinciában, amilyen gyülekezetet egyik eddigi közgyűlésen sem volt tapasztalható. Mintha sejtették volna, hogy ez a kongresszus jelentőségében előtte jár a korábbiaknál és hogy Szatmárból, — ebből a pompás, kedves, páratlan vendéglátó városból, — csak szép és kellemes emlékeket fognak hazavinni.⁹¹

GEGUS Dániel a nyolcadik, évi rendes, Szatmáron megtartott kongresszus kapcsán véleményét tömören fogalmazta meg. „Az országos egyesület nem támadt fel többet. Valahogyan ki is merült a tartalma. Hiszen a zászlójára egyetlenegy jelszó volt felírva: államosítás. Ezt pedig Wekerléék, majd Nádosyék megcsinálták. Igaz, hogy korántsem olyan jól, mint azt mi terveztük. De mégiscsak megvan.”⁹²

A háború által alvásra kényszerített egyesület ébredését elhozta az 1917. VI. 3-án 10 órakor, a Budapesti Rendőrfőkapitányság dísztermében VÁCZY József elnökletével tartott kilencedik évi rendes közgyűlés, melyről több újság is tudósított.⁹³ A tanácskozás élénk tanácskozás folyt annak dacára, hogy a rendőrtisztviselők székhelyüket elfoglaltságuk miatt nemigen hagyhatták el és a közlekedés is nehézkes volt. A résztvevők tudomásul vették a titkári jelentést, táviratban üdvözölték a királyt. Dr. RIMÓCZY József javaslatot tett a belügyminiszter 2 000 korona irodalmi munkára kiírt pályázatára vonatkozóan. Előadás hangzott el a rendőrségnek a háborúban kifejtett tevékenységéről, mellyel kapcsolatban elhatározták szakértő bizottság kiküldését „A magyarországi rendőrség működésének története a világháborúban” című munka kidolgozására. ROSTÁS István terjesztette elő a választmány javaslatát az államosítás sürgetésére. Leírták, hogy a sok helyütt egyhatodra lefogyott személyzettel jó munkát végzett a rendőrség a három háborús év alatt. Ez is mutatta, hogy államérdek a rendőrség államosítása. A rendőrségek hatásköre annyira kibővült, hogy a korábbiaknál is erőteljesebben a városi közigazgatás mindeneiseivé váltak. A javaslat azt is tartalmazta, hogy a háború után a vidéki rendőrség helyzete valószínűen súlyosbodni fog, amelynek a közügyek fogják kárát látni. Ideje korán célszerű tehát gondoskodni arról, hogy a körülmények várható kedvezőtlen alakulása ne találja készületlenül a rendőrségeket. Ezért indítványozta a hadba vonult rendőrök hazaengedését. A közgyűlés az indítványt elfogadta és azzal memorandum társaságában a kormány elé járult. VÁCZY József elnök bejelentette a tisztikar lemondását, azonban a közgyűlés ezt nem vette tudomásul, hanem a háború tartamára a tisztikart egyhangúan megerősítette állásában, a megüresedett tisztségeket pedig betöltötte.

A MROE küldöttsége, ROSTÁS István vezetésével, 1917. VIII. 25-én délben megjelent a belügyminiszternél, hogy az államosításra vonatkozó emlékiratot átadják. Javasolták továbbá, hogy a kormány szabályozza a vidéki rendőrségek hatáskörét és az ügyeleti díjak országos rendezését. A miniszter kijelentette, hogy híve az államosításnak, a felvetett két másik kérdést pedig tanulmányozzák.⁹⁴

1918 júliusában ROSTÁS István vezetésével a miniszterelnököt is felkereste a MROE küldöttsége. Kérték, hogy a rendőrség állapotáról szóló, a napokban beterjesztendő törvényjavaslatot úgy vigyék át, hogy az államosítást egyszerre hajtsák végre és ne négy év alatt, ahogyan tervezték. Legyen egyenlő bánás a határrendőrség tagjaival együtt. WEKERLE Sándor miniszterelnök megnyugtatta a delegáció tagjait arról, hogy hátrány nem érhet senkit, így a vidéki rendőrtisztviselőket sem.⁹⁵

1918. XII. 15-én, Budapesten a fővárosi rendőrség személyi állományával együtt tartott tanácskozáson, a vidéki rendőröket a MROE tagjai és a Magyarországi Vidéki Rendőri Alkalmazottak Országos Szabad Szervezete (Magyarországi Rendőri Alkalmazottak Szabadszervezete) képviselték. A vidéki rendőrségek tisztikarában és legénységében is nagy volt az elégedetlenség, különösen a silány fizetések miatt. Több vidéki rendőrség vezetője felszólalt, javasolva a fővárosi rendőrség szervezetéhez való csatlakozást. Végül elhatározták, hogy felkeresik a belügyminisztert és memorandumot adnak át, kérve az államosítást és a vidéki rendőrség újjászervezését. A miniszter fogadta a közös küldöttséget és felszólította a megjelenteket, hogy alakítsanak bizottságot, amely tárgyaljon dr. SZILÁRD Rezső államtitkárhelyettesel.⁹⁶

Az 1918. XII. 17-ei kormányülésen a belügyminiszter ahhoz kérte a minisztertanács hozzájárulását, hogy a vidéki rendőrség illetményeit a fővárosi államrendőrség részére megállapított fizetések és járandóságok arányában rendezze. A minisztertanács hozzájárult és határozatával ki is mondta az újjászervezés szükségességét, melynek alapelveit jelentették a járandóságok megállapítása és az, hogy a kifizetésekben nem lesz késés. A belügyminiszter rendeletekben intézkedett arról, hogy a vidéki városok rend-

őrségeinek alkalmazottai 1919. I. 1-től magasabb illetményhez jussanak. Ez jelentette az államrendőrségi illetmények – fizetés, lakpénz, rendőri pótdíj és háborús segély – 90 illetőleg 80%-át, valamint az ország egész területén egységes ügyeleti díjak szedését.⁹⁷

1919. II. 9-én a MROSE Budapesten tartott közgyűlést, melyet követően küldöttség tisztelgett a Magyar Királyi Belügyminisztérium rendőrségek államosítási ügyeivel foglalkozó ügyosztály élén álló dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc miniszteri tanácsosnál, aki tájékoztatást adott az államosítás menetéről is. A vonatkozó törvénytervezet, a végrehajtási utasítással teljesen készen állt. A tervezetet két formában kívánták tárgyalni. Először, hogy az államosított vidéki rendőrség felállításával kapcsolatos összes terheket az államkincstár viselje, másodsor, hogy a városok is hozzájáruljanak az államosított rendőrség működéséhez. A törvénytervezet benyújtását egyelőre késleltette, hogy a belügyminiszter, az államtitkárok és a pénzügyminiszter a választói reform, sürgős munkájával voltak elfoglalva.⁹⁸

(II.sz. + III. sz. melléklet)

A rendőrszövetségekről, a Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR), szakszervezeti és pártpolitikai kapcsolódások

A rendőrszövetség bizonyos szókapcsolatokban a XIX. század utolsó harmadában már feltűnt a magyar közönség előtt. A Bécsben 1873 tavaszán tartott első világkiállításról szóló hírekben olvasható volt, hogy a nemzetközi rendőrszövetség jól szervezett tolvajszövetséggel áll szemben.⁹⁹

A századfordulón „európai rendőrszövetség” vagy „általános rendőrszövetség” névvel politikai rendőrségi területen tűnt fel, az anarchisták elleni küzdelem reményt keltő intézményeként.¹⁰⁰

1913-ban a londoni rendőrök azért alapítottak szövetséget, hogy eredményesen keresztülvigyék illetményük emelését. Hét kerület rendőrei be is léptek a rendőrszövetségbe, később azonban a rendőrfőnök megtiltotta a csatlakozást.¹⁰¹

1923. augusztus elején Nürnbergben a VIII. Katolikus Eszperantó Világkongresszus keretében lezajlott az I. Világrendőri Kongresszus, ahol megalakult a Rendőri Világszövetség (Rendőri Világ Liga), amely eszperantista rendőrszövetség volt, az eszperantó nyelv népszerűsítését célzóan.¹⁰²

1917 nyarán a magyar sajtó új rendőrszövetség születéséről adott hírt. A rendőrtisztviselők országos szervezkedése erős egységbe kívánta terelni valamennyi magyarországi rendőrség, nevezetesen a budapesti államrendőrség, a határrendőrség és a városok rendőrtisztviselőit. A bíróságok ítéletábrái területeinek megfelelően kerületeket szerveztek egy központi tanács vezetése alatt. A kerületek az országos közgyűlés irányítása mellett képviselték volna a rendőrtisztviselők érdekeit.¹⁰³

A Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) az 1919. I. 25-én keltezett, a vidéki rendőrtisztviselőkhez intézett felhívásában jelezte, hogy az előző év december 15-én tartott első [előzőekben érintett, előkészítő] gyűlésen a MROE elnöksége bejelentette csatlakozását a szervezés alatt álló rendőrszövetséghez. „... *mivel rendőrségeink javarésze óhajtott, a régi társadalmi egyesületünknek: a Magyar Rendőrség [helyesen Magyarországi Rendőrtisztviselők] Országos Egyesületének elnöksége is bejelentette hozzáánk való csatlakozását...*”¹⁰⁴

Az életre hívás 1919. I. 19-én délelőtt történt, amikor másodízben gyűlt össze az ország vidéki rendőrsége Budapesten a főkapitányság előadótermében, hogy országos szövetségét megalakítsa. Dr. DAJKA Endre nagyváradi rendőrkapitány előterjesztette a rendőrszövetség alkotmányos bizottsága által elkészített alapszabálytervezetet, melyet a gyűlés elfogadott, s annak alapján a rendőrszövetséget megalakította. A Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) elnöke ROSTÁS István debreceni rendőrfőkapitány, ügyvezető elnöke PAYERLE Nándor újvidéki rendőrfőkapitány a belügyi tárca rendőri főosztályára berendelt kormánybiztos, titkára pedig dr. DAJKA Endre lett. A megalakulás előtt megjelent a gyűlésen a Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesülete (MRSZ) előkészítő bizottságának négy kiküldötte, hogy a vidéki rendőrséget az általuk alakítandó szakegyesülethez való csatlakozásra bírják. A tanácskozás azonban kimondotta, hogy a csatlakozás kérdéséről majd csak kellő előkészítés után a következő közgyűlésen fog határozni. A résztvevők tárgyaltak az időközben kiadott belügyminiszteri rendeletekről, majd elhatározták, hogy a belügyminiszternek memorandumot adnak át, a sürgős államosítást kérve, mivel az ország közrendjének biztosítása céljából most már mulhatatlanul szükséges a vidéki rendőrség államosítása.¹⁰⁵

1919. II. 25-én kapta kézhez a nyíregyházi rendőrség a Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) fölhívását, amelyben kéri, hogy alakítsák meg a Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) nyíregyházi szabadszervezetét. Ennek érdekében a nyíregyházi rendőrség gyűlést hívott össze, ahol felolvasták

a felhívást, ismertették a szabadszervezet célját és felhívták a jelenlévőket, hogy alakítsák meg a nyíregyházi szabadszervezetet. A megalakulást egyhangú lelkesedéssel kimondták, majd megválasztották a szabadszervezet tisztikarát. Ezután választottak 12 bizalmi férfit. Az elnök felolvasta a szabadszervezet alapszabályait, melyet elfogadtak. Elhatározták az alapítók, hogy felszólítják a rendőrség irodai tisztviselőit, lépjenek be a szabadszervezetbe. Ügyek tárgyalását követően határozati javaslatban kérték a rendőrlegénység létszámának kétszeresre történő emelését és államosítás esetén a teljes létszám átvételét. Elhatározták azt is, hogy az Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) legközelebb Budapesten megtartandó gyűlésén küldöttségileg képviseltetik magukat. E tudósítás szerzője citálásra érdemes bevezetőben emelte ki a rendőrök helyzetét: „*Ma, amikor a társadalom minden rétege érdekeik és jogaik megvédéséért szervezkedik a rendőrök, akik igazán derekasan kivették a részüket és becsületesen megálltak a helyüket a forradalomban, valóban megérdemlik, hogy szervezkedésüket, amellyel egzisztenciájukat akarják megszilárdítani, a társadalom minden rétege a legmelegebben fölkarolja. A rendőrök is közös táborba tömörültek, hogy összefogva közös erővel vívják ki maguknak az őket megillető pozíciójukat és tisztességes megélhetést biztosítsanak maguk, valamint családjuk számára.*”¹⁰⁶

Pár nap elteltével a nyíregyházi rendőrség szabadszervezetének a Szabolcsi Hitelbank 30 koronát, egy rendőr özvegy pedig férjének temetésén résztvevő rendőrök tiszteletdíja címén 20 koronát adományozott.¹⁰⁷ (IV. sz. melléklet)

Az 1917-ben kezdeményezett elképzelés hangsúlyozott érdekképviseleti jellegével sem értékelhető szakszervezeti vagy pártpolitikai szerveződésre buzdításként, bár az 1918. XI. 15-i tanácskozáson a szabadszervezet elnevezéssel, minősítéssel már megnyilvánultak szakszervezeti vonások.

1919. I. 19-én elfogadták a 23 oldalon kiadott, tíz fejezetből, azon belül 31 paragrafusból álló alapszabályzatot. Ez részletesen szövegezte a rendőrszövetség címéről, székhelyéről és céljáról; tagjairól; a tagok jogairól; a tagság megszűnéséről; a szövetség jövedelmeiről és vagyonáról; a segélyezésről, a rendőrszövetség szervezetéről; a helyi szabadszervezetek feladatairól; a rendőrszövetség közgyűléséről; a bizalmi férfiak testületéről; az országos rendőrtanácsról; az országos központi intéző bizottságról; a felügyelő bizottságról; a rendőrszövetség tisztviselőiről (elnök, ügyvezető elnök, hat alelnök, szövetségi titkár, számvevő, pénztárnok, ellenőr, két jegyző, jogtanácsos); a tisztviselők díjazásáról; a rendőrszövetség sajtójáról; és a záróhatározatról.¹⁰⁸

„*A rendőrszövetség célja: a magyar rendőri alkalmazottak erkölcsi, kulturális, szociális és gazdasági érdekeinek megvédése és előmozdítása, nevezetesen a magyar rendőri alkalmazottak egyesítése azon célból, hogy a hazafias testületi és kartársi érzést ápolják, szakbeli tudásukat fejlesszék, társadalmi helyzetüket emeljék, közös érdekeiket gondozzák, végül pedig, hogy jóléti intézmények alkotásával úgy a maguk, mint családjuk erkölcsi és anyagi boldogulását előmozdítsák.*”¹⁰⁹

A célokban fellelhetők „szakszervezeti tulajdonságok”, ugyanakkor kiemelten került megfogalmazásra, hogy „*P o l i t i k a i é s f e l e k e z e t i* irányú működés a szövetség hivatalos ténykedéséből ki van zárva.”¹¹⁰

A tagsági viszony kötött volt a helyi szabadszervezetekhez, mivel ott történt a belépés és a tagság megszűnése. A tagsági díjak a besorolástól függően havi 1 koronától két és fél koronáig terjedtek.

A szövetség szervezetei voltak: „*a) helyi szabadszervezetek, b) helyi rendőrtanácsok, c) az országos rendőrszövetség, d) a bizalmi férfiak testülete, e) az országos rendőrtanács s ennek keretén belül alakult szakbizottságok, f) az országos központi intézőbizottság, g) az országos felügyelőbizottság.*”¹¹¹

A működés szervezeti lebontásából kiemelésre érdemes, hogy az országos rendőrtanács saját tagjaiból felállított szakbizottságok között, részletezést nélkülözve ugyan, szerepelt de államosítási szakbizottság.¹¹²

A Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) hivatalos lapja a *Rendőrségi Lapok* című folyóirat lett.¹¹³

A záróhatározat utolsó mondata rögzítette, hogy az alapszabályzat „*Tudomásulvétel céljából a magyar állami belügyminiszterrel közlendők.*”¹¹⁴

1918 őszétől a következő év nyár végéig terjedő időszakban a Fővárosi Rendőrség személyi állományának szervezkedése változásokkal tűzdelt képsorokat vonultatott fel.

1918. X. 30-án a Gresham kávéházban megalakult a Budapesti Államrendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezete (BÁASZSZ). A dr. SZILÁRD Rezső elnökletével lefolyt gyűlésen, több előadás elhangzását követően, bizalmi férfiakat választottak.¹¹⁵

A gyűlésen hirdették ki a Nemzeti Tanács éjszakai ülésének határozatát, mely szerint a „*Szociáldemokrata Párt legmesszebb menő támogatást ígért a rendőrségnek. Amennyiben a jelen mozgalomban a*

résztvevőknek bármily bántalma esnék, a Szociáldemokrata Párt általános sztrájkot rendez s az esetleges elcsapott rendőrségi alkalmazottak fizetését a Nemzeti Tanács fogja folyósítani.”¹¹⁶

Gyűlések, jelölések és választások után a tisztikarnál megalakult, majd hamarosan szét is esett a Rendőrtanács.¹¹⁷

A Budapesti Államrendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezete (BÁASZSZ) felhívással fordult a rendőrökhöz és jelezte, hogy új vezetőség alakult, amely mint Rendőrtanács fogja az ügyeket intézni és a rendőri alkalmazottak szabadszervezetét képviselni a Nemzeti Tanácsban. Minden kormánnyal szemben megvédi a rendőröket.¹¹⁸

1918. XI. 6-án este a Böszörményi úti laktanyában a csendőrök is ülést tartottak, amelyen felszólították az egész ország csendőrségét, hogy csatlakozzanak a Nemzeti Tanácshoz. Elhatározták, hogy megalakítják a Csendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezetét (CsASz). Szaklapjuk a régi *Csendőr* című folyóirat lesz, a legénységből választott szerkesztőbizottsággal.¹¹⁹

1919. január elején megszűnt a Budapesti Államrendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezete (BÁASZSZ) a tagság pedig szakszervezetbe tömörült Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesülete (MRSZ) néven, amelyen belül a fogalmazó és a kezelő kar Rendőr Alkalmazottak Szakszervezete (RASZ), az őrszemélyzet Budapesti Rendőrőrszemélyzet Szakszervezete (BRSZ) néven.¹²⁰ A szakegyesület az 1919. I. 22-én délután tartott alakuló közgyűlésen¹²¹ jött létre, amikor is kimondták azt is, hogy csatlakoznak a Magyarországi Közalkalmazottak Szövetségéhez (MKSZ). A szakszervezet titkára az a LINDER Béla volt hadügyminiszter lett, aki hangoztatta, hogy „*Soha többé katonát nem akarok látni.*” Az őrszemélyzet vezetésére, a bizalmiakból megalakult a Tízestanács. Az őrszemélyzet bizalmi testülete a Szociáldemokrata Párttal közvetlenül lépett érintkezésbe, ahonnan tovább irányították a szervezkedést LINDER Béla útján.¹²²

A budapesti rendőrök szakszervezetének megalakulásáról – azokat nem külön választva – távbeszélőn küldött rövid közleményben a *Délmagyarország* című folyóirat is hírt adott.¹²³

A Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesületének (MRSZ) hivatalos közlönye a *Rendőralkalmazott* című lap volt.¹²⁴

1919. II. 13-án a szegedi városi rendőrség személyi állománya gyűlést tartott, amelyen kimondták a rendőrtanács megalakulását. Mivel a nem állami alkalmazottak az elhangzott javaslat szerint nem csatlakoztak az országos mozgalomhoz, így ők a szakszervezet kebelében maradtak. Elhangzott az is, hogy bármit határoznak, a Szociáldemokrata Pártban (SZDP) bent kell maradniuk. A Magyar Országos Rendőrszövetségbe (MOR) akkor léphettek volna be, ha az a Szociáldemokrata Párton (SZDP) belül alakult volna meg. A párt helyi titkára bizalmatlanságát fejezte ki a rendőrszövetség iránt és indítványozta, hogy a rendőrök a városi szakszervezeten belül alakítsanak rendőrszakosztályt, amely képviselgetné magát a városi alkalmazottak szakszervezetében. A Városi Rendőrségi Szakosztály néven megalakult szervezet elnökének Szeged megbízott rendőrfőkapitányát választották meg.¹²⁵

1919. III. 23-án a Budapesti Rendőrőrszemélyzet Szakszervezete (BRSZ) és a szervezett magyar csendőrség hűségnyilatkozatnak beillő levelét tárta nyilvánosság elé a *Népszava* című folyóirat. A levél szerzői azt írták, hogy már hetekkel előbb a proletárdiktatúra megvalósításán munkálkodtak és annak kikiáltása óta a csendőr és a rendőr vörösgárdista lett.¹²⁶

A Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) 1919. III. 30-án délelőtt a Gólyavárban tartott rendkívüli közgyűlésén döntöttek arról a megjelentek, hogy belépnek a Közalkalmazottak Országos Szövetségébe (KOSZ). Dr. DAJKA Endre indítványozta, hogy az észrevételek, kifogások tolmácsolására alakítsanak bizottságot PAYERLE Nándor vezetésével.¹²⁷ A közgyűlést követően a Múzeum-kertben tartott nagygyűlésen a Vörös Őrség megalakulásáról a belügyi népbiztos helyettes mondott beszédet. A hallgatóság között említették a csendőrség, a határrendőrség és a karhatalmi alakulatok tagjait.¹²⁸ **(V.sz. melléklet)**

Kihunyt kezdeményezések

1893-ban, a III. Magyar Országos Rendőrkongresszuson FAZEKAS Béla munkácsi rendőrfőkapitány indítványt tett egy országos rendőrkapitányi egylet megalapítása iránt. A javaslatot a kongresszus egyhangúan elfogadta és a szervezési szabályzat kidolgozásával az előterjesztést tevő főkapitányt bízta meg.¹²⁹

Az elmaradásban bizonyosan szerepet játszottak a politikai és a közigazgatási környezet hatásai. A korábban ügyvédként dolgozó, általános tiszteletnek és közbecsülésnek örvendő FAZEKAS Béla hajlott korára hivatkozással 1910-ben állásáról lemondott és közel kétévtizedes rendőrkapitányi szolgálat után a következő év január elsejével nyugalmába vonult.¹³⁰

1907. VIII. 29-én keltezett levelével HERNER István zombolyai rendőrbiztos azért fordult HULIMKA (HEGEDŰS) Sándorhoz, hogy az országban lévő nagyközségek rendőrtisztviselőit is vonják be a mozgalomba és sorsukon iparkodjanak javítani. A megkeresett javasolta a kezdeményezőnek, hogy vármegyénként mérjék fel és írják össze a kis- és nagyközségek rendőri vezetőit, majd tartsanak értekezletet. HERNER István 1907. IX. 22-ére össze is hívta Torontál vármegye községi rendőrtisztviselőit, de az értekezlet történései a kibontakozó egyesület elnökéhez nem jutottak el. A községi rendőrtisztviselők mozgalomba történő bevonását HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor kívánatosnak ítélte, jelezve, hogy egymás megismerése, a rendőri tevékenység körülményeinek összevetése előre vivő eredményeket hozhat.¹³¹

A sajtó – messze nem olyan érdeklődést mutatva, mint a városok rendőrségei iránt – foglalkozott HERNER István ezirányú tevékenységével. 1907-ben a községi rendőrbiztosoknak kiadott felhívásáról tettek említést. A felhívásban hivatkozott a MROE azon propagandájára, amely a közbiztonsági szolgálat államosítását sürgette. Rögzítette, hogy a községi rendőrbiztosok sorsa sokkal mostohább, mint a városiaké. A legtöbb városban már rendezve van a lakbér illetmény és a nyugdíj, a községi rendőrök pedig rokkantságuk idejére nem biztosították. Részint javasolta, hogy csatlakozzanak a városi rendőrtisztviselők egyesületéhez így elősegítve az egyesület törekvését, a rendőrségek általános államosítását.¹³²

Ugyanakkor a cél elérése végett szükségesnek látta országos egyesület alakítását is, amelynek első feladata lett volna a községi rendőrségek államosításának sürgetése és kivívása.¹³³

Az 1910. XII. 18-án fél tizenegykor kezdődött, Budapesten a Royal Szálló nagytermében megtartott MROE rendes évi közgyűlésén HERNER István hosszabb indítványt adott be a községi rendőrségek újjászervezése ügyében.¹³⁴

1912. III. 31-én délelőtt 11 órakor, Szegeden a Tisza Szálló különtermében találkozott mintegy 50 községi rendőrtisztviselő, azzal a céllal, hogy előkészületet tegyenek egyesületük megalakítására. HERNER István nyitotta meg az értekezletet és üdvözölte a megjelent dr. SOMOGYI Szilveszter szegedi rendőrfőkapitányt, aki sok szerencsét kívánt a községi rendőrtisztviselők mozgalmához. Több felszólalást követően a tanácskozás résztvevői elhatározták, hogy memorandumot intéznek a belügyminiszterhez a Községi Rendőrtisztviselők Egyesülete (KRE) megalakítása tárgyában. A mozgalom célja a községi rendőrség államosítása volt.¹³⁵

A több helyütt segédjegyzőként, majd mintegy öt évet zombolyai községi rendőrbiztosként/rendőrparancsnokként szolgált HERNER István 1913 tavaszán – amikor Tóba község segédjegyzőjét helyettesítette – lovasbaleset áldozata lett.¹³⁶

1912 év elején olyan javaslat érkezett a községi rendőrtisztviselőkhöz, hogy hozzák létre a Községi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületét (KROE). Az alapítást 1912. V. 3-ára tervezte Budapesten a Royal Szállóban tartandó összezejövetelen, ahová az összes községi rendőrtisztviselőt azzal a kéréssel hívta meg, hogy minél tömegesebben jelenjenek meg a vezetők megválasztására.¹³⁷

Fejlesztés, modernizálás, reform, újra-, avagy újjászervezés olyan kifejezések, amelyek gyakran fellelhetők a magyarországi önkormányzati rendőrségek¹³⁸ jobbtáért tevékenykedő rendőrtisztviselők írásaiban. Érzékletes példát jelentenek, az 1893. évi kongresszus felirati javaslatába foglaltak, amely szerint a „...*bűnös hajlamoknak nagyon kényelmes utat nyit Magyarország városi és községi rendőrségének fejletlen állapota, mely jelenlegi szervezetében a kor által túlélte, eszközeiben szegény, a reális élet követelményeivel szemben tehetetlen s így gyökeres reformokra szorul.*”¹³⁹

A dualizmus kori magyar rendőrségek fejlődéstörténetében egyértelműen érzékelhető a magyar rendőri szervezetek államosítására való törekvés. Az államosítás korabeli kifejezés, mely alatt a kortársak azt értették, hogy az ország valamennyi rendőrségét egységes szervezetbe integrálják, amely a belügyi tárca irányítása alá helyezésével a kormány közvetlen felügyelete alá kerül.

Magyarországon a dualizmus időszakában a társadalom, a gazdaság és a technika elsősorban az utazás és a hírközlés terén megvalósult rohamos fejlődése feltétlenül igényelte a rendvédelem központi államhatalom irányítása alá vonását. A kiegyezéskor azonban a rend védelmének a témáját a magyar politikai vezetés mégsem a kormány, hanem döntően az önkormányzatok kompetenciájába helyezte.¹⁴⁰ Ennek ok alapvetően az volt, hogy a lakosság által méltán gyűlölt császári rendvédelmi szervezetek is centrális felépítésűek voltak, illetve a magyarellenés HABSBERG birodalmi homogenizációs törekvésekkel évszázadok óta az önkormányzatok viaskodtak. Ily módon az önkormányzati rendfenntartó szervezetek a szuverenitásért folytatott harc egyik színterévé váltak. A kiegyezéssel azonban a központi ál-

lamhatalom már nem idegen érdekcsoportok, hanem ismét a magyar nemzet kezébe került.¹⁴¹ Az önkormányzati kompetenciába tartozó rendfenntartási idea alól kiesett annak az egyik legfontosabb tartópillére, nevezetesen a nemzeti szuverenitás védelme. Ezzel párhuzamosan pedig egyértelművé vált, hogy a szétaprózott rendvédelem alkalmatlan az új körülményekkel harmonizáló és elvárásoknak megfelelő rend fenntartására. Ezért kerülhetett -sor a vármegyei rendvédelmi szervezetek helyébe a Magyar Királyi Csendőrség felállítására.¹⁴² Ezzel ugyan a falvak rendvédelmében gyökeres változás állt be, azonban az ország többi részében a szétaprózottság továbbra is akadályozta az eredményes rendfenntartást.¹⁴³ A XIX. század végén a közigazgatásban is jelentős centralizáció valósult meg,¹⁴⁴ amellyel szöges ellentétben állt a rend fenntartása ügyének önkormányzati kompetenciában tartása.

A centralizmus jegyében megvalósult közigazgatás fejlesztési koncepcióhoz illeszkedett a városi rendőrségek tisztviselőinek (tisztjeinek) a társadalmi szervezetek szférájában kifejtett törekvése a városi rendőrségek államosítása érdekében. A rendőrtisztviselők a magyar államfejlődés tendenciájához igazodva, a szolgálati feladataik ellátása során keletkezett tapasztalataikra alapozva sürgették szervezetük államosítását. Ennek kapcsán már a XIX. században, illetve a XX. század elején felmerültek a majdani egységes magyar rendőrség olyan fejlesztési feladatai, amelyek — egyenruházat, fegyverzet, képzés, illetmény stb. — megvalósítására a két világháború közötti időszakban került sor.¹⁴⁵

A vizsgált időszakban azonban a rendőri társadalmi szervezetek — legalább is azok egy része — nem csupán az államosítás témájával, hanem a szociális segítségnyújtással is foglalkoztak. Így a MOR nem vetette el a MROE alapvető céljait, de utat nyitott — annak ellenére, hogy azokat alapszabályzata kizárta — politikai jellegű megnyilvánulásoknak is.

Végezetül e tanulmánynak nem volt célja bővebben feltárni az államosítás elhúzóadásának témakörét, csupán az érintett szervezetek tevékenységébe történő mélyebb betekintést kívánta elősegíteni.

Jegyzetek:

¹ Megjegyzendő, hogy a névváltozatok mögött nem pusztán névelírások húzódnak, hanem valóságos szervezetek, szervezeti egységek is, amelyek 1917 és 1919 között éltek s melyeknek összetévesztése nem okoz különösebb nehézséget. Érintésükre a MOR felemlítésénél kerül sor.

GEGUS — SZÉKELY: 86.p. , 115.p. , 124.p. , 139.p.

² A *Közbiztonság* (1869-1871) elméleti és tapasztalati ismereteket terjesztő heti szak-közlöny az első magyar nyelvű rendőrségi szaklap, amelynek mutatóványa száma Pesten, 1869. VII. 15-én jelent meg, FORSTNER József (1831-1875) alapításával és szerkesztésével. A rendőrség megreformálásáról szóló véleményeknek helyet adó folyóirat rovataiban a vezércikkek mellett szakcikkek, tárcák, belföldi, külföldi és vegyes hírek, szerkesztői üzenetek jelentek meg.

³ ERNYES: *A magyar rendőrség története I.* 143-148.p.

⁴ A következő tanácskozásig eltelt időszakban megtörtént a Fővárosi Rendőrség államosítása és a vidéki közbiztonságvédelem állami pillérjét jelentő csendőrség felállítása.

1881/II.tc. ; 1881/III.tc. ; 1881/XXI.tc. ; BAKOS ; O'SVÁTH ; SÁNDOR — TÖRÖK — SERES

⁵ ERNYES: THURZÓ (TISZA) Miksa életútja.

⁶ TISZA: 186.p. ; 1886/XXI.tc. ; 1886/XXII.tc.

⁷ Tisztelgés a kormányelnöknél. 131.p.

⁸ A városi rendőrségek államosítása. 3.p.

⁹ Báró BÁNYFI Dezső elnök bemutatta Magyarország törvényhatósági, szabad királyi és rendezett tanácsú városai rendőrkapitányainak TIBÁD Antal országgyűlési képviselő által beadott emlékiratát, a rendőrségnek az egész országban államosítása tárgyában.

Ogy.i.K.n. *Az 1892. évi február hó 18-ára hirdetett Országgyűlés Képviselőházának Naplója.* (X.kötet) 415p. 178. Országos ülés, 1893. március 11-én, szombaton.

TISZA: op.cit. 189-199.p. ; Rendőrkapitányok egylete. (1893. III. 7.) 8.p. ; Rendőrkapitányok egylete. (1893. III. 19.) 5.p. ;

¹⁰ TISZA: op.cit. 201-203.p. ; Rendőrkapitányok országos kongresszusa. 3.p. (1905. IV. 19.).

¹¹ TISZA: op.cit. 203.p. ; Rendőrkapitányok kongresszusa. 4.p. (1906. V. 3.) ; Rendőrségi kongresszus. 4-5.p.

¹² Rendőrkapitányok kongresszusa. 5.p. (1907. II. 10.) ; Rendőrkapitányok országos kongresszusa. 3.p. (1907. II. 12.)

¹³ A vidéki rendőrség újjászervezése. 10-11.p. (1907. II. 15.)

¹⁴ TISZA: op.cit. 204-205.p. A résztvevők névsora.

¹⁵ Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. 2.p.

¹⁶ TISZA: op.cit. 203-207.p.

¹⁷ Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (1907. II. 24.) 3.p.

¹⁸ Egyesületek. (1907. II. 25.) 19.p.

¹⁹ ERNYES: SÁRKÁNY Ármin tiszteletbeli pécsi rendőrfőkapitány 1876-1940.

²⁰ Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1907. II. 10.) 13.p.

²¹ Az egyesület további tisztségviselői voltak: titkárok pozsegai KAVEGGIA Béla budapesti rendőrfogalmazó, MALYÁTA Ágoston és a kolozsvári rendőrkapitány. A pénztárosi tisztséget vadai VADAY László vállalta el. A választmány tagjai lettek BADINYI Gyula, FARKAS Mihály, GEGIUS Dániel, dr. HADADY Endre, KISFALUDY József, dr. KRECSÁNYI Kálmán, KUTSERA István, MOLNÁR Lajos, dr. SZALAY József, TANKÓCZY Gyula, THURZÓ (TISZA) Miksa, VASVÁRY Artúr. Póttagok voltak CHERMÁK Béla, FRIDI Gyula, GYÜRK Zsigmond, dr. HEIMLER Károly, HUZÓCZY Lajos, KÉSIK Ödön. Számvizsgálók: DEMIDOR Ignác, KERTÉSZ Bertalan, KÖSZEGI József.

Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1907. XII. 21.) 6.p.

²² ERNYES: Peterdy Kálmán életpályájából.

²³ GEGUS: 154-160.p.

²⁴ TISZA: op.cit. 208-223.p.

²⁵ A vidéki városi rendőrségeket a törvényhatósági jogú városok és a rendezett tanácsú városok rendőrségei alkották. A törvényhatóságokról szóló 1870/XLII.tc. 73 városi törvényhatóságot rögzített, melyekből 1876-ra 26 maradt (1876/XX.tc.) a második törvényhatósági törvény (1886/XI.tc.) pedig 24 várost nevezett meg törvényhatóságként.

RÉDEY (ROHRBACHER) Miklós (1868-1931) rendőrfogalmazó, az 1892-ben kiadott, a városi rendőrségek újjászervezéséről szóló, történetiséget is tartalmazó könyvében 26 vidéki város rendőrségét mutatta be.

ENDRÖDY Géza (1851-1900) 1898-ban 19 törvényhatósági joggal felruházott város és 33 rendezett tanácsú város rendőrségét tárta olvasói elé.

1913-ban a városi rendőrségek részére kiutalt államsegélyről szóló belügyminiszteri rendelet 25 törvényhatósági jogú és 111 rendezett tanácsú városról tett említést.

THURZÓ (TISZA) Miksa 1925-ben 10 törvényhatósági joggal felruházott város és 41 rendezett tanácsú város rendőrségét ismertette.

Az 1921/1922. számadási évre kiadott belügyminisztériumi költségvetésben 52 rendőrkapitányság és 7 kirendeltség szerepelt, amely adatok a megszállás alól felszabadult területeken működő egységekkel növelten 55 kapitányságot, 7 kirendeltséget és 16 határszéli kirendeltséget foglaltak magukba.

1870/XLII.tc. ; 1876/XX.tc. ; 1886/XXI.tc. ; 41 500/1913. (III. 11.) BM.kr. ; RÉDEY ; ENDRÖDY ; TISZA ; BAKSA: 324-441.p. ; *A magyar állam költségvetése az 1921/22. számadási évre.* 1-70.p.

²⁶ A jelentés készítés időpontjáig beléptek az egyesület kötelekébe, mint alapítók Újbánya, Debrecen, Nyíregyháza, Kolozsvár, Kassa közönségei, a marosvásárhelyi Agrár Takarékpénztár. Mint pártoló tagok Kiskunhalas, Kőszeg és Nagykároly városok, a Marosvásárhelyi Takarékpénztár továbbá 19 magánszemély. Nagykároly 1907.XI.10-én 10 órakereskedő rendkívüli közgyűlésén 10. tárgysorozati pontként tárgyalta az egyesület tagul belépés iránti kérelmét. 8202-1907. k. sz. A város, mint erkölcsi testület az egyesületbe belépést határozta el.

Városi közgyűlés. 4.p. ; A képviselőtestület közgyűlése. 2.p. ; Meghívás 2.p.

²⁷A nem államosított rendőrségek fontos csoportját képezték az 1867-1945 között létező községi rendőrségek.
ERNYES: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében.

²⁸A sors iróniája, hogy HULIMKA (HEGEDŰS) Sándor egészsége éppen egy méltatlan támadás következtében romlott meg s melynek eredménye a rendőri pályáról történő távozása lett, annak ellenére, hogy a belügyminiszter teljességben felmentette a helyhatóságnál ellene felhozott vádak alól.

45 623/1907 (IV. 22.) BM.kr.

²⁹Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1907. XII. 18.) 3.p. ; Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1907. XII. 21.) 4-5.p.

³⁰Címlapfotók.

³¹Rendőrkapitányok bérharca. 9.p.

³²Rendőrtisztviselők a belügyminiszternél. 7.p.

³³A magyarországi rendőrtisztviselők gyűlése. 5.p.

³⁴MALYÁTA

³⁵GEGUS — SZÉKELY: op.cit. 139.p.

³⁶Egyesületek. (1910) 465.p. ; Egyesületek. (1910) 483.p.

³⁷Egyesületek. (1912) 505.p.

³⁸Egyesületek. (1913) 518.p. ; Egyesületek. (1914) 532.p. ; Egyesületek. (1916) 542.p. ; MEZEI: 130.p.

³⁹Rendőrtisztviselők szervezkedése. 4.p.

⁴⁰Rendőrtisztviselők gyűlése, tisztújító gyűlés. 13.p.

⁴¹Egyesületek. (1908. XII. 8.) 18.p.

⁴²MISKOLCZY: *A vidéki rendőrség államosítása. Rendőrségi jogképzés.*

⁴³A magyarországi rendőrtisztviselők gyűlése. op.cit. 5.p.

⁴⁴A *Rendőri Lapok* e száma, „Államosítás” címmel a megkereső levél teljes szövegét közölte.

Államosítás. 3.p.

⁴⁵A *Városok Lapja* egy helyütt az 5. oldalon kettő részletben közölte híradását, a szövegrészekben némi eltérésekkel. 1909. XI. 15-ét mutatta a kongresszus időpontjának, a *Magyarország* folyóirat 1909. XI. 16-ai számában vasárnap megjelölést tett. A vasárnap pedig 1909. XI. 14-e volt. Ez a valószínűbb időpont. MISKOLCZY László előadása a rendőrség intézményének fejlesztéséről, nyomtatásban is megjelent.

MISKOLCZY: *A rendőrség intézményének fejlesztése államosítás vagy autonóm alapon.* ; 15-én tartotta Budapesten, a vármegegyházán közgyűlést a MROE, Rendőrtisztviselők egyesületének közgyűlése. 5.p.

⁴⁶Rendőrtisztviselők gyűlése. (1909. XI. 16.) 11.p.

⁴⁷Képviselőtestületünk közgyűlése. 2.p.

⁴⁸Esztergom nem fedezi a kongresszuson részvétel költségeit. 158.p.

⁴⁹Ezen a közgyűlésen került napirendre dr. VARGHA Lajos marosvásárhelyi főkapitány (az államosítás után pécsi kerületi főkapitány) állásából történt felfüggesztése. Dr. VARGHA Lajos előadta, hogy felfüggesztésére azért került sor, mert a bűnügyi iratokba betekintést megtagadta annak a közigazgatási felügyeleti hatóságnak, amelynek egyik tagja ellen nyomozott, bűnvádi feljelentés alapján. Véleménye szerint tendenciózusak voltak az ellene felhozott vádak, ezért fordult az egyesülethez védelemért. Rajta kívül még sok rendőrkapitány volt kitéve üldöztetésnek. Többen is szóltak hasonló példákrol. Dr. csíksatószezi és szentimrei GYÖRFFY Gyula egyesületi ügyész arról szólt, hogy a fővárosi rendőrségen is vannak hasonló üldöztetések, hovatovább a rendőrség a közéleti bűnbak. A közgyűlés döntött arról, hogy dr. csíksatószezi és szentimrei GYÖRFFY Gyula vezetésével küldöttség keresse fel a belügyminisztert, kérve dr. VARGHA Lajos ügyének mielőbbi elintézését.

A kérdéses időszakban valóban történtek üldöztetésszerű fellépések a városi rendőrkapitányok ellen. Ezért is tüzték napirendre a fegyelmi eljárás szabályozására vonatkozó javaslatokat. Jelen tanulmánynak nincs tere kitérni a városi rendőrkapitányokat ért méltatlan támadásokra.

A rendőrtisztviselők közgyűlése. 37.p. ; Rendőrtisztviselők gyűlése. (1910. XII. 10.) 532.p.

⁵⁰December 18-án közgyűlés. 551.p. ; TISZA: op.cit. 237-238.p. ; DORNING

⁵¹Hollady Nándor kitüntetés. 101.p.

⁵²A MROE értekezleten részt vettek: dr. SOMOGYI Szilveszter Szeged, GLÜCK (GERŐ) Ármin Nagyvárad, VÁCZY József Kassa, OBERHAMMER Antal Pécs, KISFALUDY József Szombathely, PETERRDY Kálmán Esztergom, BADONYI Gyula Rimaszombat, dr. OTTALA Antal Losonc, MISKOLCZY László, GEGUS Dániel, SZÉKELY Vladimír és dr. SZILÁRD Rezső Budapest, CHERNÁK Béla Esztergom, HOLLADY Nándor Besztercebánya, dr. STECZ László Kaposvár és még többen.

⁵³MROE értekezlet. 17.p.

⁵⁴SZÉKELY

⁵⁵Meghívó közgyűlésre. 154.p. v ; A vidéki rendőrség államosítása, tárgyalások a nagykarolyi csendőri szolgálat ügyében. 3.p.

⁵⁶A küldöttség tagjai voltak dr. ANGYAL Armand, VÁCZY József, KISFALUDY József, PETERDY Kálmán, MOLNÁR Lajos, TANKÓCZY Gyula, dr. OTTAHA Antal, CHERNÁK Béla, GEGUS Dániel, MISKOLCZY József, MEZEI Sándor, FRIEDL Gyula.

Az államosítás küszöbén.

⁵⁷GEGUS: op.cit. 158.p.

⁵⁸Törvénytervezet a rendőrség államosításáról. 1.p.

⁵⁹Szeged főkapitányi székhely lesz. 3-4.p.

⁶⁰Nyeremények voltak: 1 db 10 000 K, 1db 2 000 K, 2 db 1 000 K, 4 db 500 K, 4 db 250 K, 20 db 50 K, 100 db 10 K, 200 db 5 K, összesen tehát 20 000K értékben.

A segélyező egyesület tárgysorsjátéka. 276.p.

⁶¹DEMIDOR Ignác Nagykároly rendőrkapitánya 1912 márciusában a város kereskedőit felkerestette rendőrtizedes beosztottjával, kérve a sorsjegyek megvásárlásával történő hozzájárulást a segélyező egyesület bevételéhez. Ezen igénybevételt kritizáló cikk jelent meg a *Közérdek* című lapban.

Rendőrségi sorsjegyek húzása. 3.p. ; Mire jó a rendőrtizedes? 6.p.

⁶²Elnökválság és választmányi ülés. 540.p.

⁶³ Törvényi rendelkezés szerint a törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsú városok javára: az 1913. évre 5 000 000, az 1914. évre 6 000 000, az 1915. évre 7 000 000, az 1916. évtől kezdve pedig évenként 8 000 000 koronát kell a belügyi tárca költségvetésébe felvenni. 1916. évtől kezdve évenként 4 000 000 koronát elsősorban a városi rendőrségek fejlesztésére kell fordítani. A felosztási irányelvekben a belügyminiszter a következőket határozta meg: a rendőrtisztviselők és a rendőrlégénység illetményének fokozatos emelése; kifogástalan egyenruha és felszerelés; rendőrségi hivatali állás rendezésére, hivatali helyiségben teljesített állandó éjjeli felügyelet díjazásának rendezése. Ha ennek már eleget tettek, a város dönthette el, hogy a rendőrség mely területét fejleszti. Erre vonatkozóan a főszámvevőt és a rendőrfőkapitányt meg kellett hallgatni.

1912/LVIII.tc. ; 41 500/1913. (III. 11.) BM.kr. op.cit. ; 14 000/1914. (I. 22.) BM.kr.

⁶⁴ Rendőrtisztviselők kongresszusa, jön az államsegély. 3.p.

⁶⁵ A rendőrfőkapitány Budapesten. 2.p.

⁶⁶ Dr. ANGYAL Armand még elnök maradt, 1913 év végétől díszelnök.

Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1912. V. 9.) 2.p.

⁶⁷ A rendőrtisztviselők kongresszusa Kassán. 197-198.p. ; Választmányi ülés Miskolcon. 212.p.

⁶⁸ Az országos rendőrkongresszus 2.p.

⁶⁹ Rendőrtisztviselők országos gyűlése. 211-212.p.

⁷⁰ GEGUS: op.cit. 158.p.

⁷¹ Vidéki városok rendőrségének államosítása. 2-3.p.

⁷² A MROE felkereste a minisztert. 317.p.

⁷³ Rendőrtisztviselők kongresszusa Győr. 3.p.

⁷⁴ Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1913. VII. 19.) 4.p.

⁷⁵ A Magyarországi Rendőr- és Védőkutyá Egyesület 1912 őszén indult útjára. Alapszabályait a belügyminiszter 1913 nyarán látta el bemutatási záradékkal, melyet követően az alakuló ülést Budapesten tartották. Elnökké MESZLÉNY Pál Esztergom vármegyei főispánt választották meg, társelnökké GEGUS Dánielt és PETERDY Kálmánt. Utóbbiak kezdeményezték az egyesület létrehozását, mint „kutyás körökben” jártas és egyre ismertebb szereplők. PETERDY Kálmán a rendőrkutyák állami illetőleg rendőrségen belüli alkalmazásának úttörője, megalapozója is volt.

ERNYES: Rendőrkutyák. Rendőrkutyá egyesületek.

⁷⁶ GEGUS: op.cit. 159.p.

⁷⁷ Fotók a győri kongresszusról. 5.p.

⁷⁸ A táviratot RÁKOSY Gyula makói rendőrfőkapitány küldte Győrbe, miáltal „... a polgármester magatartását elítélte s ezáltal alkalmat adott arra, hogy Makó városát az egész ország nyilvánossága előtt kipellengérezzék.” E miatt RÁKOSY maga kért önmaga ellen fegyelmi eljárást.

Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. 3.p. ; A makói rendőrfőkapitány ügyében Návay interpellált. 9.p.

⁷⁹ *A M. Kir. Legfőbb Állami Számvevőszék jelentése az 1913. évi zárszámadásról, valamint az államháztartás, államvagyon és állami adósságok kezelése körül az 1913. évben szerzett tapasztalatairól.* 80.p.

⁸⁰ Rendőrtisztviselők gyűlése. (1913. XII. 13.) 631.p.

⁸¹ MEZEI: 129-132.p.

⁸² A rendőrtisztviselők orsz. kongresszusa Szatmáron. 4.p.

⁸³ A rendőrtisztviselők országos kongresszusa. 1-2.p.

⁸⁴ A MÁV és a rendőrtisztviselők kongresszusa. 4.p.

⁸⁵ Polgármester bejelentése. 2.p.

⁸⁶ Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése Szatmáron. 4.p.

⁸⁷ A magyarországi rendőrtisztviselők kongresszusa. 4.p.

⁸⁸ Loc.cit.

⁸⁹ A magyarországi rendőrtisztviselők országos egyesülete Nagybányán. 4.p. ; Elmaradt kirándulás és hangverseny. 3.p.

⁹⁰ Az ülés vége előtt jelentette be dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc, hogy a kormány a városi rendőrségeknél be akarja állítani a védő- és nyomozókutyákat. Ennek céljából, államsegély támogatással, az ősszel tanfolyamot indítanak. 1914 áprilisában a belügyminiszter megbízásából magasrangú csendőr- és rendőr küldöttség járt Esztergomban, ahol megtekintették a PETERDY Kálmán által létrehozott első rendőrségi rendőrkutyatelepet. Részletes tervekkel, a törvényhatóságok értesítésével, szeptemberre tették a tanfolyam megkezdését, beindítása azonban a háború miatt elmaradt.

A rendőrtisztviselők szatmári közgyűléséről. 4.p.

⁹¹ A rendőrtisztviselők hivatalos lapja a szatmári kongresszusról. 3.p.

⁹² GEGUS: op.cit. 160.p.

⁹³ A MROE vasárnap tartotta közgyűlését Budapesten. 8.p. ; A MROE folyó hó 3-án közgyűlést tartott Budapesten. 169-170.p. ; A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése. 2.p. ;

⁹⁴ A vidéki rendőrség államosítása. (1917. VIII. 25.) 217.p.

⁹⁵ Az államosításról szóló előterjesztés a minisztertanács elé, fokozatos végrehajtásról szólt, mégpedig elsőként a nagyobb helyeken és a határszéleken.

MNL-OL-W12. Mt.jkv.1918.VI.6.19/33. ülés 33. napirend. (W-szekció a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár iratairól készült digitális másolatok.) *Belügyminiszteri bejelentés az állami rendőrség szervezéséről szóló törvénytervezetről.* Bejelentés az állami rendőrség szervezéséről szóló törvénytervezetről. ; Rendőrtisztviselők a miniszterelnöknél. 8.p.

⁹⁶ A rendőrfogalmazói kar egyezkedése a rendőrfelügyelőkkel. 5.p. ; A vidéki rendőrség újjászervezése. (1918. XII. 23.) 206.p. ; Rendcsinálás a rendőrségeken. 6.p.

⁹⁷ A miniszteri rendelet Magyarországi Rendőri Alkalmazottak Szabadszervezetéről tett említést, mint a minisztert felkeresőkről. Az elnevezés/elnevezések pontosítása, nyomom követhetősége 1918. október végétől, 1919. március végéig nehézséget támasztó. MNL-OL. W12. Mt.jkv. 1918.XII.17.68/20. Hozzájárulás kérése. ; 10 568/1918. (XII. 19.) BM.kr. ; 10 816/1918. (XII. 27.) BM.kr.

⁹⁸ A vidéki rendőrségek államosítása. 4.p.

⁹⁹ Az osztrák rendőröknek a budapesti rendőrség is küldött zsebmetszőkről legalább tíz fényképet. A bécsi nemzetközi kiállítás. Bécs május 7. 1.p.

¹⁰⁰ Különösen Erzsébet osztrák császárné, magyar királyné/királynő elleni merényletet követően törekedtek az anarchizmus elleni nemzetközi fellépés összehangolására, melynek érdekében 1898-ban Rómába, majd öt évvel később Szentpétervárra hívtak össze nemzetközi tanácskozást. 1898. szeptember 10-én Genfben, Luigi LUCHENI nevű olasz anarchista szúrta szíven Erzsébetet, aki a támadást nem élte túl.

1898/XXX.tc. ; Anarchisták elleni értekezlet. 1.p.

¹⁰¹ Rendőrszövetség Londonban. 11.p

¹⁰² A megnyitó beszédet a nürnbergi Szent Katharina templomban MARICH Ágoston (1883-1855 postatiszt, rendőrfelügyelő, lapszerkesztő, eszperantista, államrendőrségi könyv- és írásszakértő) a Budapesti Rendőrfőkapitányság nyugalmazott rendőrfelügyelője tartotta. Őt választották meg a Rendőri Világszövetség ügyvezető igazgatójává. A liga elnöke Johannes SCHOBER (1874-1932 Interpol alapító) bécsi rendőrfőnök lett. Azt is el akarták érni, hogy az eszperantó a nemzetközi rendőri érintkezésben használatos közös nyelvvé váljon. Ezt több nemzetközi és hazai tanácskozás is szorgalmazta, de teljes siker nem koronázta működésüket. MARICH Ágoston tevékeny tisztségviselője és tagja volt a szövetségnek.

MNL-OL. K428. I. Világrendőri Kongresszus. Nürnbergből jelentik. *Napi hírek* 1923.VII.25.

¹⁰³ Új rendőrszövetség alakul. 217.p.

¹⁰⁴ A felhívás és az alapszabályok egyik aláírója dr. DAYKA Endre, aki egyébként „j”-vel, mint DAJKA használta a nevét. DAYKA — PAYERLE: 1.p.

¹⁰⁵ A MOR-t több helyütt Magyarországi Rendőrszövetségként említik.

A vidéki rendőrök országos gyűlése. 7.p. ; Megalakult a rendőrszövetség. 6.p. ; Országos Rendőrszövetség. 6.p. ; Rendőrök országos szövetsége. 6.p.

¹⁰⁶ Az elnök IZAY Géza rendőr felügyelő, az alelnök SZILASY István rendőr őrmester, a pénztárnok MESTER Ferenc, az ellenőr DIENES István, a jegyző pedig HEGYESI Béla lett. Szervezkednek a nyíregyházi rendőrök. 4.p.

¹⁰⁷ Adomány. 3.p.

¹⁰⁸ DAYKA — PAYERLE: op.cit. 1.§ Magyar Országos Rendőrszövetség. Székhelye: Budapest. Pecsétje: Magyarország címere a rendőrszövetség címével, mint körirattal.

¹⁰⁹ Loc.cit. (2.§ 3-4.p.)

¹¹⁰ Loc.cit. (2.§ 4.p.)

¹¹¹ Loc.cit. (9.§ 8.p.)

¹¹² Loc.cit. (14.§ 15.p.)

¹¹³ 1928 tavaszán a belügyminiszter megtiltotta megjelentetését és terjesztését, mivel megtévesztő címével és a hivatalos színezet látszatával a tájékozatlan közönség félrevezetésére volt alkalmas, az előfizetéseket gyűjtő ügynökei pedig a rendőrségre jogosulatlanul hivatkoztak.

SÁNDOR — SERES — TÖRÖK: op.cit. 252.p. ; 74 950/1915. (X. 25.) BM.r. ; 183 497/1928. (VII. 8.) BM.r.

¹¹⁴ E belügyminiszteri rendeletek szerint az egyesületek alapszabályait a belügyminiszterhez fel kellett terjeszteni kormánylátározás végett. Megalakulnak csak a bemutatási záradékkal ellátott egyletek voltak tekinthetők. Az 1919. évi III. néptörvény kimondta, hogy „Egyesület alakításához vagy gyülekezéshez sem hatósági engedély, sem pedig bejelentés nem kell. Azt sem kell bejelenteni, hogy az egyesület megalakult...” (2.§) Rögzítette azt is, hogy az egyesület akkor lesz jogképes, ha a bíróság az egyesületek jegyzékébe bejegyezte. (3.§) Korábban az egyleteket a törvényhatóságok tartották nyilván és ellenőrzésüket is azok gyakorolták. A néptörvény 1919.IX.30-án került hatályon kívül helyezésre.

DAYKA — PAYERLE: op.cit. (31.§ 23.p.) ; 1 394/1873.(IV. 29.) BM.r. ; 1 508/1875.(V. 2.) BM.r. ; 1919/III.nt. ; 5 084/1919. (IX. 30.) ME.r.

¹¹⁵ Bizalmiak: SZENTKIRÁLYI Béla rendőrtanácsos, dr. SZILÁRD Rezső kerületi kapitány, KROMPASZKY László, PÁLL György, NAGY Endre és WAGAST József rendőrfogalmazók, KORMOS Károly, BENYOVSZKY Károly és BARCSI György detektívek, REISZ Márton hivatali tiszt, PILLARIK Béla kezelő, SEGESDI László díjnok, SZÉKELY Sándor szolga, BERKI János, KUTI István, CSÁSZÁR Gyula és KONCZ István rendőrök.)

MARINOVICH: 8.p.

¹¹⁶ Loc.cit. 12.p.

¹¹⁷ Loc.cit. 15.p.

¹¹⁸ A Rendőrtanács nevében a felhívást aláírták: PÁLL György, KORMOS Károly, BERKI János, NAGY Endre, BENYOVSZKY Károly, DUDOK Pál az Intéző Bizottság tagjai.

Budapest nyugodt és csendes. A rendőrség reformja. 5.p.

¹¹⁹ Csendőrök az új rendért. 5.p

¹²⁰ MARINOVICH: op.cit.12.p.

¹²¹ Megalakult a rendőralkalmazottak szak egyesülete. 6.p.

¹²² BAKSA — VÉCSEY: 149.p. ; MARINOVICH: op.cit. 20.p.

¹²³ A budapesti rendőrök szakszervezete. 5.p.

¹²⁴ 1919. II. 10-én jelent meg a Magyarországi Rendőralkalmazottak Szak egyesületének (MRSZ) hivatalos közlönye a *Rendőralkalmazott*, tervezett havi kétszeri megjelenéssel. Szerkesztő egy alkalommal került feltüntetésre, az 1919. II. 25-ei számban FRANKLI Lajos. A mindössze három számot megélt újság utoljára 1919. III. 10-én került az olvasók elé.

KEMÉNY: 121.p.

- ¹²⁵ Megalakult a városi rendőrségi szakosztály. 2.p. ; ERNYES: SZALAY József életútja.
- ¹²⁶ A Bp. Rendőr-őrszemélyzet Szakszervezetének és a szervezett m. csendőrségnek a levele. 9.p.
- ¹²⁷ Rendkívüli közgyűlést tartott a Magyarországi Országos Rendőrszövetség. 5.p.
- ¹²⁸ Megalakul a Vörös Őrség. 8.p. ; Az Országos Rendőrszövetség nagygyűlése. 3.p.
- ¹²⁹ A *Pesti Hírlap* és két héttel később a *Pápai Közlöny* is – igen fontos kérdésnek minősítve – azonos szöveggel tette közzé az egyletalapítási kezdeményezést. Mindkét esetben tévesen jelent meg az, hogy FAZEKAS Béla mohácsi rendőrfőkapitány. Rendőrkapitányok egylete. (1893. III. 7.) 8.p. op.cit. ; Rendőrkapitányok egylete. (1893. III. 19.) 5.p. op.cit.
- ¹³⁰ Lemondott rendőrkapitány. 4.p.
- ¹³¹ TISZA: op.cit. 208-223.p.
- ¹³² Rendőrtisztviselők egylete. 22.p.
- ¹³³ A rendőrtisztviselők mozgalma. 3.p.
- ¹³⁴ Rendőrtisztviselők közgyűlése. op.cit. 37.p.
- ¹³⁵ Mi az? Hát már a rendőrtisztviselők is szocialistáskodnak? 3.p. ; Vidéki rendőrtisztviselők Szegeden. 7.p.
- ¹³⁶ Lovaglás a halálba. 8.p.
- ¹³⁷ Rendőrtisztviselők egylete. 22.p.
- ¹³⁸ Önkormányzati rendőrség a helyi, általában városi, önkormányzat irányítása alatt, annak részeként működő szervezet. Mint városi helyhatósági (municipális) testületek a társadalmi haladás során változnak, bizonyos jellemzőik hol erősödnek, hol gyengülnek. Az angolszász és a kontinentális fejlődésben problémás vonásaik egyaránt kimutathatók. Megjegyzendő, hogy önálló lehetőségeik mellett a nem egyszer szigorú felsőbb jóváhagyások, kinevezések, finanszírozások is jelen vannak. ERNYES: *Pécs város rendőrsége. Az önkormányzati rendőrség története*. XIV-XIX.p.
- ¹³⁹ TISZA: op.cit. 111.p.
- ¹⁴⁰ CSIZMADIA: 119-144.p.
- ¹⁴¹ GALÁNTAI: 87-162.p.
- ¹⁴² CSAPÓ ; PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. 38-40.p. ; Idem: A csendőrség magyarországi története. 64-81.p. ; Idem: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. 26-48.p.
- ¹⁴³ Idem: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1918. 98-147.p. ; Idem: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. 85-94.p. ; Idem: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. 66-79.p. ; Idem: A dualizmuskori magyar rendvédelem. 66-80.p. ; Idem: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. 66-71.p. ; Idem: A magyar rendvédelem 1867-1914. 79-81.p. ; Idem: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. 121-136.p.
- ¹⁴⁴ CSIZMADIA: op.cit. 161-186.p. + 225-298.p.
- ¹⁴⁵ PARÁDI: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. 130-136.p. ; Idem: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. 101-109.p. ; Idem: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. 90-92.p. ; Idem: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. 94-98.p. ; Idem: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. 57-61.p. ; Idem: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. 92-98.p.

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- CSAPÓ (142.;) — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914*. Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
- CSIZMADIA (140.;144.;) — CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig*. Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
- ENDRŐDY (25.;) — ENDRŐDY Géza: *Magyarország rendőrsége az államosítás előtt*. Gyula, 1898, Nyomatott Dobay János Könyvnyomdájában. 220+4.p.
- ERNYES: *A magyar rendőrség története I.* (3.;) — ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története I.* Budapest, 2002, Belügyminisztérium. 342p. HU-ISBN 963 9208 14 0.
- ERNYES: *Pécs város rendőrsége. Az önkormányzati rendőrség története.* (138.;) — ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az önkormányzati rendőrség története*. Pécs, 2003, Teromo Bt. 283p. HU-ISBN 963 212 139 2.
- GALÁNTAI (141.;) — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918*. Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
- GEGUS (23.;57.;70.;76.;92.;) — GEGUS Dániel: *Gyermekvédelem és rendőrség*. Budapest, 1929, Hollósy János Könyvnyomtató Műhelye. 187+1 p.
- KEMÉNY (124.;) — KEMÉNY György: *Magyarország Időszaki Sajtója 1911-től 1920-ig*. Budapest, 1942, Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtára. 474+2p. /Magyarország Időszaki Sajtójának Könyvészete, 4./
- MARINOVICH (115.;116.;117.;120.;122.;) — MARINOVICH Jenő: *Jelentés a Budapesti Állami Rendőrség 1918-1920. évi működéséről*. Budapest, 1921, Radó Izor Nyomdai Müintézete. 408+4 p.
- MISKOLCZY: *A vidéki rendőrség államosítása. Rendőrségi jogképzés.* (42.;) — MISKOLCZY László: *A vidéki rendőrség államosítása. Rendőrségi jogképzés*. Budapest, 1909, Légrády Testvérek Nyomdája. 71+1.p.
- MISKOLCZY: *A rendőrség intézményének fejlesztése államosítás vagy autonóm alapon.* (45.;) — MISKOLCZY László: *A rendőrség intézményének fejlesztése államosítás vagy autonóm alapon*. Budapest, 1909, Légrády Testvérek. 21 p.
- O'SVÁTH (4.;) — O'SVÁTH Pál: *Közbiztonságunk múltja és pandúr korom emlékei (a régi magyar élet feltűntetésével)*. Budapest, 1905, O'SVÁTH, Nyomda: Fritz Ármin. 155p.
- PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* (142.;) — PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
- RÉDEY (25.;) — RÉDEY Miklós: *Magyarország városi rendőrsége és annak újjászervezése, tekintettel a közigazgatás államosítására*. Győr, 1892, Surányi János Könyvnyomda Intézete. 110+2p.
- TISZA (6.;9.;10.;11.;14.;16.;24.;25.;50.;131.;139.;) — TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története*. Pécs, 1925², „Haladás” Nyomda Részvénytársaság, 395p. (Előző kiadás: TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története: a legrégebb időktől 1912-ig*. Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomdája, 327p.)

TANULMÁNYOK

- BAKSA –VÉCSEY (122.;) — BAKSA János–VÉCSEY Leó: 1873-1923 Az ötven éves budapesti m. kir. állami rendőrség története. 7-214.p. In BAKSA János et al. (szerk.): *Rendőrségi almanach 1923*. Budapest, 1922, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó. 544p.
- DORNING (50.;) — DORNING Henrik: A vidéki rendőrség államosítása. 215-252.p. In BAKSA János (szerk.): *Rendőrségi Almanach 1923*. Budapest, 1923, A Rend kiadása, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R.T. 544 p.
- ERNYES Mihály: SÁRKÁNY Ármin tiszteletbeli pécsi rendőrőfkapitány 1876-1940. (19.;) — ERNYES Mihály: SÁRKÁNY Ármin tiszteletbeli pécsi rendőrőfkapitány 1876-1940. *Pécsi Szemle*, VII.évf. (2004) ősz. 73-77.p. HU-ISSN 1419-290X.

- ERNYES: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében. (27.;;) — ERNYES Mihály: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében. *Belügyi Szemle*, LXI.évf. (2013) 9.sz. 75-113.p. HU-ISSN 1789-4689.
- ERNYES: SZALAY József életútja. (125.;;) — ERNYES Mihály: SZALAY József életútja. 41-94.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Ünnepi parergák BODA József 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest 2018, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 184 p. HU-ISBN 978 615 80 3097 7. /Salutem, 4./ HU-ISSN 2416-2078.
- ERNYES: THURZÓ (TISZA) Miksa életútja. (5.;;) — ERNYES Mihály: THURZÓ (TISZA) Miksa életútja. 55-72.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Ünnepi parergák ÓRY Károly születésének 85. évfordulója tiszteletére*. Budapest, 2018, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 179 p. HU-ISBN 978 615 80 3095 3. /Salutem, 6./ HU-ISSN 2416-2078.
- PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. (142.;;) — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40. p. HU-ISSN 0133-6738. PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40. p. HU-ISSN 0133-6738.
- PARÁDI: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. (143.;;) — PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, II.évf. (1992) 3.sz. 21-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Tradíció és korszerűség” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. (145.;;) — PARÁDI József: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. *RTF Főiskolai Figyelő Plusz*, IV.évf. (1993) 1.sz. 130-136.p. HU-ISSN 0866-4404.
- PARÁDI: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. (145.;;) — PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle*, XLV.évf. (1997) 4.sz. 101-109.p. HU-ISSN 1789-4689.
- PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. (143.;;) — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX.évf. (1999) 10.sz. 98-147.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. (143.;;) — PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 84-96. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrségtörténeti Szakosztálya által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat I. szimpozionán. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. (145.;;) — PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. (145.;) — PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 94-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története.” című XVI. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. (145.;) — PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. (142.;) — PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI.évf. (2008) 19.sz. 64-88.p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A dualizmuskori magyar rendvédelem. (143.;) — PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVIII. évf. (2010) 21. sz. 66-84.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. (143.;) — PARÁDI József: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX. évf. (2010) 22. sz. 60-76. p. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. (145.;) — PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 92-114.p. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyar rendvédelem 1867-1914. (143.;) — PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI. évf. (2011) 25. sz. 79-83.p. A tanulmány korábbi változata 2009.december 3. Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. (143.;) — PARÁDI József: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 121-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. február 21.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak „A kivételes hatalom és a közbiztonság” című XIV. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

- 15-én tartotta Budapesten, a vármegyeházán közgyűlést a MROE, Rendőrtisztviselők egyesületének közgyűlése. (45.;
- Adomány. (107.;
- Anarchisták elleni értekezéslet. (100.;
- Államosítás. (44.;
- Az államosítás küszöbén. (56.;
- A bécsi nemzetközi kiállítás. Bécs május 7. (99.;
- Budapest nyugodt és csendes. A rendőrség reformja. (118.;
- A Bp. Rendőr-őrszemélyzet Szakszervezetének és a szervezett m. csendőrségnek a levele. (126.;
- A budapesti rendőrök szakszervezete. (123.;
- Címlapfotók. (30.;
- Csendőrök az új rendért. (119.;
- December 18-án közgyűlés. (50.;
- Egyesületek. (1907. VII. 25.) (18.;
- Egyesületek. (1908. XII. 8.) (41.;
- Elmaradt kirándulás és hangverseny. (89.;
- Elnökválság és választmányi ülés. (62.;
- ERNYES: PETERDY Kálmán életpályából. (22.;
- ERNYES: Rendőr-kutyák. Rendőr-kutya egyesületek. (75.;
- Esztergom nem fedezi a kongresszuson részvétel költségeit. (48.;
- Fotók a győri kongresszusról. (77.;
- HOLLADY Nándor kitüntetése. (51.;
- A képviselőtestület közgyűlése. (26.;
- Képviselőtestületünk közgyűlése. (47.;
- Lemondott rendőrkapitány. (130.;
- 15-én tartotta Budapesten, a vármegyeházán közgyűlést a MROE, Rendőrtisztviselők egyesületének közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemények.) *Városok Lapja*, IV.évf. (1909) 47.sz. (XI.20.) 5.p.
- Adomány. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nyírvidék*, XL.évf. (1919) 53.sz. (III.6.) 3.p.
- Anarchisták elleni értekezéslet. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XXVI.évf. (1898) 88.sz. (XII.6.) 1.p.
- Államosítás. (Szerkesztőségi közlemény.) *Rendőri Lapok*, V.évf. (1908) 7.sz. (VII.1.) 3.p.
- Az államosítás küszöbén. (S. szignó) *Közbiztonság*, XVIII. évf. (1911) 14.sz. (IV.3.) 1-2.p.
- A bécsi nemzetközi kiállítás. Bécs május 7. (Szerkesztőségi közlemény.) *A Hon*, XI.évf. (1873) 106.sz. (V.8.) 1.p.
- Budapest nyugodt és csendes. A rendőrség reformja. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVI.évf. (1918) 261.sz. (XI.7.) 5.p.
- A Bp. Rendőr-őrszemélyzet Szakszervezetének és a szervezett m. csendőrségnek a levele. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVII.évf. (1919) 70.sz. (III.23.) 9.p.
- A budapesti rendőrök szakszervezete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Dél-magyarország*, VIII.évf. (1919) 41.sz. (II.19.) 5.p.
- Címlapfotók. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnai Világlapja*, VIII.évf. (1918) 2.sz. (I.5.) 1.p.
- Csendőrök az új rendért. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVI.évf. (1918) 261.sz. (XI.7.) 5.p.
- December 18-án közgyűlés. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, V.évf. (1910) 52.sz. (XII.24.) 551.p.
- Egyesületek. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVII.évf. (1907) 202.sz. (VII. 25.) 19.p.
- Egyesületek. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LIX.évf. (1908) 293.sz. (XII. 8.) 18.p.
- Elmaradt kirándulás és hangverseny. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagybányai Hírlap*, VII.évf. (1914) 26.sz. (VI.29.) 3.p.
- Elnökválság és választmányi ülés. (Szerkesztőségi közlemény.) *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 43.sz. (X. 22.) 540.p.
- ERNYES Mihály: PETERDY Kálmán életpályából. *Pandúr Jogi és Bűnügyi Magazin*, XXX.évf. (2019) 303.sz. (május) 6-7.p. HU-ISSN 1216-2019.
- ERNYES Mihály: Rendőr-kutyák. Rendőr-kutya egyesületek. *Pandúr Jogi és Bűnügyi Magazin*, XXIX.évf. (2018) 299.sz. 4-7.p. HU-ISSN 1216-2019.
- Esztergom nem fedezi a kongresszuson részvétel költségeit. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VI.évf. (1911) 14.sz. (IV. 8.) 158.p.
- Fotók a győri kongresszusról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnai Világlapja*, XIII.évf. (1913) 30.sz. (VII. 27) 5.p.
- HOLLADY Nándor kitüntetése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Köztelek*, XXI.évf. (1911) 4.sz. (I. 11.) 101.p.
- A képviselőtestület közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 46.sz. (XI. 14.) 2.p.
- Képviselőtestületünk közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XXVII. évf. (1910) 51. sz. (XII. 22.) 2.p.
- Lemondott rendőrkapitány. (Szerkesztőségi közlemény.) *Heti Szemle*, XIX.évf. (1910) 47.sz. (XI. 23.) 4.p.

- Lovaglás a halálba. (136.;) — Lovaglás a halálba. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1913) 82.sz. (IV. 9.) 8.p.
- A magyarországi rendőrtisztviselők gyűlése. (33.;43.;) — A magyarországi rendőrtisztviselők gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, III.évf. (1908) 24.sz. (XII. 15.) 5.p.
- A magyarországi rendőrtisztviselők kongresszusa. (87.;88.;) — A magyarországi rendőrtisztviselők kongresszusa. (Saját tudósítótól K-s.) *Heti Szemle*, XXIII. évf. (1914) 26. sz. (VII. 1.) 4.p.
- A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése. (93.;) — A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnavármegye és a Közérdek*, XIII.évf. (1917) 24.sz. (VI. 14.) 2.p.
- A magyarországi rendőrtisztviselők országos egyesülete Nagybányán. (89.;) — A magyarországi rendőrtisztviselők országos egyesülete Nagybányán. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagybánya és Vidéke*, XL.évf. (1914) 23.sz. (VI. 7.) 4.p.
- A makói rendőrkapitány ügyében Návay interpellált. (78.;) — A makói rendőrkapitány ügyében Návay interpellált. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1913) 174.sz. (VII. 27.) 9.p.
- A MÁV és a rendőrtisztviselők kongresszusa. (84.;) — A MÁV és a rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLVI.évf. (1914) 144.sz. (VI. 27.) 4.p.
- Megalakult a rendőralkalmazottak szakegyesülete. (21.;) — Megalakult a rendőralkalmazottak szakegyesülete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXX.évf. (1919) 20.sz. (I. 23.) 6.p.
- Megalakult a rendőrszövetség. (105.;) — Megalakult a rendőrszövetség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXX. évf. (1919) 18. sz. (I. 21.) 6.p.
- Megalakult a városi rendőrségi szakosztály. (125.;) — Megalakult a városi rendőrségi szakosztály. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szegedi Friss Újság*, XX.évf. (1919) 39.sz. (II. 14.) 2.p.
- Megalakul a Vörös Őrség. (128.;) — Megalakul a Vörös Őrség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVII.évf. (1919) 77.sz. (IV. 1.) 8.p.
- Meghívás. (26.;) — Meghívás. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 45.sz. (XI. 7.) 2.p.
- Meghívó közgyűlésre. (55.;) — Meghívó közgyűlésre. (Szerkesztőségi közlemény.) *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 12.sz. (III. 20.) 154.p.
- Mi az? Hát már a rendőrtisztviselők is szocialistáskodnak? (135.;) — Mi az? Hát már a rendőrtisztviselők is szocialistáskodnak? (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XL.évf. (1912) 79.sz. (IV. 2.) 3.p.
- Mire jó a rendőrtizedes? (61.;) — Mire jó a rendőrtizedes? (Szerkesztőségi közlemény.) *Közérdek*, V.évf. (1912) 13.sz. (III. 30.) 6.p.
- MROE értekezlet. (53.;) — MROE értekezlet. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXII.évf. (1911) 44.sz. (II. 21.) 17.p.
- A MROE felkerete a minisztert. (72.;) — A MROE felkerete a minisztert. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VIII.évf. (1913) 26.sz. (VI. 28.) 317.p.
- A MROE folyó hó 3-án közgyűlést tartott Budapesten. (93.;) — A MROE folyó hó 3-án közgyűlést tartott Budapesten. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XII.évf. (1917) 23.sz. (VI. 9.) 169-170.p.
- A MROE vasárnap tartotta közgyűlését Budapesten. (93.;) — A MROE vasárnap tartotta közgyűlését Budapesten. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXXIX. évf. (1917) 142. sz. (VI. 5.) 8.p.
- Országos Rendőrszövetség. (105.;) — Országos Rendőrszövetség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXXIX. évf. (1919) 18. sz. (I. 21.) 6.p.
- Az Országos Rendőrszövetség nagygyűlése. (128.;) — Az Országos Rendőrszövetség nagygyűlése. (Az Est tudósítójától.) *Az Est*, X.évf. (1919) 76.sz. (IV. 1.) 3.p.
- Polgármester bejelentése. (85.;) — Polgármester bejelentése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLVI.évf. (1914) 129.sz. (VI. 9.) 2.p.
- Rendcsinálás a rendőrségeken. (96.;) — Rendcsinálás a rendőrségeken. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, (1918) 298. sz. (XII. 20.) 6.p.

- Rendkívüli közgyűlést tartott a Magyarországi Országos Rendőrszövetség. (127.;) — Rendkívüli közgyűlést tartott a Magyarországi Országos Rendőrszövetség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXX. évf. (1919) 77. sz. (IV. 1.) 5.p.
- A rendőrfogalmazói kar egyezkedése a rendőrfelügyelőkkel. (96.;) — A rendőrfogalmazói kar egyezkedése a rendőrfelügyelőkkel. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Est*, IX.évf. (1918) 295 sz. (XII. 17.) 5.p.
- A rendőrkapitány Budapesten. (65.;) — A rendőrkapitány Budapesten. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmármegyei Közlöny*, XXXVIII.évf. (1912) 17.sz. (IV. 28.) 2.p.
- Rendőrkapitányok bérharca. (31.;) — Rendőrkapitányok bérharca. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XXXV.évf. 1907. 43.sz. (II. 19.) 9.p.
- Rendőrkapitányok egylete. (1893. III. 7.) (9.;129.;) — Rendőrkapitányok egylete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XV.évf. (1893) 66.sz. (III. 7.) 8.p.
- Rendőrkapitányok egylete. (1893. III. 19.) (9.;129.;) — Rendőrkapitányok egylete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Közlöny*, III.évf. (1893) 12.sz. (III. 19.) 5.p.
- Rendőrkapitányok kongresszusa. (1906. V. 3.) (11.;) — Rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXIV.évf. (1906) 18.sz. (V. 3.) 4.p.
- Rendőrkapitányok kongresszusa. (1907. II. 10.) (12.;) — Rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nyírvidék*, XXVIII.év. (1907) 6.sz. (II. 10.) 5.p.
- Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (1905. IV. 19.) (10.;) — Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmár-Németi*, IX.évf. (1905) 23.sz. (IV. 19) 3.p.
- Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (1907. II. 12.) (12.;) — Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmár és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 7.sz. (II. 12.) 3.p.
- Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (1907. II. 24.) (17.;) — Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápa és Vidéke*, II.évf. (1907) 8.sz. (II. 24.) 3.p.
- Rendőrök országos szövetsége. (105.;) — Rendőrök országos szövetsége. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVII.évf. (1919) 18.sz. (I. 21.) 6.p.
- Rendőrségi kongresszus. (11.;) — Rendőrségi kongresszus. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom*, XI.évf. (1906) 20.sz. (V. 20.) 4-5.p.
- Rendőrségi sorsjegyek húzása. (61.;) — Rendőrségi sorsjegyek húzása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykőrös és Vidéke*, II.évf. (1912) 21.sz. (V. 23.) 3.p.
- Rendőrszövetség Londonban. (101.;) — Rendőrszövetség Londonban. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Ujság*, XI.évf. (1913) 302.sz. (XII. 21.) 11.p.
- Rendőrtisztviselők a belügyminiszternél. (32.;) — Rendőrtisztviselők a belügyminiszternél. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, III.évf. (1908) 7.sz. (IV. 1.) 7.p.
- Rendőrtisztviselők egylete. (132.;137.;) — Rendőrtisztviselők egylete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Ujság*, X.évf. (1912) 35.sz. (II. 10.) 22.p.
- Rendőrtisztviselők gyűlése. (1919. XI. 16.) (45.;) — Rendőrtisztviselők gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Magyarország*, XVI.évf. (1909) 271.sz. (XI. 16.) 11.p.
- Rendőrtisztviselők gyűlése. (1910. XII. 10.) (49.;) — Rendőrtisztviselők gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, V.évf. (1910) 50.sz. (XII. 10.) 532.p.
- Rendőrtisztviselők gyűlése. (1913. XII. 13.) (80.;) — Rendőrtisztviselők gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) Rendőrtisztviselők gyűlése. *Városok Lapja*, VIII.évf. (1913) 50.sz. (XII. 13.) 631.p.
- Rendőrtisztviselők gyűlése, tisztújító gyűlés. (40.;) — Rendőrtisztviselők gyűlése, tisztújító gyűlés. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXX.évf. (1908) 193.sz. (XII. 8.) 13.p.
- A rendőrtisztviselők hivatalos lapja a szatmári kongresszusról. (91.;) — A rendőrtisztviselők hivatalos lapja a szatmári kongresszusról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLVI. évf. (1914) 154. sz. (VII. 9.) 3.p.

- Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1907. II. 10.) (20.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXIX.évf. (1907) 292.sz. (XII. 10.) 13.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1907. XII. 18.) (29.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmárvármegye*, III.évf. (1907) 103.sz. (XII. 18.) 3.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1907.XII. 21.) (21.;29.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Hírlap*, IV.évf. (1907) 51.sz. (XII. 21.) 6.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1912. V. 9.) (66.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom és Vidéke*, XXXIV.évf. (1912) 38.sz. (V. 9.) 2.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa. (1913. VII. 19.) (74.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Hírlap*, X.évf. (1913) 29.sz. (VII. 19.) 4.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa Győr. (73.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa Győr. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLV.évf. (1913) 160.sz. (VII. 13.) 3.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa, jön az államsegély. (64.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa, jön az államsegély. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly*, VI.évf. (1911) 51.sz. (XII. 20.) 3.p.
- A rendőrtisztviselők kongresszusa Kassán. (67.;) — A rendőrtisztviselők kongresszusa Kassán. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VII.évf. (1912) 22.sz. (VI. 1.) 197-198.p.
- Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. (78.;) — Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. (A Szamos eredeti tudósítása.) *Szamos*, XLV.évf. (1913.) 161.sz. (VII. 15.) 3.p.
- A rendőrtisztviselők közgyűlése. (49.;134.;) — A rendőrtisztviselők közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXXII.évf. (1910) 302.sz. (XII. 20.) 37.p.
- Rendőrtisztviselők a miniszterelnöknél. (95.;) — Rendőrtisztviselők a miniszterelnöknél. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Újság*, XVI.évf. (1918) 155.sz. (VII. 6.) 8.p.
- A rendőrtisztviselők mozgalma. (133.;) — A rendőrtisztviselők mozgalma. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Újság*, V.évf. (1907) 230.sz. (IX. 27.) 3.p.
- Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése Szatmáron. (86.;) — Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése Szatmáron. (Saját tudósítótól.) *Nagykároly és Vidéke*, XLI. évf. (1914) 26. sz. (VII. 1.) 4. p.
- Rendőrtisztviselők országos gyűlése. (69.;) — Rendőrtisztviselők országos gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VII.évf. (1912) 24.sz. (VI. 15.) 211-212.p.
- A rendőrtisztviselők országos kongresszusa. (83.;) — A rendőrtisztviselők országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmár és Vidéke*, XXXI. évf. (1914) 25. sz. (VI. 23.) 1-2.p.
- A rendőrtisztviselők orsz. kongresszusa Szatmáron. (82.;) — A rendőrtisztviselők orsz. kongresszusa Szatmáron. (A Szamos tudósítójától.) *Szamos*, XLVI.évf. (1914) 126.sz. (VI. 5.) 4.p.
- A rendőrtisztviselők szatmári közgyűléséről. (90.;) — A rendőrtisztviselők szatmári közgyűléséről. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom és Vidéke*, XXXVI.évf. (1914) 55.sz. (VII. 9.) 4.p.
- Rendőrtisztviselők szervezkedése. (39.;) — Rendőrtisztviselők szervezkedése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pécsi Napló*, XVII.évf. (1908) 70.sz. (III. 24.) 4.p.
- A segélyező egyesület tárgysorsjátéka. (60.;) — A segélyező egyesület tárgysorsjátéka. (Szerkesztőségi közlemény.) *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 21.sz. (V. 21.) 276.p.
- Szeged főkapitányi székhely lesz. (59.;) — Szeged főkapitányi székhely lesz. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1911) 76 sz. (IV.2.) 3-4.p.
- Szervezkednek a nyíregyházi rendőrök. (106.;) — Szervezkednek a nyíregyházi rendőrök. (A Nyírvidék tudósítójától.) *Nyírvidék*, XL. évf. (1919) 46. sz. (II.26.) 4.p.
- SZÉKELY (54.;) — SZÉKELY Vladimir: MROE és MROSE ülés. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 9.sz. (II. 27.) 124-125.p.

- Tisztelgés a kormányelnöknél. (7. ;) — Tisztelgés a kormányelnöknél. (Szerkesztőségi közlemény.) *Fővárosi Lapok*, XXIII.évf. (1886) 18.sz. (I. 18.) 131.p.
- Törvénytervezet a rendőrség államosításáról. (58. ;) — Törvénytervezet a rendőrség államosításáról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagybánya*, IX.évf. (1911) .sz. (I. 5.) 1.p.
- Új rendőrszövetség alakul. (103. ;) — Új rendőrszövetség alakul. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XII.évf. (1917) 29.sz. (VIII. 25.) 217.p.
- Választmányi ülés Miskolcon. (67. ;) — Választmányi ülés Miskolcon. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VII.évf. (1912) 24.sz. (VI. 15.) 212.p.
- Városi közgyűlés. (26. ;) — Városi közgyűlés. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmármegyei Közlöny*, XXXIII.évf. (1907) 45.sz. (XI. 10.) 4.p.
- A városi rendőrségek államosítása. (8. ;) — A városi rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Veszprémi Független Hírlap*, XII.évf. (1893) 1.sz. (I. 7.) 3.p.
- Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. (15. ;) — Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 8.sz. (II. 21.) 2.p.
- A vidéki rendőrök országos gyűlése. (105. ;) — A vidéki rendőrök országos gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, VIII. évf. (1919) 16. sz. (I. 21.) 7.p.
- A vidéki rendőrség államosítása. (1917. VIII. 25.) (94. ;) — A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XII.évf. (1917) 29.sz. (VIII. 25.) 217.p.
- A vidéki rendőrség államosítása, tárgyalások a nagykárolyi csendőri szolgálat ügyében. (55. ;) — A vidéki rendőrség államosítása, tárgyalások a nagykárolyi csendőri szolgálat ügyében. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmármegyei Közlöny*, XXXVII.évf. (1911) 14.sz. (IV. 2.) 3.p.
- A vidéki rendőrség újjászervezése. (1907. II. 15.) (13. ;) — A vidéki rendőrség újjászervezése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja* II.évf. (1907) 4.sz. (II. 15.) 10-11.p.
- A vidéki rendőrség újjászervezése. (1918. XII. 23.) (96. ;) — A vidéki rendőrség újjászervezése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XIII.évf. (1918) 26.sz. (XII. 23.) 206.p.
- A vidéki rendőrségek államosítása. (98. ;) — A vidéki rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XL.évf. (1919) 7.sz. (II. 12.) 4.p.
- Vidéki rendőrtisztviselők Szegeden. (135. ;) — Vidéki rendőrtisztviselők Szegeden. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, III.évf. (1912) 77.sz. (IV. 2.) 7.p.
- Vidéki városok rendőrségének államosítása (71. ;) — Vidéki városok rendőrségének államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom és Vidéke*, XXXIV.évf. (1912) 77.sz. (IX. 26.) 2-3.p.

ALMANACHOK, LEXIKONOK, ZSEBKÖNYVEK, ADATTÁRAK

- BAKOS (4. ;) — BAKOS Gábor (szerk.): *Az első magyar országos rendőri zsebnaptár az 1872. szökőévre*. Pest, 1872. s.n.
- BAKSA (25. ;) — BAKSA János (szerk.): *Rendőrségi Almanach 1923*. Budapest, 1923, A Rend kiadása, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R.T. 544 p.
- Egyesületek. (1910) (36. ;) — Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXII.évf. (1910) Budapest, 1910, Franklin-Társulat. 2139 p.
- Egyesületek. (1911) (36. ;) — Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXIII.évf. (1911) Budapest, 1911, Franklin-Társulat. 2250 p.
- Egyesületek. (1912) (37. ;) — Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXIV.évf. (1912) Budapest, 1912, Franklin-Társulat. 2412 p.
- Egyesületek. (1913) (38. ;) — Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXV. évf. (1913) Budapest, 1913, Franklin-Társulat. 2430 p.
- Egyesületek. (1914) (38. ;) — Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXVI. évf. (1914) Budapest, 1914, Franklin-Társulat. 2574 p.
- Egyesületek. (1916) (38. ;) — Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXVII. évf. (1916) Budapest, 1916, Franklin-Társulat. 2666p.
- GEGUS — SZÉKELY (1.;32. ;) — GEGUS Dániel — SZÉKELY Vladimír (szerk.): *A Közbiztonság Almanachja 1910. évre*. I.évf. Budapest, 1909, LÉGRÁDY Testvérek. 614 p.

- A M. Kir. Legfőbb Állami Számvevőszék jelentése az 1913. évi zárszámadásról, valamint az államháztartás, államvagyon és állami adósságok kezelése körül az 1913. évben szerzett tapasztalatairól.* (79.;) — *A M. Kir. Legfőbb Állami Számvevőszék jelentése az 1913. évi zárszámadásról, valamint az államháztartás, államvagyon és állami adósságok kezelése körül az 1913. évben szerzett tapasztalatairól.* Budapest, 1914, Magyar Királyi Állami Nyomda. 529p.
- A magyar állam költségvetése az 1921/22. számadási évre.* (25.;) — *A magyar állam költségvetése az 1921/22. számadási évre.* Budapest, 1921, Magyar Királyi Állami Nyomda. 1394 p.
- MEZEI (38.;81.;) — MEZEI Sándor (szerk.): *A Közbiztonság Almanachja 1914. évre. V.évf.* Budapest, 1914, A Közbiztonság Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos lapja. 384 p.
- SÁNDOR — SERES — TÖRÖK (4.;113.;) — SÁNDOR Mária — SERES István — TÖRÖK Péter (szerk.): *Források O'sváth Pál sárréti csendbiztos életéhez I.* Berettyóújfalu, 2010, Hajdú Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága - Bihari Múzeum Baráti Köre. 175 p. HU-ISBN 978 963 06 9298 4.

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

- MNL-OL. K428. (102.;) — MNL (Magyar Nemzeti Levéltár) OL (Országos Levéltár) K428. (Könyvtárosok 1920-1949)
- MNL-OL-W12. Mt.jkv (95.;97.;) — MNL (Magyar Nemzeti Levéltár) OL (Országos Levéltár) W12 (Miniszterelnökségi Levéltár) Mt.jkv. (Minisztertanácsi jegyzőkönyvek gyűjteménye.)
- Ogy.i.Kn. (9.;) — Ogy.i. (Országgyűlés Irattára) Kn. (Képviselőházi napló)

JOGSZABÁLYOK

- 1870/XLII.tc. (25.;) — 1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.
- 1876/XX.tc. (25.;) — 1876/XX.tc. némely városi törvényhatóságok megszüntetéséről.
- 1881/II.tc. (4.;) — 1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.
- 1881/III.tc. (4.;) — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.
- 1881/XXI.tc. (4.;) — 1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.
- 1886/XXI.tc. (6.;25.;) — 1886/XXI.tc. a köztörvényhatóságokról.
- 1886/XXII.tc. (6.;) — 1886/XXII.tc. a községekről.
- 1898/XXX.tc. (100.;) — 1898/XXX.tc. dicsőült Erzsébet királyné emlékének törvénybe iktatásáról.
- 1912/LVIII.tc. (63.;) — 1912/LVIII.tc. a városok fejlesztéséről.
- 1919/III.nt. (114.;) — 1919/III.nt. az egyesülés és gyülekezés szabadságáról.
- 1 394/1873. (IV. 29.) BM.r. (114.;) — 1 394/1873. (IV. 29.) BM.r. az egyesületek ellenőrzése tárgyában. *Magyarországi Rendeleték Tára*, VII.évf. (1873) 131-133.p.
- 1 508/1875.(V. 2.) BM.r. (114.;) — 1 508/1875. (V. 2.) BM.r. az egyletek tárgyában. *Magyarországi Rendeleték Tára*, XXXII.évf. (1898) I.Füzet 245-248.p.
- 45 623/1907 (IV.22.) BM.kr. (28.;) — 45 623/1907 (IV.22.) BM.kr. a törvényhatósági és községi alkalmazottaknak hivataluktól felfüggesztése tekintetében követendő eljárásról. *Magyarországi Rendeleték Tára*, XLI.évf. (1907) 228-230.p.
- 41 500/1913. (III. 11.) BM.kr. (25.;53.;) — 41 500/1913. (III. 11.) BM.kr. az 1912/LVIII.tc. 1. §-a által a városi rendőrségek fejlesztésére szánt összeg felhasználása. *Belügyi Közlöny*, XVIII.évf. (1913) 12.sz. (III.23.) 78-83.p.
- 14 000/1914. (I. 22.) BM.kr. (63.;) — 14 000/1914. (I. 22.) BM.kr. az 1912: LVIII. t.-c. 1. §-a által a városi rendőrségek fejlesztésére az 1914. évre szánt összeg felhasználása. *Belügyi Közlöny*, XIX.évf. (1914) 4.sz. (I.25.) 29-33.p.

- 74 950/1915. (X. 25.) BM.r. (113.;) — 74 950/1915. (X. 25.) BM.r. a „Rendőrségi Lapok” című szaklap ajánlása. *Belügyi Közlöny*, XX. évf. (1915) 51. sz. (X.31.) 1174. p.
- 10 568/1918. (XII.19.) BM.kr. (97.;) — 10 568/1918. (XII. 19.) BM.kr. A vidéki rendőrség felemelt illetményeinek folyósítása. *Belügyi Közlöny*, XXIV.évf. (1919) 2.sz. (I.12.) 29-61.p.
- 10 816/1918. (XII. 27.) BM.kr. (97.;) — 10 816/1918. (XII. 27.) BM.kr. A rendőri ügyeleti díjak egységes megállapítása. *Belügyi Közlöny*, XXIV.évf. (1919) 2.sz. (I.12.) 62.p.
- 5 084/1919.(IX. 30.) korm.r. (114.;) — 5 084/1919.(IX. 30.) korm.r. az egyesülési és a gyülekezési jogról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIII.évf. (1919) 729-730.p.
- 183 497/1928. (VII. 8) BM.r. (113.;) — 183 497/1928. (VII. 8) BM.r. a „Rendőrségi Lapok” című sajtótermék megjelenésének és terjesztésének megtiltása. *Belügyi Közlöny*, XXXIII.évf. (1928) 30. sz. (VII.8.) 615.p.

ALAPSZABÁLYOK

- DAYKA — PAYERLE (104.;108.;109.;110.;111.;112.;114.;) — DAYKA Endre — PAYERLE Nándor levele a vidéki rendőrtisztviselőkhöz. Budapest, 1919.(I.25.) Sonnenfeld Műnyomda. 1-2.p. In DAYKA Endre — PAYERLE Nándor (szerk.): *Magyar Országos Rendőrszövetség Alapszabályai*. Nagyvárad, 1919 (I.19.), Sonnenfeld Műnyomda. 23 p.
- MALYÁTA (34.;) — MALYÁTA Ágoston (szerk.): *A Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének Alapszabályai*. Budapest, 1908, Légrády Testvérek. 16 p.
Megjelent még: *A Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének Alapszabályai*. Szeged, 1911, Engel L. 16.p.

Mellékletek jegyzéke:

- I.sz. melléklet
Előzményi rendőrkongresszusok.
- II.sz. melléklet
A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének ülései.
- III.sz. melléklet
A Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének ülései.
- IV. sz. melléklet
A Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) létrehozásának előkészítő rendezvényei.
- V. sz. melléklet
A rendőrök és a szakszervezet, pártkötődések.
- VI. sz. melléklet
A rendőrség „Zrínyi-sisak”-ja.

I.sz. melléklet

Előzményi rendőrkongresszusok**I. Magyar Országos Rendőrkongresszus, 1871. IV. 12-én zárult.**

Pest, Országház, 70 fő részvétele.
Emlékirat, 5 fős bizottság szerkesztésével.

II. Magyar Országos Rendőrkongresszus, 1886. I. 17-.

NÉKÁM Ede (1838-1915).
11 fő részvétele.
Rendőrkapitányok élethossziglani kinevezése a főispánok által (1886/XXI.tc.).

III. Magyar Országos Rendőrkongresszus, 1893. III. 4-5.

HEGEDŰS (HULIMKA) Sándor (1861-1925) és NÉKÁM Ede.
50 főt meghaladó részvétel.
Emlékirat megvitatása az előértekezleten.
10 fős bizottság a vidéki rendőrség figyelemmel kísérésére.
Indítvány rendőrkapitányi egylet alapítására.

IV. Magyar Országos Rendőrkongresszus, 1906. V. 8.

MOLNÁR Lajos (1864-1913).
Belügyminiszter felkeresése.
Most nem lehetséges az államosítás, de egyéb segítség ígérete.

A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének ülései.**Alapító ülés 1907. II. 18.**

(1907. február 17-18-19.)

17-én ismerkedési est Budapesten a Pannónia Szálló éttermében.

18-án délelőtt 10 órakor Pestvármegye Székházában értekezlet:

- tisztviselői kar megválasztása;
- egyesület alakítására előterjesztés.

19-én délelőtt tisztelgés, államrendőrségi intézmények megtekintése. Este bankett.

Részt vett 58 rendőrtisztviselő (főkapitányok, rendőrtisztek).

Egyesületi alapszabályok jóváhagyása belügyminiszter által 1807 nyár közepén.

I. évi rendes közgyűlés, alakuló ülés 1907. XII. 17.

(1907. XII. 16-17.)

1907. XII. 16. Választmányi ülés.

16-án délután 5 órakor választmányi ülés a Pannónia Szállóban.

17-én délelőtt 10 órakor a Pestvármegyei ház dísztermében értekezlet:

- jelentések, előterjesztések;
- tisztségviselők és választmány megválasztása, előadások.

Este 8 órakor ismerkedési estély, díszvacsera a Royal Szállóban.

1908. III. 23. Választmányi ülés.

HEGEDŰS Sándor lemondása az elnöki posztról. Utódja dr. ANGYAL Armand.

II. évi rendes közgyűlés 1908. XII. 13.

Jelentés, költségvetés elfogadása. A MROSE megalapítása. Szakirodalmi pályamunkák elbírálása.

Este a Royal Szállóban lakoma.

III. évi rendes közgyűlés 1909. XI. 14.**(Együtt a MROSE alakuló ülés.)**

Budapest vármegyei háza. Kevés résztvevő. MROE: 537 rendes tag, 24 alapító tag, 18 pártoló tag.

Az egyesület ügyészének megválasztása. Több előadás.

IV. évi rendes közgyűlés 1910. XII. 18.

Budapest Royal Szálló díszterme.

MISKOLCZY által elkészített államosítási törvénytervezet megtárgyalása.

1911. II. 18. Törvényelőkészítő bizottsági ülés. Royal Szálló külön terme.**1911. II. 19. Választmányi ülés.** 30-35 vidéki résztvevő. Törvénytervezet megvitatása.**(MROSE ülés is.)****Rendkívüli közgyűlés 1911. III. 25.****(MROSE közgyűlés is.)**

Budapest a Royal Szálló egyik kisterme. MISKOLCZY törvénytervezetének elfogadása, kormányfőnek, belügyminiszternek átadása.

1911. X. 21. Választmányi ülés.**(MROSE választmányi ülés is.)**

Dr. ANGYAL lemondása miatt elnökválság. Utód KUTSERA vagy VÁCZY. Az elnök személyében azonban csak 2 év elteltével történt változás.

V. évi rendes közgyűlés 1911. XII. 17.

Budapest a Royal Szálló. Fő tárgya a vidéki rendőrség államosítási javaslata.

1912. IV. 27. Választmányi ülés.

Fő tárgya a vidéki rendőrség államosítása.

VI. évi rendes közgyűlés 1912. VI. 7-10. Kassa.**1912. VI. 8. Választmányi ülés.****(MROSE közgyűlés is Miskolcon.)**

(Első vidéken tartott közgyűlés) 8-án délután 4 órakor választmányi ülés a városháza nagytermében, Kassa.

9-én délelőtt 10.00 közgyűlés a városháza nagytermében (megyeháza dísztermében) Kassa. 10-én reggel társas kirándulás a Magas Tátrába.

Rendkívüli közgyűlés 1912. IX. 22.

Budapest I. kerületi kapitányság. A vidéki rendőrség államosításáról szóló javaslatok megvitatása.

VII. évi rendes közgyűlés 1913. VII. 12-14. Győr.

13-án 10.00 városháza nagyterem. 14-én Komáromban rendőrkutya bemutató és verseny megtekintése.

Tisztújító közgyűlés 1913. XII. 9.

Budapest Royal Szálló nagyterem. Díszelnök dr. ANGYAL Armand, elnök VÁCZY József kassai főkapitány.

VIII. évi rendes közgyűlés 1914. VI. 28. Szatmár (Szatmár-Németi).

Választmányi ülés 28-án délelőtt 9 órakor. Fél 11 órakor közgyűlés a városháza dísztermében. Késő délután értesülés a szarajevói merényletről.

IX. évi rendes közgyűlés 1917. VI. 3.

Budapesti Rendőrőrkapitányság díszterem. Szakértő bizottság kiküldése „A magyarországi rendőrség működésének története a világháborúban” című munka megcsinálására. A tisztikar megerősítése a háború tartamára.

Tanácskozás 1918. XII. 15.

Budapest. A Fővárosi Rendőrség állományával együtt tartott tanácskozás, ahol a vidéki rendőröket a Magyarországi Vidéki Rendőri Alkalmazottak Országos Szabad Szervezete (Magyarországi Rendőri Alkalmazottak Szabadszervezete) és a MROE tagjai képviselték. Közös küldöttségük jelent meg a belügyminiszternél, kérve az államosítást és a vidéki rendőrség újjászervezését. A MROE elnöksége bejelentette csatlakozását az előkészítés alatt álló rendőrszövetséghez.

III.sz. melléklet

*A Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének ülései
(Általában a MROE ülésekkel együtt tartva.)*

Induló ülés 1907. XII. 17.

A MROE ülésén bejelentve és elfogadva.

Alapszabályokat elfogadó (alapító) ülés 1908. XII. 13.

Alapszabályok jóváhagyva 1909. V. 12-én.

Alakuló ülés 1909.XI. 14.

Budapest vármegyeháza. Kevés résztvevő.

1911. II. 19. Rendes közgyűlés.

Fő téma az engedélyezett sorsjáték.

1911. III. 25. Rendes közgyűlés.**MROE közgyűlés is.**

Budapest a Royal Szálló egyik kisterme.

1911. X. 21. Választmányi ülés.

Halasztáskérés a sorsjegyhúzásra. (2012.V.30. lesz) MROE választmányi ülés is.

1912. VI. 7-10. Választmányi ülés, majd rendes közgyűlés. Miskolc.**Kassán MROE közgyűlés is.**

7-én Miskolc városháza közgyűlési terem. Választmányi ülés, majd rendes közgyűlés. Délután kirándulás az Avasra és Diósgyőrbe. Este 8 órakor hangverseny. 10-én reggel társas kirándulás a Magas Tátrába.

1919. II. 9. Közgyűlés.

Budapest.

IV. sz. melléklet

A Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) létrehozásának előkészítő rendezvényei.**1917. VIII. 25. Híradás**

Új rendőrszövetség alakulásáról, amely országos szervezkedés.

1918. XII. 15. I. (előkészítő) gyűlés

A MROE elnöksége bejelentette csatlakozását a szervezés alatt álló rendőrszövetséghez.

1919. I. 19. II. (alakuló) gyűlés

A vidéki rendőrség Budapesten a főkapitányság előadótermében, hogy országos szövetségét megalakítsa. Az alapszabálytervezet elfogadása, s annak alapján a rendőrszövetség megalakítása. A Magyar Országos Rendőrszövetség elnöke ROSTÁS István, ügyvezető elnöke PAYERLE Nándor, titkára dr. DAJKA Endre. Várakozó álláspont a Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesületéhez történő csatlakozásról.

1919. II. 25. Nyíregyháza, alakuló gyűlés

Megalakult a Magyar Országos Rendőrszövetség nyíregyházi szabadszervezete. Elnök IZAY Géza rendőrfelügyelő, alelnök SZILASY István rendőrőrmester, pénztárnok MESTER Ferenc, ellenőr DIENES István, jegyző HEGYESI Béla. 12 bizalmi férfi megválasztása.

V. sz. melléklet

A rendőrök és a szakszervezet, pártkötődések.**1918. X. 30. Gresham kávéház, alakuló gyűlés**

Megalakult a Budapesti Államrendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezete. Bizalmi férfiak megválasztása. Ígéret a Szociáldemokrata Párt részéről a rendőrség legmesszebb menő támogatására.

1918. november eleje

Rendőrtanács megalakulása, mint a Budapesti Államrendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezetének új vezetősége.

1918. XI. 6. Böszörményi úti laktanya, elhatározás

Elhatározás a Csendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezetének megalakítására. Szaklap a *Csendőr*, a legénységből választott szerkesztőbizottsággal.

1919. I. 22. Megszűnés és alakuló közgyűlés

A Budapesti Államrendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezetének megszűnése és az állomány szakszervezetbe tömörülése.

Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesülete néven, amelyen belül:

- Rendőr Alkalmazottak Szakszervezete a fogalmazó és a kezelő kar számára;
- Budapesti Rendőrőrszemélyzet Szakszervezete az őrszemélyzetet felölelően.

A szakegyesület csatlakozása a Magyarországi Közalkalmazottak Szövetségéhez. A szakszervezet titkára LINDER-BÉLA.

Az őrszemélyzet vezetésére, Tízes Tanács a bizalmiakból.

Az őrszemélyzet bizalmi testületének közvetlen kapcsolata a Szociáldemokrata Párttal.

A Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesületének hivatalos közlönye a *Rendőralkalmazott*.

1919. II. 13. Szeged, alakuló ülés

Megalakult:

- a szegedi rendőrség állományában a rendőrtanács és
- a Városi Rendőrségi Szakosztály, a városi szakszervezethez kapcsolódóan.

A Szociáldemokrata Pártban bent maradás.

A Magyar Országos Rendőrszövetségbe akkor léphettek volna be, ha az a Szociáldemokrata Párton belül alakult volna meg.

A szakosztály elnöke TEMESVÁRY Géza megbízott rendőrfőkapitány.

1919. III. 23. Levél (hűségnyilatkozat)

- A Budapesti Rendőrőrszemélyzet Szakszervezete és
- a szervezett magyar csendőrség hűségnyilatkozatnak beillő levelének nyilvánosság elé tárása, a *Népszava* által.

1919. III. 30. MOR rendkívüli közgyűlés és nagygyűlés

Rendkívüli közgyűlés a Gólyavárban, ahol döntés született a Közalkalmazottak Országos Szövetségébe történő belépésről.

Nagygyűlés a Múzeumkertben, ahol VÁGÓ Béla beszéde hangzott el a Vörös Őrség megalakulásáról.

A rendőrség „Zrinyi-sisak”-ja.

VI. sz. melléklet

Forrás ! ZEIDLER Sándor magángyűjteménye.

Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007

(The [Heroic] Dead of the Hungarian Border Patrol: 1945-2007.)

Absztrakt

A publikáció a határőrségnél az 1945-ös évet követően a szervezet megszűnéséig bekövetkezett azon halálesetekkel foglalkozik, melyeket hősi eseteknek nyilvánítottak, illetve erre sor kerülhetett volna, de valamilyen okból kifolyólag ez nem történt meg. Külön hangsúlyt kapnak a szolgálat közben fegyveres elkövetőktől elszenvedett erőszakos cselekmények és más körülmények, mint például az egykori aknamező tragikus eseményei. Bemutatásra és értékelésre kerülnek határőrségi hivatalos kiadványok, jelentések, a Magyar Nemzeti Levéltár anyagai alapján.

Kulcsszavak

hősi halott ; hősi halottá minősítés ; erőszakos cselekmény ; lőfegyverhasználat ; határőrség ;

Abstract

The publication looks at those whose deaths were designated as occurring “in the line of duty” (or could have been designated as such, but for whatever reason were not) at the Border Patrol during the period between 1945 and the dissolution of the organization. The lecture / publication specifically examines incidents in which the respective guard fell in battle or similar circumstances, for example as a victim of a land mine. The author also discusses official Border Patrol publications and reports (stored at the Hungarian National Archives) that he has reviewed.

Key words:

heroic dead ; certification of killed in the line of duty ; violent acts ; firearm use ; border patrol ;

*

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) : <https://orcid.org/0000-0001-6019-3295>

Institutional attachments = Szerző intézményi kötődései :

- *Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement* = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

- *National University of Public Service Faculty of Law Enforcement* = Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

@: drforizsdandor@invitel.hu

Date of registry = Regisztrálás dátuma : 2019.V.8.

Date of acceptance = elfogadás dátuma : 2019.VIII.27.

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

A vizsgált téma forrásait, nagyobb részt a Magyar Nemzeti Levéltárban őrzött határőrségi, országos parancsnokság dokumentumai képezik. Teljesen bizonyos, hogy sok anyag már nem érhető el a selejtezések és egyéb veszteségek miatt. Így például az 1945-ös évet egyetlen dobozba gyűjtve képviselik az okmányok, míg például 1949-ből 14, és 1950-ből pedig 13 doboznyi irat lelhető fel. A források közül különösen a helyszíni kivizsgálások tartalmaznak értékes információkat, nem csak a bekövetkezett eseményekre vonatkozóan. Betekinthetünk azon parancsnoki minősítésekbe és a politikai jellegű értékelések rendszerébe, melyek elkerülhetetlenül meghatározták a legsúlyosabb történések megítélését és a közvélemény elé tárását. Egyes időszakok a határőrség életéből különös súllyal, nagyszámú rendkívüli cselekménnyel képviselik magukat az irattárban. Ilyen 1945. és 1946. év a szervezet megalakulása és működésének beindulása, a háborút követő nehéz évek, a Jugoszláviával megromlott kapcsolatok tragikus történései 1949-1953, és az 1956-1957-es események. Ezeket az éveket követően fokozatosan stabilizálódtak a határőrség működésének külső és belső feltételei s ez a súlyos események száma gyors csökkenéséhez vezetett. Vizsgálódásomat a kritikus időszakokra összpontosítottam valamint a határőrség két, a hősi halottakról szóló kiadványára, melynek adatait igyekeztem a fellelhető levéltári dokumentumokkal is összevetni. A vizsgált időszakban a két nagy társadalmi rendszer között zajló ideológiai háború rányomta bélyegét a mindennapok eseményeire. A légtörő jobb megértéséhez nyújtott segítséget a korabeli *Belügyi Szemle* tevékenységét vizsgáló feldolgozás.¹

A hősi halál kérdésköre

A honvédség és a fegyveres őrtestületek igyekeznek nyilvántartani azokat a tagjaikat, akik feladataik végrehajtása közben példamutató körülmények között veszítették életüket. A hősi halottá nyilvánítás hagyományosan tulajdonképpen az egyik legmagasabb szintű elismerés, még abban az esetben is, ha adományozására posztumusz kerül sor. A hősi halottá nyilvánítást — különösen a pártállam időszakában — politikai megfontolások is motiválták. Ezt az állítást a határőrségnél² bekövetkezett több haláleset alátámasztja. Nézzük meg, egyes irodalmak napjainkban miként közelítik meg a témát!

A *Hadtudományi Lexikon* tartalmazza a „hősi halott” fogalom feloldását. Az anyag természetesen honvédségi szemszögből közelíti meg a lehetséges magyarázatot, mely már az első mondatból kitűnik, „. . . az a volt tényleges állományú katona, aki a – katonai eskü és a szabályzatok előírásai alapján elvárható magatartást tanúsítva, a haza fegyveres védelme, katonai szolgálati kötelezettségének teljesítése során helytállt és életét áldozta, v. elszenvedett sérülése következtében veszítette életét . . . „Az így életét veszített katonát a honvédelmi miniszter nyilváníthatja.”³

A lexikon egyéb eseteket is felsorol melyek számításba jöhetnek, mint a felterjesztés alapja. Ilyenek többek között „. . . aki az alkotmányos rend fenntartásában való közreműködés, szükségállapot idején v. veszélyhelyzetben, ... balesetveszélyes szolgálati feladat (... aknatelepítés és felszedés stb.) teljesítése közben.”⁴ Szinte mintha a korábbi határőrséghez igazították volna a megfogalmazást.

A hősi halottá nyilvánítás jogát a magyar jogrend miniszteri hatáskörnek tekinti.

A „szolgálat halottja” kifejezést, melyet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi törvény külön értelmez, a korábban kiadott *Hadtudományi Lexikon* nem ismeri.⁵

Jelenleg a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi törvényi szabályozás tartalmazza a belügyi tárcára vonatkozóan ezt a témakört. A kegyeleti gondoskodásról szóló rész megfogalmazza, hogy „Ha a hivatásos állomány tagja a szolgálati kötelezettség teljesítése során az életét feláldozta, őt a miniszter hősi halottá vagy a szolgálat halottjává nyilváníthatja.”⁶

A törvény azt is rögzíti, hogy „A miniszter, az országos parancsnok, valamint az állományilletékes parancsnok a hivatásos állomány elhunyt tagját, valamint az elhunyt szolgálati nyugdíjast - a szolgálat teljesítése során szerzett érdemeire figyelemmel - a rendvédelmi szerv, fegyvernem, helyőrség vagy szervezeti egység halottjává nyilváníthatja.”⁷ biztosítja a szakmai vezetőnek a rendvédelmi szerv halottjává nyilvánítást.

A hősi halottal kapcsolatos belügyminiszteri rendelet azt tartalmazza, hogy „Hősi halottá kell nyilvánítani a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományából elhunytat halálának körülményei, életútja és érdemei figyelembevételével, ha a szolgálat teljesítése során Magyarország alkotmányos rendjének védelme, a közbiztonság és a közrend fenntartása, az államhatár védelme, tűz, elemi csapás vagy katasztrófa következményeinek elhárítása közben kimagasló bátorságot, kiemelkedő személyes helytállást tanúsított és eközben, vagy így elszenvedett sérülése következtében életét veszítette . .

15. § Az elhunyt

a) *hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősítésére a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv vezetőjének javaslatára a belügyminiszter,*

b) *rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottjává minősítésére a belügyminiszter munkáltatói jogkörébe tartozó személy vonatkozásában a belügyminiszter, egyéb esetben az országos parancsnok, valamint*

c) *központi vagy területi jogállású szerv halottjává minősítésére a központi vagy területi jogállású szerv vezetője jogosult.*⁸

A már megszünt határőrség Humán Szabályzatában az a szöveg található, hogy

„e) A vezető döntése alapján a személyügyi szakszolgálat elkészíti az elhunyt minősítésére vonatkozó állományparancsot. A „Hősi halott”-á és a „Szolgálat halottja”-vá történő minősítés a belügyminiszter, a „Fegyveres szerv halottja”-vá és a „Közszolgálat halottja”-vá minősítés az országos parancsnok, a „szervezeti egység halottja”-vá minősítés pedig a gondozás szerint illetékes munkáltatói jogkört gyakorló elöljáró hatásköre. A fegyveres szerv halottjává minősítés esetén az elhunynak legalább öt éves szolgálati viszonytal kell rendelkeznie.”⁹

A szabályzat ezen meghatározása az akkor érvényben lévő szolgálati törvény fogalmazását követi: *„Ha a hivatásos állomány tagja a szolgálati kötelezettség teljesítése során az életét feláldozta, őt az illetékes miniszter hősi halottá vagy a szolgálat halottjává nyilváníthatja.*

(2) A miniszter, illetve a munkáltatói jogkört gyakorló elöljáró a hivatásos, valamint a nyugállomány tagját - a szolgálat teljesítése során szerzett érdemeire figyelemmel - a fegyveres szerv, fegyvernem, helyőrség, szervezeti egység halottjává nyilváníthatja.”¹⁰

A hősi halottá nyilvánításnak anyagi és erkölcsi jelentősége egyaránt megfogalmazható. A következő példa kiemelése, képviselése a következő generációk előtt. A visszamaradt rokonokról, idős szülőkről, özvegyről, árvákról történő gondoskodás. A család anyagi támogatása, egyszeri és folyamatos pénzbeli juttatások folyósítása. Katonai pompával történő búcsúztatás. Megemlékezés, évfordulókon emlékmű, emléktábla, sírhely megkoszorúzása. Szokás volt az elhunyt személyről alakulatok, objektumok, sport és kulturális rendezvények elnevezése. Katonai ünnepségeken a szervezet hősei neveinek felolvasása. Mindezek okán nagy jelentősége van a címek adományozása esetén a helyes kiválasztásnak, döntésnek, elkerülve a későbbi visszavonás vagy elhallgatás szükségességét. Az idő könnyörtelenül eljár, megváltoznak a megítélés szempontjai. Nem hazai példával kívánom e gondolatomat alátámasztani. Jefferson Finis DAVIS-nek, az Amerikai Konföderációs Államok elnökének New Orleans-ban felállított emléksobrát 2017-ben cserélték ki egy fekete rabszolganőt ábrázoló emlékműre.¹¹

A határőrségi humán szabályzat függeléke 59 fő hősi halott nyughelye gondozási felelősségi feladatait osztotta szét az akkori igazgatóságok között.¹² A hősi halottá nyilvánítás parancsban történt. A függelék névjegyzékéből 16 főt a határőrség országos parancsnoka az 1953-1959 közötti időszakban, a honvédelmi miniszter egy főt 1949-ben, az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) vezetője egy főt 1953-ban, az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) II. Főosztály vezetője egy főt 1957-ben, a többieket a belügyminiszter részesítette különböző időpontokban ebben az elismerésben. Az 1960-as év volt a kérdéskör visszamenőleges áttekintésének fontos éve. Ekkor 25 fő szerepelt a miniszteri parancsokban. Az adott elhalálozás és a parancsban történt megjelenés között esetenként 9-10 év is eltelt, tehát volt mód a mérlegelésre. Máskor már az adott évben aláírták az adományozó okmányt. Az is előfordult, hogy három napon belül intézkedtek a hősi halottat megillető temetés megszervezésére.

A határőrség hősi halottjai

A határőrség két alkalommal, 1979-ben és 1987-ben jelentetett meg a BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség gondozásában kiadványt, mindkettőt 7 000 példányban, az akkor hivatalosan hősi halottá nyilvánítottakról.¹³ A könyv röviden ismerteti az érintettek életét, szolgálati tevékenységét, haláluk körülményeit. A hősi halottak nevei márványtáblán a *„Hősi halottak emlékfalán”* a határőrség országos parancsnokságán (1021 Budapest, Labanc utca 57.) évek szerint lettek feltüntetve.

Az 1979-es anyagban 58 fő, az 1987-es bővített kiadványban 63 fő szerepel. Az első év 1949, az utolsó 1984. 1949 és 1959 között minden évben került fel új név a márványtáblákra, 1949-ben hat, 1954-ben szintén hat. Kiugró volt az 1956-1957-es esztendő 14 névvel, a harcokban elesettek, szolgálatban meghaltak, vagy meggyilkoltak adataival.

Az új kötetbe bekerült öt elhunyt sorkatona:

- HORVÁTH Ferenc határőr, 1979-ben lovával szolgálatban vízbe esett, megfulladt.
- KISS Károly határőrt Szentgotthárdon 1984. VI. 10-én, szolgálatban villámcsapás ölte meg.
- KUPÉCZIK László határőrt Tiszaszigeten 1982. VII. 15-én szolgálatban egy honvéd tiszthelyettes — aki ki akart szökni az országból — lőtte agyon.
- SIPOS János határőr 1982-ben halt meg. 1975. XII. 24-én sebesítették meg Tompán szolgálatban egy házilag készített lőfegyverrel. 1982. V. 25-én halt meg.
- VÍGH Tibor határőrt Beremenden 1982. IX. 9-én szolgálatban villámcsapás érte.¹⁴

A politikai szempontú mérlegelés a névjegyzékbe kerülés vonatkozásában a 63 fő esetében több alkalommal is érzékelhető.

1949 március és 1956 július közötti időszakban 29 fő szerepel a könyvben.

- Másik járőr tévedésből éjszaka agyonlőtt egy főt, egy főt pedig megsebesített (1949).
- Járőrszolgálatban jugoszláv oldalról agyonlőttek négy esetben négy főt. Az egyik eseményhez kapcsolódott egy sebesülés is (1949). A Kelebiánál történt esetről meg kell említenünk, hogy a túloldalról megsebesített járőrt társa cserbenhagyta a helyszínen és elmenekült. Az elkövetők a magatehetetlen határőrt tarkón lőtték, kirabolták, majd jugoszláv területre menekültek. További esetek (1949, 1953 és szintén 1953).
- Csempészek lőtték agyon egy alkalommal egy kétfős járőr mindkét tagját. (1949)
- Osztrák területen szolgálati feladatot végrehajtó határőr nyomozót ismeretlen körülmények között agyonlőtték. (1949)
- Határvadász század-parancsnokot beosztottja, egy határőr, kihallgatás közben pisztollyal meggyilkolta. (1950)
- Őrsparancsnokot szolgálatban határőr agyonlőtte, majd Ausztriába szökött. (1950)
- Csehszlovák területről szolgálatban lévő járőr mindkét tagját ismeretlen személyek agyonlőtték. (1950)
- Műszaki munkálatok, aknapótlás illetve akna felszedése közben életét veszítette hét esetben hét fő. Két alkalomhoz kapcsolódik még kettő-kettő súlyos sérülés is. (1950, 1950, 1951, 1951, 1954, 1954, 1956)
- Járőrszolgálatban határsértő kézigránáttal megölt egy határőrt és társát megsebesítette. (1951)
- Járőrszolgálatban egy határőrt az embercsempész tűzharcban pisztollyal ölt meg. (1955)
- Szolgálatban vízbe fulladt hat fő. Közülük öten árvízi mentésen vettek részt. (1951, 1952, 1954, 1956)
- Társa az őrsön vitatkozást követően meggyilkolt egy főt. (1952)
- Lövészetben veszítette életét egy fő. (1952)¹⁵

Halálok az 1987. évi kiadvány szerint:

- Szolgálatban meggyilkolták 20 fő.
- Vihar, villámcsapás 5 fő.
- Vietnámi nemzetközi békefenntartó szolgálat során elhunyt 1 fő.
- Tévedésből társai lőtték le, 1 fő.
- Beosztottja lelőtte, 2 fő
- Aknarobbanás 9 fő.
- Lövészetben baleset 1 fő
- Társa szándékosan lelőtte 3 fő
- Szolgálatban vízbe fulladt 2 fő.
- Árvízvédelemnél meghalt 7 fő.
- Gépkocsi elütötte 1 fő.
- 1956-os eseményeknél meghalt 11 fő.¹⁶

A mai megítélések szerint olyan bekövetkezett események, mint lövészet, baleset, villámcsapás, vízbe fulladás, gépjármű baleset, a „rendvédelmi szerv halottja” fogalomkörbe tartoznak. A gépkocsi balesetről el kell mondanunk, hogy az elhunyt rossz látási viszonyok között gyakorlatra vonuló társai életét mentette meg, amikor egy közeledő jármű elé szaladt, hogy azt megállítsa.

Különösen problémásak voltak a határőr halálok az 1949-1953-es évek során a felfokozott jugoszláv ellenes hangulat és tevékenység miatt. Rendszeressé váltak az államhatáron átnyúló támadások, az átlövéses és az ezekkel együtt járó sérülések, halálesetek.

Az 1949. évi levéltári dokumentumok között két anyag is szerepel, amely jugoszláv szervek által okozott halálesetről szól. A „kiadvány: *Hőr. fjság-i pcs-ba*”¹⁷ megnevezésű okmány „Honvédelmi

Miniszter”¹⁸ fejrésszel és „*Honvédségi Közlöny Szerkesztőségének, Budapest*”¹⁹ címezéssel készült. „*Tárgy: Horváth Pál hősi halált halt honvéd őrm.-é előléptetése és ht. állományba való felvétele*”²⁰. Az aláírás géppel „*Farkas s.k.*”²¹. A szöveg szerint: „*A 11. hv.zlj. pság. állományába tartozó Horváth Pál honvéd 1949. május hó 7-én járőrszolgálatának teljesítése közben a jugoszláv határőrizeti szervek fegyveres beavatkozása következtében a határvonal mentén hősi halált halt. Nevezettet hűséges és önfeláldozó magatartása elismeréséül a MK elnöke a Magyar Köztársaság érdemérem arany fokozatával kitüntette./ Rendelet száma: 5.221/M.E.I.A.-1949.sz./ A Honvédelmi Miniszter Bajtárs 17.420/el.n.szü.-1949.sz rendeletével a hősi halált halt Horváth Pál honvédet 1949. évi május hó 6-ával a III/a állománycsoportban gyalogságnál őrmesterré soron kívül előléptette, egyidejűleg a honvédség hivatásos állományába felvette.*”²²

Az emlékkönyv a halál körülményeiről úgy tudja, hogy a szolgálatban az államhatár másik oldaláról megsebesített határőrt tarkón lötték, kirabolták és holttestét a helyszínen elrejtették. A halasi határőr igazgatóság lépcsőházának falán még 1975-ben láttam először a tiszteletére kihelyezett feliratot, festett képet.

Egy másik tájékoztatást szintén a *Honvédségi Közlöny* számára szántak. Az „*Emlékeztető*”²³ megnevezésű dokumentum keltezése „1949. V. 16.” és aláírói „*pol. ov.*” (politikai osztály vezetője) és „*hőr. fpk.*”²⁴ (határőr főparancsnok) jelöléssel szerepelnek. Az „*fpk*” tollával belejavított az aláírásra eléje tett szövegbe. Áthúzta az eredeti „beavatkozásának” szót és helyette „támadása” kifejezést írta be, valamint hozzáfűzte a „*magyar területen a határvonaltól kb. 120-m-re*”²⁵ mondatot. Ezzel kialakult a *Közlöny* által véglegesen leadandó forma.

„*Kiadvány: Hőr. fpszág-i pcs-ba:*” „*A 9. hv.zlj. pság. állományába tartozó Puskás Imre /.../ honv. 1949. évi május hó 14-én járőrszolgálatának teljesítése közben a jugoszláv határőrizeti szervek fegyveres támadása (beavatkozása) következtében a magyar területen a határvonaltól kb. 120-m-re (határvonal mentén) hősi halált halt. Nevezettet hűséges és önfeláldozó magatartása elismeréséül a Magyar Köztársaság elnöke a Magyar Köztársaság Érdemérem arany fokozatával kitüntette. /Rendelet száma: 5.490/M.E.I.A.-1949.sz./ A Honvédelmi Miniszter Bajtárs 18.296/el.n.szü.-1949.sz rendeletével a hősi halált halt Puskás Imre honvédet 1949. évi május hó 14-ével a III/a. állománycsoportban gyalogságnál őrmesterré soron kívül előléptette, egyidejűleg a honvédség hivatásos állományába felvette.*”²⁶

Mindkét határőr szerepel a határőrség hősi halottai névjegyzékében.

A kiadvány az első haláleseteket 1949-től datálja. Mivel hősi halottaknak nyilvánítottakról van szó, az egyéb körülmények között elhunytakat természetesen nem tartalmazza a könyv. Nagy valószínűséggel ma már teljes pontossággal, a levéltári adatok hiányossága miatt, nem lehet megállapítani, határőr szolgálatuk teljesítése közben különböző okok miatt hányan veszítették el az életüket.

A határőrség hősi halottjai között szerepel KILITI Dániel tizedes. A kevesek egyike, akire vonatkozóan a levéltárban találtam anyagot. Elhunytának körülményeit a „*Fegyverhasználat 1955-ben a nyugati határon*” című tanulmány szerzője is feldolgozta 2016-os publikációjában.²⁷

Halálának dátuma 1957. I. 24. az újjászerveződő határőrség és a rendkívül feszített határőrizeti körülmények időszakára esett. Óriási nyomás nehezedett az osztrák államhatáron szolgálatot teljesítő határőrökre a kifelé irányuló menekülők részéről. Embercsempész által vezetett határsértő csoport elfogására törekedtek a járőrök és a sötétben lőttek mindenre, ami csak mozgott. KILITI Dániel tizedes óvatlanul felállt egy töltés tetejére, ahol jól láthatóvá vált. Egy másik járőrtől kapott comblövést és elvérzett. A hivatalos kivizsgálás először az embercsempész fegyverhasználatára koncentrált, de a helyszínen idegen fegyvert nem találtak. A két oldalas jelentés²⁸ címzettje a Határőrség Országos Parancsnokságának Szolgálati Osztálya, a küldő pedig a kerület parancsnoka, aki a kivizsgálásért volt felelős.

A dokumentum szerint a járőr a sötétben felszólította a határsértő csoportot a megállásra. Amikor azok szét akartak ugorni a járőrtárs puskából két lövést adott le, végül három járőr és a riadó csoport lövöldözött, az embercsempészt a helyszíntől 800 m-re egy negyedik járőr fogta el. Kézzel valaki ráírta a jelenésre: „*volt-e fegyver az embercsempésznél?*”²⁹, másik tintával a válasz „*Nem volt!*”³⁰. A határőrség 1987-es kiadványa is úgy ismerteti a történeteket, hogy a határsértők a járőr lövéseire pisztollyal és puskával lőttek vissza.

Ugyanebben a gyűjtőben azonos levéltári folyószám szám alatt olvasható BM Személyügyi Főosztály fejrésszel egy „*Jelentés*”³¹ 1963. VI. 17-i dátummal. Ebben szerepel „*Az özvegy édesanya részére nemzetgondozotti nyugdíjat állapítottak meg, havi 800 Ft összegben.*”³²

A határőrség történetéből legalább húsz olyan eset található, amikor katonák egymást lötték agyon, de szóba sem került a hősi halottá nyilvánítás. KILITI Dániel határőr tizedes esetében ezt a vezetés szemében nyilvánvalóan a különleges politikai körülmények indokolták. Édesanyját nyugdíjra felterjesztették és 3 000 Ft egyszeri segélyt utaltak ki a számára.

Egy rendkívül egyedi esetet is keletkezett a hősi halottá nyilvánítások sorában. Minden oldaláról biztosan nem ismerjük a meglehetősen furcsa körülmények között történeteket, a levéltári okmányok több lényeges kérdésre nem adnak választ. A budapesti központi katonai ügyészség 1950. XI. 24-ei dátummal küldte meg határozatát, melynek címzettje az „*ÁVH Határőrség és Belső Karhatalom Parancsnokság Vezetője*”.³³ Az anyag olvasása során kiderül, hogy SZILVÁSI Sándor államvédelmi határőr aknapótlás közben felrobbant és meghalt, 1950. X. 24-én Rajka közelében. A felrobbant akna pótlása az egyik legveszélyesebb feladatnak minősült. Erre külön kiképezték a katonákat és a feladatot végzők plusz pénzügyi pótlékban részesültek. Az illetőnek rá kellett lépnie az aknamezőre és a többi éles töllet között dolgozott. A kivizsgálási okmány szerint magas fű volt a műszaki záron belül, lehet hogy ez okozta a tragédiát.

Ami ezután történt, az viszont elképesztő. Valaki — az okmányokból nem derül ki a személye — talán a helyi parancsnoki vezetés, feljelentette, hogy ki akart bújni szolgálati kötelessége alól, és öncsonkítást kívánt elkövetni. A feljelentő szándékát csak találgathatjuk. Meg kívánt előzni egy felelősségre vonást, mert a katonát ráküldték az áttekinthetetlen aknamezőre? Esetleg a kártérítés alóli kibúvás az ok?

Az ügyészség viszont nem fogadta be a feljelentést, „*Szilvási Sándor ellen tett feljelentést, hogy Rajka község határában, 1950. október hó 24.-én aknaellenőrzés közben aknára lépett, mely rajta – robbanás folytán – halálos sérüléseket okozott – s mindezt abból a célból követte el, hogy a szolgálati kötelezettségének teljesítésére végképpen alkalmatlanná váljék, - /Ktbtk. 50.§. /1/ bekezdésébe ütköző és a /2/ bekezdés második rendelkezése szerint minősülő öncsonkítás büntette/ a Kbp. 138.§. első bekezdés értelmében - büntetőbírói üldözésre elegendő alap hiányában félreteszem.*”³⁴

„*Sem... parancsnokát, sem más harmadik személyt büntetőjogilag, vagy fegyelmileg felelősségre vonni a kizárólag csak az elhalt elővigyázatlansága folytán keletkezett halálos kimenetelű baleset miatt - nem lehet*”.³⁵

Egy másik levéltári dosszié visszatér a határőr esetéhez. A gyűjtőben nyolc darab okmány található, köztük az országos parancsnokság levele az „*Állami Anyakönyvvezetői Hivatalhoz*”,³⁶ értesítve az illetékeseket, a határőrt államvédelmi őrmesterré léptették elő és hősi halottá nyilvánították. Itt található apja nyugdíjkérelme, melyet az őrmesteri rendfokozatnak megfelelően biztosítottak, egy feljegyzés 2 000 Ft segély kifizetéséről, környezettanulmány a szülők helyzetéről.

A hősi halottak egyikére, BÓZVÁRY Imrere vonatkozó személyes tatalmú levél található a levéltárban, mely jelzi, milyen nehezen rendeződtek az egyéni sorsok ebben az időben. A hősi halált halt határőr katonát felnevelő 69 éves nagymamája, írta Gyöngyösről 1957 február közepén az orosházi határőr kerület vezetésének címezve. A határőrt az őrsökről összevont csoportba beosztva útbá indították Pestre 1956-ban az októberi események kezdetén. 1956. X. 24-én két társával együtt azt a feladatot kapta, hogy derítsék fel a Kilián laktanya környékét. Társai megsebesültek, ő pedig halálos lövést kapott. Beszállították a Korvin kórházba és ott hunyt el, ideiglenesen a kórház területén temették el, jelenleg a Kerepesi temetőben nyugszik. Az eset furcsasága, a nagymama február közepén érdeklődik unokája után, amint az a leveléből kitűnik, nem keresték fel, nem beszéltek vele az ideig.

„*. . . utoljára kaptam egy táviratot melyben unokám Bózvály Imre hősi halált halt Budapesten és mint halottat szállították a Korvin Ottó kórházba és a temetéséről ott gondoskodtak. Hát én nagyon szépen kérem az igen tisztelt parancsnokságot hogy meg érdeklődne hogy merre van eltemetve és hogy ha már élve többé nem láthatom hogy a sírjához elmehessek ha még eröm meg engedné.*”³⁷

Kérte még a katona holmijának postán történő elküldését és valamilyen jellegű anyagi támogatást. A levélhez mellékelte személyzeti feljegyzés szerint a belügyi tárca a nyugdíjat rendezte, a katona hátramaradt személyes tárgyait pedig elküldték az édesanyjának.

Kimondottan ellentmondásosnak látom SZÁNTAI István törzsőrmester esetét³⁸, aki 1950. III. 27-én járőrszolgálatban veszítette életét és bekerült a hősi halottak közé. Ő, mint a Bozsoki őrs parancsnoka egy sorkatonával ellenőrző járőrszolgálatba indult. Megsértve egy sor rendszabályt, szigorú előírást, a műszaki zárnál átment az aknamezőn, rejtve megközelített egy járőrt, azt az osztrák államhatár irányából kövel megdobálta. A járőrparancsnok egy lövéssel agyonlőtte, majd a tiszthelyettes járőrtársának kiabálására maga is átmászott a drótakadályokon és megnézte a helyszínt. Valószínűleg megijedve a történetektől (ezt részben a kivizsgáló okmányok is felvetik) kiszökött Ausztriába. Véleményem szerint SZÁNTAI István jelentős mértékben felelős volt saját halála bekövetkezéséért. Az események dátuma — 1950. I. 1-vel került át a Honvéd Határőrség az akkor létrehozott Államvédelmi Hatóság (ÁVH) Határőrség és Belső Karhatalom szervezetébe — bizonyosan szerepet játszott abban, hogy hősi halottá nyilvánították az elhunytat. Meggyőződésem az, hogy amennyiben nem állt volna fenn feszült politikai helyzet 1950-ben, a határőrség vezetése nem ítélte volna meg ezt az elismerést.

Akik nem lettek hősi halottak

A nagyszámú haláleset, különösen a szolgálati feladatok ellátása során bekövetkezett tragédiák további hősi halottá nyilvánítást tettek volna lehetővé. Hogy ez nem következett be, annak több oka is lehetett. A határőrség működésének első tíz-tizenöt éve meglehetősen zavaros, rendezetlen körülmények között zajlott. Korábban a pontos nyilvántartás hiánya, majd a politikai változások iránya, a magasabb vezetés érdektelensége bizonyosan közrejátszott ebben. Maga a határőrség első parancsnoka PÁLFFY György altábornagy, későbbi honvédelmi miniszter-helyettes és törzsfőnöke NÉMETH Dezső ezredes is a koncepciós perek áldozata lett 1949-ben. Ki törődött ilyen körülmények között azzal, ha egy egyszerű parasztfiú veszítette el az életét. Hacsak nem lehetett az eseményt a felső törekvések érdekébe állítani, mondjuk Jugoszlávia elleni propagandára felhasználni. Néhány elhunyt katona megérdemli, hogy szólnunk róluk pár szót, megmutatva, mások is részesülhetnek volna ebben az elismerésben.

MAJOROS Sándor határvadász tizedes Sopronkövesden teljesített szolgálatot. 1947. I. 13-án a településen szovjet katonák fosztogattak, disznókat akartak elvinni, lakásban és az utcán pisztollyal lövöldöztek, az oda küldött határvadász tizedest egy hadnagy meglőtte (tüdő lövés). Az orosz katonák ittasan teherautóval érkeztek, bort követeltek, nőikkel erőszakoskodtak, a tömeg összeverődve akadályozta meg a fosztogatást. Az őrs állománya a fosztogató katonákat elfogta és átadta Sopron város (szovjet) katonai parancsnokának.

A dokumentációban található egy jegyzőkönyv MAJOROS Sándor holttestének szemléjéről és boncolásáról. Az orosz katonai parancsnokság részéről két fő, köztük egy egészségügyi százados vett részt a kivizsgáláson. „*A holttestben talált projektilt az orosz katonai bizottság magához vette*”³⁹ írja a jegyzőkönyv.

Fontos rátekinteni a történet dátumára. 1947 január Magyarország szovjet megszállás alatt állt. A békeszerződést még nem írtuk alá, az ország rendkívül korlátozott államisággal rendelkezett. Ilyen körülmények között nyilvánvalóan nem vállalták a határőrség vezetői a katona tevékenységének kiemelkedő elismerését. A jelentést a 7. határvadász zászlóalj „D” tisztje (felderítés, elhárítás) küldte be a honvédelmi miniszternek.

A Honvéd Határőrség parancsnoksága 1948-ban bekérte a határvadász zászlóaljaktól azoknak a határőröknek az adatait, akik szolgálatteljesítés közben hunytak el. Nyilvánvalóan valamilyen formájú elismerésről lehetett szó, másképpen az egésznek semmi értelme nem lett volna. Bármennyi javaslatot küldtek a zászlóaljok, ezek a mai nyilvántartásokban nem szerepelnek. Lehetséges, hogy a határőrség 1950. I. 1-ei áthelyezése a Honvédelmi Minisztériumtól (HM) az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) kötelelébe akasztotta meg a folyamatot. A 12. honvéd határvadász zászlóalj (Oroszáza) jelentette, hogy az eleki őrs személyi állományában szolgálatot teljesítő CSOMÓS Imre tartalékos szakaszvezetőt az Elek-Kétegyháza vasút mentén lévő őrházhoz hívták segítséget kérve, mert két orosz egyenruhás fegyveres román személy garázdálkodott a helyszínen. Felszólította őket fegyverük letételére, azok tüzet nyitottak majd elmenekültek. A határvadász haslövést szenvedett és pár nap múlva meghalt.⁴⁰

Az eseményhez megjegyzésként hozzáfűzhetjük, hogy ebben az időben a bűnözők erőszakkal használtak szovjet egyenruhát és okmányokat.⁴¹ Ezt a módszert külön publikációban is feldolgoztam.

Egyéb elhunytak

A határőrségnél bekövetkezett haláleseteket vizsgálatokor rendkívül nehéz helyzetbe kerülünk a hősi halottá nyilvánítások megítélését illetően. Lényegében évtizedeken keresztül nem készültek összesítések, vagy ha igen, már nem állnak rendelkezésre, esetleg még nem tárták fel azokat a kutatók. Megkísérrelhető ugyan kimutatások összeállítása a különböző jelentésekből, kivizsgálási anyagokból, azonban ezek teljes pontosságról nem lehetünk meggyőződve.

Az 1949-es év 23. számú doboza tartalmaz haláleseteket és sérüléseket, de itt például nem szerepelnek a jugoszláv határőrök által lelőtt katonáink, illetve az aknamezőn megsérültek. A gyűjtőben szerepeltek többek között az alábbi esetek:

- Haláleset következett be öt alkalommal, valamennyi véletlen baleset fegyvertől, szolgálatban, lövészetben.
- Öngyilkosság hét fő. Éveken keresztül vezető kategória az öngyilkosság, melyet természetesen megkönnyített a fegyverek ellenőrzés nélküli jelenléte.
- Vízbefulladás hat fő. Gépkocsi baleset és villámcsapás egy-egy fő.
- Az okmányok tartalmaznak még fegyvertől származó könnyebb sérülést négy alkalommal, és két katona megsebesülését, akik szabályellenesen gyutacsot barkácsoltak. Meggyőződésem — látva a következő évek lényegesen nagyobb számsorait —, hogy nem teljesebb az adatok.

Az 1949. évi levéltári anyag úgynevezett „FÜV” okmányokat is tartalmaz. Az egészségügyi felülvizsgálati papírok a sorkatonák valamilyen okból történt leszerelésekor készültek, dátumuk szerint többnyire még a megelőző évben, hiszen a gyógyító eljárás jelentősen elhúzódhatott. Összesen nyolc fegyvertől származó lövéses sérülés és egy gyutacs felrobbanás okozta „szemhiány” szerepel az okok között. Ennyi baleset mellett haláleseteknek is be kellett következni.⁴²

Az 1950-es évből található egy „Névjegyzék akik 1950-ben meghaltak”⁴³ megnevezésű okmány. Ez a dokumentum 42 nevet tartalmaz. Ugyanebből az időszakból a rendelkezésünkre állnak a határőrség napi ügyeletes tiszti jelentései.⁴⁴ Átolvasva őket, igyekeztem kikeresni a vonatkozó információkat és 35 halálesetet találtam. A 42 nevet tartalmazó lista sem lehet teljes, mert rábukkantam egy határőr haláláról szóló jelentésre és az ő adatai az előzőekben nem szerepelnek. Talán azért mert a haláleset a laktanyában, szabadidőben valamilyen betegség következtében történt. A boncolási jegyzőkönyv szerint szívbénulás következett be, írta az ügyész.⁴⁵

Az 1950-es év összesített adatai a névjegyzék alapján:

- Haláleset aknarobbanástól 1 fő.
- Lőfegyvertől bekövetkezett halálos baleset 5 fő.
- Határőrt idegenek szolgálatban agyonlőtték 3 fő.
- Egy tisztet és egy tiszthelyettest katonák agyonlőttek 2 fő.
- Határőr halálos balesete szolgálatban 1 fő.
- Öngyilkosság 13 fő.
- Szökés miatt kivégezték 1 fő.
- Szökés közben agyonlőtték 1 fő.
- Szökés közben tűzharcban agyonlőtte magát 1 fő.
- Vízbefulladás 4 fő szolgálatban, 4 fő fürdőzés közben.
- Halálos közlekedési baleset 6 fő.

Mindezek mellett a napi jelentések tartalmazzak még:

- Lőfegyvertől származó sérülés 29 fő.
- Különböző mértékű sérülés aknarobbanástól 13 fő.

Rendkezésünkre áll egy lista, amely az 1951. évben elhunytakat tartalmazza, melynek már a címe is vitatható „Névjegyzék az 1951-ben, akik saját hibájukból meghaltak”⁴⁶ fogalmazással, 34 halálesetet sorol fel. Nyilvánvalóan erősen relatív, mit tekintünk saját hibás halálos balesetnek. Ezekben a situációkban határőr katonákról és nem polgári személyekről volt szó. Éves viszonylatban a szám kiemelkedően magasnak mondható, ugyanakkor e szerint aknarobbantástól „csupán” négyen haltak meg (saját hiba okán). A többi aknarobbanás miatt bekövetkezett elhalálozást ebben az évben nem saját hibásnak tekintette a statisztika összeállítója és ezért nem kerültek a névjegyzékre. Viszont ha ebben az egy évben 34 fő halt meg különböző okok miatt, mennyien hunyhattak el 1945-1956 között?

A halálesetek okai az okmány szerint:

- Öngyilkosság 10 fő. Rendkívül sok. A részletezésben okok is szerepelnek. Nem tudott pénzzel elszámolni, családi problémák miatt, meglötte a társát és megijedt, civil személyt véletlenül agyonlőtt és utána követte el a tettét.

- Aknarobbanás 4 fő.
- Fegyvertől bekövetkezett halálos sérülés 7 fő.
- Vonatbaleset 3 fő.
- Vízbefulladás fürdés közben 5 fő.
- Gépkocsi baleset 3 fő.
- Társa leszúrta 1 fő.
- Veszekedés közben társa agyonlőtte 1 fő.

Bár az esetek nincsenek egyenként részletezve, feldolgozva, valószínűleg nem sokat tévedünk, ha a történetek egy részét a kiképzés gyenge szintjére vezetjük vissza, különösen a fegyverrel bekövetkezett problémáknál.

A négy aknarobbanás miatt történt halálesetből csupán kettőt nevez meg az irat Fertőrákos 1951. XII. 15. és Nemesnép 1951. XI. 18. időpontokkal. Érdekes, hogy az aknarobbanástól elhunytak közül két fő szerepel a hősi halottak jegyzékében is. Ezek szerint a későbbiekben felülbírálták a saját hibás minősítést.

A hozzátartozók, szülők természetesen tragédiaként élték meg gyermekük elvesztését és néha nem nyugodtak bele a kapott hivatalos tájékoztatásba. A levéltár egyik dossziéja tartalmazza B. Zsigmond államvédelmi határőr öngyilkosságát, aki szolgálatba induláskor agyonlőtte magát a géppisztolyával, annak csövét szájába véve. Az ügyész az eset egyértelműsége miatt (több tanú is volt), nem indított

eljárást. A szülők láthatóan nem tudtak beletörődni a fiú elvesztésébe. B. Imréné írt a *Szabad Nép* újság Munkáslevelezési Osztályára segítséget kérve, ők pedig a levelet átküldték az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) Határőrség Parancsnokságra azzal a kéréssel, hogy 14 napon belül kapjanak választ az eseményről és annak kivizsgálásáról. B. határőr a Kiskunhalasi Határőr Kerület Táltosmajor-i őrsén teljesített szolgálatot, 1951. VIII. 4-én indult szolgálatba.

A történeteket a Szegedi Katonai Ügyészség vizsgálta. Megállapításuk szerint az érintettnek beképzelt betegsége volt, barátaival többször is beszélt arról, hogy nem fog sokáig élni. Az öngyilkosság helyszínén rajta kívül hárman is tartózkodtak bent az őrsön a lőfegyver töltőhely közelében és az őrszem is látta az eseményeket a figyelőből. Végső következtetés: „A kivizsgálás megállapítása szerint B... hőr. öngyilkosságát beképzelt betegségéből eredő pillanatnyi elmezavarában tette és semmi vétkes körülmény elhalálozásával kapcsolatban nem merült fel.”⁴⁷ Az újságnak küldött válaszlevelet aláírta PIROS László államvédelmi vezérőrnagy, az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) Határőrség és Belső Karhatalom parancsnoka.

A levéltárban található egy „Névjegyzék 1957. évben meghaltakról.”⁴⁸ megnevezésű okmány, melyen nincs fejrész, dátum, aláírás. Láthatólag egy másik dokumentum része volt, melyből kiemelték. Címéből ítélve 1958-ban készíthették, másképpen nem tudná összefoglalni az 57-es évben elhunytak adatait. A listát feltételezhetően sietve állították össze, mert több hibát is találhatunk benne formai valamint tartalmi vonatkozásban egyaránt. 23 név szerepel az eredeti okmányon a halálesetek körülményeinek leírásával. Egyikhez odairva géppel, „nem kell”⁴⁹. Egy névnel az a feljegyzés szerepel, mely szerint az illető könnyebben megsérült aknarobbanás közben, tehát nem kellett volna ezen a jegyzéken lennie. A nyilvántartás tartalmazza annak a két határőrnek az adatait, akiket az 1957. évben járőrszolgálatban öltek meg és megtalálhatók a hősi halottak nyilvántartásában. Érdekes, hogy az 1957. I. 12-én a csornai kerület Sopronkövesd őrsén szolgálatban társai által véletlenül agyonlőtt KILITI Dániel határőr tizedesről (szintén szerepel a hősi halottak között), ez az okmány úgy tudja, hogy őt az embercsempész, egy nagylózsai lakos lőtte agyon, annak még a nevét is megadja. Mindez annak ellenére, hogy később készült a lista, mint a történetek kivizsgáló okmánya mely tartalmazza a véletlen balesetet.

A halálesetek okai az anyag összeállítója szerint:

- Baleset szolgálaton kívül 4 fő.
- Öngyilkosság 7 fő.
- Szolgálatban megölték 2 fő.
- Egy név valamiért nem kell.
- Egy őrnagy, szabadságon lett rosszul, felesége kórházba vitte és ott meghalt. Nem világos miért került a neve erre a jegyzékre.
- Szolgálatban fürdött, megfulladt 1 fő.
- Szolgálatban gondatlanságból bekövetkezett baleset 4 fő.
- Lövészetben halt meg 1 fő.

Összességében megállapítható, hogy a határőrségnél szolgálatot teljesítettek közül aránytalanul sokan veszítették el az életüket, vagy sérültek meg, más szervezetekhez viszonyítva. A pontos számot csak további kutatások állapíthatnák meg, valószínűleg csupán közelítő eredménnyel. Az 1945-2007 közötti időszak első 15 évét a szervezetalakítások és átszervezések, az országon belül lezajló politikai harc, a Jugoszláviával és Ausztriával megromlott viszony, az ország politikai vezetésének a határőrséggel szemben támasztott gyakran teljesíthetetlen követelményei, az 1956-1957-es évek tragédiái mind hozzájárultak az áldozatok számának a növekedéséhez. Olyan intézkedések, mint a műszaki zár kialakítása és abban az aknamező létesítése, a lőfegyverhasználat megszigorítása, szükségtelen mértékű belső rezsim a laktanyákban, a fegyverzet túlhajtása — lásd kézigránát kivitele szolgálatba — részelemei voltak az egyes halálesetek bekövetkezésének. Ilyen vonatkozásban megítélésem szerint az állami politikát súlyos felelősség terheli. Ugyanakkor elmondható, hogy a kötelező katonai szolgálatot ellátók jelentős része igyekezett legjobb tudását nyújtani, még a mostoha körülmények között is. Itt is érzékelhető a katona kiszolgáltatottsága a mindenkorai államhatalomnak jogi és lélektani vonatkozásban egyaránt. Gondoljunk csak a katonai esküre, és arra mi lett a jogi következménye, ha egy határőr nem akarta elfogni a határsértőt. A katonai büntetőjog speciális forrásai között első helyen a katonai (rendőri stb.) esküt kell említeni. Az eskü tömören összegezte azokat a sajátos kötelezettségeket, amelyek a szolgálat jellegéből és rendeltetéséből fakadtak.⁵⁰

A címhez Magyarországon 1945 és 2007 között a határőrség elnevezése több változáson esett át, mivel a testület nevében általában feltüntették az irányító szervezet elnevezését is. A határőrség nevei voltak: Honvéd Határvédelmi Osztály, Honvéd Határőrség, Államvédelmi Hatóság Határőrség, Belügyminisztérium Határőrség. (a szerk.)

Jegyzetek:

- ¹ DEÁK: 57-70.p.
- ² A szerző a határőrség alatt az 1945 és 2007 között működő Honvéd Határvédelmi Osztályokat, majd Honvéd Határőrséget, később az ÁVH Határőrséget, végül pedig a BM Határőrséget érti (a szerk.).
- ³ *Hadtudományi Lexikon.* 573.p.
- ⁴ Loc.cit.
- ⁵ 2015/XLII.tv.
- ⁶ Loc.cit. 260. § (1)
- ⁷ Loc.cit. 260. § (2)
- ⁸ 6/2013. (III. 27.) BM.r. 14. § (1) és (2)
- ⁹ *Határőrség humán szabályzata.* 55. pont A kegyeleti gondoskodás.
- ¹⁰ 1996/XLIII.tv. 208. § (1) és (2)
- ¹¹ NORRIS: 97.p.
- ¹² *Határőrség Humán Szabályzata.* op.cit. 57. függelék.
- ¹³ SZILVÁSI: *Határőr hősök nyomában.* 1979. ; Idem: *Határőr hősök nyomában.* 1987.
- ¹⁴ SZILVÁSI: *Határőr hősök nyomában.* 1987. op.cit.
- ¹⁵ Loc.cit.
- ¹⁶ Loc.cit.
- ¹⁷ MNL-OL.HOP. XIX-B-10. 1949. év 22. sz. doboz II-7 tárgykör 001 folyószám. Kiadvány.
- ¹⁸ Loc.cit.
- ¹⁹ Loc.cit.
- ²⁰ Loc.cit.
- ²¹ Loc.cit.
- ²² Loc.cit.
- ²³ Loc.cit. XIX-B-10. 1949.év 22.sz.doboz II-7 tárgykör 002 folyószám. Emlékeztető.
- ²⁴ Loc.cit.
- ²⁵ Loc.cit.
- ²⁶ Loc.cit.
- ²⁷ ORGOVÁNYI
- ²⁸ MNL-OL. HOP op.cit. XIX-B-10. 1957.év 14.sz. doboz III/2-4. tárgykör 367. folyószám. „Tárgy: Kiliti Dániel tizedes szolgálat teljesítés közben történt elhalálozásáról szóló kivizsgáló jelentés felterjesztése.” 1957.01.24.
- ²⁹ Loc.cit.
- ³⁰ Loc.cit.
- ³¹ Loc.cit.
- ³² Loc.cit.
- ³³ Loc.cit. XIX-B-10. op.cit. 1950.év 40.sz. doboz III/1 tárgykör 1. folyószám. Határozat. „Tárgy: Szilvási Sándor volt áv. hőr. elleni ügy.” 1950.11.24.
- ³⁴ Loc.cit.
- ³⁵ Loc.cit.
- ³⁶ Loc.cit. XIX-B-10. 1950.év 42.sz. doboz III./4. tárgykör 14. folyószám. Okmánygyűjtő. 1951.07.22.
- ³⁷ Loc.cit. XIX-B-10. 1957.év 24.sz. doboz VII/2-5. tárgykör 77. folyószám. Levél.
- ³⁸ Loc.cit. XIX-B-10. 1950.év 42.sz. doboz III./4. tárgykör 17. folyószám. Jelentés. „Tárgy: Szántai István áv. tőrm. agyonlövésének kivizsgálása.” 1950.03.29.
- ³⁹ Loc.cit. XIX-10 1947.év 3.sz. doboz 19. folyószám. „Tárgy: Majoros Sándor hv. tiz. Oroszok által történt megsebesítését jelenti.” 1947.01.16.
- ⁴⁰ Loc.cit. XIX-B-10 1948.év 12.sz. doboz III-4 tárgykör 009. folyószám. „Tárgy: Határőrség fennállása óta hat. szolg. következtében elhalt bajtársak jelentése.” 1948.06.07.
- ⁴¹ FÓRIZS: Szovjet katonák a határőrségi jelentésekben. 34-52.p. ; Idem: Egy bírósági tárgyalás 1947-ben. 64-72.p.
- ⁴² MNL-OL HOP. op.cit. XIX-B-10 1949.év 33.sz. doboz 44 FÜV okmány.
- ⁴³ MNL-OL HOP. op.cit. XIX-B-10 1950.év 42.sz. doboz III./4. tárgykör 18. folyószám. Névjegyzék, akik 1950-ben meghaltak.
- ⁴⁴ Loc.cit. XIX-B-10 1950.év 34.sz. 35.sz. 36.sz. dobozok.
- ⁴⁵ Loc.cit. XIX-B-10 1950.év 42.sz. doboz III./4. tárgykör 12. folyószám. Jelentés. „Tárgy Lukács Zsigmond áv. hőr elhalálozásával kapcsolatos jelentés.” 1950.03.21.
- ⁴⁶ Loc.cit. XIX-B-10 1951.év 12.sz. doboz III./5. tárgykör 115. folyószám. „Tárgy: „Névjegyzék az 1951-ben, akik saját hibájukból meghaltak”.
- ⁴⁷ Loc.cit. XIX-B-10 1951.év 12.sz. doboz III/4. tárgykör 71. folyószám. Iratgyűjtő.
- ⁴⁸ Loc.cit. XIX-B-10 1957.év 14.sz. doboz III/2-4. tárgykör 365. folyószám. „Névjegyzék 1957. évben meghaltakról.”
- ⁴⁹ Loc. cit.
- ⁵⁰ HAUZINGER: 21.p.

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

HAUTZINGER (50.;) — HAUTZINGER Zoltán: *A katonai büntetőjog rendszertana*. Pécs, 2010, An-
dAnn. 224 p. HU-ISBN 978 963 08 0276 5.

TANULMÁNYOK

DEÁK (1.;) — DEÁK József: A Belügyi Szemle és az ideológiai háború a helsinki konfe-
renciáig 1953-1975. 57-70.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Ünnepi tanul-
mányok Gáspár László 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest, 2015, Sze-
mere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 154 p.
HU-ISBN 978 615 80 3090 8 /Salutem, 1./ HU-ISSN 2416-2078.

FÓRIZS: Egy bírósági tárgyalás 1947- — FÓRIZS Sándor: Egy bírósági tárgyalás 1947-ben. *Belügyi Szemle*,
ben. (41.;) LXIV.évf. (2016) 3.sz. 64-72.p. HU-ISSN 1789-4689

FÓRIZS: Szovjet katonák a határőrségi jelentésekben. (41.;) — FÓRIZS Sándor: Szovjet katonák a határőrségi jelentésekben. 34-52.p. In
ZSÁMBOKINÉ Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Válogatott tanulmányok a Vám-
és Pénzügyőri Tanszék fennállásának 25. évfordulója alkalmából*. Buda-
pest, 2016, NKE Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék.
196 p. HU-ISBN 978 615 50 5772 4.

CIKKEK

NORRIS (11.;) — Michele NORRIS: The Rising Anxiety of White America. [Fehér Amerika
szorongásának növekedése.] *Official Journal Of The National Geographic
Society*, CXXXI.évf. (2018) április. 97.p. USA-ISSN 0027-9358.

LEXIKONOK

Hadtudományi Lexikon. (3.;4.;) — *Hadtudományi Lexikon*. Budapest, 1995, Hadtudományi társaság. HU-
ISBN 963 04 5226 X.
I.köt. A-L. 842 p.
II.köt. M-Zs. 843-1584p.

ADATTÁRAK

SZILVÁSI: *Határőr hősök nyomában*. (13.;) — SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Határőrség.
1979. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0.

SZILVÁSI: *Határőr hősök nyomában*. (13.;14.;15.;16.;) — SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987²(javított, bő-
vített kiadás), Határőrség. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.

SZABÁLYZAT

Határőrség Humán Szabályzata. (9.;12.;) — *Határőrség Humán Szabályzata*. A Határőrség országos parancsnokának
27/2006. (VII. 28.) OPK parancsa a Határőrség Humán Szabályzatának ki-
adásáról. Budapest, 2016, Határőrség. 256 p. + 26 függelék. HU-ISBN —

LEVÉL- IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

MNL-OL. HOP. (17.;18.;19.;20.;21.;22.;23.;24.;25.; — MNL (Magyar Nemzeti Levéltár) OL (Országos Levéltár) HOP (Határőr-
26.;28.;29.;30.;31.;32.;33.;34.;35.;
36.;37.;38.;39.;40.;42.;43.;44.;45.;
46.;47.;48.;49.;) ség Országos Parancsnoksága) iratainak gyűjteménye.

JOGSZABÁLYOK

1996/XLIII.tv. (10.;) — 1996/XLIII.tv. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgál-
lati viszonyáról.

2015/XLII.tv. (5.;6.;7.;) — 2015/XLII.tv. a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állomá-
nyának szolgálati jogviszonyáról.

6/2013. (III. 27.) BM.r. (8.;) — 6/2013. (III. 27.) BM.r. a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres
szervek hivatásos és közalkalmazotti állománya részére adható szociális tá-
mogatásról és a kegyeleti gondoskodással kapcsolatos egyes feladatokról.
Magyar Közlöny, LXIX.évf. (2013) 51.sz. 6487-6492.p. HU-ISSN 2063-
0379.

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁS

ORGOVÁNYI (27.;) — ORGOVÁNYI István: Fegyverhasználat 1955-ben a nyugati határon. *Bete-
kintő*, X.évf. (2016) 3.sz. a folyóirat csak a világhálón jelenik meg oldalszá-
mozás nélkül. HU-EISSN 1788-7569.

Világhálón:
http://www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2016_3_orgovanyi.pdf

Határőr hősi halottak 1947-1987

1. BAKUCZ Olivér (határőr) törzsőrmester.
2. BARCSAI Ferenc (határőr) őrmester.
3. BERKÓ Péter (határőr) alhadnagy.
4. BOZVÁRI Imre (határőr) alhadnagy.
5. CSERE János (örvezető) alhadnagy.
6. DABÓCZI Jenő (főhadnagy) százados.
7. DYLSKI Aurél (százados) őrnagy.
8. ELEKES Antal (örvezető) törzsőrmester.
9. ÉLIÁS András (határőr) alhadnagy.
10. EGERVÁRI László (határőr) alhadnagy.
11. FEKETE Mihály (határőr) törzsőrmester.
12. FODOR Boldizsár (határőr) törzsőrmester.
13. GÓZ Imre (határőr) törzsőrmester.
14. GRUBER József (határőr) alhadnagy.
15. GYENES György (főhadnagy) százados.
16. GYÖRFI Zoltán (határőr) alhadnagy.
17. GYURIKÓ Miklós (határőr) alhadnagy.
18. HARANGOZÓ Imre (határőr) törzsőrmester.
19. HORVÁTH Ferenc (határőr) alhadnagy.
20. HORVÁTH Imre (határőr) őrnagy.
21. HORVÁTH Pál (határőr) őrmester.
22. HORVÁTH Sándor (törzsőrmester) alhadnagy.
23. JOBBÁGY Szilárd (örvezető) alhadnagy.
24. KILITI Dániel (tizedes) alhadnagy.
25. KISS Károly (határőr) alhadnagy.
26. KOCSIS János (főhadnagy) százados.
27. KOVÁCS Lajos (határőr) őrmester.
28. KRAJNYIK János (határőr) törzsőrmester.
29. KUTASI Imre (határőr) törzsőrmester.
30. KUPECZIK László (határőr) törzsőrmester.
31. MAGYAR György (határőr) törzsőrmester.
32. MATUZSA György (főhadnagy) százados.
33. MOLNÁR László (határőr) törzsőrmester.
34. MÓDOS József (határőr) alhadnagy.
35. NAGY András (határőr) törzsőrmester.
36. NAGY András (alhadnagy) hadnagy.
37. NAGY Lajos (örvezető) törzsőrmester.
38. NAGY Lajos (határőr) törzsőrmester.
39. NÉMETH Ferenc (határőr) törzsőrmester.
40. NÉMETH István (örvezető) törzsőrmester.
41. NIEDERMÜLLER János (határőr) törzsőrmester.
42. NIZIOLEK László (szakaszvezető) alhadnagy.
43. NYIKOS Sándor (határőr) törzsőrmester.
44. ÖTVÖS Tibor (örvezető) alhadnagy.
45. PINTÉR István (hadnagy) főhadnagy.
46. PUSKÁS Imre (határőr) őrmester.
47. SALGA József (határőr) őrmester.
48. SERES Károly (határőr) zászlós.
49. SIPKA József (határőr) törzsőrmester.
50. SIPOS János (határőr) alhadnagy.
51. STEFKÓ József (hadnagy.) főhadnagy.
52. SZABÓ Sándor (határőr) törzsőrmester.
53. SZALAI István (határőr) törzsőrmester.
54. SZÁNTAI István (törzsőrmester) alhadnagy.
55. SZILVÁSI Sándor (határőr) törzsőrmester.
56. SZIMLER István (határőr) törzsőrmester.
57. SZIVÁK István (határőr) törzsőrmester.
58. TOMORI Imre (tizedes) törzsőrmester.
59. VÁGI József (főhadnagy) százados.
60. VAJDA János (határőr) törzsőrmester.
61. VARGA Tibor (határőr) törzsőrmester.
62. VASS József (határőr) alhadnagy.
63. VÍGH Tibor (határőr) alhadnagy.

Forrás ! SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.

**A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban
(1944 szeptember – 1944 november).**

(The Participation of the Hungarian Royal Gendarmerie in the Fight against the Soviet Paratrooper Partisans
[September 1944 – November 1944].)

Absztrakt

A magyar kommunista emigráció a Szovjetunióban nagy reményeket fűzött a szovjet ejtőernyős partizánok magyarországi tevékenységéhez. Ezek a kisebb-nagyobb ejtőernyős partizán alakulatok azonban koránt sem voltak képesek beváltani a hozzájuk fűzött reményeket még a többségében nemzetiségek által lakott területeken sem. A szovjet ejtőernyős partizán osztagok nem voltak képesek jelentős károkozásra csak azok az alakulatok éltek meg a szovjet haderő térségbe történő benyomulását, amelyek mérsékelt aktivitást fejtettek ki és ezért a honi vezetés a felszámolásukra nagyobb erőt nem vont össze. A szovjet ejtőernyős partizán osztagok eredménytelenségéhez nem csupán az járult hozzá, hogy a magyar lakosság nem volt fogékony a szovjet propaganda tevékenysége iránt, hanem az is, hogy a partizán elhárítás rendkívül jól szervezett volt és széleskörű társadalmi, közigazgatási alapokon nyugodott, amely képes volt csírájában elfojtani a szovjet ejtőernyős partizán osztagok működését.

Kulcsszavak

Magyar Királyi Csendőrség ; szovjet ejtőernyős partizán osztagok ; Partizánmozgalom Ukrán Törzse ; Szovjetunió Vörös Hadserege ; Magyar Királyi Honvédség

Abstract

Hungarian communist emigres in the Soviet Union had high hopes for the actions of Soviet paratrooper partisans in Hungary. These variously-sized paratrooper partisan units, however, were in no way capable of living up to their expectations, not even in the territories in which ethnic minorities were in the majority. The divisions of the Soviet paratrooper partisans were not capable of inflicting significant damage; that is, only those divisions that saw moderate action (those which had not faced a consolidated larger force that would have liquidated them) made it into the territory under Soviet Red Army control. The ineffectiveness of the Soviet paratrooper partisans was only partly due to the insusceptibility of the Hungarian population to Soviet propaganda; anti-partisan activity was also exceptionally well organized and lay on a broad social and administrative foundation capable of nipping in the bud any activity of the divisions of the Soviet paratrooper partisans.

Key words:

Hungarian Royal Gendarmerie ; Soviet paratrooper partisan divisions ; Partisan movement in Ukraine ; Soviet Red Army ; Royal Hungarian Army

*

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) : <https://orcid.org/0000-0002-4463-3251>

Institutional attachments = Szerző intézményi kötődései :

- *University of Szeged* = Szegedi Egyetem
- *Hungarian Military Science Society* = Magyar Hadtudományi Társaság
- *Hungarian Historical Society* = Magyar Történelmi Társulat

@: olasz@jgypk.szte.hu

Date of registry = Regisztrálás dátuma : 2019. IX. 16.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

Date of acceptance = elfogadás dátuma : 2019. XI. 10.

Magyarország belső rendjének, közbiztonságának, a termelés zavartalanságának megőrzésében a II. világháború éveit meghatározó szerepet játszott a Magyar Királyi Csendőrség. A közbiztonsági szolgálat ellátása alapvetően a Magyar Királyi Csendőrség I-X. kerületének keretében működő 25 osztály (79 szárny), és az ezek alárendeltségébe tartozó 1 321 őr állományára hárult. 1941-től 4 000 fővel bővítették a testületet, amelynek állománya 1944 júliusában valamivel meghaladta a 22 000 főt, ezen belül azonban a napi közbiztonsági feladatot ellátó egységek komoly létszámhiánnyal küzdöttek. Racionalizálás keretében, az erők jobb koncentrációja érdekében 1942 és 1944 között 53 őröket meg kellett szüntetni. A Magyar Királyi Honvédség egyre nagyobb számban igényelt tábori csendőröket, mintegy 1 200 fő került ilyen beosztásban a csapatokhoz. A Magyar Királyi Csendőrség szervezetén belül jelentős számú személyi állományt irányítottak a különböző iskolákhoz, illetve karhatalmi alakulatokhoz. Különösen nagy volt az altiszthiány, amin 1944-ben a szakasz-parancsnokságok felszámolásával és az ott felszabaduló altiszteknek az őrsőkre, illetve a más csendőr alakulatokhoz való beosztásával kíséreltek meg enyhíteni a létszámhiányt.¹

Közel 5 000 csendőr szolgált a különböző karhatalmi és tanalakulatok állományában. Galántán karhatalmi zászlóaljot állítottak fel, hat századdal (három puskás, egy kerékpáros, egy nehézfegyver és egy kisharcocsi század), egy-egy tanzászlóalj állomásozott Nagyváradon (öt század), Ungváron (két század) és Szombathelyen (két század), a lovas tanosztály (három század) pedig Kiskunhalason kapott elhelyezést. Önálló karhatalmi század működött Újvidéken, a csendőrkerületek alárendeltségébe pedig további 19 tanzászdal került beosztásra (I. ker. Pestszenterzsébet, II. ker. Győr, Tata, Szabadbattyán, III. ker. Letenye, Lenti, IV. ker. Szekszárd, Főherceglak, V. ker. Makó, Újvidék, VI. ker. Debrecen, VII. ker. Miskolc, Salgótarján, VIII. ker. Bárca, Aknaszlatina, IX. ker. Mérc, Bánffyhunad, Zilah, X. ker. Nagydemeter). A tanzászdalok adott helyzetben igénybe vehetők voltak egyéb szolgálati feladatok, köztük karhatalmi szerepkör ellátására is.²

A háborús helyzet alakulása, Magyarország hadszíntérré válása jelentős mértékben megnövelte a csendőrség feladatait. Az 1944 áprilisától folyó légi háború, az angol-amerikai, majd szeptembertől a szovjet bombázások kapcsán a légvédelmi figyelőszolgálat ellátása, a kárelhárítás, a kitelepítettek és kibombázottak vidéki elhelyezésének biztosítása terén jelentkeztek új teendők. Kiszélesedett a partizánháború. A ledobott több száz ejtőernyős feladatának megfelelően további gerillákat toborzott a szökött hadifoglyok, a helyi, elsősorban ukrán, ruszin és szlovák lakosság köréből. A csendőrségnek így a Felvidéken vagy Kárpátalján esetenként 400-500 fős, vagy még ennél is nagyobb létszámú, jól felfegyverzett, szovjet katonatisztek által vezetett partizán alakulatokkal kellett felvenni a harcot. 1944 augusztus végén Erdélyben megjelentek a szovjet csapatok, majd szeptember közepén Kárpátaljára is betörték. A Vörös Hadsereggel szemben — mivel nem állt rendelkezésre kellő honvédségi erő — a katonai vezetés csendőr alakulatokat is harcra vetett.³

1944 szeptember elején az 1. és 4. Ukrán Front csapatai közvetlen támadást indítottak Magyarország északkeleti határai ellen. A Keleti-Kárpátok nevet viselő hadművelet végrehajtása során a két szovjet hadműveleti csoport 250 000 fővel, 5 140 löveggel és aknavetővel, 322 harcocsival és rohamlöveggel, 1 165 repülőgéppel rendelkezett. Velük szemben, a kelet-szlovák területen és Kárpátalján állomásozó 1 német páncélos hadsereg és az 1 magyar hadsereg létszám tekintetében ugyan fölényben volt, közel 300 000 katonát állíthatott csatarendbe, tüzérsége azonban csak 3 250 lövegből és aknavetőből, páncélos állománya 100 harcocsiból és rohamlövgeből, légiereje pedig mindössze 450 repülőgépből állt. A szovjet csapatok tehát a haditechnika terén nyomasztó fölényben voltak.⁴

A nagy áttörő erő és a gépesített harceszközök jelentős száma lehetővé tette a Vörös Hadsereg számára, hogy dinamikus nyomuljon előre, így az ellenfélnek gyakran nem maradt ideje a hátszági tartalékok mozgósítására és felvonultatására. Ezért magyar részről vészhelyzetben a jelenlévő csendőr egységeket is felhasználták a frontharcok során. Románia 1944. VIII. 23-ai átállása, nyomán a szovjet csapatok zavartalanul juthattak be Dél-Erdélybe, és váratlan támadást indíthattak Észak-Erdély ellen is. A magyar hadvezetés, mivel a térségben kellő tartalékokkal nem rendelkezett, itt is a bevetette a csendőröket az ellenség megállítására. Közismert megbízhatóságuk és fegyelmeztségük révén a csendőröket rendszerint a legkritikusabb helyeken alkalmazták. A csupán szerényen felfegyverzett, nehézfegyverekkel egyáltalán nem rendelkező csendőr alakulatok általában bátran és kitartóan harcoltak ugyan, de a nehézüzérséggel, páncélosokkal és repülőgépekkel támogatott szovjet főerőkkel szemben vívott összecsapásokban súlyos személyi veszteségeket szenvedve felmorzsolódtak. A Magyarországon folyó védelmi harcok során a csendőrség halottakban, sebesültekben, eltűntekben mintegy 11 000 főt veszített, teljes állományának az 50%-át.⁵

Az őrsök egészen a front közeledése miatti visszavonásukig folyamatos harcot vívtak a térségben működő partizánokkal. Az egyre nagyobb létszámú és mind jobban felfegyverzett partizán csoportok

semlegesítésére a hagyományos csendőrkiképzés és felszerelés, a két fős járőr és a két Mannlicher puska már semmiképp sem volt elegendő. Ezért 1943 végétől úgynevezett rohamcsendőr tanfolyamokat szerveztek. Ezen a hallgatók megismerkedtek a géppisztoly, a golyószóró, a géppuska, a kézigránát használatával, katonai gyalogsági harcászati ismereteket szereztek, gyakorolták a nagyobb fegyveres csoportok elleni harcot. 1944 tavaszáig mintegy 3 000 fő kapott ilyen kiképzést. A tanfolyam végeztével az őrsökhöz visszakérülő csendőrök „házi továbbképzés” keretében osztották meg új ismereteiket az állomány többi tagjával. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy 1944 nyarán a csendőrség még hathatósan fel tudott lépni a magyar területre ledobott ejtőernyős partizáncsoportokkal szemben, ezeket néhány kivétellel gyorsan felszámolták, a bevetett harcosok kétharmadát megölték vagy elfogták.⁶

Magyar területen 1943 augusztus és 1944 augusztus között 35 szovjet ejtőernyős partizán osztag került bevetésre. Az akciók során mintegy 350 fegyveres szállt le. A harcok során mintegy 110 ejtőernyős meghalt, 140 pedig fogságba esett. Mellettük őrizetbe vettek több száz olyan polgári személyt, akik támogatták a partizánok tevékenységét, vagy csatlakoztak hozzájuk. A partizánok elleni alapvetően eredményes fellépés, amelyet helyi szinten a csendőrség irányított lehetővé tette a rend, a köz- és vagyonzbiztonság fenntartását a háborús körülmények között is. 1944 szeptember és november között a partizán-tevékenység kiszélesedett. Három hónap alatt 35 ejtőernyős csoportot dobtak le, mintegy 480 fős összlétszámmal. A földet ért egységek nagy figyelmet fordítottak a toborzásra, már, szétvert partizáncsoportok harcosai, szökött szovjet hadifoglyok, katonaszökevények, és a helyi, többnyire nemzeti-ségi (ukrán, ruszin, szlovák) lakosság vállalkozó tagjai összegyűjtésére, így a rendvédelmi erőknek gyakran 100 főnél népesebb partizáncsoportokkal kellett megküzdeniük. Ilyen körülmények között a ledobott ejtőernyősök 35%-át sikerült semlegesíteni, 70 fő meghalt, 100 fő fogságba esett.⁷

1944 őszén a partizánok már komoly tűzerővel rendelkeztek, minden ejtőernyős PPS (dobtáras) géppisztollyal volt felszerelve. A szovjet csapatok közeledése tovább bátorította a partizánokat, akik gyakran már katonai őrségeket vagy csendőr őrsöket is megtámadtak. Az általában 8-10 fős, egymástól nagyobb távolságra elhelyezkedő csendőr őrsök, melyek legénysége gyakran csak puskával rendelkezett, 30–50 fő, automata fegyverekkel felszerelt támadóval szemben csak nehezen tudták megvédeni magukat. Ezért volt fontos, a csendőr karhatalmi- és tanszázadok jelentette tartalék, amelyek segítséget tudtak nyújtani az őrsöknek, és bevonásukkal nagyobb tisztogató akciókat lehetett indítani, a nagyobb partizáncsoportok felszámolására, hogy távol tudják tartani a fegyvereseket a lakott településektől. A központi csendőr egységek nagyobb számban voltak ellátva sorozatlövő fegyverekkel, szakaszonként általában 3 golyószóróval és 5-10 géppisztollyal rendelkeztek. A karhatalmi- és tanszázadok frontvonalban történő alkalmazása azonban egyetlen ütőképes tartalékuktól fosztotta meg az őrsöket, melyeknek közben egyre szervezettebb és nagyobb tűzerővel rendelkező partizán erőkkel kellett megküzdeniük.⁸

A csendőrség eredményes tevékenységében jelentős szerepe volt annak is, hogy a Szovjetunióbeli emigráns kommunista vezetés várakozásaival szemben, a magyar lakosság döntő része nem támogatta a partizánokat. Előfordult, hogy a magyar származású ejtőernyősök iránt bizonyos együttérzést mutattak, élelmet, civil ruhát adtak nekik (mint a katonaszökevényeknek), de sokszor igyekeztek rábeszélni őket, hogy adják fel maguk. A nemzetiségi lakosság esetében összetettebb volt a kép. Észak-Erdélyben, a többségében ortodox románság a kommunista eszméket terjesztő partizánoktól idegenkedett, nemzeti alapon azonban szemben állt a magyar állam hatóságaival is, így gyakran nem segítette a csendőrség munkáját. Kárpátalján ugyan volt bizonyos bázisa a kommunista törekvéseknek, a helyi ukrán és ruszin lakosok egy része azonban inkább az általuk hirdetett szláv testvériségi gondolat miatt támogatta az ejtőernyősöket. Hasonló volt a helyzet a felvidéki szlovákok esetében is.

A lakosság magatartását sokszor a félelem is befolyásolta. A partizánok gyakran úgy igyekeztek tekintélyt teremteni, hogy támadást intéztek az államot képviselő helyi hatósági személyek ellen, megölték a körjegyzőt, az erdőőrt, rálöttek csendőrökre. A front gyors közeledése miatt számolni kellett azzal is, hogy a partizánok holnap már az új hatalmat képviselik. Ilyen körülmények között a csendőrség nem mindig kapott megbízható információkat a lakosság részéről.⁹

A magyar területeken bevetett partizánokat kezdetben a Partizánmozgalom Ukrán Törzse (PUT) készítette fel a Kijevtől 8 km-re lévő szvjatosinói kiképzőbázison. A magyar csoportok alkalmazásába a Szovjetunióban élő magyar kommunista vezetés is bekapcsolódott. A felkészítés, a csoportok összeállítás, illetve a bevetés helyszíne kérdésében NŐGRÁDI Sándor, a kiképzőközpont magyar instruktora egyeztetett a PUT parancsnokával, de gyakran megjelent a táborban a pártvezetés részéről ROSENFELD [RÁKOSI] Mátyás és WEINBERGER [VAS] Zoltán is. 1944 őszére, a korábbi tapasztalatok alapján változott az ejtőernyős partizánok feladatköre és bevetésének módja. Az ősz folyamán ledobott csoportok elsődleges célja az volt, hogy a helyi lakosság, szökött hadifoglyok vagy katonaszökevények bevonásával nagyobb partizán alakulatokat szervezzenek, amelyek komoly zavart kelthettek a hadigazdaság, a

közlekedés és szállítás, illetve a hétköznapi élet terén. Amint a ledobott ejtőernyősök rádión visszajelezték, hogy szerencsésen megérkeztek és sikerült táborot kialakítaniuk, a PUT újabb csoportokat indított útnak hozzájuk, jelentős hadianyag utánpótlás kíséretében. Ezzel igyekeztek növelni a csoportok ütőképességét és erőfölényt biztosítani számukra a helyi rendvédelmi szervekkel szemben.¹⁰

1944 október elején a felvidéki és kárpátaljai területeken zajló partizántevékenység irányítását a Partizánmozgalom Ukrán Törzsétől a 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzse vette át. A csoportokat a magyar határokhoz közelebb lévő, Sztanyiszlavtól 5 km-re fekvő opresovcei bázison összpontosították. A 4. Ukrán Front vezetése célirányosabb tevékenységet várt el a partizán egységektől, hogy a Vörös Hadsereg hadműveleteit közvetlenebbül támogató akciókat folytassanak. Gyakran konkrét feladatokat, célpontokat, működési körzetet jelöltek ki a számukra, és sokkal kevésbé vették figyelembe a politikai megfontolásokat, például a magyar párt vezetőinek kérését, véleményét. Miközben ROSENFELD [RÁKOSI] Mátyás egyre újabb csoportok bevetését sürgette, a 4. Ukrán Front Haditanácsának Partizánmozgalom Törzse október közepén öt, már felkészített magyar egység bevetését is leállította, mert a Vörös Hadsereg gyors előrenyomulása miatt katonai szempontból már nem látta különösebb hasznát a ledobásuknak.¹¹

A szovjet hadvezetés 1944. augusztus végén a katonai helyzet számára kedvező alakulása, a szlovák, magyar és román határ megközelítése nyomán szükségesnek látta a magyarországi partizántevékenység fokozását, nagyobb számú ejtőernyős harci és szervező csoport ledobását. Ebben fontos szerepet játszott az 1944. VIII. 23-ai román kiugrás, amely következtében a Vörös Hadsereg váratlan gyorsasággal elérte a Kárpátokat, és megkezdte Észak-Erdély megszállását. Ennek elősegítésére, felderítési információk továbbítására, a front mögötti területek a közúti és vasúti forgalmának megzavarására, illetve jelentősebb fegyveres erő, rendfenntartó és karhatalmi egységek lekötése érdekében a korábbinál fontosabb feladatot szánt a bevetett ejtőernyősöknek. Ösztönözte a magyarországi partizánharc kiterjesztését az 1944. VIII. 29-én szovjet közreműködéssel kirobbant szlovák nemzeti felkelés is, amely az első hetekben komolyabb sikereket hozott, és azzal a lehetőséggel kecsegtetett, hogy a felkelők az ellenőrzésüket esetleg ki tudják terjeszteni Észak-Magyarország egyes körzeteire is.¹²

A Szovjetunióbeli magyar kommunista emigráció a korábbinál is jobban sürgette, hogy szovjet részről, elsősorban a Partizánmozgalom Ukrán Törzse nagy számban dobjon le az ország területére ejtőernyősöket (lehetőleg magyar származású partizánokat). Nem ismerve a hazai helyzetet, a lakosság tömeges csatlakozására számítottak, amit nemcsak a háború idejére tartottak volna fontosnak, hanem a háború után tervezett baloldali hatalomátvétel társadalmi támogatottságának bővítése szempontjából is. Egy esetleges sikeres kiugrás, vitéz nagybányai HORTHY Miklós vezetésével, a háború után komoly politikai tőkét jelentett volna a jobbközép erőknél, míg a kommunista partizánok tömeges részvétele a hitleri Németország elleni harcban a baloldal presztízsét erősíthette volna. Rákosi Mátyás, a kommunista párt vezetője 1944. IX. 1-jén személyesen tárgyalt a PUT parancsnokával, hogy a partizániskola magyar hallgatóiból mielőbb állítsanak fel új akciócsoportokat és vessék be azokat Magyarországon.¹³

Partizánok Erdélyben és Kelet-Magyarországon

A szovjet, és a velük együttműködő román erők Észak-Erdélybe való betörése miatt a Honvéd Vezérkar 1944. VIII. 30-ai utasítása nyomán, a nagyváradai csendőr iskola (tanzászlóalj) alakulatait, a térségben állomásozó csendőr századokat, illetve az őrsök feltöltésére szánt tartalékállomány egy részét harccsoportokba szervezték, és frontális harcban vetették be a határokat átlépő ellenséggel szemben. Ehhez azonban nem kaptak páncéelhárító eszközöket, nehézfegyvereket, géppisztolyokat, hanem a közbiztonsági feladatokra szánt szabvány csendőr felszereléssel kellett volna feltartóztatniuk a Vörös Hadsereget. Ráadásul, komolyabb honvédségi tartalékok nem lévén, a csendőrséggel feltöltött egységeket részenként, kis kötelékekben vetették harcba, ami eleve lehetlenné tette a komolyabb harcászati siker elérését. A csendőr századok elvonulásával az ország belsejében megfogyatkozott a rendvédelmi erő, amely a mögöttes területek rendjét, nyugalmaát biztosítani tudta volna, és hatékonyan felléphetett volna a szélesedő partizántevékenység ellen.¹⁴

1944 augusztusban a Székely Határvadász Zászlóaljat kivitték a frontvonalba, a Keleti-Kárpátok védelmére. A magyar-román határszakasz így gyakorlatilag őrizetlenül maradt, ezért az ott lévő csendőr őrsöknek határportyázást is kellett folytatniuk. 1944. VIII. 29-én a nagyajtai csendőr őrsöt (Sepsiszentgyörgy ÉNY 20 km) a román területről átszivárgó partizánok megtámadták, az őrs-parancsnokot és négy csendőrt megöltek. 1944. VIII. 30-án Előpatak térségében (Sepsiszentgyörgy NY 10 km), a határ túloldalán román félkatonai erők gyülekeztek és betörésre készültek. A helyi csendőrség a sepsiszentgyörgyi szárny-parancsnok vezetésével, egy német fél század támogatásával átlépte a határt és elfoglalta Botfalut és szétkergette az ellenséges csoportot. A sepsiszentgyörgyi szárny-parancsnok további előrenyomu-

lásra készült a 10 km-re lévő Brassóban harcoló német erők megerősítésére, de a sepsiszentgyörgyi német parancsnokság visszarendelte. A csendőrök a zsákmányolt román fegyvereket átadták az ejtőernyős-elhárító szolgálatnak.¹⁵

Ekkor azonban már Sepsiszentgyörgy is védelemre szorult, ezért az osztály-parancsnok 35 fő csendőrt rendelt be a város védelmére, ezzel viszont tovább csökkent a térségben szétszórta elhelyezkedő csendőr őrsök ereje. 1944. IX. 1-én Sepsiszentgyörgy-Illyefalva térségében román csapatok nyomultak be magyar területre, a betörést azonban a magyar határvédelem és a körzetben tartózkodó német erők azonnal visszaverték. A helyzetet kihasználva a Sepsiszentgyörgyöt övező erdőségekbe beszivárgó partizánok 1944. IX. 2-án benyomultak a város nyugati kerületeibe. A sepsiszentgyörgyi csendőr szárny-parancsnok a tartalékban lévő 35 fő csendőrrel, egy honvéd és két német szakasszal kiszorította őket a városból, az északnyugatra elterülő dombok közé. Ezt követően egy német páncélossal megerősítve támadást indítottak a felszámolásukra. A páncélost a partizánok aknavetőkkal mozgásképtelenné tették ugyan, de a csendőrök a honvédek és a Wehrmacht katonák kitartó támadása, majd az ejtőernyős-elhárító szolgálat alakulatainak a hátukban való megjelenése nyomán menekülni kezdtek. Az elhúzó tűzharcban mintegy 20-25 partizán elesett, a többiek szétszóródva a környező erdőkbe menekültek.¹⁶

A határ térségében lévő csendőr őrsök megerősítésére a szárny-parancsnokságok a biztonságosabb belső körzetekből a személyi állomány egy részét a kritikus helyekre vezényelték át. Így a helyi erőkkel a kisebb román betöréseket általában sikeresen vissza tudták verni. Nagyobb ellenséges kötelékek benyomulása esetén pedig a csendőr századok bevonásával felállított harccsoportok kerültek alkalmazásra. A bánffyhungyadi csendőr századot 1944. IX. 3-án idősebb korosztályú honvédekkel kiegészítve, egy pót gyalog-ezrednek rendelték alá, amelyet 1944. IX. 5-én Kolozsvár közelében, az Erdőfelek községnél (Kolozsvár D 8 km) betörő románok ellen vetettek be. A támadókat a harccsoport kiszorította a magyar területről. Másnap, Gyalu térségében (Kolozsvár K 18 km) az alakulat támadásba ment át, és elfoglalta Hidegszamos községet, majd 1944. IX. 8-án a szomszédos Melegszaost is. Így néhány fős saját veszteséggel sikerült a román csapatokat elűzni a magyar határ közeléből.¹⁷

A DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag 1944. VIII. 21-én 14 fővel került bevetésre.¹⁸ Eredetileg Kárpátalja egyik fontos stratégiai pontjára szánták őket, Máramarosszigettől északra, a Királymező és a Toronyi hágó, illetve a Körösmező és a Tatarhágó felé vezető főutak közötti területre. A ledobás azonban ettől távol, 30 km-re, délnyugatra történt, Szaplonca térségében, a Tisza bal partján, a Partiumban. Ráadásul az ejtőernyősök két csoportban ugrottak, és egymástól nagyobb távolságra értek földet. Az erdős, sziklás terepen való földet éréskor a csoport fele megsérült, két fő pedig életét veszítette. A leszállásról a magyar szervek rövidesen értesültek és a hosszúmezői és a técsői csendőr őrsök járőrei azonnal megkezdtek a kutatást. Három megsérült magyar és egy orosz partizánt néhány órán belül elfogtak a csendőrök. Másnap fogságba esett még egy magyar ejtőernyős, egy orosz és egy magyar partizánt pedig az üldözés során lelőttek. Két magyar elrejtőzött, és kivárta, hogy a front átvonuljon ezen a területen.¹⁹

Így a csoportból csak három aktív fő maradt. Leszálláskor azonban elveszték a rádió telepei, így nem tudtak kapcsolatot teremteni a kijeji központtal. Nem találták meg a tartalék felszerelést, lőszer, robbanóanyagot, élelmiszert tartalmazó ejtőernyős zsákokat sem. *A DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag* vezetője és két embere hetekig bujkált az őket kereső csendőrök és honvédek elől, illetve várták az osztagok másik felét alkotó nyolc főt, akiknek a bevetését az ő leszállásukat követő néhány napon belül tervezték. Mivel azonban *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztagtól* nem érkezett semmilyen rádióüzenet, ezért az osztag másik részét nem is indították el. *A DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztagtól* maradványa 1944. IX. 10-ig maradt a ledobás körzetében, majd kerülve a lakott helyeket, az erdőségeken keresztül délkelet felé indultak, mert pásztoroktól, erdőmunkásoktól már értesültek róla, hogy Románia kiugrott a háborúból, és a szovjet csapatok érkezését ebből az irányból várták.²⁰

1944 szeptember végén *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag* maradványa Bazitára (Máramarossziget DK 30 km) érkezett. A helyiektől megtudták, hogy egy német tiszt jár a faluba medvére vadászni. Csapdát állítottak neki, de egy helyi román figyelmeztette, így nem sikerült elfogni. Egy nappal később csatlakozott hozzájuk egy orosz repülőhadnagy, akinek a gépét Debrecen felett lőtték le, és onnan jutott el egyedül idáig. Tovább haladva Párva közelében öt fő katonaszőkevény csapódott hozzájuk, később azonban elszakadtak tőlük.²¹ Csatlakozott viszont a csoporthoz három fő szökött hadifogoly és egy fő román katona. *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag* 40 nap alatt mintegy 110 km-t tettek meg. 1944. X. 21-én Óradna közelében találkoztak a Vörös Hadsereg csapataival. A sikeres menekülésen túl, a *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag* semmilyen számottevő tevékenységet nem tudott kifejteni.²²

1944 őszén a PUT és a 4. Ukrán Front mellett az Erdélybe benyomuló 2. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzse is bevetett ejtőernyős csoportokat magyar területen.

A *ZÁCÓI szovjet ejtőernyős partizán osztagot* 1944. IX. 12-én 11 fővel Délkelet-Magyarországon vetették be. Az osztag vezetője 1944. IX. 10-én találkozott először beosztott embereivel. Ekkor ismertették számukra a feladatot. Sarkad térségében kerülnek ledobásra, támadást kell intézniük egy lőszer-raktár ellen, majd északkeleti irányban haladva, Szeghalom-Derecske-Debrecen-Nyíregyháza térségéből kellett folyamatosan felderítési adatokat küldeniük a támadó szovjet erőkkel szemben álló német-magyar csapatok erejéről, mozgásáról.²³

A *ZÁCÓI szovjet ejtőernyős partizán osztag* 11 főnyi tagját és felszerelését szállító PSZ-47-es repülőgép a tervezett helytől mintegy 10 km-re, északnyugatra, a hókai rizstelep térségében (Sarkad ÉNY), rejtőzésre teljesen alkalmatlan terepen dobta le. A helyi gátőr fedezte fel a partizánok leszállását, és jelentette a sarkadi csendőr őrsnek. Az őrs jelzése nyomán azonnal mozgósították az ejtőernyős-elhárító szolgálatot, melynek következtében csendőrök, polgárőrök és leventék vonultak fel az ejtőernyősök felkutatására, akikhez a gyulai helyőrség egy alakulata és egy német katonai alakulat is csatlakozott. A *ZÁCÓI szovjet ejtőernyős partizán osztag* rádiósnoje éppen bejelentkezett, amikor rajta ütöttek a sarkadi csendőrök és tűzharcban lelőtték. Az összecsapásban elesett még két fő partizán, egy főt pedig elfogtak. A *ZÁCÓI szovjet ejtőernyős partizán osztag* egy részének, a helyi rizstelep csőszének közreműködésével sikerült elmenekülni az üldözők elől. A sarkadi lőszer-raktár ellen tervezett akció végrehajtásával már nem próbálkoztak, hanem Vésztő-Újiráz-Derecske-Hajdúszovát irányában haladva igyekeztek kitérni az üldözők elől. Hajdúszovát közelében azonban beleütköztek egy 40 fős német alakulathoz, amellyel tűzharcot vívtak. Végül is négy fő maradt, akik a Hajdúság és a Nyírség erdőiben bujkálva várták be a szovjet csapatok érkezését.²⁴

1944. IX. 17-én a PUT kísérletet tett arra, hogy Észak-Erdélyben nagyobb partizánbázist hozzon létre, ezért útba indították a 21 fős *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztagot* szervező feladatok végrehajtására az Erdélyi-szigethegység északi nyúlványához, Élesd térségébe (Nagyvárad K 20 km). A parancsnok magyar katonatiszt volt, aki májusban esett szovjet fogságba majd partizánnak jelentkezett. *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztagot* 1944. IX. 7-én kezdték szervezni, de a parancsnok csak az indulás előtti napon találkozott az embereivel. A 14 fő magyar és hét fő szovjet partizánból álló osztag²⁵ feladatául szabták, hogy folytasson felderítő tevékenységet Nagyvárad térségében és a Nagyvárad-Kolozsvár műút és vasútvonal mentén. Végezzen széleskörű agitációs munkát a lakosság körében, terjessze, hogy várható a magyar kiugrás. Szervezzen nagyobb létszámú partizán csoportot a jelentkező helyi lakosok köréből, és közreműködésükkel hajtson végre jelentősebb diverziós akciókat.²⁶

A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztagot* 2 PSZ-47 szállítógépen indították útnak. Az első gépen utazott a politikai helyettes és 11 fő magyar partizán. Az emberek többsége magyar katonai egyenruhát viselt. A pilóták a Kárpátok feletti erős szembeszél lassító hatásával nem számolva, rossz helyen, jóval a célterület előtt, Debrecen és Érmihályfalva között, Nyírmártonfalva-Nyíracsad térségében dobták le az ejtőernyősöket. Ez 80 km-re, északnyugatra volt az eredeti célterülettől. Néhány partizán Nyíracsad szélső házai közvetlen közelében ért földet, így a leszállásról azonnal tudomást szereztek a hatóságok is. A terep rejtőzésre alkalmatlan volt, a gyéren telepített kisebb erdőket a csendőrség és a honvédség könnyen át tudta vizsgálni.²⁷

A térségben, a román határ közelsége miatt jelentős csendőr erők tartózkodtak. A VI., VII. és IX. csendőr kerület öt őrs állomásozott a leszállás körzetében, 10 km sugarú körön belül, 58 főnyi személyi állománnyal. A csendőrök, valamint a debreceni VI. hadtest-parancsnokság által kivezényelt 44 fő magyar és 34 fő német katona azonnal támadást intézett a partizánok ellen. A földet érés után az ejtőernyősök egy kisebb erdőbe menekültek, de körülvették őket, és kézigránát esőt zúdítottak rájuk. A kialakuló tűzharcban három fő meghalt, egy főt pedig elfogtak a nyírábrányi csendőrök. Egy fő súlyosan sebesült partizánnak sikerült elrejtőznie. Őt néhány helyi lakos találta meg, és ápolta a szovjet csapatok megérkezéséig.²⁸ A túlélők egy része északnyugat felé, Nyíradony irányába, a másik részük kelet felé, Érmihályfalva irányába menekült. Közülük a nyíradonyi csendőr őrs két főt, az érmihályfalvi szintén két főt elfogott. A foglyokat átadták a nyíregyházi honvéd-parancsnokságnak. Két fő az ugrásnál északi irányban elsodródott a többiektől, így a földet éréskor már kívül voltak azon a körzeten, ahol a magyar hatóságok a partizánokat keresték. A két ejtőernyős északkeleti irányban, Nyíregyháza és a Bodroghöz felé haladt. Néhány nappal később Kótalj (Nyíregyháza É 10 km) határában azonban elfogta őket a kemecsei csendőr őrs járőre.²⁹

1944. IX. 17-én a másik géppel került bevetésre a *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* második része két fő magyar és hét fő orosz partizánnal. Ez a gép két nagy ejtőernyős zsákban szállította a robbanóanyagot és a tartaléklőszert. Ez a repülő is eltévesztette a célt, és attól 50 km-re, északra, Tasnád térségében dobta le az ejtőernyősöket (a másik csoporttól 60 km-re, keletre). A pilóta jelzésére először *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka ugrott, négy fő partizánnal, majd kidobták az

ejtőernyős zásokokat. Ezután ugrott ki a visszaforduló gépből a fedélzeten maradt négy fő orosz partizán. Ők azonban a korábban kiugróktól távol, 25 km-re északnyugatra, Mezőpetri körzetében értek földet. A szaniszlói csendőr őrs járőrei és a nagykarolyi honvéd karhatalom azonnal keresni kezdte az ejtőernyősöket. A négy fő orosz elrejtőzött, a náluk lévő egyik rádiót és a rejtjelkulcsot megsemmisítették, nehogy a magyar hatóságok kezére jusson. Így viszont nem tudtak kapcsolatba lépni a kijevei parancsnoksággal, sem információt, sem erősítést nem tudtak kérni. Néhány nap bujkálás után északkeleti irányba indultak, hogy mielőbb találkozzanak az Észak-Erdélybe benyomuló szovjet csapatokkal.³⁰

A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnokával együtt ugrók leszállása sem volt sima. Egymáshoz közel értek ugyan földet, egyikük azonban megsérült a lábán, az orvos pedig egy fára esett, és amikor levágta az ernyőjét a földre zuhant, melynek következtében hat napig nem tudott lábra állni, a társai vitték rögtönzött hordályon. Az egyik ejtőernyős zásokot megtalálták, de nem tudták magukkal vinni a sebesült szállítása miatt, így a tartalék felszerelést elásták. A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* 1944. IX. 17-én földet érő részének a leszállását is észlelték az ejtőernyős elhárító szervezetk, és a tasnádi csendőrség keresni kezdte őket, ezért haladéktalanul déli irányba indultak, Tasnádorbó, Oláhcsaholy, Kémer érintésével, az eredeti ledobási hely felé, ahol a nagyobb erdőség nagyobb biztonságot kínált a számukra.³¹

1944. IX. 21-én éjszakára utánpótlást, embereket és felszerelést kértek a kijevei parancsnokságtól. Tasnádorbó térségében jelzőtüzeket gyűjtöttek, de a várt repülőgép nem érkezett meg. 1944. IX. 24-én éjszaka Szilágydomoszló körzetében ismét tüzeket gyűjtöttek, és várták az utánpótlást. Éjfél körül, már a megbeszélte idő után megjelent egy repülőgép, de tüzet nyitott a máglyák környékére. Valószínűleg egy német éjszakai vadászrepülőgép lehetett. 1944. IX. 25-én a kémeri csendőr őrs irányításával az ejtőernyős-elhárító szolgálat és két szakasz honvéd átvizsgálta a Szilágydomoszló-Kárásztelek közötti erdőséget, de nem talált rá a partizánokra. 1944. IX. 28-án a *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* leszállást foglalt a Kémer-Bályok országút mellett, és tüzet nyitottak két arra haladó honvédségi teherautóra. A két sofőrt és a két kocsikísérőt megölték, és néhány harckocsi aknát zsákmányoltak. A két teherautót felgyűjtötték.³²

1944. X. 2-án már odahallatszott a frontról az ágyútűz, amikor Bályok közelében aláaknázták a Margitta-Szilágyosmlyó közötti vasútvonalat. A robbanás következtében egy Margitta felől érkező szerelvény, egy mozdony és négy vasúti kocsik kisiklott. A pályát azonban néhány óra alatt helyreállították. 1944. X. 12-én néhány tartalékos honvéd egy csendőr parancsnoksága alatt honvédelmi munkára mozgósított 60 fős leventecsoporthoz kísért át a *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* által szemmel tartott területen. Az osztag tagjai lesből lelőtték a csendőrt, mire a többi kísérő elmenekült. A fiatalokat a partizánok hazaküldték. 1944. X. 13-án egy német teher- és egy személyautó akadt el egy mellékút sárában. A német katonák ökröket rekviráltak egy közeli tanyán, hogy a gépkocsikat kivontassák a sárból. A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* emberei rajtuk ütöttek, három német katonát megölték, egy pedig elmenekült. Az autókat felgyűjtötték, az ökröket visszaadták a gazdájuknak. 1944. X. 15-én egy leharcolt magyar zászlóalj 350 embere Kémer mellett egy tanyán állt meg pihenésre. A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* megkereste a parancsnokot és a kormányzói kiáltványra hivatkozva rábeszélte, hogy oszlassa fel az egységet és küldje haza az embereit. A tiszt hosszabb rábeszélés után végül megtette, amit az osztag vezetője kért. Az egység néhány tagja csatlakozott a partizánokhoz.³³

1944. X. 17-én a szovjet csapatok felderítői elérték Kémer térségét. A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka november elején számolt be a 2. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzsének a csoportjával kapcsolatos eseményekről. Ezt követően Szvjatosinora került, majd 1945 februárjában Debrecenbe küldték és kinevezték az Ideiglenes Kormány szolgálatában álló 6. őrzászlóalj parancsnokává. Bevetését követően a *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* darabjaira hullott, a személyi állomány felét megölték vagy elfogták. Az együtt maradt néhány ember egy hónap alatt megsemmisített három teher- és egy személyautót, megrongált egy mozdonyt és négy vasúti kocsit, megölt három német, négy magyar katonát és egy csendőrt. Szélnek eresztettek 60 honvédelmi munkára behívott leventét és elérte, hogy egy zászlóalj maradványa, 350 ember szétszéledjen. Mindez messze elmaradt az eredeti várakozásoktól, és semmilyen befolyást nem gyakorolt a katonai helyzet térségbeli alakulására.³⁴

A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnok-helyettese részletes jelentést készített azokról az okokról, amelyek akadályozták, hogy az osztag sikeresen működjön. Megállapította, hogy hiányos volt a gyorstalpaló kiképzés, a bevetésre kerülő partizánok nem rendelkeztek ejtőernyős gyakorlattal, ezért sokan megsérültek a leszállásnál. Pontatlanul navigáltak a szállítógépek, és rosszak, elavultak voltak a kiosztott térképek. A magyar kommunisták által ígért összekötő személyek, akik kalauzolták volna a földet érő ejtőernyősöket, nem jelentkeztek. A több részletben való ledobás nem vált be,

az osztag nagy területen szétszóródott. Rossz volt a málházás, ezért a felszerelés nagy része elveszett. A fegyverek vadonatújok voltak ugyan, de nem kerültek belövésre, így csak a bevetésen derült ki, hogy egy részüket nem lehet használni. A főzésre adott élelmiszerek gyakorlatilag ehetetlenek bizonyultak.³⁵

Mivel a *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztagtól* 10 nappal a földet érés után sem érkezett semmilyen jelzés, a PUT parancsnoksága 1944. IX. 1-jén úgy döntött, hogy az osztag Sztanyiszlavban maradt másik részlegéből egy önálló osztagot szervez, ez volt a *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag*. Ebbe az osztagba nyolc magyar és öt szovjet partizán került.³⁶ A fegyverzetet 11 géppisztoly, egy golyószóró, két pisztoly, 24 gránát, 6 000 géppisztoly és 1 500 golyószórótöltény, valamint két rádiókészülék (egy PRO és egy Szever) alkotta. Bevetésüket Aknasuhatag (Máramarosziget D 15 km) mellett, egy viszonylag biztonságos körzetben tervezték, 40-45 km-re, délre attól a helytől, ahol *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztagnak* földet kellett volna érni. Feladatuk szerint Máramarosziget-Szaplonca-Pálosremete térségében kellett tevékenykedniük, felderítést végezni, a helyi lakosok beszerzésével egy nagyobb partizánbázist kiépíteni, ahová újabb ejtőernyős csoportok és hadianyag érkezhettek volna, illetve diverziós akciókat végrehajtani katonai létesítmények, a Máramaroszigetről Huszt felé vezető vasút és a Szatmárnémetibe vivő főútvonal ellen. Külön utasítást kaptak, hogy próbálják felderíteni mi történt a *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztaggal* és igyekezzenek felvenni vele a kapcsolatot. Ledobásukra végül 1944. IX. 20-án éjszaka került sor, nagyjából a tervezett körzetben. A leszállásnál három fő megsérült. Az egyikük súlyos állapotba került, akit csak 1944. IX. 23-án találtak meg a többiek. Mivel nem tudott járni egy pásztorkunyhóban helyezték el, ott maradt egészen a szovjet csapatok beérkezéséig.³⁷

Időközben azonban a hatóságok tudomást szereztek a *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag* működéséről és kutatóakciót indítottak. Ebben elsősorban a helyileg illetékes három csendőr őrs személyi állománya vett részt. Miután azonban a partizánok tartózkodási helyét sikerült lokalizálni, elfogásukra kivezényelték az aknaszlatinai csendőr század egyik szakaszát. Több alkalommal került sor tűzharcra a partizánok és a csendőrség, illetve a mozgósított ejtőernyős-elhárító szolgálat keresőcsoportjai között. A nehezzé vált helyzetben a partizánok igyekeztek kitérni az üldözők elől, és az északkeletre elterülő erdőkön keresztül Szaplonca irányába indultak. Menet közben kisebb rajtaütéseket hajtottak végre fatelepek, illetve az erdei utakon közlekedő járművek ellen.³⁸

1944. X. 1-jén a *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnokát rádióan arról tájékoztatták, hogy felsőbb irányításukat a 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzse veszi át. 1944. X. 2-án az osztag felderítői nyolc fő fegyvertelen katonaszökevénnel találkoztak az erdőben. Közülük három fő hajlandó volt csatlakozni az osztaghoz, a többiek viszont csak haza akartak menni. Az osztag 1944. X. 8-án engedélyt kapott a Partizánmozgalom Törzsétől, hogy korábbi kérésüknek megfelelően az osztag felvegye a „*RÁKOSI partizánecsoport*” nevet. Másnap az a parancs érkezett a 4. Ukrán Fronttól, hogy mielőbb vonuljanak Beregszász körzetébe és ott építsenek ki bázist, ahová az utánpótlást ledobják majd a számukra. Beregszász azonban az aktuális tartózkodási helyüktől 90-100 km-re volt, *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka nem látott reális esélyt arra, hogy eljussanak odáig. A csoportban már korábban is jelentkezett bizonyos feszültség a magyar és a szovjet partizánok között. Az osztag parancsnoka az eredeti elképzeléseknek megfelelően Szaplonca térségébe igyekezett, a szovjetek mielőbb Beregszász közelébe akartak eljutni, hogy a Kárpátokon átkelő Vörös Hadsereggel hamarabb találkozhassanak.³⁹

1944. X. 9-én a máramaroszigeti csendőr őrs, az aknaszlatinai csendőr század 1. szakasza és egy honvéd szakasz Máramaroszigettől délnyugatra, 25 km-re, Fernezely közelében megtámadta a partizánokat. A táborban csak a szovjetek voltak, éppen rádióadáshoz készültek. Az összecsapásban egy partizán elesett és a csoport rádiója a csendőrség kezébe került. Az osztag másik része ekkor tért vissza a felderítésből. Váratlan megjelenésük megzavarta a katonákat és csendőröket, a szovjetek így ki tudtak törni a bekerítésből. Az összecsapásban a magyar partizánok közül egy fő életét veszítette, egy fő pedig súlyosan megsebesült. Őt a helyi lakosok gondjára bízva hátrahagyták. A partizánok harc közben elfogtak a viski csendőr őrsön szolgálatot teljesítő egy fő próbacsendőrt, akit lefegyvereztek, de végül elengedtek, hogy ezzel próbálják javítani a partizánokról a lakosság körében kialakult ellenséges képet. Az összecsapás nyomán a partizán osztag kettészakadt. Négy fő orosz partizán északkelet felé indult, Beregszász felé. 1944. X. 13-ig azonban csak Pálosremetéig jutottak, ott elrejtőztek és kivárták a szovjet csapatok megérkezését.⁴⁰

A *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag* így öt főre olvadt. A fegyverzetük egy golyószóró, négy géppisztoly, egy pisztoly, hat kézigránát, 1 200 géppisztoly- és 200 golyószórótöltény volt. 1944. X. 20-án csapattestétől leszakadt 17 bujkáló magyar honvéd csatlakozott a *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz*. A létszám ezzel 22 főre nőtt, gyarapodott a fegyverzetük is két

golyószóróval, nyolc géppisztollyal, 17 puskával, nyolc pisztollyal, 24 kézigránáttal, 1 500 géppisztoly- és 1 130 puskatölténnyel rendelkeztek, fegyveres akcióra azonban nem vállalkoztak. A *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag* egy hónapos tevékenysége, minden jelentősebb eredmény nélkül 1944. X. 24-én ért véget, amikor csatlakoztak a szovjet csapatokhoz.⁴¹

A különböző szovjet partizántörzseknek többszöri próbálkozás ellenére Észak-Erdélyben, a Partiumban vagy Kelet-Magyarországon nem sikerült komolyabb bázist kiépíteni, és jelentősebb gerilla tevékenységet szervezni. A lakosság, magyarok, és románok is, idegenkedve fogadták a szovjet ejtőernyősöket, csak ritkán támogatták őket. Erdély 1944 nyaráig a szovjet hadászati tervek szempontjából viszonylag félreeső helynek számított. Amikor pedig 1944 augusztusában már megnőtt a hadműveleti jelentősége, a román átállás miatt a Vörös Hadsereg egyetlen hónap alatt elérte és megszállta ezt a területet.

Partizánháború Kárpátalján

Kárpátalja területén 1944 augusztus végén két olyan körzet volt, ahol a szovjet partizánok meg tudták vetni a lábukat. Az egyik körzet, ahol a partizánok be tudtak rendezkedni, a Borló-hegység volt, Munkács KÉK 30-40 km). A szintén nehezen járható, sűrű erdővel fedett terepen *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* és a *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag* működött. A *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* sikerét az óvatos, rejtőzködő taktikának köszönhetette. A leszállást követő másfél hónapban, amíg meg nem tudta növelni a létszámát és jelentősebb hadianyag utánpótlást nem kapott, jelentősebb fegyveres akciót sem hajtottak végre, így a rendvédelmi szervezetek hosszabb időn át nem indítottak ellene átfogó tisztogató akciót. Később pedig, amikor fokozódott az aktivitása, a katonai helyzet már nem tette lehetővé, hogy elegendő fegyveres erőt összpontosítsanak a felszámolására.⁴² A másik terület a Róna-havas térsége volt, ahová a nyár folyamán több szovjet ejtőernyős partizán osztag is érkezett. Közülük a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* bizonyult a legsikeresebbnek, amely a Róna-havas északi körzetében részben szlovák területre átnyúlva (Munkács É 40–50 km, Ungvár É 30–40 km) rendezkedett be. Az osztag kezdetben alapvetően felderítő tevékenységet folytatott, majd kisebb támadásokat hajtott végre, egymástól távolabb eső körzetekben. Az akciók után a partizánok nehezen járható, lakatlan területekre húzódtak fel a hegyekben, ami megnehezítette a magyar hatóságok, a rendvédelem, a csendőrség gyors és hatékony fellépését velük szemben.⁴³

A Partizánmozgalom Ukrán Törzse 1944. VIII. 8-án éjszaka vetette be Kárpátalján 14 fős *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztagot*.⁴⁴ A osztag feladata a Munkács térségében zajló katonai mozgások felderítése, a helyi, elsősorban ruszin lakosság körében végzett agitációs munka, további csoportok fogadására alkalmas tábor kiépítése volt, valamint fegyveres rajtaütések végrehajtása a Munkács-Szolyva és a Munkács-Huszt közút és vasútvonal körzetében. Az osztag Munkácstól délre ért földet. A leszállásnál egy fő partizán súlyosan megsérült, mozgásképtelen volt. Az osztag parancsnoka későbbi nyilatkozatai szerint őt magára kellett hagyniuk, hogy elmenekülhessenek az üldözők elől, a sérült partizán pedig öngyilkos lett, hogy ne kerüljön fogságba. Az esetről készült hivatalos hatósági jelentés szerint viszont a sérült partizánt a társai lötték agyon.⁴⁵ A leszállást követően az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* átvonult a Munkácstól 20-30 km-re, keletre elterülő Borló-hegységbe, melynek sűrű erdői, és magasabb csúcsai (Buzsora 1086 m, Mártonkő 967 m) megfelelő rejtekhelyet, bázisépítési lehetőséget kínáltak. Az osztag parancsnoka rendkívül óvatos volt, főként a szervezésre és előkészítésre, szélesebb civil támogató bázis kiépítésére koncentrált, és heteken át került a fegyveres összecsapásokat.⁴⁶

1944. VIII. 25-én erősítést küldtek az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* számára. Ekkor dobták le ejtőernyővel az osztag második részét, összesen kilenc főt.⁴⁷ Földet éréskor négy fő megsérült, közülük két fő súlyosan, egy fő pedig eltűnt. Ugyanekkor a *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztagot* is bevetettek, melyet az az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* kellett volna fogadnia, hogy utána megkezdjék önálló feladatuk végrehajtását. A *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztagot* két géppel érkezett. Az egyik azonban a célterület közelében lezuhant, négy fős személyzete, valamint a *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag*nak 10 fő tagja életét veszítette. A másik gépről az osztag 13 tagja ugrott.⁴⁸ Az ugrás során azonban többen súlyosan megsérültek, egy időre mozgásképtelenné váltak, köztük az osztag parancsnoka is. A szétszóródott osztagból a következő napon négy főt a hátmegi csendőr őrs járőrei elfogtak.⁴⁹

PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag gyakorlatilag megsemmisült, maga a parancsnok is ápolásra szorult. Ezért megmaradt embereivel csatlakozott az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz*. A közös létszám 31 fő volt (17 magyar, 14 orosz, ukrán, ruszin). A fegyverzetüket két golyószóró, 28 géppisztoly, egy távcsőves puska, öt pisztoly, 30 kézigránát, 6 000 géppisztoly- és 1 000 puskatöltény alkotta. A honvédség és a csendőrség ismétlődő kereső akciói miatt a partizánoknak állandó mozgásban kellett lenniük. *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* rádión kérte a PUT illetékeseitől, hogy mielőbb

küldjenek ellátmányt és hadianyag utánpótlást, mindenekelőtt robbanószert, ha komolyabb akciókat várnak tőlük, a PUT vezetője és a szvjatosinói táborba érkező ROSENFELD [RÁKOSI] Mátyás azonban bizalmatlanok voltak. A *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnokának jelentkezését sürgették, hogy ő is erősítse meg az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* állításait, mivel nem akarták megérteni, hogy a *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag* tulajdonképpen megsemmisült és a rádióját is elveszítette, így nem tudja szabály szerint felvenni a kapcsolatot Kijevvel.⁵⁰

1944. IX. 5-én a PUT végre tudomásul vette, hogy a *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag* maradványai beolvadtak az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztagba*. Ettől kezdve Kijev is közös egységként kezelte őket. 1944. IX. 6-án az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka arról tájékoztatta a PUT parancsnokát, hogy az alakulat felvette a „Rákóczi osztag” nevet. A személyi állomány ekkor 43 főből állt (17 magyar és 26 szovjet). A fegyverzetet két golyószóró, 30 géppisztoly, ókilenc puská, öt pisztoly, 30 kézigránát, 6 000 géppisztoly- és 1 000 puskatöltény alkotta. Az osztag a törzsre, három szakaszra (egyenként három rajjal) és egy robbantócsoporthoz tagolódott.⁵¹

USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnoka további hadfelszerelést, fegyvert, lőszert és főként robbanóanyagot kért a PUT-tól, hogy diverziós akciókat hajthasson végre. A PUT parancsnoka azonban közölte vele, hogy egyelőre nem tud utánpótlást küldeni, a partizánok szerezzenek fegyvert és lőszert az ellenségtől. Egyben arra utasította az osztag parancsnokát, hogy a jelenlegi bázisukról, a Buzsorrától vonuljanak mintegy 100-120 km-re, délnyugatra, Debrecen körzetébe, és ott fejtsenek ki aktív tevékenységet. A PUT parancsnoka szerint a nyírségi erdők tökéletesen alkalmasak ilyen feladatra. A parancs a magyar kommunista vezetés, ROSENFELD [RÁKOSI] Mátyás kérésére született, aki mielőbb szeretett volna kommunista partizánokat látni Magyarország belső körzeteiben. Az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka azonban a háború előtt erdész volt, pontosan ismerte, hogy a Debrecentől északra-keletre elterülő rendezett, kisebb részekre tagolt, jól áttekinthető erdők nem nyújtanának kellő fedezéket az osztag számára, ezért nem hagyta el a Buzsorrát. Az első felháborodás után a PUT vezetése is belátta, Debrecen szűkebb körzete nem alkalmas a partizánharcra, ezért elfogadták, hogy az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka a továbbiakban a Buzsora térségében fog tevékenykedni.⁵²

Az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* a következő napokban biztonságos táborhely és tartalékbázis kiépítésével, illetve bővítésével foglalkozott. Felderítők járták a környéket és összegyűjtötték más, korábban szétvert partizán osztagok bujkáló embereit, szökött szovjet hadifoglyokat, magyar és ruszin származású katonaszökevényeket, lelőtt szovjet gépek személyzetét. A Borló-hegység körzetében lévő települések lakossága körében élénk agitációs munkát folytattak. Erre a feladatra az osztag politikai helyettesének vezetésével 16 magyar és ruszin propagandistát állítottak rá. 1944 szeptember közepére az osztag létszáma közel 94 főre emelkedett, közte 21 magyar, 12 ukrán és ruszin, 42 orosz, szovjet. Az újonnan toborzottak közül azonban nem volt mindenkinek fegyvere.⁵³ Mivel az osztag parancsnoka egyre csak sürgette az utánpótlást, 1944. IX. 10-én a PUT parancsnoka minden alárendelt szovjet ejtőernyős osztag parancsnok számára rádióüzenetet küldött — ami elsősorban az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnokának szólt —, hogy ne kérjenek állandóan hadianyagot Kijevtől, mert egy partizán osztagnak az a dolga, hogy az ellenségtől zsákmányoljon mindent, amire szüksége van. Másnap azonban az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka ismét utánpótlást kért tőle, közölve, hogy ha Kijev hatékony akciókat akar, akkor küldjön hozzá hadianyagot. 1944 szeptember első két hetében az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* egyik fő tevékenysége az élelmiszer biztosítása volt, amelyet a környező falvakban gyűjtöttek be. 1944. IX. 13-án Kenézpatak és Kisábránka községekben rekviráltak nagyobb mennyiségű élelmiszert.⁵⁴

A kijevi elvárásokra válaszul, és hogy a helyi lakosság körében is tekintélyt teremtsen az osztag több, katonailag jelentéktelen, de látványos diverziót hajtott végre. 1944. IX. 15-én — egy hónappal a földre szállás után — került sor az osztag első fegyveres akciójára. Az osztag felderítő csoportja jelentette, hogy Kereckén a csendőr őrs épülete könnyen megközelíthető helyen áll, és az őrsről állományának fele szinte folyamatosan távol van, járőrszolgálatot teljesítése céljából. Az osztag parancsnoka a második szakaszt 39 fővel küldte Kereckére. A partizánok sötétedés után támadták meg az épületet. A kialakuló tűzharcban két csendőr elesett, a többiek elhagyták az őrsöt és visszavonultak. A harcban két partizán megsebesült, a többiek pedig összetörték a berendezést és az iratokat elégették.⁵⁵ 1944. IX. 16-án a *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* mintegy 30-40 fős 1. szakasza megtámadta a Kereckétől 10 km-re, északnyugatra fekvő Zajgó községet. Elvágták a telefon és táviróvezetékeket, élelmiszert rekviráltak a lakosságtól. Öt fő betört a község házára, elvitték a nemzetőrség ott tárolt fegyvereit, négy puskát, a körjegyzőt pedig megölték. Ezt követően, az onnan északnyugatra fekvő Havasalja községnél, a Szolvára vezető út mentén az osztag 1. szakasza 38 emberrel leszállást foglalt. Hamarosan egy személy- és egy teherautó érkezett, melyekre a partizánok tüzet nyitottak. Egy német és két magyar tiszt,

valamint négy katona meghalt, hat fő fogságba esett, a két autót és a 800 liter üzemanyagból álló rakományt felgyújtották.⁵⁶

A támadó akciók mellett az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* kisebb különítményei folyamatosan járták a környéket, hogy élelmet szerezzenek. Az élelmiszerellátás volt az egyik legnagyobb probléma, különösen a létszám további növekedése nyomán. 1944. IX. 17-én Lombos községben (Szolyva DK 6 km), Zajgó szomszédságában három partizán lefegyverezte az egyetlen rendvédelmi tényezőt, az erdőőrt, és élelmiszert, pokrócokat vittek el a faluból. Ugyanezen a napon onnan délnyugatra, 12 km-re Gálfalva községben (Munkács K 15 km) is megjelent az osztag másik kislétszámú különítménye és élelmet rabolt. A felbukkanó községi nemzetőrökre rálöttek, de utána gyorsan eltávoztak.⁵⁷ 1944. IX. 18-án az osztag egyik ugyancsak kislétszámú különítménye Rókamezőn (Kerecke ÉK 5 km) rekvirált élelmiszert. Közben folytatódtak a kisebb rajtaütések, melyeket nem a honvédség által bekerített területen, hanem a gyűrű külső oldalán hajtottak végre. 1944. IX. 19-én Havasalja közelében 30-40 partizán megtámadott egy élelmet szállító magyar teherautót. A sofőrt megsebesítették, a kocsi-kísérő honvédet lefegyverezték és a rakománnyal együtt elhurcolták, a teherautót felgyújtották.⁵⁸

1944. IX. 18-án Kárpátalja katonai parancsnoka a Buzsora körzetében ismétlődő kisebb támadások nyomán két gyalogezredet vezényelt a térségbe, amelyek megszállták a Borló-hegység körüli falvakat, hogy elzárják a partizánok élelmiszerforrását. Átfésültek több erdőrészt, több alkalommal is próbáltak csapdát állítani, de *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* északabbra húzódott, így nem sikerült felszámolni őket. Mivel az akció jelentősebb eredményt nem hozott, és a partizánok más körzetbe húzódva továbbra is zaklatták a lakosságot, a honvéd alakulatokra pedig szükség volt a fronton, ezért egy hét múltán a zárlatot feloldották.⁵⁹

A PUT azonban továbbra sem volt elégedett *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* tevékenységével és komolyabb eredményeket követelt, nagyobb csapásokat, szélesebb körű agitációt, hogy vegyenek rá magyar katonai egységeket az átállásra, és fordítsák őket a németek ellen. Mindez a magyar kommunista vezetés téves információin alapult, akik arról győzködtek a PUT vezetését, hogy elég egy szikra, egy kis agitáció és a németek iránt ellenérzéseket tápláló magyar katonák tömegesen állnak át szovjet oldalra. Ez azonban messze állt a valóságtól. A nagyobb támadásokhoz az osztag parancsnoka megint csak utánpótlást kért, főként robbanóanyagot, és ennek szükségességét végre a PUT is belátta. 1944. IX. 20-án az utánpótlás küldésének tervezett napján az osztag-parancsnok rádióan arról tájékoztatta PUT vezetését, hogy a hadianyag ledobásának korábban egyeztetett, este 21 és 22 óra közötti időpontját változtassák 02 és 03 órára, mert a gyakori szovjet berepülések miatt az esti időszakban a német éjszakai vadászok cirkálnak Ungvár és Munkács térsége felett.⁶⁰

1944. IX. 20-án az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* a kereckeihez hasonló akcióra készült, csak most a Borló-hegység déli oldalán. A felderítők jelentették, hogy Hátmegén, a község temploma védőszentjének ünnepét tartják, támadásra nem számítanak, mert a honvédség gyűrűje elválasztja a települést a partizánok feltételezett bázisától. Az este folyamán az osztag 35 fős különítménye megtámadta a csendőr őrsöt. A partizánok kézigránátokat dobtak be az ablakon és automata fegyvereikből tüzet nyitottak. A csendőr őrsön tartózkodó erdőmérnök meghalt, három csendőr, köztük az őrs-parancsnok megsebesült, de felvették a harcot. A tűzharcban az osztag politikai helyettese fejsérülést szenvedett. A támadók gyorsan belátták, hogy ezúttal nem érnek el sikert, így rövidesen visszavonultak.⁶¹

1944. IX. 21-én nagyszámú partizán szállta meg Kismártonka községet (Szolyva KDK 6 km), és annyi élelmiszert szedtek össze, amennyit csak tudtak, majd visszahúzódtak az erdőbe. Az osztag egy másik különítménye ugyanebben az időben, de onnan 30 km-re, keletre Vucskómezőnél (Ökörmező D 10 km) szintén élelmet próbált szerezni, amikor beleütközött egy három fős honvédjárőrbe. A katonák gyorsan reagáltak, két partizánt lelőttek, egy főt elfogtak, a többi négy-öt partizán elmenekült.⁶²

Az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* egy másik, mintegy 40 főnyi különítménye — az osztagon belüli hadrendi besorolás szerint a 2. szakasz — ugyanebben a körzetben, a Husztról a Toronyi- és a Vereckei-hágó, illetve az Árpád-vonal felé vezető úton telefonpóznákat döntött ki, hogy megszakítsa az összeköttetést. Az esti órákban, Gombástelep határában (Ökörmező D 5 km) a partizánok rajtaütöttek egy menetszázadon, mely néhány kiskaliberű lóvontatású hegyiágyúval rendelkezett. A partizánok lesből nyitottak tüzet és kézigránátokat dobtak a katonákra. A honvédek viszonozták a tüzet és visszavonulásra kényszerítették a partizánokat. A század komoly veszteségeket szenvedett, 18 katona elesett, vagy súlyosan megsebesült, a könnyebb sérültek száma 17 fő volt. Több embert vesztettek a partizánok is. Az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* egy másik különítménye — az osztagon belüli hadrendi besorolás szerint az 1. szakasz — ugyanebben az időben, Havasalja térségében aláaknázták az országutat. Két katonai teherautó érkezett, az egyik aknára futott, a másik nekiütközött és felborult. A rajtuk lévő katonák azonban felvették a harcot, a partizánok rövid idő múlva kénytelenek voltak visszavonulni.⁶³

1944. IX. 21-én az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* létszáma nyolc tiszt és 89 fő legénység volt, (59 orosz (szovjet), 15 ukrán, 23 magyar). A fegyverzetet két golyószóró, 44 géppisztoly, 11 puska, hét pisztoly, 25 kézigránát, 20 000 géppisztoly- és 8 000 puskatöltény, valamint 225 kg trotil alkotta. Az osztag három rádiókészülékkel rendelkezett. Ekkor csatlakozott az osztaghoz két repülőtiszt, akiknek a gépét ebben a térségben lőtték le. Mivel nekik volt a legmagasabb katonai rangjuk, ezért őket nevezték ki az osztag 1. és 2. szakaszának parancsnokává. A 3. szakasz parancsnoka változatlan volt. Az osztag tagjai egyharmadának nem volt fegyvere, ezért a három szakaszból rendszeresen csak kettő került bevetésre, a többiek egyéb feladatokat láttak el.⁶⁴

1944. IX. 23-án éjszaka az osztag légi utánpótlást kapott, 11 ejtőernyős zsákot dobtak le számára, közte nagyobb mennyiségű robbanóanyaggal. A géppel két tiszt is érkezett, az egyikőjükre azonnal rátaáltak a partizánok, a másik tiszt azonban eltűnt az ugrás során. Másnap éjszaka további hadianyag érkezett volna, de az osztag-parancsnok délután lemondta a repülőt, mert a térségben rosszra fordult az időjárás, zuhogott az eső és viharos szél fújott. Az osztag folytatta az élelmiszer és meleg ruha rekvirálását a fegyveres erővel nem rendelkező kis hegyi falvakban. 1944. IX. 24-én Gombostelegen jelent meg 15-20 partizán ezzel a céllal.⁶⁵ 1944. IX. 25-én az egy hete a Buzsora környékét megszállva tartó honvéd erők távozása után Oláhcsertésre is bement 10-15 partizán élelmiszerért. A hátmegi csendőr őrs megerősített járőre azonban időben a helyszínre ért és rajtaütött a garázdálkodókon. A tűzharcban három partizán meghalt, két fő megsebesült. A csendőröknek egy fő sebesültjük volt. 1944. IX. 28-án, az időjárás jobbrafordulásával az osztag újabb szállítmányt kapott repülőn, 10 géppisztolyt, 10 puskát, 40 kézigránátot, 6 300 puskatöltényt és 225 kg robbanóanyagot. Az utánpótlás ellenére az osztagnak még mindig volt vagy 20 katonája, akinek nem tudott fegyvert adni.⁶⁶

1944. IX. 28-án késő este osztag két felderítője azt a hírt hozta, hogy a leharcolt 357. német gyaloghadosztály egyes részeit pihenésre, feltöltésre ebben a térségében helyezték el, és be fogják vetni azokat egy partizánok elleni tisztogató akcióra. A német egységeket Kislécfalva, Bábakút, Ivaskófalva, Kisábránka, Végmártonka területére szállásolták be, miközben magyar katonai alakulatok vonultak be Ilosva, Boród körzetében. Mozgósították a térségben lévő csendőr őrsök személyi állományát, és az utak lezárásához az ejtőernyő-elhárító szolgálat egységeit is. 1944. IX. 29-én Oláhcsertész határában a hátmegi csendőr őrs járőre és a partizán osztag egy felderítő raja között tűzharc bontakozott ki, amely során egy fő partizán meghalt. A csendőrök ezúttal leszállást foglaltak a település mentén húzódó erdő szélén. A négy fős partizán különítmény biztonságban érezve magát óvatlanul közeledett, amikor a csendőrök megadásra szólították fel őket, majd miután a partizánok a fegyverükhöz kaptak, tüzet nyitottak rájuk.⁶⁷

A várható katonai tisztogató akció ellenére a partizán osztagnak nemigen volt választása, az adott terület egy jól védhető, biztos hátországot jelentett a számára. Néhány nap alatt minden felszerelésével együtt nem tudott volna más hasonló helyre áttelepülni. Ezért elhatározta, hogy felveszi a harcot. A taktikai elképzelése az volt, hogy a délnyugati irányból (Ivaskófalva, Kisábránka, Végmártonka felől) várható támadással szemben a jobbszárnyon az osztag 1. szakasza, a balszárnyon pedig a 2. szakasza rendezkedik be védelemre. Középen a 3. szakasz előretolt állásban várakozott volna, mely először ütközött volna meg a támadókkal, majd visszavonulva a másik két szakasz tüzébe kellett volna csalnia az ellenséget. A partizán osztag parancsnoka azt remélte, hogy a kemény ellenállás, és a támadóknak okozott komolyabb veszteség visszavonulásra készíti a német-magyar erőket, és a front gyors közeledésére való tekintettel egyszerűen tudomásul veszik, hogy a Borló-hegység erdőibe végképp berendezkedtek a partizánok. Az osztag parancsnoka elküldte egyik emberét a Borló északi peremén működő akciócsoportjához, hogy kölcsönösen segítsék egymást. Az akciócsoport parancsnoka azonban visszaüzent, hogy ellenük is támadás készül, a Munkács és Szolyva közötti falvakba (Újtövisfalva, Kishídvég, Ormód, Kislécfalva) honvéd és csendőr egységeket vontak össze, ha azok akcióba kezdenek, akkor nem tudnak segítséget nyújtani.⁶⁸

1944. X. 1-jén indult meg a német akció. A partizánok számottevő saját veszteség mellett két támadást visszavertek, de így is nehéz helyzetbe kerültek. A legjobb pillanatban érkezett meg Ruszin akciócsoport egy nagyobb létszámú egysége, amely Kisábránka térségében aknavetőkkal és automata fegyverekkel hátba támadta a német csapatokat. Így az a látszat alakult ki, hogy a körzetben további jelentős partizán erők vannak. A német és magyar csapatok beszüntették a támadást, és néhány napon belül elvonultak Ilosva felé. A Huszt-Beregszász és a Huszt-Ökörmező útvonal mentén azonban továbbra is jelentősebb katonai erők állomásoztak, ezért az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* táborát váltott és a Borló-hegység északi körzetébe vonult. A katonai akció kudarca után ismét csak a szétszört és kis létszámú csendőr őrsökre maradt a feladat, hogy az egyre nagyobb partizáncsoportokkal szemben próbálják megvédeni a közrendet és a vagonbiztonságot.⁶⁹

Miután az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* rendezte a sorait, kisebb különítményekkel folyamatos támadásokat indított, főként a vasúti és közúti közlekedés megzavarására. A rajtaütéseket egymástól távolabbi pontokon hajtották végre, ez megnehezítette az elhárítást, illetve a partizánok központi táborhelyének beazonosítását. Az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka egy különítményt (az osztag 1. szakaszát) a Beregszászi járásba küldte, egy másik különítmény pedig (3. szakasz) az Ilosvai járásba indult, egy további különítményt a Huszti járásban vetettek be, ezen felül egy újabb különítmény Munkács körzetébe vonult, a *Ruszin szovjet ejtőernyős partizán osztag* támogatására egy különítmény a Munkács-Szolyva útvonal mentén helyezkedett el. 1944. X. 4-én a beregszászi járásba küldött különítmény egyik raja aláaknázza az Ilosva-Beregkisfalud keskenynyomtávú vasút egy szakaszát a partizán osztag táborától 25 km-re, délre. A robbanás nyomán egy mozdony és öt vagon megsemmisült. A pályát másnapra helyreállították. Ezért 1944. X. 6-án, az előző helytől nyugatra, mintegy négy km-re Beregkisfalud és Beregkövesd között újabb robbantást hajtottak végre, ezúttal egy élelmiszer-szállító szerelvény mozdonyát és két kocsiját siklatták ki.⁷⁰

A partizán osztag 1. szakasza még távolabbi célpontot választott. 1944. X. 4-én este a tábortól 40 km-re, délre, Bene község mellett aláaknázza a Beregszász-Tiszaújlak vasútvonal egyik nyolc méter hosszú hídját. Az őrség két tagját megölték. A 136. sz. tehervonat 03.10-kor ért a hídra. A töltet felrobbanása nyomán a sínpálya két méter hosszan felszakadt, a mozdony kisiklott néhány vasúti kocsi megrongálódott, személyi sérülés nem történt. Ugyanez a partizán különítmény nem messze a hídtól egy másik ponton is alá aknázza a síneket. Az 1944. X. 5-én délelőtt a vasúti híd kijavítása után elindított üres próbaszerelvény elöl futó tehervagonja alatt robbant a 2. akna, a vagon tönkre ment, a mozdonyt nem érte kár. A pályaszakasz javítását 17 órára befejezték, a két robbantás ellenére a forgalom csak 16 órát szünetelt. A partizán osztag parancsnoka a PUT számára készített jelentésében jelentősen eltúlozta a sikert, egy mozdony és 30 vagon megsemmisüléséről beszélt, nagyobb számú áldozatról, és állítása szerint a vasúti közlekedésben öt napos fennakadás keletkezett.⁷¹

1944. X. 5-én hajnalban a vasútrobbantás után az osztag öt embere a Bene községtől 15 km-re, északkeletre fekvő Salánkon megpróbált élelmiszert szerezni. A faluban állomásozó csendőrök azonnal rajtuk ütöttek. A kialakuló tűzharcban egy fő partizánt lelőttek, a többi a felszerelését eldobálva elmenekült. A csendőrök négy pokolgépet és egyéb robbanóanyagot gyűjtöttek be, ami arra vallott, hogy a csoport további robbantásos támadásokra készült. Ugyanezen a napon Fornos és Pisztraháza között (Munkács D 10 km) az osztag egy másik különítménye megtámadott egy vágóállatokat őrző honvéd szakaszt. A katonák azonban viszonozták a tüzet. Félve, hogy a honvédek erősítést kapnak, a partizánok rövid idő múlva visszavonultak. A harci tevékenység mellett az élelem utánpótlás biztosítása folyamatos feladatot jelentett, 1944. X. 5-én a *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* törzséhez tartozó partizánok Kislécfalván (Munkács ÉK 12 km) rekviráltak élelmiszer.⁷²

1944. X. 6-án a PUT parancsnoksága közölte rádión *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztaggal*, hogy a továbbiakban az irányításukat a 4. Ukrán Front Partizán Törzse veszi át. A Partizán Törzs parancsnoka 1944. X. 7-én felvette a kapcsolatot az osztaggal. Közölték, hogy a szovjet csapatok támadását közvetlenül segítő felderítési és diverziós tevékenységet várnak el. Elsősorban Munkács előterében megvalósuló tevékenységet igényeltek. Ugyanakkor, újabb hadianyag utánpótlásra tettek ígéretet az új feladatok eredményes ellátása érdekében.⁷³

1944. X. 6-án az osztag partizánjai Felsőremete (Ilosva NYDNY 15 km) községnél megtámadott egy kisebb honvéd alakulatot. A honvédek viszonozták a tüzet, a partizánok végül visszahúzódtak. Október elején az osztag megnövekedett erejében bízva többször intézett támadást kisebb katonai alakulatok, illetve csendőr őrsök és járőrök ellen. A támadásokat rendszerint lesből, a meglepetés erejét is felhasználva, váratlanul megnyitott heves tűzzel és nagyobb számú kézigránát alkalmazásával hajtották végre. Ha az ellenfél összezavarodott, akkor könnyen menekülésre tudták kényszeríteni. Ha viszont a megtámadott honvéd vagy csendőr alakulat felvette a harcot, kis idő múlva még a nyilvánvaló túlerőben lévő partizánok is visszavonultak az erdőbe.⁷⁴

1944. X. 7-én hajnalban a partizánok lesállást foglaltak a Munkács-Huszti főútvonal mentén Nyíresújfalun (Munkács DK 20 km) közelében. Magyar honvéd egyenruhába öltözött partizánok megállítottak egy személyautót, foglyul akarták ejteni a benne ülőket. Az autóban az 1. hadsereg híradó-zászlóaljának parancsnoka utazott, egy alezredes, főhadnagy segédtisztjével. Mivel nem adták meg maguk, hanem ellenálltak, a partizánok lelőtték a két tisztet és a sofőrt. A kocsiban lévő dokumentumokat azonban nem tudták megszerezni, mert újabb gépkocsik közeledtek. Az eset nyomán, hogy a hasonló helyzeteket elkerüljék MIKLÓS Béla vezérezredes, az 1. hadsereg parancsnoka elrendelte, hogy tisztí gépjárművet honvéd járőrök csak lakott területen állíthatnak meg igazoltatás céljából.⁷⁵ Ugyanezen a napon a Munkács-Szolyva vasútvonalon, Kishídvég község közelében a partizánok aláaknázták a síneket. Másnap

délelőtt egy arra közlekedő tehervonat alatt felrobbant a töltet. A mozdony és két vasúti kocsi kisiklott és megrongálódott. Az osztag-parancsnok későbbi jelentésében erős túlzással öt vagon megsemmisüléséről számolt be, és jelentősebb katonai veszteségekről, ami nem felelt meg a valóságnak.⁷⁶

1944. X. 8-án az osztag egyik 15-20 fős fegyveres különítménye megtámadta a Buzsórán lévő légvédelmi figyelő őrsöt. Az őrs hét fős személyzete kézigránatokkal keményen védekezett, mire a partizánok visszavonultak. Ezen a napon a partizánok betörték Hátmeg község szélső házaiba és élelmiszert raboltak. 1944. X. 9-én az élelmiszer rekvirálást német és magyar egyenruhás partizánok Bábakúton, Medence községben (Ilosva NY 5 km) folytatták. 1944. X. 9-én éjszaka az osztag légi úton hadianyagot kapott. Zajgó községtől 10 km-re, délre, a megjelölt helyen két zsák géppisztolytöltényt és 100 kézigránátot dobtak le számukra.⁷⁷

1944. X. 10-én a partizánok a Munkács-Huszt főút mentén, Beregkövesd térségében kilenc táviró és telefonpóznát robbantottak fel, egy időre megszakítva az összeköttetést a két város között. Ugyanekkor a Borló-hegység északi oldalán az osztag partizánjai aknákat telepítettek a Szolyva-Huszt útra. Az egyik szerkezet egy magyar katonai szekér (országos jármű) alatt robbant és megsebesítette a hajtót. Az eset nyomán kivonuló műszaki egység további kilenc aknát távolított el az útszakasról. A nap folyamán a partizánok Huszt térségében, Husztbaranya községnél (Huszt KDK 5 km) megtámadták a település szélén leszállásban lévő négy fős csendőr járőrt. A csendőrök élénk tüzeléssel verték vissza a támadást, két fő partizánt lelőttek, a többiek elmenekültek.⁷⁸

1944. X. 15-én az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* azt az utasítást kapta Sztanyiszlavból, hogy fokozza a támadásokat a működési körzetében állomásozó vagy azon átvonuló magyar csapatok ellen, hogy ezzel is elősegítse a szovjet erők offenzíváját. A Vörös Hadsereg ekkorra Kárpátalja egy részét már birtokba vette és megközelítette a Borló-hegység délkeleti térségét. az üzenetvétel napján a partizánok Boród község közelében megtámadták a 4. hegyi zászlóalj Ilosváról Hátmeg felé tartó egyik menetoszlopát. A mintegy 35-40 partizán által rajtaütésszerűen, az út mindkét oldaláról megnyitott tűz, megadásra készítette a honvédeket. A partizánok három aknavetőt, több golyószórót és más fegyvereket zsákmányoltak. Az elfogott nagyobb létszámú honvédet (a partizán osztag parancsnokának állítása szerint 250, valójában 127 főt) később szabadon engedték, mert őrzésük komolyabb erőket kötött volna le.⁷⁹ 1944. X. 16-án este újabb utánpótlást szállító repülőgép indult a partizán osztaghoz. A frontvonal felett azonban a repülőgép erős légvédelmi tüzet kapott, ezért visszafordult. Emiatt utasították a partizán osztagot, hogy keressen egy másik ledobási körzetet, a fronttól legalább 20-30 km távolságra, amit a gépek a légvédelem elkerülésével könnyebben meg tudnak közelíteni. Közben tovább nőtt az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* létszáma. A németek által partizánvadászatra bevetett 40 fős vlaszovista alakulat, a tisztjével az élen csatlakozott a partizánokhoz.⁸⁰

A partizán osztag több vasúti diverziót hajtott végre, 1944. X. 16-án a munkácsi állomáson dolgozó beszervezett ruszin vasúti munkások segítségével az osztag egyik különítménye robbanóanyagot csempezett egy mozdony szerkocsijába, a szén közé. Nem sokkal a szerelvény indulása után a fűtő belapátolta a trotilt a mozdonyba, ami a város szélén, a dohánygyár közelében felrobbant. A mozdonyvezető meghalt, a fűtő megsebesült. 1944. X. 17-én éjszaka az osztag egy másik különítménye Rakasz falunál (Huszt NYÉNY 8 km) aláaknáztta a Huszt-Beregszász vasútvonalat. Másnap 8 órakor robbant a szerkezet egy szerelvény alatt, amely kisiklott, egy mozdony és 17 vasúti kocsi megrongálódott.⁸¹ 1944. X. 18-án a munkácsi állomáson a ruszin vasúti munkások segítségével mágneses aknát helyeztek el egy tartályvagonon. Az akna felrobbant, a tartálykocsi kiégett. A nap folyamán a partizán osztag különítménye aláaknáztta a Munkács-Szolyva vasútvonalat. A telepített akna másnap 9 órakor robbant fel egy szerelvény alatt, egy mozdony és hat vasúti kocsi megrongálódott. A pályát délutánra helyreállították, de az este folyamán a partizánok egy másik helyen ismét aknát telepítettek. 1944. X. 20-án reggel egy újabb szerelvény, egy mozdony és öt vasúti kocsi rongálódott meg robbanás következtében.⁸²

1944. X. 17-én a partizánok Kisábránka térségében négy-öt szekérből álló honvéd menet oszlopot fogtak el, nyolc fegyveres és 30 munkaszolgálatos honvéddel, amely nagyobb mennyiségű élelmiszert szállított. A szekereket felgyújtották, a foglyokat elengedték, az élelmet a táborukba szállították. Ettől a helytől hat km-re, nyugatra az osztag egy másik különítménye megtámadta „Kolozsvár” őrszázad Bábakúton állomásozó szakaszát. Az összecsapásban egy honvéd meghalt, egy eltűnt, három fő pedig megsebesült. A partizánok újabb támadást kíséreltek meg a térség rendjének fenntartásában kulcsszerepet játszó hátmegi csendőr őrs ellen is. A csendőröket azonban nem sikerült meglepni. A nagy létszámú, automata fegyverekkel felszerelt partizánecsapat ellen az őrs személyi állománya kézigránatokkal védekezett. A partizánok két halott és három sebesült veszteséggel kénytelenek voltak elvonulni.⁸³

1944. X. 18-án az osztag egyik különítménye Oláhcsertész községben hajtott végre rajtaütést a 2. gyalogezred egyik pihenőben lévő leharcolt szakasza ellen. A partizánok megadásra szólították fel a 35

honvédet. Parancsnokuk, egy zászlós hosszabb alkudozás után, a szabad elvonulás fejében beleegyezett a fegyverletételbe. A zászmány egy golyószóró, 33 puská, két géppisztoly és 150 kézigránát, valamint 12 000 töltény volt. A honvédek Hátmegre mentek, ahová időközben egy honvéd század érkezett. A partizántámadás hírére a századot Oláhcsertészre küldték a partizánok elfogására, azok időközben azonban már visszahúzódtak a 4-5 km-re északabbra fekvő Kisábránka térségébe. A honvédek visszatérésének hírére 50-60 partizán tört be újra Oláhcsertészre, további zászmány reményében. Hosszabb tűzharc bontakozott ki, majd sötétedéskor a honvédszázad visszavonult. Az osztag parancsnoka egy szakasznyi partizánt hagyott a településen, és felfegyverezte a helyi lakosság egy részét is.⁸⁴

1944. X. 19-én mintegy 150 honvéd és 35 csendőr újabb próbálkozást tett a Borló-hegység keleti térségében fekvő falvak biztosítására. Kenézpatakat sikerült elfoglalniuk, Oláhcsertészt és Végmártonkát viszont megtartotta az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* aknavetőikkel, géppuskákkal felszerelt mintegy 100 főnyi fegyverese. A honvédség és a csendőrség 37 halottat és sebesültet veszített, a partizánok vesztesége 25 fő volt. A front ekkor már csak alig 10-15 km-re húzódott. A következő napon a frontról visszavonuló magyar menetzászlóalj alegységei próbáltak átvonulni Végmártonka-Kisábránka körzetén. A partizánok lesállásból, meglepetésszerűen nyitottak tüzet a honvédekre, az elől haladókat hangtompítós puskákkal lötték le. Több órán át tartó heves harc bontakozott ki, melyben a partizán osztag megőrizte a pozícióit. A fronton elszenvedett súlyos veszteségek miatt részben már demoralizálódott zászlóalj honvédjeinek egy része szervezeten elvonult, de sokan fegyverüket hátrahagyva szétszéledtek. Magyar részről a veszteség 24 fő halott, 17 fő sebesült és 49 fő fogoly volt. A partizánok nyolc golyószórót, 10 géppisztolyt, 54 puskát, 400 töltényt, valamint 18 lovat és szekeret zsákmányoltak, miközben mintegy 30 fő halottat és sebesültet veszítettek.⁸⁵

1944. X. 20-án, a Munkács közelében, a várostól 15-20 km-re, keletre, a szaporodó partizánakciók megakadályozására a frontról visszavont ungvári csendőr tanzászlóalj 2. századának megerősített szakaszát (három golyószóróval, 10 géppisztollyal) csendőr főhadnagy vezetésével kirendelték Hátmegre. Kárpátalja katonai parancsnoka a Hátmegen összehívott csendőr és honvéd erők (a „Kolozsvár” őrszázad és a 2. gyalogezred néhány alegysége) parancsnokának a kirendelt csendőr főhadnagyot nevezte ki, honvéd állomás-parancsnoki hatáskörrel. 1944. X. 21-én megérkezett az aknaszlatinai csendőr század is egy csendőr százados vezetésével. A csendőr főhadnagy elsődleges feladatnak a térség fő partizánbázisává váló Végmártonka megtisztítását tekintette. A csendőr alakulat viszonylag jól fel volt fegyverezve, 10 golyószórójuk mellett a legénység egy része a Rónahavason zsákmányolt dobtáras géppisztolyokkal is rendelkezett.⁸⁶

1944. X. 22-én egy század honvéd és egy század csendőr, három oldalról intézett támadást a Végmártonkát megszállva tartó partizánok ellen. Közben a partizánok felderítői Hátmeg közelében jártak, a csendőr járőr azonban észrevette őket, a kialakult tűzharcban egy partizánt lelőttek. A csendőröknek és a honvédeknek több órás nehéz küzdelemben a falut sikerült visszafoglalni, a partizánok elmenekültek. Jelentősek voltak azonban a veszteségek is. Elestett hét fő csendőr és 14 fő honvéd, továbbá megsebesült 15 fő csendőr és 12 fő honvéd. Sebet kapott az akciót irányító honvéd és csendőr tiszt is. A partizánok 32 halottat és körülbelül ugyanannyi sebesültet veszítettek. A jól megtervezett és irányított fegyveres fellépés tehát meghátrálásra tudta készíteni a nagyobb partizánegységeket is. A történetek egyben jelezték, hogy ha a Kárpátalján tartózkodó csendőr erők október első heteiben nem kellett volna a frontvonalban felhasználni, könnyebben ellenőrzés alatt tarthaták volna a növekvő létszámú partizáncsoportokat is.⁸⁷ A szovjet csapatok gyors előrenyomulása miatt azonban az elért harcászati siker nem lehetett tartós. A Hátmegen összehívott csendőr erőköt 1944. X. 23-án visszarendelték Ungvárra. Az ungvári csendőr tanzászlóalj 1. századát 1944. X. 23-tól Munkács, a 2. századot Ungvár védelmében vetették be. A Munkács védelmére irányított csendőri erők egyik szakasza 1944. X. 23. és 25. között Munkács északi előterében — a szovjet főerők megérkezéséig — partizán elhárítást folytatott. 1944. X. 30-án a zászlóaljat visszarendelték Budapest védelmére.⁸⁸

1944. X. 25-én az osztag egyik különítményének 23 fegyverese Boród községnél az Ilosva-Munkács út mentén foglalt lesállást. Előttük haladt el a visszavonuló 4. honvéd hegyi zászlóalj egyik alegysége. A partizánok tüzet nyitottak. A honvédek kezdetben viszonozták a tüzet, de akkor a másik oldalon egy újabb partizánok jelentek meg, ami megtörte a honvédek ellenállását, az alakulat visszavonult, 25 honvéd fogságba esett. Partizánok három aknavetőt, egy golyószórót, 24 puskát és 12 lovat zsákmányoltak. Az osztag egy másik különítménye az éjszaka folyamán Boródtól nyugatra, 4 km-re egy átvonuló honvéd tüzéralakulaton ütött rajta. A kialakuló tűzharcban öt fő honvéd elesett, nyolc fő megsebesült, 13 fő honvédet pedig elfogtak a partizánok. A partizánok egy géppuskát, két golyószórót, 14 puskát zsákmányoltak. A harcban négy partizán is megsebesült. Ekkorra a partizán osztag a Munkács-Huszt főút és a Borló-hegység közötti területet teljesen az ellenőrzése alá vonta. A szovjet csapatok 1944. X. 26-án érték el ezt a térséget.⁸⁹

1944. X. 26-án az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* 168 fő volt, ezen belül 59 fő orosz (szovjet), 84 fő ukrán, ruszin, 25 fő magyar. A helyi magyar lakosságból alig 10-15 fő csatlakozott a partizánokhoz, a civil jelentkezők főleg ruszinok voltak, de a harcos létszám emelkedését a szökött hadifoglyok, illetve más, szétvert partizáncsoportok tagjainak összegyűjtése eredményezte. Az osztag fegyverzetét három aknavető, három géppuska, 17 golyószóró, 84 géppisztoly (más források szerint: 15 golyószóró és 40 géppisztoly), 189 puska, 19 pisztoly, 325 kézigranát, 5 000 géppisztoly és 12 000 puskatöltény képezte. Ez az arzenál messze felülmúlta a terület közbiztonságáért felelős csendőrség fegyverzetét, de a térségben elhelyezett különböző katonai őrségek tűzerejét is.⁹⁰ Az osztag parancsnoka működéséről készített jelentésében 21 fő halott (más források szerint 33 fő) és 12 fő sebesült saját veszteséget említett, ebben a számban azonban csak az ejtőernyővel ledobott partizánok szerepelnek, az osztaghoz menetközben csatlakozó közel 200 fő veszteségei nem. Az egység harci teljesítménye hétmozdony és 79 vasúti kocsi megsemmisítése, megrongálása egy vasúti híd felrobbantása, két teher- és egy személyautó felgyújtása volt, miközben 40 lovat, nyolc szekeret, egy személyautót és egy motorkerékpárt zsákmányolt. Harc közben a német-magyar erőknek 1 064 fős személyi veszteséget okoztak (365 fő halott, 412 fő sebesült, 267 fő hadifogoly) Ezek az adatok azonban bizonyos mértékig eltúloztak. Ezzel együtt a magyar területen működő partizán osztagok közül az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* volt az egyik legsikeresebb.⁹¹

A Kárpátalján tevékenykedő másik jelentős partizán erő a 13 fős *TKANKO szovjet ejtőernyős osztag* volt, akiket 1944. VII. 21-én dobták le ejtőernyővel a Róna-havas északnyugati körzetében. Az osztag parancsnoka alezredesi rangban volt, így ő volt a legmagasabb rendfokozatú tiszt a kárpátaljai magyar területeken bevetett partizán osztagok vezetői között.⁹² Az osztagot a későbbiekben felállítandó nagyobb létszámú partizán erő törzsének szánták. Az osztag elsődleges feladata ennek megfelelően a szervezés, a helyi ukrán lakosság körében végzett agitáció, toborzás, illetve egyéb harcra fogható személyek, szét-szórt partizáncsoportok tagjai, szökött hadifoglyok, katonaszökevények összegyűjtése volt. Az így létrehozandó nagyobb alakulattól a PUT azt várta, hogy nagyobb jelentőségű akciókat hajtson végre. A leszállás során, illetve az azt követő összecsapásban a csoport több tagja meghalt, illetve megsebesült, négy fő pedig elszakadt a többiektől, és csak egy hónappal később sikerült újra találkozniuk. Az osztagparancsnok szervezőmunkája és további fegyveres összecsapások elől kitérő taktikája nyomán a csoport fokozatosan erősödött, július végére 40-50 fő fegyverrel rendelkezett.⁹³ Augusztus utolsó harmadában a PUT sürgetésére a megnövekvő létszámú osztag már akciókra is elszánta magát. Támadásokat intézett hadifogolytranszportok, kisebb katonai őrségek, légvédelmi figyelő őrsők ellen. 1944. VIII. 24-én 50 fő partizán lerohant egy, a hegyekben lévő katonai tábor. A 21 főnyi, főként póttartalékosokból álló őrség rövid harc után (3 fő halott, 14 fő sebesült) megadta magát, a partizánok feldúlták a tábor, a használható felszerelést magukkal vitték.⁹⁴

A magyar hatóságok 1944. VIII. 31-én nagyszabású tisztogató műveletet indítottak, hogy a Róna-havas térségében működő partizán osztagokat felszámolják. Jelentős honvédségi erők, a 23. gyaloghadosztály részei és határvadász egységek, valamint az aknaszlatinai csendőr század, az ungvári, munkácsi és nagybereznai csendőr szárnyak állományából összeállított szakaszok, illetve a térségben lévő csendőr őrsők legénysége, az ejtőernyős-elhárító szolgálat és a helyi polgári karhatalom igénybevételel, átfésülték a Róna-havas déli körzeteit. A jól szervezett, nagy erővel végrehajtott akció során mintegy 50 fő partizánt megöltek, 130 főt pedig elfogtak, és jelentős mennyiségű hadianyagot, fegyvert, lőszert zsákmányoltak. Ezzel a hegység déli területein egy időre sikerült helyreállítani a rendet és a közbiztonságot.⁹⁵

A tisztogató akció idején a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* a Róna-havas északi körzetében tartózkodott, komolyabb veszteséget nem szenvedett. A hadművelet befejezése után az osztag azonnal hozzálátott, hogy a szétvert csoportok maradványait összegyűjtse, ezzel is erősítve saját osztagát. Az osztag felderítői folyamatosan cirkáltak a központi bázistól távolabb (egy-három napi járásra) eső területeken is, megkeresték és a táborukba vitték a hegyek közt kóborló, partizánokat, szökevényeket. Augusztus végére az osztag már 150 főből állt, fegyvert azonban egyelőre csak 85 főnek tudtak adni. A PUT is felismerte, hogy ebben a térségben a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* a leg-ütőképesebb erő, amely viszonylag biztonságos bázist tudott kiépíteni. Ezért a későbbiekben bevetésre kerülő partizán osztagokat rendre a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* működési területén dobták le, hogy a földet érés után pihenni tudjanak és nyugodtabb körülmények között készülhessenek fel a feladataik végrehajtására. Jelentős mennyiségű hadianyagot is szállítottak az osztag részére részben saját céljaira, részben az általa fogadott többi osztag készleteinek kiegészítésére.⁹⁶

1944. VIII. 28-án egy új, a 11 fős *VANYAGIN szovjet ejtőernyős partizán osztagot* dobtak le Kárpátalján, akik Berezna térségében ért földet (Huszttól ÉK 25 km).⁹⁷ A leszállásnál az osztagparancsnok és egy embere megsérült. Az ejtőernyősök érkezéséről a hatóságok azonnal értesültek. Felkutatásukra

kivonult a lipcsei, az alsóbisztrai és a kövesligeti csendőr őrs személyi állománya. Erősítéskre Husztról két szakasz honvédet és egy szakasz csendőrt vezényeltek ki. Az osztag tagjai közül két főt néhány órán belül elfogták, és magyar kézre került a rádió adóvevő is. A két partizánt előbb Husztra, a szárny-parancsnokságra, majd Ungvárra szállították a 8/1. csendőr-nyomozó alosztályra, kihallgatásra, ezt követően Budapestre kerültek. Mindkettőjüket halálra ítélték, a nő esetében azonban az ítéletet életfogytiglanra enyhítették. A partizán nőnek később sikerült megszöknie. A többieket helyi ruszin lakosok segítették, hogy kijussanak a körjük vont gyűrűből. Az osztag nem tudott semmilyen akciót végrehajtani, folyamatosan bujkálva északkeleti irányban, a magasabb hegységek felé menekült. Az üldözőkkel folytatott összecsapásokban négy fő elesett. Az osztag maradéka szeptember közepén elhagyta a Magyarország területét.⁹⁸

Nem volt sokkal sikeresebb az ugyancsak 1944. VIII. 28-án Ilosva közelében ledobott hét fős *PET-RENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* sem. A néhány nappal korábban leszállt *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag* miatt a térségben a honvédség és a csendőrség sűrű járőrözést folytatott, így a földet érő ejtőernyősök szinte azonnal fegyveres összecsapásba keveredtek. Két partizánt nem sokkal a megérkezésük után tűzharcban lelőttek, két főt pedig elfogott az ilosvai csendőr őrs járőre. A megmaradt 3 partizánnak később sikerült feljutni a Borló-hegységbe és csatlakoztak *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz*.⁹⁹

1944 szeptemberétől a Kárpátalja területén működő partizán osztagok tevékenysége már közvetlen kapcsolatba került a fronton zajló eseményekkel. 1944. IX. 9-én indult a Kárpátok-Ungvár hadművelet, melynek keretében a 4. Ukrán Front 18. hadserege az Uzsoki-, Vereckei és a Toronyi-hágón át, a 17. hadest pedig a Tatár-hágón keresztül nyomult be Kárpátaljára. A Vörös Hadsereg erői 1944. IX. 30-ra megvetették lábuk a Keleti-Kárpátok fő hegyvonulatán. Eközben a 2. Ukrán Front csapatai Észak-Erdély jelentős részét már elfoglalták, és a front jobbszárnya szeptember végére Máramarossziget térségéig jutott. 1944. X. 7-én a 4. Ukrán Front csapatai átkeltek a Vereckei-, 1944. X. 16-án pedig az Uzsoki hágón. 1944. X. 23-án elesett Huszt, 1944. X. 25-én Munkács, 1944. X. 26-án pedig Ungvár. Két nappal később már egész Kárpátalja gyakorlatilag szovjet kézen volt. A harcok hevességét jelezte, hogy a szovjet csapatok a Kárpátok-Ungvár hadművelet során 53 253 fős veszteséget szenvedtek (11 866 fő halott és eltűntszemély, valamint 41 387 fő sebesült), a német és magyar csapatok pedig Kárpátalja védelmében mintegy 40 000 főt veszítettek (18 000 fő halott és eltűnt személy, valamint 22 000 fő sebesült).¹⁰⁰

Az 1944 szeptember eleji szovjet offenzíva támogatása, újabb felderítési adatok küldése, a hadiszállítás akadályozása és a lakosság hétköznapi életének megzavarása érdekében különböző szovjet szervezetek, a PUT, a Vörös Hadsereg főparancsnoksága, illetve a támadó 4. Ukrán Front vezetése újabb partizán osztagokat dobott le Kárpátalján, köztük a 24 fős *BOLOTNYIKOV szovjet ejtőernyős partizán osztagot*.¹⁰¹ Az osztagot Bereznik térségében (Szolyva K 15 km) tervezték ledobni, és feladata a Szolyva-Verecke főút, illetve a Szolyva-Vóloc vasútvonal mentén való felderítő és diverziós tevékenység volt. A 2 szállítógép azonban túlrepült a célterületen, és attól 20 km-re, délnyugatra, Kenézpatak közelében dobta le az ejtőernyősöket. A második gépen utazó 10 fő két részletben ugrott, közben kidobták a kiegészítő felszerelést tartalmazó ejtőernyős zsákokat. Az utolsóként kiugró öt fő nyugat felé elsodródott, és a többiektől hat-nyolc km-re Bábakúttól délre ért földet.¹⁰²

A leszállás után a többségükben német egyenruhába öltözött partizánok észak felé indultak a Borló-hegységen át. Végmártonka község határában elfogtak egy erdőőrt, akitől a Szolyva felé vezető legbiztonságosabb útvonal felől érdeklődtek. Ezzel egyidőben Bábakút mellett is láttak öt, német egyenruhás partizánt északi irányba elvonulni. A partizánok továbbhaladása után a kikérdezett erdőőr bejelentést tett a hátmegi csendőr őrsön. Az őrs egy megerősített járőre (négy csendőr) azonnal a partizánok után indult, és közben riasztották a munkácsi és a szolyvai őrsöket is. A hátmegi csendőrök hajnalban, Végmártonkától északra elfogtak két fegyvertelen férfit, akik először ukrán menekülteknek mondták magukat, hamarosan kiderült azonban, hogy az egységüktől leszakadó partizánok voltak.¹⁰³ 1944. IX. 8-án Vocsitelep (Szolyva ÉK 12 km) vasútállomása mellett hat-hét partizán vonult el, akik lövéseket adtak le az állomásépületből kilépő váltóórre. A váltóór azonnal jelentette az esetet Szolyvára. A szolyvai csendőrök és a helyi honvéd karhatalom hamarosan az ejtőernyősök nyomára akadt. Tűzharc bontakozott ki, két fő partizán meghalt, a többi fogságba esett. Az összecsapás során két fő honvéd is könnyebben megsebesült.¹⁰⁴

1944. IX. 7-én éjszaka a Róna-havas fölé is berepült több szovjet szállítógép. Két PSZ-47 szállította a 22 fős *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztagot*, akik a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* által ellenőrzött területén érték földet a biztonságosabb érkezés céljából. Egy harmadik gép pedig nagyobb mennyiségű légi utánpótlást, robbanóanyagot, fegyvert és lőszeret, egészségügyi felszerelést és élelmiszert dobott le a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* számára. A *RUSZIN szovjet ejtőernyős*

partizán osztag tagjait szállító egyik gépen a parancsnokkal együtt 11 partizán utazott, két nagy ejtőernyős zsákkal, amelyek tartaléklőszert, élelmet, és robbanóanyagot tartalmaztak.¹⁰⁵ Az osztag első része viszonylag szerencsésen földet ért, csak egy fő szenvedett komolyabb sérüléseket a leszállásnál. A rádiós messzire sodródott, fennakadt egy fán, amikor levágta magát az ejtőernyőről, leesett és kificamította a lábát, a többiek azonban néhány órán belül megtalálták. Az ejtőernyős zsákok viszont elsodródtak, az egyikben a csoport rádiókészülékével, amit több napos keresés után sem találtak meg.¹⁰⁶

Az osztag másik felét szállító gép a frontvonal felett komolyabb légvédelmi tűzbe került és eltért az útvonalától. A célterület fölé érkezve nem találta meg a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* által gyűjtött jelzőtüzeket, ezért az ejtőernyősökkel együtt visszatért Kijevbe. 1944. IX. 11-én újra megpróbálták ledobni őket, a Kárpátok felett uralkodó rossz időjárás miatt azonban a gépnek korán vissza kellett fordulnia. Végül 1944. IX. 13-án dobták le a *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* maradék 11 tagját a Róna-havas északi körzetében.¹⁰⁷ A leszállás során a politikai helyettes súlyosan megsérült, és további két fő nem tudott lábra állni. 1944. IX. 14-én *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* tagjai bevonultak *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* táborába, ahol három napot töltöttek, hogy kipihenjék a földet érés viszontagságait. Ekkor tájékoztak a helyi viszonyokról és felkészültek a kijelölt feladatuk végrehajtására, majd a sérülteket hátrahagyva, 1944. IX. 17-én útnak indultak déli irányba, Szolyva környékére. 1944. IX. 21-én Beregforrás és Turjamező között alakították ki táborhelyüket. A nap folyamán kilenc partizán a közeli Szarvaskút községben (Beregforrás D 5 km) élelmiszert rekvirált.¹⁰⁸

RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag az első támadását 1944. IX. 22-én hajtotta végre, a Perecseny-Polena műúton, Szarvaskút térségében lesből tűz alá vettek két tüzérségi lőszert és élelmiszert szállító teherautót. A támadásban 3 német katona meghalt, a többi kísérő elmenekült. A partizánok az élelmiszer egy részét magukkal vitték, a 2 gépkocsit felgyújtották. A polenai és a poroskői csendőr őrs személyi állományát, az ejtőernyős-elhárító szolgálat egyik alakulatával és a szarvaskúti német katonai raktár őrségének egy részével kivezényelték a partizánok felkutatására a műúttól északra lévő területen. Az osztag azonban ekkorra már az úttól délre, Pataktanya mellett (Kispálos NY 2 km) táboroztak. Kihasználva a szarvaskúti raktár őrségének kivonulását, 1944. IX. 23-án este megtámadták a bázist. Hangtompító puskával lelőttek három őrt, majd betörték a raktárba. A kialakuló tűzharcban további hat német katona elesett. A partizánoknak két fő veszteségük volt. A támadás után a csoport déli irányban haladt tovább, és 1944. IX. 26-án Bányafalu (Szolyva NY 6 km) közelében létesített tábor.¹⁰⁹

1944. IX. 30-án Beregszentmiklóstól 1 km-re a *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* aláaknázza a Munkács-Szolyva vasút pályáját. A szerkezet a 415.sz. motorkocsi alatt robbant. A jármű megrongálódott, a rajta tartózkodók közül 13 fő megsérült, a forgalom azonban csak öt órán át szünetelt. A csoport folyamatos felderítést végzett a Munkácsról Verecke, illetve Uzsok irányába vezető főútvonal mentén, és jelentette Kijevbe a megfigyelt csapatmozgásokat. Időközben több ruszin lakos, illetve szökött orosz hadifogoly csatlakozott az osztaghoz. Nagyobb akciókra a csoport azonban nem vállalkozott. Tervezték ugyan a szolyvai lőporüzem elleni támadást, vagy a Kishídvég vasútállomáson veszteglő üzemanyag szállító szerelvény (27 tartálykocsi) felrobbantását, de az erős katonai őrség miatt ezeket nem kockáztatták meg.¹¹⁰ A fokozódó partizán akatívitás miatt 1944. X. 1-jén Szolyva térségében nagyobb csendőri és katonai erők összevonásával tisztogató akció indult a partizánok ellen, melyben Újtővisfalváról (Szolyva NY 4 km) 300 honvéd gyalogos, Kishídvégről (Szolyva NY 8 km) 150 honvéd hegyivadász vett részt. A kutatócsapatok kutyákkal próbálták a partizánok nyomára jutni. Az osztag 10 km-rel délebbre húzódott és Kislécfalva-Bábakút térségében létesített tábor. Útközben, helyi szimpatizánsok, köztük a szentmiklósi ruszin állomásfőnök segítségével egy veszteglő katonai szerelvényből hadianyagot, közte több száz kézigránatot szereztek. Átkelve a Latorica folyón, Repede falunál rajtaütöttek a 6. gyaloghadosztály nyolc katonáján, akik két szekérrel élelmiszert szállítottak. A kísérők közül három főt lelőttek, egy főt elfogtak, a többiek elmenekültek.¹¹¹

1944. X. 11-én értesítették *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztagot* rádióán értesítették arról, hogy a felsőbb irányításukat a PUT átadta a 4. Ukrán Front Partizán Törzsének. Mivel a szovjet csapatok ekkor már Volóc közelébe értek, a központ — a többi kárpátaljai partizán osztaggal együtt — aktívabb diverziós tevékenységre utasította a *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztagot* is. 1944. X. 12-én este a *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* Beregvár és Kishídvég között aláaknázza a vasúti pályát. Az aláaknázott szakaszon áthaladó első szerelvény alatt a vasúti pálya fölrobbant, melynek következtében a szerelvényt húzó mozdonya és hat vagon kisiklott. A vasútvonal kijavítása egy napig tartott. Az osztag a csatlakozókkal együtt 1944 október közepére 139 főre nőtt. Több 25-30 fős akciócsoporthoz (az osztagon belüli „hadrendi” elnevezésük szakasz volt) állítottak fel, melyek saját felderítőikkel, robbantókkal, egészségügyi és élelmezési felelősökkel rendelkeztek, és a központi táborból eltávolodva egyénileg hajtottak végre különböző feladatokat. Így egyszerre több ponton tudtak zavart kelteni, és ez megnehezítette az elhárító erők

hatékony fellépését is. 1944. X. 20-án éjszaka a partizánok összevont támadást indítottak a Bábakúton állomásozó magyar őrszázad ellen. A többnyire idősebb korosztályú, tartalékos legénységen váratlanul ütöttek rajta, elfogtak egy tisztet és 25 honvédet, míg a többiek szétszéledtek. A partizánok két golyószórót, öt géppisztolyt, 28 puskát, 130 kézigránátot és 6 000 töltényt zsákmányoltak.¹¹²

A sikeren felbuzdulva és a Vörös Hadsereg közeledését kihasználva, 1944. X. 23-án este támadást indítottak a Rjapigy községbe beszállásolt honvéd alakulat ellen. A mintegy 100 partizán által automata fegyverek és nagyszámú kézigránáttal végrehajtott váratlan támadást gyorsan megtörte a leharcolt és az arcvonalból kivont csapat ellenállását. Az összecsapásban 16 fő honvéd esett el, 310 fő pedig megadta magát. A partizánok egy géppuskát, hat golyószórót, 38 géppisztolyt, 402 puskát, 800 kézigránátot és 20 000 töltényt zsákmányoltak. Az osztag utolsó nagyobb akciójára 1944. X. 24-én került sor, amikor ismét visszatérve a Latorica jobbpártjára Szentmiklós közelében egy visszavonuló honvéd századdal csaptak össze. A túlerőben lévő, jól felfegyverzett partizáncsoporttal folytatott tűzharcban 40 honvédelelt vagy megsebesült, 20 fő pedig fogságba került. A partizánok 25 főt vesztek. Másnap a Vörös Hadsereg elérte Szolyva térségét. Az osztag működésének 50 napja alatt kisiklatott egy vasúti szerelvényt, felégetett két katonai raktárt, két aknavetőt, két géppuskát és 10 golyószórót, 44 géppisztolyt, 461 puskát, 34 000 töltényt, 1 420 kézigránátot zsákmányolt, 251 fős veszteséget okozott a magyar és német haderőnek és 346 foglyot ejtett.¹¹³

A *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag*nak is támogatást nyújtó *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka 1944 szeptember elejére az osztagát már több akciócsoportra osztotta. Ezeket az akciócsoportokat az osztagon belül századnak nevezték. Embereiből négy akciócsoportot állított fel, melyet 1944 október végére hatra növelt. Az akciócsoportok törzseit a ledobott ejtőernyősök alkották, személyi állományukat a később csatlakozó helyi lakosokkal, szökött katonákkal és hadifoglyokkal töltötték fel. A *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka több akciócsoportot különböző távolabbi térségekbe indított útnak, hogy önálló feladatokat lássanak el. A központi tábortól 40-50 km távolságra tevékenykedő akciócsoportok Uzsoktól Husztig számos helyen zavart tudtak kelteni, ugyanakkor megosztották a partizánok ellen bevethető rendvédelmi és honvédségi erőket. Az egyik ilyen akciócsoport 1944 szeptember elején az Uzsoki hágó előterébe, Fenyvesvölgy-Viharos-Tyiha térségébe vonult. A másik akciócsoport Huszt térségébe indult.¹¹⁴

1944. IX. 10-én *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka értesült róla, hogy újabb tisztogató akció készül ellenük. A Róna-havas körüli stratégiai pontokon német és magyar csapatokat, valamint az ungvári, a munkácsi és a nagybereznai csendőr szárnytól érkező csendőr szakaszokat helyeztek el. 1944. IX. 13-án várták azonban *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* második részlegének érkezését, ezért a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* egyelőre nem vonult át más térségbe, hanem az ejtőernyősök leszállásának biztosítása érdekében, elterelő akciókba kezdtek. Emberei négy különböző körzetben hajtottak végre kisebb támadásokat, hogy a honvédségi és rendvédelmi erők figyelmét megosszák. Két robbantásra került sor a keskenynyomtávú vasútvonalon Kisberezna és Mércse között. A partizánok az Ungvár-Munkács főútvonalon egy honvéd teherautó oszlopra nyitottak tüzet Szerednye közelében. Mivel a támadások egymástól 30-40 km távolságra történtek, az adott terület átfésülése napokra lekötötte a csendőrség és a honvéd karhatalom erőit. Így 1944. IX. 13-án fogadni tudták *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* másik részét. 1944. IX. 17-én, amikor a *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* útnak indult a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* bázisáról a saját működési körzetébe, a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* emberei is elhagyták a régi táborhelyet, és Mokra térségében (Turjavágás ÉK 5 km) telepedtek meg.¹¹⁵

1944. IX. 13-án — kihasználva a repülésre alkalmas időjárást — szovjet részről több ejtőernyős osztag is bevetésre került Kárpátalján. PSZ-47 kétmotoros szállítógép Beregszász körzetében, a várostól délnyugatra dobott le öt fő felderítő feladatot ellátó ejtőernyőst. A visszaúton, Dercen térségében (Munkács D 15–20 km) a repülőgép ismeretlen okból lezuhant. A személyzetéből egy fő meghalt, két főt pedig elfogott az alsókerepeci csendőr őrs járőre.¹¹⁶

1944. IX. 18-án jelentős honvéd és csendőr erők kezdték meg a Róna-havas északi körzeteinek átvizsgálását, hogy felszámolják a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* bázisát. A Perecsnyből érkező egységek Turjaremetétől északi irányban, Nagyturjaszög-Hárs-Kurucvár-Rónafüred felé nyomultak előre. Másik oszlopuk Poroskótól indulva Turjamező-Mezőhuta térségét kutatta át, miközben a partizán osztag törzse éppen a két útvonal között rejtőzött. Északon, a Nagybereznáról induló csapatok egyik oszlopa Viharos-Fenyvesvölgy-Havasköz térségébe vonult, a másik Sóhát-Ungbökkös érintésével déli irányba, Rónafüred felé igyekezett. A szolyvai alakulatok kelet felől, Polenán át Dombostelek-Szarvaskút-Beregforrás térségét szállták meg. Egy további alakulat a Róna-havas északkeleti oldala, Szarvasháza-Hidegrét körzetében biztosított. Vagyis a honvéd és csendőr egységek négy oldalról behatoltak a Róna-havas északi

körzetébe és a hegyi falvakat útba ejtve igyekeztek bekeríteni az osztagot. A partizánok azonban a helyi ruszin lakosoktól tájékozódva kitértek a kereső egységek elől, és a hátukba kerülve kisebb rajtaütéseket hajtottak végre egy-egy alegységük ellen. A mozgósított, mintegy 700 katona és 100 csendőr, az ejtőernyős elhárító szolgálat 200 - 300 emberével kiegészítve sem volt elegendő a mintegy 100 km-es hegyes, erdős terület átfésülésére. Ennyi erővel csak a lakott településeket lehetett ellenőrizni és a nagyobb hegyi utakat lezárni. Az akció 1944. IX. 21-én komolyabb eredmény nélkül zárult.¹¹⁷

A kereső alakulatok megérkezésekor a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* meglapult. A Mokrától északra lévő központi tábor körül körkörös védelmet épített ki. A parancsnoki központ (törzs, hírközpont, ellátó részleg, fegyverműhely, propagandarészleg) két akciócsoport biztosította. Másik három akciócsoport pedig körkörös, mintegy 8-10 km távolságban helyezkedett el. Az egyik akciócsoport Szarvaskút és Turjasebes között, egy másik pedig a Róna-havas déli részén Turjaremete és Antalóc között, egy harmadik pedig Kisturjaszög közelében rendezkedett be, és épített ki állásokat. Az akciócsoportok létszáma 1944 szeptemberében megközelítette, októberben pedig már meghaladta a 100 főt. A *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* széles informátorhálózatot szervezett, hogy a hatóságok, a honvédség és csendőrség minden intézkedéséről időben értesüljön. Amikor 1944 októberben a hadi helyzet alakulása és az erők összevonása miatt a magyar honvédség és a rendvédelmi alakulatok kivonultak egy-egy községből, az osztag parancsnoka azonnal odaküldött egy akciócsoportot, hogy ellenőrzés alá vonja a település környékét.¹¹⁸

A partizánok számára komoly gondot okozott az élelmiszerellátás. Ha nem kaptak a környező falvak lakóitól, akkor betértek olyan községekbe, ahol nem volt csendőrség vagy honvéd alakulat és fegyverrel követeltek élelmet. A partizánok kisebb csoportokban lejártak a Róna-havas déli részére, ahol élelmet szedtek össze, majd visszatértek a 30-40 km-rel északabbra lévő bázisra. A helyi csendőr vagy honvéd járőrök ilyen távolságra nem követték őket, nagyobb kereső akciót pedig néhány gazda vagy vegyesbolt kirablása miatt 1944 őszén a hatóságok már nem indítottak. 1944. IX. 13-án Gombás (Munkács É 15 km) község egyik boltjában jelent meg egy partizán és ételt és italt követelt, majd eltávozott. 1944. IX. 17-én Szerencsfalva (Munkács É 18 km) határában, a terület ellenőrzése közben egy megerősített csendőr járőr nagyobb létszámú partizáncsoportba ütközött. A csendőrök felvették a harcot, és közben Munkácsról erősítést kértek. A tűzharc során a 8/1. ungvári nyomozó alosztály állományába tartozó csendőr életét veszítette. Ugyanezen a napon a Rónahavas északi részén, Havasköz községben 20 fő partizán hét lovat rabolt el a helyi lakosoktól.¹¹⁹

1944. IX. 20-án *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* emberei Szarvasrét község (Poroskó D 5 km) határában kifosztották egy erdőőr házát. A Poroskóról segítségére siető honvéd járőr tűzharcot vívott a támadókkal. Egy partizánt lelőttek. 1944. IX. 24-én a Szarvasréttől 10 km-re, délnyugatra fekvő Patakos községben jelent meg egy kisebb partizán csoport, élelmet, meleg ruhát és dohányt raboltak. A következő rekvirálási kísérlet azonban nem sikerült. 1944. IX. 26-án fegyveres polgárőrök vették fel a harcot az élelemért érkező partizánokkal. Egy fő partizánt lelőttek, egy fő polgárőr megsebesült, a partizánok ezúttal üres kézzel távoztak.¹²⁰

1944. IX. 20-án szállt le a 19 fős *HOMENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* által ellenőrzött területen. Miután kipihenték magukat, feltöltötték a készleteiket és részletesen tájékoztak a térségében fennálló helyzetről, a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* felderítői kíséretében útnak indultak északnyugat irányban, mert kijelölt feladatuk szerint a magyar-szlovák határ területén Nagyberezna-Takcsány, részben szlovák területen kellett tevékenykedniük.¹²¹

1944. IX. 25-re a szovjet csapatok átkeltek a Kárpátok fő gerincén és elérték az Uzsok-Hajasad-Csontos-Révhely (Nagyberezna É 5 km) vonalat. A 30. lövészhadtest elfoglalta az Orosz-hágót, 1944. IX. 30-án pedig a 17. lövészhadtest birtokba vette a Tatár-hágót. A *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* ekkor már 415 főt számlált, és összesen hat, egyenként 50-60 fős akciócsoporttal rendelkezett. Az egyik akciócsoport az Ungvár-Perecseny főútvonal mentén portyázott. Kapuszög település mellett átkeltek az Ung folyón és lesben álltak az országút mentén, majd tüzet nyitottak egy nagyobb teherautó oszlopra, amely a frontra szállított utánpótlást. A támadás után északnak indultak, megkerülték perecsenyt, és Bercsényifalvától északra visszatértek az Ung bal partjára és délkelet felé, Turjaremete irányában haladtak. Nem számítottak ellenségre, de amikor Újszemere község magasságában átgázoltak a Turja folyón, a Perecseny-Szolyva úton akartak átkelni, belefutottak a perecsényi csendőr őrs megerősített járőrébe. A csendőrök tüzet nyitottak a partizánokra. Egy fő partizán meghalt, a többiek visszamehettek az erdőbe.¹²²

Kismogyorósról (Munkács ÉÉNY 15 km) a honvédség élelmezésére magyar honvédek el akartak hajtani egy gulyát. A partizánokkal szimpatizáló ruszin származású bíró értesítette erről *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztagot*. A partizánok csapdát állítottak, amikor a 22 magyar honvéd megérkezett a

településre, heves tüzeléssel fogadták őket. A honvédek nem számítottak fegyveres ellenállásra, ezért harc nélkül visszavonultak. A Kismogyoróstól két km-re, északra fekvő Rosztovatovci településen a partizánok megölték egy erdészt, mert tájékoztatni akarta a csendőröket, hogy merre van a partizánok bázisa.¹²³

A partizánharc más körzetekben is megélénkült. 1944. X. 5-én *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* egyik akciócsoportja Dombó mellett (Máramarossziget É 25 km) rajtaütött a 10/8. számú légvédelmi figyelő őrsön. A hét honvédet lefegyverezték, az őrs-parancsnok szakaszvezetőt és egy honvédet elhurcoltak. A partizánok 1944. X. 9-én Irhóc-Lázi település mellett egy erdei úton vonuló magyar szekérszlopot támadtak meg. A honvéd század felvette a harcot, az összecsapásnak azonban gyorsan véget vetett egy német gépesített egység közeledése, amit észelve a partizánok eltűntek az erdőben. A partizánok sikeresebb akciója volt, amikor az egyik akciócsoportjuk 1944. X. 11-én Úrmező közelében (Técső NYÉNY 7 km) robbantást hajtott végre a Huszt-Máramarossziget vasútvonalon, melynek során egy mozdony, hat vasúti kocsis kisiklott és megrongálódott.¹²⁴

Az osztag egyik akciócsoportja időközben 250 főre gyarapodott. Így az akciócsoporton belül három különítményt hoztak létre. Ez az akciócsoport Sólak és Csontos között felrobbantott egy vasúti szerelvényt, melynek következtében egy mozdony, nyolc nyitott és két zárt vasúti kocsis kisiklott és megrongálódott. 1944. X. 6-án robbantást hajtottak végre a Havasköz-Sóhát közötti keskenynyomtávú vasútvonalon. A front közeledése miatt ezt a vonalszakaszt már nem állították helyre. 1944. X. 12-én Sóhát és Szemere közötti, déli irányba vezető hegyi úton a partizánok felégettek egy fahidat. 1944. X. 13-án egy honvéd század egy nyilaskeresztes századossal az élen bevonult Havasközre. A partizánok 1944. X. 14-én hajnalban megtámadták a honvéd századot. A honvédek közül 32 fő elesett, 17 fő fogságba esett. Ezt követően egy partizán akciócsoport maradt a faluban, a többiek a Vörös Hadsereg egységei elé indultak. 1944. X. 28-án beolvadtak a 761. lövészezredbe. Az egyesüléskor a Havasköz térségében táborozó partizánok két géppuskával, hat golyószóróval, három géppisztollyal, 116 puskával, egy aknavetővel, 10 pisztollyal rendelkezett. A Vörös Hadseregnek 274 foglyot adott át.¹²⁵

TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag élelmiszerbegyűjtő akciói a Róna-havason tovább folytatódtak. 1944. X. 10-én ismét Patakosra (Ungvár K 18 km) tört be egy nagyobb partizán csoport. A térségbe kivezényelt csendőrök és honvédek hosszabb tűzharcot vívtak a jól felfegyverzett ellenséggel szemben. A harcban négy fő csendőr elesett egy fő megsebesült, három fő pedig a partizánok fogságába esett, őket elhurcolták. Ugyanezen a napon a partizánok ettől a helytől 15 km-re, északra, Turjavágáson raboltak élelmiszert, 1944. X. 16-án pedig a 10 km-re, északnyugatra fekvő Antalócon rekviráltak ennilót.¹²⁶ A lakosság folyamatos zaklatása miatt a hatóságok még egy kísérletet tettek, hogy távozásra kényszerítsék a Róna-havas déli körzeteibe betörő partizánokat. 1944. X. 18-án kisebb létszámú honvéd és csendőr alakulatokat helyeztek ki a térség településeire. A következő napokban azonban a front közeledését kihasználva, a partizánok megtámadták ezeket az alakulatokat. Turjasebes és Patakos településeken éjszaka rajtaütöttek. Patakoson a honvédek éberek voltak, lövöldözés kezdődött, melynek során két partizán meghalt. Turjasebesen viszont váratlanul, a vendéglőben vacsorázva érte a támadás az ott lévő, csendőrökkel megerősített honvéd szakaszt. A partizánok hangtompító puskával lelőtték az őrt és kézigránatokkal árasztották el a vendéglőt. Több honvéd és csendőr meghalt, illetve megsebesült. Két nappal később kiűrtette a körzetet, mert az arcvonal már csak néhány kilométerre húzódott.¹²⁷

1944. X. 23-án egy honvéd utász szakasz érkezett Turjavágásra. A szakaszt a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* három akciócsoportja bekerítette. Meg akarták szerezni az utászoknál lévő robbanóanyagot. Megadásra szólították fel őket, a honvédek ellenálltak, de a nagyobb tüzerő legyőzte őket. Több katona elesett vagy megsebesült. A partizánok kilenc foglyot ejtettek, akikkel a táborukba vitték a robbanóanyagot. Az összecsapásban egy fő partizán is megsebesült.¹²⁸

1944. X. 26-án, amikor a szovjet csapatok bevonultak Munkácsra, a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* azt a parancsot kapta, hogy küldjön partizánokat a Munkács-Ungvár közötti főút közelébe, hogy megzavarják a magyar és német csapatok visszavonulását. Az osztag három akciócsoportja Alsószlatina térségében (Ungvár DK 15 km) bekerítettek egy leharcolt magyar honvéd zászlóaljbat. Rövid tűzharc után a honvédek feladták a küzdelmet, egy részük elmenekült, sokan a partizánok fogságába estek. A Beregszőlős-Cserhát közötti erdei úton (Munkács ÉK 8 km) a partizánok tüzet nyitottak egy tüzérségi oszlopra. A honvédek rövid ellenállás után a lövegeket hátrahagyva a főútvonal felé elmenekültek. Az ütöképes csendőr alakulatok fronton való alkalmazását és kivérzését kihasználva, illetve a szovjet csapatok gyors közeledésére építve a nagy létszámú partizán osztagok szabadabban mozogtak és aktívabb tevékenységet folytattak. A *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* 1944 október végére már 883 főből állt, akik 13 akciócsoportba szerveződve hajtottak végre akciókat, és mintegy 600 szimpatizáns civil lakos támogatta őket titokban. Fegyverzetükbe hét géppuska, 24 golyószóró, 141

géppisztoly, 657 puska, 39 pisztoly, két aknavető és mintegy 100 000 töltény tartozott, és egyéb katonai felszerelés mellett hat rádióállomással rendelkeztek.¹²⁹

A szovjet főerőkkel szemben azonban a könnyű fegyverzetű csendőr alakulatoknak nem volt reális esélye. Az ungvári tanzászlóalj két századát 1944. X. 6-án riadóztatták, alárendelték az 1. hadsereg 13. hadosztályának, és azonnali menetparancsot kaptak, hogy vonuljanak fel a Vereckei-hágó védelmére. A 130 fős századok fegyverzete egy géppuska, három golyószóró, 15 géppisztoly, 110 puska és 12 pisztoly, valamint 500 kézigránát volt. 1944. X. 7-8-án a csendőrök Alsó- és Felsőverecke települések körzetében harcoltak a nagy túlerőben lévő páncélosokkal támogatott szovjet erőkkel, majd 1944. X. 8-án visszavonultak az Árpád-vonalba, ahol 1944. X. 10-ig folytatták a küzdelmet. Mivel elfogyott a lőszerük, az állásokat fel kellett adniuk. Miután azonban lőszerutánpótláshoz jutottak, visszafoglalták korábbi állásaikat, és a kivonásukig kitartottak. Az 1944. 7. és 1944. X. 17. között zajló, 10 napos egyenlőtlen harcban a csendőr zászlóalj 50%-os veszteséget szenvedett. A következő napokban az 1. század Munkács előterében rendezkedett be védelemre, a 2. századot pedig kivezényelték a Borló-hegység partizánjai elleni tisztogató akcióra. Egy héttel később a két század Ungvár védelménél újra egyesült. 1944 október végén a zászlóalj parancsot kapott, hogy a megmaradt csendőröket indítsa útnak Budapestre. Ekkorra azonban az eredeti személyi állománynak már csak 20-25%-a volt harc képes. A főváros védelme során ezek nagy része is elesett.¹³⁰

1944. X. 14-én és 15-én a *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* megérkezett Kárpátaljára, amelyet még 1944. IX. 25-én Szvjatosinóban állították össze. 1944. X. 6-tól azonban az északkelet-magyarországi ejtőernyős bevetések irányítását átvette a 4. Ukrán Front Partizán Törzse vette át, ezért az osztag tagjait vonaton Sztanyiszlavba küldték. Feladataikat a Sztanyiszlav közeli oprisovcei partizánbázison határozták meg számukra.¹³¹ Az osztag személyi állománya eredetileg 29 főből állt (20 magyar és kilenc szovjet) közülük végül 14 magyar és kilenc szovjet partizán került bevetésre. Az osztag működési területének a Kassa és Sárospatak közötti területet, a Zempléni hegység térségét jelölték ki, feladata katonai felderítés, propaganda és agitáció a lakosság körében és a közlekedési hálózat elleni robbantásos akciók végrehajtása volt. Mivel az ebbe a térségbe ledobott osztagokat a magyar rendvédelem szinte azonnal felszámolta, a *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztagot* biztonságos helyen, a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* által ellenőrzött területen földre. Ez azonban mintegy 100 km-re volt a Zempléni hegységtől.¹³²

A 4. Ukrán Front Partizán Törzse előzetesen értesítette a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztagot* a *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* érkezéséről. A *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka felderítőket küldött ki a leszállási zónát övező körzetbe, hogy összeszedjék az esetleg elsodródó ejtőernyősöket. Az első részleg, 20 fő a Róna-havason szállt le Nádaspatak térségében (Munkács ÉÉK 25 km). Hárman közülük a földet éréskor lábukat törték, kettejük pedig messzebbre sodródott, de néhány órán belül mindenkit megtaláltak. Másnap este egy újabb repülőgép érkezett, amely a csoport hátra maradt négy tagját, és nagyobb mennyiségű felszerelést, robbanóanyagot, lőszer, élelmiszert hozott a *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztagnak*, amely két napot a táborában töltött, majd 1944. X. 18-án este, a sérülteket hátrahagyva Sárospatak felé indult.¹³³

Árok község közelében a csoport beleütközött az ókemencei csendőr őrs megerősített járójába. Bár a partizánok fölényben voltak igyekeztek kitérni a további harc elől. Az erdőn keresztül végrehajtott éjszakai menet során öt fő elszakadt a többiektől, magukra maradvá felhúzódtak a hegyekbe. Elsősorban a helyi lakosság körében folytattak propaganda tevékenységet. Egy Kelet-Szlovákiában működő partizán osztag felderítőivel összetalálkoztak, és egy időre csatlakoztak ehhez az osztaghoz, így ki tudták egészíteni a készleteiket. A *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztagtól* lemaradók azonban nem akarták elhagyni Ungvár körzetét. Ezért amikor 1944. X. 15-én tudomást szereztek arról, hogy idősebb korosztályhoz tartozó póttartalékos őrszakasz a közelben teljesített szolgálatot, rábeszélte őket, hogy adják át a fegyvereiket és menjenek haza. Csatlakozó helyi lakosokkal és néhány katonaszökevényel a leszakadt partizánok száma 1944. X. 20-ra már 35 főre növekedett. 1944. X. 28-án találkoztak a Vörös Hadsereggel.¹³⁴

A *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* kettészakadásával az osztag fő ereje is nehéz helyzetbe került, mert a leszakadók ismerték a biztonságos útvonalat és azokat a konspirációs kapcsolatokat, akiknek segíteni kellett volna abban, hogy eljussanak Sárospatakig. Mivel nem lehetett tudni, hogy a leszakadókat nem fogták-e el, és az Ungvár-Perecsény út mentén — amelyen át kellett volna kelniük — erős volt a katonai jelenlét, ezért az osztag parancsnoka úgy döntött, hogy egyelőre nem mennek tovább, hanem Rohonca (Ungvár ÉK 10 km) körzetében maradnak. Felvették a rádiókapcsolatot a 4. Ukrán Front Partizán Törzsével, amely jóváhagyta a döntését és az Ungvár-Perecsény közötti katonai forgalom megfigyelésére utasította az osztagot.¹³⁵ 1944. X. 10-én *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* felderítői szovjet területre igyekvő, 50 fős szlovák katonai alakulattal találkoztak, amely a csehszlovák

hadtesthez akart csatlakozni. Néhány partizán átkísérte a szlovák katonákat a határon. A partizánok sok időt fordítottak a propagandára, a helyi ruszin lakosság meggyőzésére, hogy forduljanak szembe a magyar és német hatóságokkal. Többen csatlakoztak az partizánokhoz, melynek létszáma 1944 október közepére 70 főre nőtt. 1944. X. 18-án összecsapásra került sor a partizánok, illetve honvéd-csendőr vegyesjárőr között. A tűzharcban egy fő partizán elesett, az osztag parancsnoka pedig megsebesült, így annak vezetését a helyettese vette át.¹³⁶

A partizánok felderítették, hogy Rohoncán 10 honvédből álló rajt szállásoltak el. 1944. X. 20-án 13 partizán lement a faluba ahol bekerítették és lefegyverezték a honvédeket. Utána élelmiszert rekviráltak a lakosságtól. Két honvéd azonban nem tartózkodott a körletben, visszatérve észlelték a partizánokat, a szomszédos Felsődomonyára siettek és jelentették az esetet. Hajnalban két német szakasz érkezett Rohoncára. Rövid tűzharc után a partizánok a zsákmányolt élelemmel és fegyverekkel (egy golyószóró, két géppisztoly, öt puska) elvonultak. A németek nem üldözték őket a hegyekben, a partizánok mégis úgy döntöttek, hogy egyelőre visszatérnek a Róna-havas belsejébe. Néhány nappal később egy visszavonulóban lévő leharcolt honvéd zászlóalj trénozslópa haladt el Nádaspatak közelében. partizánok aknákat telepítettek az útra, lesállást foglaltak, és rajtaütöttek a 48 emberből álló oszlopon. Az aknák robbanására és a géppisztolytűzre a honvédek szétfutottak az erdőben. A partizánok több foglyot is ejtettek, akiket kikérdeztek, és a szerzett információkat továbbították Sztanyiszlavba. Ekkora az osztag létszáma csatlakozó katonákkal és a helyi lakosokkal együtt mintegy 30 főre emelkedett.¹³⁷

1944. X. 20-án átkeltek az Ung folyón, és Ungvár közelébe húzódtak. 1944. X. 22-én Ungdaróc közelében (Ungvár DNY 3 km) robbantást hajtottak végre, megrongáltak egy kisebb vasúti hidat. 1944. X. 24-én éjszaka támadást intéztek a városi villanytelep ellen. A telepen éjszaka négy fős őrség tartózkodott, két fő német katona és két fő német szolgálatban álló hucul. A partizánok előző nap rábeszéltek a két hucult, hogy robbantsák fel a telep 600 kW teljesítményű dinamóját, amit azok a szovjet csapatok közeledésének hatására meg is tettek. Az akciónak azonban sok értelme már nem volt, ugyanis két nap múlva a Vörös Hadsereg bevonult Ungvárra, és az áramkiesés már nekik okozott gondokat. A partizánok 1944. X. 24-én még parancsot kaptak arra, hogy vonuljanak Csap körzetébe és ott folytassanak diverziós tevékenységet. Erre azonban már nem került sor. A szovjet csapatok előrenyomulása folytán, 1944. X. 28-án a partizánok találkoztak a Vörös Hadsereggel.¹³⁸

A Kárpátalján harcoló 12 fős *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* eredeti létszáma, a bevetés időszakában 166 főre gyarapodott. Tevékenységük során mintegy 1 200 főt tudtak bevonni a fegyveres harcba, és közel 1 500 szimpatizáns támogatta őket, elsősorban az ukrán és ruszin lakosság köréből.¹³⁹

Partizántevékenység a Felvidéken

Az Észak-Magyarországon és a Felvidéken folyó partizántevékenység számára fontos háttérrel jelentett, hogy 1944 nyarán szovjet részről jelentős partizánereket vetettek be szlovák területen, kiaknázva a magasabb hegységek és nagyobb erdőségek adta lehetőségeket. 1944 nyarán 24 szovjet ejtőernyős partizán osztagot dobtak le Szlovákiában, megközelítőleg 400 fővel. Ezek célja a felderítő és diverziós tevékenység mellett a szlovák lakosság mozgósítása volt a németellenes harcra. A szovjet ejtőernyős partizán osztagok jelentős szerepet játszottak az 1944. VIII. 29-én kirobbanó szlovák nemzeti felkelés előkészítésében és katonai megszervezésében. A Besztercebánya-Liptószentmiklós-Breznóbánya térségében működő szovjet ejtőernyős partizán osztagok közül a három legjelentősebb — *JEGOROV szovjet ejtőernyős partizán osztag*, *VOLJANSZKIJ szovjet ejtőernyős partizán osztag* és *VELICKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* — tevékenységei magyar területeket is érintett.¹⁴⁰

A 22 partizánból álló *JEGOROV szovjet ejtőernyős partizán osztagot* 1944. VIII. 6-án vetették be, és 1944. VIII. 28-án már több mint 600 főt számlált. A 15 fős *VOLJANSZKIJ szovjet ejtőernyős partizán osztag* 1944. VIII. 6-án szállt le Szlovákiában és 1944. VIII. 28-án már 500 fővel, 1944. IX. 14-én pedig már 1 384 fővel rendelkezett, ekkor elnevezték magukat a „Szlovákok szabadságáért” dandárnak. A 11 fős *VELICKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* 1944. VIII. 7-én ért földet a Felvidéken és 1944. VIII. 28-án már 360 főre gyarapodott, 1944. X. 1-jén pedig az osztag létszáma már meghaladta az 1 000 embert. 1944 október elején, szlovák területen hat jelentősen megerősödött szovjet ejtőernyős partizán osztag és 20 kisebb önálló szovjet ejtőernyős partizán osztag tevékenykedett összesen 15 845 főnyi létszámmal. 1944 november végére a szovjet ejtőernyős partizán osztagok személyi állománya elérte a 17 009 főt. 1944. október-november folyamán a partizánok 12 596 ellenséges katonát kapcsoltak ki a harcokból (halott, sebesült, fogoly) 47 vasúti szerelvényt siklaltak ki, 20 harckocsit, 22 repülőgépet, 260 gépjárművet semmisítettek meg, 22 vasúti 30 közúti hidat és áterezst robbantottak fel.¹⁴¹

A PUT a magyar kommunista vezetők javaslatai nyomán 1944 augusztusától fokozott figyelmet fordított az észak-magyarországi bánya- és ipartelepek térségében a partizántevékenység

megszervezésére. ROSENFELD (RÁKOSI) Mátyás és társai azt állították, hogy a Salgótarján-Ózd-Diósgyőr körzetében kibontakozó partizán mozgalom mozgósítani fogja az ottani németellenes érzelmű munkásságot, ami a haditermelés érzékelhető visszaesését eredményezheti, illetve az ország egyetlen gerillaharcra alkalmas, hegyes, erdős régiójában jelentősebb fegyveres ellenállást teremthet. Mivel a szovjet katonai vezetés már számolt a szlovák nemzeti felkelés kirobbanásával, ezért a PUT is hasznosnak ítélte, ha a Szlovákiával szomszédos salgótarjáni, ózdi és diósgyőri körzetben nagyobb partizánbázist sikerül kiépíteni. A magyar kommunista vezetők által festett képnek azonban nem volt reális alapja. A viszonylag jól járható hegyek és az egybefüggően nem túl nagy, könnyen áttekinthető erdők nem kedveztek a magyarországi partizánharc számára, és a lakosság, még a nagyipari munkásság sem fogadta túlzott bizalommal a szovjet ejtőernyősöket.¹⁴²

1944. VIII. 8-án nyolc magyar és öt szovjet partizánból álló *SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* került bevetésre Tarnalelesz közelében (Ózd DNY 20 km).¹⁴³ Feladatuk olyan központi bázis kiépítése volt, ahol újabb csoportokat és hadianyagot fogadhattak és agitációs tevékenységet fejthettek ki a térség munkásai körében, ellenállásra, szabotázs tevékenységre mozgósíthattak, felderítési információkat gyűjthettek a körzetben működő hadiipari üzemekről, illetve diverziós tevékenységet is megvalósíthattak, elsősorban a közlekedési útvonalak, a hadiszállítások ellen.¹⁴⁴ Az osztag földet érésükkor több ejtőernyős fákra zuhant és megsérült, az utolsóként ugró három fő pedig észak felé messze elsodródott és a hegyvonulat másik oldalán, Domaháza közelében szállt le, a többiektől 15 km-re. A partizánok kézre kerítésére a hatóságok nagy erőket mozgósítottak, két század honvédet, egy szakasz csendőrt a VII. miskolci csendőr kerület ózdi szárnyától, és az ejtőernyős-elhárító szolgálat helyi alakulatait, melyek lezárták a leszállási hely körzetét. 1944. VIII. 10-én a járdánházai erdészlak közelében a kutatást végző 12 honvéd és az ózdi csendőr szárny 1. szakaszának 11 csendőre rátalált az ejtőernyősökre. A kialakuló tűzharcban két fő partizán megsebesült. Menekülés közben a partizánok felszerelésük nagy részét eldobálták. 1944. VIII. 11-én a honvédek elfogták az osztagtól elszakadt három főt. 1944. VIII. 12-én heves tűzharc bontakozott ki a kereső alakulatok és az ejtőernyősök között Dobronya-Padostető térségében, de partizánok automata fegyvereikkel fel tudták tartóztatni az üldözőket, és ismét egérutat nyertek.¹⁴⁵

1944. VIII. 17-én a *SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka két társával felderítésére indult, de a Domaháza-Hangony műút térségében, Laczópadjánál tűzharcba keveredtek. Mindhárman megsebesültek, közülük két fő később belehalt sérüléseibe, a könnyebben sérült parancsnok visszamenekült az erdőbe. A magára maradt csoporton belül vita alakult ki. A magyarok el akartak rejtőzni, hogy kivárhják a felkutatásukra indított keresőakciók befejezését, a szovjetek viszont a biztonságosabb szlovák területekre akartak átvonulni. Az osztag szétesett, a magyarok elszéledtek, próbáltak hazajutni, a szovjetek pedig észak felé indultak, és többnapig gyaloglás után a szlovák partizánok által ellenőrzött területre értek, ahol csatlakoztak a *JEGOROV szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz*.¹⁴⁶

1944. VIII. a PUT erősítést küldött a *SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* számára, nem tudva, hogy az egység már nem létezik. Domaháza-Gesztete térségében négy szovjet és nyolc magyar ejtőernyős ereszkedett le. A *SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* felkutatása céljából a körzetben tartózkodó ózdi csendőrök az újonnan leszállt partizánok keresésére indultak. Másnap megtalálták őket és heves tűzharcban hat partizánt megöltek, hat főt pedig elfogtak.¹⁴⁷

1944. VIII. 30-án, Feleden igazoltatás során egy csendőr járőr letartóztatta a *SZŐNYI szovjet ejtőernyős osztag* egyik tagját. 1944. IX. 2-án pedig a rudabányai csendőr őrs elfogta a *SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* hazatérő két tagját. Az osztag-parancsnok három hétig egyedül kóborolt a környéken, a helyi lakosoktól szerzett élelmet, tanyák gazdasági épületeiben húzta meg magát éjszakára. 1944. IX. 7-én hajnalban az ózdi csendőr szárny 2. szakasza és a hangonyi csendőr őrs személyi állományába tartozó nyolc csendőr a Kissikátor melletti Macska-tanyán rajtaütött a bujkáló partizánon és mivel ellenállást tanúsított, lelőtték, így az osztag maradványát is felszámolták.¹⁴⁸

1944. VIII. 29-én, jelentős szovjet közreműködéssel kirobbant a szlovák nemzeti felkelés. A szovjet hadvezetés 1944. IX. 8-án megindította a Kárpátok-Dukla hadműveletet, melynek célja a Duklai szoroson áttörve Kelet-Szlovákia, Eperjes térségének elfoglalása volt. Az offenzíva főcsapást az 1. Ukrán Front 38. hadserege és a 4. Ukrán Front 1. gárdahadseregének részei mérték. A szovjet hadvezetés remélte, hogy a szlovákiai felkelés, a Felvidéken működő nagyszámú partizán osztag komolyabb segítséget tud nyújtani a Vörös Hadsereg előrenyomulásához, naprakész felderítési adatokkal, az ellenség hadiszállításának akadályozásával, a közbiztonság megzavarásával és annak helyreállítására nagyobb fegyveres erő hátországbeli lekötésével. Ezért a PUT újabb ejtőernyős partizán osztagokat dobott le a Felvidéken. Az új osztagok egy része a felkelők által elfoglalt területen, viszonylagos biztonságban érhetett földet, és rövid pihenés és felkészülés után indult útnak a saját feladata teljesítésére. 1944. IX. 1-jén került bevetésre a 39 főből — magyar, osztrák, cseh, szlovák, orosz és ukrán származású katonákból

— álló *SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag*, amely Szepesapátka (Kassa ÉNY 15 km) körzetében ért földet, a *MARTINOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* által ellenőrzött területen. Az osztagot három részletben dobták le a Felvidéken.¹⁴⁹

Az első csoportban hét szovjet és hét magyar ugrott.¹⁵⁰ A leszállásnál egy fő megsérült, fennakadt egy fán, és amikor elvágta az ejtőernyő köteleit, lezuhant a földre, mindkét lábát eltörte. Reggel eszméletlen állapotban találtak rá a többiek. Az orvos sinbe tette, és ideiglenesen egy erdészházban helyezték el. Később magukkal vitték a felkelők egyik repülőterére és egy hadianyagot hozó szovjet szállítógépen visszaküldték Kijevbe. A *SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag*, második része 1944. IX. 13-án, a harmadik része pedig 1944. IX. 16-án szállt le ugyanabban a körzetben. 1944 októberben a felkelés ellen harcoló német csapatok nyomása jelentősen megerősödött, ezért a *SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag*, nyugatra vonult, Breznóbánya térségébe, és a várostól délre, hét km-re, Feketebalogon rendezkedett be. 1944. X. 15-én az osztag már 104 főből állt. 1944 november végére pedig létszámuk 303 főre gyarapodott, köztük 71 fő volt magyar.¹⁵¹

1944. XII. 2-án a csoport kiszabadította a Szinóbányán (Losonc É 15 km) állomásozó munkaszolgálatos zászlóalj 300 tagját. Foglyul ejtettek a keretből 15 honvédet, felvették az egyenruhájukat, és így agitálták a keret többi tagját, hogy nincs értelme a fegyveres ellenállásnak. A keretlegénységet végül lefegyverezték, a munkaszolgálatosok közül 80 fő csatlakozott a *SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz*, a többiek szétszéledtek. Ezt követően a magyarokból század elnevezéssel önálló akciócsoportot állítottak fel. Az osztag egy másik, ugyancsak század elnevezésű akciócsoportjában mintegy 50 fő magyar partizán harcolt. 1945 januárjában a *SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* dandárrá nevezte át magát. Az alakulat állományába 1945. I. 10-én 485 fő szlovák, 355 fő orosz, ukrán és 174 fő magyar partizán tartozott.¹⁵²

A magyar kommunista vezetés szorgalmazására a PUT továbbra is foglalkozott az észak-magyarországi iparvidéken létrehozandó partizánbázis gondolatával. A *SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* és az utánpótlásként ledobott osztag sorsáról Kijevnek még nem volt világos képe, ezért újabb bevetést határoztak el. A szvjatosinói táborban 1944 szeptember elején arra készültek, hogy hét orosz, 15 szlovák és cseh partizánból álló osztagot dobjanak le szlovák területen. ROSENFELD (RÁKOSI) Mátyás és a *NÓGRÁDI szovjet ejtőernyős partizán osztag* azirányú sürgetésére azonban, hogy Észak-Magyarországon mielőbb épüljön ki egy partizánközpont, a PUT parancsnoka úgy döntött, hogy a *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztagot* inkább Magyarország területén fogja bevetni. Tervezték további osztagok ledobását is a Salgótarján-Ózd-Diósgyőr hadiipari centrum körzetében. A *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* sikeres bevetése esetén bevetették volna Salgótarján térségében a *SÓLYMOSI szovjet ejtőernyős partizán osztagot* is, továbbá Ózd közelében a *PALÁSTI-HARSÁNYI szovjet ejtőernyős partizán osztagot*, valamint Diósgyőr határában pedig a *MARKOVICS szovjet ejtőernyős partizán osztagot*. 1944. IX. 2-án *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka utasítást kapott arra, hogy a partizániskola növendékeiből állítson fel három 20 fős osztagot, úgy, hogy a törzs-parancsok, a felderítő-parancsnok, a robbantó, a rádiós és az egészségügyi személyzet minden egységben orosz legyen, a többiek pedig magyarok. Az elképzelés az volt, hogy a három osztagot egymás után bevetve egy nagyobb bázist alakítanak ki Salgótarján-Ózd-Miskolc-Eger térségében.¹⁵³

A *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* feladata, részben az volt, hogy készüljön fel további ejtőernyős osztag fogadására, folytasson folyamatos felderítést a helyi hadiipar tevékenységéről. Emellett, hajtson végre diverziós akciókat a közúti és vasúti szállítás, illetve a helyi közigazgatás, csendőr őrsők, és honvédségi létesítmények ellen, valamint folytasson széleskörű agitációs tevékenységet a lakosság körében, és vegyen rá minél több embert, hogy csatlakozzon a partizánokhoz. Az osztag orosz tagjai nem örültek az új feladatnak, hogy nem szlovák területen kerülnek ledobásra, ahol több támogatásra számíthatnának és tudnának kommunikálni a helyi lakossággal. A szovjet ejtőernyős osztag parancsnoka 1944. IX. 5-én személyesen igyekezett meggyőzni őket arról, hogy a magyar lakosság is szimpátiával fogadja majd őket. A *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* elsőként bevetésre kerülő csoportjába nyolc szovjet és 13 magyar tartozott.¹⁵⁴ A magyar és az orosz részleg tagjai nem ismerték egymást, csak a bevetés előtt találkoztak, és nyelvi akadályok miatt a tolmács kivételével beszélni sem tudtak egymással. A magyar részleg parancsnoka a saját embereit sem ismerte, három nappal a bevetés előtt találkozott velük először. Az ejtőernyősök felszereléséhez egy golyószóró, 20 géppisztoly (háromhárom tárral), egy távcsöves, hangtompítós puska négy pisztoly és 40 kézigránát tartozott. A ruházatuk vegyes volt, magyar és orosz ruhadarabokat egyaránt viseltek. A *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnokát amerikai dollárral, a magyar részleg parancsokát pedig német márkával látták el (főként élelmiszervásárlási céllal), pengőt viszont egyikük sem kapott.¹⁵⁵

1944. IX. 7-én a *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* két PSZ-4747 szállítógéppel indult útnak Kijevből. Az egyik gépen tartózkodott az osztag parancsnoka és öt orosz, valamint négy magyar partizán. Ez a gép szállította az ejtőernyős zsákba a robbanóanyagot, a tartaléklőszert, az élelmiszert és az egészségügyi felszerelést is. A második gépen kapott helyet kilenc magyar, valamint két orosz partizán. A tervek szerint a ledobás centruma Istenmezeje lett volna (Salgótarján K 20 km), bár a célterület alaposabb helyismeret nélkül találmásra választották ki a térképen. Az első gép a front felett erős légvédelmi tüzet kapott, valamelyest eltért az útiránytól, és a tervezettől 14-15 km-re, délkeletre, a Tarnalesz-Fedémes-Egerbocs-Szúcs által határolt erdős területen dobta le az ejtőernyősöket. Már ugrás előtt baleset történt a gépen, az osztag részeg felderítő parancsnoka ráesett az egyik magyar partizán lábára, akinek így sérülten kellett ugrania. A földet érés után nem találtak meg két partizánt és az egyik ejtőernyős zsákot sem. A megtalált zsákot pedig el kellett ásniuk, mert 4 ember kellett volna a cipeléséhez. Elvesztették továbbá a rádió tartalék telepjeit is, így nem sikerült kapcsolatba lépniük Kijevvel. Az ejtőernyősök leszállását a hatóságok azonnal felfedezték, és mozgósították az ejtőernyős-elhárító szolgálatot, az Egerben állomásozó gyalog zászlóalj, illetve a körzet csendőr őrszeit, mindenképp a tarnaleszi és az egercsehi őrsöt.¹⁵⁶

Az egyik ejtőernyős partizán felszerelését hátrahagyva megkísérelte eladni az ejtőernyőjét az aranyosi útkaparónak, hogy ételt és italt vehessen az árán. Az útkaparó bejelentése nyomán az egercsehi csendőr őrs járőre a leszállást követő egy-két órán belül elfogta a partizánt. Az üldözés miatt az osztag folyamatosan menekült, ÉK irányában. A sérült lábú partizán és két magyar társa lemaradt az oroszoktól. Mivel a sérült magyar partizán egy idő után már nem tudott menni, külön-külön próbáltak elrejtőzni az erdőben. Az osztag-parancsnok és négy embere tűzharcba keveredett a csendőrökkel és a honvédekkel. A rádiós súlyos sebesülten hátra maradt, a parancsnok és három fő viszont ki tudott törni a bekerítésből. A terület átfésülése során az egercsehi csendőr őrs járőrei elfogtak két partizánt és bevitték Egercsehibe. Egyikük másnapra belehalt a sebesülésébe. 1944. IX. 9-én az egri helyőrség egyik alegysége elfogta az erdőben bujkáló partizánok egyikét, és mint áruló katonaszökevényt a helyszínen agyonlőtték. A honvédek megtalálták az osztag ejtőernyőit, a felszerelést tartalmazó zsákot, a rádiót, és azokat bevitték Egercsehibe. A partizánharcban járatlan honvédek több alkalommal is tüzet nyitottak a keresésben résztvevő más honvéd alakulatokra. Ennek során egy honvéd életét vesztette.¹⁵⁷

1944. IX. 10-én *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* egyik bujkáló és éhező tagja bement egy házba Egercsehiben. Adtak neki enni, de rábeszélyt, hogy jelentkezzen önként a csendőrségen, mert az őrs-parancsnok korrekt ember. A partizán feladta magát. Nem esett baja, 1944. IX. 11-én beszállították Miskolcra, a 7. csendőr kerület nyomozó alosztályára. Ugyanezen a napon az osztag parancsnoka a megmaradt három emberével Egercsehitől ÉK irányban öt-nyolc km-re, Bekölce, Balaton községek körzetében rejtőzött. Ezt követően nyugat felé indult, Istenmezeje-Váraszó térségébe, a ledobás tervezett helyére. 1944. IX. 11. és 1944. IX. 16. között ott szerették volna megtalálni a második gépen érkező partizánokat. A salgótarjáni határvadász zászlóalj alegységei azonban folyamatosan kutatták a környéket, ezért a partizán osztag már ledobott és megmaradt része mivel újonnan érkező társaik nyomát sem találták, ezért szlovák terület felé indultak, és északkeleti irányában elhagyták Magyarországot.¹⁵⁸

KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag második részét szállító repülőgép az első gép után egy órával indult Kijevből. Ez a gép is erős légvédelmi tüzet kapott a front térségében, ezért a ledobás a tervezett helytől 20 km-re, északra, Gesztete-Ajnácskő térségében történt. Egyikőjük fennakadt egy fán és súlyos sérüléseket szerzett, eltört a bordája. Egy másik partizán is egy fára zuhant, mire levágta magát és lejutott a földre megsérült a lába és eltört a keze. Mások is fákra érkeztek, de szerencsésebbek voltak, és épen jutottak le a földre. Az osztag újonnan érkezett részének a vezetője — miután megállapította, hogy hol vannak — délre indította a partizánokat a tervezett ledobási helyükre, hogy egyesüljenek a másik részleggel. A vonuló partizánok beleütköztek a gesztetei főjegyző által vezetett kisebb ejtőernyős-elhárító alakulatba, amely néhány vadászból, erdőőrökből, és leventékből állt. Lövöldözésre nem került sor, a főjegyző csapata látva az automata fegyverekkel felszerelt csoportot, gyorsan visszavonult. Visszaérve a faluba azonnal értesítette a feledi csendőr őrsöt és erősítést kért tőlük. A partizánokat az erdőkerülő vezette át egyik erdőből a másikba, hogy észrevétlenek maradjanak. Időközben két erdész megtalálta a sebesült partizánt és jelentette a feledi csendőr őrsnek. 1944. IX. 8-án elfogták a sebesültet és az egyik fán fennakadt partizánt is. Két partizán a többiekől még északabbra ért földet, mert az ugrás előtt egyikük meggondolta magát és nem akarta elhagyni a gépet. Az orosz személyzet némi huzavona után egyszerűen kilökte a szállítóból.¹⁵⁹

1944. IX. 10-én a *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* újonnan érkező része Zabar község mellett táborozott. Egyikőjük bement a faluba, hogy élelmet szerezzen, de nem ment vissza társaikhoz. Mivel reménytelennek látta ezt az erdei küzdelmet, civil ruhát szerzett és hazament Újpestre, ahol saját

ellenálló csoportot szervezett. Az üldözők éjszaka utolérték az osztag újonnan érkezett részét, akik rövid tűzharc után déli irányba menekültek. A két orosz elszakad tőlük. Már korábban is volt némi vita, mivel az oroszok a jobb feltételeket nyújtó szlovák területek felé akartak menni, míg magyar partizánok Magyarországon akart maradni. Az oroszok ezért önállósították magukat, és át is jutottak Szlovákiába. Az egyik magyar partizán szintén leszakadt és eltévedt, 1944. IX. 11-én hajnalban elfogták a csendőrök.¹⁶⁰

Az osztag maradék magyar részlege immár négy emberből állt, akik 1944. IX. 13-án Istenmezeje térségébe értek. Nem tudhatták, de ekkor voltak a legközelebb az osztag többi részéhez, alig öt-hat km-re. Amikor bementek egy tanyára élelemért, a helyiek értesítették a csendőrséget. A pétervásári csendőr őrs hat fős megerősített járőre hamarosan elfogta a partizánokat. 1944. IX. 15-én Miskolcra vitték őket a csendőr kerület nyomozó alosztályához, kihallgatásra. A foglyok később Budapestre, majd Komáromba kerültek, onnan decemberben Németországba indították őket egy nagyobb transzporttal, de öt fő megszökött. Egy fő partizán Sopronkőhidára, három partizán pedig német táborba került és valamenynyien túléltek a háborút.¹⁶¹

A 21 fős *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztagot* hat nappal a bevetés után már teljesen felszámolták. Mindössze öt fő orosz tudott szlovák területre menekülni és két magyar partizánnak sikerült elrejtőzni Magyarországon. 1944. IX. 25-én a miskolci 7. csendőr kerület nyomozó alosztálya körözést adott ki a még szökésben lévő partizánok ellen. Tájékoztatásul közreadta a rendvédelmi szervezetek és a helyi hatóságok számára további 169 olyan ember nevét, akik hadifogságba estek, és valószínűleg antifasiszta iskolába vagy partizánképzésre jelentkeztek, így várhatóan a közeli jövőben ejtőernyős bevetésre kerülhetnek magyar területen.¹⁶²

1944. IX. 8-án az 1. Ukrán Front 38. hadserege és a 4. Ukrán Front egy lövészhadteste megkezdte a Kárpátok-Dukla hadművelet végrehajtását. A szovjet erők Sanok körzetéből támadást indítottak a szlovák határ felé, Komanczán át, Eperjes általános iránnyal. Ennek támogatására a PUT fokozott aktivitásra szólította fel a Kelet-Szlovákiában és Magyarország északkeleti körzeteiben működő partizán osztagokat. Ezzel párhuzamosan több új ejtőernyős osztagot is ledobtak az érintett térségben. A PUT Homonna körzetében nagyobb partizánbázis kiépítését tervezte, ahonnan Eperjes, Kassa és Ungvár egyaránt elérhető távolságra esett. 1944. IX. 8-án került bevetésre Homonna térségében a „Csehszlovákia szabadságáért” nevet viselő, 16 fős, orosz, szlovák, ruszin partizánokból álló *PERECSINSZKIJ szovjet ejtőernyős partizán osztag*.¹⁶³

Az osztag leszállását a térségben már működő *CSAPAJEV szovjet ejtőernyős partizán osztagnak* kellett volna biztosítania. A német csapatok és szlovák Hlinka-gárdisták azonban ezekben a napokban hajtóvadászatot indítottak a térségben már ténykedő partizán osztag ellen, így az nem tudott segíteni az újonnan érkezőknek. A földet éréskor három fő eltűnt. A leszállást követően a partizánvadász erők azonnal üldözni kezdték *PERECSINSZKIJ szovjet ejtőernyős partizán osztagot* is. A partizánok keleti irányba, Kárpátalja felé menekültek, és Ugar-Kisberezna körzetében (Homonna K 35–40 km) magyar területre léptek. Az osztag hosszabb pihenőt tartott Újkemence község közelében (Nagyberezna D 10 km). A következő hetekben a létszám szökött szovjet hadifoglyok és ruszin lakosok csatlakozásával fokozatosan növekedett, és 1944 október végére elérte a 114 főt. Ennek ellenére számottevő akciót nem hajtottak végre, csak kisebb rajtaütéseket végeztek az Ungvár-Szinna, illetve az Ungvár-Uzsok útvonal mentén a szlovák-magyar határ körzetében, kihasználva, a térségben lévő nagy erdőségek biztosította lehetőségeket. Az osztag 1944. XI. 11-én egyesült a Vörös Hadsereggel. Addig mintegy 300 foglyot ejtett, csapattestüktől leszakadt honvédeket, a fronton szétvert, visszavonuló alakulatföredékek személyi állományát, akik nemigen bánták, hogy számukra véget ért a háború.¹⁶⁴

1944. IX. 9-én a PUT egy újabb osztagot indított Homonna térségébe. A 19 fős „Borkanyuk” elnevezésű *MAHARITA szovjet ejtőernyős partizán osztagot*.¹⁶⁵ Az egység működési körzetét a magyar-szlovák határ mentén az Ungvár-Perecseny és az Ungvár-Szobránc utak térségében jelölték ki. Ezt a csoportot a *BERNSTEIN szovjet ejtőernyős partizán osztagnak* kellett volna várnia a leszállásnál, a németek és a Hlinka-gárdisták azonban már elűzték a partizánokat erről a területről. Az ejtőernyősök hetekig rejtőzködtek, majd az üldözők elől kitérve délkeleti irányba indultak és bevették maguk a Vihorlát hegyiségbe. 1944. X. 19-én Pásztorhegy térségében építettek ki bázist. 1944. XI. 12-én átvonultak a hegység keleti oldalára. A szovjet csapatokkal Oroszsebes községnél találkoztak. A közel két és fél hónap alatt számottevő tevékenységet nem folytattak.¹⁶⁶

1944. IX. 15-én éjszaka a Kárpátok hágóit támadó 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizán Törzs egy nagyobb létszámú szovjet ejtőernyős partizán osztagot dobott le Királyhelmece közelében (Csap NY 15 km), a Latorica erdőségének déli részén. A 24 fős *MOROZOV szovjet ejtőernyős osztagot* két gép szállította a célterület fölé. A osztag személyi állományát orosz, szlovák és magyar partizánok alkották. A fegyverzetet két golyószóró, 22 géppisztoly, gey távcsöves puska négy pisztoly és 50 kézigranát

alkotta. A földet éréskor több ejtőernyős is sérüléseket szenvedett. 1944. IX. 16-án és 1944. IX. 17-én több kisebb tűzrajtaütést hajtottak végre a Csap-Királyhelmecek út mentén, Bacska közelében.¹⁶⁷

Az osztag ezt követően északnyugati irányba indult és 1944. IX. 18-án hajnalban Boly községnél tűntek fel. A lakosság értesítette a hatóságokat, és leküzdésükre a királyhelmecei csendőr őrs személyi-állományát, a helyi ejtőernyős-elhárító szolgálat tagjait, valamint magyar és német katonákat vetettek be. A kereső csoport a királyhelmecei erdőben váratlanul bukkant rá a partizánokra. A kialakult tűzharcban három fő csendőr és egy fő német katona elesett, egy fő német katona pedig megsebesült. A partizánok közül a tűzharc során két fő meghalt, három főt pedig elfogtak.¹⁶⁸

A tűzharc után az ejtőernyősök egy nagyobb csoportja nyugati irányba menekült az erdőn át. A hajtóvadászat ellenük nagyobb honvéd erők bevonásával a következő napokon folytatódott. 1944. IX. 20-án, Zemlén-Céke térségében a bodzásújlaki és a nagykövesdi csendőr őrs járőrei elfogtak újabb három magyar származású partizánt. 1944. IX. 21-én az elfogás helyétől a helytől északnyugatra, 15 km-re, Alsómihályi községnél a helyi csendőr őrs személyi állománya és a 101. honvéd őrzászlóalj egy szakasza összecsapott az ejtőernyősökkel. A tűzharc során két fő partizán meghalt, három fő megsebesült, két fő pedig fogságba esett. Az 1944. IX. 18-ai első ütközet után néhány partizán déli irányba menekült. Közülük 1944. IX. 22-én Dámócnál (Királyhelmecek DK 8 km) a ricsei csendőr őrs járőre elfogott egy fő fegyverest, két fő menekültöt pedig üldözőbe vett. A *MOROZOV szovjet ejtőernyős partizán osztagot* tehát, annak ellenére, hogy viszonylag nagy létszámú volt és jelentős tüzerőt képviselt, néhány nap alatt szétszórta, a partizánok felét megölték vagy elfogták.¹⁶⁹

A PUT tovább kísérletezett, hogy Losonc-Salgótarján térségében egy nagyobb partizánbázist építsen ki. Egyrészt a szlovák felkelők által ellenőrzött területre küldött partizánerek egy részét irányította erre a területre, másrészt közvetlenül is bevetett ejtőernyős osztagokat ebben a körzetben. 1944. IX. 16-án este 22 és 23 óra között a rappi csendőr őrs egy járőre Kalonda község (Losonc D 8 km) térségében fegyveres partizánokra bukkant. Tűzharc alakult ki, amely nyomán a partizánok visszahúzódtak az erdőbe. A járőr jelentette az idegenek feltűnését, ezért másnap a helyi csendőr őrsök, honvéd járőrökkel megerősítve átvizsgálták az egész térséget. Kalondától nyugatra a vilkei csendőr őrs járőre és a kísérő honvédek egy nagyobb, 16 fős szlovák egyenruhás partizán osztagot fedeztek fel. A magyarok tüzet nyitottak, a partizánok két fő halottat hátrahagyva északnyugat felé, szlovák területre menekültek.¹⁷⁰ 1944. IX. 17-én a PUT egy újabb ejtőernyős osztagot készült bevetni Losonc térségében. A leszállási helyet Gáncs körzetében (Losonc ÉNY 8–10 km) jelölték ki. A szállító gép 18.30-kor szállt fel Kijevből. A pilóták azonban hosszas körözés után sem találták meg a megadott célterületen a fogadó partizánok által gyűjtött jelzőfényeket, így a 14 fős, vegyes nemzetiségű osztagot visszavitték Kijevbe.¹⁷¹

Aktív partizán-tevékenység zajlott a Felvidék középső régiójában is. 1944. IX. 17-én Ipolyfödemes község (Ipolyság ÉK 10 km) közelében északról, szlovák terület felől mintegy 30 partizán jelent meg. Az ipolynyéki csendőr őrs és a honvéd határvasár erők egy megerősített járőre megtalálta és megtámadta a fegyveres csoportot. A partizánok északi irányba visszahúzódtak. Visszavonulás közben egy polgári személyt lelőttek, két főt pedig súlyosan megsebesítettek. Másnap ismét visszatértek Ipolyfödemes közelébe. Elfogtak egy őrségben álló, ejtőernyős-elhárító szolgálattal levett. Rálőttek a közigazgatási kirendeltség közeledő gépkocsijára, ahol a sofőr megsebesült. Utána ismét eltávoztak, északi irányba, szlovák terület felé. A levett később elengedték azzal az üzenettel, hogy a partizánok nem a magyarok ellen akarnak harcolni, hanem csak a németek ellen.¹⁷²

Az észak-magyarországi nagyipari centrumok közelében működő partizántámaszpont kiépítése érdekében 1944. IX. 18-án két szovjet ejtőernyős partizán osztagot dobtak le szervezési feladatokkal Ózd körzetében. Az első, 12 fős *SZMIRNOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* HANGONY határában (Ózd NY 5 km) szállt le. Feladatuk volt, hogy vegyék fel a kapcsolatot a már korábban ledobott *SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán osztaggal*, illetve a szintén előttük érkező *FJODOROV szovjet ejtőernyős partizán osztaggal*. Ezek teljes megsemmisülése a PUT számára még nem volt egyértelmű. Az új osztag további feladata a hadiipari termelés és a katonai csapatmozgások felderítése volt. Az ejtőernyősök robbanóanyagot is vittek magukkal, hogy diverziós akciókat hajtsanak végre a térségben a vasúti és közúti szállítás megzavarására. Az osztag leszállásáról a helyi lakosság már néhány órán belül értesítette a csendőrőrséget, amely a hangonyi őrs személyi állományával, az Ózdról érkező erősítéssel és az ejtőernyős-elhárító szolgálat tagjaival bekerítették a leszállási helyet, és rajtaütöttek a leszállás viszontagságait kipihenő partizánokon. Két fő ejtőernyős meghalt, hat fő fogságba esett. A még menekülésben lévő négy partizánt pedig másnap elfogta a csendőrőrség.¹⁷³

A néhány órával később a körzetben ledobott 11 fős *HANKÓ szovjet ejtőernyős partizán osztag* Borsodnásdasdától délre (Ózd D 15 km) ért földet. Az osztag feladatai közé tartozott, hogy próbálja felvenni a kapcsolatot az 1944. IX. 7-én bevetett *KUZYNEC szovjet ejtőernyős partizán osztaggal*, amelyet

azonban ekkorra már felszámoltak. Az újonnan érkezett osztag további feladatául szabták, hogy robbantásos akciókat hajtson végre Ózd és Diósgyőr térségében. Az elképzelés az volt, hogy ha a partizánok váltogatják a tevékenységük helyszínét, hol a Bükk nyugati, hol a keleti oldalán csapnak le, az megnehezítheti a magyar hatóságok eredményes fellépését. Mindkét érkező osztag utasítást kapott, hogy a helyi lakosok, bányászok, vasgyári munkások közül toborozzon csatlakozókat, és építsen ki egy további csoportok fogadására is alkalmas nagyobb partizánbázist a Bükk hegységben. A borsodnádasi csendőr őrs, lakossági bejelentések segítségével sikeresen felderítette a partizánok tartózkodási helyét, és a ki-rendelt honvéd karhatalommal együttműködve két nap alatt felszámolták az ejtőernyős osztagot. A partizánok közül négy főt megöltek, négy fő fogságba esett. Három ejtőernyősnek sikerült elmenekülni, és hetekig bujkáltak Fedémes térségében, 1944. X. 15-én azonban a csendőrség elfogta őket is.¹⁷⁴

1944. IX. 12-én a PUT vezetése úgy döntött, hogy felállítanak egy olyan szovjet ejtőernyős partizán osztagot, amely a magyarországi gerillaharcot fogja szervezi. Mivel azonban az ország északi részében ledobott osztagok nem tudtak megkapaszkodni, mert azokat a magyar rendvédelmi szervezetek felszámolták, az irányítást a magyar határtól távolabb, a szlovák felkelők által ellenőrzött területre kívánták áthelyezni. A biztonságos megérkezés és a sorok rendezése után az osztagoknak a földön kellett eljutni Magyarországra területére, és egy központi bázist kialakítani Salgótarján és Ózd térségében. A feladatra a szvjatosinói táborban 17 fő orosz és 20 fő magyar partizánt választottak ki. A *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* bevetésre 1944. IX. 19-én került sor.¹⁷⁵

Az első gép 18 órakor szállt fel Kijevből, a fedélzetén kilenc szovjet ejtőernyőssel¹⁷⁶ és probléma nélkül megérkezett a Zólyom közelében, a várostól 7 km-re, északra fekvő Tri Duby repterére. Fél órával később indult Kijevből a második gép, 10 magyar és öt szovjet partizánnal.¹⁷⁷ A második gép Besztercebánya térségében, a várostól 10 km-re, északnyugatra lévő Kordéfalva község mellett dobta le az ejtőernyősöket. A földet érést kisebb zúzódásokkal mindenki megúsza. Gyorsan megtalálták egymást, hajnalban már csak egyikőjük hiányzott, de délig előkerült ő is. Rövid pihenő után déli irányba indultak, és 1944. IX. 21-én Zólyomban egyesült az osztag első részével. Az osztag további 10 magyar tagját, valamint egy szovjet rádióost 1944. IX. 21-én indították útnak.¹⁷⁸ A pilóták azonban a rossz idő miatt nem találták meg a célterületet, így hat óras út után az ejtőernyősöket visszavitték Kijevbe. Néhány nappal később áthelyezték őket a 4. Ukrán Front hatáskörébe, és a fronthoz közelebb eső Sztanyiszlau melletti opresovcei bázisra vitték az osztag ezen részét, végül azonban nem kerültek bevetésre.¹⁷⁹

1944. IX. 22-én Zólyomban *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz* csatlakozó orosz, szlovák és magyar partizánok bevonásával — magukat magasabb egységnek tekintve — felállították a törzset, melynek az alárendeltségében két akciócsoportot hoztak létre. Ezt követően az egyik csoport Salgótarján felé indult útnak. Kezdetben jól haladtak, de néhány napon belül elfogyott az élelmiszer, és a választott útvonal is nehéz hegyes terepen vezetett át. A magyar határt Losonc és Rimaszombat között lépték át, Pinc-Kétkeresztúr térségében és 1944. IX. 28-án megérkeztek Gömörvidék községhez (Fülek K 5 km). Létszámuk ekkor már közel 60 fő volt. Azonnal akcióba kezdtek. 1944. IX. 29-én Csomatelke térségében az akciócsoport tagjai elfogták az ajnácskői csendőr őrs két fős járőrét. Hosszabb vita után úgy döntöttek, hogy a lefegyverzett csendőröket elengedik. Ezzel akartak bizalmat kelteni a lakosságban, és cáfolni a szovjet partizánok erőszakosságáról terjengő híreket.¹⁸⁰

A döntően magyarokból álló akciócsoport Söreg-Óbást felé folytatta az útját. Ott azonban két honvéd század, a VII. csendőr kerület salgótarjáni tanszázadának második szakasza, továbbá a helyi csendőr őrsök járőrei, valamint az ejtőernyős-elhárító szolgálat tagjai állták útjukat. Az első összecsapás után az akciócsoport visszafordult és észak felé, Ajnácskő irányában igyekezett kitérni az üldözők elől, azok azonban folyamatosan a nyomában voltak. Ezért a partizánok Guszóna-Poltár irányában elhagyták az országot. A partizánok azt jelentették Kijevnek, hogy Magyarország belsejében jelenleg nem lehet nagyobb szabású partizán tevékenységet folytatni, mert az elérhető eredmény nem lenne arányban a várható áldozatokkal. A PUT úgy döntött, hogy a térségben működő szovjet ejtőernyős osztagok irányítására hivatott törzsek és osztagaik egyelőre a biztonságosabb szlovák területen létesítsenek bázist, és onnan hajtsanak végre akciókat magyar célpontok ellen, elsősorban Rimaszombat, Tornaalja, és Rozsnyó térségében.¹⁸¹

Ennek nyomán, 1944. X. 2-án a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* döntően magyar tagokól álló akciócsoportja — egyeztetve az osztag-parancsnoksággal — Babarét (Rimaszombat É 15 km) mellett állította fel a táborát, és onnan indult a magyarországi bevetésekre. Az osztag kisebb rajtaütéseket hajtott végre a Losonc és Rozsnyó közötti közúti és vasúti forgalom, néhány kisebb bányatelep és katonai raktár ellen. Az akciócsoport egy robbantó különítménye Balogfalva térségében (Rimaszombat DDK 10–15 km) aláaknázták a Fülek-Miskolc vasútvonalat. A robbanás nyomán kisiklott egy német hadianyagot szállító szerelvény. A pályaszakasz helyreállítása két napig tartott.¹⁸² Az akciócsoport

vezetője megkísérelte átállásra bírni, a németek elleni harcra rávenni, de legalábbis passzivitásra ösztönöznöni a rimaszombati helyőrséget. 1944. X. 12-én felvette a kapcsolatot a Felső- és Alsópokorágy közötti határvadász őrsrel. Kérésére az őrs-parancsnok telefonált Rimaszombatba, a helyőrség parancsnokának, hogy egy partizán-parancsnok tárgyalni kívánna vele. A helyőrség parancsnoka közölte vele, hogy hajlandó a megbeszélésre és kimegy a határvadász őrsre. Fél órával később azonban egy század honvéddel érkezett meg, hogy a partizánokat elfogják. A kirobbanó tűzharcban egy fő honvéd elesett, egy fő pedig megsebesült. Súlyos sebet kapott a partizán akciócsoport vezetőjének egyik kísérője is, aki fogságba esett. Az akciócsoport vezetője pedig másik két emberével elmenekült.¹⁸³

1944. X. 15-én a Jolsva-Pelsőc vasútvonalon, Jolsvatapolca közelében a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* döntően magyar tagokból álló akciócsoportja felrobbantott egy vasúti hidat. A forgalom 30 órán át szünetelt. 1944. X. 17-én az akciócsoport egy része a németek nyomása elől északnyugat felé vonult vissza, Babarétról a 13 km-re fekvő Klenócba. Az akciócsoport másik része északkelet felé, Gömörirákos irányába indult. Végül Nagyrőce (Jolsva ÉNY 10 km) térségében találkoztak ismét. A Jolsva felől támadó németek elől az akciócsoport tovább vonult északkelet felé, Szabados határába. 1944. X. 19-én hat felderítőjük Szabados községnél járt (Nagyrőce KÉK 10 km), hogy új táborhelyet keressen. A település közelében megtámadtak egy kisebb német lovas egységet. A heves tűzben és kézigránát robbanásban öt fő német katona meghalt. A partizánok két lovat és egy géppisztolyt zsákmányoltak.¹⁸⁴

1944. X. 20-án az akciócsoport mintegy 40-50 tagja jelent meg Gömöránás községben (Jolsva DK 8 km) ahol kocsit, lovat, élelmiszert raboltak és két civilt magukkal vittek. Az eset nyomán a jolsvai csendőr őrs, a határvadász őrs és magyar illetve német katonai alakulat közreműködésével üldözőbe vette az észak felé vonuló partizánokat. Amikor rajtuk ütöttek, rövid tűzharc bontakozott ki, melyben öt fő partizán meghalt, 23 főt elfogtak, a többiek elmenekültek. A másik oldalon egy fő határvadász elesett, egy fő csendőr pedig megsebesült. 1944. X. 20-án este partizánok törtek be Jolsvára. A helyi csendőr őrs 11 fő csendőre, illetve a településen tartózkodó honvéd járőr felvette velük a harcot. A 35-40 fős, túlerőben lévő partizánok leküzdésére a környező településekről újabb csendőrök és határvadászok érkeztek. A tűzharc a község körül még másnap is tartott.¹⁸⁵

KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag egy kisebb robbantó egysége, 1944. X. 20-án Fülek és Gömörvid között felrobbantottak egy vasúti átereszt. A forgalom egy napig állt ezen a szakaszon. 1944. X. 25-én egy 20 fős különítmény lesben állt az Alsósajó-Csetnek úton, és Pétermány térségében rajta ütött egy szekeres német utászegységen. A tűzharcban nyolc fő németet megöltek 12 főt megsebesítettek, a többiek szétfutottak. A zsákmányt azonban nem tudták összeszedni, mert egy nagyobb német alakulat közeledett. 1944. XI. 6-án az osztag egyik akciócsoportja Kisgencs falu közelében (Csetnek K 3 km) elfogott egy motorkerékpáros német híradó rajt, amely a partizánok által korábban megrongált telefonvezetékeket ellenőrizte. A zsákmány egy motorkerékpár, egy géppisztoly és két puskát volt.¹⁸⁶

Időközben a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* mindkét akciócsoportja nevet választott magának. Az orosz-szlovák akciócsoport a „hazáért”, a magyar akciócsoport pedig a „Petőfi Sándor” nevet vette föl. A magyar akciócsoport ekkor már közel 100 főt számlált. 1944. XI. 9-én egy harmadik akciócsoport is felállításra került, amelynek a „Sztálin” nevet adták. A harmadik akciócsoport bázisát Tiszolc térségében (Rimaszombat É 45 km) volt. 1944. XI. 17-én a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* — felsőbb parancsnokság javaslata nyomán — felvette a „Rákosi Mátyás dandár” nevet. Ennek nyilvánvaló politikai és propaganda okai voltak, hogy a magyar kommunista vezetés ilyen módon képviseltesse magát a fasiszta erők elleni harcban és győzelemben. A *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* összlétszáma ekkor 536 fő volt, közte mintegy 250 magyar származású partizánnal. A „Petőfi Sándor” akciócsoport szintén 250 fő körüli létszámmal rendelkezett, sok — eredetileg más szlovák partizán osztagban harcoló — magyar is átkérte magát a „Petőfi Sándor” akciócsoportba.¹⁸⁷

1944. XII. 13-án a Szabados térségében működő partizánbázis felderítésére három német páncélautó érkezett Csetnekről Mártonházára. A felderítő németeket a partizánok megtámadták, egy páncélgépkocsit kilőttek, két fő német meghalt, egy fő megsebesült, a többiek visszavonultak. 1944. XI. 25-én a partizánok aláaknázták a Rozsnyó-Torna műutat, Krasznahorkaváralja községtől nyugatra, 2 km-re. Egy német teherautó oszlop első gépkocsija ráhajtott az aknára. A robbanásban a gépjármű felgyulladt és kiégett, öt fő német meghalt, hét fő megsebesült. 1944. XI. 25-én a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportjának különítmény a Mártonháza mellett rajtaütött egy vasúti kézihajtányon. Megöltek három fő német katonát, egy géppuskát és egy puskát zsákmányoltak.¹⁸⁸

1944. XI. 28-án a térségben lévő német erők nagyobb szabású akciót indítottak a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportja szabadosi bázisának felszámolására, ahol mintegy 250 partizán tartózkodott. Nagyrőcére 400, Csetnekbe 300, Alsósajóra 350 német katona érkezett. Magyar részről készültségbe helyezték a Rozsnyó és Jolsva közötti határvadász alakulatokat és a csendőr

őrsöket, hogy a partizánok déli irányban ne térhessenek ki a három irányból támadó németek elől. A partizánok heves harcok között keleti irányban törtek ki a bekerítésből, és 30 km-t megtéve Henclófalva térségében (Rozsnyó ÉÉK 20 km) alakítottak ki új táborn. Az összecsapásokban több partizán elesett, köztük az akciócsoport parancsnoka is. Ezt követően az akciócsoport kettévált, az egyik részük Henclófalván maradt, a másik pedig délkeleti irányba vonult tovább, Kassa körzetébe.¹⁸⁹

1944. XI. 30-án a Rozsnyórudna (Rozsnyó ÉNY 4 km) térségében lévő erdőben a rozsnyói csendőr őrs nyolc csendőrével megerősített honvéd szakasz kutatott a partizánok után. A keresőcsoport összetűzésbe került a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportjának egyik 40 fős különítményével. A partizánok automata fegyvereikkel visszavonulásra készítették a honvédekből és csendőrökből álló alakulatot, melynek vesztesége a partizánok adatai szerint kilenc fő halott és hét fő sebesült volt, míg a partizánoknál csak két fő sebesülés történt. A *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportjának másik különítménye Szomolnok közelében egy német alakulatba ütközött. Rövid tűzharc után, melyben egy fő német elesett, a partizánok déli irányban kitértek. Ájfaluskában lefegyverezték a magyar határvasút őrsöt, de a legénységet elengedték, néhány határvasút azonban csatlakozott a partizánokhoz. Rudnokfürdő közelében elfogtak két fő SS katonát, akiket megölték. 1944. XII. 2-án, ez a különítmény erődítést építő műszaki egységen ütött rajta Szomolnoktól dél-nyugatra, 7 km-re. A harcban egy fő honvéd meghalt, két fő pedig megsebesült és a partizánok közül is meghalt két fő.¹⁹⁰

A *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportjának kitörése után a németek további erőket, gyalogságot és tüzérséget vonultattak fel a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* ellen a Dobsina-Csetnek-Jolsva-Nagyróce vonal mentén bekerítve a partizánokat. A német csapatok mellett nagyobb számban vetettek be vlaszovista (német oldalon harcoló orosz) erőket is. 1944. XII. 5-én reggel indult az összpontosított támadás. Igyekeztek elfoglalni a partizánok táborhelyeit, felgyújtottak minden épületet a hegyekben, ami télvíz idején menedéket jelenthetett a számukra. A vlaszovisták élve a nyelvi tudásukkal sokszor vegyes öltözetű, polgári-katonai ruhás álpartizánként jelentek meg, így könnyen szerezhettek információkat, csatlakoztak kisebb ellenálló csoportokhoz, vagy be tudtak jutni a táboraikba. *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* már az első napokban komoly veszteségeket szenvedett. A partizánok igyekeztek kitörni a bekerítésből, először északra indultak, majd Sajóréde elkerülésével keletre fordulva Rozsnyótól északra, Henclófalva közelében építettek ki új bázist.¹⁹¹

A németek azonban több alkalommal is kutatóakciókat indítottak a térség erdősegeiben a partizánok ellen. 1944. XII. 7-én a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportjának egyik különítményét váratlan német támadás érte. A partizánok közül három fő elesett, négy főt sebesülten elfogtak, köztük a különítmény parancsnokát is, akit 1944. XII. 20-án Dobsinán kivégeztek. Ezt követően a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportjának két különítménye újra egyesült és Aranyida (Kassa NYÉNY 18 km) térségében rendezkedett be. Az onnan északra elterülő területet *NYEVSKIJ szovjet ejtőernyős partizán osztag* ellenőrizte. 1944. XII. 22-én Rudnoknál (Jászó K 3 km) a partizánok garázdálkodó nyilasokon ütöttek rajta. Egy fő saját halott mellett 15 fő nyilast megölték, 39 főt elfogtak. A magyar akciócsoport 1945. I. 5-én találkozott a szovjet csapatokkal. A létszám ekkor már 272 fő volt, amelyből 166 volt magyar. A követően a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* másik akciócsoportjában harcoló magyar különítmény 1944. XII. 21-én Rozsnyótól északra foglyul ejtette egy tüzérségi figyelőpont teljes személyzetét. Tíz nappal később a különítmény benyomult Csucsom községbe (Rozsnyó É 5 km) és puskalövés nélkül elfogott és lefegyverzett 102 magyar honvédet. Néhány nappal később a Vörös Hadsereg elérte ezt a térséget.¹⁹²

A harcok befejezésekor a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* („Rákosi dandár”) 483 fővel rendelkezett, ezen belül a magyar különítmény („Petődi Sándor osztag”) 274 fővel. A *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* számolója szerint a négy és fél hónap alatt elpusztítottak, megsebesítettek 1 488 fő ellenséget. Felégettek egy lőszer- és két élelmiszer raktárt, megsemmisítettek, illetve megrongáltak 18 közúti és négy vasúti hidat, átereszt, öt mozdonyt, 76 vagon, egy vasúti hajtányt, egy személy- és 16 gépkocsit, egy páncélautót, három motorkerékpárt, hat aknavetőt, nyolc géppuskát. Zsákmányuk egy aknavető, 28 géppuska és golyószóró, 58 géppisztoly, 367 puska, három páncéltörő puska, 40 pisztoly, 1 150 kézigránát, 8 700 töltény, 15 szekér és 40 ló volt. Ezen belül az akciócsoport működésének eredménye 942 fő ellenség megölése, megsebesítése, egy lőszerszállító vonat és hat teherautó megsemmisítése volt. A partizánok 18 géppuskát és golyószórót, 24 géppisztolyt, 196 puskát zsákmányoltak. A harcok során a dandár személyi állományából (az ejtőernyősök közül) 16 fő elesett, 13 fő eltűnt, 24 fő megsebesült.¹⁹³

Még 1944 augusztus végén a PUT által partizántanfolyamon kiképzett katonák közül mintegy 40 főt átadtak az 1. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizán Törzsnek. Az ejtőernyősöket a Lvov

melletti derevaci táborba szállították, hogy Kelet-Szlovákiában kerüljenek bevetésre, a szlovák nemzeti felkelés, illetve a Kárpátok-Dukla szovjet hadművelet támogatására. Egy magyarokból álló egységet azonban a 4. Ukrán Front kérésére 1944. IX. 18-án Sztanyiszlavba vezényelték át, és észak-magyarországi bevetésre készítették fel.¹⁹⁴ A tervek szerint Putnok térségében (Ózd ÉK 15 km) dobták volna le őket, ahonnan Ózd és Diósgyőr egyaránt jól elérhető. Az 1944. IX. 19-ei bevetés során azonban a szállítógép a front felett heves légvédelmi tüzet kapott, találat érte, ezért az ejtőernyősöket 100 km-rel a célterület előtt, Nagykázmér-Biste (Sátoraljaújhely ÉÉNY 18 km) körzetében dobták le. A földet éréskor többen megsérültek, egyikőjük mindkét lába eltört. Társai fél napig cipelték, majd egy rejtékhelyet kerestek a számára és otthagyták. Egy másik partizán szintén mozgásképtelenné vált, Alsómihályi határában landolt, és combnyaktörést szenvedett. A gépről négy ejtőernyős zsákot dobtak le, amiben fegyver, lőszer, élelem és tartalék felszerelés volt. Ezeket a nagy súly miatt egyelőre elásták, hogy majd később visszatérhessenek értük. Megpróbálták rádió érintkezésbe lépni a parancsnoksággal, de ez nem sikerült.¹⁹⁵

Az ejtőernyősök leszállását azonnal felfedezték, a kassai és az ungvári csendőr nyomozó alosztály már éjfél körül jelentést kapott a partizánok érkezéséről. Hajnalban a környékbeli csendőr őrsök sűrű járőrözésbe kezdtek a felkutatásukra. A keresésben az alsómihályi, az eszkárosi, a pálházai őrs 31 csendőre vett részt, valamint a kassai csendőr szárny egy szakasza. A leszállási terület lezárására mozgósították a helyi ejtőernyős-elhárító szolgálatot. 1944. IX. 20-án elfogták a földet éréskor mindkét lábát eltörő járásképtelen és az ugyancsak mozgásképtelen és eszméletlen partizánokat. 1944. IX. 21-én bekerítették a partizánokat és támadást indítottak ellenük. Két fő partizán már az összecsapás elején kézi gránát találatától elesett, másik két fő partizánt pedig tűzharcban lelőttek. Egy fő partizánnak ugyan sikerült elmenekülnie, de néhány órával később az alsómihályi csendőr őrs egy járőre elfogta. A többi partizán az osztag-parancsnok vezetésével kijutott a gyűrűből, és nyugati irányba haladva kíséreltek megbíztonságos helyet keresni a Zempléni hegységben. 1944. IX. 23-án azonban Telkibánya határában a gönci csendőrőrs járőre elfogta őket. Előbb Ungvárra vitték a partizánokat, a 8/1. nyomozó alosztályra, majd Budapestre szállították a foglyokat.¹⁹⁶

1944 szeptember közepén a szlovák felkelés által támogatott partizáncsoportok élénk tevékenységet fejtettek ki a felvidék középső régiójában, Balassagyarmat és Kassa között. A PUT 1944. IX. 15-én utasítást adott a magyarországi partizánmozgalom kifejllesztése érdekében osztagok kiküldésére a magyar határra. Egy héttel később a partizánok parancsnoka jelentette, hogy intézkedett az ügyben, Losonc körzetébe egy 40 fős osztagot irányítottak, és létrehoztak egy többségében magyarokból álló akciócsoportot, amely Rozsnyó térségében tevékenykedik. 1944. IX. 18-án Kassától északnyugatra, 15 km-re a partizánok megtámadták az aranyidai határvadász őrs két fős járőrét. A katonákat lefegyverezték és elhurcolták. 1944. IX. 20-án ugyanezen partizánok mintegy 60-70 fővel ismét megjelentek ezen a területen. A jászói csendőr őrs és a kivezényelt határvadászok tűzharcban megállították a fegyveres csoportot, és visszaszorították szlovák területre. A partizánok két fő halottat vesztek, és több sebesülés is történt mindkét oldalon. 1944. IX. 23-án a partizánok újra felbukkantak. Megszállták Jászómindzentet, elvágták a telefonvonalakat, elhurcolták a községi bírót, élelmiszert és ruhát raboltak. A jászói csendőr őrs, a határvadászok és a Kassáról kivezényelt honvéd szakasz tűzharcban kiszorította a partizánokat a községből, és a szlovák határig üldözte őket.¹⁹⁷

Losonc térségében is folytak az összecsapások. 1944. IX. 19-én a szlovák partizánok egy csoportja Pöstyénpusztánál (Szécsény ÉÉNY 5 km) felrobbantotta az Ipolyon átvezető híd északi hídfőjét. A forgalom másfél napig szünetelt. Másnap attól a helytől északra, 10 km-re robbantást hajtottak végre a Losonc-Balassagyarmat közötti vasútvonalon. Az aknák egy német szerelvény alatt robbantak, egy fő német katona meghalt, 10 fő megsebesült. Megrongálódott 10 tehervagon, elpusztult 32 ló. A vasúti töltés és sínpálya helyreállítása 35 órát vett igénybe.¹⁹⁸ 1944. IX. 24-én hat fő partizán jelent meg Gömörnánás határában (Pelsőc ÉNY 7 km), feltartóztattak és elraboltak egy lovas kocsit. A helyi csendőrség a határvadászok és a határ menti rendőri kirendeltség járőrei a partizánok keresésére indultak. Először a rendőrség érte utol őket, a kibontakozó tűzharcban egy fő rendőr meghalt, egy fő pedig megsebesült. Miután a csendőrök és a határvadászok is a helyszínre értek, a partizánok észak felé elmenekültek. 1944. IX. 25-én Pelsőc közelében a partizánok felrobbantottak egy vasúti hidat. A forgalom a helyreállítások idején, másfél napig szünetelt. 1944. IX. 26-án Losonc és Rimaszombat között Kétkeresztúrnál 30 fős partizáncsoport megtámadta a helyi határvadász őrsöt. A katonák felvették a harcot, és hamarosan a helyszínre érkezett az oszgyáni csendőr őrs megerősített járőre és a rimaszombati határvadászportyázó század egy szakasza. Ezt látva a partizánok elmenekültek.¹⁹⁹

1944. IX. 25-én Királyhelmece közelében a 11 fős *POLJANYIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* szállt le. Az előző napok partizánok elleni akciói miatt a helyi csendőrség, az ejtőernyős-elhárítás és a honvéd karhatalom még riadókézsültségben volt. A partizánokat már a földet éréskor felfedezték, és

azonnal támadás indult ellenük. A következő két nap összecsapásai során három fő ejtőernyős elesett, öt főt elfogtak a hatóságok, csak három főnek sikerült elmenekülnie a Latorica erdőségeiben.²⁰⁰

1944. IX. 27-én éjszaka újabb ejtőernyős akcióra került sor a Felvidéken. Szepesremete határában (Rozsnyó ÉK 30 km) a „Scsorsz” elnevezésű *LOGVINYENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* ereszkedett le. Az osztag oroszokból és szlovákokból állt, magyar tagja nem volt. Működési körzeteként számukra Rozsnyó-Ózd-Eger-Miskolc térségét jelölték meg. A csoportot a földet érés után a *MARTINOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* összekötői várták és biztonságos táborhelyre kísérték.²⁰¹

Az osztag első akcióit Rozsnyó térségében hajtotta végre, amikor robbantást valósítottak meg Ferencelep-Luciabánya térségében (Rozsnyó K 30 km), a Jászó és Mecenzéf között futó vasúti mellékvonalon. A robbantás során egy fő orosz ejtőernyős partizán életét veszítette, akit hátrahagytak. Ugyanezen a napon Losonctól délnyugatra, 20 km-re, Litke és Rárósmulyad között a partizánok megtámadták a határvadász járőrt. A határvadászok viszonzták a tüzet, mire a partizánok visszavonultak. Másnap ismét megjelentek a partizánok Rárósmulyad térségében és lelőttek egy erdőőrt, aki nem akarta tovább kalauzolni őket. 1944. X. 10-én hajnalban mintegy 20-25 partizán megpróbált aknát telepíteni a Sajóháza (Rozsnyó É 3 km) melletti vasúti hídra. Az őrség azonban felfedezte őket és tüzet nyitott rájuk. A hamarosan megérkező erősítés miatt a partizánok visszahúzódtak az erdőbe.²⁰²

LOGVINYENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag létszáma gyorsan gyarapodott. Nagy számban léptek be a németek által szétszórt partizáncsoportok tagjai, szlovák katonaszökevények, szökött szovjet hadifoglyok. Mivel az osztag a működését Észak-Magyarországra is kiterjesztette, sokan jelentkeztek a felvidéki magyarok közül is a „Scsorsz” osztagba. 1944. X. 10-én az osztag 82, 1944. X. 20-án pedig már 128 fegyveresből állt, és több mint száz civil, szimpatizáns, összekötő segítette a tevékenységét. Az osztag két akciócsoportra (amelyet századnak neveztek), akciócsoportonként pedig kettő-négy különítményre (amit szakasznak neveztek), különítményenként 20-30 fővel tagolódott. 1944. XI. 15-én az 1. különítmény 97 főből (jelentős számban magyarokból) állt.²⁰³ A második különítmény 136 főből állt, az első különítmény 1944. XI. 15-én a „Vörös János”, a második különítmény pedig a „Szabad Szlovákiáért” nevet vette fel.²⁰⁴

1944. XII. 1-jén az első akciócsoport nyugatra indult és a Rimaszombat-Salgótarján-Ózd által határolt területen fejtett ki tevékenységet. A második akciócsoport Dobsina-Nagyroce-Rozsnyó térségében működött. A magyar területen folytatott tevékenységet végig nehezítette, hogy a lakosság itt nem támogatta a partizánokat úgy, mint a szlovák vagy ruszin lakta vidékeken. A *LOGVINYENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* 1945. I. 25-én találkozott a Vörös Hadsereggel. Létszáma ekkor 414 fő volt, köztük 148 magyar. A harcok befejezése után a magyar partizánok többségét Debrecenbe küldték, ahol az Ideiglenes Kormány irányítása alá kerültek.²⁰⁵

1944. X. 7-én a 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizán Törzs a nyolc fős *ÖRLEY szovjet ejtőernyős partizán osztagot* vetette be a Börzsönyben szervezési feladatokkal.²⁰⁶ A ledobás helyszínének Diósjenő körzetét (Vác É 20 km) választották. A csoport 22 órakor szállt fel Sztanyiszlauból. Az ejtőernyősök Diósjenő közvetlen közelében értek földet, így már a leszállás pillanatában felfedezték őket. A leszállási körzet lezárására és a partizánok felkutatására kivezényelték az esztergomi helyőrség egy századát, a Rétság térségében állomásozó I/III. páncélos pótzászlóalj egy századát, valamint a térségben tartózkodó, feltöltés alatt álló német alakulatot, továbbá a VII. csendőr kerület balassagyarmati szárnyának több őrsét. Kelet felől Nógrádverőce, Rétság, Nagyoroszi, Diósjenő 44 csendőre, nyugatról pedig Ipolyvisk, Ipolyszakállos, Ipolypásztó, Ipolyság 41 csendőre közelített a partizánokhoz. Bár a Börzsöny nyújtott némi természetes védelmet a partizánoknak, de az üldözők így is hamarosan nyomukra bukkantak. A Csarna-patak völgyében katonai és csendőr járőr, valamint az ejtőernyős-elhárító szolgálat tagjai, erdészek és levették kerítették be az ejtőernyősöket. A kialakuló tűzharcban egy fő partizán meghalt, egy főt pedig elfogtak. Ugyanakkor egy levante is életét veszítette. A partizánok a sűrűbb erdőségben kerestek menedéket.²⁰⁷

Egyre komolyabb problémát okozott nekik az élelem hiánya. 1944. X. 12-én légi ellátmányt kaptak, de a ledobott négy ejtőernyős zsákból csak kettőt találtak meg, ezekben lőszer és robbanóanyag volt, élelem vagy meleg ruha viszont nem. 1944. X. 14-én az osztag két tagja élelmiszer beszerzésére indult, de nem tértek vissza. Két nappal később a partizánok elfogására kirendelt erők egy erdészháznál két fegyveres férfit bekerítették. Megadásra szólították fel őket, de nem jöttek ki. A támadás során az épület tüzet fogott és teljesen kiégett, a partizánok a romok között veszítették életüket. 1944. X. 20-án a khonvédség és csendőrség ráakadt az osztag megmarat embereinek nyomára, akik rövid ellenállás után megadták magukat. A foglyokat először Kóspallagra, Szobra, majd Rétságra vitték. 1944. X. 24-én Budapestre, a Hadik laktanyába szállították, kihallgatásra. 1944. XI. 8-án átkerültek a Margit körúti fogházba, majd 1944. XI. 12-én a Komáromi Csillagerődbe vitték őket. Közülük két főt a német ekvették át és

Németországba szállították. Az osztag vezetőjét és egy másik tagját más komáromi foglyokkal együtt 1944 november végén gyalogmenetben osztrák területek felé indították. A két partizán azonban Tany községnél megszökött.²⁰⁸

1944 szeptember-november folyamán, magyar területen további partizán osztagok is működtek. 1944. X. 13-án, Sárospatak-Erdőbénye térségében szállt le a négy fős *KUNDRESOV szovjet ejtőernyős partizán osztag*, akiket a Vörös Hadsereg Főparancsnoksága alá tartozó „62. számú törzs” indított útnak. Feladatuk elsősorban felderítés volt, ezen kívül agitációt kellett folytatniuk, és megpróbálni nagyobb létszámú partizán osztagokat létrehozni. A magyar kommunista vezetés összekötőket ígért az ejtőernyősök számára, akiknek várniuk kellett volna őket. A partizánokat azonban senki sem várta. Vagy a Moszkvából küldött üzenet nem jutott el a körzetben működő illegális csoporthoz, vagy a rendvédelmi erők határozott fellépése riasztotta el az összekötőket, hogy felvegyék a kapcsolatot a leszálló ejtőernyősökkel.²⁰⁹

Az osztag két hétig rejtőzött, a csendőrségnek azonban sikerült a nyomukra jutni. 1944. X. 28-án az erdőbényei csendőr őrs járőre, az ejtőernyős-elhárító szolgálat egységeivel közösen megtalálta és megtámadta őket. A tűzharcban egy fő partizán sebesülten fogságba esett, a többiek elmenekültek. Másnap a helyi erdész felfedezte a partizánok táborhelyét és jelentette a csendőrségnek. A csendőrök hajnalban ütöttek rajta az Erdőbénye határában, a településtől 4-5 km-re, egy tanyán pihenő ejtőernyősökön, és mindhármukat elfogták. A foglyok először Kassára kerültek a 7. csendőr nyomozó alosztályhoz, onnan Budapestre, a Margit-körúti fogházba, majd Sopronkőhidára, végül pedig Németországba szállították őket.²¹⁰

1944. X. 19-én vetette be a 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizán Törzs a négy fős *BONDARENKO szovjet ejtőernyős partizán osztagot* Szendrő (Miskolc É 30 km) térségében azzal az elsődleges feladattal, hogy a Miskolc-Kassa körzetében folytasson felderítést, illetve teremtsen kapcsolatot a helyi lakossággal a szovjetbarát személyek felderítése céljából, akikre a Vörös Hadsereg megérkezése után építeni lehet. Ugyancsak a 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzse indította útnak 1944. X. 25-én a négy fős *MIRONOV szovjet ejtőernyős partizán osztagot*, akik Felsőpalojta-Nagykürtös térségében (Balassagyarmat É 20-25 km). Az osztag feladata volt hogy információkkal lássa el a szovjet csapatokat és propaganda tevékenységet végezzen a szlovák és magyar lakosság körében. A partizánok támogatása miatt a HLINKA-gárdisták 1944. XII. 18-án Korpona közelében 13 fő magyar és szlovák embert végeztek ki.²¹¹

Ipolyság-Balassagyarmat térségében harcolt egy szlovák partizán osztag, melyet még 1944 augusztus végén dobtak le Lest-Nagylám körzetében (Losonc NY 25 km). Az osztag 1944 szeptemberben szlovák területen tevékenykedett, 1944 októberben húzódott le a magyar határra. 1944. X. 15-én 19 órakor 30-35 partizán megtámadta az Egeg községben (Ipolyság ÉÉNY 15 km) lévő határvadász őrsöt. Először elfogták a falu közelében az őrs három fős járőrét, majd behatolva a településre a laktanyaépület ellen intéztek támadást. A határvadászok felvették a harcot, és hamarosan megérkezett a deméndi csendőr őrs nyolc fős erősítése is. A partizánok kénytelenek voltak visszavonulni, a foglyokat elengedték. 1944. X. 17-én éjszaka a Balassagyarmat-Szécsény közötti vasútvonalon, Órhalomnál (Balassagyarmat K 8 km) a partizánok aláaknázták a síneket. A szerkezet egy arra haladó szerelvény alatt robbant, a mozdony és a poggyászkocsi megrongálódott. A pályát reggelre helyreállították.²¹²

Miután a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* kiépítése sikeresen megindult, Nógrádi Sándor, PUT és a szvjatosinói partizánközpont magyar instruktora úgy döntött, hogy maga is bevetésre indul. Egyrészt úgy gondolta, hogy a Felvidék, a szlovák felkelés egyre szűkülő, de még kitartó területe viszonylag biztonságos leszállásra kínál alkalmat, másrészt jó lehetőséget láttak abban, hogy a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* és talán más, a térségben harcoló csoport tevékenységének koordinátoraként, a Magyarországot is érintő partizán-tevékenység egyik legfontosabb szereplője lehetnének. NÓGRÁDI Sándor 1944. X. 8-án három magyar összekötővel és két szovjet rádióssal érkezett meg Zólyomba, az ott illetékes szovjet partizán osztagokhoz. Nyilvánvalóan nem harci feladatokra, hanem egy nagyobb alakulat törzsének irányítására készült.²¹³

A leszállást követően NÓGRÁDI Sándor gyorsan berendezkedett, és nagyszabású szervezőmunkába kezdett. 1944. X. 11-én kérte, hogy a 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzse, amely átvette a magyarországi partizán-tevékenység feletti illetékességet, indítsa útnak a Felvidékre, a bevetésre korábban már felkészített magyar ejtőernyős osztagokat. Ugyancsak kérte, hogy a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Kijevben maradt 10 főt számláló részét haladéktalanul küldjék el erősítésül. Sürgette, hogy a tervezett módon, Kárpátalján az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* is kapjon újabb utánpótlást, dobják le hozzá a *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztagot*. A Partizánmozgalom Törzsének parancsoka azonban nemigen hagyta magát befolyásolni a frontvonal mögül intézkedő NÓGRÁDI Sándortól. Közölte vele, hogy a *CSATÁRI szovjet ejtőernyős partizán osztagot* fegyelmi problémák miatt feloszlatták, a többieket a kedvezőtlen időjárás miatt egyelőre nem tudják

bevetni, a *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* pedig nem az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag*, hanem a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* alezredes csoportjának megerősítésére szánják. NÓGRÁDI Sándor segítségképpen az előjárójukhoz fordult, akinél elérte, hogy a PUT parancsnoka felsőbb utasítást kapjon a magyar osztagok bevetésére.²¹⁴

Közben NÓGRÁDI Sándor áttette a székhelyét Divénybe (Losonc ÉNY 18 km) a magyar határ közelébe és főként agitációs munkát végzett. Üzenetekkel, röplapokkal próbálta átállásra biztatni a határvadász alakulatok személyi állományát, illetve helyi lakosokat igyekezett beszervezni felderítő és összekötő feladatra, akik segítségével kapcsolatot teremthetett a Salgótarján környéki munkásokkal. A szervezés mellett egyre csak sürgette a magyar csoportok ledobását, és jelentősebb mennyiségű hadianyag küldését kérte Babarét körzetébe (10 golyószóró, 20 géppisztoly, 40 puska, két páncéltörő puska, 300 kg robbanóanyag). Szorgalmazta, hogy dobjanak le négy fő rádióost, akik két külön tevékenykedő osztag kommunikációját is biztosíthatják. A PUT parancsnoka azonban közölte, hogy a jövőben minden kérést a 4. Ukrán Fronthoz kell intéznie. 1944. X. 17-én a 4. Ukrán Front illetékese azt az üzenetet küldte, hogy az utánpótlás már úton van, valójában azonban sem a csoportok, sem a rádiósok, sem a fegyverek nem érkeztek meg. 1944. X. 20-án NÓGRÁDI Sándor türelmetlenül reklamált. Közölte, hogy pillanatnyilag mindössze 50 magyar partizán állt rendelkezésre a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztagban*, ennél mindenképpen több ember kellett, ha magyar területen aktívabb működést akartak kifejteni, ezért feltétlenül dobják le a többi magyar csoportot is.²¹⁵

1944. X. 18-án szovjet katonai szállítógéppel Tri Dubyra érkezett NÓGRÁDI Sándor moszkvai összekötője, akit Besztercebányára vitték, ott találkozott NÓGRÁDI Sándorral, onnan Divénybe irányították NÓGRÁDI Sándor bázisára. A közelben volt a *VELICSKO szovjet ejtőernyős partizán osztag*. Időközben azonban a németek és a szlovák hadsereg egyre szűkebb területre szorította vissza a felkelőket. NÓGRÁDI Sándor ezért kénytelen volt Divényből visszatérni Zólyomba. A német előrenyomulás miatt azonban el kellett hagyniuk Zólyomot is, ezért 1944. X. 23-án Besztercebányára mentek. Másnap NÓGRÁDI Sándor néhány fős utánpótlást kapott. Zólyomba érkezett TÖMPE András, ő lett a törzs politikai helyettese, álnéven ő lett a törzs politikai helyettese.²¹⁶

NÓGRÁDI Sándor igyekezett több felkelőt maga köré gyűjteni, Besztercebányán már mintegy 60 fővel rendelkezett. Két, egyenként három fős felderítő csoportot indított útnak, annak tisztázására, hogy hogyan lehet viszonylag biztonságosan Magyarországra eljutni. A felderítők azonban németekbe ütköztek, csak egy fő tért vissza közülük. 1944. X. 25-én Besztercebányáról északi irányban Óhegyre mentek. Ott találkoztak a *JEGOROV szovjet ejtőernyős partizán osztag* törzsével, ahonnan az osztag-parancsnok NÓGRÁDI Sándor mellé rendelt. Korábban az volt az elképzelés, hogy az egyik tiszt nagyobb csoportot fog átadni NÓGRÁDI Sándornak az Észak-Magyarországi harcok segítése céljából, akiknek a parancsnoka lett volna az egyik átadott tiszt. NÓGRÁDI Sándor vele már járt is a magyar határ körzetében, felderítő úton. A német offenzíva miatt azonban a partizán osztagok parancsnokai nem nélkülözhettek fegyvereket ezért csak a két tiszt került NÓGRÁDI Sándorhoz.²¹⁷

A *NÓGRÁDI szovjet ejtőernyős partizán osztag* 1944. X. 27-én indult el Óhegyről Donovaly irányába. Az osztag kettévált két akciócsoportra, az osztag-parancsnok az egyik akciócsoporttal tartott, a másik akciócsoport élére pedig bizalmasát nevezte ki. A második akciócsoportnak délnyugati irányban Selmebánya-Léva irányában kellett volna haladnia. Ez az akciócsoport azonban egy német tüzérségi támadás miatt jelentős veszteségeket szenvedett. Az akciócsoporton belül jelentős viták keletkeztek. Több partizán nem látta értelmét a további harcnak ezért elhagyta az akciócsoportot. Egy nagyobb szovjet partizán osztag, amellyel találkoztak csatlakozásra szólították fel őket, illetve igényt tartott a fegyverekre. A fegyvereiket végül átadták, azután napokig céltalanul kószáltak a hegyekben, majd feloszlatták az akciócsoportjukat úgy döntve, hogy mindenki olyan partizán osztaghoz csatlakozzon amilyenhez akar. Az osztag-parancsnok által vezetett akciócsoport azonban viszonylag épen maradva jelentette a továbbiakban az osztagot, amely 25 felfegyverzett emberből állt. Az osztag déli irányba indult. Mosód közelében töltöttek hosszabb időt. Az osztag-parancsnok megrostálta az embereit, a bizonytalankodókat rábeszélte a távozásra, vagy elküldte.²¹⁸

A *NÓGRÁDI szovjet ejtőernyős partizán osztag* 1944. X. 10-én Lucatónél (Besztercebánya KÉK 15 km) átkelt a Garamon, és a Besztercebánya-Zólyom úttal párhuzamosan déli irányba indult. Rendkívül óvatosan haladtak. 1944. XI. 15-én Véglesnél keresztezték a Zólyom-Rutka vasútvonalat, mivel azonban nem rendelkeztek robbanóanyaggal, nem tudtak kárt tenni benne. Közben tönkre ment a rádió, így 1944. XI. 15. után az osztag már nem tudott hírt adni magáról. Ezért a 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzsének parancsnoka utasította a Besztercebánya körzetében lévő *SUKEJEV szovjet ejtőernyős partizán osztagot*, hogy küldjön szét összekötőket, és próbálja felvenni a kapcsolatot a *NÓGRÁDI szovjet ejtőernyős partizán osztaggal*. A következő napokban NÓGRÁDI Sándor megbetegedett,

így az osztaga egy hétig vesztegeltek Szénavár térségében. 1944. XI. 28-án az osztag törzsének parancsnoka az osztag tagjainak többségével útnak indult a magyar határ irányába, az osztag parancsnoka pedig négy társával a Hrabcsa tanyán húzta meg magát. Az éjszaka folyamán azonban német katonák támadták meg őket, ezért a partizánok az ablakon kimenekülve a már korábban útra kelt társaik után indultak, akiket másnap utolértek. A partizánok továbbra is lassan mozogtak, kilenc nap alatt 30 km-t tettek meg. 1944. XII. 7-én Ipolytarnóc közelében átkeltek az Ipolyon, onnan 10-15 km-re, délkeletre, Karancsberény térségében (Salgótarján É 12 km) rendezkedtek be, és 1944. XII. 23-ig ott maradtak.²¹⁹

Az osztag létszáma folyamatosan gyarapodott. Az Ipolyon való átkeléskor a személyi állomány csak 28 fő volt, hamarosan azonban 28 német fogságból szökött szovjet hadifogoly csatlakozott hozzájuk, akik fegyvert is szereztek. Az immár mintegy 60 fős egység így már négy golyószóróval, 20 géppisztollyal, 30 puskával rendelkezett. További erősödést jelentett 40 magyar katona és csaknem 20 bányász csatlakozása. Az osztag-parancsnok a törzsét is átszervezte. 1944. XII. 22-én új bázisra települtek át, a 8 km-re, keletre fekvő Abroncspusztára. 1944. XII. 28-án egy visszavonuló német alakulat éppen az Abroncspusztán átvezető utat választotta. Váratlan megjelenésük miatt a partizánok már nem tudtak kitérni, így felvették a harcot 350-400 német katonával. Az összecsapásban a partizán osztagot szétverték, 16 fő partizán elesett, a többiek szétszéledtek. A németek elvonulása után az osztag-parancsnoknak csak 35 főt sikerült összegyűjteni. 1944. XII. 29-én megjelentek a térségben a Vörös Hadsereggel együttműködő román csapatok.²²⁰

NÓGRÁDI Sándor partizán-tevékenysége ellentmondásosan alakult. Végig arra törekedett, hogy egy nagyobb, több osztagból álló központi alakulat élén érkezzon meg Magyarországra. Ehhez embereket kért a szlovák felkelésben részt vevő szovjet partizánegységek vezetőitől, illetve a kijevi és sztanyiszlavi parancsnokságtól. Amikor a szlovák nemzeti felkelés összeomlása miatt senkitől sem kapott nagyobb ütőképességet, egy kis csoporttal indult útnak, de rendkívül óvatosan, indokolatlanul lassan haladt, így, mire megérkezett Salgótarján közelébe, a front már egészen közel húzódott ehhez a térséghez. Tevékenységét nem fegyveres akciók, hanem elsősorban agitáció és konspiratív munka tette ki, inkább politikusként és nem gerillavezérként viselkedett. Osztaga semmilyen jelentősebb akciót nem hajtott végre.²²¹

Összegezve, 1944 szeptember eleje és november vége között 35 önálló ejtőernyős partizán osztag működött hosszabb-rövidebb ideig magyar területen, Észak-Erdélyben és Kelet-Magyarországon, valamint Kárpátalján, illetve a Felvidéken továbbá Észak-Magyarországon. A ledobott ejtőernyősök létszáma 475-480 fő körül mozgott. Az osztagok közül 15 vegyes szervezésű, részben magyar vezetésű volt, 20 pedig szovjet vezetéssel, és többségében orosz, ukrán, ruszin, szlovák személyi állománnyal került bevetésre, de ezek közül 12 osztagban szintén voltak magyar származású partizánok is. A ledobott ejtőernyősök mintegy 35%-át (165-170 főt) elfogták vagy megölték. 1944. október közepén a Sztanyiszlav melletti oprisovcei táborban további öt magyar osztag várt bevetésre 196 fős összlétszámmal. A fronthelyzet alakulásához igazodva Észak-Erdélyben 1944. IX. 20-án, Kárpátalján 1944. X. 14-én, a Felvidéken pedig 1944. X. 25-én került sor az utolsó harcoló szovjet ejtőernyős partizán osztagok bevetésére. Ezt követően már csak néhány, kisebb létszámú, felderítési feladattal megbízott osztag érkezett légi úton magyar területre.²²²

A 4., illetve a 2. és 3. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizán Törzs azt tervezte, hogy a Vörös Hadsereghez csatlakozott partizán osztagok magyar tagjaiból új egységeket alakít, és ezeket az ungvári reptérről Budapest környékén, illetve a Dunántúlon vetik be. A Munkács melletti Zsukó községben különböző partizán osztagokból mintegy 70 fő magyar ejtőernyőst vontak össze. A katonai helyzet alakulása azonban ilyen típusú harcoló alakulatok alkalmazását már nem tett szükségessé. A magyar partizánokat januárban, a Magyar Kommunista Párt (MKP) kérésére Debrecenbe irányították, hogy az ideiglenes kormány katonai és rendvédelmi erejének magját alkossák. 1945. február végéig összesen 734, a Szovjetunióban antifasiszta, illetve partizán iskolát végzett magyar érkezett haza, Debrecenbe, és kapott beosztást az újjászerveződő honvédségnél és a rendőrség kötelékében. Gyors hazaszállításuknak és állományba vételüknek az volt az oka, hogy a Magyar Kommunista Párt (MKP) ezzel is igyekezett növelni a befolyását a fegyveres testületeknél.²²³

Szovjet részről 1944. X. 6-án Fertőd közelében dobtak le egy három fős rádiós osztagot, amely Sopron térségében végzett felderítő tevékenységet, egészen 1945. III. 30-ig. Csákberény mellett (Székesfehérvár É 20 km) 1944. XI. 22-én szállt le egy másik felderítő osztag, amely Székesfehérvár térségében figyelte a német-magyar erők mozgását. Az élelemszerzést úgy próbálták megoldani, hogy elfogtak több, a katonai behívás elől az erdőben bujkáló levendét, és őket kényszerítették, hogy ételmezt kérjenek a környék lakóitól. Mivel ez nem volt elegendő, 1944. XII. 3-án a partizánok bementek Mindszentpusztára és fegyverrel követelték ételmiszert. A csákberényi, bodajki és csákvári csendőr őrs 16 csendőre, az ejtőernyős-elhárító szolgálat és egy német szakasz bekerítette a partizánok kápolnapusztai búvóhelyét. A tűzharcban egy fő

partizán elesett, a parancsnok pedig sebesülten fogságba került. A lövöldözésben két fő levente is megsérült, egyikük belehalt a sérüléseibe. Három partizán elmenekült, de közülük két főt néhány héttel később elfogott a móri csendőrség. 1945. I. 23-án a 3. Ukrán Front Partizán Törzse öt főt dobott le Szombathely térségében. A négy férfi és a rádiós nő feladata a határ menti vasúti és közúti forgalom megfigyelése volt. 1945. I. 25-én az osztag megkísérelt beszervezni egy honvéd tiszthelyettest, aki a szombathelyi lőtérrel szolgált. Az illető jelentette az esetet a feletteseinek. A kivезényelt honvéd alakulat megtalálta a partizánokat. A kibontakozó tűzharcban egy férfi és a rádiós nő meghalt, két férfi pedig megsebesült. A szökésben lévő ötödik társukat másnap egy csendőr járőr őrizetbe vette.²²⁴

A Magyarországon bevetett partizán osztagok tevékenysége messze elmaradt a szomszédos államokban folyó gerillaháború mögött. Az ország belső körzeteinek terepviszonyai alkalmatlanok voltak a partizánharcra. A bevetett partizánok nem kaptak megfelelő felkészítést, ejtőernyős kiképzést. A csoportokat ad hoc módon, gyakran csak a bevetés előtti napokban állították össze, az egységek magyar és szovjet tagjai nem tudtak kommunikálni egymással. A bevetések tervezői nem rendelkeztek helyismerettel, a szállítógépek gyakran a kijelölt célterülettől távol dobták le az ejtőernyősöket. Észak-Erdélyben nem sikerült jelentősebb partizánbázist kiépíteni. Kárpátalján a Róna-havas északi részén és a Borlő-hegységben sikerült megkapaszkodniuk a partizánoknak. Mindkét esetben a sűrű erdősséggel borított hegyes terep, a kezdeti passzív, rejtőzködő magatartás, a folyamatos személyi és hadianyag utánpótlás, illetve a helyi ukrán, ruszin lakosság egy részének együttműködése volt a kulcsa az osztagok megerősödésének. A Felvidék esetében a hosszabb ideig működő partizán bázisokat nem magyar területen, hanem a korabeli Szlovákia területén alakították ki, és onnan intéztek támadásokat magyar célpontok ellen. A ledobott ejtőernyősök csak a harci osztagok törzseként működtek, melyeket nagyszámú szlovák felkelő egészített ki, így jöttek létre az 1 000 fős létszámot meghaladó nagy létszámú szovjet ejtőernyős partizán osztagok.²²⁵

Az ejtőernyős partizánok elleni harc legnagyobb terheit a csendőrség viselte, a helyi őrsök személyi állománya, a csendőr kerületek tanszázadai, illetve az ejtőernyős elhárító szolgálat és a polgári karhatalom, melyek rendszerint szintén csendőrségi irányítása alatt álltak. Kárpátalján több alkalommal bevontak ugyan honvéd alakulatok is a partizánok elleni harcba, de mindig pihenőben lévő, feltöltés alatt álló csapatokat, amelyek csak néhány napig álltak rendelkezésre. Ezt követően elvonultak katonai feladataik ellátására, így a partizán osztagok ellenőrzés alatt tartása ismét a csendőrségre maradt. A honvédség részéről legfeljebb a határvadász erők vettek részt gyakrabban az ejtőernyős osztagok elleni küzdelemben. A csendőrség 1944 szeptemberéig alapvetően el tudta látni ezt a feladatot, a csendőr tanszázadok és zászlóaljok frontra vezénylése azonban nagymértékben csökkentette a hátszágban rendelkezésre álló rendvédelmi erőt, miközben a partizán osztagok létszáma, tűzereje jelentős mértékben gyarapodott. A nagyobb számú, de 1944 október közepéig csak elszigetelt rajtaütések ellenére a partizán tevékenység nem befolyásolta számottevő mértékben a honvédség katonai teljesítményét vagy a lakosság életviszonyait. Leküzdésükre a frontról nem kellett jelentősebb erőket elvonni, a rendvédelem és a polgári karhatalom korlátok között tudta tartani a működésüket. Kiseb harcászati sikereik, a fennálló rendet vagy az ország védelmi képességeit alapvetően nem veszélyeztették. KÉRI Kálmán vk. ezredes, az 1. hadsereg vezérkari főnökének értékelése szerint, mindennek inkább lélektani jelentősége volt.²²⁶

A partizán alakulatok elnevezésének értelmezéséhez.

A szovjet ejtőernyős partizánok alakulatai egyrészt meglehetősen képlékenyek voltak, másrészt szinte semmilyen objektív paraméter tekintetében nem lehet azonosítani a korabeli reguláris haderő alakulataival. Ehhez járul az is hozzá, hogy rendkívül sokféle és a valósággal nem mindig összhangban álló elnevezésekkel illették a saját szervezeteiket is. Ebből fakadóan a tanulmányban a partizán alakulatokra vonatkozóan a különböző katonai alegység típusok elnevezésének használatától tartózkodtunk. A partizánok által a saját alakulataikra alkalmazott dandár és magasabb egység elnevezések nyilvánvalóan túlzóak voltak. Az elkeresztelt partizán alakulatok nevei pedig propagandisztikus jelleget viseltek. A meglehetősen nagyvonalúan használt korabeli és feldolgozásokban szereplő elnevezések helyett a beazonosíthatóság és az érthetőség érdekében igyekeztünk egyszerű és egyértelmű megközelítés szerinti besorolású nevekkal illetni a partizán alakulatokat.

A tanulmányban *osztagnak* neveztük a Szovjetunióból indított és a szovjet haderő közvetlen irányítása alatt álló ejtőernyős partizán alakulatokat függetlenül a létszámuktól, a fegyverzetüktől, a feladataiktól és a működésüktől.

A tanulmányban *akciócsoportnak* neveztük az osztagok alárendeltségében álló, de többé-kevésbé önállóan működő és nem közvetlenül a szovjetunióbéli parancsnokság irányítása alá tartozó ejtőernyős partizán alakulatokat, függetlenül a létszámuktól, fegyverzetüktől, a feladataiktól és a működésüktől.

A tanulmányban *különítményeknek* neveztük — általában egy osztag, vagy akciócsoport közvetlen irányítása alatt álló és annak szerves részét alkotó — azon partizán alakulatokat, amelyek függetlenül a létszámunktól, fegyverzetüktől, illetve működésük módjától — általában valamilyen különleges feladat ellátására, illetve valamely meghatározott térségben való ténykedés céljából hoztak létre, illetve működtettek.

A különböző partizán osztagok megkülönböztethetősége érdekében a parancsnok családi nevét is az alakulat elnevezése részének tekintettük. Abban az esetben, ha a kortársak — valamely politikai vagy propaganda megfontolásból fakadóan — nevet is adtak a partizán alakulatnak, akkor azt az elnevezést is feltüntettük az alakulat neve mellett, de csak egy esetben.

Az akciócsoportok, illetve a különítmények megnevezésében feltüntettük annak az osztagnak, illetve akciócsoportnak a nevét, amelynek az irányítása alatt álltak. (*a szerk.*)

Jegyzetek:

- ¹ KAISER: 118.p. + 167.p. ; REKTOR: 214-218.p.
² PERJESI: 106-107.p. ; REKTOR: op.cit. 214-218.p.
³ REKTOR: op.cit. 213-218.p. + 278-281.p. + 534-535.p. ; PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtisztület 1881-1945.* 63-65.p.
⁴ SZEMIRJAGA: 237.p.
⁵ HEGEDŰS: 105-106.p. ; PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. 181-182.p. ; FORRÓ: 35-36.p.
⁶ KAISER: op.cit. 116.p. ; FERENCZY: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. 112-120.p. ; KÖVENDY: A délvidéki partizánharcok. 168-170.p.
⁷ GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. 341.p. ; GYERZSALUK: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. 720.p.
⁸ FERENCZY: Egyéb partizánvékenységek. 120.p. ; REKTOR: op.cit. 244-246.p. ; LIPTAI: 243.p. + 252.p.
⁹ ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: 200-201.p.
¹⁰ A PUT parancsnoka TYIMOFEJ A. Sztrokacs altábornagy, helyettese K. PONOMARENKO ezredes volt, a hadművelési osztályt BONDAREV ezredes, a felderítő (elhárító) osztályt KOROTKOV alezredes vezette.
LIPTAI: op.cit. 252.p.
¹¹ A 4. Ukrán Front Haditanácsa mellett működő Partizánmozgalom Törzsének vezetője Vaszilij POGREBENKO ezredes volt. GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 340-341.p. ; GYERZSALUK: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. op.cit. 720.p. ; LIPTAI: op.cit. 243.p. + 252.p.
¹² KIS: Magyar partizánok a Szovjetunióból. 143-144.p. + 149.p.
¹³ HIM-HL. MAEM VII. 205. I/II. d. Kuznyec 189.p. ; TÓTH: 11.p. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. 77. p. ; DÉKÁN — D. KARDOS: 449.p.
¹⁴ REKTOR: op.cit. 267-268.p. ; TÖRÖK: 127-130.p.
¹⁵ A haza védelme során hősi halált halt nagyajtai csendőr őrs parancsnoka KOLOZSI Nándor csendőr főtörzsrőmester volt. A sepsiszentgyörgyi szárny-parancsnok HOLLÁDI Ernő csendőr százados volt.
HOLLÁDI: 179-180.p. + 183-187.p.
¹⁶ Loc.cit. 183-187.p.
¹⁷ Loc.cit. 179-180.p. ; HÍDVÉGI: 108-109.p.
¹⁸ A csoport tagjai voltak: DÉKÁNY István parancsnok, IHÁSZ-KOVÁCS Sándor politikai helyettes, Alekszandr IZUTYINOV törzsparancsnok, FOKI József felderítő parancsnok, FURMAN és KOLOBNYIKOV rádiós, Vaszlj BUROV robbantó, GELLÉN István orvos, MESKOV András felcser, FILEBICS Géza golyószórós, SCHIFFER (SZIGETI) Ferenc, LEBOVICS Izidor, KORÓZS Lajos, NYÚL Miklós.
¹⁹ A DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag tagjai közül a földet érés során KOLOBNYIKOV és KORÓZS életét veszítette. A hosszúmezei és a técsői csendőr őrsök járőreinek a parancsnokai TARIÁNYI József cső.főrm. és POMÁZI Mátyás cső.főrm. voltak. A leszállás napján fogságba került partizánok voltak GELLÉN, FOKI és NYÚL, valamint IZUTYINOV. A leszállás utáni második napon esett fogságba LEBOVICS. A partizán osztag üldözése során pedig tűzharcban halt meg BUROV, IHÁSZ és KOVÁCS partizánok. A két életben maradt és elrejtőzött partizán FILEBICS és SCHIFFER volt.
KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 73.p. ; DÉKÁN: 109-110.p.
²⁰ A DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag második részének — akiket nem indítottak el Szvjatosinból a sikeres földet érést visszaigazoló üzenet miatt — a vezetője RIESDORFER [RÉKAI] Miklós volt.
DÉKÁN: op.cit. 109-110.p.
²¹ DÉKÁN — D. KARDOS: op.cit. 490-492.p.
²² VADÁSZ: 54-55.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: 378-381.p. ; KIS: Magyar partizánok a Szovjetunióból. op.cit. 146.p.
²³ A *ZÁCÓI szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka ZÁCÓI Tivadár erdélyi magyar tiszt volt, aki román katonaként esett fogságba. Az osztag politikai helyettese V. NYIKISIN, a törzsparancsnok V. MURATOV, a felderítő parancsnok G. TORBA voltak.
GAZSI: A magyarországi ellenállási. op.cit. 339.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 578-581.p.
²⁴ A *ZÁCÓI Szovjet partizán osztag* földet érését a gátór a sarkadi csendőr őrsnek jelezte, ahol BÉKÉS Gyula cső.főrm. volt a parancsnok.
BERTALAN: 4.p. ; TIMÁR: 7.p.
²⁵ A *MALÉTER szovjet partizán osztag* tagjai voltak: MALÉTER Pál hadnagy parancsnok, BALÁZS Zsigmond zászlós politikai helyettes, BOGÁR György robbantó, CSÖKE János golyószórós, BARTAL Károly, DRUCA Sándor, MOLNÁR József, FISCHER József, NAGY Bálint, DEZSI András (Endre), HAUER József, LÖRINC Béla, FEHÉR István, SZNYATRU József, (más forrás szerint Fehér és SZNYATRU helyett SZJÁRTÓ József és SÁGVÁRI István került bevetésre, A szovjet ejtőernyősök: Alekszandr Sztjepanovics JEFIMOV parancsnok-helyettes, Vaclav Marjanovics GLUHOVSZKIJ törzsparancsnok, CSEHOVSZKIJ orvos, LJUBICSENKO és KLENACS robbantó, KALACSENKO és AFOMIN rádiós.
²⁶ HORVÁTH: 25-28.p.
²⁷ Az osztag politikai helyettese BALÁZS Zsigmond volt.
TÓTH: op.cit. 11.p.
²⁸ A *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* földet érésének körzetében öt csendőr őrs működött: Vámospéres (KOLOBÓSI Gyula cső.főrm.), Nyírabrány (TÓKÉS József cső.főrm.), Nyíracsád (SZONDI István cső.főrm.), Nyíradony (MEGGYES Lajos cső.főrm.) és Érmihályfalva (LITKAI Ádám cső.főrm.) településeken a jelzett személyek parancsnoksága alatt.
HIM-HL MAEM op.cit. VII. 205. Jefimov 1944. 11. 27. ; GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 339-340.p. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 74-75.p.
²⁹ A kemecsei csendőr őrs parancsnoka KÁSA György cső.főrm. volt.
HIM-HL PERS. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 20., 09. 22., 09. 28.

³⁰ A gépből először MALÉTER vezetésével CSÖKE, CSEHOVSZKI, GLUHOVSZKI és JEFIMOV ugrottak ki. A repülőgépből másodjára kiugró négy fő partizán érkezett a szaniszlói csendőr őrs működési körzetébe, ahol TAMÁS András cső.főtörm. volt az őrsparancsnok.

HIM-HL MAEM op.cit. VII. 205. Jefimov 1944. 11. 27. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 402-404.p. ; GAZSI: Antifasiszta ellenállás és partizánharc Magyarországon. 62-63.p.

³¹ HORVÁTH: op.cit. 28-29.p.

³² Loc.cit. 30-31.p.

³³ HIM-HL MAEM VII. 205. Jefimov 1944. 11. 27. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 74-75.p.

³⁴ GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 402-404.p. ; TÓTH: op.cit. 10.p.

³⁵ A MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnok-helyettese JEFIMOV volt, aki a kudarc okait taglaló részletes jelentést készített.

HIM-HL MAEM VII. 205. Jefimov 1944. 11. 27. ; HORVÁTH: op.cit. 34.p.

³⁶ A csoport tagjai: RIESDORFER (RÉKAI) Miklós parancsnok, POLGÁR János politikai helyettes, ÁCS János golyószórós, MÉSZÁROS Sándor, KISS János, MARKOVICS János, PAPP Zsigmond, OROSZ György, valamint Andrej Nyikitovics CSERNOBROVKIN hadnagy törzsparancsnok, Nyikolaj Antonovics ZSURAVSZKIJ felderítő parancsnok, Andrej PRUDKIN és Alekszandr Konsztantinovic ANDRONOV rádiós, Vaszilij Feofanovics GYEKTYAREV.

³⁷ LIPTAI: op.cit. 274-275.p. ; TURCSÁNYI — HEGEDŰS: 100.p. ; TÓTH: op.cit. 11.p.

³⁸ A RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag tartózkodási helyének felkutatásában résztvevő három csendőr őrs székhelye Aknasuhatag, Barcánfalva és Bárdfalva településeken volt, ahol őrs-parancsnokok HORVÁTH István V. cső.főtörm., MEGYESI József cső.főtörm. és BALOGH Sándor II. cső.főtörm. volt. Az aknaszlatinai csendőr század-parancsnok BÁRCZI Dezső százados volt.

KIS: Magyar partizánok a Szovjetunóból. op.cit. 152.p. ; GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 340.p.

³⁹ GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 340.p. ; GAZSI-HARSÁNYI: op.cit. 454-458.p.

⁴⁰ A máramarossziget csendőr őrs parancsnoka ZSADÁNYI László cső.főtörm., az aknaszlatinai csendőr század-parancsnoka pedig MOLNÁR István cső.fhdgy. volt. Az osztagon való rajtaütés során PRUDKIN orosz partizán esett el. A felderítés visszaérkező és a rajtaütés kimenetelét megfordító partizánok közül OROSZ György és POLGÁR János sebesültek meg súlyosan. Az elfogott, majd elengedett próbacsendőrt SINKA Mihálynak hívták. A RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztagból kiváló orosz partizánokat CSERNOBROVKIN vezetett.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 454-458.p.

⁴¹ TÓTH: op.cit. 10.p. ; LIPTAI: op.cit. 275.p.

⁴² GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 326-334.p.

⁴³ ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 133.p. + 147-148.p.

⁴⁴ Az osztag tagjai: USZTA Gyula parancsnok, Georgij KAZNACSAJEV törzsparancsnok, Viktor GORGYIJENKO robbantó, Mihail GATOVCOV és Nyikolaj AVDONJIN rádiós, Szemjon KARPOV felcser, KOVÁCS István, BORBOLA Mihály, SÉDY Lóránd, SALAMON Márkus, DOMOKOS Ferenc, HALAVÁCS Albert, RADÁK József, TAKÁCS József.

⁴⁵ Az USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag tagjai közül a leszállás során súlyosan megsérült személy TAKÁCS József partizán volt.

MNL-OL K-149., BM Res. 274. cs., 1944-2-1019.

⁴⁶ UJVÁRI: 14-16.p. ; VADÁSZ: op.cit. 22-23.p. ; MOLNÁR: 15.p. ; USZTA: *A jót akarni kell.* 70-77.p. + 98-103.p.

⁴⁷ Az osztag tagjai voltak: HAMBURGER (HORVÁTH) Sándor politikai helyettes, KÖVECSÉS Ferenc, SZÉKELY Károly, OROSZ Imre, PÁPA Ferenc, BORBÉLY Béla, SZABÓ Pál, IZRAEL (IHÁSZ) Miklós, LACZKÓ Imre, SCHILLER György.

⁴⁸ Az osztag tagjai voltak: Ivan PRISCSEPA őrmester, parancsnok, Szergej KOTYELNYIKOV és Marija HAJLO rádiós, Dmitrij USAKOV felcser, Pjotr CIMBALISZT, Alekszandr GLADCSENKO és Nyikolaj SZUHARJOV aknász, LEGUCKIJ, Jozsif JURIK, LEBOVITS Izidor, POLYVÁS András, SÓS Géza, GÁL József.

⁴⁹ A hátmegi csendőr őrs parancsnoka TABAJDI Imre cső.főtörm. volt.

KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagek tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). 136-137.p. ; USZTA: *A jót akarni kell.* op.cit. 116-125.p. ; GIBÁS: 10-11.p. ; MOLNÁR: op.cit. 50-51.p.

⁵⁰ GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 321-334.p. + 352-353.p.

⁵¹ Az USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztagnak eszerint két egyenrangú parancsnoka lett USZTA és PRISCSEPA, a politikai helyettes HAMBURGER Sándor, a törzsparancsnok G. V. KAZNACSEJEV volt. Az 1. szakasz parancsnoka Ivan Georgij KUZMICS, politikai helyettese IZRAEL (IHÁSZ) Miklós volt. A 2. szakasz Fjodor Filipovics KRJUCSKOV vezette, a politikai helyettes posztját SÉDI Lóránd hadnagy töltötte be. A 3. szakasz Georgij Mihajlovics GLEBA (HLEBA György) parancsnoksága alatt állt, aki mellé politikai helyettesnek BORBOLA Mihályt osztották be. A robbantócsoport vezetője Viktor Ivanovics GORGYIJENKO őrmester volt.

USZTA: *A jót akarni kell.* 143-149.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 320-323.p.

⁵² GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 352-353.p.

⁵³ Loc.cit.

⁵⁴ KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagek tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit. 138-139.p. ; KOSZTYÓ: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztagek működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. 370.p.

⁵⁵ A kereckeai csendőr őrs helyzetéről jelentést a Georgij MUHAMEDOV parancsnoksága alatt álló felderítő csoport tett. A kereckeai csendőr őrsöt KRJUCSAKOV által vezetett szakasz átámadta meg. A kereckeai csendőr őrs elleni támadásban MUHAMEDOV és Mihail Petrovics CSEKALKIN sebesült meg.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 326-327.p. ; KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagek tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit. 140-141.p.

⁵⁶ A község házára betörő és GÁLOS Lajos körjegyzőt megölő partizánokat HALAVÁCS Albert partizán vezette. A szolyvai út mentén leszállást foglaló partizánokat Iván KUZMICS vezette. HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 22. ; USZTA: *A jót akarni kell.* op.cit. 154-156.p. ; UJVÁRI: op.cit. 29-31.p.

⁵⁷ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 22.

⁵⁸ Loc.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 26. ; KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztatok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit. 372.p.

⁵⁹ a kárpátaljai katonai körzet parancsnoka FEHÉR Géza vörge. volt. A Borló hegység körüli megszállt falvak közé tartozott Babarét, Kenézpatak, Oláhcsertész, Ilonca, Zárnya, Szuhabaranka, Kerecke, Zajgó, Lombos, Malmos, Kishídvég és Ormod is. GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 334-335.p.

⁶⁰ Loc.cit. 354-356.p.

⁶¹ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 25. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 328-329.p. ; UJVÁRI: op.cit. 31-32.p.

⁶² HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 25., 1944. 09. 26.

⁶³ a Gombástelep körzetében a lövontatási hegyiágyúkkal rendelkező menetszázadon való rajtaütés során a partizánok közül meghalt Fjodor KRJUCSKOV, Szergej ANTONOV és Nyikolaj ZAJAN. A halálesetek miatt a különítmény vezetését ideiglenesen SALAMON Márkus vette át.

KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztatok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit. 142-143.p. ; UJVÁRI: op.cit. 23-24.p. ; KOSZTYÓ: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztatok működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. op.cit. 371-372.p.

⁶⁴ Az osztathoz csatlakozó szovjet repülő tisztek Ivan Sz. PECSERSZKI gárdaszázados és Leonyid N. MATASZOV gárdaőrme-gyok voltak, akiket az 1. illetve a 2. szakasz parancsnokává neveztek ki. A harmadik szakasz parancsnoki tisztségét Georgij Mihajlovics GLEBA (HLEBA György) be.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 320-326.p. ; ALEKSZEJENKO — BABIDORICS op.cit. 201-202.p.

⁶⁵ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 26. ; HEGEDŰS — TURCSÁNYI: op.cit. 100.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 354-356.p.

⁶⁶ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 28. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 325-326.p.

⁶⁷ KOSZTYÓ: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztatok működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. op.cit. 372-373.p.

⁶⁸ ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 202-204.p.

⁶⁹ Loc.cit. 206-207.p.

⁷⁰ USZTA: *A jót akarni kell.* op.cit. 163-164.p. ; KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztatok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit. 146.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 328-329.p.

⁷¹ HIM-HL. KSZV. I. 94. 1944. 09. 05. ; USZTA: Rákóczi neve alatt... 150.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 358-359.p.

⁷² MNL-OL. K-150. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7. ; HIM-HL. PERS. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 10., 1944. 10. 20.

⁷³ A 4. Ukrán Front Partizán Törzsének parancsnoka POGREBENKO ezredes volt.

GYERZSALUK: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. op.cit. 720.p. ; ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 207.p.

⁷⁴ MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7. ; HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 20.

⁷⁵ HIM-HL. 1.HDS. II. 1452. 1. d. Tiszti parancs 37/1944. ; ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 207-208.p. ; USZTA: *A jót akarni kell.* op.cit. 166.p.

⁷⁶ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 13. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 328-329.p. ; KOSZTYÓ: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztatok működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. op.cit. 376.p.

⁷⁷ MNL-OL. K-150. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7. ; HIM-HL. PERS. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 13. ; UJVÁRI: op.cit. 37-38.p.

⁷⁸ HIM-HL. PERS. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 13. ; MNL-OL. K-150. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7. ; UJVÁRI: op.cit. 32-35.p.

⁷⁹ KOSZTYÓ: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztatok működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. op.cit. 376.p. ; ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 208-209.p.

⁸⁰ GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 358-361.p.

⁸¹ Az 1944. X. 16-ai akciót végrehajtó különítmény parancsnoka HALAVÁCS Albert, az 1944. X. 17-ei akció parancsnoka pedig Alekszandr Grigorjevics MELENTYEV robbantási szakember irányításával valósult meg, ahol a parancsnok Viktor GORGYIJENKO volt.

ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 208-209.p. ; UJVÁRI: op.cit. 35-37.p.

⁸² Az 1944. X. 19-ei és 20-ai robbantások műszaki kivitelezője Tyimofej Alekszejevics POTAPOV és SALAMON Márkus robbantásszakértők voltak, akik Pjotr Nyikolajevics CIMBALISZT által vezetett különítménybe voltak beosztva.

KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztatok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit. 146-147.p. ; ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 207-208.p.

⁸³ A hátmegi csendőr őrs parancsnoka BARNÁ Mihály cső.ftörm. volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. okt. 20. ; KÖVENDY: A martinkai ütközet. 158.p.

⁸⁴ Az oláhcsertézi rajtaütést megvalósító különítmény parancsnoka Georgij Mihajlovics GLEBA (HLEBA György) volt.

USZTA: Rákóczi neve alatt. op.cit. 150-151.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 330-332.p. + 358-361.p.

⁸⁵ UJVÁRI: op.cit. 48-49.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 331-332.p. ; ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 210-213.p.

⁸⁶ A partizánok ellen kivezényelt csendőrök parancsnokául KÖVENDY Károly csendőr főhadnagyot neveztek ki. A megerősítésükre érkezett csendőr századot pedig BÁRCZY Dezső cső.szds. vezette.

REKTOR: op.cit. 276.p. ; KÖVENDY: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban. 144-145.p. ; KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztatok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit.p.

⁸⁷ A Végmártonkát visszafoglaló ütközet vezetői XANTUS György honv.hdgy. és SIMON András cső.fhdgy. volt. A honvéd tiszta a vádlóján, a csendőrs tiszta pedig a vállán sebesült meg az ütközet során. KÖVENDY: A martinkai ütközet. op.cit. 159.p. ; REKTOR: op.cit. 245-246.p.

- ⁸⁸ A Munkács védelmére vezényelt csendőri erők közül partizán elhárítási feladatot kapott csendőr szakasz parancsnoka SERES cső.főrm. volt.
FERENCZY: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. op.cit. 111-121.p. ; KÖVENDY: KÖVENDY: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban. op.cit. 144-145.p.
- ⁸⁹ Az 1944. X. 25-én a 4. honvéd hegyi zászlóalj elleni rajtaütést az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* különítményét Georgij Mihajlovics GLEBA (HLEBA György) vezette. A védekező honvédeket hátra támadó partizánokat — akik az *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* másik különítményéhez tartoztak — Georgij KAZNACSAJEV vezette. Az 1944. X. 25-én a Boród térségén áthaladó honvéd tüzér alakulatot megtámadó *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* különítményét Iván Sz. PECSERSZKI gárdaszázados vezette.
HIM-HL. TGY. 3309. Lóskay 9.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 332-333.p. ; KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). op.cit. 149.p.
- ⁹⁰ GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 320-323.p. + 358 - 361.p. ; UJVÁRI: op.cit. 39.p. ; USZTA: *A jót akarni kell.* op.cit. 202.p.
- ⁹¹ ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 212-213.p. ; LIPTAI: op.cit. 336.p. ; TÓTH: op.cit. 10.p.
- ⁹² Az osztag tagjai voltak: Alekszandr TKANKO parancsnok, Alekszej SZTRAH politikai helyettes, Szamuil MARINYENKO törzsparancsnok, Zinajda KRISZTYANYINOVA és Artas GASZPARJAN rádiós, Kaszim KAJSZENOV, Alekszej POTILENKO, Konsztantyin SZPJE-ZSEVOJ, Ciala DZSAVAHIA, Dmitrij POP, Mihail ASZTAFJEV, Alekszej ALEKSZEJENKO, JAKUBOVICS András tolmács.
⁹³ PUSKAS: 416.p. ; ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 100-104.p. + 118-123.p.
- ⁹⁴ ALEKSZEJENKO — BABIDORICS: op.cit. 126-127.p. + 133-138.p.
- ⁹⁵ A magyar rendfenntartó erők által 1944. VIII. 31-én a Róna-havas térségében indított nagyszabású tisztogató akció vezetője FEHÉR Géza honv.örgy. volt
REKTOR: op.cit. 244-245.p. ; KÖVENDY: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban. op.cit. 143-144.p. ; KÖVENDY: *Csendőrök a Kárpátokon. Egy csendőrtiszt naplója Magyarország történelmének legnehezebb és legszomorúbb idejéből.* ; ÖLVEDI: Emlékek és adalékok néphadseregünk születéséhez.
⁹⁶ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 01. ; KÖVENDY: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban. op.cit. 139-140.p.
- ⁹⁷ Az osztag tagjai voltak: Jakov VANJAGIN parancsnok, Mihail SCSETYINYIN, Ivan BANDURKA, Borisz FAJZULIN, Tamara BEZSZUDNOVA rádiós, Willi ROMAN.
⁹⁸ A leszállásnál Jakov VANJAGIN parancsnok és Ivan BANDURKA megsérültek. a lipcsei csendőr őrs parancsnoka MEGYER György cső.főrm., az alsóbisztrai csendőr őrs parancsnoka POLGÁR János cső.főrm., a kövesligeti csendőr őrs parancsnoka VLASZ István cső.főrm. volt. A partizán osztag két tagját, Tamara BEZSZUDNOVA-át és Willi ROMAN-t a leszállás követően néhány órával elfogták.
ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 198-199.p.
- ⁹⁹ Az ilosfai csendőr őrs parancsnoka TÖKÉS József cső.főrm. volt.
Loc.cit. 144-145.p.
- ¹⁰⁰ OFICINSZKIJ: 214-215.p. ; ÖLVEDI: *Az I. magyar hadsereg története, 1944. január 6-ától október 17-éig.* op.cit. 138.p.
- ¹⁰¹ Az osztag ismert tagjai voltak: Vitalij A. BOLOTNYIKOV főhadnagy parancsnok, Alekszej B. LOBENKO politikai helyettes, Szemjon P. GUSZEV hadnagy törzsparancsnok, Vaszilij I. DUBOSKIN felderítő parancsnok, Rogyion P. ZAJKIN és Leonyid A. SCSEBAKOV robbantó, Szergej Sz. MELENTEV orvos, Zsana F. LAVINA felcser, Bogdan T. DRAVKO és Natasa K. LOMNICKAJA rádiós.
¹⁰² MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7.
- ¹⁰³ A munkácsi csendőr őrs parancsnoka SZABÓ Lajos cső.főrm., a szolyvai csendőr őrs parancsnoka épedig IZSÓ Ambrus cső.főrm. volt.
HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 09.
- ¹⁰⁴ HIM-HL. PERS. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 11.
- ¹⁰⁵ Az osztag tagjai voltak: RUSZIN, Ivan Petrovics SZENDER őrnagy törzsparancsnok, Nyikolaj LOGOJDA felderítő parancsnok, Dmitrij VOLCSENKO mesterlövész, Lenyina DZSANAJEVA rádiós, Anasztaszia FEDOSZEJEVA rádiós, Vlagyimir PAVLENKO rádiós, Dmitrij KERECUSN, Pavel ZOZULJA, Jurij KURIN, Andrej MILETYENKOV.
¹⁰⁶ A *RUSZIN szovjet ejtőernyős osztag* 1944. IX. 7-én földet ért tagjai közül az elsodródott rádiós Lenyina DZSANAJEVA volt.
HIM-HL. PERS. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 01. ; KÖVENDY: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban. 139-140.p. ; ALEKSZEJENKO – BABIDORICS op.cit. 157-158.p.
- ¹⁰⁷ Az osztagtagjai: Ivan I. FABRICIN politikai helyettes, Ilja PECSKAN mesterlövész, Vjacseszlav HARKAVENKO orvos, Ciara GLÜCK felcser, Luka SZVJATINYA, Vaszilij MISKO, Ivan SEBA, Mihail RUSZIN és Ivan POPOVICS, Pjotr HLUŠKO és Vlagyimir TURIK.
¹⁰⁸ HIM-HL. PERS. VII. 207. 1944. 09. 01., 1944. 09. 25. ; LIPTAI: op.cit. 282.p.
- ¹⁰⁹ A polenai csendőr őrs parancsnoka GÁL András cső.főrm., a poroskői csendőr őrs parancsnoka pedig ASZTALOS József cső.főrm. volt.
ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 220-223.p.
- ¹¹⁰ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 28.
- ¹¹¹ ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 235-239.p.
- ¹¹² Loc.cit. 240-242.p. + 246-247.p.
- ¹¹³ MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7. ; ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 248-254.p.
- ¹¹⁴ Az Uzsoki-hágó térségében működő akciócsoport Mihail HOLOVKO vezetése alatt állt, törzsparancsnoka pedig Ivan NAHORNOV volt, aki még júliusban érkezett a *SZOPIJKO szovjet ejtőernyős osztag* tagjaként. Az osztag a szétverése után pedig a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz* csatlakozott. A Huszt térségébe tevékenykedő akciócsoport parancsnoka MELNYIKOV, törzsparancsnoka pedig Andrej ILJIN volt, akiket még májusban dobtak le ejtőernyővel és az osztaguk felszámolása után csatlakoztak a *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz*.
ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 147-148.p.
- ¹¹⁵ Loc.cit. 158-159.p.
- ¹¹⁶ Az alsókerepeci csendőr őrs parancsnoka KATHY Sándor cső.főrm. volt.
MNL-OL. K-150. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7.
- ¹¹⁷ ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 160-162.p.

¹¹⁸ Szarvaskút és Túrjasebes között tevékenykedő akciócsoport vezetője Dimitrij POP volt. A Rónahavas déli részén elhelyezkedő akciócsoport vezetője KAJSZENOV, Túrjaremete és Antalóc közötti térségben működő akciócsoport vezetője pedig MILETYENKOV volt.

Loc.cit. 163-165.p.

¹¹⁹ Az ungvári nyomozó csendőr alosztály személyi állományába tartozó DOMBÓVÁRI József cső.őrm. veszítette életét 1944. IX. 17-én Szerencsfalva térségében.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 18., 1944. 09. 20. ; Hősi halált haltak. 657.p.

¹²⁰ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 26., 1944. 09. 28.

¹²¹ ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 170.p.

¹²² Az Ungvár-Perecsény főútvonal mentén tevékenykedő akciócsoport parancsnoka SVEC volt. A perecsényi csendőr őrs parancsnoka TAKÁCS Imre cső.őrm. volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 10. ; MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7.

¹²³ A rosztovatovci településen a partizánok által megölt személy KRISZAK erdősz volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 10. ; ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 166-168.p.

¹²⁴ A Dombó melletti légvédelmi figyelő őrsön rajtaütő akciócsoport parancsnoka MELNYIKOV volt. Ugyancsak MELNYIKOV vezette a Huszt-Máramarossziget vasútvonalon Úrmező térségében sikeres robbantást végrehajtó akciócsoportot.

MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7.

¹²⁵ A *TKANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* a HOLOVKO által vezetett akciócsoportjának három különítményét Vaszilij KUSTAN, Iván KUPLISIN és Nyikolaj GALAGOVEC vezette.

ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 176-179.p.

¹²⁶ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 13., 1944. 10. 20.

¹²⁷ 1944. X. 18-án a Túrjasebest megtámadó partizán akciócsoportok vezetői SZEZSEVOJ, SZOPIKO és POP volt. A Patakos település ellen 1944. X. 18-án éjszaka végrehajtott rajtaütést végrehajtó akciócsoportok parancsnoka KASZJONOV és SVEC volt. Loc.cit. VII. 207. 232. d. 1944. okt. 10. ; MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7.

¹²⁸ Az 1944. X. 23-án Túrjavágásra érkező honvéd utász északon rajtaütő három partizán akciócsoport vezetői voltak SZOPLIKO, SZPERZSEVOJ és SVEC. A partizánok részéről megsebesült személy SZPERZSEVOJ volt.

ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 174-175.p.

¹²⁹ 1944 októberében az Alsószlatina térségében magyar zászlóaljat megtámadó négy partizán akciócsoport parancsnokai voltak KAJSZENOV, SZOPLIKO, SVEC és MILETYENKOV.

LIPTAI: op.cit. 329-330.p.

¹³⁰ REKTOR: op.cit. 274-277.p. ; KÖVENDY: *Csendőrök a Kárpátokon. Egy csendőrtiszt naplója Magyarország történelmének legnehezebb és legszomorúbb idejéből.* op.cit. 81-82.p. ; KÖVENDY: Egy arany vitézségi érem és egy lovagkereszt története. 149-156.p.

¹³¹ A 4. Ukrán Front Partizán Törzsének parancsnoka V.Sz. POGREBENKO ezredes volt.

Az osztag magyar tagjai voltak: LENCSES János politikai helyettes, CSERBA (DEMÉNDI) Lajos törzsparancsnok, SÜTŐ (CIFRA) László golyószórós, SIPOS Gyula mesterlövész, GARAI Bertalan, SURÁNYI Károly, JUHÁSZ Mihály, BERÉNYI Dezső, BUKOR Kálmán, MIKLÓS Antal, Simon Ferenc, PÁSZTOR Tibor, ERŐS Dénes, TORONYI Iván, SÜTŐ László, valamint CSETE István, EGED András, IHÁSZ Miklós, GOMBOS Béla. Az osztag szovjet tagjai voltak: Vaszilij JAKOVENKO felderítő parancsnok, Vlagyimir SCSEBBAKOV, Alekszandr LARKIN robbantó, Vlagyimir PANOV orvos, Valentyin POGUGYIN robbantó, Vaszilij GONCSAROV rádiós, Jekatyerina SZTASEVSKAJA rádiós, Bekmurat TURSZUMURATOV.

¹³² CSIFFÁRY: 53-54.p. ; ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 168-169.p. ; TÓTH: op.cit. 11.p.

¹³³ A földet éréskor PANOV, BUKOR és MIKLÓS Antal partizán törte lábát, BUJANOV és LENCSES partizánok pedig távolra sodródtak.

LIPTAI: op.cit. 85.p. ; GYERZSALUK: A Bujanov-Lencses partizáncsoport tevékenysége. 540.p.

¹³⁴ Az ökemencei csendőr őrs parancsnoka SZILÁGYI István cső.őrm. volt. A *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* által végrehajtott éjszakai erőltetett menet során az osztagtól leszakadt CSERBA, ERŐS Dénes, SÜTŐ László, GARAI Bertalan és TORONYI Iván.

Kis: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 74.p. ; GYERZSALUK: A Bujanov-Lencses partizáncsoport tevékenysége. op.cit. 543-544.p.

¹³⁵ GYERZSALUK: A Bujanov-Lencses partizáncsoport tevékenysége. op.cit. 542-544.p.

¹³⁶ A megsebesült BUJANOV helyébe Valentyin POGUGYIN lépett.

CSIFFÁRY: op.cit. 53-54.p. ; GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 340-341.p. ; LIPTAI: op.cit. 53-54.p.

¹³⁷ LIPTAI: op.cit. 53-54.p. ; GYERZSALUK: A Bujanov-Lencses partizáncsoport tevékenysége. op.cit. 545-546.p.

¹³⁸ GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 340-341.p. ; CSIFFÁRY: op.cit. 53-54.p. ; LIPTAI: op.cit. 53-54.p.

¹³⁹ OFICINSZKIJ: op.cit. 209-215.p. ; GYERZSALUK: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. op.cit. 721.p.

¹⁴⁰ SZEMIRIAGA op.cit. 312-313.p. ; DÉKÁN — D. KARDOS: op.cit. 517-518.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 399-400.p.

¹⁴¹ KÜHNRIK: 172-174.p.

¹⁴² HARSÁNYI: op.cit. 475-477.p. ; Kis: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 77-78.p.

¹⁴³ A partizán osztag tagjai voltak: SZÓNYI Márton hadnagy parancsnok, ÓSZ-SZABÓ József politikai helyettes, Grigorij Alekszejevics NOVOTNJI törzsparancsnok, Vlagyimir Grigorjevics SZEMENYUK és Larisza POLNYICKAJA rádiós, Vlagyimir SZILAJEV robbantó, Jevgenyij LJONOV orvos, CSIZMADIA Gyula mesterlövész, BALI Ferenc golyószórós, SZOTÁK Mihály, KISS Benjamin, BRÁZ Lajos, MOLNÁR István.

¹⁴⁴ FÖLDES: 162-163.p. ; 170-177.p.

¹⁴⁵ Az 1944. VIII. 8-án Tarnalelesz térségében földet érő *SZÓNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* tagjaitól elsodródó három ejtőernyős CSIZMADIA Gyula, KISS Benjámin és BALI Ferenc volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 08. 11., 1944. 08. 18. ; FÖLDES: op.cit. 162-172.p. + 176-180.p. ; Kis: Magyar partizánok a Szovjetunióból. op.cit. 145.p. ; GIBÁS: op.cit. 9-10.p.

¹⁴⁶ Az 1944. VIII. 17-én Laczópadjánál tűzharcba keveredett három partizán közül a súlyosan megsebesült ÓSZ-SZABÓ József és Grigorij Alekszejevics NOVOTNIJ a későbbiek folyamán belehalt sérüléseibe.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 08. 18. ; FERENCZY: Egyéb partizán-tevékenységek. op.cit. 119-120.p. ; FÖLDES: op.cit. 212-219.p.

¹⁴⁷ Az 1944. VIII. 19-én Domaháza-Gesztete térségében földet ért szovjet ejtőernyős partizán osztag vezetője Vasziljevics FJODOROV őrmester, a politikai helyettes pedig SZABÓ József volt. A felkutatásukra vezényelt csendőröket FERENCZY cső.alhdgy. vezette. FERENCZY: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. op.cit. 120.p.

¹⁴⁸ 1944. VIII. 30-án a csendőrök SZOTÁKOT, 1944. IX. 2-án pedig BRÁZ és MOLNÁR partizánokat fogták el. A BRÁZT és MOLNÁRT elfogó csendőrök a rudabányai csendőr őrs beosztottjai voltak, ahol az őrsparancsnoki tisztségét MÁRTON Károly cső.ftörm. töltötte be. A SZŐNYI szovjet ejtőernyős partizán csoport parancsnokát tűzharcban megölő csendőrök részben a hagonyi csendőr őrs beosztottjai voltak, ahol a parancsnoki tisztségét BÁNÓCZI János cső.ftörm. töltötte. Az osztagparancsnokot bekerítő csendőrök parancsnoka TÓTH József cső.ftörm. volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 18. ; FÖLDES: op.cit. 223.p.; DÉKÁN – D. KARDOS: op.cit. 306.p.

¹⁴⁹ LIPTAI: op.cit. 303-304.p.

¹⁵⁰ Az osztag tagjai voltak: Alekszej Mihajlovics SZAGYILENKO parancsnok, V. KLOKOV politikai helyettes, D. REZUTO törzsparancsnok, V. I. KALENKOV rádiós, N. M. KLIMOV, Grigorij CSERNYAKOVSKIJ orvos és Zina TYITOVA felcser, valamint SIMKO Sándor, WEISZ Ernő, HORVÁTH Ferenc, STRASSER Frigyes, SUPIK Miklós, BURJÁN Viktor, LÁSZLÓ Éva.

¹⁵¹ SZAGYILENKO: 560.p. ; LIPTAI: op.cit. 132.p.

¹⁵² A SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag magyar akciócsoportjának parancsnoka Andrej FUTYANOV, politikai helyettese SIMKO Sándor, törzsparancsnoka Nyikolaj Kulikovics CSERNYAKOVSKIJ volt. A SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag dandárrá átnevezésekor a politikai helyettesi feladatokat V.I. KALENKOV, a törzsparancsnoki posztot pedig N.M. KLIMOV töltötte be.

SZAGYILENKO op.cit. 563-564.p.

¹⁵³ HIM-HL. MAEM. op.cit. Kuznyec I/II. d. ; TÓTH: op.cit. 11.p. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 77.p.

¹⁵⁴ Az osztag tagjai voltak: J. M. KK parancsnok, V. V. MIHAJLOVSKIJ törzsparancsnok, D. A. SZUSZLOV felderítő parancsnok, V. P. BUGYENKO és K. VLAGYIMIROV rádiós, N. F. SZOLOGYUK orvos, V. I. CSUPRIANOVA felcser, J. M. LAPSOV robbantó, valamint MOLONTAY Károly hadnagy, a magyar részleg parancsnoka, CSIPAI Ferenc, DOBOS Zsigmond, GENCSI Sándor, KESZTENBAUM (KOVÁCS) Imre mesterlövész, KIS András, NAGY László, NAGY Mihály (valódi neve, GYULAI Károly), NÉMETH Károly, PAPP Lajos, SZABÓ András, VARGA János, GREŠTYÁK (GALAMBOS) István. A csoportnak eredetileg tagja volt VARGA István is, ő azonban betegsége miatt az utolsó pillanatban visszalépett, helyére került be GREŠTYÁK István.

¹⁵⁵ A KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag magyar részlegének a vezetésével MOLONTAY KÁROLY hadnagyot bízták meg. Mivel az osztag magyar és orosz tagjai csak tolmács útján tudtak érintkezni az tolmácsa NAGY László volt.

HIM-HL. MAEM Kuznyec I/II. d. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 77-80.p. ; CSIFFÁRY: op.cit. 65.p.

¹⁵⁶ A részeg orosz felderítő parancsnok Dimitrij SZUSZLOV, akinek pedig a lábára esett GREŠTYÁK István magyar partizán volt. A tamaleszi csendőr őrs parancsnoka KOVÁCS Balázs cső.ftörm., az egersehi csendőr őrs parancsnoka pedig FEHÉR János cső.ftörm. volt.

TÓTH: op.cit. 11.p. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. II. 61–62.p.

¹⁵⁷ A KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag földet érését követően lemaradó három fő a sérült lábú GREŠTYÁK (GALAMBOS) István és a vele tartó NAGY László és KIS András partizánok voltak. A súlyosan sérült V.P. BUGYENKO is lemaradt az osztagtól. NAGY László partizánt mint áruló magyar katonaszökevényt a helyszínen agyonlőtték.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 09. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. II. 63-64.p. ; FERENCZY: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. op.cit. 120-121.p.

¹⁵⁸ A magát önkéntesen feladó partizán DOBOS Zsigmond volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 15. ; TÓTH: op.cit. 10.p.

¹⁵⁹ A gesztetei főjegyző által vezetett partizán elhárító alakulat a partizánok elhelyezkedéséről a feledi csendőr őrsöt tájékoztatta, ahol KÁLMÁNYHELYI Sándor cső.ftörm. volt a parancsnok. A partizánokat az egyik erdőből a másikba LISZKAI István erdőőr vezette. Az erdészek által megtalált sebesült partizán neve KESZTENBAUM (KOVÁCS) Imre volt. A fákon fennakadt partizán GENCSI Sándor volt.

KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. II. op.cit. 66-69.p. ; GAZSI: A magyarországi ellenállási. op.cit. 339.p.

¹⁶⁰ A KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag erdei küzdelmét hiábavalónak tartó partizán NAGY Mihály volt, aki civil ruhát szerzett és újpesti otthonába távozott, ahol saját ellenálló csoportot szervezett. Az 1944. IX. 11-én elfogott magyar partizán NÉMETH Károly volt.

KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. II. op.cit. 69-71.p.

¹⁶¹ A pétervásári csendőr őrs tagjai által 1944. IX. 14-én elfogott négy magyar partizán CSIPAI Ferenc, VARGA János, PAPP Lajos és SZABÓ András voltak. A Németországba indított transzportból megszökött öt fő partizán CSIPAI Ferenc, VARGA János, PAPP Lajos, SZABÓ András és KESZTENBAUM (KOVÁCS) Imre voltak. MOLOTNAY Károly partizánt Sopronkőhidára szállították. NÉMETH Károly, DOBOS Zsigmond és GREŠTYÁK István partizánok német táborba kerültek.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 15. ; LIPTAI: op.cit. 180-181.p.

¹⁶² A Magyar Királyi Csendőrség 7. kerületének nyomozó alosztályát SZENTANDRÁSSY Elek cső.szds. vezette. Körözését rendelte el a KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag hat tagjának, köztük NAGY Mihály és KIS András magyar partizánoknak.

HIM-HL. CSŐ. VII. Cső. Ker. Eln. B. 1734/1944. ; ÖLVEDI: Az 1. magyar hadsereg története, 1944. január 6-ától október 17-éig. op.cit. 138.p.

¹⁶³ Az osztag tagjai voltak: Mihail PERECINSZKIJ főhadnagy parancsnok, Pavel HUDINEC politikai helyettes, Ivan DREBUSCSAK főhadnagy törzsparancsnok, Tatjana KOLOMIJEC és Nyikolaj SZEMJONOV rádiós, Ivan CSEREPENKO robbantó, Ivan BABINEC, Mihail KOVTAN, Jurij SZTANKO, Andrej SZERBIN, František ANTALIK, Ivan SZUVAK, Nyikolaj CERKOVNYIK, Ivan KRISKO, Mihail SCHNEIDER, Pjotr PIVKACS.

¹⁶⁴ A PERECINSZKII szovjet ejtőernyős partizán osztag földet érésük után eltűnt három partizán Nyikolaj SZEMJONOV, Ivan CSEREPENKO és Ivan SZUVAK voltak.

ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 214-215.p.

¹⁶⁵ A csoport tagjai: Vaszilij MAHARITA főhadnagy parancsnok, Mihail KRICSFALUSI politikai helyettes, Anton PASZIKO törzsparancsnok, Nyikolaj JUROV orvos, Anatolij SZLJNYKO és Borisz BURMISZTROV rádiós, Ivan SZERGYUK, Georgij ILJIN, valamint a kárpátaljai Vaszilij SZAVKO, Nyikolaj KUBARICS, Vaszilij HUMENCSAK, Dmitrij POPOVICS, Vaszilij BUNCSA, Dmitrij JAREMCSEK, Vaszilij RYSKO, Mihail IVANYINA, Vaszilij TAFJCSUK, Mihail BONDAR, Vaszilij VAJDA.

¹⁶⁶ A MAHARITA szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnoka Vaszilij MAHARITA volt.

ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 214-215.p.

¹⁶⁷ A MOROZOV szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnoka Sz.G. MOROZOV volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 28. ; Gazsi: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 339.p. ; Liptai: op.cit. 155.p.

¹⁶⁸ Az 1944. IX. 18-án Bóly község körzetében a német-magyar és a szovjet partizánok közötti tűzharc során életét veszítette NAGY László cső.őrm., PÁLYI Lajos cső.szkv. és SZOTYORI Sándor honv.szkv.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 21. ; Hősi halált halt. 625.p.

¹⁶⁹ A bodzaújlaki csendőr őrs parancsnoka ANTAL Károly cső.ftörm., a nagykövesdi csendőr őrs parancsnoka VADNAI Lajos cső.ftörm., az alsóneházi csendőr őrs parancsnoka TÓTH József cső.ftörm., a ricsei csendőr őrs parancsnok pedig ÚRFI Pál cső.ftörm. volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 28.

¹⁷⁰ A rappi csendőr őrs parancsnoka PUHA József cső.ftörm., a vilkei csendőr őrs parancsnoka BÁNYAI Imre cső.ftörm. volt.

Loc.cit.

¹⁷¹ CSIFFÁRY: op.cit. 108.p.

¹⁷² Az ipolyvidéki csendőr őrs parancsnoka NAGY Károly cső.ftörm. volt.

MNL-OL. K-28. ME 1944-II-26 452. ; HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 28.

¹⁷³ A hangonyi csendőr őrs parancsnoka BÁNÓCZI János cső.ftörm. voltak.

FERENCZY: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. op.cit. 111-121.p.

¹⁷⁴ A borsodnádasi csendőr őrs parancsnoka LÉNÁRT János I. cső.ftörm. volt.

MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7. ; REKTOR: op.cit. 243-244.p.

¹⁷⁵ A KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnoka Vaszilij M. KOZLOV őrnagy volt, a magyar részleget pedig GRUBICS Zoltán vezette.

TÓTH: op.cit. 11.p. ; Kis: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I.op.cit. 74.p.

¹⁷⁶ Az osztag tagjai voltak: Vaszilij M. KOZLOV parancsnok, V. M. VASZIN százados, politikai helyettes, V. N. POPOV törzsparancsnok, Ivan Andrejevics MAKSZIMOV rádiós, V. P. TYIHOBAJEV, M. Sz. PAMIJ, V. T. VASZKOV, J. A. ISZAKOVICS és Alekszej Dmitrijevics SESZTOV.

¹⁷⁷ Az osztag tagjai voltak: GRUBICS Zoltán parancsnok, FÁBRY József politikai helyettes, DAJKÓ Ferenc, LŐWEI Dániel zászlós, KOPPÁNY Sándor zászlós, RÁTI János, CSIZMADIA István, GYENES József, HORVÁTH István, PATAKI Pál, valamint Jevgenyij Pavlovics SCSEBETOVSKIJ, Vlagyimir Nyesztorovics MANDRIK, A. A. ZVEZDICSEV, U. Sz. VERSIKOV, P. F. GYEGTYAROV, I. I. DOROSZENKO, Sz. Sz. SZTYEPANYUK, A. I. KOVAL.

¹⁷⁸ Az osztag tagjai voltak: KOVÁCS Sándor tartalékos hadnagy, politikai helyettes, GOLDSLEGEL Ármin, TOLKAN Pál, SZINTAY István, CINKON János, NAGY József, HACSAVEC István, KAKUK Pál, UJHÁZI András, KÓSAI Lajos.

¹⁷⁹ GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 413-415.p. ; TÓTH: op.cit. 11.p.

¹⁸⁰ Az egyik akciócsoport döntően oroszokból és szlovákokból állt, melynek a parancsnoka Dmitrijevics SESZTOV, politikai helyettese pedig Pavlovics SCSEBETOVSKIJ lett. A másik akciócsoport tagjai döntően magyarok voltak, a parancsnoki tisztelet GRUBICS Zoltán, a politikai helyettes tisztséget pedig FÁBRY József töltötte be.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 413-421.p.

¹⁸¹ Loc.cit. 413-420.p.

¹⁸² Kis: Magyar partizánok a Szovjetunióból. op.cit. 152.p.

¹⁸³ GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 421.p.

¹⁸⁴ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 18.; MNL OL K 150 BM Eln. 3584. cs. 1944-V-7.

¹⁸⁵ MNL-OL. K-150. op.cit. 3584. cs. 1944-V-7. ; HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 25.

¹⁸⁶ A KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag egyik akciócsoportjának robbantóit V.M. VASZIN és RÁTI János vezette. Az 1944. X. 25-én lesben álló 20 fős különítmény parancsnoka CSERVENÁK volt. A Kisgencs falu térségében a motorkerékpásor német híradó rajt elfogó partizánok parancsnoka BELÉNYI és VLAGYISZLAV volt.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 422.p.

¹⁸⁷ A KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag „Sztalin” nevet viselő akciócsoportjának parancsnoka Jevgenyij NOVAK, poéitkai helyettese pedig Vladimir Nyesztorovics MANDRIK volt.

LIPTAI: op.cit. 272.p. ; GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 341-342.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 418-419.p.

¹⁸⁸ A KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag magyar akciócsoportjának az 1944. XI. 25-én rajtaütést végző különítményének parancsnoka FÁBRY magyar partizán volt.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 422., 437.p.

¹⁸⁹ Az akciócsoport elesett parancsnoka GRUBICS Zoltán volt. Helyébe ÁDLER Károly lépett. Az akciócsoport tagjai törzsparancsnoknak FÁBRYT, politikai helyettesnek pedig PATAKIT választották. A kettéválást követően a Henclófalván maradt akciócsoport résznek a vezetője ÁDLER Károly maradt, míg a másik rész vezetését FÁBRY és PATAKI közösen végezte.

MNL-OL. K-150. op.cit. 3584. cs. 1944-V-7.

¹⁹⁰ A rozsnói csendőr őrs parancsnoka DANI Sándor cső.ftörm.volt. az 1944. XI. 30-ai összecsapásban résztvevő KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag magyar akciócsoportjának első különítményét ÁDLER Károly vezette. Ugyanezen a napon a magyar akciócsoport második különítménye Szomolnok közelében egy német alakulattal került összetűzésbe, ezeket a partizánokat FÁBRY vezette. Az 1944. XII. 2-án erődítést építő műszaki alakulaton rajtaütő magyar akciócsoport különítményét szintén FÁBRY vezette.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 423-424.p.

¹⁹¹ Loc.it. 443-445.p.

¹⁹² 1944. XII. 7-én a német erők a *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* magyar akciócsoportjának az egyik különítményét támadták meg, ahol a parancsnoki posztot ÁDLER Károly töltötte be. A magyar akciócsoport 1944. XII. 20. után ismét egyesült, a kivégzett ÁDLER Károly parancsnoki teendőit FÁBRY vette át, akinek a törzsparancsnoka PATAKI, politikai helyettese pedig DUSZA László lett. A *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* szlovák-országi akciócsoportjában harcoló magyar különítmény parancsnoka GYENES József volt, ez a különítmény ejtett foglyul egy tűzérési figyelőpontot 1944. XII. 21-én.

Loc.it. 450.p. ; LIPTAI: 259-260.p. + 282.p.

¹⁹³ GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 341-342.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 418-419.p. s+ 435-436.p. ; TÓTH: op.cit. 10.p.

¹⁹⁴ Az 1944. IX. 18-án Sztaniszlavba vezényelt és magyarországi bevetésre tervezett, magyarokból álló szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnoka LEBOVICS József volt.

Az osztag tagjai voltak: SZITA Ferenc politikai helyettes, Olga Ivanovna PERGEJEVA rádiós, ANTAL István, FEGLER (FÜLEKI) István, OLÁH István, PETKÓ Sándor, SZALAI Sándor, TENGYEL József, TRESÓ Kálmán.

¹⁹⁵ A *LEBOVICS szovjet ejtőernyős partizán osztag* Putnok térségében 1944. IX. 19-ei leszállásakor ANTAL István partizán mindkét lábát eltörte TRESÓ Kálmán pedig szintén mozgásképtelenné vált.

NAGY — NÉMETH: 5-6.p. ; TÓTH: op.cit. 9-11.p. ; REKTOR: op.cit. 243-244.p. ; KATÓCS: 5.p. ; CSIFFÁRY: op.cit. 146-147.p.

¹⁹⁶ TÓTH József cső.főrm. az alsómihályi, ADONYI József cső.főrm. az eszkárosi, TÓTH János cső.főrm. pedig a pálháza csendőr őrs parancsnoka volt. a kasai csendőr szárny szakaszát IDOMONNAI András cső.alhdgy. vezette. Az összecsapás elején kézigránt találatától elesett TENGYEL és SZALAI partizán, OLÁH és PERGEJEVÁT partizánokat épedig tűzharcban lötték le. A magánosan elmenekülő partizán FEGLER volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 20. ; Kis: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 75.p.

¹⁹⁷ A jászói csendőr őrs parancsnoka VAMOS Bálint cső.főrm. volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 28. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 399-400.p.

¹⁹⁸ MNL-OL. K-28. ME 1944-II-26 452. ; HIM-HL. PERS. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 26.

¹⁹⁹ Az osgyáni csendőr őrs parancsnoka ERDEI József cső.főrm. volt.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 09. 27.

²⁰⁰ Loc.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 08.

²⁰¹ A *LOGVINYENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* parancsnoka Vaszili Petrovics LOGVINYENKO, a törzsparancsnok V.I. VOZINSZKIJ, a politikai helyettes pedig J.K. SCSADRIN volt.

LIPTAI: op.cit. 288.p. + 350.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 475-477.p.

²⁰² HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 09., 1944. 10. 10., 1944. 10. 12., 1944. 10. 13.

²⁰³ Az első különítmény parancsnoka FARKAS Béla, a törzsparancsnok Ivan Ivanovics SZEDOV, a politikai helyettes pedig VIGON Károly.

Az osztag tagjai voltak: FARKAS Béla parancsnok, VIGON Károly politikai helyettes, Ivan Ivanovics SZEDOV törzsparancsnok, Maria Klementovna PARKAVENKO rádiós, VARGA Sándor, HORVÁTH Imre, HOLLÓ István, VARGA Dezső, TÓTH Mihály, GÁL Imre, VARGA László, BARABÁS Ferenc, SÁNDOR András, VARGA Béla, VERBISZ Mihály, BLAU Ferenc, POZICSEK János, LEINTOLIK József.

²⁰⁴ A második különítmény parancsnoka Andrej GAJDOS, a politikai helyettes pedig Galij Tyimofejevics TARABIN volt.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 475-477.p.

²⁰⁵ 1944. XII. 19-én az első akciócsoport parancsnoki teendőit BODNÁR László vette át, az akciócsoport két különítménye vezetésének a teendőit pedig a továbbiakban SZEBENI Mihály és HALÁSZ Miklós látta el.

LIPTAI: op.cit. 288.p. + 350.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 475-477.p.

²⁰⁶ Az osztag tagjai voltak: ÖRLEY Zoltán parancsnok, RÉDNER Tibor politikai helyettes, HORVÁTH Lajos, PATUS Zsigmond, FANCI István, TOMPSÓ Béla, valamint VLADIMIR törzsparancsnok, Olga GOLOVINA rádiós.

²⁰⁷ HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 10. ; LIPTAI: op.cit. 246.p. ; GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 340.p.

²⁰⁸ 1944. X. 14-én FANCI István és PATUS Zsigmond indultak élelmiszer beszerzésre. A partizán osztag elfogott tagjai közül RÉDNER Tibort és Olga GOLOVINÁT a németek Németországba szállították. ÖRLEY Zoltán és HORVÁTH Lajos Tany községnél szökött meg a gyalogmenetből.

TÓTH: op.cit. 9.p. ; Kis: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 75.p. ; KOCZÓ: 4-9.p.

²⁰⁹ A *KUNDRESOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* törzsparancsnoka V.V. SZLMOLENYINOV, a rádiós Vera BATYIZER, a felderítő pedig PEREI Mihály volt.

LIPTAI: op.cit. 286.p.

²¹⁰ Az erdőbényei csendőr őrs parancsnoka SOMODI István cső.főrm.volt.

GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 340.p.

²¹¹ A *MIRONOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* tagjai voltak Nyikolaj MIRONOV őrnagy, CAPLA Ignác, MORAVCSIK Pál és Ján GRAC. Az 1944. XII. 18-án Korpona községben kivégzett 13 magyar és szlovák ember között volt LENGYEL József orvos és a körzet erdésze laz egész családjával.

HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 11. 02.

²¹² A deméni csendőr őrs parancsnoka NAGY Sándor cső.főrm. volt.

MNL-OL. K-150. op.cit. BM.Eln. 3584. cs. 1944-V-7. ; HIM-HL. PERS. op.cit. VII. 207. 232. d. 1944. 10. 18., 1944. 10. 31.

²¹³ NÓGRÁDI Sándor kísérei voltak: PAP Béla, MOLNÁR II. János, KERÉKES Lajos, JOSÉ SANDO és Tanja SZAMSZONYENKO rádiós.

TÓTH: op.cit. 11.p. ; Kis: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. 74.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 494-495.p.

²¹⁴ A NÓGRÁDI Sándor által kért, korábban már a bevetésre felkészített partizán osztagok voltak a GUBA, a FÖLDES, a CSATÁRI és a BOGYÓ osztagok. A *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztagból* Kijevben maradt 10 fő parancsnoka KOVÁCS Sándor volt. A NÓGRÁDI Sándor és POGRABENKO közös előjárója SZTOKACS altbgy. volt.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 507-508.p.

²¹⁵ Loc.cit. 515-516.p.

²¹⁶ Az 1944. X. 18-án Tri Duby-ra szovjet repülőgéppel érkező összekötő RÁKOSI (KARDOS) Éva volt.

²¹⁶ LIPTAI: op.cit. 332.p. ; TÓTH: op.cit. 11.p. ; KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. 74.p.

²¹⁷ NÓGRÁDI Sándor számára a JEGOROV szovjet ejtőernyős partizán osztag által átadott két tiszt Jevgenyij LAPSOV százados és Szergej RAHMANOV főhadnagy volt.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 494-495.p. + 507-508.p. + 515-516.p.

²¹⁸ A NÓGRÁDI szovjet ejtőernyős partizán osztaghoz tartozott többek között: KURIMSZKY Sándor politikai helyettes, LAPSOV törzsparancsnok, RAHMANOV felderítő parancsnok, TÖMPE András, PAPP Béla, MOLNÁR János, BÁRSONY Máté, KERÉKES Lajos, SANDOVAL és SZAMSZONYENKO rádiós, KARDOS Éva rádiós. Az osztaghoz több magyar és szlovák katona csatlakozott: HÖNING József, Pavel VECSERA őrmester, Andrej KUBAN szakaszvezető, LETKO Károly tizedes, Jan FRIDRICZ.

DÉKÁN – D. KARDOS: op.cit. 554-555.p.

²¹⁹ A NÓGRÁDI szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnoka mellett a Hrabcsa tanyán TÖMPE András, MOLNÁR János, PAPP Béla és SZAMSZONYENKO maradtak.

GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 496-502.p. + 622-625.p. ; KARDOS: 203-204.p.

²²⁰ A NÓGRÁDI szovjet ejtőernyős partizán osztag 1944. XII. 21-én átszervezett törzsébe tartozott: TÖMPE András politikai helyettesként, LAPSOV törzsparancsnokként, RAHMANOV pedig felderítő parancsnokként.

LIPTAI: op.cit. 235.p. ; KARDOS: op.cit. 206-209.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 496-502.p.

²²¹ TÓTH: op.cit. 10-11.p. ; DÉKÁN — D. KARDOS: op.cit. 554-555.p.

²²² Az oprisoveci táborban 1944 végén bevetésre váró öt magyar osztag vesztegelt, ezek voltak a CSATÁRI szovjet ejtőernyős partizán osztag, a FÖLDES szovjet ejtőernyős partizán osztag, a GUBA szovjet ejtőernyős partizán osztag, a BOGYÓ szovjet ejtőernyős partizán osztag és a KOVÁCS szovjet ejtőernyős partizán osztag.

GYERZSALUK: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. op.cit. 720.p. ; GAZSI — HARSÁNYI: op.cit. 400.p. ; LIPTAI: op.cit. 243-252.p.

²²³ GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 341.p. ; GYERZSALUK: A Bujanov-Lencsés. op.cit. 547-549.p.

²²⁴ Az 1944. X. 6-án fertőd közelében ledobott szovjet ejtőernyős partizán osztag parancsnoka REUTER Jenő volt. A móri csendőr őrs parancsnoka SZIGETI József cső.ftörm. volt.

LIPTAI: op.cit. 276.p. ; GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. op.cit. 341.p.

²²⁵ HIM-HL. MAEM. op.cit. VII. 205. Jefimov 1944. 11. 27. ; ALEKSZEJENKO – BABIDORICS: op.cit. 133.p. + 147-148.p.

²²⁶ KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. op.cit. 75-76.p.

Megjegyzés a KÖVENDY névhez : A KÖVENDY név írói álnév. Az író — aki a Magyar Királyi Csendőrség tisztje volt — emigrációba kényszerülve az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le. Itt írta visszaemlékezéseit. „A »kövendi« család nemesi előneve volt, ezért vette át azt, mint írói álnevet KÖVENDY-re módosítva”. (A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösségnek a szerkesztőségünk megkeresésére küldött válaszeleveléből.) A szerző azért használt írói álnevet, mert nem kívánta a Magyarországon élő rokonságát kitenni a korabeli magyar pártállam állambiztonsági szervezetei vegzálásának. (*a szerk.*)

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- ALEKSZEJENKO – BABIDORICS — ALEKSZEJENKO, Grigorij Davidovics – BABIDORICS, Mihail Ivanovics: *Fényjelek a hegyek között*. Budapest – Ungvár, 1985, Kossuth Könyvkiadó – Kárpáti Kiadó. 256 p. HU-ISBN 963 09 2698 9.
- (9.;43.;64.;68.;69.;73.;75.;79.;81.;82.;85.;91.;93.;94.;98.;99.;106.;109.;111.;112.;113.;114.;115.;117.;118.;121.;123.;125.;128.;132.;164.;166.;225.;)
- CSIFFÁRY — CSIFFÁRY Gergely: *Életutak - életsorsok. Az antifasiszta fegyveres harc Heves megyei résztvevőinek életrajzi gyűjteménye*. Eger, 1985, Heves Megyei Levéltár. 195 p. HU-ISBN 963 01 5629 6. /Tanulmányok Heves Megye történetéből, 8./ HU-ISSN 0133-8153.
- (132.;136.;138.;155.;171.;195.;)
- DÉKÁN — DÉKÁN István: *Hazatérés. Egy magyar partizánparancsnok visszaemlékezései 1942-1944*. Budapest, 1960, Zrínyi Katonai Könyvkiadó. 191 p.
- (19.;20.;)
- DÉKÁN — D. KARDOS — D. KARDOS Éva: *Utak és ösvények*. Budapest, 1975, Magvető Kiadó. 491 p. HU-ISBN 963 27 0012 0.
- (13.;21.;140.;148.;218.;221.;)
- FÖLDES — FÖLDES Pál: *Két ugrás az ismeretlenbe*. Budapest, 1975, Zrínyi Katonai Kiadó - Kossuth Kiadó. 268 p. HU-ISBN 963 32 6614 9.
- (144.;145.;146.;148.;)
- HORVÁTH — HORVÁTH Miklós: *Maléter Pál*. Budapest, 1995, Osiris - Századvég Kiadó - 1956-os Intézet. 399 p. HU-ISBN 963 37 9036 0.
- (26.;31.;32.;35.;)
- KAISER — KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között*. Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. 175 p. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
- (1.;6.;)
- KÖVENDY: *Csendőrök a Kárpátokon. Egy csendőrtiszt naplója Magyarországnak történelmének legnehezebb és legszomorúbb idejéből*. (95.;130.;)
- KÜHNRIICH — KÜHNRIICH, Heinz: *Partizánháború Európában 1939-1945*. [Der Partisanenkrieg in Europa.] Ford.: PORGA Lajos. Budapest, 1973, Zrínyi Katonai Kiadó. 335 p. HU-ISBN —
- (140.;)
- LIPTAI — LIPTAI Ervin (szerk.): *A magyar antifasiszta ellenállás és partizánmozgalom*. Budapest, 1987, Hadtörténeti Intézet és Múzeum - Kossuth Könyvkiadó. 373 p. HU-ISBN 963 09 3106 0.
- (8.;10.;11.;37.;41.;91.;107.;108.;129.;133.;136.;137.;138.;149.;151.;161.;167.;187.;192.;201.;205.;207.;209.;216.;220.;222.;224.;)
- MOLNÁR — MOLNÁR István: *Fegyver ropog a Buzsorán*. Budapest, 1956, Szikra. 155 p.
- (46.;49.;)
- NAGY – NÉMETH — NAGY Károly – NÉMETH Gyula: *Fegyverrel a hazáért, a fasiszmus ellen*. (I. országos ejtőernyős szervező partizántalálkozó, Ózd – Hangony, 1986. augusztus 8-9.) Ózd, 1986, Lajos Árpád Honismereti Kör. 8 p. HU-ISBN —
- (195.;)
- ÖLVEDI: *Az 1. magyar hadsereg története, 1944. január 6-ától október 17-éig*. (100.;162.;)
- ÖLVEDI Ignác: *Az 1. magyar hadsereg története, 1944. január 6-ától október 17-éig*. Budapest, 1989, Zrínyi Katonai Kiadó. 318 p. HU-ISBN 963 32 7015 4.
- PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. (3.;)
- PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. Budapest, 2012, SZBMRTT. 281 p. HU-ISBN: 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége 2./ HU-ISSN: 2062-8447.
- PUSKAS — Puskas, Andrej Ivanovics: *Vengrija v gody vtoroj mirovoj vojny*. [Magyarország a második világháborúban.] Moszkva, 1966, Nauka. 524 p.
- REKTOR — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, 1980, Árpád Könyvkiadó. 552 p. USA-ISBN 093 42 1401 8.
- (1.;2.;3.;8.;14.;86.;87.;95.;130.;174.;194.;)

- SZEMIRJAGA (4.;140.;
- GRECSKO Andrej Antonovics (szerk.): *A második világháború története 1939-1945.* [История второй мировой войны, 1939-1945.] Budapest, 1976-1984, Zrínyi.
- I.köt. GYEBORIN Georgij (szerk.): *A háború keletkezése. A haladó erők harca a béke fenntartásáért.* [Зарождение войны. Борьба прогрессивных сил за сохранение мира.] Ford.: DALOS György — NÁDOR Tibor. A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: BEDŐ László. Budapest, 1976, Zrínyi. 520 p. HU-ISBN 963 32 6232 1.
- II.köt. GYEBORIN Georgij (szerk.): *A háború előestéje.* [Накануне войны.] Ford.: HORVÁTH Zoltán — SÖRÖS Lajos. A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: ÁCS Tibor — BEDŐ László — KOCSIS Bernát. Budapest, 1976, Zrínyi. 600 p. HU-ISBN 963 32 6233 X.
- III.köt. GYEREVJANKO Petr Mihailovics (szerk.): *A háború kezdete. A Szovjetunió elleni agresszió előkészítése.* [Начало войны. Подготовка агрессии против СССР.] Ford.: HARSÁNYI János — NÁDOR Tibor. A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: ÁCS Tibor — BEDŐ László — KOCSIS Bernát. Budapest, 1977, Zrínyi. 655 p. HU-ISBN 963 32 6241 0.
- IV.köt. ANDRONYIKOV Nyikolaj Grigorjevics (szerk.): *Fasiszta agresszió a Szovjetunió ellen: A villámháború hadászatának csődje.* [Фашистская агрессия против СССР. Крах стратегии „молниеносной войны”.] Ford.: HORVÁTH Zoltán — NÁDOR Tibor. A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: BEDŐ László. Budapest, 1977, Zrínyi. 718 p. HU-ISBN 963 32 6242 9.
- V.köt. MOROZOV Vaszilij Vasziljevics (szerk.): *A fasiszta tömb agresszív terveinek kudarca.* [Провал агрессивных планов фашистского блока.] Ford.: TÖLGYES Ernő. A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: BEDŐ László. Budapest, 1978, Zrínyi. 750 p. HU-ISBN 963 32 6253 4.
- VI.köt. PAROTKIN Iván Vasziljevics (szerk.): *Gyökeres fordulat a háborúban..* [Коренной перелом в войне.] Ford.: NÁDOR Tibor. Budapest, 1978, Zrínyi. 757 p. HU-ISBN 963 32 6259 3.
- VII.köt. SZOLOVJEV Borisz Grigorjevics (szerk.): *A háborúban bekövetkező gyökeres fordulat betetőződése.* [Завершение коренного перелома в войне.] Ford.: TÖLGYES Ernő. A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: BEDŐ László. Budapest, 1979, Zrínyi. 756 p. HU-ISBN 963 32 6269 0.
- VIII.köt. JEVGENYIJ Petrovics Jegorov (szerk.): *A fasiszta tömb hadászati védelmének összeomlása.* [Крушение оборонительной стратегии фашистского блока.] Ford.: HORVÁTH Zoltán — SOROS Lajos. A magyar nyelvű kiadást szerkesztették: ÁCS Tibor — BEDŐ László — KOCSIS Bernát. Budapest, 1980, Zrínyi. 692 p. HU-ISBN 963 32 6276 3.
- IX.köt. SZEMIRJAGA Mihail Ivanovics (szerk.): *A Szovjetunió és az európai államok területének felszabadítása. A csendes-óceáni és ázsiai háború.* [Освобождение территории сср и европейских стран. Война на тихоом океане и в азии.] Ford.: TÖLGYESI Ernő. A magyar nyelvű kiadást szerkesztették: ÁCS Tibor — BEDŐ László — SZABÓ Egon. Budapest, 1980, Zrínyi katonai Kiadó. 745 p. HU-ISBN: 963 32 6259 X.
- X.köt. SENOVCOV Nyikolaj Ivanovics (szerk.): *A fasiszta Németország szétzúzásának befejezése.* [Освобождение территории сср и европейских стран. Война на тихоом океане и в азии.] Budapest, 1981, Zrínyi katonai Kiadó. 726 p. HU-ISBN: 963 32 6086 8.
- XI.köt. VASZILIJ Acskaszov (szerk.): *A militarista Japán szétzúzása. A második világháború befejezése.* [Поражение милитаристской Японии. Окончание второй мировой войны.] A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: SZABÓ Egon. Budapest, 1982, Zrínyi katonai Kiadó. 637 p. HU-ISBN: 963 32 6103 1.
- XII.köt. NYIKOLAJ Andronyikov — TUCSKEVIC Sztelan (szerk.): *A második világháború mérlege és tanulságai.* [Итоги и уроки второй мировой войны.] A magyar nyelvű kiadást szerkesztette: SZABÓ Egon. Budapest, 1984, Zrínyi katonai Kiadó. 634 p. HU-ISBN: 963 32 6324 7.
- UJVÁRI (46.;56.;61.;63.;77.;78.;81.;85.;90.;
- UJVÁRI Imre László: *Jelzőtüzek a Buzsorán. Az Uszta-Priscsepa partizánosztag története.* Budapest, 1985, Zrínyi Katonai Kiadó. 53 p. HU-ISBN 963 85 0012 4. /A szabad Magyarorszáért./ HU-ISSN 8500-0299.
- USZTA: *A jól akarni kell.* (46.;49.;51.;56.;70.;75.;90.;
- USZTA Gyula: *A jól akarni kell.* Budapest, 1989, Zrínyi Katonai Kiadó. 388 p. HU-ISBN 963 32 6595 9. /Élmények és gondolatok./ HU-ISSN 0236-5588.
- VADÁSZ (21.;46.;
- VADÁSZ Ferenc: *Legenda nélkül. Száz partizán és ellenálló története.* Budapest, 1975, Móra Kiadó. 247 p. HU-ISBN 963 11 0245 9.

TANULMÁNYOK

- FERENCZY: Egyéb partizán-tevékenységek. (8.;147.;) — FERENCZY Márton: Egyéb partizán-tevékenységek. 117-122.p. In: SZALAY Gyula (szerk.): *A világhíró csendőr. A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség okmányai alapján*. Pécs, 2002, Gálos Nyomdász Kft. 223 p. HU-ISBN 963 86 1533 8.
- FORRÓ (5.;) — FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér megyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. HU-ISSN 1216-6774.
- GAZSI: Antifasiszta ellenállás és partizánharc Magyarországon. (30.;) — GAZSI József: Antifasiszta ellenállás és partizánharc Magyarországon. 55-116.p. In: DOMBRÁDY Lóránd — NAGY Gábor (szerk.): *Fegyverrel a hazáért*. Budapest, 1980, Kossuth Könyvkiadó - Zrínyi Katonai Kiadó. 295 p. ISBN 963 09 1504 9.
- GAZSI: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. (7.;11.;23.;28.;38.;136.;138.;159.;167.;193.;207.;210.;223.;224.;) — GAZSI József: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. 331-366.p. In: SZÁVA Péter (szerk.): *Magyarország felszabadítása. Tanulmányok hazánk felszabadításának történetéből*. Budapest, 1975, Zrínyi Katonai Kiadó – Kossuth Kiadó. 417 p. HU-ISBN: 963 32 6211 9.
- GIBÁS (49.;145.;) — GIBÁS Andor: Szemelvények a magyar ejtőernyőzés történetéből (1945-ig). 7-15.p. In: ZÖRGÖ Tibor (szerk.): *A Repüléstörténeti Társaság 2001. évi évkönyve*. Budapest, 2001, Magyar Repüléstörténeti Társaság. 269 p. HU-ISSN 1416-5287.
- GYERZSALUK: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. (7.;11.;73.;139.;222.;) — GYERZSALUK, Nyikolaj: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. *Hadtörténelmi Közlemények*, XXIII.évf. (1976) 4.sz. 710-722.p. HU-ISSN 0017-6540.
- GYERZSALUK: A Bujanov-Lencsés partizáncsoport tevékenysége. (133.134.;135.;137.;223.;) — GYERZSALUK Nyikolaj: A Bujanov-Lencsés partizáncsoport tevékenysége. *Hadtörténelmi Közlemények*, XXXI.évf. (1984) 3.sz. HU-ISSN 0017-6540. 540-549.p.
- HEGEDŰS (5.;) — HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei. 99-114.p. In: PARÁDI József et al. (szerk.): *Magyar csendőrség-történeti tanulmányok*. Budapest, 2015, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 402 p. HU-ISBN 978 963 89 8288 9. /Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok, 1./ HU-ISSN 2415-9875.
- HEGEDŰS — TURCSÁNYI (37.;65.;) — HEGEDŰS Ernő — TURCSÁNYI Károly: Légideszant alakulatok rendvédelmi szerepkörben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XIV.évf. (2008) 17.sz. 97-104.p. HU-ISSN 1216-6774.
- HÍDVÉGI (17.;) — HÍDVÉGI Fábán: A Bánffyhunyadi csendőrszázad harcai. 108-110.p. In: SZALAY Gyula (szerk.): *A világhíró csendőr. A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség okmányai alapján*. Pécs, 2002, Gálos Nyomdász Kft. 222 p. HU-ISBN 963 86 1533 8.
- KIS: Magyar partizánok a Szovjetunióból. (12.;38.;145.;182.;) — KIS András: Magyar partizánok a Szovjetunióból. 140-161.p. In: M. KISS Sándor (szerk.): *Magyarország 1944. Fejezetek az ellenállás történetéből*. Budapest, 1994, Nemzeti Tankönyvkiadó. 330 p. HU-ISBN 963 18 5489 2.
- KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. (13.;19.;28.;33.;134.;142.;153.;155.;175.;196.;208.;213.;216.;226.;) — KIS András: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. rész. *Hitel*, IX.évf. (1996) 1.sz. 72-80.p. HU-ISSN 0238-9908.
- KIS: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. II. rész. (156.;157.;159.;160.;196.;) — KIS András: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. II. rész. *Hitel*, IX.évf. (1996) 2.sz. 61-72.p. HU-ISSN 0238-9908.
- KOSZTYÓ: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztág működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. (54.;55.;63.;67.;76.;79.;) — KOSZTYÓ Gyula: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztág működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. 365-379.p. In: EKERT Mária — MOLNÁR Attila Károly (szerk.): *Teremtés – politika és művészet*. Budapest, 2015, NKE Molnár András Kutató Központ. 466 p. HU-ISBN 978 616 55 2773 9.

- KOSZTYÓ: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). (49.;54.;58.;63.;70.;82.;86.;89.;
- KOSZTYÓ Gyula: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). 127-152.p. In DUPKA György – ZUBÁNIC László (szerk.): *A Kárpát-medencéből elhurcolt magyar és német rabok nyomában Oroszföldön és a Kaukázus országaiban*. Ungvár - Budapest, 2017, Intermix Kiadó. 244 p. HU-ISBN: 978 963 98 1488 2. /Kárpátaljai Magyar Könyvek, 256./ HU-ISSN 1022-0283.
- KÖVENDY: A délvidéki partizánharcok. (6.;
- KÖVENDY Károly: A délvidéki partizánharcok. 166-171.p. In: KÖVENDY Károly: *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881-1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban*. (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p.
- OFICINSZKI (100.;139.;
- OFICINSZKI Román: Kárpátalja kérdése a második világháború végén, 1944-1945. 209-215.p. In FEDINEC Csilla – VEHES Mikola (szerk.): *Kárpátalja 1919-2009, történelem, politika, kultúra*. Budapest, 2010, Argumentum - MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete. 640 p. HU-ISBN 978 963 44 6596 6.
- ÖLVEDI: Emlékek és adalékok néphadseregünk születéséhez. (95.;
- ÖLVEDI Ignác: Emlékek és adalékok néphadseregünk születéséhez. *Hadtörténelmi Közlemények*, XXVII.évf. (1980) 3.sz. 464-490.p. HU-ISSN 0017-6540.
- PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. (5.;
- PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. 161-200.p. In: PARÁDI József et al. (szerk.): *Magyar csendőrség-történeti tanulmányok*. Budapest, 2015, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 402 p. HU-ISBN 978 963 89 8288 9. /Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok, 1./ HU-ISSN 2415-9875.
- PERJÉSI (2.;
- PERJÉSI György (ifj.): A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 106-107.p. HU-ISSN 1216-6774.
- SZAGYILENKO (151.;152.;
- SZAGYILENKO, Alekszej Mihajlovics: A mi magyar barátaink. [Наши венгерские друзья.] Ford.: DOMA Lászlóné. *Hadtörténelmi Közlemények*, XII.évf. (1965) 3.sz. 650-655.p. HU-ISSN 0017-6540.
- TÓTH (13.;27.;34.;37.;41.;91.;132.;153.;156.;158.;175.;179.;193.;195.;208.;213.;216.;221.;
- TÓTH Ferenc: Magyar ejtőernyős partizánok. *A Repüléstörténeti Konferencia Közleményei*, XXVII.évf. (2002) 27.sz. 9-12.p. HU-ISSN 1416-5287.
- USZTA: Rákóczi neve alatt... (71.;84.;
- USZTA Gyula: Rákóczi neve alatt... 138-152.p. In PETRÁK Katalin – VÁGÓ Ernő (szerk.): *Harcok, emlékek. Magyar partizánok Európa küzdőterein*. Budapest, 1969, Zrínyi katonai Kiadó. 428 p. HU-ISBN —
- CIKKEK**
- BERTALAN (24.;
- BERTALAN Ágnes: A veterán: partizánok segítője. *Szabad Föld*, XXVI.évf. (1980.) 18.sz. 4.p. HU-ISSN 0133-0950.
- FERENCZY: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. (6.;88.;146.;147.;157.;173.;
- FERENCZY Márton: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. 111-121.p. In: KÖVENDY Károly et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881-1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban*. (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p.
- Hősi halált halt. (168.;
- Hősi halált haltak. (119.;
- Hősi halált haltak. (Szerkesztőségi közlemény.) *Csendőrségi Lapok*, XXXIV.évf. (1944) 20.sz. 625.p.
- Hősi halált haltak. (Szerkesztőségi közlemény.) *Csendőrségi Lapok*, XXXIV.évf. (1944) 21.sz. 657.p.
- KATÓCS (195.;
- KATÓCS Gyula: ...és mégis élek. *Új Szó*, XVII.évf. (1989) 203.sz. 5.p. HU-ISSN 1335-7050.
- KOCZÓ (208.;
- KOCZÓ József: Partizánvadászat áldozata lett a 16 éves diák. *Börzsöny Helikon*, XI.évf. (2016) 3.sz. 4-9.p. HU-ISSN —
- TIMÁR (24.;
- TIMÁR Imre: A partizán. *Békés Megyei Népiújság*, XXXIX.évf. (1984) 235.sz. 7.p. HU-ISSN 0133-0055.
- TÖRÖK (14.;
- TÖRÖK Benjamin: A nagyváradi tanzászlóalj a hadak útján. 127-130.p. In KÖVENDY Károly: *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881-1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban*. (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p.

- HOLLÁDI
(15.;16.;17.): — HOLLÁDI Ernő: Székelyföld védelme. 179-189.p. In KÖVENDY Károly: *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban.* (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —
- KARDOS
(219.;220.): — KARDOS Éva: Hazatérés. 228-236.p. In PETRÁK Katalin – VÁGÓ Ernő (szerk.): *Harcok, emlékek. Magyar partizánok Európa küzdőterein.* Budapest, 1969, Zrínyi katonai Kiadó. 428 p. HU-ISBN —
- KÖVENDY: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban.
(86.;88.;95.;96.;106.): — KÖVENDY Károly: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban. 143-145.p. In KÖVENDY Károly et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban.* (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —
- KÖVENDY: Egy arany vitézségi érem és egy lovagkereszt története.
(130.): — KÖVENDY Károly: Egy arany vitézségi érem és egy lovagkereszt története. 149-156.p. In KÖVENDY Károly et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban.* (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —
- KÖVENDY: A Martinkai ütközet.
(83.;87.): — KÖVENDY Károly: A Martinkai ütközet. 158-161.p. In: KÖVENDY Károly: et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban.* (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —

DOKUMENTUMKIADVÁNYOK

- GAZSI — HARSÁNYI
(22.;23.;30.;34.;39.;40.;42.;50.;51.;
52.;53.;55.;59.;60.;61.;64.;65.;66.;70.;
71.;76.;80.;84.;85.;89.;90.;96.;140.;
142.;179.;180.;181.;183.;186.;187.;
188.;190.;191.;192.;193.;197.;201.;
204.;205.;213.;214.;215.;217.;219.;
220.;222.): — GAZSI József — HARSÁNYI László (szerk.): *Magyar szabadságharcosok a fasizmus ellen. Dokumentumok a magyar antifasiszta ellenállási mozgalom történetéből 1941-1945.* Budapest, 1969², Hadtörténelmi Intézet és Múzeum - Zrínyi Katonai Kiadó. 906 p. HU-ISBN —

LEVÉL-, IRAT-, ÉS DOKUMENTUMTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

- HIM-HL. CSŐ.
(162) — HIM (Hadtörténelmi Múzeum) HL (Hadtörténelmi levéltár) CSŐ. (Csendőrségi iratok)
- HIM-HL. 1.HDS.
(75.): — HIM (Hadtörténelmi Múzeum) HL (Hadtörténelmi levéltár) 1.HDS. (Magyar Királyi 1. Honvéd Hadsereg-parancsnokság)
- HIM-HL. KSZV.
(71.): — HIM (Hadtörténelmi Múzeum) HL (Hadtörténelmi levéltár) KSZV (Központi Szállításvezetőség)
- HIM-HL. MAEM
(13.;28.;30.;33.;35.;153.;155.;225.): — HIM (Hadtörténelmi Múzeum) HL (Hadtörténelmi levéltár) MAEM (Magyar Antifasiszta Ellenállási Mozgalom)
- HIM-HL. TGY.
(89.): — HIM (Hadtörténelmi Múzeum) HL (Hadtörténelmi levéltár) TGY (Tanulmánygyűjtemények)
- HIM-HL. PERS.
(29.;56.;57.;58.;61.;62.;65.;66.;72.;
74.;76.;77.;78.;83.;96.;103.;108.;
110.;119.;120.;122.;126.;127.;145.;
146.;148.;157.;158.;161.;167.;168.;
169.;170.;172.;184.;185.;196.;197.;
198.;199.;200.;202.;207.;211.;212.): — HIM (Hadtörténelmi Múzeum) HL (Hadtörténelmi levéltár) PERS (Persónaliák)
- MNL-OL. K-28.
(172.;198.,) — MNL (Magyar Nemzeti Levéltár) OL (Országos Levéltár) K-28 (Nemzetiségi és kisebbségi osztály iratai)
- MNL-OL. K-149.
(45.): — MNL (Magyar Nemzeti Levéltár) OL (Országos Levéltár) K-149 (Reservált iratok)
- MNL-OL. K-150.
(72.;74.;77.;78.;102.;113.;116.;122.;
123.;124.;127.;174.;185.;189.;212.): — MNL (Magyar Nemzeti Levéltár) OL (Országos Levéltár) K-150 (Általános iratok)

A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945

(Hungarian State Police Training in 1872–1945.)

Absztrakt

A polgári magyar állam időszakában valósult meg a magyar rendőrségek államosítása. Ennek nyomán vált egységessé a rendőrképzés Magyarországon. Mivel a rendőrség polgári fegyveres őrtestület volt, ezért a közigazgatásban foglalkoztatottakkal szemben támasztott képesítési elvárások vonatkoztak a testületi tagokra is. Így tehát a rendőrségnél különböző karokon és szakokon foglalkoztatottakkal szemben támasztott közoktatásbeli elvárások azonosak voltak a közigazgatás területén foglalkoztatottakéval. Erre az állami — koronként és szakonként differenciált — közoktatási képzettségekre épült rá az államigazgatási szakoktatási rendszer. A tisztviselői karokba igyekvők számára lényegében miniszteriumként eltérő tartalmú szakvizsga letétele nyomán nyílt lehetőség a rendszerbe való belépésre. Az altisztek esetében pedig tanfolyamok eredményes elvégzése nyomán kerülhetett sor a kinevezésre. A tudásnak kellő fizikai, pszichikai és erkölcsi állapottal is párosulnia kellett, hogy a jelentkezők bekerülhessenek a testület személyi állományában, illetve hogy a bent lévők tovább léphessenek a karrierív következő fokára. A rendőrképzés minden szintjén a gyakorlatiasságra törekedtek. A felkészítés nem csupán szellemi, hanem fizikai és pszichikai részből is állt.

Kulcsszavak

próbaszolgalat ; rendőri szakképzési rendszer ; szaktanulmányi felügyelő ; közigazgatási gyakorlati szakvizsga ; törzsaltiszi vizsga

Abstract

Hungarian law enforcement was nationalized during the Era of the Dual Monarchy. Police training in Hungary became uniform in the wake of this consolidation. Since the police consisted of civilian armed units, they were held to the same qualification standards as those employed in public administration. Thus the public education requirements of the various departments and offices of the police were the same as for those employed in public administration. The public administration education system lay upon a foundation of public education qualifications, differentiated by age and expertise. Those wishing to enroll as commissioned officers were required to pass an entrance exam which varied among the various ministries. Non-commissioned officers, on the other hand, had to successfully complete a course in order to be placed. Additionally physical, psychological and moral standards had to be exhibited in order to be selected into the organization; once in, the same standards were necessary for career advancement. At every level, police training emphasized practicality. Training was not exclusively grounded in cognitive learning but also demanded physical and psychological competency.

Key words:

trial service ; police training system ; study supervisor ; public administration examination ; non-commissioned officer examination

*

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) : <https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

Institutional attachments = Szerző intézményi kötődései :

- Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
 - Eötvös Loránd University Faculty of Law = Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
 - National University of Public Service Faculty of Law Enforcement = Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

@: paradi.jozsef@gmail.com

Date of registry = Regisztrálás dátuma : 2019. V. 17.

Date of acceptance = elfogadás dátuma : 2019. XI. 11.

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

A polgári magyar állam rendőrségei, majd 1919 után döntően rendőrsége személyi állománya képzésének a feldolgozásával viszonylag kevés kutató foglalkozott. A téma ugyan nem szükkölködik a korabeli publikációkkal — különösen a két világháború közötti időszakra vonatkozóan — azonban ennek ellenére csupán néhány kutató foglalkozott a szakterülettel. E helyzet kialakulását álláspontom szerint két fő ok idézte elő. Egyrészt a rendszerváltást megelőzően a téma a nem támogatottak közé tartozott. Annak kutatása nem tett jót az vizsgálódó karrierjének. Másrészt — már a rendszerváltás utáni időszakban ismét felerősödő — azon pártállami nézet miatt, mely szerint a két világháború közötti magyar állam fasiszta diktatúra volt, szintén ódzkodtak a kutatók a témában elmélyülni, tartva a várható politikai indíttatású támadásoktól.

A témával való komoly foglalkozás tekintetében minden bizonnyal riasztó lehetett az is, hogy számtalan olyan propagandisztikus írás jött létre, amely ugyan nem bizonyította az álláspontját, azonban tartalmuk kitűnően illeszkedett valamely politikai csoportosulás által hirdetett nézetekhez. A szellemi alkotások ezen szennyáradatának az eltakarítási teendőivel járó elfoglaltságot a valódi kutatók nem szívesen vállalták. A magyarországi politikai állásfoglalások — amelyek különböző politikai csoportosulások véleményét helyezték az objektív történelemszemléleten nyugvó igazságfeltárás elé — riasztóak voltak a téma felé forduló kutatók számára.

Ez azonban nem jelentette azt, hogy senki sem foglalkozott a témával. Több műben érintőlegesen és felszínesen ugyan de kitértek a két világháború közötti rendőrképzésre.¹ Akadt olyan kutató is, aki tulajdonképpen feltárta a szakterület lényegét és kutatási eredményeit publikálta is, bár kutatási célja nem csupán a korabeli rendőrképzés, hanem a magyar rendvédelmi modell feltárása volt.²

A szűkkörű kutatólétszám kialakulásának további oka a témagazda tárca azon vezetési stílusa, amely a témakör békaperspektívába szorításával nem kedvez a magyar rendvédelmi hagyományok feltárásának és ápolásának.³ Sajnálatos módon a nemzeti kormány hatalomra jutásával csupán annyit változott a helyzet, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünket gondozó és a feltárt eredményeket az oktatásba beépítő tanszék helyett a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karán úgynevezett rendészettudomány és történeti tanszékét létesítettek. Létrejött egy olyan szervezeti egység a magyar fegyveres testületek tisztképzésének a fellelőjében, amely egy áltudomány létét — tévedés ne essék a rendészet a jogtudomány egyik ága⁴, abban a kitágított értelemben azonban, ahogyan az úgynevezett „rendészettudomány”-hívók értelmezik a szakterületet, az nem létezik — igyekszik bizonyítani⁵, ahelyett hogy a nemzeti rendvédelem-történeti hagyományaink a feltárásával, gondozásával és átadásával foglalkozna.

2018-ban a belügyi tárcánál még mindig — legalább is a lényegüket tekintve — az a szellemiség uralkodik, amely a neoliberális kormányzatot jellemezte. Márpedig e szellemiséget, vagy inkább prekoncepciót valló — azaz a polgári magyar államot részben vagy egészében feudális, majd fasiszta alakulatnak tartó felfogásból fakadóan, a — kormányok belügyi tárcát uraló vezetői elutasították a magyar rendvédelem ezen korszaka művelésének a támogatását. Valószínűleg tisztában lehetek azzal, hogy az objektív történelemszemléleten nyugvó kutatások eredményei nem feltétlenül hozhatók összhangba politikai prekoncepciójuk tartalmával. Ennek a sajátos helyzetnek az ismerete birtokában érthető meg az a tanulmány, amely a „*Magyar rendészeti képzés története 1922-2012. Rendőr altiszt (tiszthelyettes) és rendőr tiszt képzés a XXI-XXI. században.*” címmel jelent meg a „*Mérföldkövek az adózás és vámigazgatás történetéből.*” című gyűjteményes kötetben 2017-ben.⁶

Első pillantásra mehökkentő, hogy mit keres egy rendőrség-történeti írásmű az adó- és vámigazgatás történetével foglalkozó kiadványban⁷. Az írásműben természetesen más gondok is felszínre kerülnek. A szerző izzadságszagú tanulmányában görcsösen törekszik arra, hogy a rendészettudomány vizsgált időszakban való előfordulását a szó felbukkanása alapján bizonyítsa.⁸ Ez már önmagában is mosolyra méltó igyekezet, hiszen a fogalom egzakt megközelítéséhez vajmi kevés köze van. A szerző figyelmét buzgalomában elkerülte az a körülmény is, hogy a korabeli szerzők a rendészettudománynak nevezett szakterületnek a jogtudomány jogágaként való elfogadása mellett törtek lándzsát, fel sem merült a szakterületnek a XXI. században „rendészettudomány-hívók” kiterjedt értelmezése szerinti felvetése.

Etikai problémákat vet fel továbbá, hogy a tanulmány szerzője „elfelejtett” hivatkozni azokra az alkotókra, akik a témát vagy annak valamilyen aspektusát már hitelt érdemlően tudományos alappal feldolgozták, mint például a közigazgatási vizsga tekintetében is.

Tartalmi hiányosság, hogy az elméleti és gyakorlati közigazgatási vizsga rendszerével a szerző nem foglalkozott, holott a tanulmányában leírta, hogy az egyaránt vonatkozott a közigazgatási és a rendőr tisztviselőkre. Mit lehet kezdeni azzal a tanulmánnyal, amelynek a rendőr tisztképzésről is

kellene szólnia a polgári magyar állam időszakára kiterjedően, azonban a szerző nagyvonalúan eltekint annak a vizsgarendszernek a bemutatásától, amely a rendőrtiszti kinevezés előfeltétele volt.

A tanulmány olvasásakor azon érzés keríti hatalmába a témával ismerkedőt, mintha a szerző nem is a rendőrképzés ismertetését tekintette volna az elsődleges céljának — legalább is tanulmányának a dualizmus időszakát felölelő bevezető részében — hanem az úgynevezett „rendészettudomány” általa elképzelt történelmi gyökereit szerette volna bizonyítani.

Nem lehet azonban szakbarbár módon csupán a téma képzérendszerének az oldalával foglalkozni, mivel a magyar nemzeti rendvédelmi modell és a testület-történet alakulása meghatározó befolyást gyakorolt a mindenkori magyar rendőrség személyi állományának a hivatására történő felkészítésében.

Mindenek előtt azt indokolt tisztázni, hogy mit érthetünk a polgári magyar állam időszakának. A kiegyezéstől Magyarország német megszállásáig terjedő időszakot tekintem a polgári magyar állam időszakának. Kisebb szünetektől eltekintve — a vesztes I. világháborút követő magyarországi tanácsköztársaság, majd az antant erők megszállásának időszakát leszámítva — Magyarország szuverén volt még akkor is, ha szuverenitásának egyes elemeit megosztotta a dualizmus időszakában az Osztrák Császársággal, illetve a trianoni békediktátum nyomán a győztes hatalmak annak bizonyos részeit átmenetileg korlátozták.⁹

A kiegyezést megelőzően lényegében az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharcot leverő idegen hatalom uralkodott a Kárpát-medencében, amelyet nem lehet azzal vádolni, hogy a magyar hagyományokat tisztelte, illetve a magyar érdekeket figyelembe vette.

Ennek az idegen elnyomó hatalomnak volt az uralkodási formája a neoabszolutizmus, amely a Kárpát-medencén túl kiterjedt a Lajtán túli örökös tartományokra is, a HABSBERG-család által uralt területen egységes államhatalmi formációt képezve.

A neoabszolutizmus kifejezés ugyan nem helytálló a Magyar Királyság tekintetében, hiszen az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharcot megelőzően a Magyar Szent Korona alá tartozó területen rendi alapon nyugvó alkotmányos monarchia működött. Helytállóan bizonyul azonban a neoabszolutizmus elnevezés az örökös tartományokat illetően, mivel e térségben a neoabszolutizmusnak voltak abszolutikus hatalomgyakorlási előzményei. Ilyen fajta hatalomgyakorlásra ugyan a Magyar Királyságban is törekedtek a HABSBERGok, azonban kísérleteiket általában nem, vagy csak ideiglenesen, esetleg korlátozottan koronázta siker. Mégis általában elfogadott a neoabszolutizmus terminológia használata az 1849-1867 közötti időszakra a Kárpát-medence térségére vonatkozóan is, mivel a HABSBERG-birodalom egészében egységes államhatalmi rendszer működött. Ezért érthető az egységes rendszer egységes elnevezése még akkor is ha a Kárpát-medence térségére ez a jelző nem igaz.¹⁰

A neoabszolutista rendszer is változott azonban. Kezdetben hatalma teljében az úgynevezett „Verwirkungstheorie” (jogeljátszás elmélet)¹¹ szellemében a magyar nemzet elnémetesítésén szorgoskodott. Ebből következően megszüntette a magyar államot, a magyar helyett a németet tette a hivatalos nyelvvé, igyekezett visszaszorítani a magyar kultúrát, üldözte a magyar hazafiakat. Még a magyar nemzeti viselet használatát, sőt az úgynevezett „Kossuth-szakált” is büntették.

A jogeljátszás hamis elméletének — melyt DEÁK Ferenc cáfolt a kiegyezés kapcsán — az volt a lényege, hogy a magyar nemzetnek ugyan voltak alkotmányos jogai, ezeket azonban az uralkodója elleni felkeléssel elvesztette.¹²

A jogeljátszás teoriájának — amelynek a kitalálása a magyar forradalom és szabadságharcot cári segédlettel leverő HABSBERG-hatalom első kormányfőjének herceg Félix Ludwig Johann Fürst zu SCHWARZENBERG nevéhez fűződik — azonban nem csupán a bosszú volt a motívuma. A háttérben az a szándék húzódott meg, hogy — a HABSBERG-birodalom elnémetesített lakosságára támaszkodva — HABSBERG vezetéssel valósuljon meg, a HABSBERGok által uralt területeket is magába foglaló nagynémet egység. A magyarokat az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc során hátba támadó nemzetiségek ugyanazt kapták a Habsburgoktól jutalmul, mint amit a magyarok büntetésül. Számukra is a németté vállalás sorsát szánták a HABSBERG-hatalom politikai vezetői. A hatalomvágytól fűtött és a nemzeteket lenéző tartalmú elképzelés azonban kibicsaklott a poroszok által megvalósított kisémet egységen és a magyar nemzet által gyakorolt passzív rezisztencia politikáján.¹³

A neoabszolutizmus államigazgatási rendszere ugyan módosult, ahogyan a kül- és belpolitikai viszonyok alakultak, azonban a lényege megmaradt. Idővel az európai és a magyar helyzet alakulása nyomán nyilvánvalóvá vált a HABSBERGok által vezetett nagynémet egység irrealitása és az is, hogy a magyarság számára nem elég csupán a leigázottak gyepelőjének a lazítása. A HABSBERGok

hatalmát gyakorolók — hatalmuk megtartása érdekében — kénytelenek voltak a magyarság elnyomása helyett kiegyezni a nemzettel, így jött létre a kiegyezés.¹⁴

Ezek a körülmények meghatározták a kiegyezés utáni magyar rendvédelem lényegét. 1867 után a magyar rendvédelmet önkormányzati alapon szervezték újjá.¹⁵

Ezen — akkoriban konszenzuson nyugvó — irányultság két forrásból táplálkozott. Egyrészt a reformkorban elméleti vita zajlott arra vonatkozóan, hogy az újjászervezendő közigazgatást a centralizáció vagy az önkormányzatiság szellemében indokolt fejleszteni. A reformkorban az önkormányzatiság — azaz a korabeli szóhasználat szerint a municipálisok — tábora győzedelmeskedett.¹⁶

Másrészt a közigazgatás centralizációja az emberek tudatában összeolvadt a HABSBURG elnyomás államával a neoabszolutizmussal, melyet közutálat övezett. A magyar közigazgatás — ezen belül a rend védelme — újjászervezésével a kiegyezéskor az egyetlen reális lehetőség a municipális alapon szerveződő közigazgatás, illetve rendvédelem volt.¹⁷

Viszonylag gyorsan kiderült azonban, hogy a municipális rendvédelmi modell nem képes fenntartani a rendet. Az ország vezetése kezdetben a legrosszabb közbiztonsági helyzetbe került ország-részekre kiterjedő hatáskörrel rendelkező királyi biztosokat nevezett ki a rend helyreállítása érdekében. Nekik sikerült is drákói módszerekkel a rendet helyreállítani, ám amikor feladatuk végeztével elhagyták a rájuk bízott térséget, az anarchia rövid időn belül visszarendeződött.¹⁸

Nyilvánvalóvá vált, hogy a hiba a rendvédelmi modellben rejlett. TISZA Kálmán ennek a felismerése nyomán hozta létre vidékre kiterjedő hatáskörrel a Magyar Királyi Csendőrséget, ami be is váltotta a hozz fűzött reményeket.¹⁹

A városokban — ahol a csendőrség felállítása előtt jobb volt a közbiztonsági helyzet, mint a falvakban — azonban a közbiztonság többé-kevésbé megmaradt a csendőrség létrehozása előtti színvonalon. Ez az állapot a Magyar Királyi Csendőrség felállítása nyomán vidéken kialakult kedvező közbiztonsági helyzethez képest kevésbé volt jó. Maguk a rendőr tisztviselők — mai fogalmaink szerinti rendőr tiszték — kezdeményezték a vidéki rendőrségek államosítását. A magyar rendőrségek államosításának az előkészítése előrehaladott állapotba került, amikor kitört az I. világháború, emiatt azonban az államosításra már a háború után kerülhetett sor.²⁰

A dualizmuskori fejlődési folyamat eredményeként a magyar rendvédelmi modell az önkormányzati rendfenntartás ideájától eljutott a centrális rendvédelmi modellig, ahol a rendvédelmi testületek döntően a központi államhatalom közvetlen irányítása alá kerültek.²¹

A magyarországi rendőrségek államosítása²² teremtette meg a magyar rendőrség személyi állománya kiképzése centralizáltságának a lehetőségét és szükségességét. A rendőrség számára példamutató volt a csendőrség, hiszen a Magyar Királyi Csendőrség esetében már 1909-ben létrehozták a központi csendőr iskolát Nagyváradon, ahol a testület személyi állománya legénységi részének a felkészítését és továbbképzését valósították meg.²³

A két világháború közötti magyar rendőrség személyi állománya hivatásának a felkészítésére irányuló képzés ismertetését megelőzően indokolt bemutatni:

- a felkészítés dualizmuskori helyzetét;
- a testület jellegét;
- a személyi állomány csoportjait, hiszen a feladatok állománycsoportonként változtak, a képzés pedig azt a célt szolgálta, hogy a testület tagjai az állománycsoportok előtt álló teendőket eredményesen megvalósíthassák.

A dualizmus időszakában a rendőrségek döntő többsége a városok kompetenciájába tartozott. Ebből fakadóan — bár a törvények a Magyar Szent Korona alá tartozó területek teljes egészére kiterjedtek — a rendőrségi szabályzatok azonban városonként eltérőek voltak. Így tehát a tananyag sem lehetett maradéktalanul egységes. A városonként eltérő szolgálati szabályzatok annak a helyzetnek voltak az egyenes következményei, hogy a városok méretétől, helyzetétől függően eltérőek voltak a városi rendőrségek is. Nem csupán a szervezet és a feladatrendszer volt település függő, hanem a személyi állomány ellátása is. A fizetések, az öltözékek településenként eltérőek voltak, még a hasonló munkaköröket ellátók esetében is. A fegyverzet pedig — mivel az önkormányzati rendőrségek személyi állománya egyedileg szerezte be fegyverét — egyénenként volt eltérő. Csupán az állami rendőrségek, azaz a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség, a Magyar Királyi Határrendőrség és a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állománya rendelkezett testületként egységes fegyverzettel. E testületek személyi állománya körében már a dualizmus időszakában sem akadt analfabéta rendőr, mivel állami szolgálatba analfabétákat nem alkalmazhattak.²⁴

A dualizmus időszakában — egyre csökkenő jelleggel ugyan, de — az önkormányzati rendőrségek legénységi állományának egy része analfabéta volt. Ezen rendőrök felkészítése nem egyezhe-

tett meg az írástudókéval. Nem csupán a tananyag, hanem a felkészítési idő és a képzés módszerei is eltérőek voltak, mint ahogyan a rendőrségekkel szembeni elvárások sem egyeztek meg a különböző településeken.²⁵

Mindez azonban csupán — az egyébként településenként eltérő rendfokozati rendszer szerinti rangokat viselő — a rendőr legénységre volt igaz, mivel a rendőr tisztviselők (rendőr tisztek) képzési követelménye megegyezett a köztisztviselőkével, amely az egész országban egységes volt.²⁶

A polgári magyar állam időszakában — a hazai és a külföldi fegyveres őrtestületek besorolása tekintetében — kétféle testületípust különböztettek meg, a katonailag szervezett fegyveres őrtestületet és a polgári fegyveres őrtestületet.²⁷ A katonailag szervezett fegyveres őrtestület tagjai személyükben katonának minősültek, függetlenül attól, hogy a testületük mely tárca irányítása alatt állt. A testületen belüli függelmi viszonyaik katonaiak voltak. A személyi állományt a katonákra általában vonatkozó jogosultságok megillették, illetve kötelezettségek terhelték. A személyi ügyek nem a testületet irányító tárca, hanem a honvédelmi tárca kompetenciájába tartoztak.²⁸

A polgári fegyveres őrtestületek tagjai személyükben nem minősültek katonának. A testület belső függelmi viszonyai nem katonaiak, hanem hivatalnokiak voltak. Rájuk a katonákra általában érvényes jogosultságok és kötelezettségek nem vonatkoztak. A személyi állomány tagjai nem a honvédelmi tárca, hanem azon tárca kompetenciájába tartoztak, amely a testület irányítását ellátta.²⁹

Az államosított rendőrség személyi állományának a csoportjait a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állománya tagozódásának a mintája szerint alakították ki. Így a Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományát vertikálisan több állománycsoportra, horizontálisan pedig több szakra osztották. Két fő szak létezett, az őrszemélyzeti (ma közrendvédelmi) és a detektív (ma nyomozó). E két fő szak mellett működött még az igazgatásrendészeti feladatokat ellátó szak is.³⁰

E szakok eredményes szolgálatellátását voltak hivatott biztosítani a számvevőségi (gazdászok) és a kezelői (az iratok segédhivatali nyilvántartása) szakok, illetve a csekély létszámú műszaki (a rendőri szolgálat ellátásához szükséges technikai eszközök és feltételek biztosítására hivatott személyzet), valamint az orvosi (humán- és állatorvosok és asszisztenciájuk) szakok. A három fő szakon teljesített szolgálatot a személyi állomány mintegy 95 %-a, a legmagasabb személyi állomány az őrszolgálati szakon volt található.³¹ A fővárosi rendőrség személyi állományának detektívjei hozzávetőlegesen 10 %, a segédszakok munkatársai 5 % körüli létszámmal vettek részt a testület tevékenységében. A vizsgált időszakban a létszámviszonyok ugyan folyamatosan módosultak, azonban az arányok többé-kevésbé stabilnak tekinthetők.³²

Az államosított rendőrség személyi állományának a csoportjai az elnevezésükben hasonlítottak, a jogi szabályozottságokban pedig megegyeztek az állami alkalmazottak egészében alkalmazott formákkal. A közszolgálati alkalmazottak körében öt fő csoportot különböztettek meg. Ezek voltak *tisztviselők*, akik *foglalmazási szakbeli* tisztviselőkből — akik az érdemi szellemi munkát végezték — és a fogalmazók munkáját segítő *segéd tisztviselőkből* álltak. Általában ide tartoztak a műszaki, egészségügyi, számviteli stb. tisztviselők. A rendőrség tekintetében a *felügyelők* is ide tartoztak. *Kezelő tisztviselőnek* nevezték a segédhivatali (irattári, ügyviteli) tisztviselőket. *Díjnokok* azok voltak, akiket alsóbb rendű közigazgatási teendők ellátására napidíjjal, általában ideiglenesen foglalkoztattak. Azokat nevezték *szakdíjnoknak*, akik ugyancsak napidíjért tevékenykedtek, azonban a teendőik ellátásához felsőfokú képzettség volt szükség. A díjnokok — az ideiglenes alkalmazásukból fakadóan — nem tartoztak a fizetési osztályokba soroltak közé. A tisztviselői hierarchia tagjai egyébként a XI. állami fizetési osztály valamelyikébe tartoztak. A hierarchiában alattuk helyezkedtek el az altisztek. Részükre az állam különböző alrendszerében különböző — az állami fizetési osztályok mintájára — ugyancsak fizetési osztályokat alakítottak ki, de a tisztviselőkénel alacsonyabb összegekkel, hiszen az altisztekkel szemben állított iskolai végzettségbeli követelmény csupán az elemi iskola volt. A hierarchia alján a szolgák álltak (fűtők, takarítók stb.).

Az államosított rendőrség személyi állománya vertikálisan — valamennyi szakra kiterjedően — két fő állománycsoportból, nevezetesen a legénységből (bár őket szakonként eltérő módon nevezték) és a tisztviselőkből (tisztekből) állt. Hozzávetőlegesen a mai tiszti karnak feleltek meg a felügyelők (beosztott tisztek) és a fogalmazók (törzstisztek). Ők a közalkalmazottak számára kialakított XI. fizetési osztály egyikébe tartoztak az iskolai végzettségüknek megfelelően (érettségizettek a felügyelői, diplomások pedig a fogalmazói körbe tartoztak).³³ Alárendeltségükbe tartoztak, nevezetesen közvetlenül az őrszolgálati felügyelők irányítása alatt álltak az őrszolgálati legénység tagjai. A detektívfelügyelők alárendeltségébe pedig a detektívek tartoztak. Az igazgatásrendészeti teendőket

ellátó szerény létszámú szakon többségükben felügyelők teljesítettek szolgálatot, akiket fogalmazók irányítottak.³⁴

A személyi állomány minden tagja azonban nem gyakorolhatta a rendőrhatalmási jogkört, még az őrszolgálati és detektív szakon szolgálatot teljesítők sem. Rendőrhatalmási jogkört kizárólag azon jogvégezett — tehát a fogalmazói karba tartozó — rendőr tisztviselők gyakorolhattak, akiket a belügyminiszter személyre szólóan megbízott a rendőrhatalmási jogkör gyakorlásával.

Egyenruha és fegyver viselésére az őrszolgálati és a detektív szakokban, illetve az igazgatásrendészeti szakokban szolgálatot teljesítők voltak jogosultak, bár a detektívek egyenruhát nem, csak fegyvert viselhettek, azt is rejtetten. A kapitányságokat, illetve a főkapitányságot irányító tisztviselők (fogalmazók és tanácsosok) egyenruha és fegyver viselésére voltak jogosultak.

Az őrszolgálati és a detektív személyzet a kapitányság(ok) különböző szervezeti egységeiben teljesítettek szolgálatot. Ettől függetlenül azonban egy kapitányságon belül valamennyi detektívnek, illetve őrszolgálati feladatot teljesítő rendőrnek volt egy-egy hivatali előjárója is. Őket nevezték főparancsnoknak, illetve detektív főnöknek. Mindketten a rendőrkapitány közvetlen beosztottjai voltak.³⁵

A XI állami fizetési osztályok egyikébe történő kinevezés az iskolai végzettség (érettségi vagy diploma) alapján történt. E fizetési osztályokba való kinevezés előfeltételét alkotó állami iskolai végzettségi szintet a magyar állam központilag és egységesen állapította meg. Ezen belül szabályozták, hogy — a diplomához kötött beosztások esetében — mely diploma szükséges a kinevezéshez.³⁶ A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség esetében — a fogalmazói ranghoz kötött beosztások tekintetében — általában a jogi diploma volt az elvárás, bár korlátozott számban, például a rendőrorvosok esetében, egyes beosztásokhoz más diplomákat írtak elő.

Az őrszemélyzeti legénység esetében az állami iskolai végzettségbeli követelmény az elemi iskolai végzettség volt. Detektívek esetében az érettségi volt az állami iskolai végzettségbeli követelmény.

A rendőri munka eredményes végzésének a különböző feltételeit biztosító szakokon gazdasz (számvevő), kezelő (irattári munkatárs) stb. szakterületeken tevékenykedők számára pedig általában valamilyen speciális középiskola vagy tanfolyam elvégzését írták elő.³⁷

A polgári magyar állam dalizmuskori időszakában kifejlődtek a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség keretében azok a gyakorlatok, amelyek az alapját képezték a trianoni békediktátum által megcsonkított Magyar Királyságban működő államosított Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd Magyar Királyi Rendőrség működésének.

A budapesti rendőrség személyi állományában már rendszeresítették oktatói felügyelői helyet. E beosztásba kinevezett felügyelő feladatát alkotta a személyi állomány képzésének szervezése, a legénységi állomány képzésében és vizsgáztatásában való részvétele.³⁸

Az állami alkalmazottak képzési rendszere lényegében egységes volt abban a tekintetben, hogy állami iskolai végzettségre épültek — mai fogalmaink szerint — azok a szakképzési tanfolyamok, amelyek elméleti és gyakorlati felkészültséget biztosítottak a tanfolyam anyagát eredményesen elsajátítók számára. A legénységi állomány esetében ez teljes egészében kötött elfoglaltságot jelentő tanfolyam formájában valósult meg. Felfelé haladva az állománycsoportokban a felkészülési idő egyre nagyobb hányadát alkotta az önképzés, az egyéni felkészülés. A fővárosi rendőrség gyakorlatában körvonalazódtak azok a tárgyak (magyar nyelvtan, fogalmazás, elsősegély nyújtás, közigazgatási beosztás és diszlokáció, szolgálati szabályzatok, illetve a releváns jogszabályok stb.), amelyek a két világháború közötti rendőrségi képzés, illetve továbbképzés kiindulási alapjává váltak. Polgárjogot nyert továbbá, hogy a tanfolyamok anyagának eredményes elsajátításáról a hallgatók bizottság előtti vizsgán adtak számot. Szolgálati feladatok ellátásába kizárólag azokat lehetett bevonni, akik ezeken a vizsgákon eredményesen túljutottak.³⁹

Az 1880-as években fogadta el az országgyűlés azt a törvényt, amely a polgári magyar állam időszakában a közalkalmazottak képesítése tekintetében meghatározónak bizonyult.⁴⁰ E törvény az elméleti képesítési követelményt szakonként állapította meg. Szakok voltak: a közigazgatási, tanári és tanítói, orvosi, műszaki, bányászati, erdészeti, levéltári, posta-távírdai, számviteli, tengerészeti, telekkönyvi, börtönügyi, vesztegintézeti, zálogházi, segédhivatali. A rendőrtisztek — a fogalmazó kar tagjai — a közigazgatási szakba tartoztak. Így az ő képesítési követelményük a jogtudományi tudori oklevél vagy az államtudományi államvizsga volt.⁴¹

A törvény előírta ugyan még közigazgatási gyakorlati vizsga letételét is, ennek a megvalósítására azonban csak több évtizedes késéssel került sor.⁴² 1933-ban a témát úgy szabályozták, hogy a gyakorlati közigazgatási vizsgát általános- és szakvizsgára bontották. Az általános tájékozottságot

felmérő vizsga mellett — melyet minden fogalmazónak le kellett tennie — négyféle szakvizsgát rendszeresítettek a köztisztviselők számára. Ezek voltak a :

- belügyi szakvizsga (a miniszterelnökség, a belügyi és a honvédelmi tárca);
- pénzügyi szakvizsga (a pénzügyi tárca);
- vallás- és közoktatásügyi szakvizsga (a vallás- és közoktatásügyi tárca);
- közgazdasági és közlekedésügyi szakvizsga (a földművelésügyi és kereskedelemügyi tárca)

melyek fogalmazói karába kinevezésre kerülőknek kellett letenniük, mielőtt az adott tárca kompetenciájába tartozó beosztásba kinevezték a jelentkezőket.

A kinevezésre kerülő fogalmazói karba tartozó állami köztisztviselőknek tehát — az 1930-as évekre, amikor a rendszer felállt — rendelkezniük kellett a szakokhoz előírt diplomával és általános gyakorlati vizsgával, vagy azzal egyenértékűnek elfogadott más képzettség bizonyítványával, valamint gyakorlati szakvizsgát is kellett tenniük a négyféle szakvizsga közül azt, amelybe a leendő beosztásukat besorolták. A rendőr fogalmazók esetében a közigazgatási szakon előírt jogtudományi diplomával és az általános közigazgatási szakvizsgával, továbbá a belügyi gyakorlati szakvizsgával is rendelkezniük kellett ahhoz, hogy a beosztásokba kinevezhetővé váljanak. Ezen kívül is előírhattott az illetékes tárca egyes beosztások ellátásához külön vizsgákat. A rendőrségnél ilyen vizsgákat be is vezettek a magasabb tanácsosi beosztásokat betöltők számára. Ez koránt sem volt a testület specialitása, hiszen a Magyar Királyi Honvédségnél például az őrnagyi és a magasabb rangok eléréséhez szintén külön vizsgákat kellett letenni.⁴³

Ebbe a környezetbe illeszkedett az államosított rendőrség képzési rendszere. A testület előtt jó példák álltak, mivel a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Pénzügyőrség már a XX. század kezdetén kiépítette a legénységi szak- és továbbképzésének a jól működő rendszerét. A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség keretei között is kialakultak azok a képzési formák és tananyagok, amelyek kitűnő kiindulási pontjai voltak ez I. világháború után államosított formában újjászülötő Magyar Királyi Állami Rendőrség oktatásának.

A magyar rendőrségnél ugyanazon alapelvek érvényesültek, mint a közigazgatás egészénél. Közszolgálatot hármass elvárás rendszer szerinti megfeleléssel lehetett ellátni. Megfelelő TUDÁS-SAL kellett rendelkezni, melyet állami iskolai végzettségre épített szakképzési tanfolyam keretében szerezhetek meg a jelöltek. Ennek birtokában voltak — megüresedés esetén — kinevezhetőek a 11 fizetési osztály egyikébe tartozó beosztásba. Megfelelő TAPASZTALATTAL kellett rendelkezniük, melyet a közszolgálatban eltöltött évek számával mértek. A szolgálati idő gyarapodásával kerülhettek a közalkalmazottak a fizetési osztályukon belül magasabb fizetési fokozatba. TISZTES-SÉGESNEK kellett lenniük, amit széleskörűen értelmeztek, mivel nem csupán a bűncselekmények elkövetésétől kellett magukat távol tartani, hanem tartózkodniuk kellett a léha, felelőtlen kicsapongó életmódtól is, továbbá a bűnügyileg fertőzött negyedek és csoportok társaságát is kerülniük kellett. Ide számítottak a nemzethűség tekintetében aggályos szervezetek és személyek is. A fegyveres és egyenruhás szervezetek esetében ide tartozott az ép testalkat és a megfelelő testmagasság, valamint a jó fizikai állapot és egészség is. Amennyiben e téren maradandó károsodást szenvedett el a testületi tag, leszerelték, bár egyben lehetőséget is nyújtottak arra, hogy az államigazgatás azon területére kerülhessen, ahol a kevésbé jó fizikai állapotú közalkalmazottak munkavállalása is lehetséges volt.

A magyar rendőrségek államosítását követően megérett a helyzet arra, hogy a rendőrség is kialakítsa a magyar közigazgatási struktúra képzési rendszerébe illő rendőri szakképzési rendszerét. A trianoni békediktátum után a magyar rendőrség létszáma ugyan változatlan maradt, mivel ugyanúgy 12 000 főből állt, mint ahogyan a történelmi Magyarország rendőrségeinek az összlétszáma volt. Az antant ugyanis a rendvédelmi testületek létszámának a megállapítását illetően jóval megértőbbnek bizonyult — tekintettel a magyarországi tanácsköztársaságra — mint a haderő tekintetében.⁴⁴ A rendőrség személyi állománya tekintélyes részének a képzettsége meglehetősen aggályos volt. Egyrészt a többség nem részesülhetett az állami rendőrség képzésében, mivel az államosítás előtt a vidéki városokban önkormányzati rendőrségek működtek. Márpedig ezen rendőrségek képzése városokként változott. Sok esetben azonban még ez a képzés is hiányzott, mivel nem minden rendőr költözött el az elcsatolt területről a trianoni békediktátum határai közé.

A rendőrség személyi állományának a felkészültsége tekintetében a legkedvezőbb helyzetben a tiszt kar, különösen a fogalmazók és a tanácsosok voltak. A tisztviselőkre vonatkozó egységes képesítési követelmény alapján a szakoknak megfelelő állami iskolai végzettséggel, azaz jogi diplomával rendelkeztek, amely a rendőri munkában kiválóan volt hasznosítható. A többségük pedig hosszabb-rövidebb időtartamú gyakorlati tapasztalattal is rendelkezett. A tiszt karon belül a felü-

gyelői kar — akiknek az állami iskolai képzettségbeli követelménye az érettségi volt — már kevésbé volt kedvező helyzetben, a legkedvezőtlenebb helyzetben azonban az őrszolgálati tevékenységet (közrendvédelem) ellátó rendőrök, továbbá a detektív személyzet volt. A testület nem küzdött létszámgondokkal, mivel — miután a szervezeten belül eldőlt az, hogy a legitimisták és a szabad királyválasztók közötti viszály a kormányzóhoz hű csoportosulás javára dőlt el — a kormányzó 1920. X. 28-án a Vérmezőn már fogadta a testület díszelgését, ezt követően pedig a rendőrség megkapta azokat a pénzügyi forrásokat, amelyre a szervezet reorganizációjához szükség volt.⁴⁵ Az új testületi tagok állami iskolai végzettsége tekintetében kedvező volt a helyzet még az őrszolgálatot ellátók körében is, hiszen az államosított magyar rendőrség kötelékében analfabéták már nem teljesíthettek szolgálatot. A detektív testülethez, illetve a felügyelői kar más területeihez pedig jelentős számban kerültek — a haderő trianoni minimalizálása miatt — honvéd tisztek. Az államvezetés ugyanis úgy vélekedett, hogy a katonák valamely fegyveres szervezet kötelékébe kerülve jobban megőrizhetik katonai ismereteiket, mint a civil környezetben.

Összességében tehát az államosított rendőrség személyi állományának szüksége volt a szakmai felkészítésre, amelyhez a szellemi és anyagi fedezet rendelkezésre állt. A testület számára az irányító tárca rendeletek formájában szabályozta a rendőri szakképzés különböző területeinek a teendőit. Ezek a rendeletek áösszhangban álltak az országos rendszerrel, a társ rendvédelmi testületeknél már kialakultakkal, beemelve az ottani tapasztalatokat a magyar rendőrség képzési rendszerébe.

A magyar rendőrségeket államosító rendelet⁴⁶, majd annak a megvalósítását szabályozó jogszabályok⁴⁷ rögzítették a testületen belüli állománycsoportokat. Eszerint a Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állománya két részből állt, az egyenruha és fegyver viselésére jogosultakból és a polgári ruhás, fegyver viselésére nem jogosultakból.

„Az egyenruha- és fegyverviselésre jogosított személyzet a következő csoportokból áll:

- a) fogalmazói kar;*
- b) felügyelői kar;*
- c) őrségi személyzet.*

A polgári ruhás és fegyverviselésre nem jogosított személyzet a következő csoportokból áll:

- a) a rendőrség működését kiegészítő detektív személyzet;⁴⁸*
- b) a testület működését támogató főiskolai képzettségű szakszemélyzet (orvosok stb.), valamint közigazgatási végzettségű számvevőségi személyzet;*
- c) az irodában működő kezelési szakbeli alkalmazottak;*
- d) a kézbesítők és a szolgálók. Ebbe a csoportba tartoznak a fenti pontok alatt nem említett összes egyéb tisztviselő minőséggel nem bíró polgári ruhás alkalmazott is.⁴⁹*

Rendőri tevékenység ellátáshoz szükséges ismeretek átadását megvalósító képzésre nyilvánvalóan az egyenruha és fegyver viselésére jogosult tisztviselők tartoztak, akik a képzettségük szerint a fogalmazói és a felügyelői karba is tartozhattak. Ugyancsak rendőri tartalmú felkészítésre volt szükségük a detektíveknek és az őrszemélyzet tagjainak. Az irodában működő kezelési szakbeli alkalmazottaknak — mivel az államosított rendőrségnél ugyanazon iratkezelési szabályokat alkalmazták, mint a belügyminisztérium alárendeltségébe tartozó más hivataloknál. Ezért — a belügyi kezelői vizsgát kellett letenniük.

A testület működését támogató főiskolai és középszintű szakszemélyzetnek (orvosok, számvevők stb.) a beosztásukkal járó feladataik eredményes ellátásához nem volt szükségük rendőri ismeretek elsajátítására, ezért számukra ilyen jellegű képzést nem szerveztek. Ugyanez volt a helyzet a kézbesítőkkal és a szolgálókkal is.

Az államosított rendőrség személyi állománya rendőri képzésének szabályozása tárgyában létrehozott rendeletek öt csoportba oszthatóak. Ezek az őrszemélyzet, a detektívek, a tisztviselők (tisztek) és a képzési rendszert felügyelő szervezet, valamint a társ fegyveres testületektől átlépők témájában létrehozott szabályozások voltak.

1923-ban bocsájtotta ki a belügyminiszter az *„Utasítás a Magyar Királyi Állami Rendőrség országos szaktanulmányi felügyelő hatáskörének szabályozása és a tanfolyamok fegyelmi rendtartása vonatkozásában.*” című rendeletét. **(I.sz. melléklet)** Ebben szabályozta a magyar rendőrség szaktanulmányi felügyelőjének helyét és szerepét a testület szervezetében, továbbá feladatait, illetve a jogait és a kötelezettségeit, továbbá teendőit és felelősségét a különböző szintű rendőri szakképzésben, illetve viszonyát a rendőri vezetőkhez. A rendelet szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy az irányító minisztérium fontosnak tartotta a rendőri szakképzés témáját.

Az országos szaktanulmányi felügyelőt a miniszter a saját alárendeltségébe helyezte. A rendeletben a miniszter meghatározta a rendőrség szaktanfolyamait, azokban az országos szaktanulmányi

felügyelő közvetlen jogosultságait és felelősségi körét, mivel a szaktanfolyamokat eleve az országos szaktanulmányi felügyelő irányítása alá helyezte. A tanfolyamok igazgatóinak a kinevezési jogát — a törzsaltiszt képző tanfolyam kivételével — a belügyminiszter magának tartotta fenn.

A rendeletben a belügyminiszter — a rendőri szakképzés tekintetében — az országos szaktanulmányi felügyelőt lényegében a javaslattevő tanácsadó-jává tette, egyben pedig különös feladatként határozta meg.

„1. A Budapest székhellyel szervezett országos jellegű szaktanfolyamok közvetlen felügyelete, ellenőrzése és irányítása, valamint egyéb szaktanfolyamok közvetlen felügyelete és ellenőrzése.

2. az oktatás, vagy továbbképzés célját szolgáló rendőri tankönyvek megbírálása és javaslatával a tanfolyamokon való használatuk engedélyezésére,

3. a rendőri szak- és tankönyvek hivatalos kiadásával kapcsolatos teendők ellátása, illetőleg az azokra vonatkozó véleményezés és javaslatával,

4. az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos rendőrségi segédfogalmazók és segédfelügyelők próbaszolgálatára vonatkozó rendelkezések végrehajtásának ellenőrzése, végül

5. a szaktanfolyamok nevében véleményt ad a belügyminiszternek különösebb fontosságú, vagy vitás rendőri szakkérdésekben.

*A rendőri szakképzés hatékony ellenőrzése céljából az országos szaktanulmányi felügyelő a tanfolyamok keretében tartott bármely előadáson, gyakorlaton vagy vizsgán megjelenhet s a kérdés jogával is élhet.”*⁵⁰

A belügyminiszter az országos szaktanulmányi felügyelő számára engedélyezte az idegen hatóságokkal való levelezést is. A rendőrkapitányok és alárendeltjeik számára pedig előírta, hogy az információ kéréseit teljesítsék. Továbbá az országos szaktanulmányi felügyelő számára külön iktatást és egyedi körbélyegzőt is engedélyezett. Végezetül pedig a szaktanfolyamok fegyelmi ügyeinek intézésében kulcsszerepet kapott az országos szaktanulmányi felügyelő.⁵¹

Az országos szaktanulmányi felügyelő tehát — bizonyos korlátok között ugyan, de — szabad kezet kapott, egyben pedig a miniszter közvetlen munkatársává is vált. Mindez jól érzékelteti, hogy a tárca milyen fontosnak tartotta a rendőri szakoktatás témáját.

A mai fogalmaink szerinti rendőri szakképzés legnagyobb létszámot felölelő tanfolyamai az őrszemélyzet képzését, illetve továbbképzését megvalósító tanfolyamok voltak. Összességében a Magyar Királyi Állami Rendőrség kötelékében maximum 12 000 fő egyenruha és fegyver viselésére jogosult személy (ide értve a nem hadifegyvert is) teljesíthetett szolgálatot, amelyben a fogalmazók és a felügyelő karba tartozók összesített létszáma nem lehetett több 1 500 főnél. Az őrszemélyzet létszáma tehát 10 500 főt tehetett ki, amelyből 6 400 fő vidéki városokban 4 100 fő pedig a fővárosban teljesített szolgálatot.⁵² **(II.sz. melléklet)**

Az első rendőr iskolákat (tanfolyamokat) már az államosítást követően létrehozták az államosított magyar rendőrség új szervezetének a kialakításakor.⁵³ 1922-ben már a rendőr tanfolyamok rendszere működött. E szerint a főkapitányságok irányításával az újonnan felvett rendőrök képzése és a rendőrök továbbképzése folyt. **(III.sz. melléklet)** Budapesten pedig emellett a rendőri felügyelők és fogalmazók képzése valósult meg.⁵⁴ **(IV.sz. melléklet)**

A vizsgált időszakban az egyenruhát és fegyvert viselő személyek körében felvételüket kérőkkel szemben általános elvárás volt az ép, egészséges testalkat — mivel egyenruhát ilyen emberek viselhetek — és a minimális testmagasság elérése, továbbá az erkölcsileg feddhetetlen állapot, amely alatt a nemzethűséget is értették. Az erkölcsi feddhetetlenség igénye nem csupán a jelentkezőkre, hanem a környezetükre is vonatkozott. A magyar állam fegyveres szervezeteiben szolgálatot teljesítőknél a környezete sem lehetett bűnügyileg fertőzött. Ezen túlmenően — a megcélzott munkaköri csoport színvonalától függően — a leendő állása betöltéséhez előírt állami iskolai végzettséggel is rendelkezniük kellett a jelentkezőknek. Ezen előzetes feltételek megléte esetén kerülhetett be a jelentkező az adott fegyveres rendvédelmi testületnél teljesítendő szolgálatellátásra felkészítő szakképzési tanfolyamba.

A rendőr legénység körébe való bekerüléshez két éves felkészülési és gyakornoki időt írtak elő, amelyet „ideiglenes alkalmazás”-nak neveztek. Az ideiglenes alkalmazás ideje az állományba vétel napjától kezdődően két naptári év hosszan tartott.

Az ideiglenes alkalmazás idejét több szakaszra bontották. Az első hat hónapban készítették fel az újonc rendőröket az elemi rendőri ismeretekre. Ekkor az újoncokat „próbaidős rendőr”-nek nevezték. Azt a próbaidős rendőrt, aki a hat hónap alatt a követelményeknek megfelelt „ideiglenes minőségű másodosztályú rendőr”-ré kellett kinevezni. Újabb fél év elteltével — tehát az állományba vétel után egy évvel — az ideiglenes minőségű másodosztályú rendőröket rendőrorvosi felül-

vizsgálat alá vonták. Ekkor tulajdonképpen azt értékelték, hogy a vizsgált személy fizikuma hogyan reagált a szolgálatteljesítés körülményeire. Akinek az fizikális vagy a mentális állapota nem nyújtott kellő biztosítékot a további rendőri szolgálat ellátására, attól a testület megvált, ugyanúgy ahogyan az első hat hónap után azoktól a próbaidős rendőröktől, akik a követelményeknek nem feleltek meg. Az ideiglenes alkalmazás második évébe már csak azok a rendőrök léphettek, akik megtanulták a szolgálatteljesítéshez szükséges ismereteket és várhatóan fizikailag is képesek voltak hivatásukkal járó terhelések elviselésére. A második évben már csak akkor váltak meg a rendőr legénység tagjaitól, ha olyan cselekményt vagy mulasztást követtek el, ami a véglegesített rendőrök esetében fegyelmi eljárás megindítását vonta volna maga után. Az ideiglenes alkalmazás két éve alatt a rendőrök bármikor és oly módon voltak elbocsáthatók, hogy az elbocsátottnak a rendőrséggel szemben semmilyen követelése sem lehetett. Ezzel szemben a két év elteltével véglegesített rendőrök szolgálati idejébe beleszámított az ideiglenes alkalmazás teljes időszaka.⁵⁵ (V.sz. melléklet)

Az ideiglenes alkalmazás két éves időtartama azonos volt az állami rendszerű altisztek kinevezésének ideiglenes jellegű időszakával. Az állami rendszerű altiszteket első beosztásukba csak ideiglenes minősítéssel lehetett kinevezni, amely két évre szólt. Munkaviszonyuknak ezen időszakban való megszűntetése esetén az ideiglenesen kinevezett állami rendszerű altisztek semmilyen igényt sem támaszthattak a munkáltatójukkal szemben. Az állami rendszerű altiszteknek azokat tekintették, akiket a „ . . . kinevezési joggal felruházott hatóság állandó állami szolgálat valamely altiszti csoportjába kinevezett és hivatali esküt tettek.” Az altisztek közé tartozott a pénzügyőrség legénysége, a büntetőintézetek altisztjei és a postai altisztek, valamint értelemszerűen a rendőrség altisztjei is.

A közhiedelemmel ellentétben a polgári fegyveres testületek személyi állományába tartozó altisztek nem voltak azonosak a katonailag szervezett őrtestületek altisztjeivel. Katonai rangot ugyanis csak katonák viselhettek. Mivel pedig a polgári fegyveres őrtestületek tagjai nem minősültek katonának, így katonai rangot sem viselhettek. Rájuk a katonákra érvényes szabályok nem vonatkozhattak. A polgári fegyveres őrtestületek legénységi állományát azonban a honvédség altiszti karának a jellegével bíró állománycsoportnak tekintették. Ebbe a legénységi állománycsoportba tartozónak tartották a polgári fegyveres őrtestületek egyenruha és fegyver viselésére jogosult valamennyi tagját, akik nem tartoztak a XI. és a gyakornoki fizetési osztályokba kinevezettek közé függetlenül attól, hogy a testületi rangrendszeren belül milyen rendfokozatot viseltek. Nem volt érdemi jelentősége annak sem, hogy ezen állománycsoportban egyes rangok elnevezése megegyezett egyes katonai rangokéval, mint például a rendőr őrszemélyzet lovasainál a tizedes, szakaszvezető és őrmester elnevezésű rangok.⁵⁶

1919-től a fővárosi rendőrség rangrendszerét vezették be az állami rendőrség teljes szervezetében. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a humán viszonyrendszer az államosított rendőrségnél katonai jellegűvé változott. A fővárosi rendőrség ugyan a rendőrség államosítását megelőzően is a központi államhatalom közvetlen irányítása alá tartozott, azonban a testületre a közigazgatásra érvényes humán viszonyrendszer vonatkozott már a testület létrehozásának a kezdetétől. Így a testületbe való bekerülést és a karriert nem a haderőre, hanem a közigazgatásra érvényes szabályok határozták meg. Ez tette lehetővé, hogy korábban már a testületbe valamilyen úton bekerült, de a testületből kivált személyek újbóli szolgálatba lépése esetén eleve véglegesítésre kerülhettek.

Azok a volt rendőrök, akik a rendőrség őrszemélyzetének a kötelékében már véglegesítésre kerültek azonban a testületből kiléptek, ugyanazon minőségben való ismételt alkalmazásukra az ideiglenes alkalmazás mellőzésével kerülhetett sor.⁵⁷

A rendőröknek az ideiglenes alkalmazásuk első fél évének a végén kellett letenniük a rendőri képesítő vizsgát. E vizsga csak rendkívüli, méltánylást érdemlő esetben volt elhalasztható. E vizsga hiányában a rendőrök nem voltak véglegesíthetők. A rendszer bevezetésekor a belügyminiszter átmenetileg megengedte, hogy azokat az ideiglenes alkalmazású rendőröket, akik már másfél évet szolgáltak, de a rendőri képesítő vizsgához vezető hat hónapos tanfolyamot még nem végezték el, tanfolyam nélkül is vizsgára bocsájthatók legyenek. Amennyiben e rendőrök a rendőr képesítő vizsgát csak gyenge eredménnyel voltak képesek letenni, kiegészítő oktatás hallgatására voltak kötelezhetőek.⁵⁸ (VI.sz. melléklet)

A Magyar Királyi Állami Rendőrség legénységi karán belüli előmenetel biztosítása érdekében rendőr altiszti, az altisztek számára pedig törzsaltiszti vizsgát rendszeresítettek. Ily módon biztosították a rendőr legénység körében is azt az alapelvet, hogy magasabb fizetési osztályba magasabb képesítéshez kötött beosztásba kerülés nyomán kerülhettek az állam alkalmazottai. Az altiszti vizsga eredményes letételének a biztosítása érdekében a főkapitánysági székhelyeken altisztképző tan-

folyamokat szerveztek. A tanfolyamok helyi felügyeletét a főkapitányságok rendőri főfelügyelői, az országos felügyeletüket pedig az országos szaktanulmányi felügyelő, illetve megbízottaik látták el. Több kerületi főkapitányság közösen is szervezhetett altiszti vizsgára felkészítő tanfolyamot.⁵⁹

A tanfolyam élére tanfolyam-parancsnokot az illetékes főkapitány az — irányítása alatt álló — rendőr felügyelők köréből, kért fel. A tanfolyamparancsnok feladata volt a tanfolyam előkészítése, levezénylése és az öt hónapos kiképzési időt követően a felszámolás. A tanfolyam-parancsnok hatáskörébe tartozott a tanfolyam személyi és anyagi ügyeinek az intézése is. Ehhez a szükséges néhány fős segédszemélyzetet a rendelkezésére bocsátották. A tanfolyam-parancsnokot a hallgatók felett a szolgálati előjáró jogköre illette meg. A parancsnoknak a tanfolyamról jelentéseket is kellett készíteni a felettesének, illetve a szükséges adminisztrációt is vezetnie kellett.⁶⁰

A tanfolyamok oktatási teendőinek az ellátására olyan rendőr fogalmazókat és felügyelőket kértek fel, akik kiváló elméleti felkészültséggel és bőséges gyakorlati tapasztalattal rendelkeztek. Speciális témák előadására külső szakembereket is felkértek. Az oktatók mellett segédoktatókat is felkértek a tanfolyamot szervező rendőr kerület legkiválóbb altisztjei közül. A tanfolyamra az oktatókat, illetve a háttértevékenységet ellátó személyzetet, továbbá a hallgatókat a kerületi főkapitány vezényelte.⁶¹

A tanfolyamra jelentkezőket felvételi eljárás alá vonták. Ezen eljárás során kiválasztott személyek vehettek részt a tanfolyamon.⁶²

A tanfolyamon a hallgatók előadásokat hallgattak, írásbeli gyakorlatokat végeztek, rendőri intézkedések bemutatásán vettek részt, testedzési gyakorlatokat folytattak (vívás, céllövészet, stb.). Az előadóknak a felkért témakörükre vonatkozóan előzetesen tervet kellett készíteniük arról, hogy a témakör milyen felosztásával fogják megtartani előadásaikat. Összességében a hallgatók csaknem húszféle elméleti és gyakorlati tárgy óráin vettek részt.⁶³

Mivel a tanfolyam célja az őrszoba parancsnoki teendőkre való felkészítés volt elsősorban, így az azzal kapcsolatos ismeretek kiemelt szerepet kaptak az oktatásban. A hallgatókat a testület látta el tankönyvekkel. Amit lehetett átvettek más intézményektől, például a honvédségtől a tornautasítást. Egyes tansegédletek már megjelent kiadványok vonatkozó részeinek az összeválogatásából álltak, például a *Belügyi Közlöny*ben megjelent releváns rendeletek gyűjteménye. Végül pedig a tanfolyam számára készült tankönyveket is kaptak a hallgatók.⁶⁴

A hallgatók tevékenységét, ismereteik és képességeik gyarapodását az oktatók folyamatosan figyelemmel kísérték és a tapasztalataikat feljegyezték. A tanfolyam végén a hallgatókat vizsgára bocsájtották, ahol írásbeli és szóbeli vizsgán kellett bizottság előtt számot adniuk a tananyag elsajátításáról. A vizsgáról jegyzőkönyv készült, az eredményes vizsgát tevők pedig vizsgabizonyítványt kaptak. Ezen kívül a vizsgázókról úgynevezett „Rangsornyilvántartás” is készült, amelybe feljegyezték, hogy ki, mikor, hol és milyen vizsgát tett. Ez azért volt lényeges, mert a megüresedő beosztások betöltésekor — amelyekhez altiszti vizsga is szükséges volt — azokat kellett először figyelembe venni, akik a beosztáshoz szükséges képesítésnek a leghosszabb ideje a birtokában voltak. Ennek a megállapításához pedig a „Rangsornyilvántartás” volt a hiteles okmány.⁶⁵

Összességében megállapítható, hogy a polgári magyar állam rendőrképzése jól szervezett volt, amely a résztvevők számára hasznos ismereteket nyújtott:

- A rendőrség személyi állományának a szakmai felkészítési rendszere, a képesítési követelmények, a közigazgatási képzési és képesítési rendszerekkel összhangban működtek, annak részét képezték.

- A képesítési követelményrendszer az állami iskolai képzésre épülő szakképzés által nyújtott képzettséget vette figyelembe. Ez a felkészítési rendszer a fő szakterületek sajátosságait vette figyelembe, ezen belül pedig több szintű volt.

- A rendőrség államosítása nyomán egységesülő rendőri szakképzés a budapesti rendőrség képzési rendszeréből fejlődött ki. A dualizmuskori és a két világháború közötti szakképzés nem állítható szembe.

- A vizsgált időszak rendőri szakképzése — bár nem nélkülözte az elméleti alapokat — gyakorlat-orientált volt, mivel egy-egy szakterület szintjébe tartozó beosztás-csoportokban elvárható ismeretek elsajátítását célozta meg.

- A személyügyi munka biztosította, hogy az adott beosztáshoz szükséges képesítéssel rendelkezők kerülhessenek kinevezésre. Az egzisztenciális juttatások a beosztásokhoz kötődtek. Ebből fakadóan komoly tekintélye és tétje volt a különböző szakmai tanfolyamoknak és vizsgáknak.

- Az sem volt elhanyagolható, hogy az adott beosztás betöltéséhez szükséges képesítést mikor szereztek meg a rendőrök, mivel kizárólag az volt kinevezhető a magasabb beosztásba, aki a legrégeb-

ben szerezte meg a szükséges képesítési követelményt, ily módon a kinevezésekhez a testületen belül bőséges merítési bázis állt rendelkezésre. A személyügyi munka tervezhetősége biztosított volt.

- Mint ahogyan a személyzeti munkát, úgy a képzési rendszert is nem a mennyiségre, hanem a minőségre törekvés jellemezte. (A trianoni határokon belüli testületi létszám 12 000 fő volt a csendőrség ugyanilyen létszámmal működött, szemben a harmadik évezred elején a magyar rendőrség 44 000 fős létszámával. A képzési rendszer nem azt segítette elő, hogy a testületen belüli legalacsonyabb kezdő beosztásokból a legmagasabb tisztségbe kerülhessenek a rendőrök. A rendőri szakoktatási rendszer — a szakterületek mellett — a szintekre koncentrált. Adott szinten belüli előmenetelt segítette elő a szakképzés. Ily módon a szolgálati idő viszonylag csekély hányadát vette igénybe a felkészítés. A magasabb szintekbe — az érettségéhez, illetve diplomához — tartozó beosztási csoportok abban az esetben voltak elérhetőek, ha az ahhoz szükséges állami iskolai végzettséget megszerzte és az arra épülő rendőri szaktanfolyamot sikeresen elvégezte az érintett. Ez azonban bár előfordult, nem volt jellemző. A magasabb beosztási szintekhez szükséges állami iskolai végzettséget pedig a szolgálatot teljesítő rendőrök levelező formában szerezhették meg. Állami iskolai végzettség nappali tagozaton való megszerzését a testület nem támogatta.

- A rendőri szakképzési rendszer tudásorientált volt. Így nyílt lehetőség arra is, hogy a testülethez felvételüket kérő magasabb állami iskolai végzettségű személyek alacsonyabb állami iskolai végzettséget igénylő szakképzésre is jelentkeztek. Ez az érettségéhez kötött beosztási csoportok betöltésére felkészítő szaktanfolyamok esetében fordult elő, amikor diplomások is jelentkeztek — a kedvező egzisztenciális feltételek miatt — az érettségi állami iskolai végzettséget igénylő beosztáshoz előírt képesítést biztosító szaktanfolyamra. Ebben az esetben lerövidítették a fizetési osztályokhoz és a fizetési fokozatokhoz előírt várakozási időt. Az ilyen életutat választók számára lehetőség nyílt arra, hogy — a lerövidített várakozási idők kitöltése nyomán — a magasabb szakképzési szint tanfolyamára is bekerüljenek, hiszen annak a belépő követelményének, azaz a magasabb állami iskolai végzettségnek ők már a birtokában voltak.

Megállapítható tehát, hogy — különösen a testületi eredmények figyelembevételével — a rendőri szakképzés eredményes volt, mivel hatékonyan készítette fel a személyi állományt a rá váró feladatok színvonalas teljesítésére, a közrend fenntartására, a bűncselekmények felszámolására.

Jegyzetek:¹ CZAGA² PARÁDI: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. ; Idem: Rendőrképzésünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. ; Idem: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945.

Mivel a rendőrtiszti felkészítés tekintetében a képzés helyzete alapvetően tért el a legénységétől és hasonló volt a társ rendvédelmi testületek tisztképzéséhez, illetve a tisztviselői képesítési követelményekhez, ezért nem csupán a rendőrségre kiterjedő írások is fontosak a téma feltárása tekintetében.

Idem: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. ; Idem: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.

³ Idem: Nemzeti rendvédelem-történetünk művelési feltételrendszere. 228-231.p.⁴ A Magyar Tudományos Akadémia — néhány évtized változásait tükrözve — létrehozta az új tudományági nomenklatúráját, amelyben a „rendészettudomány” a humán- és társadalomtudományok csoportjába tartozó Állam- és Jogtudomány tudományágaként szerepel 09 01 07 kódszámmal.

Idem: A Magyar Tudományos Akadémia új tudományági nomenklatúrája.

⁵ Idem: Megmértetett és könnyűnek találtatott a „rendészettudománynak” nevezett áltudomány.⁶ SALLAI: 94-110.p.⁷ A gyűjteményes kötetben három témakör szerint csoportosították a szerkesztők a publikált írásokat, ezek: szemelvények a múltból, jelenkori vetületek, nemzetközi kitekintés. Történelmi tartalommal hat, jelenkori témával négy, a nemzetközi kitekintés körében pedig — ugyancsak napjainkra vonatkozóan — szintén négy tanulmányt tartalmaz a mű. Valamennyi tanulmány az adó- és vámigazgatás témakörével foglalkozik. Egyedül „A magyar rendészeti képzés története 1922-1917. Rendőr altiszti (tiszthelyettes) és rendőr tiszt képzés a XX-XXI. században” című írás lóg ki a sorból.

Loc.cit.

⁸ Loc.cit.⁹ 1921/XXXIII.tc.¹⁰ DEÁK Ágnes: 14.p.¹¹ GALÁNTAI: 32-44.p. ; DEÁK Ágnes: op.cit. ; BERZEVICZY¹² DEÁK Ferenc¹³ PARÁDI: A magyar rendvédelem 1867-1918. 33-34.p.¹⁴ GALÁNTAI: op.cit. 32-44.p. ; DEÁK Ágnes: op.cit.¹⁵ CSIZMADIA: 119-143.p.¹⁶ BEKSICS ; SZABÓ: 158.p.¹⁷ BERZEVICZY: op.cit.¹⁸ CSAPÓ: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.* ; DIENES¹⁹ CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* ; PRESZLY ; REKTOR²⁰ BORBÉLY — KAPY: I.köt. 392-396.p.²¹ PARÁDI: A magyar rendvédelem 1919-1941. 59-73.p.²² 5 047/1919. (X. 1.) ME.r.²³ REKTOR: op.cit. 119.p.²⁴ TISZA²⁵ PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. 124-134.p.²⁶ Idem: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. op.cit. 105-110.p.²⁷ Idem: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. 77-80.p.²⁸ A polgári magyar állam időszakában a *katonailag szervezett* fegyveres őrtestületek közé tartozott: a Magyar Királyi Nemesi testőrség (1760-1920), a Magyar Királyi Darabont Testőrség (1904-1920), a Magyar Királyi Testőrség (1920-1945), a Magyar Királyi Koronaőrség (1867-1945), a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség (1912-1945), a Magyar Királyi Csendőrség (1981-1945), a Magyar Királyi Folyamőrség (1921-1939) a Magyar Királyi Vámőrség (1921-1932), a Magyar Királyi Határőrség (1932-1938).²⁹ A polgári magyar állam időszakában a *polgári fegyveres* őrtestületek számát gyarapította: a Magyar Királyi Pénzügyőrség (1867-1945), a Magyar Királyi Vám- és Adóőrség (1872-1886), a Budapest Fővárosi Állami Rendőrség (1873-1919), a Magyar Királyi Határrendőrség (1906-1918), a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrség (1916-1918), az önkormányzati rendőrségek (alapításuktól 1919-ig), a Magyar Királyi Állami Rendőrség (1919-1930) és a Magyar Királyi Rendőrség (1931-1945).³⁰ BORBÉLY — KAPY: op.cit. I.köt. 107-250.p.³¹ 1881/XXI.tc. ; 43 972/1884.BM.r.³² PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. ; CSIZMADIA: op.cit. 304.p.³³ 1893/IV.tc. 5.§ 1.(bek.)³⁴ 1881/XXI.tc. op.cit. 39-45. §³⁵ 43 972/1884.BM.r. op.cit.³⁶ 1893/IV.tc. op.cit. ; 1904/X.tc. ; 1912/LVII.tc.³⁷ PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. 57-61.p.³⁸ 43 972/1884.BM.r. op.cit.³⁹ Loc.cit.⁴⁰ 1883/I.tc.⁴¹ MAGYARY⁴² 1929/XXX.tc.⁴³ CSIZMADIA: op.cit. 174-463.p.⁴⁴ 1921/XXXIII.tc. op.cit. ; 1922/VII.tc.⁴⁵ BORBÉLY — KAPY: op.cit. 53.p.

⁴⁶ 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. op.cit.

⁴⁷ 90 089/1919. (XII. 31.) BM.r. ; 39 820/1921. (1922. IV. 11.) BM.r.

⁴⁸ A vizsgált időszakban — a kalibertől és a csőhossztól függően — megkülönböztettek hadifegyvert és nem hadifegyvert. Mivel a detektív testületet rövid csővű ismétlőpisztolyokkal szerelték fel, ezért ezen lőfegyverek nem számítottak hadifegyvernek, így az ilyen lőfegyverrel rendelkezők nem számítottak bele az antant által a testületi létszámon belül megállapított felfegyverzetek létszámába.

⁴⁹ 39 820/1921. (1922. IV. 11.) BM.r. op.cit.

⁵⁰ 18 880/1923. (VII. 4.) BM.r. II.különös rész. 9. § 1-5.pontok.

⁵¹ Loc.cit.

⁵² 1922/VII.tc. op.cit. 1. § ; 102 837/1922. (VII. 28.) BM.r.

⁵³ 39 820/1921. (IV. 11.) BM.r. op.cit.

⁵⁴ Az államosított rendőrség a belügyminiszter irányítása alatt állt. A rendőrség hatásköre a törvényhatósági jogú és a rendezett tanácsú városok hatósági területére terjedt ki. Az ország területét hét főkapitányságra osztották, melyek működési területe megegyezett a csendőr kerületek működési területével. A főkapitányságok alá a működési területükön található városok tartoztak, ahol rendőrkapitányságok működtek. Emellett — ha azt a közbiztonsági helyzet indokolta — az exponált térségekre kiterjedően rendőri kirendeltségek is működhettek. Végül pedig a határállomásokon a határforgalom ellenőrzése céljából határszéli kirendeltségeket is felállítottak.

3 720/1922. (IV. 25.) ME.r. ; 66 898/1922. (IV. 27.) BM.r. ; 102 837/1922. (VII. 28.) BM.r. op.cit.

⁵⁵ 2 682/1921. (II. 17.) BM.r.

⁵⁶ ZEIDLER: 117-121.p.

⁵⁷ 64 552/1920. (XI. 27.) BM.r.

⁵⁸ 44 397/1923. (IV. 16.) BM.r.

⁵⁹ 37 585/1923. (VIII. 28.) BM.r. ; 74 565/1923. (II. 28.) BM.r.

⁶⁰ Loc.cit.

⁶¹ Loc.cit.

⁶² Az altiszti tanfolyamra olyan véglegesített rendőrt vettek fel

,, a) akinek a *rendőr-képesítő vizsga letétele után a rendőri külszolgálatban legalább 3 év gyakorlata;*

b) akinek a *minősítése kifogástalan;*

c) akit az *illetékes őrszemélyzeti parancsnok és a kerületi őrszemélyzeti felügyelő altiszti állás betöltésére alkalmasnak minősített.*”

A jelentkezőknek írásban kellett kérvényezniük a tanfolyamon való részvételüket. Kérelmüket a személyi okmányok másolatával, a szolgálati út betartásával kellett benyújtaniuk. Kérelmüket a kapitányságvezető véleményezése nyomán terjesztették fel a kerületi főkapitánynak. A kerületi őrszemélyzeti felügyelő rendszerezte és terjesztette elő a kerületi főkapitánynak a kérelmeket a rendőri altiszti személyi állomány pótlása igényeinek a figyelembevételével. A kiválasztási eredményt parancsban ismertették. Ebben rögzítették, hogy ki mehet a tanfolyamra, kinek a pályázatát nem vették figyelembe, illetve kiket jegyezték elő a következő tanfolyamra. Az előjegyzetteknek nem kellett újabb kérvényt benyújtani, őket a következő tanfolyamra hivatalból rendelték be.

Loc.cit. 15-16.§

⁶³ A rendőr altiszti tanfolyamok tantárgyai voltak: közjogi alapismeretek, büntetőjog, kihágási eljárási szabályok, helyszíni rendőri eljárások, szolgálati szabályzatok, az altiszti feladatkörök, gazdasági ismeretek, szolgálati fegyver- és lőutasítás, számtan, földrajz, történelem, helyszínrajz készítés és térképismeret, hazafias előadások hallgatása, céllövészeti, alagság irányítása a terepen, alegység kötelékében való fegyverhasználat vezénylése, vívás és céllövészeti, testnevelés.

Loc.cit. 22-23.§

⁶⁴ Loc.cit. 24.§

⁶⁵ Loc.cit. 30-37.§

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- BEKSICS (16. ;) — BEKSICS Gusztáv: *A magyar doktrínáink. Csengery Antal, b. Eötvös József stb.* Budapest 1882, Rudnyánszky. 168 p.
- BERZEVICZY (11.;17. ;) — BERZEVICZY Albert: *Az abszolútizmus kora Magyarországon 1849-1865.* I.köt. Budapest, 1922, Franklin. 436 p. ; II.köt. Budapest, Franklin. 426 p. ; III.köt. Budapest, 1933, Franklin. 443 p. ; IV.köt. Budapest, 1937, Franklin. 106 p.
- BORBÉLY — KAPY (20.;30.;45. ;) — BORBÉLY Zoltán – KAPY Rezső (szerk.): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. I.köt. 1-299 p. II.köt. 300-600 p.
- CZAGA (1. ;) — CZAGA Viktória — HORVÁTH J. András — JANCSÓ Éva et al.: *A fővárosi rendőrség története 1914-ig.* Budapest, 1995, Budapesti Rendőr-főkapitányság. 578 p. HU-ISBN 963 03 3992 7.
- CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* (19. ;) — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
- CSAPÓ: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.* (18. ;) — CSAPÓ Csaba: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.* Pécs, 2007, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 204 p. HU-ISBN 978 963 94 9887 7. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
- CSIZMADIA (15.;32.;43. ;) — CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
- DEÁK Ágnes (10.;11.;14. ;) — DEÁK Ágnes: *Polgári átalakulás és neoabszolútizmus 1849-1867.* Budapest, 2009, Kossuth. 104 p. HU-ISBN 978 963 09 5693 2.
- DEÁK Ferenc (12. ;) — DEÁK Ferenc: *Ein Beitrag zum ungarischen Staatsrecht : Bemerkungen über Wenzel Lustkandl's „Ungarisch-österreichisches Staatsrecht“.* [Adalékok a magyar közjoghoz. Észrevételek Luskandl Venczel ily című munkájára: „Das Ungarische-Österreichische Staatsrecht” a magyar közjog történetének szempontjából.] *Budapesti Szemle*, új folyam (1865) I.köt. 3-170.p.
- DIENES (18. ;) — DIENES István: *Gróf Ráday Gedeon a betyárok réme.* Budapest, 1925, Salgó. 24 p.
- GALÁNTAI (11.;14. ;) — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
- PRESZLY (19. ;) — PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1919.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.
- REKTOR (19.;23. ;) — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.
- SZABÓ (16. ;) — SZABÓ Imre: *A burzsoá állam- és jogbölcsélet Magyarországon.* Budapest, 1955, Akadémia Kiadó. 533 p.
- TISZA (24. ;) — TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségeinek története a legrégebb időkől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomda. 327 p.
- TANULMÁNYOK**
- MAGYARY (41. ;) — MAGYARY Zoltán: *A közigazgatási tisztviselők gyakorlati szakképzése.* In MÁRTONFFY Károly (szerk.): *Fejezetek a közjog és a közigazgatási jog történetéből.* (NÉMETHY-émlékkönyv) Budapest, 1932, Magyar Közigazgatás-tudományi Intézet.
- PARÁDI: *Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai.* (2. ;) — PARÁDI József: *Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai.* *Rendészeti Szemle*, XLV.évf. (1997) 4.sz. 101-109.p. HU-ISSN 1789-4689.
- PARÁDI: *A magyar rendőr tisztképzés tradíciói 1867-1945.* (2. ;) — PARÁDI József: *A magyar rendőr tisztképzés tradíciói 1867-1945.* *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 94-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A rendvédelem szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. (2.::)
- PARÁDI: A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. (2.::)
- PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. (37.::)
- PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. (32.::)
- PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. (25.::)
- PARÁDI: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. (2.::26.::)
- PARÁDI: Nemzeti rendvédelem-történetünk művelési feltételrendszere. (3.::)
- PARÁDI: Megmérettetett és könnyűnek találtatott a „rendészettudományak” nevezett áltudomány. (5.::)
- PARÁDI: A katonailag szervezett örtestület és a polgári örtestület. (27.::)
- PARÁDI: A Magyar Tudományos Akadémia új tudományági nomenklatúrája. (4.::)
- PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 92-114.p. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelminkre” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A kiegyezés-től az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11.-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: Nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének feltételrendszere. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 228-232.p. HU-ISSN 1785-3257.
- PARÁDI József: Megmérettetett és könnyűnek találtatott a „rendészettudományak” nevezett áltudomány. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2014) 43-44-45-46.sz. 244-246.p. HU-ISSN 1785-3257.
- PARÁDI József: A katonailag szervezett örtestület és a polgári örtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI József: A Magyar Tudományos Akadémia új tudományági nomenklatúrája. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVI.évf. (2016) 51-52.sz. 211-214.p. HU-ISSN 1785-3257.

- PARÁDI: A magyar rendvédelem 1867-1918. (13.;) — PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI: Magyar rendvédelem 1919-1941. (21.;) — PARÁDI József: Magyar rendvédelem 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 54.sz. 59-92.p. HU-ISSN 1216-6774.
- SALLAI (6.;7.;8.;) — SALLAI János: A magyar rendészeti képzés története 1922-2017. Rendőr altiszt (tiszthelyettes) és rendőr tiszt képzés a XX-XXI. században. 86-123.p. In CZENE – POLGÁR Viktória — ZSÁMBOKINÉ Ficskovszki Ágnes: *Mérföldkövek az adózás és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében.* Budapest, 2017, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőr Tagozat. 246 p. HU-ISBN 978 615 00 0517 1.
- ZEIDLER (56.;) — ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 116-137.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JOGSZABÁLYOK

- 1881/XXI.tc. (31.;34.;) — 1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.
- 1883/I.tc. (40.;) — 1883/I.tc. a köztisztviselők minősítéséről.
- 1893/IV.tc. (33.;36.;) — 1893/IV.tc. az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról, és a megyei törvényhatóságok állami javadalmazásának felemeléséről.
- 1904/X.tc. (36.;) — 1904/X.tc. a vármegyei alkalmazottak (tiszt-, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet) illetményeinek szabályozásáról.
- 1912/LVII.tc. (36.;) — 1912/LVII.tc. a vármegyei alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról szóló 1904/X.tc. módosításáról.
- 1921/XXXIII. tc. (9.;44.;) — 1921/XXXIII. tc. az Észak Amerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.
- 1922/VII.tc. (44.;52.;) — 1922/VII.tc. a Magyar Királyi Állami Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.
- 1929/XXX.tc. (42.;) — 1929/XXX.tc. a közigazgatás rendezéséről.
- 43 972/1884.BM.r. (31.;35.;38.;39.;) — 43 972/1884.BM.r. a fővárosi rendőrség számára kiadott Utasítás tárgyában.
NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* 26-49.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./
- 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. (22.;46.;) — 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról.
Magyarországi Rendeletek Tára, LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.
- 90 089/1919. (XII. 31.) BM.r. (47.;) — 90 089/1919. (XII. 31.) BM.r. az állami rendőrség ügyintéző hatásköréről.
Magyarországi Rendeletek Tára, LIII.évf. (1919) I.kötet. 1092-1096.p.
- 64 552/1920. (XI. 27.) BM.r. (57.;) — 64 552/1920. (XI. 27.) BM.r. őrszemélyzet próbaideje ideiglenes alkalmazásának meghosszabbítása.
NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* 364-365.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./
- 2 682/1921. (II. 17.) BM.r. (55.;) — 2 682/1921. (II. 17.) BM.r. őrszemélyzet felvétele, ideiglenes alkalmazása, kiképzése.
NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* 362-364.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

- 39 820/1921. (1922. IV. 11.) BM.r. (47.;49.;53.;) — 39 820/1921. (1922. IV. 11.) BM.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása. *Budapesti Közlöny*, LVI.év. (1922) 89.sz. 1-9.p.
- 3 720/1922. (IV. 25.) ME.r. (54.;) — 3 720/1922. (IV. 25.) ME.r. a rendőri szolgálat fogalmazói és felügyelői szakában való alkalmazáshoz szükséges kellékek és ezek joghatálya. 299-308.p. In NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos (szerk.): *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./
- 66 898/1922. (IV. 27.) BM.r. (54.;) — 66 898/1922. (IV. 27.) BM.r. a 3 720/1922.ME.rendeletnek az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos magyar királyi állami rendőrségi segédfogalmazók és segédfelügyelők próbaszolgálatára vonatkozólag tett intézkedések végrehajtása. *Belügyi Közlöny*, XXVII.évf. (1922) 22.sz. 1030-1033.p.
- 102 837/1922. (VII. 28.) BM.r. (52.;54.;) — 102 837/1922. (VII. 28.) BM.r. az 1922/VII.tc.-nek a Magyar Királyi Állami Rendőrségre vonatkozó rendelkezései végrehajtására. *Belügyi Közlöny*, XXVII.évf. (1922) 31.sz. 1365-1374.p.
- 18 880/1923. (VII. 4.) BM.r. (50.;51.;) — 18 880/1923. (VII. 4.) BM.r. Utasítás a Magyar Királyi Állami Rendőrség országos szaktanfolyamainak szervezetére, az országos szaktanulmányi felügyelő hatáskörének szabályozására és a tanfolyamok fegyelmi rendtartására vonatkozólag. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LVII.évf. (1923) I.füzet.411-415.p.
- 37 585/1923. (VIII. 28.) BM.r. (59.;60.;61.;62.;63.;64.;65.;) — 37 585/1923. (VIII. 28.) BM.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség al-tisztjeitől megkívánható elméleti és gyakorlati képzettség megállapítása és azzal kapcsolatos intézkedések. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 368-388.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./
- 44 397/1923. (IV. 16.) BM.r. (58.;) — 44 397/1923. (IV. 16.) BM.r. az őrszemélyzet elméleti kiképzése. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 366.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./
- 74 565/1923. (II. 28.) BM.r. (59.;60.;61.;62.;63.;64.;65.;) — 74 565/1923. (II. 28.) BM.r. utasítás az országos rendőr-törzsaltisztképző tanfolyam szervezetének, ügyvitelének és a törzsaltishti vizsga rendjének megállapítására. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 389-404.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

Melléletek jegyzéke:

- I.sz. melléklet
18 880/1923. (VII. 4.) BM.r. utasítás a Magyar Királyi Állami Rendőrség országos szaktanfolyamainak szervezetére, az országos szaktanulmányi felügyelő hatáskörének szabályozására és a tanfolyamok fegyelmi rendtartására vonatkozólag.
- II.sz. melléklet
102 837/1922. (VII. 28.) BM.r. az 1922/VII.tc.-nek a Magyar Királyi Állami Rendőrségre vonatkozó rendelkezései végrehajtására.
- III.sz. melléklet
3 720/1922. (IV. 25.) ME.r. a rendőri szolgálat fogalmazói és felügyelői szakában való alkalmazáshoz szükséges kellékek és azok joghatálya.
- IV.sz. melléklet
66 898/1922. (IV. 27.) BM.r. a 3 720/1922.ME.rendeletnek az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos magyar királyi állami rendőrségi segédfogalmazók és segédfelügyelők próbaszolgálatára vonatkozólag tett intézkedések végrehajtása.
- V.sz. melléklet
2 682/1921. (II. 17.) BM.r. őrszemélyzet felvétele, ideiglenes alkalmazása, kiképzése.
- VI.sz. melléklet
44 397/1923. (IV. 16.) BM.r. az őrszemélyzet elméleti kiképzése.

18 880/1923. (VII. 4.) BM.r.

Utasítás a Magyar Királyi Állami Rendőrség országos szaktanfolyamainak szervezetére, az országos szaktanulmányi felügyelő hatáskörének szabályozására és a tanfolyamok fegyelmi rendtartására vonatkozólag.

I. Általános rész.

1. §. A m. kir. állami rendőrség országos szaktanfolyamai: a rendőrtisztviselői tiszti tanfolyam, a rendőrtisztviselőket továbbképző tanfolyam, a detektív- és detektívfelügyelői tanfolyam, és az országos törzsaltisztképző tanfolyam.

2. §. Az országos szaktanfolyamok élén a m. kir. állami rendőrség országos szaktanulmányi felügyelője áll, aki a m. kir. belügyminiszternek van alárendelve.

3. §. Az országos szaktanfolyamok gazdasági, nemkülönben a tanfolyamhallgatók személyi ügyeinek intézése, valamint a tanfolyamhallgatóknak fegyelmezése (11. §.) a szaktanfolyamok parancsnokának feladata, aki ezen minőségben közvetlenül a szaktanulmányi felügyelőnek van alárendelve.

4. §. Az egyes tanfolyamok élén, a törzsaltisztképző tanfolyam kivételével, a belügyminiszter által kinevezett igazgatók állanak, akiknek feladatkörét, amennyiben ez az utasítás eltérő rendelkezéseket nem tartalmaz, a 66.899/1922. B. M. számú rendelet III. fejezeté, illetőleg az egyes tanfolyamokra vonatkozólag külön rendeletek állapítják meg. Az egyes tanfolyamok igazgatói a szaktanulmányi felügyelő irányítása alatt állanak.

Az idézett rendeletek szabályozzák a tanároknak (előadóknak) az igazgatókhoz és a hallgatókhoz való viszonyát is. Az egyes tanfolyamok igazgatói és tanárai a tanfolyamok parancsnokával szemben mellérendeltségi viszonyban állanak, és a parancsnok hatáskörébe tartozó ügyekben közvetlenül hozzá fordulnak intézkedés végett.

A törzsaltisztképző tanfolyamra vonatkozó eltérő szabályokat külön rendelet állapítja meg.

5. §. Az országos szaktanfolyamokhoz beosztott egyéb személyzet a szaktanulmányi felügyelő által megállapítandó belső ügyviteli és szolgálati szabályok értelmében közvetlenül, vagy a szaktanfolyamok parancsnoka útján az országos szaktanulmányi felügyelőnek van alárendelve, aki e személyzet tagjaival szemben az 5.047/1919. M. E. számú rendelet¹⁾ 42. §-ában megállapított rendbüntetési jogot gyakorolja.

6. §. A tanfolyamok hallgatóitól a tanfolyamon és azonkívül megkövetelhető magatartásra nézve az egyes tanfolyamokra vonatkozó rendeletekben foglaltak, valamint a jelen utasítás az irányadók.

Az idevágó tüzetes szabályokat a szaktanulmányi felügyelő rendeletei és a tanfolyamok parancsnokának napiparancsai állapítják meg.

7. §. A rendőrtisztviselői tiszti- és a detektív tanfolyam hallgatóinak közvetlen előjárója a tanfolyamok parancsnoka által kijelölt tisztviselő (alosztályparancsnok). Ennek útján a hallgatók a tanfolyamok parancsnokának s utóbbi útján az országos szak-

¹⁾ Lásd: Magy. Rend. Tára, 1919. évf., 752. o.

tanulmányi felügyelőnek, mint magasabb előjárónak, vannak alárendelve.

A rendőrtisztviselőket továbbképző és a detektívfelügyelői tanfolyamon a közvetlen előjáró tisztében is a tanfolyamok parancsnoka jár el.

8. §. Az igazgatók, a tanárok (előadók), valamint a szaktanfolyamhoz beosztott tisztviselők a hallgatók előjárói minden oly szolgálati érintkezésnél, amely rendes feladatkörükhöz tartozik.

II. Különös rész.

9. §. *Az országos szaktanulmányi felügyelő hatásköre.*

A m. kir. állami rendőrségnél felállított vagy ezután felállítandó szaktanfolyamok központi felügyeletét a m. kir. állami rendőrség országos szaktanulmányi felügyelője látja el, aki a belügyminiszternek véleményt ad, valamint javaslatot tehet minden olyan kérdésben, amely a m. kir. állami rendőrség alkalmazottainak szakszerű kiképzésével kapcsolatos.

Különösen feladata :

1. A Budapest székhellyel szervezett országos jellegű szaktanfolyamok közvetlen felügyelete, ellenőrzése és irányítása, valamint egyéb szaktanfolyamok közvetett felügyelete és ellenőrzése,

2. az oktatás vagy továbbképzés célját szolgáló rendőri tankönyvek megbírálása és javaslattétel a tanfolyamokon való használatuk engedélyezésére,

3. a rendőri szak- és tankönyvek hivatalos kiadásával kapcsolatos teendők ellátása, illetőleg az azokra vonatkozó véleményezés és javaslattétel,

4. az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos rendőrségi segéd-fogalmazók és segédfelügyelők próbaszolgálatára vonatkozó rendelkezések végrehajtásának ellenőrzése, végül

5. a szaktanfolyamok nevében véleményt ad a belügyminiszternek különösebb fontosságú vagy vitás rendőri szakkérdésekben.

A rendőri szakképzés hatékony ellenőrzése céljából az országos szaktanulmányi felügyelő a tanfolyamok keretében tartott bármely előadáson, gyakorlaton vagy vizsgán megjelenhet s a kérdés jogával is élhet.

Az országos szaktanulmányi felügyelő a felügyelő és ellenőrző feladatkörét érintő ügyekben idegen hatóságokkal is közvetlenül levelezhet, a rendőrfőkapitányoktól pedig tüzetes felvilágosításokat kérhet. Helyszíni kiszállásoknál vagy sürgős esetekben az elsőfokú rendőrhatalóságoktól és alárendelt szerveiktől közvetlenül megkívánhatja a szükséges adatok beszolgáltatását.

Az egyes tanfolyamok igazgatói, nemkülönben az egyes tanárok a szaktanulmányi felügyelő kívánságára rendőri szakkérdésekben írásban is véleményt adni kötelesek.

Az országos szaktanulmányi felügyelő külön iktatót vezet, s „A magyar királyi állami rendőrség országos szaktanulmányi felügyelője” felírástú körpecsétet használ.

Az országos szaktanulmányi felügyelőt akadályoztatása vagy távolléte esetén a gazdasági, személyi és fegyelmi vonatkozású ügyek intézésében a tanfolyamok parancsnoka, az egyes tanfolyamok tanulmányi ügyeinek a szaktanulmányi felügyelőt megillető intézésében pedig az illető tanfolyam igazgatója, esetleg a belügyminiszter által megbízott tisztviselő helyettesíti.

• 10. §. *A szaktanfolyamok parancsnokának hatásköre.*

A tanfolyamok parancsnokának feladata a hallgatók személyes ügyeinek intézése, a hallgatók fegyelmezése és a tanfolyamok háztartási ügyeinek ellátása.

A laktanya-, illetőleg a házi rendet az igazgatók meghallgatása után a szaktanulmányi felügyelő jóváhagyásával a tanfolyamok parancsnoka állapítja meg.

A parancsnok gondoskodik arról, hogy a tanfolyamok minden helyiségében teljes rend és nyugalom uralkodjék, a laktanya- (házi-) rend szabályai betartassanak, a hallgatók az előadásokon, gyakorlatokon stb. pontosan megjelenjenek, s minden tekintetben az előírt szabályoknak megfelelően viselkedjenek.

11. §. *A tanfolyamok fegyelmi rendtartása.*

A szaktanfolyamok hallgatói úgy az intézet falain belül, mint azokon kívül szigorú fegyelmi szabályok alatt állanak. Feljebbvalóikkal szemben tisztelettel, s előljáróikkal szemben ezenfelül teljes engedelmességgel tartoznak.

Az előadási órákon kívül a hallgatók minden tekintetben közvetlenül a tanfolyamok parancsnokának, illetőleg az alosztályparancsnoknak vagy általuk a felügyelettel és ellenőrzéssel megbízott tisztviselőknak vannak alárendelve, s ezek utasításainak feltétlenül eleget tenni tartoznak.

Kötelesek továbbá a megállapított laktanya- (házi-) rendhez a legszigorúbban alkalmazkodni.

• *Fegyelmezés.*

A felső tiszti- és detektívfelügyelői tanfolyam hallgatóinak fegyelmezésére vonatkozólag a 66.900/1922. B. M. számú rendelet III. fejezete 7. §-ában foglaltak az irányadók azzal a módosítással, hogy a hivatkozott rendeletszakaszban a tanfolyam igazgatója részére megállapított rendbüntetési és fegyelmi jogkört az országos szaktanulmányi felügyelő gyakorolja.

Az országos törzsaltisztképző tanfolyam hallgatóinak fegyelmezésére nézve az ezen tanfolyam felállítására vonatkozólag kiadandó rendeletben foglalt külön szabályok nyerne alkalmazást

A tisztviselői tiszti és a detektív tanfolyam hallgatóira olyan cselekményeik vagy mulasztásaik miatt, amelyek a 3.720/1922. M. E. sz. rendelet 5. §-a és a 66.899/1922. M. M. sz. rendelet 20. §-a, illetőleg a 9.270/1922. B. E. sz. rendelet 7. §-a értelmében való eljárásra még okot nem adnak, az alább felsorolt rendbüntetések szabhatók ki:

1. Púztán szóbeli vagy napiparancs útján közölt rosszalás,
- 2; 30 napig terjedhető államfogság (szórakozó stb. helyek látogatásának tilalmával),
3. 30 napig terjedhető laktanyafogság,
4. 400 korona összegéig terjedhető pénzbírság,
5. egyes kedvezmények (szabadság, kimaradás, künnlakás stb.) megvonása,

6. külön szolgálati teendők ellátásának,
  7. külön tanulmányi feladatok megoldásának kötelezettsége.
- Ezen rendbüntetések közül kiszabja

A) a szaktanulmányi felügyelő :

- a) a 15 napnál hosszabb ideig tartó állomás- és laktanya-fogságot,
- b) a 200 koronánál nagyobb összegű pénzbírságot,
- c) a kedvezményeknek 8 napon túl terjedő elvonását,
- d) a külön szolgálati teendőknek 8 napot meghaladó időtartamra való kimondását ;

B) a szaktanfolyamok parancsnoka :

- a) rosszalást,
- b) a 15 napig terjedő állomás- és laktanyafogságot,
- c) a 200 koronáig terjedő pénzbírságot,
- d) a kedvezményeknek 8 napig terjedő időre való elvonását,
- e) a külön szolgálati teendőknek 8 napig terjedő időtartamra való kimondását ;

C) az egyes tanfolyamok igazgatói :

a külön tanulmányi feladatok megoldásának kötelezettségét.

A hallgatókkal szemben a figyelmeztetés és megintés jogát az alosztályparancsnok is gyakorolhatja.

A kiszabott rendbüntetéseket az illető tanfolyam igazgatójával, az igazgatók által kirótt rendbüntetéseket pedig a tanfolyamok parancsnokával alkalmas módon közölni kell.

Budapesten, 1923. évi július hó 4-én.

Dr. Rakovszky Iván s. k.
m. kir. belügyminiszter.

102 837/1922. (VII. 28.) BM.r. az 1922/VII.tc.-nek
a Magyar Királyi Állami Rendőrségre vonatkozó rendelkezései végrehajtására.

352.

A m. kir. belügyministernek 102,837/1922. B. M. számú rendelete.

Az 1922 : VII. t.-c.-nek a m. kir. állami rendőrségre vonatkozó rendelkezései végrehajtása.

A m. kir. állami rendőrség létszámát, kiegészítési módjait és felfegyverzését az 1922 : VII. t.-c. állapítja meg.

E törvény keretein belül a m. kir. állami rendőrség szervezete a következő:

I. A szervezet általánosságban:

a) Legfelsőbb igazgatás.

A m. kir. állami rendőrség legfelső hatósága a belügyminister, akit e feladatkörében az országos főkapitány helyettesít.

A m. kir. államrendőrségi ügyeket a belügyministeriumban két főosztály intézi, még pedig:

az államrendőrségi főosztály (szervezési és személyzeti ügyek) és

a közbiztonsági főosztály; az utóbbihoz tartozik az országos nyomozásokat irányító nyomozó osztály.

¹⁾ B. K. 1921. évf. 581. lapon.

b) Kerületi rendőrfőkapitányságok.

A m. kir. állami rendőrség hatósági jogkörét a belügyminister, illetőleg helyettesként az országos főkapitány a kerületi rendőrfőkapitányok útján gyakorolja

Az ország területe 7 rendőrfőkapitánysági kerületre oszlik, amelyek mindegyikének élén egy m. kir. kerületi rendőrfőkapitány áll. E kerületek székhelyei a következők: Debreczen, Miskolcz, Pécs, Szeged, Székesfehérvár és Szombathely.

Budapest és közvetlen környéke külön rendőrfőkapitányságot alkot.

c) Rendőrkapitányságok.

Minden törvényhatósági joggal felruházott és minden rendezett tanácsú városban, kivételképen egyes fontosabb községekben is, egy-egy m. kir. állami rendőrkapitányság működik, amely közvetlenül a terület szerint illetékes kerületi rendőrkapitányságnak van alárendelve. Ezekhez járul a Budapest székesfővárosban és közvetlen környékén felállított s a budapesti főkapitányságnak alárendelt 15 rendőrkapitányság (budapesti kerületi kapitányságok).

A rendőrkapitányságok száma ezidő szerint a budapestiekkel együtt 70.

d) Rendőri kirendeltségek.

Rendőri szempontból különösebb fontosságú főként nagyobb ipartelepekkel vagy jelentősebb vasuti forgalommal rendelkező egyéb községekben m. kir. állami rendőri kirendeltségek működnek, amelyek a rendőrkapitányságtól csak abban különböznek, hogy személyzetük létszáma kisebb és hatáskörük esetleg korlátoltabb.

E rendőri kirendeltségek közvetlenül az illetékes kerületi rendőrfőkapitányságnak, kivételesen személyi ügyekben a legközelebbi rendőrkapitányságnak vannak alárendelve.

Számuk ezidő szerint 8.

e) Határszéli kirendeltségek.

Egyes fontosabb határátelési pontokon külön határszéli hatósági kirendeltségek működnek. Állomáshelyük, valamint csekély számú személyzetük időről-időre változik.

Hatáskörük csupán az útlevelek és az idegenek ellenőrzésével kapcsolatos teendőkre terjed ki.

Rendszerint közvetlenül annak a kerületi főkapitányságnak vannak alárendelve, amelynek területén állomáshelyük fekszik.

2. A személyzet.

A m. kir. állami rendőrség személyzetének kiegészítése kizárólag önkéntes jelentkezés alapján történik. (1922: VII. t.-c. 2. §.)

A személyzet a következőképpen tagozódik:

A) Egyenruha és fegyverviselésre jogosított személyzet.

Ehhez tartozik:

a) a fogalmazói kar,

b) a felügyelői kar,

c) az őrségi személyzet (altisztek és rendőrök).

Az egyenruha és fegyverviselésre jogosított személyzet együttes létszáma a 12.000 főt meg nem haladhatja.

A fogalmazói és felügyelői kar tagjai tiszti rangú tisztviselők. Számuk nem lehet több 1500-nál.

Az őrségi személyzet (altisztek és rendőrök) száma 10.500 főt csak annyival haladhatja meg, amennyivel a fogalmazók és felügyelők száma kevesebb 1500-nál.

Ezidőszerint a fogalmazók és felügyelők betölthető létszáma legfeljebb 1300 főben, az őrségi személyzeté pedig 10.700 főben van megállapítva.

E személyzet minden tagja önkéntes elhatározása alapján, írásbeli nyilatkozattal vállal szolgálati kötelezettséget. (1922: VII. t.-c. 2. §.)

A szolgálat vállalására vonatkozó kötelező nyilatkozatok szövegét 1–3. mellékletek tüntetik fel.

Ezenfelül e személyzet minden egyes tagjának arcképes rendőri igazolványa van olyan melléklappal, mely személyi adatait, személyleírását és névalírását is feltünteti.

B) Egyenruha és fegyverviselésre nem jogosított személyzet.

Ehhez tartoznak:

a) az orvosok,

b) az irodai alkalmazottak (a számvevőségi és kezelési szak alkalmazottai, a díjnokok stb.).

c) a detektívek,

d) a kézbesítő- és szolgaszemélyzet (beleértve itt az ajtónállókat, kapusokat stb. is).

Ezek együttes létszáma körülbelül 4000 fő és hosszabb tartamú szolgálati kötelezettség vállalására nem kötelesek.

3. Rendőriskolák.

Minden főkapitányság mellett rendőriskola működik (oktató- és tartalékosztály), amelyben az újonnan felvett rendőrök és — a viszonyokhoz képest — az altisztek részestülnek a szükséges szakképzésben. Ezek az iskolák az egyöntetű szakképzés céljából Budapestre is összevonhatók.

Budapesten tanfolyamok szerveztetnek a fogalmazói és felügyelői kar tagjai részére is.

Az iskolában eltöltött szolgálati idő tartama 6 hónaptól 1 évig terjed.

Az iskolák állandó tanárai és növendékei a fenti szakaszokban meghatározott legmagasabb létszámokba beszámítanak.

E rendelet melléklete tünteti fel a központi igazgatás, a főkapitányságok, a kapitányságok, a kirendeltségek és a határszéli kirendeltségek székhelyeit.

Budapest, 1922. évi június hó 28-án.

Dr. Rakovszky Iván s. k.,
m. kir. belügyminister.

Megjegyzés: A rendelet mellékletei három nyilatkozatmintát és a testület diszlokációját tartalmazza.

Forrás! *Belügyi Közlöny*, XXVII.évf. (1922) 31.sz. 1365-1374.p.

3 720/1922. (IV. 25.) ME.r.

a rendőri szolgálat fogalmazói és felügyelői szakában való alkalmazáshoz szükséges kellékek és azok joghatálya.

A m. kir. ministerium a rendőri szolgálat fogalmazói és felügyelői szakában való alkalmazáshoz szükséges kellékek és ezek joghatálya tárgyában, figyelemmel a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. I. t.-c. 29. §-ában foglalt felhatalmazásra is, a következőket rendeli:

1. §. A rendőri szolgálatnak fogalmazói és felügyelői szakában csak azt lehet véglegesen alkalmazni, aki a jelen rendeletben szabályozott rendőrtisztviselői tiszti vizsgát sikerrel letette.

2. §. A rendőrtisztviselői tiszti vizsgára, illetőleg az ezt megelőző tiszti tanfolyamra csak a rendőri igazgatásnál teljesített egy évi eredményes próbaszolgálat és az ezután sikerrel kiállított felvételi vizsga után lehet jelentkezni.

3. §. A próbaszolgálatra bocsátáshoz a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. I. t.-c. 1. §-ának *a)* és *b)* pontjában megkivánt kellékeken felül a következő kellékek kimutatása szükséges:

1. 21 évet meghaladó, de 30 éven aluli életkor,
2. nőtlen állapot,
3. erős testalkat és egészséges szervezet,

4. a fogalmazói karhoz pályázóknál a jogi és államtudományi tanulmányoknak valamely magyar egyetemen vagy jogakadémián történt szabályszerű elvégzése és a jogtudományi vagy államtudományi államvizsgának sikeres letétele vagy pedig valamely magyar egyetemen a jogtudori vagy államtudori oklevél megszerzése, — a felügyelői karhoz pályázóknál pedig valamely hazai középiskolai érettségi vizsga vagy a középiskolákkal tanértékre nézve egyenlőnek tekintendő szakiskola vagy katonai (hadapród) iskola képesítő vizsgája,

5. rendezett anyagi viszonyok vagy legalább adósságtól való mentesség.

Az 1. és 2. pontban megszabott kellékek alól és pedig az 1. pontban megszabott kellék alól a pénzügyi szolgálati szabályzat 7. §-ában megjelölt korhatárig a belügyminister különös méltánylást érdemlő esetben kivételesen felmentést adhat.

4. §. A próbaszolgálatra bocsátást a belügyministerhez címzett, szabályszerűen felbelyegzett és kellően felszerelt folyamodványban csak a pályázat meghirdetése után s az abban megjelölt — rendszerint évente június hó 1-től június hó végéig terjedő — időben lehet kérni.

A már közszolgálatban álló pályázók kérvényeiket saját felettes hatóságuk útján kötelesek előterjeszteni.

A kérvényhez mellékelni kell:

1. a folyamodó születési anyakönyvi kivonatát és községi illetőségi bizonyítványát, amennyiben az illetőségi község a békeszerződés értelmében Magyarországtól elszakított területen fekszik, a magyar állampolgárság igénylésére vonatkozólag megtett nyilatkozatra kiadott okmányt, a külföldi születésűeknek pedig magyar állampolgárságukat elismerő vagy tanúsító egyéb okmányt;

2. a folyamodó feddhetlenségét igazoló erkölcsi bizonyítványt;

3. a fogalmazói karhoz pályázóknál a 3. §. 4. pontjában említett főiskola által kiállított végbizonyítványt és az ott említett államvizsgáról szóló bizonyítványt, illetőleg tudori oklevelet, a felügyelői karhoz pályázóknál pedig a 3. §. 4. pontjában említett bizonyítványt;

4. a folyamodó egészséges szervezetét igazoló közhatósági orvosi bizonyítványt;

5. azoknál a folyamodóknál, akik már közszolgálatban állanak, a közhatóságnál teljesített gyakorlati működést igazoló bizonyítványt;

6. a folyamodó vagyoni viszonyait, amennyiben fenntartásáról valamely hozzátartózója gondoskodik, hozzátartozójának vagyoni viszonyait feltüntető hatósági bizonyítványt.

A folyamodó kérvényében nyilatkoznia köteles afelől, hogy nőtlen állapotú-e.

Ha nő, kérvényéhez csatolni kell a házasságára vonatkozó házassági anyakönyvi kivonatot és családi állapotát feltüntető családi értesítőt; ha nőtlen, ki kell jelentenie, hogy a rendőri szolgálathoz alkalmazása esetére alküveti magát a rendőri szolgálatra nézve fennálló házassági szabályzatnak.

Amennyiben a folyamodó a magyar nyelven felül egyéb nyelvekben is jártas, ezt kérvényében külön meg kell említeni.

A kérvényben továbbá nyilatkoznia kell a folyamodónak arról is, hogy adósságtól mentes-e.

Végül a pályázati kérvényben meg kell jelölni azt az elsőfokú állami rendőrhatóságot, amelynél a pályázó próbaszolgálatát teljesíteni óhajtja.

A pályázók kérvényük benyújtása után személyes jelentkezésre hívatnak fel és jelentkezésük alkalmával a rendőri szolgálathoz megkívánt testi alkalmasság megállapítása céljából rendőrorvost felülvizsgálatnak vettettek alá.

5. §. A rendőri szolgálatra alkalmasnak talált pályázók a betöltésre váró állások arányához képest a rendőri szolgálat fogalmazói, illetve felügyelői szakághoz próbaszolgálatra behívatnak.

A próbaszolgálatra behívott személyek ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfogalmazókká, illetve ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfelügyelőkké nevezetnek ki.

Az ebben a minőségben eltöltött szolgálati idő vélegesítés esetén az 1912. LXV. t.-c. 13. §-a értelmében a tényleges szolgálatba beszámít.

Az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfogalmazók, illetőleg segédfelügyelők egyenruhát nem viselhetnek és állásukból indokolás nélkül, mindenemű anyagi igény kizárásával bármikor elbocsáthatók.

Ellenük fegyelmi eljárásnak helye nincs.

Az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfogalmazók a X., az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfelügyelők pedig a XI. fizetési osztálynak megfelelő illetményeket élvezik.

Kinevezésük után gyakorlati kiképzésük céljából egy évi próbaszolgálatra valamely elsőfokú állami rendőrhatósághoz osztatnak be.

6. §. Az egy évi próbaszolgálat idejének eltelte után ezek a próbaszolgálatra behívott személyek a próbaszolgálat tartama alatt szerzett gyakorlati ismereteikről, valamint az elméleti előképzettségüknek megfelelő általános műveltségükről tájékoztató felvételi vizsga útján tartoznak számot adni.

A felvételi vizsga rendjét a belügyminiszter külön rendelettel szabályozza.

Amennyiben valamely jelölt a felvételi vizsgát sikerrel le nem teszi, állásából haladéktalanul elbocsátandó.

Azok a jelöltek, akik a felvételi vizsgát sikerrel kiállították, a Budapest székhellyel felállítani rendelt rendőrtisztviselői tiszti tanfolyamra fognak hivatalból behívatni.

A tanfolyam szervezetét, tanrendjét, ügyviteli szabályzatát, valamint a tanfolyam befejezésekor teendő tiszti vizsga tárgyait és vizsgarendjét a belügyminiszter külön rendelettel állapítja meg.

A tanfolyam időtartama egy év.

A tanfolyam befejezésével a hallgatók tiszti vizsgára bocsátatnak.

A tiszti vizsga letételére a jelen rendelet 26. §-ában megjelöltek kivételével csak azok jelentkezhetnek, akik a tiszti tanfolyamot látogatták.

A vizsgát letett ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfogalmazók és segédfelügyelők külön-külön a vizsgán elért eredményhez képest egymás között minősítendők.

A magasabb fizetési osztályba való kinevezettségüknél az érdemesség egyik feltétel gyanánt ez a minősítés is figyelembe veendő.

A tiszti vizsga csak akkor ismételtető, ha arra a vizsgalátottság kifejezeten engedélyt ad.

Azok az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfoglalmazók, illetőleg segédfelügyelők, akik a tiszti vizsgát sikerrel letették, állásukban véglegesítették, azok pedig, akik a tiszti vizsgát le nem tették és újabb vizsgára nem bocsáttatának, továbbá akik a vizsgán ismételten meg nem feleltek, állásukból elbocsátandók.

7. §. A jelen rendelet életbelépésének napjától kezdődőleg a magyar királyi állami rendőrségnél a VIII. fizetési osztályba sorozott kapitányi és főfelügyelői rendfokozat elnyerése külön felső tiszti vizsga letételéhez köttetik.

Ettől a naptól kezdődőleg tehát — a 26. §-ban megjelölt kivételtől eltekintve — rendőrkapitánnyá és rendőrfőfelügyelővé csakis azok a fogalmazók és felügyelők nevezhetők ki, akik a felső tiszti vizsgát letették.

8. §. Más közszolgálati ágazatban szolgálatot teljesítő tisztviselők, továbbá honvéd- és csendőrtisztek vagy közszolgálatban nem álló egyének a jelen rendelet életbelépése után a magyar királyi állami rendőrség fogalmazói vagy felügyelői karába, bármely állásra végleges minőségben csak akkor nevezhetők ki, ha a rendőrtisztviselői tiszti vizsgát, illetőleg felső tiszti vizsgát letették.

9. §. A felső tiszti vizsga letételére nem kötelezhetők a jelen rendelet életbelépése előtt a VIII. vagy ennél magasabb fizetési osztályba végleges minőségben kinevezett azok a fogalmazói és felügyelői karbeli tisztviselők, akiknek a 15., 16., 17., 18. és a 19. §-ok szerint a vizsgára való jelentkezés szempontjából beszámítható szolgálati idejük a fogalmazói karnál a nyolc, a felügyelői karnál pedig a tizenkét esztendő (lásd 14. §.) meghaladja.

Azoknál a felügyelői karhoz tartozó tisztviselőknél, akik a jelen rendelet 3. §-ának 4. pontjában előírt főiskolai képzettséggel rendelkeznek, a belügyminister a tizenkét évet nyolc évre leszállíthatja, azoknál pedig, akik közvetlenül a tényleges katonai szolgálatból nevezettek ki és valamelyik katonai akadémiát elvégeztek, az ezen eltöltött éveknek a tizenkét évbe legfeljebb három év tartamúig való beszámítását megengedheti.

10. §. A belügyminister azoktól a tisztviselőktől, akik e rendelet hatálybalépése napján a magyar királyi állami rendőrség fogalmazói vagy felügyelői szakában a VIII. és ennél magasabb fizetési osztályba sorozott állást töltenek be, amennyiben az előző §-ban meghatározott összszolgálati idővel nem rendelkeznek, az előléptetésre való érdemesség igazolása végett tanfolyam hallgatása nélkül is a felső tiszti vizsga letételét megkívánhatja.

11. §. A felső tiszti vizsga letételének megkönnyítése és a magasabb szakoktatás eredményesebbé tétele érdekében Budapest székhellyel rendőrtisztviselőket továbbképző tanfolyam felállítása rendeltetik el s ennek tartama hat hónapban állapíttatik meg.

12. §. A tanfolyam szervezetét, tanrendjét, ügyviteli szabályzatát, valamint a tanfolyam befejezése alkalmával teendő felső tiszti vizsga tárgyait és a vizsga rendjét a belügyminister külön rendelettel állapítja meg.

13. §. A tanfolyam hallgatása nélkül — a jelen rendelet 10. és 26. §-aiban foglalt kivételektől eltekintve — egy tisztviselő sem bocsáttató felső tiszti vizsgára.

14. §. A tanfolyamra azok a IX. fizetési osztályba sorozott fogalmazók és felügyelők jelentkezhetnek, akik a XI—IX. fizetési osztályokban a fogalmazói szakon összesen leg-

alább nyolc, a felügyelői szakon pedig összesen legalább tizenkét évet megszakítás nélkül eltöltöttek.

Azoknál a felügyelői karhoz tartozó tisztviselőknél, akik a jelen rendelet 3. §-ának 4. pontjában előírt főiskolai képzettséggel rendelkeznek, a belügyminister a tizenkét évet nyolc évre leszállíthatja, akik közvetlenül katonai szolgálatból nevezettek ki és valamelyik katonai akadémiát elvégezték, az ezen eltöltött éveknek a tizenkét évbe legfeljebb három év tartamúig való beszámítását megengedheti.

15. §. A vizsgára való jelentkezés szempontjából a fogalmazói karban eltöltött időbe, legfeljebb azonban öt év tartamúig beszámítható mindazon, meg nem szakított, nem a rendőrségi szakon eltöltött közszolgálat is, melynél az 1883. I. t.-c. 3. §-ában körülírt képzettség kimutatása megkívántott.

A belügyminister megengedheti, hogy az a megelőző köztisztviselői szolgálat, mely nem volt az előző bekezdésben megjelölt képzettség kimutatásához kötve, amelyet azonban valamely tisztviselő ezen képzettség birtokában töltött el, e képzettség megszerzésének időpontjától kezdődően a beszámítást illetően olybá vételessék, mint az 1883 : I. t.-c. 3. §-ában körülírt képzettség kimutatásához kötött közszolgálat.

A belügyminister megengedheti továbbá, hogy azoknál a fogalmazóknál, kik azelőtt is rendőri szolgálatot teljesítettek ugyan, de ezt a szolgálatot nem a fogalmazói szakon töltötték el, ezen előző szolgálatuknak nem az 1883 : I. t.-c. 3. §-ában körülírt képzettség birtokában eltöltött ideje, amennyiben legalább érettségi vizsgálattal vagy a középiskolákkal tantertre nézve egyenlőnek tekintendő szakiskola vagy katonai iskola képesítő vizsgájával rendelkeztek, másfél évet egy évnél számítva, amennyiben ennél alacsonyabb képzettséggel rendelkeztek, két évet egy évnél számítva, de legfeljebb öt év tartamig a megállapított nyolc esztendőbe betudassék.

16. §. A vizsgára való jelentkezés szempontjából a felügyelői karban eltöltött szolgálati időbe ugyancsak legfeljebb öt év tartamig beszámítható az a meg nem szakított, nem a rendőrségi szakon eltöltött közszolgálat is, amely legalább a középiskolai érettségi bizonyítvány elnyeréséhez volt kötve s hasonló korlátozás mellett a tényleges katonatisztek és esendőr-tisztek, végül a községi jegyzők és állami tanítók szolgálata.

A 15. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezések a felügyelői karban eltöltött szolgálati időbe való beszámítást illetően is megfelelően alkalmazhatók.

17. §. Nem számítható be azonban a jelen rendelet 15. és 16. §-ában meghatározott szolgálatokba az az időtartam, amely a betöltött 21. életévet megelőző időre esik.

18. §. Az ellenséges megszállás következtében állásuktól megfosztott vagy menekülésre kényszerített tisztviselőknél, akik később a m. kir. állami rendőrséghez nevezettek ki, nem tekintetik a szolgálat megszakításának az az idő, amelyet önhibájukon és akaratukon kívül valamely közszolgálat tényleges teljesítése nélkül, avagy kormányhatósági intézkedésen alapuló ideiglenes alkalmazásban töltöttek el.

19. §. A vizsgára való jelentkezés szempontjából úgy a fogalmazói, mint a felügyelői karban eltöltött időbe, legfeljebb azonban három év tartamig, beszámítható azon Károly csapatkereszteseknek a harctéren eltöltött szolgálati ideje, akik hadbavonulásuk folytán akár tanulmányaik folytatásában megakadtak, akár közszolgálatba nem léphettek és ennek következtében kortársaikkal szemben igazolt hátrányt szenvedtek.

Az ily egyén szolgálati idejébe, ha a háború folyamán több naptári évben teljesített harctéri szolgálatot, az előbbi bekezdésben meghatározott három év tartamig, mindegyik naptári év után egy-egy évet kell beszámítani, ha ő e naptári évek mindegyikében

a) legalább három hónapon át teljesített az ellenség előtt harctéri szolgálatot és ez alatt a harctéri szolgálat alatt a Károly csapatkeresztre vonatkozó alapszabályokban meghatározott csapatrészeknél harchan vett részt, vagy ha

b) tekintet nélkül teljesített szolgálatának időtartamára, az ellenség előtt megsebesült, vagy ha

c) a hadiviszontagságok, köztük járványos betegségek következtében szolgálatra képtelenné vált.

A hadifogságban töltött időt a jelen §-ban szabályozott beszámításra való igény tekintetéből figyelembe kell venni, ha az illetőnek a hadifogságba jutásnál és a hadifogság tartama alatt tanúsított magatartását igazoltnak ismerték el.

20. §. Úgy a fogalmazói, mint a felügyelői karban eltöltött időbe a 15., 16., illetőleg a 18. §-ok alapján beszámítható közszolgálat, illetőleg harctéri szolgálat (hadifogság) még az esetben is, ha tartamuk összegezve az öt évet meg is haladná, csupán öt év tartamig számítható be úgy, hogy az ily beszámításra igényjogosult tisztviselőknél a fogalmazói karban legalább három, a felügyelői karban legalább két, illetőleg négy (katonai akadémiát végzett felügyelőknél), vagy három (az 1883 : I. t.-c. 3. §-ában körülírt képzettséggel rendelkező felügyelőknél) évi rendőri szolgálatot kell kimutatniuk.

Azoknak a rendőrfelügyelőknél, akik jelenleg a magyar királyi állami rendőrségnél a IX. fizetési osztályba sorolt állást töltik be és az állami rendőrséghez történt ki nevezésüket megelőzőleg legalább kilenc éven át megszakítás nélkül köztisztviselői vagy tényleges katonatiszti szolgálatot teljesítettek, a belügyminister méltányolást érdemlő esetben három évi rendőri szolgálat után is megengedheti a felső tiszti vizsgát megelőző tanfolyamra való becsatolást.

21. §. Azoknál, akik e rendelet alapján próbaszolgálattal kezdik meg hivatali működésüket, az előirt nyolc, illetőleg tizenkét évi időtartamba a próbaszolgálat ideje is beszámít. Ezek azonban a tiszti vizsgát követő három évi rendőri szolgálat betöltése előtt a felső tiszti vizsgát megelőző tanfolyamra akkor sem bocsáthatók, ha összes beszámítható idejük a nyolc, illetőleg a tizenkét évet meghaladja.

22. §. Azok a fogalmazók és felügyelők, akik azelőtt közszolgálatban nem állottak és az állami rendőrséghez a szervezés idején, közvetlenül a IX. fizetési osztályba nevezettek ki, amennyiben ebben a fizetési osztályban legalább négy évet eltöltöttek és igazolják, hogy képesítésüket legalább kinevezésük előtt négy évvel megszerezték és előzőleg gyakorlati téren működtek, a belügyminister kivételes engedélyével a továbbképző tanfolyamra bocsáthatók.

23. §. A tanfolyamra való berendelés az illető tisztviselőknél a m. kir. országos főkapitányhoz szolgálati úton előterjesztett kérelmére történik oly módon, hogy a kérelmezők nagyobb száma esetén a rangsorban előbb álló tisztviselők rendeltetnek be.

24. §. A tanfolyam befejezésével a hallgatók felső tiszti vizsgára bocsáttatnak.

A vizsga sikertelensége esetén újabb vizsgára a tanfolyam ismétlése nélkül ugyan, de csak egy év elteltével lehet jelentkezni.

25. §. Akik a felső tiszti vizsgát le nem teszik vagy a vizsgán ismételten meg nem felelnek, kapitánnyá vagy főfelügyelővé ki nem nevezhetők.

26. §. Azok a IX. fizetési osztályba sorozott rendőrfogalmazók és rendőrfelügyelők, akik a jelen rendelet hatályba lépte napján a m. kir. állami rendőrségnél tényleges szolgálatot teljesítenek, — amennyiben más törvényes akadály fenn nem torog — indokolt esetben a felső tiszti vizsga letételének igazolása nélkül is kinevezhetők rendőrkapitányokká, illetőleg rendőrfelügyelőkké azzal a megszorítással, hogy magasabb fizetési osztályba való esetleges további előlépésük a felső tiszti vizsga letételétől tetetik függővé.

A belügyminister által külön intézkedéssel megállapítandó időtartamra átmenetileg megengedtetik továbbá, hogy a rendőrtisztviselői tiszti tanfolyamra az állami rendőrség fogalmazói vagy felügyelői karához pályázó oly detektívek és rendőrök, valamint segédhivatali tisztviselők és díjnokok is berendeltessenek, akik a jelen rendelet 3. §-ában meghatározott kellékekkel rendelkeznek és az állami rendőrségnél legalább egy évi jó szolgálatot teljesítettek. Ezekre vonatkozólag ugyanazok a szabályok érvényesek, amelyek az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos állami rendőrségi segédfogalmazókra, illetőleg segédfelügyelőkre nézve a rendőrtisztviselői tiszti tanfolyamra való felvételt és a tiszti vizsgát illetőleg megállapítottak azzal a kivétellel, hogy a felvételi, illetőleg a tiszti vizsga sikertelensége esetén őket nem kell állásukból elbocsátani, hanem előző szolgálatukba visszautalni.

27. §. A jelen rendelet hatálybalépte előtt ideiglenes minőségben kinevezett fogalmazói és felügyelői karbeli tisztviselők véglegesítésük előtt, állásukhoz képest a tiszti vagy továbbképző tanfolyamra berendelhetők, illetőleg a tiszti vagy felső tiszti vizsga letételére kötelezhetők.

Amennyiben az ilyen ideiglenes minőségű tisztviselők akár a tiszti, akár a felső tiszti vizsgán meg nem felelnek, mindkét vizsgát egy év leteltével megismételtetik.

Amennyiben ez alkalommal sem felelnek meg a követelményeknek, állásukból elbocsátandók.

28. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján¹⁾ lép életbe.

Végrehajtásával a magyar királyi belügyminister bizatik meg azzal, hogy az összes szükséges részletes intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg.

Budapest, 1922. évi április hó 25-én.

Gróf Bethlen István s. k.,
m. kir. miniszterelnök

¹⁾ Kihirdettetett a „Budapesti Közlöny”-ben 1922. évi április hó 27-én.

66 898/1922. (IV. 27.) BM.r.

a 3 720/1922.ME. rendeletnek az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos magyar királyi állami rendőrségi segédfogalmazók és segédfelügyelők próbaszolgálatára vonatkozólag tett intézkedések végrehajtása.

I. FEJEZET.

Jelentkezés.

1. §. A kinevezett ideiglenes minőségű próbaszolgálatos m. kir. állami rendőrségi segédfogalmazók és segédfelügyelők kinevezési okmányuknak kézhezvételétől számított 8 napon belül a hivatali eskü letétele és próbaszolgálatuk megkezdése céljából kötelesek annál a rendőrhatalóságnál jelentkezni, mely kinevezési okmányukban megjelöltetett.

A hivatali eskü letételére, a róluk kiállítandó törzslapokra, esetleg a jelentkezés elmulasztására nézve a m. kir. állami rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozásáról szóló 39,820/1921. számú belügyministeri rendelet vonatkozó határozmányai az irányadók.

II. FEJEZET.

A próbaszolgálat.

2. §. A próbaszolgálat célja az, hogy a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők a rendőri szolgálat minden ágáról gyakorlati tájékozódást nyerjenek.

3. §. A próbaszolgálat első három hónapjában úgy a próbaszolgálatos segédfogalmazók, mint a próbaszolgálatos segédfelügyelők együttes kiképzésben részesülnek és erre az időre mindannyian az őrszemélyzet alakulataihoz osztandók be szolgálatfételre.

4. §. Az első három hónap elteltével a próbaszolgálat időrendi és szakszerű beosztása kétféle.

A próbaszolgálatos segédfogalmazók a rendőrség hatósági tevékenységének ismeretébe vezetendők be olyképen, hogy ennek a tevékenységnek hármasságos megosztása szerint folytatódólagosan 3–3 hónapon át a közbiztonsági, az igazgatási rendészeti és a rendőri büntető bíraskodási ügykörhöz osztatnak be, míg a próbaszolgálatos segédfelügyelők a próbaszolgálat egész idejét az őrszemélyzet alakulatainál töltik el.

Az összes próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők kötelesek ezenkívül a próbaszolgálat ideje alatt a kezelési, valamint a számviteli teendőket gyakorlatilag és elméletben is megismerni.

5. §. Az együttes kiképzés három hónapját úgy kell felhasználni, hogy ebből legalább két hónap jusson a tényleges őrszemszolgálatra, egy hónap pedig az őrszobaparancsnok, a beosztott felügyelő és az őrszemélyzeti parancsnok tevékenységének gyakorlati megismerésére.

A próbaszolgálatos segédfogalmazóknak és segédfelügyelőknek az őrszemszolgálatra való beosztása akként történik, hogy az őrszemélyzeti parancsnok őket a rendes

őrszemek vagy őrzáratok mellé a nap bizonyos részére kirendeli abból a célból, hogy az őrszemes és őrzáratos rendőr teendőit gyakorlatilag megismerjék.

A harmadik hónapban közvetlenül az őrszobaparancsnok, majd az őrszemélyzeti parancsnok mellé osztandók be s itt úgy elméletileg, mint gyakorlatilag azokra a teendőkre oktatódnak, melyek ellátása az őrszobaparancsnok, a beosztott felügyelő és az őrszemélyzeti parancsnok feladata.

6. §. Az együttes kiképzés ideje alatt a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők az őrszemélyzet részére tartott oktatásokon is kötelesek részt venni.

Az őrszemélyzeti parancsnok ezenkívül hetenkint legalább két ízben külön oktatásban tartozik őket részesíteni, ugyanekkor elméleti és gyakorlati előhaladásukról is tájékozódik és erről hetenkint egyszer a kapitányság vezetőjének jelentést tesz.

7. §. A próbaszolgálat első három hónapjának leteltével a kapitányság vezetője személyesen tartozik meggyőződni arról, hogy a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők mily előmenetelt tanúsítottak.

Ennek megtörténtével minden egyes próbaszolgálatos segédfogalmazóról és segédfelügyelőről részletes minősítést készít és azt szolgálati úton a m. kir. belügyministerhez haladéktalanul felterjeszti.

8. §. Az együttes kiképzés idejének leteltével a próbaszolgálatos segédfogalmazók a rendőrség ügyintéző tevékenységének gyakorlati megismerése céljából a már fentebb részletezett ügykörökbe nyernek beosztást.

E helyütt különös gondot kell fordítani arra, hogy a próbaszolgálatos segédfogalmazók az ügyintézőt gyakorlati példák és felmerült egyes esetek kapcsán ismerjék meg.

Évégből az általános tudnivalók elsajátítása után őket nemcsak jegyzőkönyvek vezetésére és részletmunkák elvégzésére kell felhasználni, hanem önálló előadói tervezetek elkészítésével is meg kell bízni. Ezek kapcsán útmutatással és oktatással oda kell hatni, hogy a próbaszolgálatos segédfogalmazók a törvényes szabályoknak a gyakorlati életben való alkalmazását megismerjék és így nekik a gyakorlati rendőri érzék és az ítélőképesség kifejlesztésére mód nyújtassék.

9. §. A próbaszolgálatos segédfelügyelőknek, kik a próbaszolgálat egész idejét az őrszemélyzet alakulatainál kötelesek eltöltöni, az őrszemélyzet tevékenységének részletesebb elsajátítására kell törekedniök.

Különösen el kell sajátítaniök mindazokat az ismereteket, melyek az őrszemélyzet szolgálatára, figyelmzésére, ellenőrzésére, nyilvántartására, illetményeire, oktatására, azonkívül a fegyverhasználatra vonatkoznak.

10. §. A próbaszolgálat negyedik hónapjától kezdve úgy a próbaszolgálatos segédfogalmazók, mint egyes esetekben az őrszemélyzet alakulatainál szolgálatot teljesítő próbaszolgálatos segédfelügyelők a büntügyi nyomozásoknál, részben mint jegyzőkönyvvezetők, részben a detektívek mellé, mint segédek besztandók, hogy a nyomozások gyakorlati keresztülvitelét megismerjék.

Ugyancsak gondoskodnia kell a kapitányság vezetőjének arról is, hogy a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők a daktíloszkópia és a büntügyi nyilvántartás elemeit is elsajátítsák.

Az 1881 : XXI. t.-c., az 5.047/1919. M. E. sz. rendelet, valamint az állami rendőrség szervezetét és szolgálatát szabályozó rendeletek külön oktatás tárgyává teendők.

11. §. A próbaszolgálatos segédfogalmazókat és segédfelügyelőket pusztán irodai teendők ellátására, nyilvántartások állandó vezetésére felhasználni nem szabad; ily teendők átmeneti végzésére csak annyiban használhatók fel, amennyiben ez a gyakorlati kiképzés céljait szolgálja.

12. §. A próbaszolgálat egész tartama alatt különösen arra kell gondot fordítani, hogy a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők tervszerűen és rendszeresen legyenek foglalkoztatva, emellett állandóan ellenőriztessenek abból a célból is, hogy a rendőri szolgálatra való rátermettségük és előhaladásuk megállapítható legyen.

A kapitányság vezetője lehetőleg személyesen ellenőrizze kiképzésüket és képességeikről, valamint előhaladásukról, különösen a próbaszolgálat negyedik hónapjától kezdődőleg időnkint kikérdezés és oktatás formájában győződjék meg.

Általában arra kell törekedni, hogy a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők minden irányban közvetlen és személyes tájékozódást nyerjenek a rendőri szolgálatról, évégből minden eszközt fel kell használni, amely ennek a célnak elérését biztosítja.

13. §. A kötelességüket hanyagolva teljesítő, figyelmelen, a rendőri továbbképzésre alkalmatlannak mutakozó, vagy a tisztviselői állással össze nem férő magatartást tanúsító próbaszolgálatos segédfogalmazókról és segédfelügyelőkről a tényállás részletes ismeretése mellett a m. kir. belügyminiszterhez szolgálati úton haladéktalanul jelentést kell tenni.

14. §. A próbaszolgálat egy évi idejének leteltével a kapitányság vezetője a próbaszolgálatos segédfogalmazókat és segédfelügyelőket törzslapjukon minősíti és a törzslapokat szolgálati úton a m. kir. belügyminiszterhez haladéktalanul felterjeszti.

III. FEJEZET.

Különös határozmányok.

15. §. A próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők a próbaszolgálat ideje alatt, mint rendőrségi közegek önállóan nem működhetnek és őket semmilyen önálló szolgálatra kirendelni nem szabad.

16. §. A próbaszolgálatos segédfogalmazóknak és segédfelügyelőknek a rendőri jogból eredő, akár a fogalmazói, akár a felügyelői kart, vagy őrszemélyzetet illető jogosítványuk, fegyverhasználati joguk nincs, amint hogy sem egyenruhát, sem fegyvert nem is viselhetnek.

17. §. Mindazok a tisztviselők, vagy közegek, akikhez a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők bármely időtartamra gyakorlati oktatás céljából beosztatnak vagy kirendelhetnek, ennek a beosztásnak vagy kirendelésnek tartamára a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők előljáróivá válnak és őket az oktatás érdekében utasításokkal látintják el, amelyeket ha csak ezek nyilvánvalóan nem törvényellenesek, vagy a 15. és 16. §-okban foglalt határozmányokkal ellentétben nem állanak, a próbaszolgálatos segédfogalmazók és segédfelügyelők feltétlenül teljesíteni tartoznak.

18. §. A próbaszolgálatos segédfogalmazókra és segédfelügyelőkre általában ugyanazok a szabályok vonatkoznak, amelyeket az állami rendőrség szervezetét és szolgálatát szabályozó rendelet határozmányai a tisztviselőkre nézve megállapítanak, feljebbvalóként azonban egyik csoporthoz tartozó állami rendőrségi alkalmazottal, tehát a rendőrlégénységgel szemben sem szerepelhetnek.

19. §. Jelen utasítás kiadásának napján lép életbe.

Budapest, 1922. évi április hó 27-én.

Gróf Klebelsberg Kunó s. k.
m. tár. belügyminister.

Forrás! *Belügyi Közlöny*, XXVII.évf. (1922) 22.sz. 1030-1033.p.

2 682/1921. (II. 17.) BM.r.
őrszemélyzet felvétele, ideiglenes alkalmazása, kiképzése.

A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség őrsége szervezeti szabályzatának általános részében foglalt s a rendőrök felvételét tárgyzó 19. § ideiglenes hatályát következőképpen módosítottam.

19. §. A behívottak csak ideiglenesen vétetnek fel s elméleti, valamint gyakorlati kiképzetésük végett a tartalékhoz, vagy közvetlen a tanosztályhoz osztatnak be.

Az ideiglenes alkalmazás az állományba vétel napjától 2 évig tart. Első 6 hónapja az elméleti kiképzésre szolgál, s ennek tartalma alatt az újonc a próbaidős rendőr címet viseli. Ezen idő lejártával azt, aki a követelményeknek megfelel, ideiglenes minőségű másodosztályú rendőrré kell kinevezni.

Úgy a próbaidős, mint az ideiglenes minőségű másodosztályú rendőröket indoklás nélkül bármikor el lehet bocsátani, akár felfogásuk, vagy ítélőképességük fogyatékoságai, akár meg nem felelő magaviseletük miatt rendőri állás betöltésére alkalmatlannak mutatkoznak.

Az ideiglenes alkalmazás első évének leteltével minden rendőr újból rendőrorvosi felülvizsgálatra kerül s ha szervezete, valamint egészségi állapota nem nyújt kellő biztosítékot arra, hogy a nehéz közbiztonsági szolgálatot továbbra is elláthassa, a fentiek értelmében elbocsátandó.

Akit a felülvizsgálat során alkalmasnak találnak, az az ideiglenes alkalmazás még hátralévő tartalma alatt csak akkor bocsátható el, ha olyan cselekményt, vagy mulasztást követ el, mely végleges alkalmazottnál formaszzerű fegyelmi eljárás megindítására szolgálhatna alapul.

A 2. év lejártával azokat, akiket időközben el nem bocsátottak, véglegesíteni kell. Az ideiglenes alkalmazás tartama a rendes szolgálati időbe beszámít.

Azok, akik a Magyar Királyi Állami Rendőrség őrszemélyzeténél végleges minőségben már szolgálatot teljesítettek, de önként kiléptek, vagy nyugdíjaztattak, tényleges szolgálatra azon minőségben újból való alkalmazásuk esetén az ideiglenes szolgálat kötelezettségének nincsenek alávetve.

E módosított szakasz határozványai mindazokra a rendőrökre kiterjednek, akik 1920. évi november hó végéig írásbeli rendelkezéssel véglegesítve nem lettek.

E módosított szövegben foglalt rendelkezések hatályát az 5 047/1919. miniszterelnöki rendelettel szervezett Magyar Királyi Állami Rendőrség egész őrszemélyzetére kiterjesztem, amihez képest a rendőrök ideiglenes alkalmazása ezentúl 2 évre terjed.

Minthogy azonban egyes vidéki kerületekben nehézségekbe ütközne az, hogy az újonnan felvett összes rendőrök egy központi tanosztályhoz, vagy tartalék osztályhoz osztassanak be, megengedem, hogy addig, míg a viszonyok nem javulnak, a próbaidős rendőrök első 6 havi elemi kiképzéséről a lehetőségekhez képest esetleg kapitánysági, vagy kirendeltségi osztályonként történjék gondoskodás.

A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség tanosztályánál használatban álló új kiadású tankönyvek most már azt is lehetővé teszik, hogy a próbaidős rendőrök az illetékes osztályparancsnok felügyelete és irányítása mellett központi tanfolyam hiányában is elsajátíthassák a legszükségesebb tudnivalókat, s a szükséghez képest minden kapitányságnál felállítható bizottság előtt vizsgát tehessenek.

A vizsgabizottságot legalább három tisztviselőből kell megalakítani, akinek egyike az elnöki teendőket is elláthatja. Ha a vizsga a kerület székhelyén kívül eső kapitánysági vagy kirendeltségi osztálynál tartatik meg, elnök mindenkor a kapitányság (kirendeltség) vezetője vagy helyettese legyen.

Ha a kerület székhelyén központi tanfolyam tartatik, -akkor a vizsgabizottság a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrségnél fennálló szabályok (a rendőri őrség szolg. utasítása általános rész 14. §.) figyelembe vételével alakítandó meg olyképpen, hogy egyik tagja mindenkor fogalmazói karból jelöltessék ki.

Felkérem méltóságodat, hogy a próbaidőre, a vizsgára, az ideiglenes alkalmazásra és csupán a második év leteltével bekövetkező véglegesítésre vonatkozó fenti szabályokat az összes alárendelt hatóságaival nem különben a tiszti kar és az őrszemélyzet minden tagjával közöltesse, s intézkedjék aziránt is, hogy e rendelkezésekről már a rendőri állásra pályázók is kellő felvilágosítást nyerjenek.

A felvételek, kinevezések, elbocsátások és véglegesítések iránt e rendeletem vételétől kezdve a fenti szabályok szerint kell eljárnia.

Budapest, 1921. II. 17.

Forrás! NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye. 362-364.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

VI.sz. melléklet

**44 397/1923. (IV. 16.) BM.r.
az őrszemélyzet elméleti kiképzése.**

Felmerült esetekből kifolyólag közlöm, hogy 2 682/1921. VI.a. szám alatt kelt itteni rendelet értelmében a rendőröknek elvileg az első hat hónapi elemi kiképzés időtartama alatt kell letenniük a rendőri képesítő-vizsgát. Csak ha elháríthatatlan akadályok merülnek fel, tehető le a képesítő-vizsga később, de semmiesetre sem olyan haladékkal, hogy az illető a Magyar Királyi Állami Rendőrség tényleges szolgálatában 2 évet is eltöltsön anélkül, hogy a vizsgát letette volna. Az olyan rendőrök tehát, akik szolgálatukat próbaidős minőségben kezdték meg s jelenleg mint ideiglenes minőségű rendőrök szolgálnak, semmiesetre sem véglegesíthetők előbb, mintsem a képesítő vizsgát letették. Arra az esetre, ha különleges okokból volnának még olyan, másfél évet is meghaladó szolgálattal bíró ideiglenes minőségű rendőrök, akiknek képesítő-vizsgájuk még nincsen, ezekre nézve kivételesen azt is megengedem, hogy átmenteileg tanfolyam hallgatása nélkül is le-vizsgáztathatók legyenek, hogy előléptetésüket a vizsga hiánya ne akadályozza. Ha az ilyen vizsgát csak viszonylag gyönge eredménnyel bírnák letenni, később — vizsgával össze nem kötött — ismétlő tanfolyam, illetve kiegészítő oktatás hallgatására kell őket kötelezni.

Budapest, 1923. IV. 16.

A minister helyett
Nádossy s. k.
országos főkapitány

Forrás! NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* 366.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

0506

SIMON F. Nándor *

A magyar katonai rendészet szolgálati igazolványai a megalakulásától az ezredfordulóig.

(Service Identification of the Hungarian Military Police from its Founding to the Turn of the Millennium.)

Absztrakt

A magyar rendvédelem-történet részeként elevenedik meg a tanulmányban a katonai rendészet történetének néhány évtizede, kitérve a szervezet szolgálati igazolványaira és nem hanyagolva el a katonai rendészet tevékenységének, feladatának bemutatását sem. A katonai rendészet a vizsgálati időszakban mind szervezetében, mind pedig feladatában többször változott, azon is vitatkoztak – a Honvédségen belül és kívül – az érintettek, hogy maradjon-e a rendészeti forma, vagy pedig bővüljön és számos külföldi példához igazodva, katonai rendőrségként működjön-e tovább.

Kulcsszavak

Katonai rendészet ; szolgálati igazolvány ; Magyar Néphadsereg ; Magyar Honvédség ; rendfenntartás

Abstract

As part of the history of Hungarian law enforcement, the study looks at several decades of the history of military law enforcement, which includes an analysis of the service badges of the organization, and also does not neglect introducing the endeavors and responsibilities of military law enforcement. During the period under study, the organization itself and its responsibilities underwent change. Among the topics of debate – both within and without the Hungarian Defense Forces – was whether the organization should remain as it was or, following the examples of many other countries, expand to encompass the functionality of a military police.

Key words:

military police ; service identification ; Hungarian People's Army ; Hungarian Defense Forces; policing

---

*

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) : <https://orcid.org/0000-0003-3505-6031>

Institutional attachments = Szerző intézményi kötődései :

- *Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement* = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
@: simon.f.nandor@gmail.com

Date of registry = Regisztrálás dátuma : 2019. XI. 26.

Date of acceptance = elfogadás dátuma : 2019. XII. 2.

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.163-180.P.

A fogalom — „katonai rendészet” — tisztázására hiába lapozzuk fel az 1995-ben megjelent *Hadtudományi Lexikont*, nem találunk önálló „katonai rendészet” címszót. Igaz azonban, hogy a *Lexikon* II. kötete foglalja a „rendészet”-tel,¹ a „rendészeti eljárás”-sal,² a „rendészeti szerv”-vel,³ illetve a „rendvédelem”-mel,⁴ viszont ezeket a fogalmakat általánosságban és nem a katonai vonatkozásban tárgyalja. Szerencsésebbek vagyunk a *Hadtudományi Lexikon* kiadása előtt tíz évvel korábban napvilágot látott *Katonai Lexikkal*, amely így határozza meg a keresett fogalmat⁵: „... *katonai rendészeti szolgálat: az elhelyezési körleteken kívül a katonai rend és fegyelem fenntartására hívatott, rendszerint a helyőrségben lévő katonai szervezetek állományából vezényelt rendészeti szolgálat.*”⁶

Az 1961-ben a *Helyőrségi és Őrszolgálati Szabályzat*⁷ V. fejezete még nem a „katonai rendészet”-et definiálta, hanem a helyőrségi rendészeti járőrszolgálatot: „... *a helyőrség területén ellenőrizték a katonák, valamint a rendőrök és a büntetés-végrehajtási szervezetekhez tartozók magatartását az utcákon, vasútállomásokon, éttermekben és egyéb szórakozóhelyeken, s az esetleges rendbontásokat megakadályozták.* . . .”⁸ A szabályzat azt is előírta, hogy 24 óránkénti váltással az adott helyőrségben elhelyezett egységekből kell szervezni kettő-négy tagú tiszti, tiszthelyettesi vagy tisztési rendészeti járőröket, amelyek a helyőrség-parancsnoknak, a helyőrség-komendánsnak és a helyőrség-ügyeletes tisztnek voltak alárendelve.⁹ A rendészeti járőrök a bal karjukon „JÁRŐR” feliratú, piros színű karszalagot viseltek, feladatukat gyalogosan vagy motorkerékpárral, illetve gépkocsival láthatták el,¹⁰ fegyverrel, vagy anélkül.¹¹

Az 1974-es *Szolgálati Szabályzat*¹² már helyőrségi rendészeti szolgálatot határozott meg, de azt is előírta, hogy a „*A rendészeti járőrök tevékenységüket a Katonai rendészeti utasítás szerint lássák el.*”¹³ Meghatározta ugyanakkor, hogy „*A helyőrségi rendészeti szolgálat feladata, hogy közreműködjön a helyőrség rendjének és fegyelmének fenntartásában.*”¹⁴ a rendészeti járőr a feladatát — esetenként — a rendőrséggel és a munkásőrséggel együttműködve is ellátja, „*tevékenységük során kötelesek egymásnak segítséget nyújtani.*”¹⁵

A hazai társadalmi berendezkedés megváltoztatása előtt 1987-ben adott ki a honvédelmi miniszter új szolgálati szabályzatot¹⁶, amely először alkalmazta a „katonai rendészet” kifejezést: „*A helyőrségi katonai rendészeti szolgálat feladata a helyőrség (rendészeti alkalmazási körlet) katonai rendjének és fegyelmének fenntartása. Magában foglalja a katonák megjelenésének, magatartásának, okmányainak (katonai közrend) ellenőrzését és a katonai gépjármű-ellenőrzést.*”¹⁷ További előírásaként szerepelt a szolgálati szabályzatban, hogy a rendészek hatásköre a helyőrségben és a kijelölt rendészeti alkalmazási körletben kiterjedt a fegyveres erők — a Magyar Néphadsereg, illetve a Határőrség — személyi állományára¹⁸, szolgálatukat pedig a helyőrségi gépjármű-főellenőrrel¹⁹ egyeztetett terv alapján, a helyőrség-komendáns²⁰ irányította.

Az 1990-es évek egyik szakmai vitája volt a kérdés: katonai rendészet működjön-e továbbra is, vagy katonai rendőrség legyen a jövőben? Nem feladatomban ebben a tanulmányban meghatározni a különbséget a két fogalom – rendészet, illetve rendőrség – között. A katonai rendőrség mellett érvelők ki akarták bővíteni az addigi katonai rendészet feladatkörét²¹ a katonai igazgatási feladatokban való részvétellel, a katonai bűncselekmények és szabálysértések nyomozására, illetve vizsgálatára, személyi és objektum őrzési-védelmi feladatokra, a katonai büntetés-végrehajtással összefüggő tevékenységekre, valamint a harcászati és a hadműveletet támogató feladatokra.²² Az ellenzők viszont éppen ezeket a változásokat nem akarták. Végül is, maradt — mind a mai napig — a katonai rendészet, noha számos külföldi példa — beleértve több NATO-tagállamot is — indokolta volna a katonai rendőrség szervezését.

A magyar katonai rendészeti tevékenység történetének áttekintése

A történelmi és a trianoni Magyarország területén a modern korszakban, vagyis a XIX-XX. században több mint egy évszázadon keresztül a helyőrség-parancsnoksági feladatokat részben az úgynevezett város-parancsnokság látta el, beleértve az adott város katonai közrendjének a biztosítását is. Bizonyos időszakokban — például az Osztrák-Magyar Monarchia idején — fontos szerepet játszottak a térparancsnokságok²³, a Magyar Királyi Honvédség esetében egyetlen térparancsnokságot szerveztek, azaz a Budapesti Honvéd Térparancsnokságot.²⁴ A honvédelemről szóló 1868. évi szabályozás²⁵ tette lehetővé a térparancsnokságok felállítását. A térparancsnokságok feladata volt a kezdeti időszakban: a katonai fegyelem, a közrend betartatása, a helyőrségi szolgálat szervezése, a katonai fogda felügyelete, a helyőrségbe érkező katonai alakulatok elhelyezése, a lőterek és a fürdőhelyek használati rendje, a tiltott szórakozó helyek meghatározása és ellenőrzése, kapcsolattartás a polgári hatóságokkal és intézményekkel, valamint a katonai ünnepek és temetések szervezése.²⁶

Az 1875-ben, a Magyar Királyi Honvédség részére megjelentetett szolgálati szabályzat 1914. évi második kiadásában a térparancsnokságok feladatát ennél részletesebben szabályozta:²⁷

- az egyenként megjelenő honvéd- és csendőr egyének öltözködésének ellenőrzése a laktanyán kívül;
- az egyenként megjelenő honvéd- és csendőr egyének fegyelemi állásukhoz illő magatartásának ellenőrzése a laktanyákon kívül, különösen a nyilvános helyeken;
- a rend fenntartásáról való gondoskodás kivonulásoknál, ünnepélyeknél és gyászkíséreteknél;
- tárgyalások a fentiekkel kapcsolatban a közigazgatási, a városi és az egyházi hatóságokkal.²⁸

Minden olyan honvéd állomáson azonban, amely nem volt egyúttal úgynevezett katonaiállomás és amelynek szolgálati körletében kettőnél több tábori honvéd zászlóalj volt elhelyezve, helyőrség-ügyeleti szolgálatot kellett szervezni²⁹, amiről az ügyeletes tiszt gondoskodott: „*Ha kihágásoknál, melyekben a fegyveres hatalomhoz vagy a csendőrséghez tartozó egyének részesek, a helyőrség-ügyeleti tisztnek közbelépése igénybevéteketik, ennek kötelessége a rend helyreállítására a szükséges intézkedéseket megtenni és a netán közbelépő biztonsági közegeket hivatalos eljárásukban megfelelőleg támogatni.*”³⁰

A parancsnokságok értelmezésében némi eligazítást adhat STROMFELD Aurél 1910-ben, a Ludovika és a hadapródiskolák részére írt *Hadseregszervezés* címmel írt tankönyvében, amelyet egy 1959-es — STROMFELD Aurél válogatott írásait tartalmazó — kötet is közölt: „*Helyi hatóságok. Ott, ahol békében a hadseregnek nagyobb részei (helyőrségi állomások) állandóan tartózkodnak, mint helyi hatóságok »tér-, - állomás-, városparancsnokságok« működnek.*”³¹

Háborúban a katonai rendfenntartást tábori rendőri feladatként kezelték, és saját szabályzattal rendelkező tábori rendőrség végezte a közös hadseregben.³² Az I. világháború előtt már elkezdődött a megfelelő katonai szervezet kialakítása, nevezetesen a tábori csendőrség szervezése, a vonatkozó szabályzatok kiadása és háború esetén a tábori csendőrségbe behívandók nyilvántartásba vétele, szükség szerinti kiképzése.³³ Hasonlóképpen a II. világháborúban is a tábori csendőrség látta el a honvédségen belül a rendfenntartást. Az I. világháború során a mintegy 12 000 főnyi Magyar Királyi Csendőrség személyi állományából több ezer főt hívtak be tábori csendőri szolgálat teljesítésére, melynek következtében a magyar csendőrség teljesítőképessége jelentősen csökkent, mivel nem volt lehetőség arra alkalmas személyi állomány utánpótlására. Ezt a helyzetet — okulva az I. világháború tapasztalatain — a II. világháború során igyekezett elkerülni a magyar vezetés. Így tehát a II. világháborúban résztvevő magyar csapatok tábori rendészeti teendőinek az ellátásába az I. világháborúhoz képest jóval tekintélyesebb sorállományt mozgósítottak.³⁴

A II. világháborúban Magyarország a vesztes Központi Hatalmak oldalán vett részt, melynek következtében az ország szovjet megszállás alá került és a fegyveres rendvédelmi testületeket, valamint a Magyar Királyi Honvédséget a szovjet mintájú pártállami szisztémának megfelelően szervezték át. A helyzetet az is befolyásolta, hogy politikai megfontolásokból fakadóan a csendőrséget megszüntették, így ez a szervezet a továbbiakban a tábori rendészeti feladatok teljesítésében nem jöhetett számításba.³⁵

A II. világháború utáni katonai rendészet történetében fontos dátum 1951 szeptembere³⁶, amikor is felállt a Budapesti Komendáns Hivatal³⁷, majd pedig az önálló baleseti járőrszolgálat.³⁸ Hat évvel később a Budapesti Helyőrség-parancsnokság alá rendelték a Budapesti Örezredet és vidéki helyőrségi komendáns hivatalokat.³⁹ Következő fontos eseményre 1972. I. 1-én került sor, amikor megalakult a Hátországvédelmi Parancsnokság,⁴⁰ és még ugyanabban az évben a budapesti és a vidéki helyőrség-parancsnokságok egyaránt a Hátországvédelmi Parancsnokság alárendeltségébe kerültek, két évvel később pedig ugyancsak a Hátországvédelmi Parancsnokság keretében kezdte meg munkáját a központi rendészeti osztály.⁴¹ A következő említésre méltó változás 1979-ben történt, amikor a Magyar Néphadsereg 7015⁴² alárendeltségében létrejött a Központi Rendészeti Zászlóalj⁴³, amely 1990-ben megszűnt, ekkor állították fel az AULICH Lajos Önálló Rendészeti Zászlóaljat a 32. Budapest Örezred részeként.⁴⁴ A további említésre méltó változások ugyan már túllépnek a tanulmány címében jelzett időhatáron, ám mégis – kerekké téve az áttekintését – érdemes megemlíteni két momentumot. Az első, amikor 2006-ban a megszűnő ezred helyett életre hívott Magyar Honvédség Támogató Dandárján belül felállították a MALÉTER Pál Rendész-zászlóaljat. A második pedig, amikor megszüntették az említett zászlóaljat és 2016. III. 1-én dandárjogállással, országos hatáskörű katonai szervezetként felállították a Honvédelmi Minisztérium Katonai Rendészeti Központot,⁴⁵ hét régióban⁴⁶ működtetve.

A katonai rendészet tevékenységét meghatározó alapvető szabályzatok

A katonai rendészet tevékenységét alapjaiban a *Katonai Rendészeti Utasítás* határozta meg, amelyet a vizsgált időszakban háromszor – 1970-ben, 1975-ben és 1981-ben – adtak ki.

Az elsőt a *Helyőrségi és Szolgálati Szabályzat* vonatkozó pontjainak hatályon kívül helyezésével a honvédelmi miniszter⁴⁷ az 1970. V. 5-én keltezett 009. számú parancsával adta ki.⁴⁸ Az utasítás szerint a katonai rendészet hatásköre kiterjedt a néphadsereg, a határőrség, a karhatalom és a polgári védelem katonai alakulatainak tagjaira, feladatul szabva a segítségnyújtást a katonai parancsnokságoknak és más

rendvédelmi szervezeteknek a rend és a fegyelem fenntartásában.⁴⁹ A katonai rendészet működését három területen látta el. A vezérkar közvetlen alárendeltségében – a Vezérkari Katonai Rendészet – az ország egész területére kiterjedően, a seregtest⁵⁰ és a magasabbegység⁵¹ katonai rendészeti – a Megyei Katonai Rendészet – a seregtest- illetve a magasabbegység-parancsnokság állomáshelye (székhelye) szerinti megye területén, a helyőrségi katonai rendészek pedig az adott helyőrségen belül.⁵² A határsávban a rendészeti feladatokat a határőrök⁵³ végezték.⁵⁴ Az utasítást azt is előírta, hogy a katonai rendészeti járőr parancsnoka nem lehet rendfokozat nélküli.⁵⁵ A járőrparancsok főtiszt, tiszt, tiszthelyettes vagy tisztos volt.⁵⁶ A járőr igazoltathatott, figyelmeztethetett és előállíthatott⁵⁷, testi kényszer alkalmazhatott, bilincset és gumibotot használhatott, illetve fegyverhasználati joggal rendelkezett.⁵⁸

A második *Katonai Rendészeti Utasítás* 1975. VII. 1-én lépett hatályba, a katonai rendészet hatáskörét a néphadsereg és a BM Határőrség állományában tartozó katonák, illetve a gép- és harcjárművek ellenőrzésében megjelölve. Ekkor már a vezérkar helyett a Hátországvédelmi Parancsnokság irányította a katonai rendészetet,⁵⁹ a Vezérkar Katonai Rendészet helyett a Központi Katonai Rendészet volt országosan illetékes, területi szinten – Megyei Katonai Rendészet – a megyei hadkiegészítési területvédelmi parancsnok határozta meg a szolgálati tevékenységet, az alsó szinten – Helyőrségi Katonai Rendészet – pedig a helyőrség-parancsnok.⁶⁰

A vizsgált időszak harmadik katonai rendészeti utasítását HM utasítás léptette hatályba 1981-ben.⁶¹ Ez az utasítás a katonai rendészeti szolgálatát az elhelyezési körleten kívül a katonai rend és a fegyelem fenntartásában határozta meg, oly módon, hogy feladatuk teljesítése érdekében a rendészek kötelesek az intézkedéseiknek kényszerítő eszköz alkalmazásával is érvényt szerezni.⁶² Az Utasítás szerint a tagozódás így alakult: a hátországvédelmi parancsnok alárendeltségében az ország egész területére kiterjedően a Központi Katonai Rendészet, tovább a seregtest-parancsnok alárendeltségében a seregtest alkalmazási körzetére kiterjedően Körzeti Katonai Rendészet, valamint a helyőrség-parancsnok alárendeltségében a helyőrség és a meghatározott alkalmazási körletre kiterjedően a Helyőrségi Katonai Rendészet látta el a katonai rendészet feladatkörét.⁶³ Rendelkezés szerint megkülönböztettek katonai rendészeti járőröket,⁶⁴ pályaudvari, illetve közúti katonai rendészeti őrsöket,⁶⁵ fokozat szerint pedig tiszti,⁶⁶ zászlósi,⁶⁷ tiszthelyettesi⁶⁸ és tisztési⁶⁹ járőröket.⁷⁰ Az utasítás meghatározta azt is, hogy kik lehetnek katonai rendészek. E szerint ezt a szolgálati tevékenységet büntetlen előéletű, 170 centiméter magasabb, rátermett, határozott fellépésű személyek láthatták el. Ugyanakkor azonban a gyakorlatokon megengedett volt, hogy eltérjenek az előírt testmagasságtól.⁷¹

A katonai rendészek szolgálati igazolványai

A katonai rendészek a rendészet tagozódásának megfelelő szolgálati igazolvánnyal is rendelkeztek. A kutatást kissé nehezíti, hogy nagyon kevés vonatkozó parancs, utasítás lelhető fel a levél-, illetve az irattárakban, ráadásul az igazolványokat eleinte dátum és konkrét érvényességi idő nélkül adták ki. Tudjuk azonban, hogy az igazolványokat nem egy esetben a rendész-zászlóaljnál tervezték, olykor még nyomtatták is. A helyzet viszont nem reménytelen, sikerült összeállítanom egy nagyjából teljes gyűjteményt.

Az első igazolványt – a katonai rendészet első igazolvány-családjának tagját – a Budapesti Honvéd Helyőrség Parancsnoksága állította ki helyőrségi katonai rendészeti igazolványként, melyet helyőrség parancsnoka írta alá.⁷² **(I.sz. melléklet)** Nem egyértelmű, hogy más helyőrség esetében is nyomdailag szerepel-e a helyőrség megnevezése, vagy sem.⁷³ Érdekessége azonban, hogy az igazolvány kékszínű tokja **(II.sz. melléklet)** eredetileg vélhetően nem a katonai rendészet számára készült, hiszen a polgári alkalmazottak állandó HM-belépői is ilyen formátumú tokban voltak elhelyezve, amelyekre nyomdailag helyezték rá a népköztársasági címet és a jobb alsó sarokba a HM betűket. De az is jól látható, hogy ennél primitívebb technikával nyomtatták rá a bal felső sarokba a KR betűket, illetve a bal alsó sarokból a jobb felső sarokba tartó három vonalat. Az igazolvány tartalmazza a tulajdonos fényképét, a kiállító parancsnokság megnevezését, az igazolvány sorszámát, a tulajdonos nevét és rendfokozatát, katonai személyazonosság igazolványának számát és a kiállító parancsnokság parancsnokának sajátkezű aláírását és a parancsnokság bélyegzőjének lenyomatát. Az igazolvány második oldala tartalmazta a tulajdonos jogait.⁷⁴ Összességében megállapítható, hogy az igazolvány nem igazán tekinthető praktikusnak, hiszen sok mindent tartalmazott ugyan, de azt nem nevesítette – pontosabban nem emelte ki –, hogy a tulajdonosa katonai rendész.

Ugyanennek az igazolványnak a megyei katonai rendészeti változata **(III.sz. melléklet)** már kissé igényesebb kivitelű, bár a fentebbi kritikai észrevételek erre az igazolványra is érvényesek. Ez az igazolvány is kékszínű, a borítóján közepén nagybetűvel egymás alatt három sorban nagybetűvel olvasható a tagolódás meghatározása „MEGYEI KATONAI RENDÉSZ” két átlós sávval. A belsőoldala is

hasonló a helyőrségi változathoz, azzal az eltéréssel, hogy a kiállító hatóság megnevezése: „Megyei Heg. P-ság”, vagyis Megyei Helyőrségi Parancsnokság és a megyei helyőrség parancsnok írta alá. A jogosultságokat tartalmazó oldalon kézzel, vagy írógéppel írták be az adott megye megnevezését.⁷⁵

Az igazolvány-család harmadik tagja (**IV.sz. melléklet**) piros színű, a borítóján középen, három sorban fekete nagybetűkkel, egymás alatt szerepel a megnevezés három szava „KÖZPONTI KATONAI RENDÉSZ” három átlós sávval. A belső oldalak itt is hasonlóak az előbbiekhöz, azzal a különbséggel, hogy a kiállító hatóság megnevezése ezúttal: „MN Vezérkar” és az MN vezérkari főnök helyettese írta alá. A tulajdonos jogosultságai is nagyjából megegyeznek az előzőkkel.⁷⁶

A következő igazolvány-családot valamikor az 1970-es, 1980-as évek fordulóján vezethették be,⁷⁷ a korábban használthoz képest, némi módosítással. A bevezetés időpontjában némi eligazodást biztosít, hogy az igazolványban szereplő hivatkozás – a „Katonai Rendészeti Utasítás” 14.p. 2. bekezdés – az 1975. évben kiadott *Katonai Rendészeti Utasítás-ra*⁷⁸ utalt, amelyet az 1981-ben kiadott új utasítás váltott fel. Mind a három igazolványban – helyőrségi, megyei és központi – egységesen lehetett olvasni az adatoldalon a seregtest megnevezését: „MAGYAR NÉPHADSEREG HÁTORSZÁGVÉDELMI PARANCSNOKSÁG”. A jogosultságot ismertető szöveget pedig átlós irányban, piros betűkkel felülnyomták „KATONAI RENDÉSZET” szöveggel.

A helyőrségi katonai rendészet igazolványának (**V.sz. melléklet**) borítója zöld színű volt, rajta középen két sorban fekete nagybetűs felirattal „HELYŐRSÉGI KATONAI RENDÉSZ”, átlósan pedig egy fekete sáv húzódott. Az adatok oldala tartalmazta a tulajdonos fényképét, az igazolvány nyilvántartási számát, a tulajdonos nevét és rendfokozatát, valamint a katonai-személyi igazolványának a számát, illetve a helyőrség-parancsnok aláírást. A második oldal az igazolvány tulajdonosának a jogait ismertette.⁷⁹ A bemutatott igazolványba a tulajdonos személyi igazolvány száma helyett a határőr szolgálati igazolványának a számát írták be. Az előírásoknak megfelelően – mivel a határ mentén a katonai rendészeti szolgálatot határőrök látták el – az igazolvány tulajdonosa határőr volt.⁸⁰

A megyei szintű igazolvány (**VI.sz. melléklet**) borítójának színe barna volt, közepén pedig két sorban fekete nagybetűkkel „MEGYEI KATONAI RENDÉSZ” felirat volt olvasható, melyet két fekete színű átlós sáv keresztezett. Az adatok oldala tartalmazta a tulajdonos fényképét, az igazolvány nyilvántartási számát, a tulajdonos nevét és rendfokozatát, valamint a katonai-személyi igazolványának a számát, illetve a megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnok aláírást. A második oldal az igazolvány tulajdonosának a jogait ismertette.⁸¹

A harmadik rendészeti tagozat igazolványa (**VII.sz. melléklet**) piros színű volt, közepén fekete nagy betűkkel két sorban a „KÖZPONTI KATONAI RENDÉSZ” felirattal, melyet átlósan három fekete színű sáv keresztezett. Az adatok oldala tartalmazta a tulajdonos fényképét, az igazolvány nyilvántartási számát, a tulajdonos nevét és rendfokozatát, valamint a katonai-személyi igazolványának a számát, illetve a megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnok aláírást. A második oldal az igazolvány tulajdonosának a jogairól adott tájékoztatást, egyúttal utasításokat, illetve felkérést is tartalmazott.⁸²

Az előző okmánycsaládot az 1980-as évek elején váltotta fel egy korszerűbb és egyértelműbb, a milyenségét jobban meghatározó szolgálati igazolvány. Sajnos, ennek az igazolvány-családnak csak két tagját, a helyőrségit és a központit tudom bemutatni, a középső tagozatét – a seregetestszintűt – nem, de némi fantáziával elképzelhető, hogy hogyan is nézhetett ki.

A hátszövegvédelmi parancsnok 1982. évi intézkedése vezette be az új katonai rendészeti igazolványokat, amelyek 1982. IX. 1-től léptek érvénybe.⁸³ Mind a három tagozat – helyőrségi, körzeti és központi – igazolványának egységesen piros műbor borítója volt, a Magyar Népköztársaság 1957-es címerével és arany színű nagybetűkkel egy sorban „KATONAI RENDÉSZET” felirattal. Az igazolványokat évente kellett érvényesíteni. Az igazolvány belső oldala tartalmazta az igazolvány számát, a tulajdonos fényképét, nevét, rendfokozatát, katonai-személyi igazolványának a számát és az aláírást, piros nagybetűkkel két sorban a tagozat megnevezését, a kiállítás helyét és dátumát, valamint a kiállító aláírást. Az aláíró személy a helyőrségi katonai rendész esetében a helyőrség-parancsnok, a körzeti katonai rendésznél a seregtest-parancsnok (hadtest-parancsnok) és központi katonai rendésznél a hátszövegvédelmi parancsnok volt. A második oldal tartalmazta a tulajdonos jogait és az igazolvány érvényességét. A helyőrségi⁸⁴ (**VIII.sz. melléklet**) és körzeti rendészeti igazolványba kézzel írták be a területi érvényességet. A központi katonai rendész igazolvány (**IX.sz. melléklet**) tulajdonosának jogosultsága az egész ország területére kiterjedt.⁸⁵ A rendfokozatot eleinte tollal, később azonban ceruzával írták be, így a rendfokozat változásakor nem kellett új igazolványt kiállítani, a módosításkor csupán egy radírra és egy ceruzára volt szükség. Érdekes, hogy az első évben – 1982-ben – kiállított igazolványokat 1986-ig lehetett meghosszabbítani, addig volt ugyanis erre hely az okmányban. Ekkor nem cserélték le az

igazolványt, hanem kézzel berajzoltak egy újabb rubrikát és abba írták be a következő érvényességi évet **(X.sz. melléklet)**

Az új katonai rendészeti igazolványok bevezetéséről 1989-ben a hátországi és polgári védelmi parancsnok külön intézkedésben rendelkezett.⁸⁶ Az új igazolványokat 1990. I. 1-től állították ki, a hatályukat vesztett igazolványokat az újak kiadásakor be kellett vonni és meg kellett semmisíteni.⁸⁷ Az intézkedés ezúttal is három rendészeti tagozatot határozott meg – helyőrségi, körzeti és központi –, az igazolványok aláírására ugyanazok voltak jogosultak, mint a hatályon kívül helyezett korábbi intézkedésben meghatározottak.⁸⁸ Az utasítás kiemelte, hogy a rendészeket a szolgálati tevékenységük alatt, illetve azzal összefüggésben jogszabályban meghatározott büntetőjogi védelem illeti meg.⁸⁹

Az igazolványok egységesek voltak, a korábbihoz képest 90 fokkal elforgatott állásban, kék színű borítóval, két sorban, aranyszínű nagy betűkkel megjelölt „Katonai rendészeti tagozat” kerültek kiadásra. Az igazolvány citromsárga színű belső oldala tartalmazta az igazolvány sorszámát, az igazolvány tulajdonosának személyi számát, nevét és rendfokozatát, a katonai rendészeti tagozat meghatározását, a tulajdonos jogosultságát, a kiállításhelyét és keltét, a kiállító parancsnok aláírását. A második oldalon szerepelt a tulajdonos fényképe – amelyet fóliával fedtek be – és az érvényességét, amelynek a megjelölésére négy rubrika szolgált. A helyőrségi⁹⁰ **(XI.sz. melléklet)** és a körzeti⁹¹ **(XII.sz. melléklet)** katonai rendész igazolványába kézzel jegyezték be a működési területet, a központi⁹² **(XIII.sz. melléklet)** esetében pedig nyomdailag. További lényeges változás volt, hogy a katonai rendészek jogosultságait – ellentétben a korábbiakkal – nem részletezték, csupán csak általánosan fogalmazták meg.

Az utolsó igazolvány-család, amit be szeretnék mutatni, az 1990-es évek végén volt használatos és még az ezredfordulót követő években is érvényben volt. Lényegében megegyezett az előzővel, ám némi – szervezeti – változás miatt néhány kisebb dologban eltért attól. A személyi szám helyett ugyanis a tulajdonos katonai szolgálati igazolványának a számát írták be, és nem négy, hanem hat évre elegendő helyet biztosítottak az érvényességi időnek. A helyőrségi katonai rendészet igazolványa **(XIV.sz. melléklet)** amúgy változatlan maradt. Az igazolványban a körzeti szöveg helyett parancsnoksági terminust használtak⁹³ **(XV.sz. melléklet)**, a központi terminológia helyett pedig a vezérkari szót használták⁹⁴ **(XVI.sz. melléklet)**. A vezérkar katonai rendészet igazolványát a Honvéd Vezérkar Hadművelési Csoportfőnöksége állította ki.

A téma felkutatottságának az állapota összességében lehetővé teszi a csaknem teljes összkép megrajzolását, azonban még mindig akadnak olyan részletek, amelyek nem kellőképpen tisztázottak. Bízom abban, hogy az újabb kutatások eredményeként ezek is egyértelművé válnak.

Jegyzetek:

- ¹ *Hadtudományi Lexikon*. II.köt. 1155.p.
- ² Loc.cit. 1155.p.
- ³ Loc.cit. 1156.p.
- ⁴ Loc.cit. 1162-1164.p.
- ⁵ *Katonai Lexikon*. 326. p.
- ⁶ A továbbiakban meghatározza a tevékenységet is: „ . . . ellenőrzi a katonák magatartását, a gép- és harcjárművek közlekedését, megszünteti a tapasztalt rendellenességeket . . . ”
- Loc.cit.
- ⁷ Magyarországon a tárgyalt időszak kezdetén nem volt a fegyveres erők számára egységes szolgálati szabályzat, hanem szovjet mintára három kötetben jelent meg: *Belszolgálati Szabályzat, Helyőrségi és Őrszolgálati Szabályzat*, valamint *Fegyelmi Szabályzat*. Ez a három rész először 1974-ben jelent meg egységes szolgálati szabályzatként. Érdekességként jegyzem meg, hogy a szolgálati szabályzatot ebben az időszakban a Népköztársaság Elnöki Tanácsa – korábban a Honvédelmi Tanács – hagyta jóvá, és az 1974-es szolgálati szabályzat volt abban is az első, hogy a kiadás és a jóváhagyás kizárólag a honvédelmi miniszter jogköre lett.
- ⁸ *A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek helyőrségi és őrszolgálati szabályzata*. 56.p.
- ⁹ Loc.cit. 56.p.
- ¹⁰ Loc.cit. 57.p.
- ¹¹ A fegyvertet a rendszeresített személyi fegyver jelentette, pisztolyonként és géppisztolyonként (gépkarabélyonként) két töltött tárral.
- ¹² *A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata*. (1974)
- ¹³ Loc.cit. 277.p.
- ¹⁴ Loc.cit. 278.p.
- ¹⁵ Loc.cit. 278.p.
- ¹⁶ *A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata*. (1987)
- ¹⁷ Loc.cit. 265.p.
- ¹⁸ A fegyveres erők sor- és hivatásos állományú, tartalékos szolgálatot teljesítő és az egyenruhát viselő nyugállományú személyeire egyaránt kiterjedt katonai rendészet hatásköre.
- ¹⁹ A helyőrségi gépjármű-főellenőr volt felelős a rendészeti alkalmazási körlettel rendelkező helyőrség területén a közúti gépjárművek ellenőrzéséért, a helyőrségszintű szakkiképzések végrehajtásáért, ugyanakkor tervezte, szervezte és irányította a gépjármű ellenőrök és a gépjármű-baleseti helyszínelők tevékenységét.
- ²⁰ A helyőrség-komendáns vezette — a helyőrség-parancsnoknak alárendelve — a helyőrség rendészeti komendáns hivatalt. Feladatát képezte a helyőrségi teendőkkel összefüggő tervező, szervező, ellenőrző és gyakorlati tevékenység összefogása és irányítása.
- ²¹ SFNM. DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség kialakítása*. 2.p. Kézirat. Szentendre, 1998, 80 p.
- ²² Loc.cit. 2.p.
- ²³ Loc.cit. 36.p.
- ²⁴ *Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára*. 228.p.
- ²⁵ 1868/XLI.tc.
- ²⁶ SFNM. op.cit. DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség kialakítása*. 36-37.p. Kézirat. Szentendre, 1998, 80 p.
- ²⁷ Azon a helyen, ahol nem állomásozott honvéd alakulat, az egyenként megjelenő katonák felett az ellenőrzési jogot a helyi katonai hatóság gyakorolta (például, ha nem volt az adott városban honvéd alakulat, ott az ellenőrzést az esetlegesen ott állomásozó közös hadsereg alakulatának parancsnoksága gyakorolta).
- ²⁸ *Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára*. op.cit. 230.p.
- ²⁹ Loc.cit. 232.p.
- ³⁰ Loc.cit. 234.p.
- ³¹ STROMFELD: 156.p.
- ³² SFNM. op.cit. DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség kialakítása*. 37.p. Kézirat. Szentendre, 1998, 80 p.
- ³³ SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség*. 6.p. ; Idem: *Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége. ; Utasítás a Császári és Királyi Hadsereg tábori csendőre számára. ; A csendőr kézikönyve. Utasítás a tábori csendőrség részére kérdésekben és feleletekben.*
- ³⁴ Idem: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945*. 58-93.p. ; Idem: *A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének megszervezése és alkalmazása a II. világháború időszakában 1938-1944.* ; PARAGHI
- ³⁵ 1 690/1945. (V. 7.) ME.r.
- ³⁶ Ebben az évben keresztelték át a Honvédséget Néphadsereggé, és vezették be a „bajtárs” megszólítás helyett az „elvtárs” megszólítást, rendszeresítették a szovjet mintájú egyenruhát és rendfokozati jelzéseket.
- ³⁷ SFNM. op.cit. DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség kialakítása*. 49.p. Kézirat. Szentendre, 1998, 80 p.
- ³⁸ Ez utóbbi feladata volt az álló és mozgó gépjárművek ellenőrzése.
- ³⁹ SFNM. op.cit. DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség kialakítása*. 49.p. Kézirat. Szentendre, 1998, 80 p.
- ⁴⁰ CSENDES: 97. p.
- ⁴¹ SFNM. op.cit. DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség kialakítása*. 49.p. Kézirat. Szentendre, 1998, 80 p.
- ⁴² A MN. 7015 fedőszám a Budaörsi úti Petőfi laktanyában elhelyezett 32. Önálló Rendészeti Őrezredet jelölte.
- ⁴³ A zászlóalj szakmai felügyeletét – értelemszerűen – a Hátországvédelmi Parancsnokság látta el.
- ⁴⁴ SFNM. op.cit. DAVOLA József: *A magyar katonai rendőrség kialakítása*. 50.p. Kézirat. Szentendre, 1998, 80 p.
- ⁴⁵ SZÜCS: 24.p.
- ⁴⁶ A régiók központjai voltak: Budapest, Debrecen, Győr, Hódmezővásárhely, Kaposvár, Székesfehérvár és Szolnok.
- ⁴⁷ Formailag CZINEGE Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter helyett CSEMI Károly altábornagy, vezérkari főnök, a miniszter első helyettese írta alá.
- ⁴⁸ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1970) 2.p.
- ⁴⁹ Loc.cit. 3.p.

⁵⁰ Seregtest volt például a 5232 fedőszámmal 1964-ben megalakult Magyar Néphadsereg 5. Hadsereg-parancsnokság (1984-től 5. Összfégyvernemi Hadsereg-parancsnokság), vagy a katonai rendszetet hosszú ideig irányító Hátországvédelmi Parancsnokság.

⁵¹ Magasabbegység volt ekkor a hadosztály és a dandár.

⁵² A szolgálatban lévő katonai rendszereket büntetőjogi védelem illette meg.

⁵³ A határőrök ezt a tevékenységet nem csupán a *Katonai Rendészeti Utasítás* alapján, hanem a belügyminiszter utasítása szerint is végezték.

⁵⁴ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1970) op.cit. 4.p.

⁵⁵ Rendfokozat nélküli volt például a honvéd és a határőr, a legelső rendfokozat az örvezető volt.

⁵⁶ A főtiszti járőr az ezredesig, a tiszti századosig, a tiszthelyettesi főtörzsrőrmesterig, a tisztesi pedig szakaszvezetőig bezárólag intézkedhetett. Ekkor még nem volt rendszeresítve a zászlósi, törzszászlósi rendfokozat.

⁵⁷ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1970) op.cit. 15-20.p.

⁵⁸ Loc.cit. 22-33.p.

⁵⁹ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1975) 4.p.

⁶⁰ Loc.cit. 3-4.p.

⁶¹ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1981) 2.p.

⁶² Loc.cit. 3.p.

⁶³ Loc.cit. 8.p.

⁶⁴ Közúton, közhasználatú járműveken, közterületeken.

⁶⁵ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1981) op.cit. 9.p.

⁶⁶ Ezredesig bezárólag.

⁶⁷ Törzszászlóság bezárólag.

⁶⁸ Főtörzsrőrmesterig bezárólag.

⁶⁹ Szakaszvezetőig bezárólag.

⁷⁰ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1981) op.cit. 9.p.

⁷¹ Loc.cit. 12.p.

⁷² PESTI Endre (1920-1992) vezérőrnagy 1967 és 1973 között volt a budapesti helyőrség parancsnoka.

⁷³ A későbbiekben egyértelműen nem nyomdatechnikai eszközzel határozták meg az adott helyőrséget.

⁷⁴ „Jelen igazolvány tulajdonosa jogosult — Bp. helyőrség területén — a »KATONAI RENDÉSZETI JÁRŐR SZOLGÁLAT« — ellenőrzésére, a szolgálattal összefüggésben parancs — utasítás — adására. Jogosult a Néphadsereg, Határőrség, Karhatalom és a Polgári Védelem tagjait, a KATONAI RENDÉSZETI UTASÍTÁS-ban meghatározottak szerint + figyelmeztetni . . . igazoltatni . . . előállítani.” Az ezt követő szavakat, amelyekre arra vonatkoztak, hogy a tulajdonosa jogosulthalaszthatatlan nyomozati cselekmények elvégzésére, filctollal kihúzták. „Jogosult az UTASÍTÁS-ban meghatározottak szerint a gépjárművek igazoltatására és előállítására. Nevezetnek működési területén szabad mozgást engedélyeznek. Szolgálati tevékenysége során polgári ruha viselésére is jogosult. Felkérem a katonai parancsnokságokat, és a belügyi szervek vezetőit, hogy nevezettet szolgálati tevékenységében támogassák. PESTI ENDRE vezérőrnagy s.k. Budapest helyőrségparancsnoka.”

SFNM: op.cit.

⁷⁵ „Ezen igazolvány tulajdonosa jogosult ..... megye területén — a »KATONAI RENDÉSZETI SZOLGÁLAT« ellenőrzésére, a szolgálattal összefüggő parancs — utasítás — adására. Jogosult a Magyar Néphadsereg, a Határőrség, a Karhatalom és a Polgári Védelem katonai alakulatának tagjait a »KATONAI RENDÉSZETI UTASÍTÁS«-ban meghatározottak szerint »figyelmeztetni«, »igazoltatni«, szükség esetén a legközelebbi katonai parancsnokságra (rendészeti komendáns hivatalhoz), rendőrségi szervhez »előállítani«. Jogosult a »KATONAI RENDÉSZETI UTASÍTÁS«-ban meghatározott különleges feladatok alapján a katonai gépjárművek igazoltatására és előállítására. Nevezetnek a Magyar Népköztársaság területén szabad mozgást engedélyeznek. Szolgálati tevékenysége során polgári ruha viselésére is jogosult. Felkérem a katonai parancsnokságokat és a belügyi szervek vezetőit, hogy nevezettet szolgálati tevékenységében támogassák. Megyei helyőrség parancsnoka.”

Loc.cit.

⁷⁶ „Jelen igazolvány tulajdonosa jogosult — a Magyar Népköztársaság területén — a »KATONAI RENDÉSZETI SZOLGÁLAT« ellenőrzésére, a szolgálattal összefüggő parancs — utasítás — adására. Jogosult a Magyar Néphadsereg, a Határőrség, a Karhatalom és a Polgári Védelem katonai alakulatának tagjait a »KATONAI RENDÉSZETI UTASÍTÁS«-ban meghatározottak szerint »figyelmeztetni«, »igazoltatni«, szükség esetén a legközelebbi katonai parancsnokságra (rendészeti komendáns hivatalhoz), rendőrségi szervhez »előállítani«. Jogosult a »KATONAI RENDÉSZETI UTASÍTÁS«-ban meghatározott különleges feladatok alapján a katonai gépjárművek igazoltatására és előállítására. Nevezetnek a Magyar Népköztársaság területén szabad mozgást engedélyeznek. Szolgálati tevékenysége során polgári ruha viselésére is jogosult. Felkérem a katonai parancsnokságokat és a belügyi szervek vezetőit, hogy nevezettet szolgálati tevékenységében támogassák. MN vezérkari főnök helyettes.”

Loc.cit.

⁷⁷ Erre némi támpontot az igazolványban szereplő személyi igazolvány száma adhat.

⁷⁸ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1975) op.cit. 8.p.

⁷⁹ „Az igazolvány tulajdonosa jogosult _____ helyőrség területén a KATONAI RENDÉSZETI SZOLGÁLAT ellenőrzésére, a szolgálattal összefüggő parancsok, utasítások adására, a »Katonai Rendészeti Utasítás« 14. p. 2. bekezdése alapján a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erők tagjainak, gép- és harcjárműveinek ellenőrzésére, figyelmeztetésre, feljelentésre, előállítására, a »Katonai Rendészeti Utasítás«-ban meghatározott különleges feladatok végrehajtására, azokban eljárni és intézkedni. Szolgálati tevékenységét polgári ruhában is végezheti. Felkérem a katonai, a belügyi, a KPM és VOLÁN szervek képviselőit, hogy nevezettet szolgálati tevékenységében támogassák. ÉRVÉNYES A VISSZAVONÁSIG! Helyőrségparancsnok.” Az említett különleges feladatok nem voltak mások, mint a gépjármű-ellenőrzés, a járőr feladata közötti balesetknél, illetve ellenőrzés vonaton, távolsági autóbuzson és hajón, az állomásokon, valamint a közúti forgalom szabályozás és ellenőrzés, a vasúti szállítás biztosítása, és végül az esemény színhelyének biztosítása.

SFNM: op.cit.

⁸⁰ *Katonai Rendészeti Utasítás*. (1975) op.cit. 5.p.

⁸¹ „Az igazolvány tulajdonosa jogosult _____ megye területén a KATONAI RENDÉSZETI SZOLGÁLAT ellenőrzésére, a szolgálattal összefüggő parancsok, utasítások adására, a »Katonai Rendészeti Utasítás« 14. p. 2. bekezdése alapján a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erők tagjainak, gép- és harcjárműveinek ellenőrzésére, figyelmeztetésre, feljelentésére, előállítására, a »Katonai Rendészeti Utasítás«-ban meghatározott különleges feladatok végrehajtására, azokban eljárni és intézkedni. Szolgálati tevékenységét polgári ruhában is végezheti. Felkérem a katonai, a belügyi, a KPM és VOLÁN szervek képviselőit, hogy nevezettet szolgálati tevékenységében támogassák. ÉRVÉNYES A VISSZAVONÁSIG! Megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnok.”

Loc.cit. Katonai Rendészeti Utasítás. (1981) op.cit.

⁸² „Az igazolvány tulajdonosa jogosult a Magyar Népköztársaság területén a KATONAI RENDÉSZETI SZOLGÁLAT ellenőrzésére, a szolgálattal összefüggő parancsok, utasítások adására, a »Katonai Rendészeti Utasítás« 14. p. 2. bekezdése alapján a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erők tagjainak, gép- és harcjárműveinek ellenőrzésére, figyelmeztetésre, feljelentésére, előállítására, a »Katonai Rendészeti Utasítás«-ban meghatározott különleges feladatok végrehajtására, azokban eljárni és intézkedni. Szolgálati tevékenységét polgári ruhában is végezheti. AZ igazolvány tulajdonosát a helyőrségi rendészeti komendáns hivatalok állománya, a katonai rendészeti szervek szolgálati tevékenysége során kötelesek támogatni. Felkérem a katonai, a belügyi, a KPM és VOLÁN szervek képviselőit, hogy nevezettet szolgálati tevékenységében támogassák. ÉRVÉNYES A VISSZAVONÁSIG! MAGYAR NÉPHEDSEREG HÁTORSZÁGVÉDELMI PARANCSNOK”

Loc.cit.

⁸³ 40/1982. (VII. 10.) MN.HÁVPK.int.

⁸⁴ „JOGOSULT _____ HELYŐRSÉG ÉS A _____ SZ. KATONAI RENDÉSZETI KÖRLET TERÜLETÉN A KATONAI RENDÉSZETI JÁRŐRÖK ELLENŐRZÉSÉRE, RÉSZÜKRE A SZOLGÁLATTAL KAPCSOLATOS PARANCSOK ADÁSÁRA. A FEGYVERES ERŐK ÁLLOMÁNYÁBA TARTOZÓ KATONÁK, GÉP- ÉS HARCJÁRMŰVEL ELLENŐRZÉSÉRE, VELÜK SZEMBEN A KATONAI RENDÉSZETI UTASÍTÁS III. FEJEZETÉBEN MEGHATÁROZOTT INTÉZKEDÉSRE.”

SFNM: op.cit.

⁸⁵ „JOGOSULT A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG TERÜLETÉN A KATONAI RENDÉSZETI JÁRŐRÖK ELLENŐRZÉSÉRE, RÉSZÜKRE A SZOLGÁLATTAL KAPCSOLATOS PARANCSOK ADÁSÁRA. A FEGYVERES ERŐK ÁLLOMÁNYÁBA TARTOZÓ KATONÁK, GÉP- ÉS HARCJÁRMŰVEL ELLENŐRZÉSÉRE, VELÜK SZEMBEN A KATONAI RENDÉSZETI UTASÍTÁS III. FEJEZETÉBEN MEGHATÁROZOTT INTÉZKEDÉSRE.”

Loc.cit.

⁸⁶ 118/1989. (XII. 22.) HPVP.int.

⁸⁷ Loc.cit.

⁸⁸ A helyőrségi katonai rendész igazolványát a helyőrség-parancsnok, körzetiét a seregtest-parancsnok (hadosztály-parancsnok) és a központiét pedig a hátországi és polgári védelmi parancsnok írta alá.

⁸⁹ 118/1989. (XII. 22.) HPVP.int. op.cit.

⁹⁰ „(...) a _____ i HELYŐRSÉGI KATONAI RENDÉSZET TAGJA. JOGOSULT HATÁSKÖRÉBEN ELJÁRVA _____ HELYŐRSÉG TERÜLETÉN ELLENŐRZÉSRE ÉS INTÉZKEDÉSRE!”

SFNM: op.cit.

⁹¹ „(...) a _____ számú KÖRZETI KATONAI RENDÉSZET TAGJA. JOGOSULT HATÁSKÖRÉBEN ELJÁRVA A _____ SZ. KATONA RENDÉSZETI KÖRZET TERÜLETÉN ELLENŐRZÉSRE ÉS INTÉZKEDÉSRE!”

Loc.cit.

⁹² „(...) a KÖZPONTI KATONAI RENDÉSZET TAGJA. JOGOSULT HATÁSKÖRÉBEN ELJÁRVA A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG TERÜLETÉN ELLENŐRZÉSRE ÉS INTÉZKEDÉSRE!”

Loc.cit.

⁹³ „(...) AZ MH _____ PARANCSNOKSÁGI KATONAI RENDÉSZET TAGJA. JOGOSULT HATÁSKÖRÉBEN ELJÁRVA AZ MH _____ ALÁRENDELTSÉGÉBE TARTOZÓ KATONAI RENDÉSZETI KÖRLETEKBEN ELLENŐRZÉSRE ÉS INTÉZKEDÉSRE!”

Loc.cit.

⁹⁴ „ (...) a VEZÉRKARI KATONAI RENDÉSZET TAGJA. JOGOSULT HATÁSKÖRÉBEN ELJÁRVA A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG TERÜLETÉN ELLENŐRZÉSRE ÉS INTÉZKEDÉSRE!”

Loc.cit.

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség.* — SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség.* Budapest, 1990, Zrínyi. (33.;) 154 p. HU-ISBN 963 32 6560 6.

SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* — SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000², Ister, 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8. (34.;)

TANULMÁNYOK

SZAKÁLY: Horthy-hadsereg tábori csendőrségének megszervezése és alkalmazása a II. világháború időszakában 1938-1944. — SZAKÁLY Sándor: Horthy-hadsereg tábori csendőrségének megszervezése és alkalmazása a II. világháború időszakában 1938-1944. *Hadtörténelmi Közlemények*, XXVIII.évf. (1981) 3.sz. 376-402.p. HU-ISSN 0017-6540. (34.;)

SZAKÁLY: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége. — SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége. (Rövid áttekintés.) *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV.évf. (1994) 5.sz. 55-58.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Háború, forradalom, trianon.” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. (33.;)

CIKKEK

SZÜCS — SZÜCS László: Rend és fegyelem. *Magyar Honvéd*, XXVIII.évf. (2017) (45.;) 1.sz. 24-27.p. HU-ISSN 0865-6932.

FORRÁSKIADVÁNYOK

CSENDES — CSENDES László: *Hadsereg-történet 1945-1998.* Budapest, 1998, Magyar Honvédség. 199 p. HU-ISBN 963 03 5115 3. /Az Új Honvédségi Szemle különszáma./ HU-ISSN 1216-7436. (40.;)

STORMFELD — HETÉS Tibor (szerk.): *Stromfeld Aurél válogatott írásai.* Budapest, 1959, Zrínyi Kiadó. 382 p. (31.;)

LEXIKONOK, KÉZIKÖNYVEK, ADATTÁRAK

Hadtudományi Lexikon. — SZABÓ József (szerk.): *Hadtudományi Lexikon.* Budapest - Szeged, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság - Scriptum. HU-ISBN 963 04 5226 X. (1.; 2.; 3.; 4.;) 1584 p. I.köt. A-L. 842.p. HU-ISBN 963 04 5227 8. II.köt. M-Zs. 843-1584.p. HU-ISBN 963 04 5228 6.

Katonai Lexikon. — DAMÓ László (szerk.): *Katonai Lexikon.* Budapest, 1985, Zrínyi. 620 p. (5.; 6.;) HU-ISBN 963 32 6178 3.

TANKÖNYVEK

PARAGHI — PARAGHI Sándor (szerk.): *Segédlet a Szolgálati Szabályzat I., II. rész és a Csapatcsendőrt utasítás oktatásához.* Jutas, 1944, Kinizsi Pál Honvéd Tiszt-helyettesképző Iskola. 404 p. (34.;)

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

SFNM — SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com) (21.;22.;23.;26.;32.;37.;39.;41.;44.;) 74.;75.;76.;79.;81.;84.;85.;90.;91.; 92.;93.;94.;)

SZABÁLYZATOK

A csendőr kézikönyve. Utasítás a tábori csendőrség részére kérdésekben és feleletekben. — *A csendőr kézikönyve. Utasítás a tábori csendőrség részére kérdésekben és feleletekben.* Szeged, 1894, Várnay. 62 p. (33.;)

Katonai Rendészeti Utasítás. (1970) — *Katonai Rendészeti Utasítás.* Budapest, 1970, Honvédelmi Minisztérium. (48.;49.;54.;57.;58.;) 56 p.

Katonai Rendészeti Utasítás. (1975) — *Katonai Rendészeti Utasítás.* Budapest, 1975, Honvédelmi Minisztérium. (59.;60.;78.;80.;) 72 p.

Katonai Rendészeti Utasítás. (1981) — *Katonai Rendészeti Utasítás.* Budapest, 1981, Honvédelmi Minisztérium. (61.;62.;63.;65.;70.;71.;81.;82.;) 100 p.

A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek helyőrségi és őrszolgálati szabályzata. — *A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek helyőrségi és őrszolgálati szabályzata.* Budapest, 1961, Honvédelmi Minisztérium. 292 p. (8.;9.;10.;)

- A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata.* (1974) (12.;13.;14.;15.;) — *A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata.* Budapest, 1974, Honvédelmi Minisztérium. 338 p.
- A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata.* (1987) (16.; 17.;) — *A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata.* Budapest, 1987, Honvédelmi Minisztérium. 390 p.
- Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára.* (24.;28.;29.; 30.;) — *Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára.* Budapest, 1914², Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. 442 p.
- Utasítás a Császári és Királyi Hadsereg táborigazgatójához számára.* (33.;) — *Utasítás a Császári és Királyi Hadsereg táborigazgatójához számára.* Budapest, 1905, Pallas. 270 p. + 19 p.
- JOGSZABÁLYOK**
- 1868/XLI.tc. (25.;) — 1868/XLI.tc. a honvédségről.
- 1 690/1945. (V. 7.) ME.r. (35.;) — 1 690/1945. (V. 7.) ME.r. a csendőrség feloszlásáról és az államrendőrség megszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 131-133.p.
- 40/1982. (VII. 10.) MN.HÁVPK.int. (83.;) — 40/1982. (VII. 10.) MN.HÁVPK.int. a „KATONAI RENDÉSZET”-i igazolványok kiadásáról. *Honvédségi Közlöny*, XXXVIII.évf. (1982) 19.sz. (július 10.) 301. p. HUISSN —
- 118/1989. (XII. 22.) HPVP.int. (86.;87.;89.;) — 118/1989. (XII. 22.) HPVP.int. a „KATONAI RENDÉSZET”-i igazolványok kiadásáról. *Honvédségi Közlöny*, XLV.évf. (1989) 25.sz. (december 22.) 643.p. HUISSN —

Mellékletek jegyzéke:

- I.sz. melléklet
Helyőrségi katonai rendész igazolványa kék borítóval.
- II.sz. melléklet
Helyőrségi katonai rendész igazolványának borítója.
- III.sz. melléklet
Megyei katonai rendész igazolványa.
- IV.sz. melléklet
Vezérkar katonai rendész igazolványa.
- V.sz. melléklet
Helyőrségi katonai rendész igazolványa zöld borítóval.
- VI.sz. melléklet
Megyei katonai rendész igazolvány.
- VII.sz. melléklet
Központi katonai rendész igazolványa.
- VIII.sz. melléklet
Helyőrségi katonai rendész igazolványa.
- IX.sz. melléklet
Központi katonai rendész igazolványa.
- X.sz. melléklet
Központi katonai rendész igazolványának érvényesítése.
- XI.sz. melléklet
Helyőrségi katonai rendész igazolványa.
- XII.sz. melléklet
Központi katonai rendész igazolványa.
- XIII.sz. melléklet
Központi katonai rendész igazolványa.
- XIV.sz. melléklet
Helyőrségi katonai rendész igazolványa.
- XV.sz. melléklet
Parancsnoksági katonai rendész igazolványa.
- XVI.sz. melléklet
Vezérkar katonai rendész igazolványa.

I.sz. melléklet

Helyőrségi katonai rendész igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

II.sz. melléklet

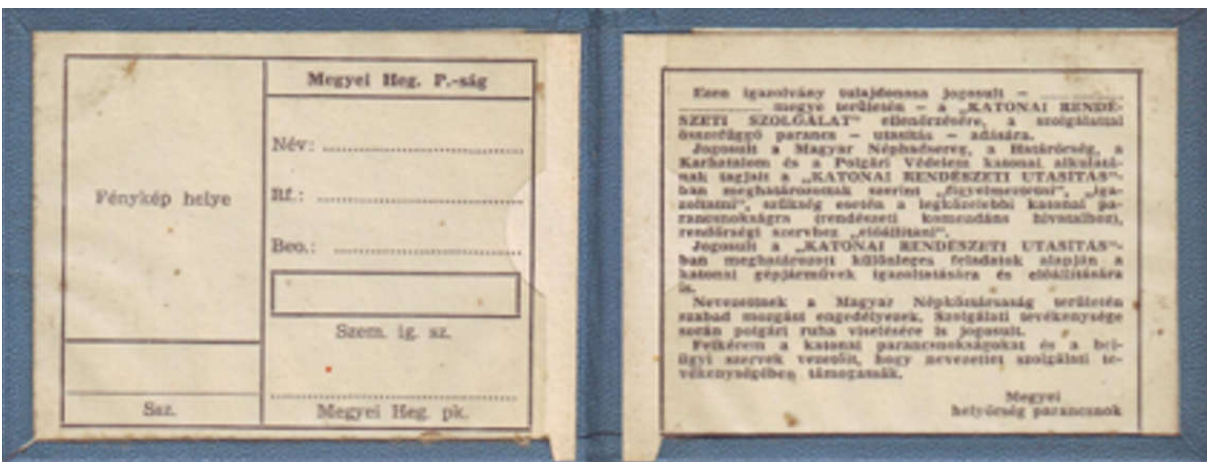
Helyőrségi katonai rendész igazolványának borítója.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

III.sz. melléklet

Megyei katonai rendész igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

Vezérkar katonai rendész igazolványa.

Fénykép helye	MN Vezérkar	
	Név:	
	Rf.:	
	Bec.:	
	Szem. ig. sz.	
Sz.	MNVKF helyettes	

Jelen igazolvány tulajdonosa jogosult - a Magyar Népköztársaság területén - a „KATONAI RENDESZETI SZOLGÁLAT” ellenőrzésére, a szolgálati összefüggő parancsok - utasítások - adására.

Jogosult a Magyar Népköztársaság, a Határőrség, a Karhatalom és a Polgári Védelem katonai alakításainak tagjait a „KATONAI RENDESZETI UTASÍTÁS”-ban meghatározottak szerinti „felügyelet”, „ellenőrzés”, „szükség esetén a legközelebbi katonai parancsnokságra (rendészeti katonai hivatalok, rendőrségi szervek „előállítás”).

Jogosult a „KATONAI RENDESZETI UTASÍTÁS”-ban meghatározott különleges feladatok elvégzésére a katonai gépjárművek igazoltatására és előállítására is.

Nevezetnek a Magyar Népköztársaság területén szabad mozgást engedélyeznek, szolgálati tevékenysége során polgári ruhában is jogosult.

Felkértem a katonai parancsnokságokat és a belügyi szerveket, hogy nevezett szolgálati tevékenységében támogassák.

MN vezérkari főnök helyettes

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

Helyőrségi katonai rendész igazolványa.

MAGYAR NÉPHADSEREG HÁTORSZÁGVÉDELMI PARANCSNOKSÁG	
Nytsz.: 263	Név: [REDACTED]
	Rf.: SZDS.
	Személyi ig. száma
	125195
	HEG. PK.

Az igazolvány tulajdonosa jogosult **Soproni** helyfőrség területén a KATONAI RENDESZETI SZOLGÁLAT ellenőrzésére, a szolgálati összefüggő parancsok, utasítások adására.

a „Katonai Rendészeti Utasítás” II. sz. bekezdése alapján a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erő tagjainak, gép- és harcjárműveinek ellenőrzésére, felügyeletére, feljelentésére, előállítására.

a „Katonai Rendészeti Utasítás”-ban meghatározott különleges feladatok végrehajtására, azokban eljárni és résztvenni.

Szolgálati tevékenységét polgári ruhában is végezheti.

Felkértem a katonai, belügyi, a KPM és VOLÁN szervek képviselőit, hogy nevezett szolgálati tevékenységében támogassák.

ÉRVÉNYES A VISSZAVONÁSIG!

Helyfőrségparancsnok

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

Megyei katonai rendész igazolvány.

MAGYAR NÉPHADSEREG HÁTORSZÁGVÉDELMI PARANCSNOKSÁG	
Nytsz.: 279	Név: _____
	Rf.: _____
	Személyi ig. száma
	P. H.
	MHTV. PK.

Az igazolvány tulajdonosa jogosult _____ megye területén a KATONAI RENDESZETI SZOLGÁLAT ellenőrzésére, a szolgálati összefüggő parancsok, utasítások adására.

a „Katonai Rendészeti Utasítás” II. sz. bekezdése alapján a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erők tagjainak, gép- és harcjárműveinek ellenőrzésére, felügyeletére, feljelentésére, előállítására.

a „Katonai Rendészeti Utasítás”-ban meghatározott különleges feladatok végrehajtására, azokban eljárni és résztvenni.

Szolgálati tevékenységét polgári ruhában is végezheti.

Felkértem a katonai, belügyi, a KPM és VOLÁN szervek képviselőit, hogy nevezett szolgálati tevékenységében támogassák.

ÉRVÉNYES A VISSZAVONÁSIG!

Megyei hadklegészítési és területvédelmi parancsnok

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

Központi katonai rendész igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

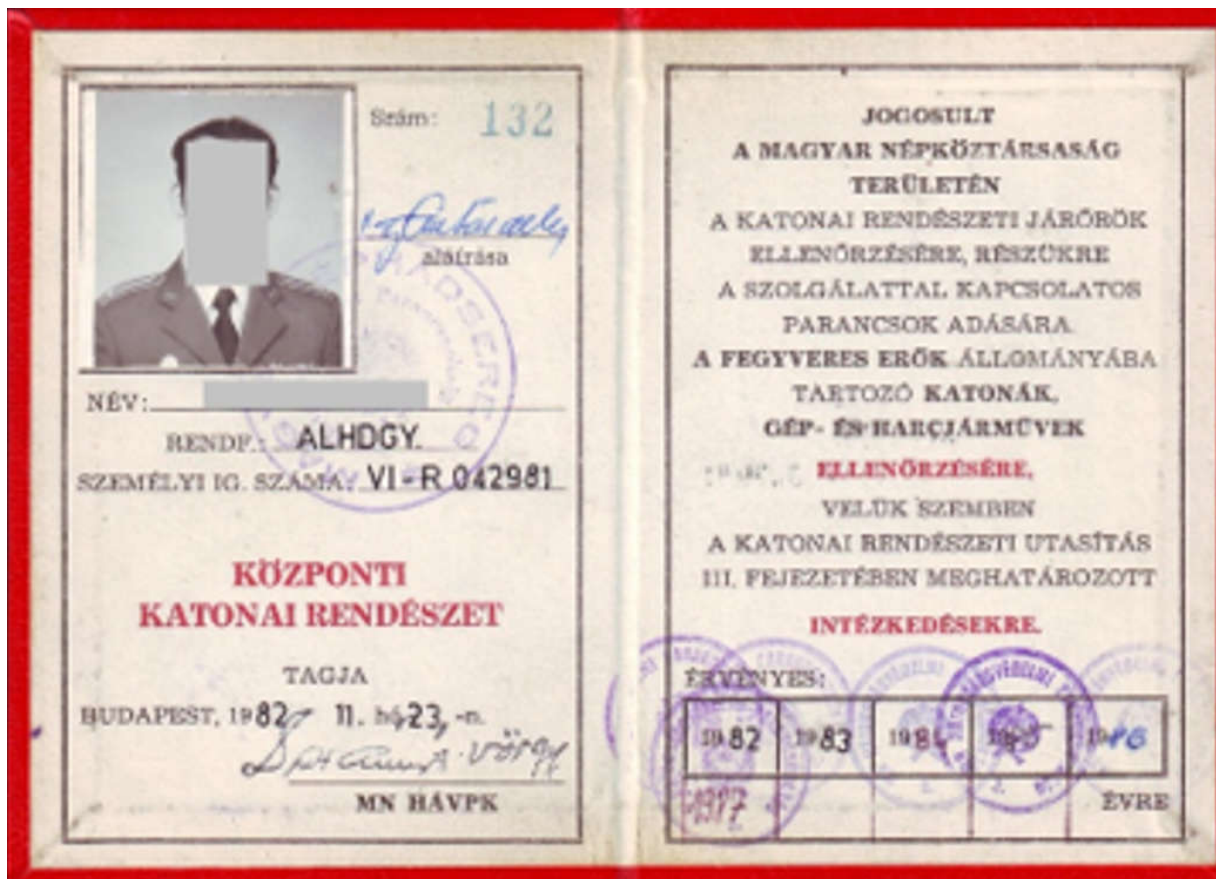
Helyőrségi katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

Központi katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

Központi katonai rendészet igazolványának érvényesítése.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

XI.sz. melléklet

Helyőrségi katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

XII.sz. melléklet

Körzeti katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

XIII.sz. melléklet

Központi katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

XIV.sz. melléklet

Helyőrségi katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

XV.sz. melléklet

Parancsnoksági katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

XVI.sz. melléklet

Vezérkar katonai rendészet igazolványa.

Forrás ! SIMON F Nándor Magángyűjteménye. (simon.f.nandor@gmail.com)

Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923.

(The Budapest Detective Unit in the Era of Nationalization: 1881-1923)

Absztrakt

Magyarországon detektívtestület 1885-től 1945-ig működött. Az első detektívtestületet a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség kötelékében hozták létre 1885-ben. a testület kiváló működése nyomán a vidéki nagyvárosok rendőrségeinek a kötelékeiben is felállították a detektívtestületeket. A magyarországi városi rendőrségek 1919. évi államosításakor pedig a fővárosi detektívtestület mintájára a Magyar Királyi Állami Rendőrségben is létrehoztak detektívtestületet, amely 1945-ig működött. A magyarországi detektívtestületek története két szakaszra bontható, az első időszak 1885-től 1919-ig tartott. Ekkor még a detektívek szervezete sem volt egységes, hiszen a rendőrségek sem voltak azok. A második szakasz 1919-től 1945-ig tartott. Ekkor már az egységes állami rendőrség— 1930-ig Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezéssel, majd ezt követően 1945-ig Magyar Királyi Rendőrség néven működő szervezet — kebelében egységes detektívtestület működött.

Kulcsszavak

Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség ; Detektívtestület ; a rendőrség államosítása ;
Magyar Királyi Állami Rendőrség ; Magyar Királyi Rendőrség

Abstract

Hungarian law enforcement was nationalized during the Era of the Dual Monarchy. Police training in Hungary became uniform in the wake of this consolidation. Since the police consisted of civilian armed units, they were held to the same qualification standards as those employed in public administration. Thus the public education requirements of the various departments and offices of the police were the same as for those employed in public administration. The public administration education system lay upon a foundation of public education qualifications, differentiated by age and expertise. Those wishing to enroll as commissioned officers were required to pass an entrance exam which varied among the various ministries. Non-commissioned officers, on the other hand, had to successfully complete a course in order to be placed. Additionally physical, psychological and moral standards had to be exhibited in order to be selected into the organization; once in, the same standards were necessary for career advancement. At every level, police training emphasized practicality. Training was not exclusively grounded in cognitive learning but also demanded physical and psychological competency.

Key words:

trial service ; police training system ; study supervisor ; public administration examination ;
non-commissioned officer examination

---

*Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) : <https://orcid.org/0000-0003-4166-1625>

Institutional attachments = Szerző intézményi kötődései :

- Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

- National University of Public Service Faculty of Law Enforcement = Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar
@: szigetvarioszkar@gmail.com

Date of registry = Regisztrálás dátuma : 2019. X. 2.

Date of acceptance = elfogadás dátuma : 2019. XI. 28.

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.181-195P

A kiegyezéskor a magyar állam nem vette át az idegen elnyomás kivitelezését is megvalósító, centrális vezetés alatt álló birodalmi rendvédelmi testületek magyarországi szervezeteit.¹ Ehelyett — a municipálisok és a centralisták között megvalósított reformkori közigazgatás elméleti viták nyomán² — a rend védelmét az önkormányzatok kompetenciájába helyezték, ezzel lényegében befejezve azt a folyamatot, amely a neoabszolutizmus enyhébb szakaszában az 1850-es és az 1860-as évek fordulóján már elkezdődött a rendvédelem terén. A dualizmus időszakában — amikor a rend fenntartásának a kompetenciája visszakerült a magyar nemzethez — több szakaszban épült ki a kontinentális típusú magyar rendvédelmi modell. E modellben a rend fenntartása terén a központi magyar államhatalomnak közvetlenül alárendelt rendvédelmi testületek osztoztak az önkormányzati irányítás alá tartozó települési rendőrségekkel a rend fenntartásának a teendőin.³ A rend védelemének, mint feladatnak önkormányzati hatáskörbe sorolásáról a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. évi, valamint a községek rendezéséről szóló 1871. évi többször módosított törvények rendelkeztek.⁴ A polgári magyar állam időszakában a központi államhatalom közvetlen alárendeltségében számos rendvédelmi testület működött, közülük a rendőrség — amely az államosítást megelőzően a nagyobb városokban, majd az államosítást követően valamennyi magyar városra kiterjedően — továbbá a csendőrség, a pénzügyőrség, a vámőrség, a folyamőrség és a határőrség rendelkezett kisebb-nagyobb, nyomozó munkára specializált szervezeti egységekkel.⁵

Az önkormányzati modell azonban a dualizmus idejében megbukott, ezért a rendvédelem átszervezése elkezdődött. Először a falvakban, majd a városokban indult el a központosítás folyamata, megkezdődött az államosítás.⁶

A fővárosi rendőrségnek kiemelkedő szerepe volt a magyar állami rendőrség létrehozásában, mivel a budapesti rendőrséget már 1872-ben ideiglenesen, majd 1881-ben véglegesen államosították.⁷

Az államosítást elrendelő törvény részletesen szabályozta a rendőrség eljárását, a szervezeti szabályokat, melyekre nézve korábban az úgynevezett sárgakönyv adott gyakorlati útmutatást.⁸

A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrségről szóló 1881. évi törvényi szabályozás értelmében a fővárosi rendőrség államosítása az 1872-es ideiglenes tervezet beérése, valamint egy országos államosítási folyamat kezdete volt. A törvény értelmében a fővárosi rendőrség feladatát alkotta működési területén a személy- és vagyonbiztonság megóvása a béke és közrend fenntartása, valamint a büntetőtörvények, rendeletek megszegését akár mulasztásból eredően is megakadályozni, a megzavart rendet helyreállítani, a törvény ellen vétőket felderíteni, beazonosítani és az illetékes hatóság elé állítani vagy velük szemben saját hatáskörben eljárni. A budapesti rendőrség továbbá, mint közigazgatási hatóság saját hatáskörében eljárva figyelő, megelőző és felfedező szolgálatot is ellátott.⁹

A megfigyelésre és információgyűjtésre vonatkozó igény egységesen az egyenruhát és a civil öltözetet viselő és nem viselő minden rendőri közegre érvényes volt. A korabeli törvényi szabályozás is a megelőzésre fektette a hangsúlyt, amiket a XXI. század terminológiája felderítő szolgálatok elnevezéssel illet. E tevékenységeket a vizsgált időszakban általában a közigazgatási rendőrség a saját hatáskörben és jogkörben fejtette ki. A fővárosi rendőrség akkor is a törvény és az azzal összhangban kiadott belügyminiszteri rendeletek alapján járt el, amikor közigazgatási hatóságok megkereséseinek tett eleget. A budapesti rendőrségről szóló törvény meghatározta továbbá, hogy büntetendő cselekmények esetében a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség előnyomozást hajtson végre, az illetékes ügyészséggel és bírósággal együttműködve, azok megkereséseit végrehajtva.¹⁰

Számos korábbi rendőrségi illetékesség alá tartozó ügy fővárosi közigazgatási hatáskörbe került, mint például a piaci rendészet, iparügy.¹¹

Láthatjuk tehát, hogy maga a nyomozati tevékenység meghatározásra került, mint feladat, azonban annak végrehajtásával kapcsolatban pontos jogszabályi, rendeleti iránymutatás még nem került megalkotásra. Hiányzott továbbá a kifejezetten nyomozati munkát végrehajtó apparátus, akik, mint ezen tevékenység szakértői működtek volna. A fővárosi rendőrség a bűnesetek felderítésében ebből kifolyólag nem jeleskedett, bűnügyi nyilvántartó és jól képzett detektívek híján alulmaradt a kihívásokkal szemben. Akadtak ugyan kitudó nyomozói adottságokkal megáldott rendbiztosok,¹² akik sikerrel derítettek fel bűnyegyeket, de ez önmagában egy átfogó eredmény eléréséhez nem volt elegendő. A rendőrség figyelmét lekötötték az utcai mozgalmak zavargásainak kezelése, detektív tanfolyamok nem voltak, az egyenruhás őrszemélyzet kapacitása és képzetlensége révén alkalmatlan volt nyomozó munka végzésére.¹³

A rendőrségnek és szolgálati ágainak fejlődése során a kezdeti, úgymond hagyományos rendőri jelleget igénylő feladatok mellett szembe kellett nézni az egyéb új képességeket, tulajdonságokat igénylő kihívásokkal is. Az új feladatok fedett tevékenységet, vagy a rendőri jelleg leplezését, esetleg egyéb nem nyílt információszerezést igényeltek a siker érdekében. E kihívásokat felismerve, ezekre reagálva alakult meg a polgári magyar állam detektív testülete, miután a detektív munka jogszabályi

környezete is rendezésre került. 1880-ban életbe lépett a Magyar Büntetőtörvénykönyv, amely felváltotta a korábbi „Sárga könyv”-et, ezzel pedig ezen jogterületnek a kor nemzetközi élvonalába tartozó magyar jogi szabályrendszere jött létre.¹⁴

TÖRÖK János rendőr-főkapitány felismerve a rendőrség hiányosságait, a bűnügyi helyzetre reagálva 1885. XII. 15-én — TISZA Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter utasítására — felállította a detektívosztályt, amely 1886. I. 1-én kezdte meg működését.¹⁵

TÖRÖK János budapesti rendőr-főkapitány a fővárosi rendőrség személyi állományának átszervezés előtti kiválóságait megtartva és szorgalmas, becsületes és tehetséges újonnan felvett rendőrökkel gyarapítva a testület létszámát lényegében új rendőrséget hozott létre. A detektívtestület kezdetben 28 főt számlált, majd további nyolc detektívet vettek fel, ezzel párhuzamosan pedig a polgári biztosok intézményét megszüntették. A detektívosztály vezetőjévé SPLÉNYI Ödön címzetes kerületi rendőr-kapitányt nevezték ki felügyelői címmel, ezzel a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrségen belül önálló testületté vált az osztály. TÖRÖK János budapesti rendőr-főkapitány 1886-ban kiadott rendeletének értelmében az összes kinevezett detektívet a detektívosztályba sorolták be. Korábban — szolgálati utasítás hiányában — a detektívek a főkapitányság közvetlen vagy a kerületi kapitányságok alárendeltségében látták el feladatukat.¹⁶

A létszámot folyamatosan bővítették, ami 1911-ben már 190 főre duzzadt, majd év végére további 83 detektív került kinevezésre, 1914-ben pedig elérte a 250 főt. 1919-re a folyamatos bővítéseknek köszönhetően 543 fő detektív látott el szolgálatot. A fővárosi rendőrség detektív testületét 1918 végéig egymást követően 6 detektív főnök vezette.¹⁷

A történelmi Magyarország 282 870 km² területén 18 264 533 főnyi lakosság körében nyolc állami (csendőrség - 12 000 fő, a nemesi testőrség és a darabont testőrség – 142 fő, pénzügyőrség – 5 500 fő, fegyőr testület – 3 000 fő, a fővárosi rendőrség, a határrendőrség és a fiúmei rendőrség) rendvédelmi testület kötelékében szolgálatot teljesítők létszáma összességében nem érte el a 30 000 főt. Emellett 1913-ban 25 törvényhatósági jogú és 111 rendezett tanácsú város is tartott fenn városi rendőrséget, továbbá — mivel a községeknek is joguk volt rendőrség létrehozására — a módosabb falvak a csendőrség felállítása után is működtettek községi rendőrséget. A községi rendőrségek száma azonban meglehetősen dinamikusan módosult, mivel létük a település finansziális helyzetétől és az elöljáróság szemléletmódjától is függött.

Összességében az önkormányzati rendőrségek létszáma mintegy 12 000 főre tehető, az önkormányzati rendőrségek közül lényegében csak a törvényhatósági jogú városok rendőrségei rendelkeztek csekély létszámú detektívtestülettel. Ezek a detektívtestületek azonban oly jól működtek, hogy a környező települések a bonyolult bűnügyek tekintetében általában a legközelebbi nagyváros detektívtestülettel rendelkező rendőrségét kérték fel az ügy felderítésére. Hasonló volt a helyzet a fővárosi és a vidéki nagyvárosok esetében is, mivel a vidéki nagyvárosok rendőrségei által fel nem derített bonyolult ügyek nyomozására általában a fővárosi rendőrséget kérték fel. Az a helyzet alakult ki tehát, hogy a háború első évében a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség mintegy 250 főnyi detektívtestülete nyomozott kiváló eredménnyel a fővárosi és részben az agglomeráció büntettei után, illetve az országos büncselekmények elkövetői ellen. Amennyiben figyelmen kívül hagyjuk a nemesi testőrség, a darabont testőrség, a koronaőrség és a fegyőr testület közterületi szolgálatot nem teljesítő személyi állományát akkor megállapítható, hogy a rendőri, csendőri és pénzügyőri összességében mintegy 28 000 főnyi személyi állomány egy főre kivetített bünfelderítési mutatói kedvezőek voltak. Ezen belül pedig a detektívekre eső bünfelderítések száma jóval magasabb volt, mint amit a közrendvédelmi állomány elért.

Ez azonban nem azt jelentette, hogy a közrendvédelmi állomány a hivatását rosszul teljesítette volna. Egyszerűen csupán más helyzetben volt a két — mai terminológiával éve — szakszolgálat helyzete. A közrendvédelmi szolgálat fő célját a törvényszegések megelőzése és megakadályozása alkotta. Ebből fakadóan kevesebb bűnügy keletkezett. A detektívek fő profilját pedig — bár a bűnmegelőzési teendők ellátása is a tevékenységük részét képezte — főként a büncselekmények felderítése alkotta. Ehhez a munkához pedig a megfelelő létszámú detektív biztosítása elengedhetetlen volt. A polgári magyar állam időszakában a magyar rendvédelmi testületek személyi állománya körében a detektívek létszáma dinamikusan gyarapodó tendenciát mutatott.

A detektívszolgálat szervezésében megjelentek a csoportbeosztások, melynek előnye, hogy képességeik alapján szelektálták az embereket és párosították hozzájuk az elvégzendő feladatokat. Tehát a felmerülő feladatot az arra legalkalmasabb detektívek végezhették. Megkezdődött a detektívtestületben a specializáció, amely napjaink nyomozói körében is megfigyelhető. Természetesen mindenki másban volt tehetséges ezért nem felváltva végezték immár a feladatokat (*puhatolás, megfigyelés*), a detektívek a nekik leginkább testhezálló tevékenységet folytatták. Ennek a szervezését a csoportvezetők végezték, akikhez 3-4 fő detektív tartozott. A specializáció előnye volt továbbá, hogy bizonyos tevékenységeket

tökélyre lehetett fejleszteni annak állandó művelése folytán, megteremtve ezzel a sikeres bűnüldözés alapjait.¹⁸

A főcsoportok tagozódásuk szerint sérülési főcsoport (*emberölési ügyek, közlekedési balesetek, személy elleni bűncselekménye*), intellektuális főcsoport (*csalás, sikkasztás, hamisítási ügyek*), valamint lopási és betörési főcsoportok voltak. Külön főcsoport foglalkozott az állambiztonsági és sajtóügyekkel. A detektívek működési körére tekintettel kirendeltségeik lefedték a fővárost és annak kiemelt fontosságú és forgalmú pontjai közelében voltak találhatóak. (*Keleti, Déli, Nyugati pályaudvarok, Valutaügynökség stb.*)¹⁹

A rendvédelmi oktatás tekintetében — az 1867-1945 közötti időszakot figyelembe véve — nem kívánták beépíteni a rendvédelmi szakképzést az állami iskolai rendszerbe. A különböző beosztásokhoz meghatározott állami iskolai végzettséggel kellett rendelkezni, ezt követően kerülhetett sor az adott beosztás betöltéséhez előírt szaktanfolyam elvégzésére. Ennek alapjait a köztisztviselő minősítéséről szóló 1883. évi törvény szabályozta,²⁰ amely az állami alkalmazottak képesítési követelményeit határozta meg. Az előírt feltételek biztosították a személyi állomány magas fokú képzettségét, felkészültségét. Továbbá rendkívül költségtakarékos megoldás volt a szaktanfolyami rendszer, hiszen a polgári oktatás intézményein alapult, így nem emésztett fel többletköltségeket rendvédelmi felsőfokú oktatási intézmények működtetése. A rendszer lényege az volt, hogy az állami alkalmazottak a leendő hivatásuk eredményes ellátásához szükséges tudományterülettel az állami felsőoktatási képzés keretei között ismerkedtek meg. Ennek a tudományterületnek az állam működése — esetünkben a rend védelme — terén keletkezett tapasztalatokkal az érintett tudományág alkalmazási lehetőségeivel és körülményeivel pedig a XXI. századi terminológia szerint, felsőfokú szakképzésben ismerkedhettek meg a jelöltek. A rendszer hasonlóan működött az érettségihez és az elemi iskolai végzettséghez kötött beosztásokra jelentkezők esetében is.²¹

A detektívek képzési rendszere elsősorban a jelentkezők személyes képességeire és adottságaira épült. Képességeik felmérése alapján elsősorban a detektívfőnök döntötte el, hogy a próbaszolgálatot követően, melyik csoportba kerülnek beosztásra a gyakornokok.

Egy-két év gyakorlat után — melyet folyamatos monitorozás kísért — dőlt el, hogy véglegesen megmarad-e a gyakornok az eredeti csoportban, esetleg másik bűncselekményekkel foglalkozó csoportba kerül, netán a legrosszabb esetben nem megfelelő teljesítmény nyújtása esetén elbocsátják. A tanfolyamok és szakvizsgák alapjai már 1890-ben megjelentek, intézményi szabályozására belügyminiszteri rendelettel, azonban csak 1923-ban a háború után került sor.²²

Fegyverzet vonatkozásában a fővárosi rendőrség detektívtestületét csupán maroklófegyverrel szerelték fel. Az őrszolgálati állományt azonban karabéllyal is ellátták.²³

Mivel a detektív státuszok képesítési előfeltétele az állami iskolai végzettség tekintetében az érettségi volt, ezért a detektíveket besorolták az állami fizetési osztályokba. Ebből fakadóan pedig a detektívek számára biztosították a társadalmi állásukhoz méltó életvitelhez szükséges feltételeket. Fizetésük alkalmas volt egy család tisztas megélhetési költségeinek a fedezésére. Az általuk betöltött beosztás szintjétől és családjuk nagyságától függő alapterületű és komfortfokozatú lakás lakbérének a teljes összegét megtérítette számukra az állam függetlenül attól, hogy az ország mely pontján teljesítettek szolgálatot. Emellett fizetésük 100 % -val voltak nyugdíjjogosultak 40 évi szolgálat után. Fizetésük néhány %-os befizetése ellenében pedig ők és közvetlen családtagjaik teljes körű orvosi ellátásra tarthattak igényt. A detektívek számára tehát az állam — más alkalmazottaihoz hasonlóan — biztosította azokat a feltételeket, amelyek mentesítették a detektíveket a hétköznapi megélhetési gondok súlya alól.²⁴

A fővárosi rendőrség detektív testületének nemcsak a szervezete és a létszáma növekedett dinamikusan, hanem a testület kötelékében szolgálatot teljesítő detektívek körében a szakmai tapasztalatok is gyarapodtak, továbbá a jogszabályi környezet is dinamikusan fejlődött. Létrejött a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi törvény, amely — számos hasznos részlet szabályozása mellett — olyan alapfogalmakat is tisztázott, mint a rendőrhatalóság fogalma stb.²⁵

A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi törvény rendelkezése értelmében „*A nyomozás tárgya azoknak az adatoknak kipuhatolása és megállapítása, melyek a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a tájékoztatására szükségesek. A nyomozás e határon túl nem terjedhet*”²⁶

E törvény nyomán pedig a belügyminiszter szabályozta a rendőrhatalósági jogköröket, annak részeként a nyomozó tevékenységet is.²⁷

A nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kiadott 1899. évi belügyminiszteri rendelet részletesen írta le a nyomozás feladatait. Ennek értelmében a nyomozás feladata a tényállás megállapítása és az adatok összegyűjtése, ami alapján a bíróság vizsgálata mellőzhető, illetve elegendő információ összegyűjtése a bíróság döntéséhez. RUDNAY Béla Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség főkapitányának beszámolója szerint az 1881-es szabályozáshoz képest az 1896. évi büntető perrendtartási törvény bővítette a rendőrség hatáskörét, ebből kifolyólag több feladatot rótt a testületre.

A beszámoló alapján a bűnügyi osztály tekintetében 1899-ben 67 059, 1900-ban pedig 88 556 ügyirat keletkezett.²⁸

Tehát már ekkor is megfigyelhető, hogy a változó törvényi háttér által a nyomozati jogkörrel rendelkező szervezeteknek egyre több feladattal kellett szembenéznük.

A detektívek munkáját nagymértékben megkönnyítette az 1885-ben létrehozott bűnügyi nyilván tartás, ami számos egyéb újításhoz hasonlóan TÖRÖK János főkapitány nevéhez fűződik. Ennek alapját a korábban rendőrök által készített magánfeljegyzések alkották.²⁹

A mai nyomozómunkában mindennaposá vált, álcázás, leplezés, rendőri mivolt elhallgatása, a korai detektívek körében is sokszor alkalmazott és bevált módszer volt. A detektívek gyakorta öltöztek előkelő uraknak, gázóra leolvasónak, koldusnak, sőt hölgyeknek is.³⁰

A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség detektívtestülete a XIX-XX. század fordulóján már eredményesen fellépett a nemzetközi bűnözői kapcsolatokkal rendelkező szervezett bünszövetkezetek ellen. Komoly szervezési tapasztalatokat, továbbá anyagi ráfordítást igénylő és üzemszerűen működte tett bűncselekményeket is felderítettek, illetve felszámoltak.³¹

Az életellenes cselekmények sikeres nyomozásának ékes példája az 1909-ben Adria Szállóban meggyilkolt prostituált esete. Az elkövetőt a fővárosi detektívek néhány óra leforgása alatt, a mai szakmai zsargont alkalmazva forró nyomon üldözéssel kerítették kézre. Ebben az évben Budafokon³² lóttak le egy kocsmárost ismeretlen elkövetők, akiket egy napi nyomozás után sikerült elfognia a testület tagjainak. Említésre méltó a megfigyelő-szolgálat kiépítése is, melynek során a detektívek figyelemmel tartották azokat a kétes hírű helyeket, játéklarangokat, rendezvényeket, italmérő egységeket, ahol a rovott múltú vagy körözött, esetleg a közbiztonságot veszélyeztető elemek megfordulhattak. A megfelelő információk birtokában sor kerülhetett a zálogházi és egyéb inkriminált helyeken razzikiák megszervezésére, melyek alkalmával 1908-ban 500, 1909-ben 862 személyt fogtak el a detektív testület tagjai.³³

A dualizmus időszakában dinamikusan fejlődő magyar főváros és a bűnügyi munkát szabályozó jogszabályok változásai előidéztek a detektív testület szabályzatának a fejlesztését is. A detektív osztály első szabályzata — napjaink terminológiája szerinti szervezeti és működési szabályzata — belügyminiszteri jóváhagyással 1881. VII. 1-én lépett hatályba.³⁴ Kilenc évvel később született az újabb detektív szabályzat, melyet 1890. VI. 1-én szintén a belügyi tárca vezetője gróf SZAPÁRY Gyula hagyott jóvá.³⁵ Ezzel a fővárosi rendőrségen belül a detektív testület élen járt, hiszen az őrszemélyzet (közrendvédelmi állomány) számára külön szervezeti szabályzatát csak 1893-ban léptették életbe.³⁶ A dualizmus idején jöttek létre a — fővárosi rendőrséget szabályozó 1884. évi belügyi utasítás nyomán³⁷ — a fővárosi rendőrség szakszolgálati ágait szabályozó szabályzatok, amelyeket a két világháború közötti időszakban alapvetően már csupán aktualizáltak.³⁸

A fővárosi rendőrség szervezetére és szolgálatellátására vonatkozó jogszabályok a századfordulóra oly mértékben gyarapodtak, hogy a rendőrök időszerűnek tartották a rájuk vonatkozó joganyag összegyűjtését és rendszerezését. Az első ilyen jogszabálygyűjteményt 1896-ban adták ki, majd 1902-ig évente kiegészítették és aktualizálták. Emellett a fővárosi rendőrség 1895-től az éves jelentéseit is publikálta, amelyek magukban foglalták a testületnek a tárgyévvel vonatkozó legfontosabb adatait és eseményeit.³⁹

A XIX-XX. század fordulóján izmosodó fővárosi rendőrség és annak részeként — a mennyiségi és minőségi mutatói tekintetében is gyarapodó — detektív testület nemzetközileg elismert tevékenységet valósított meg.⁴⁰

Figyelemre méltó, hogy a dualizmus időszakában a főkapitányi tisztséget betöltő nyolc személy közül négy fő került ki csupán a fővárosi rendőrség személyi állományából, közülük azonban két főt — dr. SÉLLEY Sándort és dr. SÁNDOR Lászlót — közvetlenül a detektív testület éléről neveztek ki rendőr-főkapitánnyá 1892-ben, illetve 1917-ben.⁴¹

A fővárosi rendőrség detektív testülete oly vonzó példa volt, hogy a vidéki városok az önkormányzati rendőrségeik kötelékében sorra állították fel a detektív testületeiket.⁴²

A fővárosi detektív testület részt vett az államfő védelmében is.⁴³

A fővárosi rendőrség detektív testületének az I. világháború alatti tevékenységét a személyi állomány szűkössége is befolyásolta. A budapesti detektívek első rendszeresített létszáma csupán 36 fő volt, amely ugyan dinamikusan gyarapodott, azonban még békeidőszakban is elmaradt a létszámemelés az ügyek számának a növekedési ütemétől, illetve a feladatkörök gyarapodásától.⁴⁴ 1914-ben a fővárosi rendőrség 2 000 fő körüli létszámú őrszemélyzete mellett a detektív testületben 250 fő teljesített szolgálatot. Dr. DIETZ Károly 1917-ben a főkapitányi kinevezésekor a fogalmazói karnak 29, a felügyelői karnak 50, a detektív testületnek 400, az őrszemélyzetnek pedig 4 000 főre való felemelését kérte. A háború alatt — hasonlóan a társ rendvédelmi testületekhez — számos rendőrt behívtak katonai szolgálatra, illetve sokan önként jelentkeztek katonának. Az ily módon elvont személyi állomány pótlása pedig nem valósult meg. A haderő kötelékében szolgálatot teljesítő rendőrök visszairányítása az

anyatestületükhöz szóba sem jöhetett ugyan, amennyiben azonban valamilyen csoda következtében erre mégis sor kerülhetett volna a harctéren elesettekre már többé nem lehetett számítani.⁴⁵

További megerhelést jelentett a kiszélesedő és szokatlan tartalmú feladatkör bővülés. Az új feladatkörök skálája rendkívül széles volt, ide tartozott az élelmiszerek uzorszerű áremelkedésének a visszaszorításától, a középületek és közlekedési, valamint hírközlési csomópontok őrzésén, a gyanús idegenek ellenőrzésén, a hadi ellátmánnyal üzérkedők kiszűrésén, stb-n keresztül a kémek leleplezése is.

Ennek során nem csupán a helyi lakosok törvénysértő magatartását kellett felderíteni, illetve megelőzni vagy meggátolni, hanem a nem csekély számban például Gallíciából és Kárpátaljaból érkező törvénysértő magatartást megvalósító személyeket is figyelemmel kellett kísérni, a tevékenységüket megakadályozni. A kiterjedt háborús hatáskör és azokban a szaporodó ügyek egyre nagyobb terhet jelentettek a szűkös személyi állomány számára.⁴⁶

A fővárosi rendőrség és annak részeként a detektív testület a számos nehézség ellenére is helytállt. Teendőit igyekezett minél eredményesebben megvalósítani, pedig közben még a területi illetékessége is gyarapodott.⁴⁷

A fővárosi rendőrség detektívjei és őrszemélyzeti állománya az 1918-1919-es forradalmak tömegmegmozdulásának azonban már nem tudott gátat szabni. A szervezetet nem is ilyen céllal hozták létre, szervezeti felépítése, felszereltsége, a személyi állomány képzettsége, a rendelkezésre álló létszáma erre már tökéletesen alkalmatlan volt.

Különösen így volt ez 1919 tavaszán, amikor a 3 000 főnyi rendőrség nem szállhatott szembe a kommunistákhoz pártolt 14 000 főt számláló helyőrséggel és a nagyrészt felfegyverzett szociáldemokraták alakulattal.⁴⁸

A vidéki rendőrségek államosítása

Kormányrendelettel nem lehetett egyensúlyt teremteni, elszigetelés jellemezte a rendőri tevékenységet, nem tudtak egymás ügymenetéről, eredményeiről. A polgármester és a közgyűlés gyakran beleszólt a kapitányi hivatal munkájába. Korábban is számos kezdeményezés keletkezett a vidéki rendőrségek államosítására. 1886-ban a Polgármesterek Országos szövetsége is igényelte az államosítást, erről 1891 márciusában törvényjavaslat is született. 1912-ben a Magyar Királyi Belügyminisztérium is tervbe veték a vidéki és városi rendőrségek államosítását, azonban ez a nagy háború miatt megghiúsult.⁴⁹

A háború alatt nem lehetett szó az átszervezésről, 1916-ban csupán a fiumei rendőrséget államosították.⁵⁰ A háború utolsó évében WEKERLE Sándor a belügyi tárca vezetésével megbízott miniszterelnök 1918. VII. 9-én benyújtotta az erről szóló törvényjavaslatot, azonban az ősszel kitört forradalom miatt ekkor sem kerülhetett sor annak végrehajtására.⁵¹

A magyarországi tanácsköztársaság leverését követően az egyik legsürgetőbb feladat a rendőrség újjászervezése volt. Ennek végrehajtásáról az 1919. X. 1-én kiadott miniszterelnöki rendelet rendelkezett,⁵² amit az 1920. évi törvény ruházott fel törvényerővel.⁵³ A rendelet végrehajtásával a belügyminisztert bízták meg, mint az állami rendőrség feletti legfelsőbb ellenőrző hatóság vezetőjét.

A rendeletben leírtak szerint a törvényhatósági jogú és rendezett tanácsú városokban a rendőrhatósági jogkört a magyar állami rendőrség gyakorolta. Indokolt esetben a belügyminiszter kiterjeszthette e hatáskört a községekre is. A határrendőrség és a budapesti állami rendőrség beolvadt az új magyar állami rendőrségbe, így Magyar Királyi Állami Rendőrség-ként egységes szervezetet alkotva. A törvényhatósági jogú és a rendezett tanácsú városokban rendőrkapitányságokat kellett szervezni, a kapitányságok működési területére tekintettel több város vagy község összevonható. Amennyiben a város külső területének nagysága indokoltá tette, kirendeltségek létrehozása lehetségessé vált.

A kirendeltségek az illetékes rendőrkapitányság felügyelete alatt látták el tevékenységüket. A rendőrkapitányságok felett pedig másodfokú rendőrhatósággként működő és a kapitányságok felett ellenőrzést gyakorló kerületi rendőrkapitányságok álltak. A rendőrkapitányságok száma és működési területe — a városokra kiterjedően — a rendőr kerületeknek, illetve a vegyesdandár-parancsnokságoknak a számával illetve területével voltak azonosak.

Az államosított rendőrség a szervezetében jogosult volt központi nyomozó hatóság működtetésére. E hatóságnak az államrendészeti ügyek országos nyilvántartása, irányítása, ellenőrzése, az ügyek közvetlen intézése, tovább jelentős ügyekben a nyomozás irányítása és elvégzése volt a feladata.⁵⁴

A témában született 1920. évi belügyminiszteri rendelet rendelkezett a tárca kebelében szervezett nyomozó osztály működéséről. A fent felsorolt feladatokon kívül a rendelet a kémek elleni hathatósabb védekezés fokozását is feladatként említette. A nyomozó osztály a belügyi tárcán belül a rendőri főosztály alosztályaként került megszervezésre. Az osztály tagjai nyomozásuk tekintetében országos

hatáskörrel bírtak. A rendelet alapján valamennyi rendőrhatóság, illetve a csendőrség minden jelentősebb eseményről a nyomozó osztályt tájékoztatni, továbbá együttműködni voltak kötelesek.⁵⁵

1922. év végétől a Központi Nyomozó Hivatal hatásköre bővült, mivel az osztály végezte a vidéken történt bűnesetek nyomozati munkáját is. Belügyminiszteri rendeletek nevesítették azon bűneseteket, amelyek helyszínein közvetve, illetve közvetlenül eljárhattak.⁵⁶

Az ország valamennyi városára kiterjedő hatállyal működő kerületi rendőr-főkapitányságokat a csendőr kerület-parancsnokságok számarányában és székhelyei szerint szervezték meg, ezzel valóban kedvezőbb feltételeket teremtettek a rendőrség és a csendőrség összehangolt tevékenységének elősegítése céljából. A városi rendőrkapitányi hivatalok a vidéki rendőrségek államosítását megelőzően a városok alsó fokú közigazgatási, iparhatósági szervei is voltak. Az államosítást követően bizonyos rendészeti ügyek visszamaradtak a városi hatóságok hatáskörében. A törvényhatósági jogú városok emiatt megszervezték az elsőfokú közigazgatási hatóságokat */városi előjáróságokat/*, melyek fő feladata: a közegészségügyi, állategészségügyi, közsegélyezési ügyek intézése, gyárak felügyelete, hatósági bizonyítványok kiadása, hagyatéki leltározás, tűzrendészeti, iparrendészeti feladatok voltak. Élén a városi tanácsnok állt, önálló iktatója, iratkezelése volt. A kihágási ügyek intézése érdekében külön rendőri büntetőbíró került kijelölésre. Az államosítást követően tehát a városi kapitányi hivatalok utódszerve a törvényhatósági jogú városok közigazgatási apparátusán belül az első fokú közigazgatási hatóság lett. Ez a rendszer egészen 1950 második felévéig szerepelt a törvényhatósági jogú városok történetében.⁵⁷

Budapest

A proletárdiktatúra bukását követően 1919. VIII. 9-én dr. MATTYASOVSKY Györgyöt kérték fel a budapesti főkapitányi tisztség betöltésére, aki ekkor a belügyi tárca tanácsosa volt. A főkapitány a legnehezebb időkben kapta feladatul a budapesti rendőrség újjászervezését. A kommunista rendszer a hagyományos értelemben vett rendőri intézményt megszüntette, helyette a Vörös Őrség néven debütáló politikai irányítás alatt álló elnyomó szervezetet hozott létre. A főkapitány erős kézzel megkezdte a tisztikar, valamint a legénységi állomány igazolási eljárásait. A helyzetet csak nehezítették a román hadsereg által elkövetett sorozatos fegyveres bűncselekmények, valamint a rohamosan növekvő élet és vagyon elleni deliktumok. A Budapesten székelő antant-bizottság a rendőrség újjászervezésének felügyeletét, vagyis a főkapitány minden intézkedését román illetékesség alá helyezte. Az ügynevezett hagyományos bűnesetek mellett a személyi állománynak meg kellett küzdenie az egyre nagyobb teret nyerő antiszemita mozgalmak jogellenes tevékenységével. A románok kivonulásával 1919. XI. 14-én, majd HORTHY Miklós 1919. XI. 16-ai bevonulásával új korszak vette kezdetét a rendőrség történetében.⁵⁸

A főkapitányt egy év után dr. NÁDOSY Imre váltotta, aki hivatalát 1920. VIII. 4-én foglalta el. Elődje után folytatta az újjászervezést, felismerve a szervezet hiányosságait igyekezett azokat kijavítani. Áthelyezésekkel, az illetmény emelésével, segélyekkel, jutalmakkal igyekezett javítani a morált, munkakedvet. Ismét bevezette az intéző és végrehajtó tisztikar vizsgáit. Az oktatás minőségét személyesen is ellenőrizte, közterületi szolgálatot rendelkezése alapján csak rendőrképesítő tanfolyam végzett rendőr láthatott el. NÁDOSY Imre 1921. VIII. 16-án távozott tisztségéből, ekkor az első országos főkapitánnyá került kinevezésre. Ezt követően országos szinten folytatta azt a munkát, amivel a fővárosi rendőrség színvonalát nagymértékben emelte. Az említett két főkapitány időszakában kerültek kimunkálásra azok az alapok, ami a szilárd államrendőrség működéséhez elengedhetetlenek. A hagyományos közrend és közbiztonság szavatolását célzó rendőri erők mellett, ekkor épültek ki az állambiztonsági szervezetek és intézmények. Az 1920. évi törvényi szabályozás alapján⁵⁹ a rendőrség újjászervezése keretében felülvizsgálták az állomány proletárdiktatúra alatt tanúsított magatartását, ennek során megbízhatatlanságra hivatkozva 50 fő került elbocsátásra.⁶⁰

A fővárosi detektívek 1919-től

Az igazolási eljárások a detektívtestület tagjait is érintették, így indulhatott meg a rendőrség megtisztítása a forradalmi, kommunista elemektől, akiket ezt követően igyekeztek nagy erőkkel felkutatni. E tevékenységet az 1919 augusztus hónapban szervezett politikai osztály végezte, amely a főkapitányság bűnügyi osztálya mellett működött.⁶¹ Munkájuk javarészt akkor kezdődhetett meg, amikor a román megszálló csapatok elhagyják Budapestet, és 1919. XI. 16-án HORTHY Miklós csapatai élén bevonult a fővárosba. A forradalmi, kommunista elemek felkutatásán túl nagy feladatot rótt a detektívtestületre a zavaros időkben elharapódzó bűncselekmények visszaszorításának terhe. Ennek eredményes végrehajtása érdekében a kormány a kiemelt bűncselekmények elkövetőivel szemben statáriumot hirdetett. A betörések, lopások száma még így is ijesztő méreteket öltött. Megindult a nyomozás gróf TISZA István meggyilkolásának ügyében, amely négy hónapon át tartott, a detektívek több mint 600 személyt hallgattak ki, 16 letartóztatás történt. 1919. VIII. 14-től a detektívek tevékenységét nehezítette a román

megszállás következtében kialakult intézkedési szabadság korlátozása, valamint a létszámhiány. Ennek ellenére 1919 augusztusától az év végéig 52 821 bűnügyi nyomozást végeztek a detektívek, ebből 42 554 került eredményes lezárásra. Több eredményes razziaát is szervezett a testület a fővárosban. A kommunista bűncselekmények nyomozását végző politikai osztály mellé különálló detektívcsoporthoz osztottak be. A politikai osztály 1920 őszén szűnt meg, feladatait egy rendőrtisztviselő vezetése alatt álló 52 főből álló politikai főcsoport látta el. Az internálási ügyekkel külön 18 főből álló csoport foglalkozott, az idegenforgalom ellenőrzése érdekében pedig útlevelesztály került felállításra 27 detektívvel. A bűnügyi nyomozás eredményesebb és gyorsabb szavatolása érdekében úgynevezett „repülő” csoportot állítottak fel egy főcsoportvezető irányítása alatt. A főcsoport hat alcsoportból állt, amelybe összesen 58 detektív teljesített szolgálatot. Feladatuk a bűnvádi feljelentést követően az azonnali intézkedések megtétele volt. Az 1920. év kezdetén 543 detektív látta el feladatát, közülük 135 került elbocsátásra, helyükbe 47 új detektív került kinevezésre. Ügyforgalom tekintetében 1917-hez képest az 1920-as év 70%-os emelkedést jelentett. A trianoni békediktátum nyomán a főváros megtelt az elcsatolt területekről menekülőkkel, ami fokozott figyelmet követelt a testület tagjaitól.⁶² Az illetmény, életkörülmények területén javulás mutatkozott, az állami tisztviselők státusza megerősödött.

A feladatok továbbra sem ritkultak: árdrágítási ügyek felderítése, valutaüzérek, csempészek elfogása, prostitúció megfékezése is a palettán szerepeltek.⁶³

A detektívek a titkos kommunista gyűléseken is részt vettek, egyéb államra veszélyesnek ítélt csoportokat figyeltek. 1920-ban és 1921-ben számos a rendőrséget érintő rendelet került kiadásra, melyek a már országos hatáskörű testület hatáskörét, szervezetét rendezték. A személyi állomány házassági ügyeiről, tisztelgési, fegyelmi szabályairól is rendelkeztek. A detektívek létszámát NÁDOSY Imre főkapitánysága alatt 550 főre emelték fel.

A személyi állomány jelentős része művelt, nyelveket beszélő, egyetemet végzett férfi volt. Az ideiglenes minősítésű detektívek az 1921-től szakoktatásra voltak kötelezettek, véglegesítésük csak az eredményes vizsga letételét követően vált lehetővé. A detektív szakoktatás részleteit a főkapitány helyettes dolgozta ki, amelyet 1923-ban rendeletben is rögzítettek.⁶⁴

A detektív testület tagjai számára kétféle tanfolyamot és vizsgát a detektív és a detektívfelügyelői rendszeresítették. Az alap detektív tanfolyam keretén belül a résztvevők többek között közigazgatási ismereteket, kriminalisztikát, büntetőjogot hallgattak, megismerkedtek a szolgálati szabállyal, lövészetet, birkózást és egyéb gyakorlati ismereteket is szereztek. Boncoláson vettek részt, hogy megismerjék az emberi test anatómiáját, mellyel szintén a gyakorlatban használható fontos tudás birtokába kerültek. A detektívfelügyelői tanfolyam részletesebb és mélyebbre menő ismeretanyaggal szolgált, melyben az önálló munkavégzésre és vezetésre alkalmas kiválasztottak részesültek, ez a későbbi előrehaladás egyik lépcsőfoka volt. A tanfolyamok szóbeli és írásbeli vizsgával zárultak.⁶⁵

1921-ben a testület létszámát 180 fővel szaporították, így 653 fővel rendelkezett a személyi állomány. Felállították a repülő csoportokat, valamint a 12 főcsoport mellé 43 alcsoportot osztottak be. Ezzel az eddigieknél is jobban specializálódtak a bűncselekményi kategóriáknak megfelelően. Az adott területen legtöbb tapasztalattal rendelkező detektívek kerültek a megfelelő csoportokba.

Az 1921-es statisztika 127 424 bűnügyben 67 458 eredményes nyomozást takart, ami a bagatell bűncselekményekre, valótlán bejelentésekre tekintettel kiváló eredménynek számít. 2 072 razzia került megszervezésre, melynek során 6 170 fő előállítás, 910 fő körözött személy elfogása, 622 fő a főváros területéről kitiltott, valamint 622 fő munkakerülő egyén lett intézkedés alá vonva. Az évben a nyomozásokkal és razziákkal együtt összesen 41 008 fő került előállításra. Az elkövetkező néhány évben az intellektuális bűnelkövetés elszaporodása volt a jellemző, tőzsdejáték, valutázás, sikkasztás, okirat hamisítás, csempészet képezte a bűnügyi statisztika jelentős részét. Ennek oka főként gazdasági volt, hiszen a pénz romlott, a valuta ingadozott, a tőzsde gyakorlatilag összeomlott. A nyomozást nehezítette a csonka Magyarország határain keresztül menekülők nyomon üldözése. A szomszédos államok nem mutakoztak segítőkészeknek, sőt olykor gátolták az eredményes felderítést.

1922 júliusában az állomány létszáma 671 fő volt.⁶⁶ Ekkor a főcsoportok az alábbiak szerint tagozódtak: a sérülési, vasúti, lopási, intellektuális, repülő, kerületi kapitánysági, pályaudvari kirendeltség, politikai. Támogatásukra 45 alcsoport volt hivatott, ami a későbbiekben 69-re bővült. A detektív főnök a bűnügyi osztály vezetését magánál tartotta és megkísérelte azt egyesíteni a detektívtestület vezetésével. A közel egy évig tartó kísérlet azonban nem zárult sikerrel, mivel az ügyek oly mértékben elszaporodtak, hogy annak az eredményes felderítés látta kárát. 1924-ben a detektívek létszáma 719-re emelkedett, ennek részbeni magyarázata, hogy 1924-ben az Országos Központi Nyomozó Hivatal feloszlott, innen 169 detektívet helyeztek át a testületbe. Az áthelyezettek, korábbi tevékenységükre tekintettel a

politikai főcsoporthoz kerültek besorolásra. Az évben két új a valutaellenőrző és utazási ellenőrző alcsoport került felállításra.

A politikai főcsoportot kivették a testületből és a bűnügyi osztály alá sorolták. A statisztikai adatok vizsgálata során megállapítható, hogy 1922-ben 178 237, 1923-ban 190 162 addig 1924-ben 132 292 ügy keletkezett a testület kezelésében. A kitiltottak, közveszélyes munkakerülők, razzia során elfogott, előállított körözött személyek száma is erősen csökkent az előző évekhez képest. A háború és forradalom által sújtott fővárosba lassan, visszatért a békeidőket idéző kriminológiai környezet.

Az 1901-ben alakult Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesület az 1920-as években is tevékenyen látta el feladatát.⁶⁷ Az egyesület tevékenységéhez köthető a detektívek baleseti és haláleseti biztosítása, a taglétszám bővítése. A szervezet a Magyar Királyi Állami Rendőrség vidéki főkapitányságain belül is megerősödött. Ruhanemű részletfizetésére adtak lehetőséget, valamint az 1922. évi alapszabály módosítás értelmében az előző állami szolgálatban eltöltött éveket is beszámították a tagsági évekbe, annak érdekében, hogy a nyugdíjpótlékot 2 000 koronára emelhessék. 1923-ban a tagdíjakat 100 szorosára emelték, ezzel együtt a temetkezési hozzájárulást, segélyeket, nyugdíjpótlékokat a 20 szorosára emelték. A tagok családtagjai részére ingyenes orvosi rendelő került felállításra. Az egyesület tagjainak létszáma 1923-ban 1 144-volt.⁶⁸

Bűnesetek a fővárosban

Egyenruhát viselő egyének és a rendőrség között is robbantak ki csatározások. A fővárosi rendőrség a haderő Budapesten állomásozó csapataival együttműködve fegyverezte le a „*britannias különítményt*”, amelynek a tagjai az utcán garázdálkodtak és fosztogattak. Ennek nyomán belügyminiszteri rendelet született a katonai egyenruha jogtalan viselésének tárgyában.

Az 1920-as évek inflációját több bűnöző is kihasználta. Egy szélhámos páros ismerőseitől 500 000 dollárnak megfelelő magyar koronát csalt ki valutavásárlásra hivatkozva.

1923-ban a 27 éves orvostanhallgató, korábbi banktisztviselő az államtól sikkasztott a rendőrség „segítségével” 140 milliót, oly módon, hogy felajánlotta segítségét a rendőrségnek valutaüzerek leleplezésére. Kérésének megfelelően a fenti összegnek megfelelő valutát a Hitelbankba vittek, ahol az elmondása alapján általa ismert tisztviselő, mint összekötő fogja kapcsolatba hozni a valutázókkal. Az őt kísérő két detektív a Hitelbank előterében várakozott a szélhámos soha be nem következő jelzésére, mivel ő az intézmény egy másik kijáratán távozott a valutával együtt.

1922-ben az újságok címlapján „*Hullákat csempészték külföldre a bonctani intézetből*” megjelent cím is komoly országon átívelő bűnesetet takart. Hozzá tartozók nélküli, elhunyt személyek hulláit csempészték külföldre. Az Anatómiai Intézetben feltűnt, hogy egyre kevesebb holttest érkezik, ezáltal akadozik korbonctani oktatás. A történet mögött a Rókus Kórház halottasház altisztjének és az Anatómiai Intézet főpreparátorának bűnös tevékenysége állt. A beszállított holttesteket preparálták, majd ládába csomagolták és eladták Berlin, Bécs, London és Párizs anatómiai intézeteinek, illetve magáncélokra. További nehézséget rótt a testületre a hazatért hadifoglyok beilleszkedése.⁶⁹

Polgárőrség megszervezése

A közbiztonság megszilárdítása kiemelten fontos feladat volt, mint ahogyan az ma is. A közbátorság, köznyugalom, közbiztonság erősítése érdekében szükség volt önkéntes rendfenntartó csoportok közreműködésére. Azonban a belügyi tárca illetékesei ezen önkéntesek alatt nem a különítményekre gondoltak, hiszen azok gyakran szélsőséges politikai elveket vallottak, a közvélemény ellenszenvét vívták ki tevékenységükkel. Ezért a kormány a megoldást a csendőrség és a rendőrség munkáját segíteni tudó polgárőrség felállításában látta. 1921-ben a katonai és rendőri szervek kezdték meg a polgárőr csoportok szervezését. Jelentősége a falvakban volt erőteljesebb, itt az 5-8 fős csendőr őrsöket 20-30 fős polgárőr szakasszal erősítették meg. A polgárőrség megszervezésre a vármegyékben is folyamatos volt, a háború és a forradalmak idején elszaporodott fegyveres garázda csoportok megfékezése érdekében például a Szeged környéki tanyákon 1 000 fő felfegyverzése történt meg. A polgárőrök nagy része katonaviselt volt, a parancsnokok tartalékos tisztek voltak. 1921 áprilisában mintegy 50 000 polgárőr segítette a csendőrség és a rendőrség munkáját több parancsnokság alárendeltségében.⁷⁰

Összességében megállapítható, hogy a magyar rendőrség államosítása egészen a magyarországi tanácsköztársaság bukásáig váratott magára. Igény az államosításra már az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharcot megelőzően is felmerült, azonban a HABSBERG-birodalom központi hatalmának magyarellenes beállítottasága, majd az 1848/1849-es magyar forradalom és szabadságharc honvédő harcai miatt ez megghiúsult, majd az I. világháború akadályozta meg az erre irányuló törekvéseket. Végül az államosítás folyamata elkerülhetetlenné vált, felismerve a történelmünk során keletkezett igényeket és kudarccokat. Továbbá nem elhanyagolható hatást gyakorolt az államosítás szükségességére a fővárosi rendőrség 1881-ét

követő sikerei és rohamos fejlődése, ami hangsúlyozta a vidéki bűnüldöző szervek elmaradottságát. Ezzel kezdetét vette a fejlődés szilárd alapjául szolgáló országos szervezet kiépülése. Véleményem szerint ezek az egységes és általános garanciák elengedhetetlenek a minőségi bűnüldöző apparátus kiépítéséhez, akár a képzésnek, akár a személyi állomány javadalmazása, egységes törvényi háttérének a tekintetében.

A detektívtestület történetében az 1919-es forradalmak előtti, majd az ezt követő időszak a maga nehézségeivel egyetemben felfelé ívelést jelentett, gondoljunk a dualizmusban megszilárduló nyomozási metodikákra, majd a törvényi szabályozás fejlődésére, konkretizálására. A magyarországi tanácsköztársaság bukását követő időszakban a szaktanfolyami rendszer bevezetésére, segélyező egyletre, sportegyesületre. Minden egyes ilyen elem a testület nivós mivoltát erősítette, alapvető szolgálatuk azonban a dualizmushoz képest nem változott.

Történelmünkben okulva, ahogy azt rendvédelmi testületeink története igazolja az önkormányzati modell hazánkban, annak sajátosságaira tekintettel nem életképes. Az egyes feladatkörök kiszervezése, áttétele segítheti a testület munkáját, csökkentheti bürokratikus terheit. Például a nem kifejezetten a nyomozó munka szerves részének tekinthető feladatkörök átadása a közigazgatásnak jó irányba mutató szervezési lépések voltak, sajnálatos módon ennek napjainkban az ellenkezője érvényesül. Számos korábban nem a rendőrség által végzett ilyen tevékenység került vissza a testület ügykezelésébe.

A detektívek fokozott közterületi jelenléte is példával szolgálhat korunk bűnüldözőinek, hiszen megfelelő személy- és helyismeret nélkül a nyomon üldözés nehézkessé válhat. Társadalmunk változása, a technikai fejlődés dacára úgy vélem, hogy az eredményes detektív munka elengedhetetlen feltétele a feladatellátás közegének megismerése. Ennek erős bástyája lehet a társadalomtudományi tárgyak fokozott oktatása a rendőri szakokon, oktatási intézményekben. Azonban a bürokratikus terhek növelésével a közterületen töltött idő mértékének meghatározása általában nem saját belátás szerint történik.

Jegyzetek:

- ¹ ZACHAR: 20-24.p.
- ² CSIZMADIA: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* 79-80.p.
- ³ PARÁDI: A magyar rendvédelem 1867-1918. 33-42.p.
- ⁴ 1870/XLII.tc. ; 1871/XVIII.tc.
- ⁵ A polgári magyar állam katonailag szervezett fegyveres őrtestülete volt:
- a Magyar Királyi Csendőrség 1881-1945 (Központi Nyomozó Parancsnokság 1930-tól);
  - a Magyar Királyi Nemesi Testőrség 1867-1919 (nyomozó részleggel nem rendelkezett);
  - a Magyar Királyi Darabont Testőrség 1904-1919 (nyomozó részleggel nem rendelkezett);
  - a Magyar Királyi Testőrség 1920-1945 (nyomozó részleggel nem rendelkezett);
  - a Magyar Királyi Koronaőrség 1867-1945 (nyomozó részleggel nem rendelkezett);
  - a Magyar Királyi Folyamőrség 1920-1939 (nyomozó részleggel rendelkezett);
  - Magyar Királyi Vámőrség 1921-1931 (nyomozó részleggel rendelkezett);
  - Magyar Királyi Határőrség 1932-1938 (nyomozó részleggel rendelkezett)
  - Magyar Királyi Képviselőházi Őrség 1912-1945 (nyomozó részleggel nem rendelkezett).
- A polgári magyar állam polgári fegyveres őrtestületei voltak:
- Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség 1872-1919 (detektív testület 1885-től);
  - Magyar Királyi határrendőrség 1906-1918 (detektív csoporttal rendelkezett);
  - Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrség 1916-1918 (detektív csoporttal rendelkezett);
  - Magyar Királyi Állami Rendőrség 1919-1930 (detektív testület);
  - Magyar Királyi Rendőrség 1931-1945 (detektív testület)
  - Magyar Királyi Pénzügyőrség 1867-1945 (nyomozó „szakszolgálati ág” működött 1930-tól)
  - Magyar Királyi Vám- és Adóőrség 1872-1886 (nyomozó részleggel nem rendelkezett).
- PARÁDI: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. ; Idem: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület.
- ⁶ Idem: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. ; Idem: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. ; Idem: A dualizmuskori magyar rendvédelem. ; Idem: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.
- Idem: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945.
- ⁷ 1872/XXXVI.tc. ; 1881/XXI.tc.
- ⁸ „Sárga könyv”-nek nevezték a kortársak azt a sárga színű borítóba kötött könyvet, amelyben a szerzők összegyűjtötték a bünyügyi eljárások kívánatos korabeli szabályait. E téma átfogó törvényi szabályozásának a létrejöttéig a szakma a „Sárga könyv”-ben foglaltakat tekintette mérvadónak.
- ⁹ 1881.XXI.tc. op.cit. I.Fejezet. 1-3. §
- ¹⁰ 43 972/1884. BM.r.
- ¹¹ KOPASZ:131-159.p.
- ¹² Ilyen rendbiztosok voltak: ZLINSZKY Károly, URS Nándor, MÁLTÁS Hugó.
- ¹³ BORBÉLY — KAPY: 17.p.
- ¹⁴ 1878/V.tc. ; 1879/XL.tc.
- ¹⁵ BORBÉLY — KAPY: op.cit. 15-17.p.
- ¹⁶ Loc.cit. 21-22.p.
- ¹⁷ A fővárosi detektívtestület főnökei voltak a dualizmus időszakában: SPLÉNYI Ödön (1886-1889), SZOMBATFALVY Albert (*bűnügyi nyilvántartás, sajtóiroda.* 1889-1899), RUTTNER Sándor (1899-1901), KRECSÁNYI Kálmán (*daktiloszkópia* 1901-1912), NAGY Károly (1912-1917), dr. JESZENSZKY Gellért (1917-1918).
- Loc.cit. 239-240.p.
- ¹⁸ VÉCSEY: 24.p.
- ¹⁹ Loc.cit. 248.p.
- ²⁰ 1883/I.tc.
- ²¹ PARÁDI: Rendőr tisztképzésünk hagyományai 1867-1945.
- ²² VÉCSEY: op.cit. 247-249.p.
- ²³ PARÁDI: Rendvédelem - karhatalom 1867-1945. 112-117.p.
- ²⁴ PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. 57-60.p.
- ²⁵ 1896/XXXIII.tc. ; 3 200/1899. (VIII. 15.) IM.r.
- ²⁶ 1896/XXXIII.tc. op.cit. 83. §
- ²⁷ 130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr.
- ²⁸ RÉDEY: 9-18.p.
- ²⁹ A módszerrel antropológiai jellemzőket alkalmazva azonosították a személyeket, például a csontozat sajátosságai, fül, fej és végtagok mérete, egyéb jellemző ismertetőjegyek alapján.
- ³⁰ PÜSPÖKY-KELLER Mihály detektívfelügyelő napokig figyelte egy bérházat társával magukat rongyos ruházzal álcázva. A lakóházba ki és bejártak, találkoztak a lakókkal, de az emberek nem sejtették valódi kilétüket. Ezzel elegendő információt szereztek, hogy beazonosítsák és elfogják a hatóság által keresett csoportot. LEVICZKY Sándor detektív álruhában derített fel egy vendéglátó egység működése mögé rejtett játékbarlangot. KLACSO Kálmán detektív postásnak álcázva magát nyert be bocsátást a keresett vagy bűjtatott személyek lakásába. Dr. KOTOFF Olivér detektívfelügyelő egy örökkel és figyelőszeméllyel ellátott játékbarlangot derített fel, oly módon, hogy elegáns úrnak öltözve magát bárónak kiadva, két hölgynek álcázott detektív társával jutott be a belvárosi magánlakásba.
- BORBÉLY — KAPY: op.cit. 254-258.p.
- ³¹ A budapesti detektívek eredményes felderítéséből említésre méltó a több országban körözött betörők PAPA KOSTA és társainak elfogása, az 1884-ben történt postarablás elkövetőjének, CSOMBOR Imrénének a felkutatása és kézre kerítése.
- Loc.cit. 249-250.p.
- ³² Ekkor még nem volt a főváros része, hanem az agglomerációhoz tartozott, mivel azonban a fővárosi rendőrség számára lehetőség nyílt arra, hogy jogszabályi felhatalmazás alapján az agglomerációban is tevékenykedjen, ezért meg tudták akadályozni a főváros körül bűnözői gyűrű létrejöttét.
- 1889/XLVI.tc. ; 1912/LX.tc.
- ³³ VÉCSEY: op.cit. 43-45.p.
- ³⁴ A belügyi tárca élén TISZA Kálmán állt, aki egyben miniszterelnök is volt.
- BÖLÖNY: 294.p.
- ³⁵ 1890-ben a belügyi tárcát gróf SZAPÁRY Gyula vezette.
- Loc.cit. 284-285.p.

³⁶ BORBÉLY — KAPY: op.cit. 254-258.p.

³⁷ 43 972/1884. BM.r. op.cit.

³⁸ 9 389/1885. (II. 14.) BM.r.

³⁹ A fővárosi rendőrségre vonatkozó szabályokat először KRECSÁNY Kálmán kerületi kapitány gyűjtötte össze és rendszerezte, melyet később RÉDEY Miklós rendőrtiszt pontosított évente.

BORBÉLY — KAPY: op.cit. 26.p.

A testületre vonatkozó — immár az államosított magyar rendőrség egészére kiterjedően — újabb szabálygyűjtemény létrehozására 1926-ban került sor.

NÉMETHY — TÖRÖK

⁴⁰ BORBÉLY — KAPY: op.cit. 25.p.

⁴¹ Nem a fővárosi rendőrség kötelékéből került kinevezésre THAISZ Elek (1873-1884), JEKKELFALUSY Lajos (1884-1885), TÖRÖK János (1885-1892), RUDNAY Béla (1896-1906). Dr. BODA Dezső határeset, mivel a fővárosi rendőrség kötelékéből debreceni kormánybiztossá kinevezett BODA Dezsőt feladata kiváló teljesítése nyomán nevezték ki a fővárosi rendőrség élére. A fővárosi rendőrség személyi állományából nevezték ki a főváros rendőr-főkapitányává dr. SÉLLEY Sándort (1892-1895), dr. SÁNDOR Lászlót (1917-1918) és dr. DIETZ Károlyt (1918-1919).

BORBÉLY — KAPY: op.cit. 75-91.p.

⁴² TISZA

⁴³ PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában.

⁴⁴ Például a kivándorlási törvény intézkedéseinek ellenőrzése a pályaudvari kirendeltség feladatává is vált, amely az őrszemélyzet és a detektív testület tagjaira egyaránt a korábrinál lényegesen több teendőt rótt.

BORBÉLY — KAPY: op.cit. 31.p.

⁴⁵ A fővárosi rendőrség tagjai közül az I. világháború során a harctéren hősi halált halt, vagy sebesülésbe és betegségébe belehalt, továbbá eltűnt összesen 57 fő.

Loc.cit. 39-40.p.

⁴⁶ A budapesti detektívek 1915-ben 37 077 megbízást kaptak, amelyből 33 270 nyomozás volt sikeres. 1916-ban azonban már 81 723 aktát intéztek el.

Loc.cit. 37-38.p.

⁴⁷ 1916-ban a fővárosi rendőrség hatáskörét kiterjesztették — az akkor még Budapest agglomerációjába tartozó — Csepel községre is. Ez nem az első eset volt, mivel a fővárosi rendőrség létrehozása óta több agglomerációs település is a hatáskörébe vontak.

1916/XXXVIII.tc.

⁴⁸ BORBÉLY — KAPY: op.cit. 48.p.

⁴⁹ KOPASZ: op.cit. 131-159.p.

⁵⁰ 1916/XXXVII.tc.

⁵¹ VÉCSEY: op.cit. 60-63.p.

⁵² 5 047/1919 számú ME.r.

⁵³ 1920/I.tc.

⁵⁴ KOPASZ: op.cit.

⁵⁵ 31 300/1920. (V. 19.) BM.r.

⁵⁶ VÉCSEY: op.cit. 64.p.

⁵⁷ KOPASZ: op.cit.

⁵⁸ BORBÉLY — KAPY: op.cit. 92.p.

⁵⁹ 1920/XI.tc.

⁶⁰ KESERŰ

⁶¹ Az osztályt BOTÁR Béla rendőrfőtanácsos, továbbá a főkapitányság Margit körúti egységét CZÖVEK Sándor rendőrfőtanácsos vezette.

⁶² 1920 augusztusában a detektívtestület irányítását NAGY Károly detektív főnök főkapitány helyettes áthelyezését követően CZIBOR Ferenc rendőrtanácsos vette át.

⁶³ VÉCSEY: op.cit. 60-63.p.

⁶⁴ Loc.cit. 65.p.

⁶⁵ Loc.cit. 247-249.p. ; 9 270/1922. (X. 10.) ME.r. ; 18 881/1923. (X. 5.) BM.r.

⁶⁶ 1922 júliusában a detektívek élére a detektívfőnöki állást betöltve dr. ANDRÉKA Károly budapesti rendőrfőkapitány-helyettes került kinevezésre.

⁶⁷ A segélyező egylet ekkor DEÁK János detektívfelügyelő elnöksége alatt állt.

⁶⁸ VÉCSEY: op.cit. 65-74.p.

⁶⁹ KESERŰ: op.cit.

⁷⁰ Loc.cit.

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- BORBÉLY — KAPY — BORBÉLY Zoltán — KAPY Rezső: (szerk.): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. I.köt. 1-299 p. II.köt. 300-600 p.
- CSIZMADIA — CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
- KESERŰ — KESERŰ István: *Fejezetek a M. kir. Belügyminisztérium történetéből 1919-1926.* Budapest, 1994, Belügyminisztérium. 58 p. HU-ISBN 963 77 0390 X. /Fejezetek a Magyar Királyi Belügyminisztérium történetéből./ HU-ISSN —
- RÉDEY — RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei.* Budapest, 1901, Légrády Testvérek. 68 p.
- TISZA — TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története a legrégebb időkől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomda. 327 p.

TANULMÁNYOK

- KOPASZ — KOPASZ Gábor: *A magyar városok rendszete a dualizmus korában. Levéltári Szemle, XIII.évf. (1963) 1-2.sz. 131-159.p.*
- PARÁDI József: *Rendőr tisztképzésünk hagyományai 1867-1945.* 35-51.p. In DÁNOS Valér (szerk.): *A rendőrképzés reformja a kelet-európai változások tükrében.* Budapest, 1991, BM Rendészeti Kutató Intézet. HU-ISBN — /Tanulmányok a rendészet köréből./ HU-ISSN — A tanulmány korábbi változata 1991. november 12-én Balatonföldváron hangzott el a Rendőrtiszti Főiskola által szervezett rendvédelmi szakképzési konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: *A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919.* (6.;) — PARÁDI József: *A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), IX.évf. (1999) 10.sz. 98-147.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: *A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950.* (6.;) — PARÁDI József: *A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XI.évf. (2005) 13.sz. 84-96.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat első szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: *A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945.* (24.;) — PARÁDI József: *A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: *A dualizmus kori magyar rendvédelem.* (6.;) — PARÁDI József: *A dualizmus kori magyar rendvédelem. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XVIII.évf. (2010) 21.sz. 66-84.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: *A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.* (6.;) — PARÁDI József: *A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XVIII.évf. (2010) 21.sz. 85-100.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: Rendvédelem – karhatalom 1867-1945. (23.;) — PARÁDI József: Rendvédelem – karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XX.évf. (2011) 23.sz. 111-123.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. (6.;) — PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. (43.;) — PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. (5.;) — PARÁDI József: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 121-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. február 21-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak „A kivételes hatalom és a közbiztonság” című XIV. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. (5.;) — PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI: A magyar rendvédelem 1867-1918. (3.;) — PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.
- ZACHAR (1.;) — ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1.sz. 17-29.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ADATTÁRAK

- BÖLÖNY (34.;35.;) — BÖLÖNY József: *Magyarország kormányai 1848-1975*. Budapest, 1978, Akadémia. 328 p. HU-ISBN 963 05 1755 8. /A Magyar Országos Levéltár Kiadványai, IV. – Levéltartan és történeti forrásdokumentumok, 2./ HU-ISSN 0441-4985.

DOKUMENTUMGYŰJTEMÉNYEK

- NÉMETHY — TÖRÖK (39.;) — NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

ALBUMOK

- VÉCSEY (18.;19.;22.;33.;51.;56.;63.;64.;65.;68.;) — VÉCSEY Leó (szerk.): *A 40 éves budapesti detektív testület jubiláris albuma 1886-1926*. Budapest, 1927, A Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestületének Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete. 320 p.

JOGSZABÁLYOK

- 1870/XLII.tc. (4.;) — 1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.
- 1871/XVIII.tc. (4.;) — 1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.
- 1872/XXXVI.tc. (7.;) — 1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.

- 1878/V.tc. (14.;) — 1878/V.tc. a magyar büntető törvénykönyv a büntettekéről és a vétségekről.
- 1879/XL.tc. (14.;) — 1879/XL.tc. a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról.
- 1881/XXI.tc. (7.;9.;) — 1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.
- 1883/I.tc. (20.;) — 1883/I.tc. a tisztviselők minősítéséről.
- 1889/XLVI.tc. (32.;) — 1889/XLVI.tc. a fővárosi rendőrség hatáskörének kiterjesztéséről Új-Pest és Rákos-Palota községek területére.
- 1896/XXXIII.tc. (25.;26.;) — 1896/XXXIII.tc. a bűnvádi perrendtartásról.
- 1912/LX.tc. (32.;) — 1912/LX.tc. a Budapest székesfővárosi állami rendőrség hatáskörének Erzsébetfalva, Kispest, Pestszentlőrinc községek területére való kiterjesztéséről.
- 1916/XXXVII.tc. (50.;) — 1916/XXXVII.tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.
- 1916/XXXVIII.tc. (47.;) — 1916/XXXVIII.tc. a Budapest székesfővárosi m. kir. államrendőrség hatáskörének Csepel község területére való kiterjesztéséről.
- 1920/I.tc. (53.;) — 1920/I.tc. az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről.
- 1920/XI.tc. (59.;) — 1920/XI.tc. az állami, államvasúti és vármegyei tisztviselőkre és egyéb alkalmazottakra vonatkozó egyes intézkedésekről.
- 43 972/1884.BM.r. (10.;37.;) — 43 972/1884.BM.r. a fővárosi rendőrség számára kiadott Utasítás tárgyában. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 26-49.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./
- 9 389/1885. (II. 14.) BM.r. (38.;) — 9 389/1885. (II. 14.) BM.r. az új toloncz-szabályzat kibocsátása tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XIX.évf. (1885) 1.sz. 164-168.p.
- 3 200/1899. (VIII. 15.) IM.r. (25.;) — 3 200/1899. (VIII. 15.) IM.r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbeléptetése tárgyában. *Igazságügyi Közöny*, VIII.évf. (1899) 8.sz. 229-234.p.
- 130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr. (27.;) — 130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbe léptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XXXIII.évf. (1899) II.füzet. 2416-2417.
- 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. (52.;) — 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.
- 31 300/1920. (V. 1920) BM.r. (55.;) — 31 300/1920. (V. 1920) BM.r. a Belügyminisztérium kebelében szervezett nyomozó osztály működéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIV.évf. (1920) I.füzet. 691-692.p.
- 9 270/1922. (X. 10.) ME.r. (65.;) — 9 270/1922. (X. 10.) ME.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrségnél alkalmazott detektívektől megkívánható elméleti és gyakorlati képzettség megállapítása és az ezzel kapcsolatos intézkedések. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 335-339.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./
- 18 881/1923. (X. 5.) BM.r. (65.;) — 18 881/1923. (X. 5.) BM.r. utasítás a detektív tanfolyamra és a detektív vizsgára a detektív felügyelői tanfolyamra és a detektív felügyelői vizsgára, valamint a detektív felügyelői minősítő vizsgára vonatkozó 9 207/1922.M.E. rendelet végrehajtására vonatkozóan. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 339-355.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

**A tanulmányok jegyzeteiben
egységesen alkalmazott rövidítések jegyzéke.**

AB.	=	Alkotmánybíróság(i)
BM.	=	belügyminisztérium(i), belügyminiszteri
Eadem	=	ugyanő (nőnem)
et al. (et alii)	=	és mások
évf.	=	évfolyam
hat.	=	határozat
HM.	=	honvédelmi minisztérium(i), honvédelmi miniszteri
HT.	=	Helytartótanács
Idem	=	ugyanő (hímnem)
IM.	=	igazságügyi minisztérium(i), igazságügyminiszteri
In	=	innen
int.	=	intézkedés
Loc.cit. (loco citato)	=	ugyanott
ME.	=	miniszterelnök(i)
nr. (numer)	=	szám
op.cit. (opus citatum)	=	idézett mű
p. (pagina)	=	oldal
pcs.	=	parancs
r.	=	rendelet
s.a. (sine anno)	=	kiadás éve nélkül
s.l. (sine loco)	=	kiadás helye nélkül
s.n. (sine nomine)	=	kiadó nélkül
sz.	=	szám
szerk.	=	szerkesztő(k)
tc.	=	törvénycikk (törvény)
tv.	=	törvény
tvr.	=	törvényerejű rendelet
ut.	=	utasítás

ZEIDLER Sándor
A XIX-XX. századi magyar katonai rendfokozati rendszer rangjainak rövidítései.

Tisztelt Olvasó!

A jegyzékünkben az egyenruhán viselhető rangok és azokhoz közvetlenül kapcsolódó, az állománykategóriát jelölő írásos rövidítések kerültek feltüntetésre. A jegyzékben foglaltak nem terjednek ki a címekre, amelyek látható formában a ruházaton nem jelentek meg, továbbá a végzettség tartalmát tükröző és a szakszolgálati ágakhoz tartozást jelölő írásos rövidítésekre sem.

A magyar rendvédelmi testületek közül a polgári magyar állam időszakában a katonailag szervezett fegyveres őrtestületek személyi állományának a tagjai, később pedig a pártállam kiépítéséhez kapcsolódóan valamennyi rendvédelmi testületi tag a szárazföldi haderőnem katonai rendfokozati rendszernek a rangjait viselte, ezért ezen rendfokozati rendszerbe tartozók alkották a legnagyobb létszámú állománykategóriát a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben. Ebből fakadóan fontos ezen rangrendszer pontos írásbeli jelöléseit feltüntetni.

A rendfokozatok rövidítésének a témáját bonyolítja, hogy egyes rangok — csupán a XIX-XX. századot figyelembe véve, amely korszakból kerül ki a periodikánkban közölt tanulmányok döntő többsége — egyes időszakokban nem is léteztek, illetve a rangrendszeren belül máshol helyezkedtek el, bár az írásbeli rövidítésük azonos vagy hasonló volt.

A polgári magyar állam idejében sem volt azonban egységes minden rang rövidítése. Különböző szabályzatokban, sematizmusokban, útmutatókban stb. egyes rövidítéseket eltérően rögzítettek. Az alternatív rövidítéseket zárójelben közli a jegyzék, amely a magyar katonai rangokon belül a szárazföldi és a vízi haderőnem katonai rangjaira terjed ki. Nem foglalja magába a haderőben foglalkoztatott katonai tisztviselők és tisztviselők egyenruhán viselhető rangjainak írásos rövidítéseit, továbbá a trianoni békediktátum tiltó szabályainak enyhítésére irányuló különféle rangrendszerek rendfokozatainak írásbeli rövidítéseit sem. A magyar légi haderőnem rangjainak írásbeli rövidítésére sem terjed ki a jegyzék.

Tervezzük, hogy a magyar szárazföldi és vízi haderőnem katonai rangjai mellett a légi haderőnem, továbbá a katonai tisztviselők és tisztviselők, illetve a rejtéssel összefüggésben kialakított rendfokozati rendszerek, valamint a polgári fegyveres rendvédelmi őrtestületek testületi rendfokozati rendszere rangjainak az írásbeli rövidítésével is gyarapítjuk jegyzékünket a későbbi számainkban.

A szárazföldi haderőnem katonai rendfokozatainak rövidítései a polgári magyar állam időszakában

Tábornokok (tbk.)

tbgy. (tbngy.)	=	tábornagy
vezds.	=	vezérezredes (1915-1919)(1941-)
l.tbk.*	}	lovassági tábornok (1941-ig)
gyal.tbk.*		gyalogosági tábornok(1909-1941)
tbszgy. (tbszngy.)*	}	táborszernagy (1941-ig)
altbgy. (altb.)		=
vörgy.(vömggy,tbk)	=	vezérőrnagy (tábornok 1941-ig)

Tisztek (ti.)

ezds.	=	ezredes
alez. (alezds.)	=	alezredes
örgy. (örn.) ¹	=	őrnagy
szds. ¹	=	százados
fhdgy. ¹	=	főhadnagy
hdgy. ¹	=	hadnagy
alhdgy.	=	alhadnagy (mint tiszt 1925-ig)

zls. ¹	=	zászlós (1909-1919)(1931-1945)
hdp.thts	=	hadapród tiszthelyettes 1909-ig, majd zászlós.

Altisztek (alti., vagy alt.)

alhdgy.	=	alhadnagy (1925-1945)
thts.	=	tiszthelyettes (1915 - 1941)
ftörm.	=	főtörzsőrmester (előtte tiszt-helyettes elnevezéssel 1941-)
törm.	=	törzsőrmester (1913-
örm.	=	őrmester

Tisztesek (ts.)

szkv.	=	szakaszvezető (1856 -)
tzds. (tiz.)	=	tizedes
örv.	=	örvezető

A szárazföldi haderőnem katonai rendfokozatainak rövidítései a pártállam időszakában és a rendszerváltást követően

Tábornokok (tbk.)

—		
hdstbk.	=	hadsereg-tábornok
}	vezds.	= vezérezredes
altbgy.	=	altábornagy
vörgy.	=	vezérőrnagy
dd.tbk.	=	dandártábornok (1991 -)

Tisztek (ti.)

ezds.	=	ezredes
alez.	=	alezredes
örgy.	=	őrnagy
szds.	=	százados
fhdgy.	=	főhadnagy
hdgy.	=	hadnagy
alhdgy.	=	alhadnagy (1945 - 1990)

<i>Zászlósok (zls.)²</i>		
fr.zls.	=	főtörzszászlós (1971 -)

tör.zls.	=	törzszászlós (1971-)
zls.	=	zászlós (1971-)

Tiszthelyettesek (thts.)³

ftörm.	=	főtörzsőrmester
--------	---	-----------------

törm.	=	törzsőrmester
örm.	=	őrmester

Tisztesek (ts.)

szv.	=	szakaszvezető
tiz.	=	tizedes
örv.	=	örvezető

¹ 1944 tavaszától 1944 őszéig vezették be a zászlós helyettes, hadnagy helyettes, főhadnagy helyettes, százados helyettes és őrnagy helyettes rangokat, a dualizmus alatt pedig I. osztályú és II. osztályú századosi kategóriát is létrehoztak, mivel ennek a rendfokozatnak rendkívül hosszú volt a kihordási ideje.

² A zászlósi rangcsoportot a tiszti és altiszti rangcsoport közötti átmenetnek szánták a korábbi időszak legalsóbb tiszti és altiszti rangjait váltotta ki.

³ A haderőben e rangcsoportot ismét altisztként nevezték meg, a rendvédelmi testületeknél azonban továbbra is tiszt-helyettesnek nevezik őket.

* A l.tbk., gyal.tbk., tbszgy. azonos szintű rangok voltak a haderő eltérő részeire kiterjedően.

A XIX-XX. századi magyar szárazföldi haderő, valamint a tengerészeti, majd folyamórségi rendfokozati rendszer rangjainak rövidítései. (1867-1944)

	SZÁRAZFÖLDI	TENGERÉSZETI	MAGYAR KIRÁLYI FOLYAMÓRSÉGI
TÁBORNOKOK	tábornagy = tbngy.	—	—
	vezérezredes = vezds. (1915-1919 és 1941.VI.25-től) gyalogsági tábornok = gy.tbk.** (1909-1941) lovassági tábornok = l.tbk.** (- 1941) táborszernagy = tbszgy.** (- 1941)	vezértengernagy = vtngy.* (1915-től)	—
	altábornagy = altbgy.	altengernagy = altngy.*	vezérfőkapitány = vfkap.
	vezérőrnagy = vörgy.	ellentengernagy = eltngy.*	vezérkapitány = vkap.
		tengternagy = tngy.*	—
TISZTEK	ezredes = ezds	sorhajókapitány = srkap.*	főkapitány = főkap. (1939-től főtörzskapitány = ftkap.)
	alezredes = alez.	fregattkapitány = frkap.*	I.o. törzskapitány = I.o.tkap. (1939-től törzskapitány = tkap.)
	őrnagy = örgy.	korvettkapitány = krkap.*	II.o. törzskapitány = II.o.tkap. (1939-től törzsalkapitány = talkap.)
	százados = szds.	sorhajóhadnagy = srhdgy.*	kapitány = kap.
	főhadnagy = fhdgy.	sorhajózászlós = srzls.* (1909.VII.23-tól fregatthadnagy = frhdgy.*)	főhajónagy = fhngy.
	hadnagy = hdgy.	— (1909.VIII.23-tól korvetthadnagy = krhdgy.*)	hajónagy = hngy.
ZÁSZLÓSOK	hadapród tiszthelyettes = hdp.tth. (1909-ig) zászlós = zls. (1909-1919 és 1931-1945) alhadnagy = alhdgy. (1919-1925)	I.o. tengerészkadét = I.o.tkad.* (1909.VIII.23-tól tengerész zászlós = t.zls.*)	hajógyakornok = hgyk. (1939-től zászlós)
	—	II.o. tengerészkadét = II.o.tkad.* (1909.VII.23-tól tengerészkadét = tkad.*)	—
	—	—	—
ALTISZTEK	alhadnagy = alhdgy. (1925-1945)	tengerészkadét jelölt = tkadj.*	alhajónagy = alhngy.
	tiszthelyettes tth. (1915-1941, 1920-tól 1925-ig I.o. II.o. és III.o. tiszthelyettes is létezett) (1941-től főtörzsőrmester = főrm.)	törzsfőhajómester = tfhm.*	tiszthelyettes = tth. (1939-től főtörzshajómester = fthm.)
	törzsőrmester = törm (1913-tól törzsben szolgálatot teljesítő őrmesterek megne- vezése, 1919-től önálló rang.)	törzshajómester = thm.*	törzshajómester = thm.
	őrmester = őrm.	alhajómester = alhm.*	hajómester = hm.
TISZTESEK	szakaszvezető = szkv. (1856-tól)	hajómestersegéd = hms.*	negyedmester = nm. (1939-től szakaszvezető = szkv.)
	tizedes = tiz.	negyedmester = nm.*	rajos = rj. (1939-től tizedes = tiz.)
	örvezető = örv.	árbócos = árb.*	I.o. folyamőr = I.o. fő. (1939-től örvezető = örv.)
LEGÉNYSÉG	honvéd = honv.	{ I.o. matróz = I.o.mtz.* II.o. matróz = II.o.mtz.* III.o. matróz = III.o.mtz. IV.o. matróz = IV.o.mtz.*	{ II.o. folyamőr = II.o.fő. (1939-től honvéd = honv.)

A HABSBURG-birodalom haderejében a rendfokozati rendszert a XIX. század közepén vezették be. Értelemszerűen ezt a rangrendszert használták az Osztrák-Magyar Monarchia véderejében, majd a két világháború közötti Magyar Királyság haderejében is módosításokkal. A folyamórségi rangok 1921-től 1944. VII. 1-éig voltak érvényben, ezt követően a folyamórség átvette a honvédség szárazföldi haderejének a rendfokozati rendszerét.

* Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetében a hivatalos szolgálati nyelv a német volt. Ezért a tengerészeti rangok elnevezéseinek és rövidítéseinek a magyar változatai hivatalosan nem léteztek. A táblázatban jelölt rangok fordítások, a rövidítéseket pedig a szerkesztőség értelemszerűen hozta létre annak érdekében, hogy magyar nyelvű szövegkörnyezetben magyarul is ki lehessen fejezni a német nyelvű rangokat.

** A gy.tbk., az l.tbk. és a tbszgy. azonos szintű (három csillagos) tábornoki rang volt más-más fegyvernemi szakterületre kiterjedően.

A rendvédelmi testületi hovatartozást feltüntető rövidítések

áv.	=	államvédelmi
bv.	=	büntetés-végrehajtási
cső.	=	csendőr
foe.	=	folyamerő
fő.	=	folyamőr
feő.	=	fegyőr
hadteng.	=	haditengerész
hö. (hör.)	=	határőr
honv.	=	honvéd
hr.	=	határrendőr
hvad.	=	határvadász
kő.	=	koronaőr
keő.	=	képviselőházi őr
koő.	=	kormányőr
nb.	=	nemzetbiztonsági
pü.	=	pénzügyőr
r.	=	rendőr
tsör.	=	testőr
tű.	=	tűzoltó
vő.	=	vámőr

Az állományviszonyt kifejező rövidítések

c.	=	címzetes
gyak.	=	gyakornok
nyá. (ny.áll.)	=	nyugállományú
szb.	=	szolgálatételre beosztva
szkv.	=	szolgálaton kívüli
tart.	=	tartalékos
tb.	=	tiszteletbeli
td.	=	tiszteletdíjas

Állománycsoportot kifejező rövidítések

karp.	=	karpaszományos
legs.	=	legénység
vk.	=	vezérkari
vkszt.	=	vezérkari szolgálatot teljesítő

A rendvédelmi testületeknél a legénységi állomány — amely hivatásos szolgálatot teljesítőkből állt — tisztesi, illetve altiszti rangokat viselt. Ezen állománykategória a honvédség altiszti karának a jellegével bírt.

A rendvédelmi testületek személyi állományába tartozást feltüntető rövidítések

áv.	=	államvédelmi
bv.	=	büntetés-végrehajtási
cső.	=	csendőr
foe.	=	folyamerő
fő.	=	folyamőr
feő.	=	fegyőr
hadteng.	=	haditengerész
hö. (hör.)	=	határőr
honv.	=	honvéd
hr.	=	határrendőr
hvad.	=	határvadász
kő.	=	koronaőr
keő.	=	képviselőházi őr
koő.	=	kormányőr
nb.	=	nemzetbiztonsági
pü.	=	pénzügyőr
r.	=	rendőr
tsör.	=	testőr
tű.	=	tűzoltó
vő.	=	vámőr

Az állományviszonyt kifejező rövidítések

c.	=	címzetes
gyak.	=	gyakornok
nyá. (ny.áll.)	=	nyugállományú
szb.	=	szolgálatételre beosztva
szkv.	=	szolgálaton kívüli
tart.	=	tartalékos
tb.	=	tiszteletbeli
td.	=	tiszteletdíjas

Állománycsoportot kifejező rövidítések

karp.	=	karpaszományos
legs.	=	legénység
vk.	=	vezérkari
vkszt.	=	vezérkari szolgálatot teljesítő

A rendvédelmi testületeknél a legénységi állomány — amely hivatásos szolgálatot teljesítőkből állt — tisztesi, illetve altiszti rangokat viselt. Ezen állománykategória a honvédség altiszti karának a jellegével bírt.

REZÜMÉK

0501

ERNYES Mihály

<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>

A rendőrség államosítása elleni véleményekből.

(15-28.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P

Absztrakt

Az 1848/1849-es magyar forradalom és szabadságharcot megelőzően a rendvédelmi szervezetek az önkormányzatok kompetenciájába tartoztak. A forradalmi magyar polgári kormány ugyan tett lépéseket a rendvédelem centralizációjának irányába, azonban a honvédő harcok ennek kivitelezését nem tették lehetővé. A magyar forradalom és szabadságharcot a cári haderő segítségével elverő HABSBERG-hatalom a Kárpát-medence területére is kiterjedő a birodalom egészére kiterjedő központosított rendőrséget és csendőrséget hozott létre, amely a magyar hazafiak üldözésében való részvétele miatt gyűlöletes volt a nemzet előtt. Ezért a kiegyezés nyomán nem lehetett központi rendőrséget létrehozni, hanem a rendfenntartás ismét az önkormányzatok kompetenciájába került. Ez a rendvédelmi modell azonban rossz hatásfokkal működött. Ezért fokozatosan, több lépcsőben valósították meg a centrális vezetésű rendvédelmi modellt. Ennek kapcsán elméleti vitákra került sor, melyben a decentralizmus hívei lényegében alulmaradtak. Így került sor 1919-ben valamennyi városi rendőrség államosítására.

Kulcsszavak

önkormányzati rendőrség ; állami rendőrség ; a rendőrség államosítása ; Magyar Rendőrtisztviselők Országos Szövetsége ; rendőr kongresszusok

0502

ERNYES Mihály

<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>

A MROE, a MROSE és a MOR történetéből.

(29-64)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P

Absztrakt

A dualizmus időszakában az önkormányzati kompetenciába helyezett települési rendvédelmet megvalósító testületek a rendőrségek voltak. Ahány település, annyi rendőrség működött egymástól eltérő szolgálati szabályzattal, öltözékkel, szervezettel, fegyverzettel stb. Ez az eklektikus állapot kedvezett a rendbontóknak, akik a hírközlés és a közlekedés fejlődése által nyújtott lehetőségeket kihasználva folytatták bűnöző tevékenységüket. Ezt a helyzetet változtatta meg a falvak tekintetében a Magyar Királyi Csendőrség létrehozása. Az önkormányzati rendőrségek vezetői látva a testületeik hibáit, arra törekedtek, hogy a központi államhatalom irányítása alá juttassák szervezetüket, ezáltal biztosítva az eredményes működéshez szükséges megfelelő szervezetet és irányítást, valamint anyagi ellátást a csendőrséghez hasonló módon. Ennek a — korabeli szakterminológia szerinti — államosításnak az előkészítő fázisát alkották a különböző rendőri egyesületek létrehozása és azokban az államosítási előmunkálatok végzése.

Kulcsszavak

Rendőrségek államosítása ; Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete ; Magyar Rendőrtisztviselők Országos Segélyező Egyesülete ; Magyar Országos Rendőrszövetség ; Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesülete

0503

FÓRIZS Sándor

<https://orcid.org/0000-0001-6019-3295>

Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007.

(65-76.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

Absztrakt

Az előadás/ a publikáció a határőrségnél az 1945-ös évet követően a szervezet megszűnéséig bekövetkezett azon halálesetekkel foglalkozik, melyeket hősi eseteknek nyilvánítottak, illetve erre sor kerülhetett volna, de valamilyen okból kifolyólag ez nem történt meg. Külön hangsúlyt kapnak a szolgálat közben fegyveres elkövetőktől elszenvedett erőszakos cselekmények és más körülmények, mint például az egykori aknamező tragikus eseményei. Bemutatásra és értékelésre kerülnek határőrségi hivatalos kiadványok, jelentések, a Magyar Nemzeti Levéltár anyagai alapján.

Kulcsszavak

hősi halott ; hősi halottá minősítés ; erőszakos cselekmény ; lőfegyverhasználat ; határőrség ;

0504

OLASZ Lajos

**A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban
(1944 szeptember – 1944 november).**<https://orcid.org/0000-0002-4463-3251>

(77-128.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

Absztrakt

A magyar kommunista emigráció a Szovjetunióban nagy reményeket fűzött a szovjet ejtőernyős partizánok magyarországi tevékenységéhez. Ezek a kisebb-nagyobb ejtőernyős partizán alakulatok azonban koránt sem voltak képesek beváltani a hozzájuk fűzött reményeket még a többségében nemzetiségek által lakott területeken sem. A szovjet ejtőernyős partizán osztagok nem voltak képesek jelentős károkozásra csak azok az alakulatok éltek meg a szovjet haderő térségbe történő be-nyomulását, amelyek mérsékelt aktivitást fejtettek ki és ezért a honi vezetés a felszámolásukra nagyobb erőt nem vont össze. A szovjet ejtőernyős partizán osztagok eredménytelenségéhez nem csupán az járult hozzá, hogy a magyar lakosság nem volt fogékony a szovjet propaganda tevékenysége iránt, hanem az is, hogy a partizán elhárítás rendkívül jól szervezett volt és széleskörű társadalmi, közigazgatási alapokon nyugodott, amely képes volt csírájában elfojtani a szovjet ejtőernyős partizán osztagok működését.

Kulcsszavak

Magyar Királyi Csendőrség ; szovjet ejtőernyős partizán osztagok ; Partizánmozgalom Ukrán Törzse ; Szovjetunió Vörös Hadserege ; Magyar Királyi Honvédség

0505

PARÁDI József

A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945.<https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

(129-162.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

Absztrakt

A polgári magyar állam időszakában valósult meg a magyar rendőrségek államosítása. Ennek nyomán vált egységessé a rendőrképzés Magyarországon. Mivel a rendőrség polgári fegyveres őrtestület volt, ezért a közigazgatásban foglalkoztatottakkal szemben támasztott képesítési elvárások vonatkoztak a testületi tagokra is. Így tehát a rendőrségnél különböző karokon és szakokon foglalkoztatottakkal szemben támasztott közoktatásbeli elvárások azonosak voltak a közigazgatás területén foglalkoztatottakéval. Erre az állami — koronként és szakonként differenciált — közoktatási képzettségekre épült rá az államigazgatási szakoktatási rendszer. A tisztviselői karokba igyekvők számára lényegében minisztériumonként eltérő tartalmú szakvizsga letétele nyomán nyílt lehetőség a rendszerbe való belépésre. Az altisztek esetében pedig tanfolyamok eredményes elvégzése nyomán kerülhetett sor a kinevezésre. A tudásnak kellő fizikai, pszichikai és erkölcsi állapottal is párosulnia kellett, hogy a jelentkezők bekerülhessenek a testület személyi állományába, illetve hogy a bent lévők tovább léphessenek a karrierív következő fokára. A rendőrképzés minden szintjén a gyakorlatiasságra törekedtek. A felkészítés nem csupán szellemi, hanem fizikai és pszichikai részből is állt.

Kulcsszavak

próbaszolgálat ; rendőri szakképzési rendszer ; szaktanulmányi felügyelő ; közigazgatási gyakorlati szakvizsga ; törzsaltiszi vizsga

SIMON F. Nándor

<https://orcid.org/0000-0003-3505-6031>**A magyar katonai rendészet szolgálati igazolványai a megalakulásától az ezredfordulóig.**

(163-180.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P

Absztrakt

A magyar rendvédelem-történet részeként elevenedik meg a tanulmányban a katonai rendészet történetének néhány évtizede, kitérve a szervezetet szolgáló igazolványaira és nem hanyagolva el a katonai rendészet tevékenységének, feladatának bemutatását sem. A katonai rendészet a vizsgálati időszakban mind szervezetében, mind pedig feladatában többször változott, azon is vitatkoztak – a Honvédségen belül és kívül – az érintettek, hogy maradjon-e a rendészeti forma, vagy pedig bővüljön és számos külföldi példához igazodva, katonai rendőrséggé váljon-e tovább.

Kulcsszavak

Katonai rendészet ; szolgálati igazolvány ; Magyar Néphadsereg ; Magyar Honvédség ; rendfenntartás

SZIGETVÁRI Oszkár

<https://orcid.org/0000-0003-4166-1625>

Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923.

(181-194.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.181-195P

Absztrakt

Magyarországon detektívtestület 1885-től 1945-ig működött. Az első detektívtestületet a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség kötelékében hozták létre 1885-ben. a testület kiváló működése nyomán a vidéki nagyvárosok rendőrségeinek a kötelékeiben is felállították a detektívtestületeket. A magyarországi városi rendőrségek 1919. évi államosításakor pedig a fővárosi detektívtestület mintájára a Magyar Királyi Állami Rendőrségben is létrehoztak detektívtestületet, amely 1945-ig működött. A magyarországi detektívtestületek története két szakaszra bontható, az első időszak 1885-től 1919-ig tartott. Ekkor még a detektívek szervezete sem volt egységes, hiszen a rendőrségek sem voltak azok. A második szakasz 1919-től 1945-ig tartott. Ekkor már az egységes állami rendőrség— 1930-ig Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezéssel, majd ezt követően 1945-ig Magyar Királyi Rendőrség néven működő szervezet — kebelében egységes detektívtestület működött.

Kulcsszavak

Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség ; Detektívtestület ; a rendőrség államosítása ;
Magyar Királyi Állami Rendőrség ; Magyar Királyi Rendőrség

RESÜMEE

0501

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**Aus Meinungen gegen die Verstaatlichung der Polizei.**

(15-28.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P

Abstract

Vor der ungarischen Revolution von 1848/1849 und vor dem Freiheitskampf gehörten die Ordnungsschutzorgane in die Kompetenz der Kommunen. Die revolutionäre ungarische bürgerliche Regierung unternahm zwar Schritte in Richtung Zentralisierung des Ordnungsschutzes, jedoch ermöglichten die Verteidigungskämpfe nicht deren Umsetzung. Die mit Hilfe der zaristischen Armee die ungarische Revolution und den Freiheitskampf zerschlagende HABSBURGER Macht gründete eine im Gebiet des Karpatenbeckens sowie im ganzen Reich wirkende zentralisierte Polizei und Gendarmerie, die wegen ihres Mitwirkens bei der Verfolgung der ungarischen Patrioten bei der Nation verhasst waren. Aus diesem Grund konnte nach dem Ausgleich keine zentralisierte Polizei gegründet werden, und somit geriet die Aufrechterhaltung der Ordnung wieder in den Kompetenzbereich der Kommunen. Der Wirkungsgrad dieses Ordnungsschutzmodells war jedoch unzureichend. Deshalb wurde allmählich, in mehreren Schritten das zentral geführte Ordnungsschutzmodell verwirklicht. Im Zusammenhang damit kam es zu theoretischen Diskussionen, bei denen die Anhänger der Dezentralisierung im Wesentlichen weniger Unterstützung erhielten. So kam es 1919 zur Verstaatlichung der Stadtpolizei.

Schlüsselwörter

Kommunale Polizei ; Staatliche Polizei ; Verstaatlichung der Polizei ;
Landesverband der Ungarischen Polizeibeamten ; Polizeikongresse

0502

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**Aus der Geschichte der Landesverbände und Vereine der ungarischen Polizeibeamten.**

(29-64)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P

Abstract

Die Vollzugsorgane des Ordnungsschutzes der Siedlungen, der zur Zeit des Dualismus zur Kompetenz der Kommunen gehörte, stellten die Polizeien dar. Jede Siedlung hatte ihre Polizei, die gemäß der voneinander abweichenden Dienstvorschriften, in unterschiedlichen Uniformen, sowie unterschiedlicher Organisation, Bewaffnung u.s.w. agierte. Dieser eklektische Zustand begünstigte die Aktivitäten gegen die öffentliche Ordnung, wobei die Möglichkeiten der Entwicklung der Kommunikation und des Verkehrs ausgenutzt wurden. Diese Situation veränderte in Bezug auf die Dörfer die Organisation der Ungarischen Königlichen Gendarmerie. Die Mängel ihrer Organe erkennend waren die Leiter der Polizeien der Kommunen bestrebt, ihre Organe unter die Leitung der zentralen Macht zu ordnen, um dadurch die zur erfolgreichen Tätigkeit notwendige entsprechende Organisation und Führung sowie eine finanzielle Versorgung ähnlich wie bei der Gendarmerie zu sichern. Die Vorbereitungsphase der – laut der früheren Fachterminologie – Verstaatlichung stellten die Gründung der verschiedenen Polizeiverbände und die in diesen Verbänden vonstatten gehenden Vorarbeiten zur Verstaatlichung dar.

Schlüsselwörter

Verstaatlichung der Polizeien ; Landesverein der Ungarischen Polizeibeamten ; Landeshilfsverein der Ungarischen
Polizeibeamten ; Landesverband der Ungarischen Polizei ; Fachverein der Ungarischen Polizeiangehörigen

0503

Sándor FÓRIZS<https://orcid.org/0000-0001-6019-3295>**Die Toten und die heldenhaften Toten des ungarischen Grenzschatzes 1945-2007.**

(65-76.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

Abstract

Der Vortrag/die Publikation beschäftigt sich mit den Todesfällen beim Grenzschatz in der Zeit ab den Jahren nach 1945 bis zu dessen Auflösung, die als Heldentod eingestuft wurden, bzw. Todesfälle, die aus irgendwelchen Gründen nicht dazu erklärt wurden. Besonders hervorgehoben werden im Dienst von bewaffneten Tätern erlittene Gewalttaten und andere Umstände, wie zum Beispiel die tragischen Ereignisse auf dem damaligen Minenfeld. Anhand der Dokumentationen des Ungarischen Nationalen Staatsarchivs werden offizielle Schreiben, Berichte vorgestellt und ausgewertet.

Schlüsselwörter

heldenhafter Toter ; Ernennung zum heldenhaften Toten ; gewalttätige Handlung ; Schusswaffengebrauch ;
Grenzschatz ;

0504

Lajos OLASZ

Die Teilnahme der Ungarischen Königlichen Gendarmerie am Kampf gegen die sowjetischen Fallschirmspringer-Partisanen (September 1944 – November 1944).<https://orcid.org/0000-0002-4463-3251>

(77-128.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

Abstract

Die ungarische kommunistische Emigration in der Sowjetunion hatte große Hoffnungen hinsichtlich der Tätigkeit der sowjetischen Fallschirmspringer-Partisanen in Ungarn. Diese größeren oder kleineren Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten waren jedoch nicht in der Lage die Hoffnungen zu erfüllen, nicht einmal in den in der Mehrheit von nationalen Minderheiten bewohnten Gebieten. Die sowjetischen Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten waren nicht in der Lage größere Schäden anzurichten, nur diejenigen Einheiten erlebten den Einzug der sowjetischen Streitkräfte in dieses Gebiet, die sich nur gemäßigt aktivierten, und zu deren Liquidierung deshalb seitens der heimischen Führung keine größeren Kräfte vereint wurden. Zur Erfolgslosigkeit der sowjetischen Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten trug nicht nur bei, dass die ungarische Bevölkerung nicht für die sowjetische Propaganda empfänglich war, sondern auch das, dass die Partisanenabwehr außerordentlich gut organisiert war, auf einer breiten Gesellschafts- und Verwaltungsgrundlage beruhte, die in der Lage war, die Tätigkeit der sowjetischen Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten im Keim zu ersticken.

Schlüsselwörter

Ungarische Königliche Gendarmerie ; sowjetische Fallschirmspringer-Partisanengruppen ; Ukrainischer Stab der Partisanenbewegung ; Rote Armee der Sowjetunion ; Ungarisches Königliches Heer

0505

József PARÁDI

Ausbildung der ungarischen staatlichen Polizeien 1872-1945.<https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

(129-162.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

Abstract

In der Zeit des bürgerlichen ungarischen Staates wurde die Verstaatlichung der ungarischen Polizeien verwirklicht. Infolgedessen wurde die Polizeiausbildung in Ungarn vereinheitlicht. Da die Polizei ein bürgerliches bewaffnetes Wachorgan war, bezogen sich die Ausbildungsanforderungen der Beschäftigten in der Verwaltung auch auf die Mitglieder der Körperschaft. So waren die Anforderungen der öffentlichen Bildung an die Beschäftigten in der Polizeiausbildung identisch mit den an die Beschäftigten in der Ausbildung für die Verwaltung gestellten Anforderungen. Das System der Fachausbildung für Staatsverwaltung baute auf diese staatliche – je nach Studien- und Fachrichtung differenziert – Allgemeinbildung auf. Im Wesentlichen war es abhängig vom jeweiligen Ministerium den sich bewerbenden Beamten nach einer vom Ministerium festgelegten Fachprüfung möglich in das System zu gelangen. Im Falle der Unteroffiziere kam es nach der erfolgreichen Absolvierung der Lehrgänge zur Ernennung. Neben Wissen waren auch ein entsprechender physischer, psychischer und moralischer Zustand notwendig, damit die Bewerber in den Personalstand der Körperschaft aufgenommen werden konnten, bzw. die nächsten Stufen der Laufbahn erklimmen konnten. Die Polizeiausbildung strebte auf jedem Niveau nach Praxisbezogenheit. Die Vorbereitung für den Polizeidienst bestand nicht nur aus geistigen, sondern auch aus physischen und psychischen Elementen.

Schlüsselwörter

Probendienst ; System der Fachausbildung bei der Polizei ; Fachstudieninspektor ; praktische Fachprüfung für Verwaltung ; Prüfung für Stabsunteroffiziere

F. Nándor SIMON

<https://orcid.org/0000-0003-3505-6031>**Die Dienstausschreibung der ungarischen Militärpolizei – Von ihrer Entstehung bis zur Jahrtausendwende.**

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P

Abstract

Als Teil der Geschichte des ungarischen Ordnungsschutzes werden uns in der Studie einige Jahrzehnte der Militärpolizei vergegenwärtigt, dabei besonders eingehend auf die Dienstausschreibung der Organisation, wobei auch die Beschreibung der Tätigkeit und Aufgaben der Militärpolizei nicht zu kurz kommt. Im betrachteten Zeitabschnitt haben sich sowohl der Aufbau als auch die Aufgaben mehrfach verändert. Es wurde auch darüber diskutiert –innerhalb und auch außerhalb der Armee – ob die Militärpolizei in der bestehenden Form, oder sich an zahlreichen ausländischen Beispielen orientierend weiter funktionieren soll.

Schlüsselwörter

Militärpolizei ; Dienstausschreibung ; Ungarische Volksarmee ; Ungarisches Heer ; Aufrechterhaltung der öffentlichen Ordnung

Oszkár SZIGETVÁRI

<https://orcid.org/0000-0003-4166-1625>

Das hauptstädtische Detektivorgan in der Zeit der Verstaatlichungen 1881-1923.

(181-194.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.181-194P

Abstract

In Ungarn agierten von 1885 bis 1945 Detektivorgane. Das erste Detektivorgan wurde 1885 im Verband der Budapester Ungarischen Königlichen Staatlichen Polizei gegründet. Infolge der erfolgreichen Tätigkeit dieses Organs wurden auch in der Provinz bei den Polizeien der Großstädte Detektivorgane gebildet. Mit der Verstaatlichung der ungarischen Stadtpolizeien von 1919 wurden nach dem Muster des hauptstädtischen Detektivorgans auch bei der Ungarischen Königlichen Staatlichen Polizei ein Detektivorgan gegründet, das bis 1945 tätig war. Die Geschichte der Detektivorgane in Ungarn kann in zwei Abschnitte unterteilt werden, wobei der erste Zeitabschnitt von 1885 bis 1919 dauerte. Damals waren die Detektivorganisationen noch nicht einheitlich, denn die Polizeien waren es ja auch noch nicht. Der zweite Zeitabschnitt dauerte von 1919 bis 1945. In dieser Zeit funktionierte das einheitliche Detektivorgan bereits im Schoße der einheitlichen staatlichen Polizei, bis 1930 mit der Bezeichnung Ungarische Königliche Staatliche Polizei, danach bis 1945 unter dem Namen Ungarische Königliche Polizei.

Schlüsselwörter

Budapester Ungarische Königliche Staatliche Polizei ; Detektivorgan ; Verstaatlichung der Polizei ;
Ungarische Königliche Staatliche Polizei ; Ungarische Königliche Polizei

RESUMÉE

0501

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**Police Force Anti-Nationalization Opinions**

(15-28.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P

Abstract

Prior to the 1848 Hungarian Revolution, law enforcement organizations fell under the jurisdiction of their respective local government. Although the revolutionary Hungarian government took steps to centralize law enforcement, the battles of the war made implementation impossible. The HABSBURG power, which had crushed the Hungarian Revolution with the help of Czarist Russia, centralized the police and gendarmerie throughout the Carpathian Basin; the Hungarian people hated these organizations for their persecution of Hungarian patriots. Therefore, in the wake of the Austro-Hungarian Compromise of 1867, a centralized police force was not permitted. Instead, the maintaining of law and order was once again the responsibility of the local governments. This law enforcement model, however, operated inefficiently. Therefore, in piecemeal fashion, a centralized law enforcement model was gradually implemented. During this time, theoretical debates took place in which supporters of decentralism essentially lost. As a result, several cities lost authority of their respective police force to the power of the centralized state in 1919.

Key words:

local government police ; state police ; nationalization of the police force ;
National Association of Hungarian Police Officers ; police congresses

0502

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**About the MROE, the MROSE and the MOR**

(29-64)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P

Abstract

During the Era of the Dual Monarchy, the police were the organizations responsible for providing law enforcement under the jurisdiction of respective local governments. In terms of service regulations, clothing, organization, armaments etc. local governments decided for themselves how to run their respective police. This eclectic situation made crime easier to commit, especially in light of the advances in communications and transportation. The situation in the villages finally changed with the founding of the Hungarian Royal Gendarmerie. Having witnessed the mistakes made by their local law enforcement, police leadership sought placement of their units under centralized state authority, which would ensure the necessary organizational and directional preconditions for successful collaboration and financial stability (much like how the Hungarian Royal Gendarmerie functioned). The lead-up to this nationalization – as it was referred to at the time – was the establishment of various police organizations and the associated preparatory work for successful integration.

Key words:

Nationalization of Police ; National Association of Hungarian Police Officers ; National Relief Association of Hungarian Police Officers ; National Hungarian Police Association ; Professional Association of Police in Hungary

0503

Sándor FÓRIZS<https://orcid.org/0000-0001-6019-3295>**The (Heroic) Dead of the Hungarian Border Patrol: 1945-2007**

(65-76.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

Abstract

The lecture / publication looks at those whose deaths were designated as occurring “in the line of duty” (or could have been designated as such, but for whatever reason were not) at the Border Patrol during the period between 1945 and the dissolution of the organization. The lecture / publication specifically examines incidents in which the respective guard fell in battle or similar circumstances, for example as a victim of a land mine. The author also discusses official Border Patrol publications and reports (stored at the Hungarian National Archives) that he has reviewed.

Key words:

heroic dead ; certification of killed in the line of duty ; violent acts ; firearm use ; border patrol ;

0504

Lajos OLASZ

The Participation of the Hungarian Royal Gendarmerie in the Fight against the Soviet Paratrooper Partisans (September 1944 – November 1944)<https://orcid.org/0000-0002-4463-3251>

(77-128.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

Abstract

Hungarian communist emigres in the Soviet Union had high hopes for the actions of Soviet paratrooper partisans in Hungary. These variously-sized paratrooper partisan units, however, were in no way capable of living up to their expectations, not even in the territories in which ethnic minorities were in the majority. The divisions of the Soviet paratrooper partisans were not capable of inflicting significant damage; that is, only those divisions that saw moderate action (those which had not faced a consolidated larger force that would have liquidated them) made it into the territory under Soviet Red Army control. The ineffectiveness of the Soviet paratrooper partisans was only partly due to the insusceptibility of the Hungarian population to Soviet propaganda; anti-partisan activity was also exceptionally well organized and lay on a broad social and administrative foundation capable of nipping in the bud any activity of the divisions of the Soviet paratrooper partisans.

Key words:

Hungarian Royal Gendarmerie; Soviet paratrooper partisan divisions ; Partisan movement in Ukraine ; Soviet Red Army ; Royal Hungarian Army

0505

József PARÁDI

Hungarian State Police Training in 1872–1945<https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

(129-162.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

Abstract

Hungarian law enforcement was nationalized during the Era of the Dual Monarchy. Police training in Hungary became uniform in the wake of this consolidation. Since the police consisted of civilian armed units, they were held to the same qualification standards as those employed in public administration. Thus the public education requirements of the various departments and offices of the police were the same as for those employed in public administration. The public administration education system lay upon a foundation of public education qualifications, differentiated by age and expertise. Those wishing to enroll as commissioned officers were required to pass an entrance exam which varied among the various ministries. Non-commissioned officers, on the other hand, had to successfully complete a course in order to be placed. Additionally physical, psychological and moral standards had to be exhibited in order to be selected into the organization; once in, the same standards were necessary for career advancement. At every level, police training emphasized practicality. Training was not exclusively grounded in cognitive learning but also demanded physical and psychological competency.

Key words:

trial service ; police training system ; study supervisor ; public administration examination ; non-commissioned officer examination

Nándor F. SIMON

<https://orcid.org/0000-0003-3505-6031>**Service Identification of the Hungarian Military Police from its Founding to the Turn of the Millennium**

(163-180.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P

Abstract

As part of the history of Hungarian law enforcement, the study looks at several decades of the history of military law enforcement, which includes an analysis of the service badges of the organization, and also does not neglect introducing the endeavors and responsibilities of military law enforcement. During the period under study, the organization itself and its responsibilities underwent change. Among the topics of debate – both within and without the Hungarian Defense Forces – was whether the organization should remain as it was or, following the examples of many other countries, expand to encompass the functionality of a military police.

Key words:

military police ; service identification ; Hungarian People's Army ; Hungarian Defense Forces; policing

Oszkár SZIGETVÁRI

<https://orcid.org/0000-0003-4166-1625>

The Budapest Detective Unit in the Era of Nationalization: 1881-1923

(181-194.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.181-195P

Abstract

A detective (investigative) body operated in Hungary from 1885 to 1945, the first such being the Royal Hungarian State Police in Budapest, established in 1885. In the wake of the excellent work of the body, detective units were established in the larger cities in the countryside. At the time of the nationalization of the municipal police forces in Hungary in 1919, the Royal Hungarian State Police also established its own detective body using the Budapest one as its model. This body would operate until 1945. The history of the Hungarian detective bodies can be divided into two stages, the first from 1885 to 1919, during which the detective bodies were not uniform (neither were the police forces). The second stage lasted from 1919 to 1945. By this time, a uniform detective body operated as part of a centralized state police organization, which was called the Royal Hungarian State Police until 1930. Afterwards until 1945, it operated as the Royal Hungarian Police.

Key words:

Royal Hungarian State Police in Budapest; Detective Unit ; nationalization of the police ;
Royal Hungarian State Police; Hungarian Royal Gendarmerie

REZÜMÉK**0501****ERNYES Mihály**<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**A rendőrség államosítása elleni véleményekből.**

(15-28.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P

Absztrakt

Az 1848/1849-es magyar forradalom és szabadságharcot megelőzően a rendvédelmi szervezetek az önkormányzatok kompetenciájába tartoztak. A forradalmi magyar polgári kormány ugyan tett lépéseket a rendvédelem centralizációjának irányába, azonban a honvédő harcok ennek kivitelezését nem tették lehetővé. A magyar forradalom és szabadságharcot a cári haderő segítségével elverő HABSBERG-hatalom a Kárpát-medence területére is kiterjedő a birodalom egészére kiterjedő központosított rendőrséget és csendőrséget hozott létre, amely a magyar hazafiak üldözésében való részvétele miatt gyűlöletes volt a nemzet előtt. Ezért a kiegyezés nyomán nem lehetett központi rendőrséget létrehozni, hanem a rendfenntartás ismét az önkormányzatok kompetenciájába került. Ez a rendvédelmi modell azonban rossz hatásfokkal működött. Ezért fokozatosan, több lépcsőben valósították meg a centrális vezetésű rendvédelmi modellt. Ennek kapcsán elméleti vitákra került sor, melyben a decentralizmus hívei lényegében alulmaradtak. Így került sor 1919-ben valamennyi városi rendőrség államosítására.

Kulcsszavak

önkormányzati rendőrség ; állami rendőrség ; a rendőrség államosítása ;
Magyar Rendőrtisztviselők Országos Szövetsége ; rendőr kongresszusok

0502**ERNYES Mihály**<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**A MROE, a MROSE és a MOR történetéből.**

(29-64)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P

Absztrakt

A dualizmus időszakában az önkormányzati kompetenciába helyezett települési rendvédelmet megvalósító testületek a rendőrségek voltak. Ahány település, annyi rendőrség működött egymástól eltérő szolgálati szabályzattal, öltözékkel, szervezettel, fegyverzettel stb. Ez az eklektikus állapot kedvezett a rendbontóknak, akik a hírközlés és a közlekedés fejlődése által nyújtott lehetőségeket kihasználva folytatták bűnöző tevékenységüket. Ezt a helyzetet változtatta meg a falvak tekintetében a Magyar Királyi Csendőrség létrehozása. Az önkormányzati rendőrségek vezetői látva a testületeik hibáit, arra törekedtek, hogy a központi államhatalom irányítása alá juttassák szervezetüket, ezáltal biztosítva az eredményes működéshez szükséges megfelelő szervezetet és irányítást, valamint anyagi ellátást a csendőrséghez hasonló módon. Ennek a — korabeli szakterminológia szerinti — államosításnak az előkészítő fázisát alkották a különböző rendőri egyesületek létrehozása és azokban az államosítási előmunkálatok végzése.

Kulcsszavak

Rendőrségek államosítása ; Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete ; Magyar Rendőrtisztviselők Országos Segélyező Egyesülete ; Magyar Országos Rendőrszövetség ; Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesülete

0503**FÓRIZS Sándor**<https://orcid.org/0000-0001-6019-3295>**Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007.**

(65-76.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

Absztrakt

Az előadás/ a publikáció a határőrségnél az 1945-ös évet követően a szervezet megszűnéséig bekövetkezett azon halálesetekkel foglalkozik, melyeket hősi eseteknek nyilvánítottak, illetve erre sor kerülhetett volna, de valamilyen okból kifolyólag ez nem történt meg. Külön hangsúlyt kapnak a szolgálat közben fegyveres elkövetőktől elszenvedett erőszakos cselekmények és más körülmények, mint például az egykori aknamező tragikus eseményei. Bemutatásra és értékelésre kerülnek határőrségi hivatalos kiadványok, jelentések, a Magyar Nemzeti Levéltár anyagai alapján.

Kulcsszavak

hősi halott ; hősi halottá minősítés ; erőszakos cselekmény ; lőfegyverhasználat ; határőrség ;

0504

OLASZ Lajos

**A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban
(1944 szeptember – 1944 november).**<https://orcid.org/0000-0002-4463-3251>

(77-128.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

Absztrakt

A magyar kommunista emigráció a Szovjetunióban nagy reményeket fűzött a szovjet ejtőernyős partizánok magyarországi tevékenységéhez. Ezek a kisebb-nagyobb ejtőernyős partizán alakulatok azonban koránt sem voltak képesek beváltani a hozzájuk fűzött reményeket még a többségében nemzetiségek által lakott területeken sem. A szovjet ejtőernyős partizán osztagok nem voltak képesek jelentős károkozásra csak azok az alakulatok éltek meg a szovjet haderő térségbe történő be-nyomulását, amelyek mérsékelt aktivitást fejtettek ki és ezért a honi vezetés a felszámolásukra nagyobb erőt nem vont össze. A szovjet ejtőernyős partizán osztagok eredménytelenségéhez nem csupán az járult hozzá, hogy a magyar lakosság nem volt fogékony a szovjet propaganda tevékenysége iránt, hanem az is, hogy a partizán elhárítás rendkívül jól szervezett volt és széleskörű társadalmi, közigazgatási alapokon nyugodott, amely képes volt csírájában elfojtani a szovjet ejtőernyős partizán osztagok működését.

Kulcsszavak

Magyar Királyi Csendőrség ; szovjet ejtőernyős partizán osztagok ; Partizánmozgalom Ukrán Törzse ; Szovjetunió Vörös Hadserege ; Magyar Királyi Honvédség

0505

PARÁDI József

A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945.<https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

(129-162.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

Absztrakt

A polgári magyar állam időszakában valósult meg a magyar rendőrségek államosítása. Ennek nyomán vált egységessé a rendőrképzés Magyarországon. Mivel a rendőrség polgári fegyveres őrtestület volt, ezért a közigazgatásban foglalkoztatottakkal szemben támasztott képesítési elvárások vonatkoztak a testületi tagokra is. Így tehát a rendőrségnél különböző karokon és szakokon foglalkoztatottakkal szemben támasztott közoktatásbeli elvárások azonosak voltak a közigazgatás területén foglalkoztatottakéval. Erre az állami — koronként és szakonként differenciált — közoktatási képzettségekre épült rá az államigazgatási szakoktatási rendszer. A tisztviselői karokba igyekvők számára lényegében minisztériumként eltérő tartalmú szakvizsga letétele nyomán nyílt lehetőség a rendszerbe való belépésre. Az altisztek esetében pedig tanfolyamok eredményes elvégzése nyomán kerülhetett sor a kinevezésre. A tudásnak kellő fizikai, pszichikai és erkölcsi állapottal is párosulnia kellett, hogy a jelentkezők bekerülhessenek a testület személyi állományába, illetve hogy a bent lévők tovább léphessenek a karrierív következő fokára. A rendőrképzés minden szintjén a gyakorlatiasságra törekedtek. A felkészítés nem csupán szellemi, hanem fizikai és pszichikai részből is állt.

Kulcsszavak

próbaszolgálat ; rendőri szakképzési rendszer ; szaktanulmányi felügyelő ; közigazgatási gyakorlati szakvizsga ; törzsaltiszi vizsga

SIMON F. Nándor

<https://orcid.org/0000-0003-3505-6031>**A magyar katonai rendészet szolgálati igazolványai a megalakulásától az ezredfordulóig.**

(163-180.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P

Absztrakt

A magyar rendvédelem-történet részeként elevenedik meg a tanulmányban a katonai rendészet történetének néhány évtizede, kitérve a szervezet szolgálati igazolványaira és nem hanyagolva el a katonai rendészet tevékenységének, feladatának bemutatását sem. A katonai rendészet a vizsgálati időszakban mind szervezetében, mind pedig feladatában többször változott, azon is vitatkoztak – a Honvédségen belül és kívül – az érintettek, hogy maradjon-e a rendészeti forma, vagy pedig bővíljen és számos külföldi példához igazodva, katonai rendőrséggé váljon-e tovább.

Kulcsszavak

Katonai rendészet ; szolgálati igazolvány ; Magyar Néphadsereg ; Magyar Honvédség ; rendfenntartás

SZIGETVÁRI Oszkár

<https://orcid.org/0000-0003-4166-1625>

Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923.

(181-194.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.181-195P

Absztrakt

Magyarországon detektívtestület 1885-től 1945-ig működött. Az első detektívtestületet a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség kötelékében hozták létre 1885-ben. a testület kiváló működése nyomán a vidéki nagyvárosok rendőrségeinek a kötelékeiben is felállították a detektívtestületeket. A magyarországi városi rendőrségek 1919. évi államosításakor pedig a fővárosi detektívtestület mintájára a Magyar Királyi Állami Rendőrségben is létrehoztak detektívtestületet, amely 1945-ig működött. A magyarországi detektívtestületek története két szakaszra bontható, az első időszak 1885-től 1919-ig tartott. Ekkor még a detektívek szervezete sem volt egységes, hiszen a rendőrségek sem voltak azok. A második szakasz 1919-től 1945-ig tartott. Ekkor már az egységes állami rendőrség— 1930-ig Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezéssel, majd ezt követően 1945-ig Magyar Királyi Rendőrség néven működő szervezet — kebelében egységes detektívtestület működött.

Kulcsszavak

Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség ; Detektívtestület ; a rendőrség államosítása ;
Magyar Királyi Állami Rendőrség ; Magyar Királyi Rendőrség

RESÜMEE

0501

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**Aus Meinungen gegen die Verstaatlichung der Polizei.**

(15-28.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P

Abstract

Vor der ungarischen Revolution von 1848/1849 und vor dem Freiheitskampf gehörten die Ordnungsschutzorgane in die Kompetenz der Kommunen. Die revolutionäre ungarische bürgerliche Regierung unternahm zwar Schritte in Richtung Zentralisierung des Ordnungsschutzes, jedoch ermöglichten die Verteidigungskämpfe nicht deren Umsetzung. Die mit Hilfe der zaristischen Armee die ungarische Revolution und den Freiheitskampf zerschlagende HABSBURGER Macht gründete eine im Gebiet des Karpatenbeckens sowie im ganzen Reich wirkende zentralisierte Polizei und Gendarmerie, die wegen ihres Mitwirkens bei der Verfolgung der ungarischen Patrioten bei der Nation verhasst waren. Aus diesem Grund konnte nach dem Ausgleich keine zentralisierte Polizei gegründet werden, und somit geriet die Aufrechterhaltung der Ordnung wieder in den Kompetenzbereich der Kommunen. Der Wirkungsgrad dieses Ordnungsschutzmodells war jedoch unzureichend. Deshalb wurde allmählich, in mehreren Schritten das zentral geführte Ordnungsschutzmodell verwirklicht. Im Zusammenhang damit kam es zu theoretischen Diskussionen, bei denen die Anhänger der Dezentralisierung im Wesentlichen weniger Unterstützung erhielten. So kam es 1919 zur Verstaatlichung der Stadtpolizei.

Schlüsselwörter

Kommunale Polizei ; Staatliche Polizei ; Verstaatlichung der Polizei ;
Landesverband der Ungarischen Polizeibeamten ; Polizeikongresse

0502

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**Aus der Geschichte der Landesverbände und Vereine der ungarischen Polizeibeamten.**

(29-64)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P

Abstract

Die Vollzugsorgane des Ordnungsschutzes der Siedlungen, der zur Zeit des Dualismus zur Kompetenz der Kommunen gehörte, stellten die Polizeien dar. Jede Siedlung hatte ihre Polizei, die gemäß der voneinander abweichenden Dienstvorschriften, in unterschiedlichen Uniformen, sowie unterschiedlicher Organisation, Bewaffnung u.s.w. agierte. Dieser eklektische Zustand begünstigte die Aktivitäten gegen die öffentliche Ordnung, wobei die Möglichkeiten der Entwicklung der Kommunikation und des Verkehrs ausgenutzt wurden. Diese Situation veränderte in Bezug auf die Dörfer die Organisation der Ungarischen Königlichen Gendarmerie. Die Mängel ihrer Organe erkennend waren die Leiter der Polizeien der Kommunen bestrebt, ihre Organe unter die Leitung der zentralen Macht zu ordnen, um dadurch die zur erfolgreichen Tätigkeit notwendige entsprechende Organisation und Führung sowie eine finanzielle Versorgung ähnlich wie bei der Gendarmerie zu sichern. Die Vorbereitungsphase der – laut der früheren Fachterminologie – Verstaatlichung stellten die Gründung der verschiedenen Polizeiverbände und die in diesen Verbänden vonstatten gehenden Vorarbeiten zur Verstaatlichung dar.

Schlüsselwörter

Verstaatlichung der Polizeien ; Landesverein der Ungarischen Polizeibeamten ; Landeshilfsverein der Ungarischen
Polizeibeamten ; Landesverband der Ungarischen Polizei ; Fachverein der Ungarischen Polizeiangehörigen

0503

Sándor FÓRIZS<https://orcid.org/0000-0001-6019-3295>**Die Toten und die heldenhaften Toten des ungarischen Grenzschatzes 1945-2007.**

(65-76.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

Abstract

Der Vortrag/die Publikation beschäftigt sich mit den Todesfällen beim Grenzschatz in der Zeit ab den Jahren nach 1945 bis zu dessen Auflösung, die als Heldentod eingestuft wurden, bzw. Todesfälle, die aus irgendwelchen Gründen nicht dazu erklärt wurden. Besonders hervorgehoben werden im Dienst von bewaffneten Tätern erlittene Gewalttaten und andere Umstände, wie zum Beispiel die tragischen Ereignisse auf dem damaligen Minenfeld. Anhand der Dokumentationen des Ungarischen Nationalen Staatsarchivs werden offizielle Schreiben, Berichte vorgestellt und ausgewertet.

Schlüsselwörter

heldenhafter Toter ; Ernennung zum heldenhaften Toten ; gewalttätige Handlung ; Schusswaffengebrauch ;
Grenzschatz ;

0504

Lajos OLASZ

Die Teilnahme der Ungarischen Königlichen Gendarmerie am Kampf gegen die sowjetischen Fallschirmspringer-Partisanen (September 1944 – November 1944).<https://orcid.org/0000-0002-4463-3251>

(77-128.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

Abstract

Die ungarische kommunistische Emigration in der Sowjetunion hatte große Hoffnungen hinsichtlich der Tätigkeit der sowjetischen Fallschirmspringer-Partisanen in Ungarn. Diese größeren oder kleineren Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten waren jedoch nicht in der Lage die Hoffnungen zu erfüllen, nicht einmal in den in der Mehrheit von nationalen Minderheiten bewohnten Gebieten. Die sowjetischen Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten waren nicht in der Lage größere Schäden anzurichten, nur diejenigen Einheiten erlebten den Einzug der sowjetischen Streitkräfte in dieses Gebiet, die sich nur gemäßigt aktivierten, und zu deren Liquidierung deshalb seitens der heimischen Führung keine größeren Kräfte vereint wurden. Zur Erfolgslosigkeit der sowjetischen Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten trug nicht nur bei, dass die ungarische Bevölkerung nicht für die sowjetische Propaganda empfänglich war, sondern auch das, dass die Partisanenabwehr außerordentlich gut organisiert war, auf einer breiten Gesellschafts- und Verwaltungsgrundlage beruhte, die in der Lage war, die Tätigkeit der sowjetischen Fallschirmspringer-Partisaneneinheiten im Keim zu ersticken.

Schlüsselwörter

Ungarische Königliche Gendarmerie ; sowjetische Fallschirmspringer-Partisanengruppen ; Ukrainischer Stab der Partisanenbewegung ; Rote Armee der Sowjetunion ; Ungarisches Königliches Heer

0505

József PARÁDI

Ausbildung der ungarischen staatlichen Polizeien 1872-1945.<https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

(129-162.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

Abstract

In der Zeit des bürgerlichen ungarischen Staates wurde die Verstaatlichung der ungarischen Polizeien verwirklicht. Infolgedessen wurde die Polizeiausbildung in Ungarn vereinheitlicht. Da die Polizei ein bürgerliches bewaffnetes Wachorgan war, bezogen sich die Ausbildungsanforderungen der Beschäftigten in der Verwaltung auch auf die Mitglieder der Körperschaft. So waren die Anforderungen der öffentlichen Bildung an die Beschäftigten in der Polizeiausbildung identisch mit den an die Beschäftigten in der Ausbildung für die Verwaltung gestellten Anforderungen. Das System der Fachausbildung für Staatsverwaltung baute auf diese staatliche – je nach Studien- und Fachrichtung differenziert – Allgemeinbildung auf. Im Wesentlichen war es abhängig vom jeweiligen Ministerium den sich bewerbenden Beamten nach einer vom Ministerium festgelegten Fachprüfung möglich in das System zu gelangen. Im Falle der Unteroffiziere kam es nach der erfolgreichen Absolvierung der Lehrgänge zur Ernennung. Neben Wissen waren auch ein entsprechender physischer, psychischer und moralischer Zustand notwendig, damit die Bewerber in den Personalstand der Körperschaft aufgenommen werden konnten, bzw. die nächsten Stufen der Laufbahn erklimmen konnten. Die Polizeiausbildung strebte auf jedem Niveau nach Praxisbezogenheit. Die Vorbereitung für den Polizeidienst bestand nicht nur aus geistigen, sondern auch aus physischen und psychischen Elementen.

Schlüsselwörter

Probedienst ; System der Fachausbildung bei der Polizei ; Fachstudieninspektor ; praktische Fachprüfung für Verwaltung ; Prüfung für Stabsunteroffiziere

F. Nándor SIMON

<https://orcid.org/0000-0003-3505-6031>**Die Dienstausschreibung der ungarischen Militärpolizei – Von ihrer Entstehung bis zur Jahrtausendwende.**

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P

Abstract

Als Teil der Geschichte des ungarischen Ordnungsschutzes werden uns in der Studie einige Jahrzehnte der Militärpolizei vergegenwärtigt, dabei besonders eingehend auf die Dienstausschreibung der Organisation, wobei auch die Beschreibung der Tätigkeit und Aufgaben der Militärpolizei nicht zu kurz kommt. Im betrachteten Zeitabschnitt haben sich sowohl der Aufbau als auch die Aufgaben mehrfach verändert. Es wurde auch darüber diskutiert –innerhalb und auch außerhalb der Armee – ob die Militärpolizei in der bestehenden Form, oder sich an zahlreichen ausländischen Beispielen orientierend weiter funktionieren soll.

Schlüsselwörter

Militärpolizei ; Dienstausschreibung ; Ungarische Volksarmee ; Ungarisches Heer ; Aufrechterhaltung der öffentlichen Ordnung

Oszkár SZIGETVÁRI

<https://orcid.org/0000-0003-4166-1625>

Das hauptstädtische Detektivorgan in der Zeit der Verstaatlichungen 1881-1923.

(181-194.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.181-194P

Abstract

In Ungarn agierten von 1885 bis 1945 Detektivorgane. Das erste Detektivorgan wurde 1885 im Verband der Budapester Ungarischen Königlichen Staatlichen Polizei gegründet. Infolge der erfolgreichen Tätigkeit dieses Organs wurden auch in der Provinz bei den Polizeien der Großstädte Detektivorgane gebildet. Mit der Verstaatlichung der ungarischen Stadtpolizeien von 1919 wurden nach dem Muster des hauptstädtischen Detektivorgans auch bei der Ungarischen Königlichen Staatlichen Polizei ein Detektivorgan gegründet, das bis 1945 tätig war. Die Geschichte der Detektivorgane in Ungarn kann in zwei Abschnitte unterteilt werden, wobei der erste Zeitabschnitt von 1885 bis 1919 dauerte. Damals waren die Detektivorganisationen noch nicht einheitlich, denn die Polizeien waren es ja auch noch nicht. Der zweite Zeitabschnitt dauerte von 1919 bis 1945. In dieser Zeit funktionierte das einheitliche Detektivorgan bereits im Schoße der einheitlichen staatlichen Polizei, bis 1930 mit der Bezeichnung Ungarische Königliche Staatliche Polizei, danach bis 1945 unter dem Namen Ungarische Königliche Polizei.

Schlüsselwörter

Budapester Ungarische Königliche Staatliche Polizei ; Detektivorgan ; Verstaatlichung der Polizei ;
Ungarische Königliche Staatliche Polizei ; Ungarische Königliche Polizei

RESUMÉE

0501

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**Police Force Anti-Nationalization Opinions**

(15-28.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P

Abstract

Prior to the 1848 Hungarian Revolution, law enforcement organizations fell under the jurisdiction of their respective local government. Although the revolutionary Hungarian government took steps to centralize law enforcement, the battles of the war made implementation impossible. The HABSBURG power, which had crushed the Hungarian Revolution with the help of Czarist Russia, centralized the police and gendarmerie throughout the Carpathian Basin; the Hungarian people hated these organizations for their persecution of Hungarian patriots. Therefore, in the wake of the Austro-Hungarian Compromise of 1867, a centralized police force was not permitted. Instead, the maintaining of law and order was once again the responsibility of the local governments. This law enforcement model, however, operated inefficiently. Therefore, in piecemeal fashion, a centralized law enforcement model was gradually implemented. During this time, theoretical debates took place in which supporters of decentralism essentially lost. As a result, several cities lost authority of their respective police force to the power of the centralized state in 1919.

Key words:

local government police ; state police ; nationalization of the police force ;
National Association of Hungarian Police Officers ; police congresses

0502

Mihály ERNYES<https://orcid.org/0000-0001-7819-1781>**About the MROE, the MROSE and the MOR**

(29-64)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P

Abstract

During the Era of the Dual Monarchy, the police were the organizations responsible for providing law enforcement under the jurisdiction of respective local governments. In terms of service regulations, clothing, organization, armaments etc. local governments decided for themselves how to run their respective police. This eclectic situation made crime easier to commit, especially in light of the advances in communications and transportation. The situation in the villages finally changed with the founding of the Hungarian Royal Gendarmerie. Having witnessed the mistakes made by their local law enforcement, police leadership sought placement of their units under centralized state authority, which would ensure the necessary organizational and directional preconditions for successful collaboration and financial stability (much like how the Hungarian Royal Gendarmerie functioned). The lead-up to this nationalization – as it was referred to at the time – was the establishment of various police organizations and the associated preparatory work for successful integration.

Key words:

Nationalization of Police ; National Association of Hungarian Police Officers ; National Relief Association of Hungarian Police Officers ; National Hungarian Police Association ; Professional Association of Police in Hungary

0503

Sándor FÓRIZS<https://orcid.org/0000-0001-6019-3295>**The (Heroic) Dead of the Hungarian Border Patrol: 1945-2007**

(65-76.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

Abstract

The lecture / publication looks at those whose deaths were designated as occurring “in the line of duty” (or could have been designated as such, but for whatever reason were not) at the Border Patrol during the period between 1945 and the dissolution of the organization. The lecture / publication specifically examines incidents in which the respective guard fell in battle or similar circumstances, for example as a victim of a land mine. The author also discusses official Border Patrol publications and reports (stored at the Hungarian National Archives) that he has reviewed.

Key words:

heroic dead ; certification of killed in the line of duty ; violent acts ; firearm use ; border patrol ;

0504

Lajos OLASZ

The Participation of the Hungarian Royal Gendarmerie in the Fight against the Soviet Paratrooper Partisans (September 1944 – November 1944)<https://orcid.org/0000-0002-4463-3251>

(77-128.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

Abstract

Hungarian communist emigres in the Soviet Union had high hopes for the actions of Soviet paratrooper partisans in Hungary. These variously-sized paratrooper partisan units, however, were in no way capable of living up to their expectations, not even in the territories in which ethnic minorities were in the majority. The divisions of the Soviet paratrooper partisans were not capable of inflicting significant damage; that is, only those divisions that saw moderate action (those which had not faced a consolidated larger force that would have liquidated them) made it into the territory under Soviet Red Army control. The ineffectiveness of the Soviet paratrooper partisans was only partly due to the insusceptibility of the Hungarian population to Soviet propaganda; anti-partisan activity was also exceptionally well organized and lay on a broad social and administrative foundation capable of nipping in the bud any activity of the divisions of the Soviet paratrooper partisans.

Key words:

Hungarian Royal Gendarmerie; Soviet paratrooper partisan divisions ; Partisan movement in Ukraine ; Soviet Red Army ; Royal Hungarian Army

0505

József PARÁDI

Hungarian State Police Training in 1872–1945<https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

(129-162.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

Abstract

Hungarian law enforcement was nationalized during the Era of the Dual Monarchy. Police training in Hungary became uniform in the wake of this consolidation. Since the police consisted of civilian armed units, they were held to the same qualification standards as those employed in public administration. Thus the public education requirements of the various departments and offices of the police were the same as for those employed in public administration. The public administration education system lay upon a foundation of public education qualifications, differentiated by age and expertise. Those wishing to enroll as commissioned officers were required to pass an entrance exam which varied among the various ministries. Non-commissioned officers, on the other hand, had to successfully complete a course in order to be placed. Additionally physical, psychological and moral standards had to be exhibited in order to be selected into the organization; once in, the same standards were necessary for career advancement. At every level, police training emphasized practicality. Training was not exclusively grounded in cognitive learning but also demanded physical and psychological competency.

Key words:

trial service ; police training system ; study supervisor ; public administration examination ; non-commissioned officer examination

Nándor F. SIMON

<https://orcid.org/0000-0003-3505-6031>**Service Identification of the Hungarian Military Police from its Founding to the Turn of the Millennium**

(163-180.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P

Abstract

As part of the history of Hungarian law enforcement, the study looks at several decades of the history of military law enforcement, which includes an analysis of the service badges of the organization, and also does not neglect introducing the endeavors and responsibilities of military law enforcement. During the period under study, the organization itself and its responsibilities underwent change. Among the topics of debate – both within and without the Hungarian Defense Forces – was whether the organization should remain as it was or, following the examples of many other countries, expand to encompass the functionality of a military police.

Key words:

military police ; service identification ; Hungarian People's Army ; Hungarian Defense Forces; policing

Oszkár SZIGETVÁRI

<https://orcid.org/0000-0003-4166-1625>

The Budapest Detective Unit in the Era of Nationalization: 1881-1923

(181-194.p.)

DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.58N.181-195P

Abstract

A detective (investigative) body operated in Hungary from 1885 to 1945, the first such being the Royal Hungarian State Police in Budapest, established in 1885. In the wake of the excellent work of the body, detective units were established in the larger cities in the countryside. At the time of the nationalization of the municipal police forces in Hungary in 1919, the Royal Hungarian State Police also established its own detective body using the Budapest one as its model. This body would operate until 1945. The history of the Hungarian detective bodies can be divided into two stages, the first from 1885 to 1919, during which the detective bodies were not uniform (neither were the police forces). The second stage lasted from 1919 to 1945. By this time, a uniform detective body operated as part of a centralized state police organization, which was called the Royal Hungarian State Police until 1930. Afterwards until 1945, it operated as the Royal Hungarian Police.

Key words:

Royal Hungarian State Police in Budapest; Detective Unit ; nationalization of the police ;
Royal Hungarian State Police; Hungarian Royal Gendarmerie

**CITÁCIÓS INDEX
PUBLIKÁCIÓK ÉS KÉZIRATOK**

A-Á

Adomány. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nyírvidék*, XL.évf. (1919) 53.sz. (III.6.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 107.sz.jegyzet.

ALEKSEJENKO, Grigorij Davidovics — BABIDORICS, Mihail Ivanovics: *Fényjelek a hegyek között*. Budapest - Ungvár, 1985, Kossuth Könyvkiadó - Kárpáti Kiadó. 256 p. HU-ISBN 963 09 2698 9.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 9.sz.jegyzet ; 116.p. 43.sz.jegyzet ; 117.p. 64.sz.jegyzet + 68.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet + 73.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet + 79.sz.jegyzet + 81.sz.jegyzet + 82.sz.jegyzet + 85.sz.jegyzet ; 118.p. 91.sz.jegyzet + 93.sz.jegyzet + 94.sz.jegyzet + 98.sz.jegyzet + 99.sz.jegyzet + 106.sz.jegyzet + 109.sz.jegyzet + 111.sz.jegyzet + 112.sz.jegyzet + 113.sz.jegyzet + 114.sz.jegyzet + 115.sz.jegyzet + 117.sz.jegyzet ; 119.p. 118.sz.jegyzet + 121.sz.jegyzet + 123.sz.jegyzet + 125.sz.jegyzet + 128.sz.jegyzet + 132.sz.jegyzet + 120.p. 164.sz.jegyzet + 166.sz.jegyzet ; 123.p. 225.sz.jegyzet.

Anarchisták elleni értekezlet. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XXVI.évf. (1898) 88.sz. (XII.6.) 1.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 100.sz.jegyzet.

ANGYAL Armand: A rendőrség államosítása. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 15.sz. (IV.10.) 191-192.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 26.sz.jegyzet.

Államosítás. (Szerkesztőségi közlemény.) *Rendőri Lapok*, V.évf. (1908) 7.sz. (VII.1.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 44.sz.jegyzet.

Az államosítás küszöbén. (S. szignó) *Közbiztonság*, XVIII. évf. (1911) 14. sz. (IV.3.) 1-2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 56.sz.jegyzet.

B

BAKOS Gábor (szerk.): *Az első magyar országos rendőri zsebnaptár az 1872. szököévre*. Pest, 1872. s.n.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 4.sz.jegyzet.

BAKSA János (szerk.): *Rendőrségi almanach 1923*. Budapest, 1923, Stephaneum Nyomda. HU-ISBN —

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 25.sz.jegyzet.

BAKSA János — VÉCSEY Leó: 1873-1923. Az ötven éves budapesti m. kir. állami rendőrség története. 7-214.p. In BAKSA János et al. (szerk.): *Rendőrségi almanach 1923. Budapest, 1922*, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó. 544 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 122.sz.jegyzet.

BEKSICS Gusztáv: *A magyar doktrinairek. Csengery Antal, b. Eötvös József stb.* Budapest 1882, Rudnyánszky. 168 p.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 16.sz.jegyzet.

BERTALAN Ágnes: A veterán: partizánok segítője. *Szabad Föld*, XXVI.évf. (1980.) 18.sz. 4.p. HU-ISSN 0133-0950.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 24.sz.jegyzet.

BERZEVICZY Albert: *Az abszolutizmus kora Magyarországon 1849-1865.* I.köt. Budapest, 1922, Franklin. 436 p. ; II.köt. Budapest, Franklin. 426 p. ; III.köt. Budapest, 1933, Franklin. 443 p. ; IV.köt. Budapest, 1937, Franklin. 106 p.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 11.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet.

A bécsi nemzetközi kiállítás. Bécs május 7. (Szerkesztőségi közlemény.) *A Hon*, XI.évf. (1873) 106.sz. (V.8.) 1.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 99.sz.jegyzet.

BOLDISÁR Kálmán: A vidéki rendőrség szervezése. *Pesti Hírlap*, XXVIII.évf. (1906) 332.sz. (XII.2.) 34-35.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 28.sz.jegyzet.

BORBÉLY Zoltán – KAPY Rezső (szerk.): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. I.köt. 1-299 p. II.köt. 300-600 p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 13.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet ; 192.p. 36.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet + 46.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 58.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 20.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet.

BÖLÖNY József: *Magyarország kormányai 1848-1975.* Budapest, 1978, Akadémia. 328 p. HU-ISBN 963 05 1755 8. /A Magyar Országos Levéltár Kiadványai, IV. – Levéltár és történeti forrásdokumentumok, 2./ HU-ISSN 0441-4985.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a

magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 34.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet.

15-én tartotta Budapesten, a vármegyházán közgyűlését a MROE, Rendőrtisztviselők egyesületének közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemények.) *Városok Lapja*, IV.évf. (1909) 47.sz. (XI.20.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 45.sz.jegyzet.

Budapest nyugodt és csendes. A rendőrség reformja. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVI.évf. (1918) 261.sz. (XI.7.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 118.sz.jegyzet.

A budapesti rendőrök szakszervezete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, VIII.évf. (1919) 41.sz. (II.19.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 123.sz.jegyzet.

A Bp. Rendőr-őrszemélyzet Szakszervezetének és a szervezett m. csendőrségnek a levele. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVII.évf. (1919) 70.sz. (III.23.) 9.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 126.sz.jegyzet.

C-Cs

CHOVÁN Károly: Refleksiók a közigazgatás államosításának kérdéséhez. *Magyar Közigazgatás*, XL.évf. (1922) 50.sz. (XII.10.) 1-3.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 72.sz.jegyzet.

Címlapfotók. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnai Világlapja*, VIII.évf. (1918) 2.sz. (I.5.) 1.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 30.sz.jegyzet.

CZAGA Viktória — HORVÁTH J. András — JANCsó Éva et al.: *A fővárosi rendőrség története 1914-ig.* Budapest, 1995, Budapesti Rendőr-főkapitányság. 578 p. HU-ISBN 963 03 3992 7.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 1.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 19.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 142.sz.jegyzet.

CSAPÓ Csaba: *Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A betyárvilág felszámolása.* Pécs, 2007, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 204 p. HU-ISBN 978 963 94 9887 7. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 18.sz.jegyzet.

CSENDES László: *Hadsereg-történet 1945-1998.* Budapest, 1998, Magyar Honvédség. 199 p. HU-ISBN 963 03 5115 3. /Az Új Honvédségi Szemle különszáma./ HU-ISSN 1216-7436.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 40.sz.jegyzet.

A csendőr kézikönyve. Utasítás a tábort csendőrség részére kérdésekben és feleletekben. Szeged, 1894, Várnay. 62 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 33.sz.jegyzet.

Csendőrök az új rendért. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVI.évf. (1918) 261.sz. (XI.7.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 119.sz.jegyzet.

CSIFFÁRY Gergely: *Életutak - életsorsok. Az antifasiszta fegyveres harc Heves megyei résztvevőinek életrajzi gyűjteménye.* Eger, 1985, Heves Megyei Levéltár. 195 p. HU-ISBN 963 01 5629 6. /Tanulmányok Heves Megye történetéből, 8./ HU-ISSN 0133-8153.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 119.p. 132.sz.jegyzet + 136.sz.jegyzet + 138.sz.jegyzet ; 120.p. 155.sz.jegyzet ; 121.p. 171.sz.jegyzet ; 122.p. 195.sz.jegyzet.

CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 15.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 140.sz.jegyzet + 144.sz.jegyzet.

D

DAMÓ László (szerk.): *Katonai Lexikon.* Budapest, 1985, Zrínyi. 620 p. HU-ISBN 963 32 6178 3.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 5.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet.

DAYKA Endre — PAYERLE Nándor levele a vidéki rendőrtisztviselőkhöz. Budapest, 1919.(I.25.) Sonnenfeld Műnyomda. 1-2.p. In DAYKA Endre — PAYERLE Nándor (szerk.): *Magyar Országos Rendőrszövetség Alapszabályai.* Nagyvárad, 1919 (I.19.), Sonnenfeld Műnyomda. 23 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 104.sz.jegyzet + 108.sz.jegyzet + 109.sz.jegyzet + 110.sz.jegyzet + 111.sz.jegyzet + 112.sz.jegyzet + 114.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: *Polgári átalakulás és neoabszolútizmus 1849-1867.* Budapest, 2009, Kossuth. 104 p. HU-ISBN 978 963 09 5693 2.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 10.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet.

DEÁK Ferenc: Ein Beitrag zum ungarischen Staatsrecht : Bemerkungen über Wenzel Lustkandl's „Ungarisch-österreichisches Staatsrecht”. [Adalékok a magyar közjoghoz. Észrevételek Luskandl Venczel ily című munkájára: „Das Ungarische-Österreichische Staatsrecht” a magyar közjog történetének szempontjából.] *Budapesti Szemle*, új folyam (1865) I.köt. 3-170.p.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 12.sz.jegyzet.

DEÁK József: A Belügyi Szemle és az ideológiai háború a helsinki konferenciáig 1953-1975. 57-70.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Ünnepi tanulmányok Gáspár László 65. születésnapja tiszteletére.* Budapest, 2015, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 154 p. HU-ISBN 978 615 80 3090 8 /Salutem, 1./ HU-ISSN 2416-2078.

FŐRISZ Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 1.sz.jegyzet.

December 18-án közgyűlés. (Szerkesztőségi Közlemény.) *Városok Lapja*, V.évf. (1910) 52.sz. (XII.24.) 551.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 50.sz.jegyzet.

DÉKÁN István: *Hazatérés. Egy magyar partizánparancsnok visszaemlékezései 1942-1944.* Budapest, 1960, Zrínyi Katonai Könyvkiadó. 191 p.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 19.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.

DÉKÁN István — D. KARDOS Éva: *Utak és ösvények.* Budapest, 1975, Magvető Kiadó. 491 p. HU-ISBN 963 27 0012 0.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 13.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet ; 119.p. 140.sz.jegyzet ; 120.p. 148.sz.jegyzet 123.p. 218.sz.jegyzet + 221.sz.jegyzet.

DIENES István: *Gróf Ráday Gedeon a betyárok réme.* Budapest, 1925, Salgó. 24 p.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 104.sz.jegyzet + 108.sz.jegyzet + 109.sz.jegyzet + 110.sz.jegyzet + 111.sz.jegyzet + 112.sz.jegyzet + 114.sz.jegyzet.

vezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 18.sz.jegyzet.

DORNING Henrik: A vidéki rendőrség államosítása. 215-252.p. In BAKSA János (szerk.): *Rendőrségi almanach 1923*. Budapest, 1922, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó. 544 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 50.sz.jegyzet.

E-É

Egyesületek. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVII.évf. (1907) 202.sz. (VII. 25.) 19.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 18.sz.jegyzet.

Egyesületek. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LIX.évf. (1908) 293.sz. (XII. 8.) 18.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 41.sz.jegyzet.

Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXII.évf. (1910) Budapest, 1910, Franklin-Társulat. 2139 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 36.sz.jegyzet.

Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXIII.évf. (1911) Budapest, 1911, Franklin-Társulat. 2250 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 36.sz.jegyzet.

Elnökség és választmányi ülés. (Szerkesztőségi közlemény.) *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 43.sz. (X. 22.) 540.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 62.sz.jegyzet.

Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXIV.évf. (1912) Budapest, 1912, Franklin-Társulat. 2412 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 37.sz.jegyzet.

Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXV. évf. (1913) Budapest, 1913, Franklin-Társulat. 2430 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 38.sz.jegyzet.

Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXVI. évf. (1914) Budapest, 1914, Franklin-Társulat. 2574 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 38.sz.jegyzet.

Egyesületek. *Budapesti Czim- és Lakásjegyzék*, XXVII. évf. (1916) Budapest, 1916, Franklin-Társulat. 2666p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 38.sz.jegyzet.

Elmaradt kirándulás és hangverseny. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagybányai Hírlap*, VII.évf. (1914) 26.sz. (VI.29.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 89.sz.jegyzet.

ENDRÓDY Géza: *Magyarország rendőrsége az államosítás előtt.* Gyula, 1898, Nyomatott Dobay János Könyvnyomdájában. 220+4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 25.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az államosítás.* Pécs, 2000, Pécsi James és James Bt. 301+4p. HU-ISBN 963 03 8038 2.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 138.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 1.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története I.* Budapest, 2002, Belügyminisztérium. 342p. HU-ISBN 963 9208 14 0.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 3.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében. *Belügyi Szemle*, LXI.évf. (2013) 9.sz. 75-113.p. HU-ISSN 1789-4689.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 13.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története.* Budapest, 2002, Belügyminisztérium. 342 p. HU-ISBN 963 92 0814 0.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: SÁRKÁNY Ármin tiszteletbeli pécsi rendőrfőkapitány 1876-1940. *Pécsi Szemle*, VII.évf. (2004) ősz. 73-77.p. HU-ISSN 1419-290X.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szer-

vezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p 19.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A községi rendőrségek a vidék rendvédelmében. *Belügyi Szemle*, LXI.évf. (2013) 9.sz. 75-113.p. HU-ISSN 1789-4689.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 27.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: SZALAY József életútja. 41-94.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Ünnepi parergák BODA József 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest 2018, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 184 p. HU-ISBN 978 615 80 3097 7. /Salutem, 4./ HU-ISSN 2416-2078.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 59.p. 125.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: THURZÓ (TISZA) Miksa életútja. 55-72.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Ünnepi parergák ÖRY Károly születésének 85. évfordulója tiszteletére*. Budapest, 2018, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 179 p. HU-ISBN 978 615 80 3095 3. /Salutem, 6./ HU-ISSN 2416-2078.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 5.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: Rendőrakutya. Rendőrakutya egyesületek. *Pandúr Jogi és Bűnügyi Magazin*, XXIX.évf. (2018) 299.sz. 4-7.p. HU-ISSN 1216-2019.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 75.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: PETERDY Kálmán életpályából. *Pandúr Jogi és Bűnügyi Magazin*, XXX.évf. (2019) 303.sz. (május) 6-7.p. HU-ISSN 1216-2019.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 22.sz.jegyzet.

Esztergom nem fedezi a kongresszuson részvétel költségeit. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VI.évf. (1911) 14.sz. (IV.8.) 158.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 48.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 49.sz.jegyzet.

F

FERENCZY Márton: Egyéb partizántevékenységek. 117-122.p. In: SZALAY Gyula (szerk.): *A világhíró csendőr. A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség okmányai alapján*. Pécs, 2002, Gálos Nyomdász Kft. 223 p. HU-ISBN 963 86 1533 8.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 8.sz.jegyzet ; 120.p. 147.sz.jegyzet.

FERENCZY Márton: Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyős csoportokkal Magyarországon. 111-121.p. In KÖVENDY Károly et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881-1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban.* (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovergin. 430 p. CA-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 6.sz.jegyzet ; 118.p. 88.sz.jegyzet 120.p. 146.sz.jegyzet + 147.sz.jegyzet + 157.sz.jegyzet ; 121.p. 173.sz.jegyzet.

FORRÓ János: A rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér megyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 35-43.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 5.sz.jegyzet.

Fotók a győri kongresszusról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnai Világlapja*, XIII.évf. (1913) 30.sz.(VII. 27) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 77.sz.jegyzet.

FÓRIZS Sándor: Egy bírósági tárgyalás 1947-ben. *Belügyi Szemle*, LXIV.évf. (2016) 3.sz. 64-72.p. HU-ISSN 1789-4689.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 41.sz.jegyzet.

FÓRIZS Sándor: Szovjet katonák a határőrségi jelentésekben. 34-52.p. In ZSÁMBOKINÉ Ficskovszky Ágnes (szerk.): *Válogatott tanulmányok a Vám- és Pénzügyőri Tanszék fennállásának 25. évfordulója alkalmából.* Budapest, 2016, NKE Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék. 196 p. HU-ISBN 978 615 50 5772 4.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 41.sz.jegyzet.

FÖLDES Pál: *Két ugrás az ismeretlenbe.* Budapest, 1975, Zrínyi Katonai Kiadó - Kossuth Kiadó. 268 p. HU-ISBN 963 32 6614 9.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 119.p. 144.sz.jegyzet + 145.sz.jegyzet ; 120.p. 146.sz.jegyzet + 148.sz.jegyzet.

G-Gy

GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 11.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 141.sz.jegyzet.

GAZSI József: Antifasiszta ellenállás és partizánharc Magyarországon. 55-116.p. In DOMBRÁDY Lóránd — NAGY Gábor (szerk.): *Fegyverrel a hazáért.* Budapest, 1980, Kossuth Könyvkiadó - Zrínyi Katonai Kiadó. 295 p. ISBN 963 09 1504 9.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 30.sz.jegyzet.

GAZSI József: A magyarországi ellenállási és partizánmozgalom a felszabadító hadműveletek idején. 331-366.p. In SZÁVA Péter (szerk.): *Magyarország felszabadítása. Tanulmányok hazánk felszabadításának történetéből.* Budapest, 1975, Zrínyi Katonai Kiadó - Kossuth Kiadó. 417 p. HU-ISBN: 963 32 6211 9.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 7.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet ; 116.p. 38.sz.jegyzet ; 119.p. 136.sz.jegyzet + 138.sz.jegyzet ; 120.p. 159.sz.jegyzet ; 121.p. 167.sz.jegyzet ; 122.p. 193.sz.jegyzet + 207.sz.jegyzet + 210.sz.jegyzet ; 123.p. 223.sz.jegyzet + 224.sz.jegyzet.

GAZSI József — HARSÁNYI László (szerk.): *Magyar szabadságharcosok a fasizmus ellen. Dokumentumok a magyar antifasiszta ellenállási mozgalom történetéből 1941-1945.* Budapest, 1969², Hadtörténelmi Intézet és Múzeum - Zrínyi Katonai Kiadó. 906 p. HU-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 22.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet ; 116.p. 30.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet + 52.sz.jegyzet + 53.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet ; 117.p. 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 64.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet + 66.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet + 71.sz.jegyzet + 76.sz.jegyzet + 80.sz.jegyzet + 84.sz.jegyzet + 85.sz.jegyzet ; 118.p. 89.sz.jegyzet + 90.sz.jegyzet + 96.sz.jegyzet ; 119.p. 140.sz.jegyzet + 142.sz.jegyzet ; 121.p. 179.sz.jegyzet + 180.sz.jegyzet + 181.sz.jegyzet + 183.sz.jegyzet + 186.sz.jegyzet + 187.sz.jegyzet + 188.sz.jegyzet + 190.sz.jegyzet ; 122.p. 191.sz.jegyzet + 192.sz.jegyzet + 193.sz.jegyzet + 197.sz.jegyzet + 201.sz.jegyzet + 204.sz.jegyzet + 205.sz.jegyzet + 213.sz.jegyzet + 214.sz.jegyzet + 215.sz.jegyzet ; 123.p. 217.sz.jegyzet + 212.sz.jegyzet + 220.sz.jegyzet + 222.sz.jegyzet.

GEGUS Dániel: *Gyermekvédelem és rendőrség.* Budapest, 1929, Hollósy János Könyvnyomtató Műhelye. 187+1 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 23.sz.jegyzet ; 47.p. 57.sz.jegyzet ; 48.p. 70.sz.jegyzet + 76.sz.jegyzet + 92.sz.jegyzet.

GEGUS Dániel — SZÉKELY Vladimír (szerk.): *A Közbiztonság almanachja 1910. évre.* Budapest, 1909, Légrády testvérek könyvnyomdája. 614 + 10p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 1.sz.jegyzet ; 47.p. 32.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 46.sz.jegyzet.

GIBÁS Andor: Szemelvények a magyar ejtőernyőzés történetéből (1945-ig). 7-15.p. In ZÖRGÖ Tibor (szerk.): *A Repülés-történeti Társaság 2001. évi évkönyve.* Budapest, 2001, Magyar Repüléstörténeti Társaság. 269 p. HU-ISSN 1416-5287.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 49.sz.jegyzet ; 119.p. 145.sz.jegyzet.

GYERZSALUK, Nyikolaj: Adalékok a magyar partizánok kiképzéséhez nyújtott szovjet segítség történetéhez. *Hadtörténelmi Közlemények*, XXIII.évf. (1976) 4.sz. 710-722.p. HU-ISSN 0017-6540.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 7.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet ; 117.p. 73.sz.jegyzet ; 119.p. 139.sz.jegyzet ; 123.p. 222.sz.jegyzet.

GYERZSALUK Nyikolaj: A Bujanov-Lencsés partizáncsoport tevékenysége. *Hadtörténelmi Közlemények*, XXXI.évf. (1984) 3.sz. HU-ISSN 0017-6540. 540–549.p.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 7.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet ; 117.p. 73.sz.jegyzet ; 119.p. 139.sz.jegyzet ; 123.p. 222.sz.jegyzet.

H

Hadtudományi Lexikon. Budapest, 1995, Hadtudományi társaság. HU-ISBN 963 04 5226 X. I.köt. A-L. 842 p. II.köt. M-Zs. 843-1584p.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 3.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet.

Határőrség Humán Szabályzata. A Határőrség országos parancsnokának 27/2006. (VII. 28.) OPK parancsa a Határőrség Humán Szabályzatának kiadásáról. Budapest, 2016, Határőrség. 256 p. + 26 függelék. HU-ISBN —

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 9.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet.

HAUTZINGER Zoltán: *A katonai büntetőjog rendszertana.* Pécs, 2010, AndAnn. 224 p. HU-ISBN 978 963 08 0276 5.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 50.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2012. február 15-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak a „A XIX-XX. századi európai és magyarországi csendőrségek.” című XIII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 5.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Sándor: Elnöki jelentés a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének 1907. dec. 17-én, Budapesten tartandó alakuló közgyűléséhez. 208-223.p. In TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története.* Pécs, 1925², „Haladás” Nyomda Részvénytársaság. 395 p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 36.sz.jegyzet.

HEGEDŰS Ernő — TURCSÁNYI Károly: Légideszant alakulatok rendvédelmi szerepkörben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XIV.évf. (2008) 17.sz. 97-104.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 37.sz.jegyzet ; 117.p. 65.sz.jegyzet.

HETÉS Tibor (szerk.): *Stromfeld Aurél válogatott írásai.* Budapest, 1959, Zrínyi Kiadó. 382 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 31.sz.jegyzet.

HÍDVÉGI FABIÁN: A Bánffyhunyadi csendőrszázad harcai. 108-110.p. In: SZALAY Gyula (szerk.): *A világháró csendőr. A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség okmányai alapján.* Pécs, 2002, Gálos Nyomdász Kft. 222 p. HU-ISBN 963 86 1533 8.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 17.sz.jegyzet.

Hogy a rendőrséggel nem szimpatizál a közönség. (Szerkesztőségi közlemény.) Zemplén, LIII.évf. (1922) 52.sz. (V.2.) 1.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 71.sz.jegyzet.

HOLLÁDI Ernő: Székelyföld védelme. 179-189.p. In KÖVENDY Károly: *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban.* (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet.

HOLLADY Nándor kitüntetése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Köztelek*, XXI.évf. (1911) 4.sz. (I. 11.) 101.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 51.sz.jegyzet.

HORVÁTH Miklós: *Maléter Pál. Budapest, 1995, Osiris - Századvég Kiadó - 1956-os Intézet. 399 p. HU-ISBN 963 37 9036 0.*

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 26.sz.jegyzet + 116.p. 31.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet.

Hósi halált halt. (Szerkesztőségi közlemény.) *Csendőrségi Lapok*, XXXIV.évf. (1944) 20.sz. 625.p.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 121.p. 168.sz.jegyzet.

Hósi halált haltak. (Szerkesztőségi közlemény.) *Csendőrségi Lapok*, XXXIV.évf. (1944) 21.sz. 657.p.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 119.p. 119.sz.jegyzet.

K

KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. 175 p. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia Könyvek/ HU-ISSN 0237-4277.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 1.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet.

KARDOS Éva: Hazatérés. 228-236.p. In PETRÁK Katalin – VÁGÓ Ernő (szerk.): *Harcok, emlékek. Magyar partizánok Európa küzdőterein.* Budapest, 1969, Zrínyi katonai Kiadó. 428 p. HU-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 123.p. 219.sz.jegyzet + 220.sz.jegyzet.

KATÓCS Gyula: ...és mégis élek. *Új Szó*, XVII.évf. (1989) 203.sz. 5.p. HU-ISSN 1335-7050.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 122.p. 195.sz.jegyzet.

Katonai Rendészeti Utasítás. Budapest, 1970, Honvédelmi Minisztérium. 56 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet ; 170.p. 54.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet + 58.sz.jegyzet.

Katonai Rendészeti Utasítás. Budapest, 1975, Honvédelmi Minisztérium. 72 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 170.p. 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet + 80.sz.jegyzet.

Katonai Rendészeti Utasítás. Budapest, 1981, Honvédelmi Minisztérium. 100 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 170.p. 61.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet + 71.sz.jegyzet ; 171.p. 81.sz.jegyzet + 82.sz.jegyzet.

KEMÉNY György: *Magyarország Időszaki Sajtója 1911-től 1920-ig.* Budapest, 1942, Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtára. 474+2p. /Magyarország Időszaki Sajtójának Könyvészet, 4./

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 124.sz.jegyzet.

KESERŰ István: *Fejezetek a M. kir. Belügyminisztérium történetéből 1919-1926.* Budapest, 1994, Belügyminisztérium. 58 p. HU-ISBN 963 77 0390 X. /Fejezetek a Magyar Királyi Belügyminisztérium történetéből./ HU-ISSN —

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 60.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet.

A képviselőház ülése. (Saját tudósítótól.) *Magyarország*, XV.évf. (1908) 112.sz. (V.9.) 5.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 37.sz.jegyzet.

A képviselőtestület közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 46.sz. (XI. 14.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 26.sz.jegyzet.

Képviselőtestületünk közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XXVII. évf. (1910) 51. sz. (XII. 22.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 47.sz.jegyzet.

KIS András: Magyar partizánok a Szovjetunióból. 140-161.p. In M. Kiss Sándor (szerk.): *Magyarország 1944. Fejezetek az ellenállás történetéből.* Budapest, 1994, Nemzeti Tankönyvkiadó. 330 p. HU-ISBN 963 18 5489 2.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 12.sz.jegyzet ; 116.p. 38.sz.jegyzet ; 119.p. 145.sz.jegyzet ; 121.p. 182.sz.jegyzet.

KIS András: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. I. rész. *Hitel*, IX.évf. (1996) 1.sz. 72-80.p. HU-ISSN 0238-9908.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 13.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet ; 116.p. 33.sz.jegyzet ; 119.p. 134.sz.jegyzet + 142.sz.jegyzet ; 120.p. 153.sz.jegyzet + 155.sz.jegyzet ; 121.p. 175.sz.jegyzet ; 122.p. 196.sz.jegyzet + 208.sz.jegyzet + 213.sz.jegyzet ; 123.p. 216.sz.jegyzet + 226.sz.jegyzet.

KIS András: Magyarokra nem lövünk! Egy ejtőernyős partizáncsoport története. II. rész. *Hitel*, IX.évf. (1996) 2.sz. 61-72.p. HU-ISSN 0238-9908.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 120.p. 156.sz.jegyzet + 157.sz.jegyzet + 159.sz.jegyzet + 160.sz.jegyzet ; 122.p. 196.sz.jegyzet.

KOPASZ Gábor: A magyar városok rendszete a dualizmus korában. *Levéltári Szemle*, XIII.évf. (1963) 1-2.sz. 131-159.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 11.sz.jegyzet ; 192.p. 49.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet.

KOSZTYÓ Gyula: Irregularis szovjet katonai egységek Kárpátalján. A Rákóczi-partizánosztalg működése Kárpátalján a magyar rendvédelmi szervek iratainak tükrében. 365-379.p. In EKERT Mária — MOLNÁR Attila Károly (szerk.): *Teremtés – politika és művészet.* Budapest, 2015, NKE Molnár András Kutató Központ. 466 p. HU-ISBN 978 616 55 2773 9.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 54.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet ; 117.p. 63.sz.jegyzet + 67.sz.jegyzet + 76.sz.jegyzet + 79.sz.jegyzet.

KOCZÓ József: Partizánvadászat áldozata lett a 16 éves diák. *Börzsöny Helikon*, XI.évf. (2016) 3.sz. 4-9.p. HU-ISSN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 122.pp. 208.sz.jegyzet.

KOSZTYÓ Gyula: Az Uszta-Priscsepa partizánosztagok tevékenysége Kárpátalján (1944. augusztus 8. – október 26.). 127-152.p. In DUPKA György – ZUBÁNIC László (szerk.): *A Kárpát-medencéből elhurcolt magyar és német rabok nyomában Oroszöldön és a Kaukázus országaiban*. Ungvár - Budapest, 2017, Intermix Kiadó. 244 p. HU-ISBN: 978 963 98 1488 2. /Kárpátaljai Magyar Könyvek, 256./ HU-ISSN 1022-0283.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 49.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet ; 117.p. 58.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet + 82.sz.jegyzet + 86.sz.jegyzet ; 118.p. 89.sz.jegyzet.

KÖVENDY Károly: Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban. 143-145.p. In KÖVENDY Károly et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban*. (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 117.p. 87.sz.jegyzet ; 118.p. 88.sz.jegyzet + 95.sz.jegyzet + 96.sz.jegyzet + 106.sz.jegyzet.

KÖVENDY Károly: A délvidéki partizánharcok. 166-171.p. In: KÖVENDY Károly: *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881-1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban*. (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 6.sz.jegyzet.

KÖVENDY Károly: Egy arany vitézségi érem és egy lovagkereszt története. 149-156.p. In KÖVENDY Károly et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban*. (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 119.p. 130.sz.jegyzet.

KÖVENDY Károly: A Martinkai ütközet. 158-161.p. In: KÖVENDY Károly: et al. (szerk.): *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban*. (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p. CA-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 117.p. 83.sz.jegyzet + 87.sz.jegyzet.

KÜHNRIK, Heinz: *Partizánháború Európában 1939–1945*. [Der Patisanenkrieg in Europa.] Ford.: PORGA Lajos. Budapest, 1973, Zrínyi Katonai Kiadó. 335 p. HU-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 119.p. 140.sz.jegyzet.

KOPASZ Gábor: A városi rendőrség államosítása és a törvényhatósági jogú városok első fokú közigazgatási hatósága. 335-376.p. In SZITA László et al. (szerk.): *Baranyai helytörténetírás. A Baranya Megyei Levéltár évkönyve, 1972*. Pécs, 1973, Baranya Megyei Levéltár. 483+2p. HU-ISSN 0525-566X.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 59.sz.jegyzet.

KOVÁCS Kálmán: Válasz, Győr város rendőrkapitányának. *A Város*, IV.évf. (1907) 8.sz. (II.23.) 5-6.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 32.sz.jegyzet.

KÖVENDY Károly: *Csendőrök a Kárpátokon. Egy csendőrtiszt naplója Magyarország történelmének legnehezebb és legszomorúbb idejéből.* Kézirat. s.l., 1953, s.n.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 118.p. 95.sz.jegyzet ; 119.p. 130.sz.jegyzet.

A közbiztonság. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom*, XIX.évf. (1914) 13.sz. (III.29.) 6.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 57.sz.jegyzet.

L-Ly

Lemondott rendőrkapitány. (Szerkesztőségi közlemény.) *Heti Szemle*, XIX.évf. (1910) 47.sz. (XI. 23.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 130.sz.jegyzet.

LIPTAI Ervin (szerk.): *A magyar antifasiszta ellenállás és partizánmozgalom.* Budapest, 1987, Hadtörténeti Intézet és Múzeum - Kossuth Könyvkiadó. 373 p. HU-ISBN 963 09 3106 0.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 8.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet ; 116.p. 37.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet ; 118.p. 91.sz.jegyzet + 107.sz.jegyzet + 108.sz.jegyzet ; 119.p. 129.sz.jegyzet + 133.sz.jegyzet + 136.sz.jegyzet + 137.sz.jegyzet + 138.sz.jegyzet ; 120.p. 149.sz.jegyzet + 151.sz.jegyzet + 161.sz.jegyzet ; 121.p. 167.sz.jegyzet + 187.sz.jegyzet ; 122.p. 192.sz.jegyzet + 201.sz.jegyzet + 205.sz.jegyzet + 207.sz.jegyzet + 209.sz.jegyzet ; 123.p. 216.sz.jegyzet + 220.sz.jegyzet + 222.sz.jegyzet + 224.sz.jegyzet.

Lovaglás a halálba. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1913) 82.sz. (IV. 9.) 8.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 136.sz.jegyzet.

M

A magyar állam költségvetése az 1921/22. számadási évre. Budapest, 1921, Magyar Királyi Állami Nyomda. 1394 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 25.sz.jegyzet.

A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek helyőrségi és őrszolgálati szabályzata. Budapest, 1961, Honvédelmi Minisztérium. 292 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 8.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet.

A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata. Budapest, 1974, Honvédelmi Minisztérium. 338 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 12.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet.

A Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek szolgálati szabályzata. Budapest, 1987, Honvédelmi Minisztérium. 390 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar

rendőrségeket." című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet.

A magyarországi rendőrtisztviselők kongresszusa. (Saját tudósítótól K-s.). *Heti Szemle*, XXIII. évf. (1914) 26. sz. (VII. 1.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 87.sz.jegyzet + 88.sz.jegyzet.

A Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnávármegye és a Közérdek*, XIII.évf. (1917) 24.sz. (VI. 14.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 93.sz.jegyzet.

A magyarországi rendőrtisztviselők országos egyesülete Nagybányán. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagybánya és Vidéke*, XL.évf. (1914) 23.sz. (VI. 7.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 89.sz.jegyzet.

MAGYARY Zoltán: A közigazgatási tisztviselők gyakorlati szakképzése. In MÁRTONFFY Károly (szerk.): *Fejezetek a közjog és a közigazgatási jog történetéből.* (NÉMETHY-emplékkönyv) Budapest, 1932, Magyar Közigazgatás-tudományi Intézet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 41.sz.jegyzet.

A makói rendőrkapitány ügyében Návay interpellált. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1913) 174.sz. (VII.27.) 9.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 78.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 56.sz.jegyzet.

MALYÁTA Ágoston (szerk.): *A Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének Alapszabályai.* Budapest, 1908, Légrády Testvérek. 16 p. Megjelent még: *A Magyarországi Rendőrtisztviselők Segélyező Egyesületének Alapszabályai.* Szeged, 1911, Engel L. 16.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 34.sz.jegyzet.

A MÁV és a rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLVI.évf. (1914) 144.sz. (VI. 27.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 84.sz.jegyzet.

MARINOVICH Jenő: *Jelentés a Budapesti Állami Rendőrség 1918-1920. évi működéséről.* Budapest, 1921, Radó Izor Nyomdai Műintézete. 408+4 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 115.sz.jegyzet + 116.sz.jegyzet + 117.sz.jegyzet + 120.sz.jegyzet + 122.sz.jegyzet.

Megalakult a rendőralkalmazottak szakegyesülete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXX.évf. (1919) 20.sz. (I. 23.) 6.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 21.sz.jegyzet.

Megalakult a rendőrszövetség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXX. évf. (1919) 18. sz. (I. 21.) 6.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 105.sz.jegyzet.

Megalakult a városi rendőrségi szakosztály. (Szerkesztőségi közlemény. Szeged február 13.) *Szegedi Friss Újság*, XX.évf. (1919) 39.sz. (II. 14.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 125.sz.jegyzet.

Megalakul a Vörös Őrség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVII.évf. (1919) 77.sz. (IV. 1.) 8.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 128.sz.jegyzet.

Meghívás. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 45.sz. (XI. 7.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 26.sz.jegyzet.

Meghívó közgyűlésre. (Szerkesztőségi közlemény.) *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 12.sz. (III. 20.) 154.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 55.sz.jegyzet.

MEZEI Sándor (szerk.): A Közbiztonság Almanachja 1914. évre. V.évf. Budapest, 1914, A Közbiztonság Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos lapja. 384 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 38.sz.jegyzet ; 48.p. 81.sz.jegyzet.

Mi az? Hát már a rendőrtisztviselők is szocialistáskodnak? (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XL.évf. (1912) 79.sz. (IV. 2.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 135.sz.jegyzet.

Mire jó a rendőrtizedes? (Szerkesztőségi közlemény.) *Közérdek*, V.évf. (1912) 13.sz. (III. 30.) 6.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 61.sz.jegyzet.

MISKOLCZY László: *A vidéki rendőrség államosítása. Rendőrségi jogképzés.* Budapest, 1909, Légrády Testvérek Nyomdája. 71+1.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 42.sz.jegyzet.

MISKOLCZY László: *A rendőrség intézményének fejlesztése államosítás vagy autonóm alapon.* Budapest, 1909, Légrády Testvérek. 21 p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 45.sz.jegyzet.

A m. kir. határrendőrség. 79-83.p. In GEGUS Dániel — SZÉKELY Vladimir (szerk.): *A Közbiztonság Almanachja 1910. évre.* I.évf. Budapest, 1909, LÉGRÁDY Testvérek. 614 p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 24.sz.jegyzet.

A M. Kir. Legfőbb Állami Számvevőszék jelentése az 1913. évi zárszámadásról, valamint az államháztartás, államvagyyon és állami adósságok kezelése körül az 1913. évben szerzett tapasztalatairól. Budapest, 1914, Magyar Királyi Állami Nyomda. 529p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 79.sz.jegyzet.

MOLNÁR István: *Fegyver ropog a Buzsorán.* Budapest, 1956, Szikra. 155 p.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 46.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet.

MOLNÁR Lajos: *A rendőrség államosítása és az önkormányzat.* Szekszárd, 1908, Molnár Mór Könyvnyomdai Intézete. 35 p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 42.sz.jegyzet.

MOLNÁR Lajos: A mostoha gyermek. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 17.sz. (IV.23.) 225-226.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 43.sz.jegyzet.

MROE értekezlet. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXII.évf. (1911) 44.sz. (II. 21.) 17.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 53.sz.jegyzet.

A MROE felkereste a minisztert. Szerkesztőségi közlemény. *Városok Lapja*, VIII.évf. (1913) 26.sz. (VI. 28.) 317.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 72.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 55.sz.jegyzet.

A MROE folyó hó 3-án közgyűlést tartott Budapesten. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XII.évf. (1917) 23.sz. (VI. 9.) 169-170.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 93.sz.jegyzet.

A MROE vasárnap tartotta közgyűlését Budapesten. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXXIX. évf. (1917) 142.sz. (VI. 5.) 8.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 93.sz.jegyzet.

N-Ny

NAGY Károly – NÉMETH Gyula: *Fegyverrel a hazáért, a fasizmus ellen.* (I. országos ejtőernyős szervező partizánalálkozó, Ózd – Hangony, 1986. augusztus 8-9.) Ózd, 1986, Lajos Árpád Honismereti Kör. 8 p. HU-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 122.p. 195.sz.jegyzet.

Nagykanizsa és a rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Kecskeméti Közlöny*, II.évf. (1920) 162.sz. (VII.17.) 3.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 66.sz.jegyzet.

Nagykanizsa a rendőrség államosítása ellen. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápa és Vidéke*, XV.évf. (1920) 49.sz. (VII.28.) 2.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 67.sz.jegyzet.

Nem államosítják a rendőrséget. (Szerkesztőségi közlemény.) *Váci Hírlap*, XXVI.évf. (1912) 44.sz. (VI.9.) 3.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 54.sz.jegyzet.

NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a

magyar rendőrségeket." című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 39.sz.jegyzet.

Michele NORRIS: The Rising Anxiety of White America. [Fehér Amerika szorongásának növekedése.] *Official Journal Of The National Geographic Society*, CXXXI.évf. (2018) április. 97.p. USA-ISSN 0027-9358.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 11.sz.jegyzet.

O-Ó

OFICINSZKIJ Román: Kárpátalja kérdése a második világháború végén, 1944-1945. 209-215.p. In FEDINEC Csilla – VEHES Mikola (szerk.): *Kárpátalja 1919-2009, történelem, politika, kultúra*. Budapest, 2010, Argumentum - MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete. 640 p. HU-ISBN 978 963 44 6596 6.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 118.p. 100.sz.jegyzet ; 119.p. 139.sz.jegyzet.

ORBÁN Balázs: A fővárosi rendőrségről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor (1881.III.10.). 383-399.p. In *Orbán Balázs országgyűlési beszédei az 1878-1881-ki országgyűlésen. Külön lenyomat az Országgyűlési Naplóból*. Budapest - Kolozsvár, 1881, TETTEI Nándor és Társa - DEMJÉN László. 408 p. /ORBÁN Balázs országgyűlési beszédei, IV. füzet./

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 15.sz.jegyzet.

Országos Rendőrszövetség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXXIX. évf. (1919) 18. sz. (I. 21.) 6.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 105.sz.jegyzet.

Az Országos Rendőrszövetség nagygyűlése. (Az Est tudósítójától.) *Az Est*, X.évf. (1919) 76.sz. (IV. 1.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 128.sz.jegyzet.

O'SVÁTH Pál: *Közbiztonságunk múltja és pandúr korom emlékei (a régi magyar élet feltűntetésével)*. Budapest, 1905, O'SVÁTH, Nyomda: Fritz Ármin. 155p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 4.sz.jegyzet.

ÖLVEDI Ignác: *Az 1. Magyar Hadsereg története 1944. január 6. – 1944. október 17.* Budapest, 1989, Zrínyi. 318 p. HU-ISBN 963 32 7015 4.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 118.p. 100.sz.jegyzet ; 120.p. 162.sz.jegyzet.

ÖLVEDI Ignác: Emlékek és adalékok néphadseregünk születéséhez. *Haditörténelmi Közlemények*, XXVII. évf. (1980) 3. sz. 464-490.p. HU-ISSN 0017-6540.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 118.p. 95.sz.jegyzet.

P

PARAGHI Sándor (szerk.): *Segédlet a Szolgálati Szabályzat I., II. rész és a Csapatcsendőr utasítás oktatásához*. Jutas, 1944, Kinizsi Pál Honvéd Tiszthelyettesképző Iskola. 404 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 34.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40. p. HU-ISSN 0133-6738.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 142.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 76.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendőr tisztképzésünk hagyományai 1867-1945. In DÁNOS Valér (szerk.): *A rendőrképzés reformja a kelet-európai változások tükrében*. Budapest, 1991, BM Rendészeti Kutató Intézet. 35-51.p. /Tanulmányok a rendészet köréből./ A tanulmány korábbi változata 1991. november 12-én Balatonföldváron hangzott el a Rendőrtiszt Főiskola által szervezett rendvédelmi szakképzési konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 21.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, II.évf. (1992) 3.sz. 21-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Tradíció és korszerűség” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 143.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. *RTF Főiskolai Figyelő Plusz*, IV.évf. (1993) 1.sz. 130-136.p. HU-ISSN 0866-4404.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 145.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle*, XLV.évf. (1997) 4.sz. 101-109.p. HU-ISSN 1789-4689.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 2.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 145.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX.évf. (1999) 10.sz. 98-147.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi vál-

tozata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 6.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 143.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI.évf. (2005) 13.sz. 84-96.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat első szimpoziumján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 6.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 143.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13.sz. 97-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. március 19.-én, Párizsban hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A közbiztonság közös európai örökségünk” című XIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 74.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 145.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendőr tisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 94-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 2.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 145.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002.

november 12-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 24.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 37.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 145.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2008) 19. sz. 64-88.p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 76.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 32.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI.évf. (2009) 19.sz. 63-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálataiban.*” című XIX. konferenciáján. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 5.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 142.sz.jegyzet.

PARÁDI József A dualizmus kori magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVIII.évf. (2010) 21.sz. 66-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században*” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 143.sz.jegyzet.

PARÁDI József A dualizmus kori magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVIII.évf. (2010) 21.sz. 66-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században*” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 6.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVIII.évf. (2010) 21.sz. 85-100.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században*” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 6.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 60-76.p. HU-ISSN 1216-6744. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre*” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 143.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 92-114.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008.október 10.-én budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Másfél évtized rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre.*” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 145.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelem - karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XX.évf. (2011) 23.sz. 111-123.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 23.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 6.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 25.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 74.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én hangzott Budapesten el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében*” című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 2.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 3.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptem-

ber 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 142.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 76.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXII.évf. (2012) 25.sz. 79-83.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 143.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 43.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII. évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 121-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. február 21-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak „A kivételes hatalom és a közbiztonság” című XIV. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Nemzeti rendvédelem-történetünk művelésének feltételrendszere. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 228-232.p. HU-ISSN 1785-3257.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Megméretett és könnyűnek találtott a „rendészettudománynak” nevezett áltudomány. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2014) 43-44-45-46.sz. 244-246.p. HU-ISSN 1785-3257.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 27.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Tudományos Akadémia új tudományági nomenklatúrája. *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVI.évf. (2016) 51-52.sz. 211-214.p. HU-ISSN 1785-3257.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 4.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII. évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 121-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. február 21-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos szimpozium-sorozatnak „A kivételes hatalom és a közbiztonság” című XIV. szimpoziumján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 143.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 13.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Magyar rendvédelem 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 54.sz. 59-92.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 21.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1919-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 54.sz. 59-92.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.” című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 74.sz.jegyzet.

ifj. PERJÉSI György: A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 105-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története.” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 2.sz.jegyzet.

Polgármester bejelentése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLVI.évf. (1914) 129.sz. (VI. 9.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 85.sz.jegyzet.

A polgármesterek kongresszusáról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom*, II.évf. (1897) 36.sz. (IX.5.) 6.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 21.sz.jegyzet.

PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1919.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 19.sz.jegyzet.

PUSKAS, Andrej Ivanovics: *Vengrija v gody vtoroj mirovoj vojny.* [Magyarország a II. világháború idején.] Moszkva, 1966, Nauka. 524 p. RU-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 118.p. 93.sz.jegyzet.

R

REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 093 42 1401 8.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 1.sz.jegyzet + 2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet ; 117.p. 86.sz.jegyzet + 87.sz.jegyzet ; 118.p. 95.sz.jegyzet ; 119.p. 130.sz.jegyzet ; 121.p. 174.sz.jegyzet ; 122.p. 194.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 19.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet.

Rendcsinálás a rendőrségeken. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, (1918) 298. sz. (XII. 20.) 6.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 96.sz.jegyzet.

A rendőrfogalmazói kar egyezkedése a rendőrfelügyelőkkel. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Est*, IX.évf. (1918) 295 sz. (XII. 17.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 96.sz.jegyzet.

Rendkívüli közgyűlést tartott a Magyarországi Országos Rendőrszövetség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LXX. évf. (1919) 77. sz. (IV. 1.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 127.sz.jegyzet.

A rendőrkapitány Budapesten. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmármegyei Közlöny*, XXXVIII.évf. (1912) 17.sz. (IV. 28.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 65.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok bérharca. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XXXV.évf. 1907. 43.sz. (II. 19.) 9.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 31.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok egylete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XV.évf. (1893) 66.sz. (III. 7.) 8.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 9.sz.jegyzet ; 50.p. 129.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok egylete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Közlöny*, III.évf. (1893) 12.sz. (III. 19.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 9.sz.jegyzet ; 50.p. 129.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok egylete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Közlöny*, III.évf. (1893) 12.sz. (III. 19.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 9.sz.jegyzet ; 50.p. 129.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szeged és Vidéke*, VI. évf. (1907) 41. sz. (II.19.) 5.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 35.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXIV.évf. (1906) 18.sz. (V. 3.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 11.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nyírvidék*, XXVIII.év. (1907) 6.sz. (II. 10.) 5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 12.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmár-Németi*, IX.évf. (1905) 23.sz. (IV. 19) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 10.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmár és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 7.sz. (II. 12.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 12.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmár és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 7.sz. (II. 12.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 12.sz.jegyzet.

Rendőrkapitányok országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápa és Vidéke*, II.évf. (1907) 8.sz. (II. 24.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 17.sz.jegyzet.

Rendőrök országos szövetsége. (Szerkesztőségi közlemény.) *Népszava*, XLVII.évf. (1919) 18.sz. (I. 21.) 6.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 105.sz.jegyzet.

A rendőrség. (Szerkesztőségi közlemény.) *Hazánk*, VII.évf. (1900) 52.sz. (III.2.) 3-4.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 22.sz.jegyzet.

A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hirlap*, XXVIII.évf. (1908) 112.sz. (V.9.) 2.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 38.sz.jegyzet.

A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Magyarország*, XV.évf. (1908) 113.sz. (V.10.) 2.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 39.sz.jegyzet.

A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hirlap*, XXVIII.évf. (1908) 121.sz. (V.20.) 3.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 41.sz.jegyzet.

A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Rendőri Lapok*, VIII. évf. (1911) 5. sz. (V.1.) 1.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 51.sz.jegyzet.

A rendőrség államosítása. (y. e. szignó) *Kecskeméti Ujság*, XI.évf. (1918) 71.sz. (IV.6.) 1.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 61.sz.jegyzet.

A rendőrség államosításáról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Kecskeméti Ujság*, XI.évf. (1918) 63.sz. (III.27.) 1.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 60.sz.jegyzet.

A rendőrség és az önkormányzat. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVII.évf. (1907) 8.sz. (I. 9.) 12-13.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 29.sz.jegyzet.

A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (Szerkesztőségi közlemény.) *Budapesti Hírlap*, XXVIII.évf. (1908) 131.sz. (V.31.) 3-4.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 42.sz.jegyzet.

A rendőrség államosítása és az önkormányzat. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXVI.évf. (1908) 23.sz. (VI.4.) 5.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 43.sz.jegyzet.

A rendőrség szervezése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Országos Ellenőr*, VI.évf. (1907) 3.sz. (I.12.) 2.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 29.sz.jegyzet.

Rendőrségi kongresszus. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom*, XI.évf. (1906) 20.sz. (V. 20.) 4-5.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 11.sz.jegyzet.

Rendőrségi sorsjegyek húzása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykörös és Vidéke*, II.évf. (1912) 21.sz. (V. 23.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 61.sz.jegyzet.

Rendőrszövetség Londonban. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Ujság*, XI.évf. (1913) 302.sz. (XII. 21.) 11.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-

történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 101.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők a belügyminiszternél. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, III.évf. (1908) 7.sz. (IV. 1.) 7.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 32.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők egylete. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Ujság*, X.évf. (1912) 35.sz. (II. 10.) 22.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 132.sz.jegyzet 137.s.jegyzet.

Rendőrtisztviselők gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Magyarország*, XVI.évf. (1909) 271.sz. (XI. 16.) 11.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 45.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, V.évf. (1910) 50.sz. (XII. 10.) 532.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 49.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) Rendőrtisztviselők gyűlése. *Városok Lapja*, VIII.évf. (1913) 50.sz. (XII. 13.) 631.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 80.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők gyűlése, tisztújító gyűlés. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXX.évf. (1908) 193.sz. (XII. 8.) 13.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 40.sz.jegyzet.

A rendőrtisztviselők hivatalos lapja a szatmári kongresszusról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLVI. évf. (1914) 154. sz. (VII. 9.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 91.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. (A Szamos eredeti tudósítása.) *Szamos*, XLV.évf. (1913.) 161.sz. (VII.15.) 3.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 56.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXIX.évf. (1907) 292.sz. (XII. 10.) 13.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 20.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmárvármegye*, III.évf. (1907) 103.sz. (XII. 18.) 3.p.
ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 29.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Hírlap*, IV.évf. (1907) 51.sz. (XII. 21.) 6.p.
ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 21.sz.jegyzet ; 47.p. 29.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom és Vidéke*, XXXIV.évf. (1912) 38.sz. (V. 9.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 66.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Hírlap*, X.évf. (1913) 29.sz. (VII. 19.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 74.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa Győr. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szamos*, XLV.évf. (1913) 160.sz. (VII. 13.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 73.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa, jön az államsegély. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykároly*, VI.évf. (1911) 51.sz. (XII. 20.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 64.sz.jegyzet.

A rendőrtisztviselők kongresszusa Kassán. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VII.évf. (1912) 22.sz. (VI. 1.) 197-198.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 67.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők kongresszusa Szatmáron. (A Szamos eredeti tudósítása.) *Szamos*, XLV.évf. (1913.) 161.sz. (VII. 15.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 78.sz.jegyzet.

A rendőrtisztviselők közgyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Hírlap*, XXXII.évf. (1910) 302.sz. (XII. 20.) 37.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 49.sz.jegyzet ; 50.p. 134.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők a miniszterelnöknél. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Újság*, XVI.évf. (1918) 155.sz. (VII. 6.) 8.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 95.sz.jegyzet.

A rendőrtisztviselők mozgalma. (Szerkesztőségi közlemény.) *Az Újság*, V.évf. (1907) 230.sz. (IX. 27.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 133.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének közgyűlése Szatmáron. (Saját tudósítótól.) *Nagy-Károly és Vidéke*, XLI. évf. (1914) 26. sz. (VII. 1.) 4. p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 86.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők országos gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VII.évf. (1912) 24.sz. (VI. 15.) 211-212.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 69.sz.jegyzet.

A rendőrtisztviselők országos kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmár és Vidéke*, XXXI. évf. (1914) 25. sz. (VI. 23.) 1-2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 83.sz.jegyzet.

A rendőrtisztviselők orsz. kongresszusa Szatmáron. (A Szamos tudósítójától.) *Szamos*, XLVI.évf. (1914) 126.sz. (VI. 5.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 82.sz.jegyzet.

A rendőrtisztviselők szatmári közgyűléséről. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom és Vidéke*, XXXVI.évf. (1914) 55.sz. (VII. 9.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 90.sz.jegyzet.

Rendőrtisztviselők szervezkedése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pécsi Napló*, XVII.évf. (1908) 70.sz. (III. 24.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 39.sz.jegyzet.

RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei.* Budapest, 1901, Légrády Testvérek. 68 p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 28.sz.jegyzet

RÉDEY Miklós: *Magyarország városi rendőrsége és annak újjászervezése, tekintettel a közigazgatás államosítására.* Győr, 1892, Surányi János Könyvnyomda Intézete. 110+2p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 25.sz.jegyzet.

RUSZOLY József: *Szeged szabad királyi város törvényhatósága 1872-1944.* Szeged, 2004, Csongrád Megyei Levéltár. 336 p. HU-ISBN 963 72 3763 1.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 20.sz.jegyzet.

S-Sz

SALLAI János: A magyar rendészeti képzés története 1922-2017. Rendőr altiszt (tiszthelyettes) és rendőr tiszt képzés a XX-XXI. században. 86-123.p. In CZENE – POLGÁR Viktória — ZSÁMBOKINÉ Ficskovszki Ágnes: *Mérföldkövek az adózás és vámigazgatás történetéből. Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében.* Budapest, 2017, Magyar Rendészeti Tudományi Társaság Vám- és Pénzügyőr Tagozat. 246 p. HU-ISBN 978 615 00 0517 1.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 6.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet.

SÁNDOR Mária — SERES István — TÖRÖK Péter (szerk.): *Források O'sváth Pál sárréti csendbiztos életéhez I.* Berettyóújfalu, 2010, Hajdú Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága - Bihari Múzeum Baráti Köre. 175 p. HU-ISBN 978 963 06 9298 4.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 4.sz.jegyzet ; 49.p. 113.sz.jegyzet.

A segélyező egyesület tárgysorsjátéka. (Szerkesztőségi közlemény.) *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 21.sz. (V. 21.) 276.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 60.sz.jegyzet.

Sopron – a rendőrség államosítása ellen. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XV.évf. (1920) 6.sz. (XII.28.) 37.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 68.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet.

SZABÓ Imre: *A burzsoá állam- és jogbölcsélet Magyarországon.* Budapest, 1955, Akadémia Kiadó. 533 p.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 16.sz.jegyzet.

Szabó József (szerk.): *Hadtudományi Lexikon.* Budapest - Szeged, 1995, Magyar Hadtudományi Társaság - Scriptum. HU-ISBN 963 04 5226 X. 1584 p. I.köt. A-L. 842.p. HU-ISBN 963 04 5227 8. , II.köt. M-Zs. 843-1584.p. HU-ISBN 963 04 5228 6.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a

„100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 1.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet.

SZAGYILENKO, Alekszej Mihajlovics: A mi magyar barátaink. [Наши венгерские друзья.] Ford.: DOMA Lászlóné. *Hadtörténelmi Közlemények*, XII.évf. (1965) 3.sz. 650-655.p. HU-ISSN 0017-6540.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 120.p. 151.sz.jegyzet + 152.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Horthy-hadsereg tábori csendőségének megszervezése és alkalmazása a második világháború idején 1938-1944. *Hadtörténelmi Közlemények*, XCVI.évf. (1981) 3.sz. 376-402.p. HU-ISSN 0017-6540.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 34.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség.* Budapest, 1990, Zrínyi. 154 p. HU-ISBN 963 32 6560 6.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 33.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendősége. (Rövid áttekintés.) *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV.évf. (1994) 5.sz. 55-58.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Háború, forradalom, trianon.*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 33.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000², Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 34.sz.jegyzet.

Szeged főkapitányi székhely lesz. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1911) 76 sz. (IV.2.) 3-4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 59.sz.jegyzet.

Szeged közigazgatása. A rendőrség. (v. szignó) *Hazánk*, X.évf. (1903) 38.sz. (II. 13.) 7.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 19.sz.jegyzet.

SZEMIRJAGA MIHAIL IVANOVICS (SZERK.): *A Szovjetunió és az európai államok területének felszabadítása. A csendes-óceáni és ázsiai háború.* IX.köt. [Освобождение территории ссср и европейских стран. Война на тихом океане и в азии.] Ford.: Tölgyesi Ernő. A magyar nyelvű kiadást szerkesztették: ÁCS Tibor — BEDŐ László — SZABÓ Egon. Budapest, 1980, Zrínyi katonai Kiadó. 745 p. HU-ISBN: 963 32 6259 X.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 4.sz.jegyzet ; 119.p. 140.sz.jegyzet.

Szervekednek a nyíregyházi rendőrök. (A Nyírvidék tudósítójától.) *Nyírvidék*, XL. évf. (1919) 46. sz. (II.26.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 106.sz.jegyzet.

SZÉKELY Vladimír: MROE és MROSE ülés. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 9.sz. (II. 27.) 124-125.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 54.sz.jegyzet.

SZÉMANN János: Néhány megjegyzés Esztergom város képviselőtestületének határozatára. *Közbiztonság*, XVIII.évf. (1911) 17.sz. (IV.23.) 225.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 50.sz.jegyzet.

SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában.* Budapest, 1979, Határőrség. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 13.sz.jegyzet.

SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában.* Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Határőrség. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 16.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet.

Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára. Budapest, 1914², Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. 442 p.

Simon F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 24.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet.

SZÜCS László: Rend és fejelem. *Magyar Honvéd*, XXVIII.évf. (2017) 1.sz. 24-27.p. HU-ISSN 0865-6932.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 45.sz.jegyzet.

T-Ty

TIMÁR Imre: A partizán. *Békés Megyei Népiújság*, XXXIX.évf. (1984) 235.sz. 7.p. HU-ISSN 0133-0055.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 24.sz.jegyzet.

TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története a legrégebb időktől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomda. 327 p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 41.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 24.sz.jegyzet.

TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története.* Pécs, 1925², „Haladás” Nyomda Részvénytársaság, 395 p. (Első kiadás: TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségének története a legrégibb időkől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomdája. 327 p.)

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 6.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet ; 47.p. 50.sz.jegyzet ; 50.p. 131.sz.jegyzet + 139.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet.

Tisztelgés a kormányelnöknel. (Szerkesztőségi közlemény.) *Fővárosi Lapok*, XXIII.évf. (1886) 18.sz. (I. 18.) 131.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 7.sz.jegyzet.

TÓTH Ferenc: Magyar ejtőernyős partizánok. *A Repüléstörténeti Konferencia Közleményei*, XXVII.évf. (2002) 27.sz. 9-12.p. HU-ISSN 1416-5287.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 13.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet ; 116.p. 34.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet ; 118.p. 91.sz.jegyzet ; 119.p. 132.sz.jegyzet ; 120.p. 153.sz.jegyzet + 156.sz.jegyzet + 158.sz.jegyzet ; 121.p. 175.sz.jegyzet + 179.sz.jegyzet ; 122.p. 193.sz.jegyzet + 195.sz.jegyzet + 208.sz.jegyzet + 213.sz.jegyzet ; 123.p. 216.sz.jegyzet + 221.sz.jegyzet.

TÖRÖK Benjamin: A nagyváradi tanzászlóalj a hadak útján. 127-130.p. In KÖVENDY Károly: *A Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában 1881–1945. A csendőr békében, háborúban és emigrációban.* (Összeállítás az MKCsBK lapjában, a *Bajtársi Levélben* megjelent cikkekből). Toronto, 1973, Sovereign. 430 p.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 14.sz.jegyzet.

Törvénytervezet a rendőrség államosításáról. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagybánya*, IX.évf. (1911) .sz. (I. 5.) 1.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 58.sz.jegyzet.

U-Ű

Új rendőrszövetség alakul. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XII.évf. (1917) 29.sz. (VIII. 25.) 217.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 103.sz.jegyzet.

UJVÁRI Imre László: *Jelzőtüzek a Buzorán. Az Uszta-Priscsepa partizánosztág története.* Budapest, 1985, Zrínyi Katonai Kiadó. 53 p. HU-ISBN 963 85 0012 4. /A szabad Magyarországért./ HU-ISSN 8500-0299.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 46.sz.jegyzet ; 117.p. 56.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet + 77.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet + 81.sz.jegyzet + 85.sz.jegyzet ; 118.p. 90.sz.jegyzet.

USZTA Gyula: *A jót akarni kell.* Budapest, 1989, Zrínyi Katonai Kiadó. 388 p. HU-ISBN 963 32 6595 9. /Élmények és gondolatok./ HU-ISSN 0236-5588.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 46.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet ; 117.p. 56.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet. 118.p. 90.sz.jegyzet.

USZTA Gyula: Rákóczi neve alatt... 138-152.p. In PETRÁK Katalin – VÁGÓ Ernő (szerk.): *Harcok, emlékek. Magyar partizánok Európa küzdőterein*. Budapest, 1969, Zrínyi katonai Kiadó. 428 p. HU-ISBN —

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet éjtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 117.p. 71.sz.jegyzet + 84.sz.jegyzet.

Utasítás a Császári és Királyi Hadsereg tábori csendőre számára. Budapest, 1905, Pallas. 270 p. + 19 p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 33.sz.jegyzet.

V-W

Választmányi ülés Miskolcon. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, VII.évf. (1912) 24.sz. (VI. 15.) 212.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 67.sz.jegyzet.

Városi közgyűlés. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmármegyei Közlöny*, XXXIII.évf. (1907) 45.sz. (XI. 10.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 26.sz.jegyzet.

Városi közgyűlés. A rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pápai Hírlap*, V.évf. (1908) 20.sz. (V.16.) 3.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 45.sz.jegyzet.

A városi rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Veszprémi Független Hírlap*, XII.évf. (1893) 1.sz. (I. 7.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 8.sz.jegyzet.

A városok törvénye. Kada Elek kecskeméti polgármesternek a rendőrkapitányok hatáskörére kifejtett nézetei. *Szeged és Vidéke*, II.évf. (1903) 123.sz. (V.23.) 4.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 27.sz.jegyzet.

Városok és a rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XIII.évf. (1918) 17.sz. (VIII.24.) 132-134.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 63.sz.jegyzet.

VÉCSEY Leó (szerk.): A 40 éves budapesti detektív testület jubiláris albuma 1886-1926. Budapest, 1927, A Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestületének Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete. 320 p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a

magyar rendőrségeket." című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 18.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet ; 192.p. 51.sz.jegyzet + 56.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet + 64.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet + 68.sz.jegyzet.

Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *A Város*, IV.évf. (1907) 8.sz. (II.23.) 3-4.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 34.sz.jegyzet.

Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagy-Károly és Vidéke*, XXIV.évf. (1907) 8.sz. (II. 21.) 2.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 15.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrök országos gyűlése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, VIII. évf. (1919) 16. sz. (I. 21.) 7.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 105.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXVI. évf. (1908) 20. sz. (V.14.) 3.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 38.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Tolnamegyei Közlöny*, XXXVIII. évf. (1910) 29. sz. (VII.21.) 4.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 53.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Rákos Vidéke*, XVIII. évf. (1918) 5. sz. (II.3.) 5.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 58.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, II.évf. (1911) 175.sz. (VIII.3.) 5.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 52.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, III.évf. (1912) 173.sz. (VII.28.) 1.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 52.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XII.évf. (1917) 29.sz. (VIII. 25.) 217.p.
ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 94.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség államosítása, tárgyalások a nagykarolyi csendőri szolgálat ügyében. (Szerkesztőségi közlemény.) *Szatmármegyei Közlöny*, XXXVII.évf. (1911) 14.sz. (IV. 2.) 3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 55.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség reformja. (Szerkesztőségi közlemény.) *Pesti Napló*, LVIII.évf. (1907) 8.sz. (I.9.) 5.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 29.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség újjászervezése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja* II.évf. (1907) 4.sz. (II. 15.) 10-11.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 13.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrség újjászervezése. (Szerkesztőségi közlemény.) *Városok Lapja*, XIII.évf. (1918) 26.sz. (XII. 23.) 206.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 96.sz.jegyzet.

A vidéki rendőrségek államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Nagykaroly és Vidéke*, XL.évf. (1919) 7.sz. (II. 12.) 4.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 98.sz.jegyzet.

Vidéki rendőrtisztviselők Szegeden. (Szerkesztőségi közlemény.) *Délmagyarország*, III.évf. (1912) 77.sz. (IV. 2.) 7.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 56.p. 135.sz.jegyzet.

Vidéki városok rendőrségének államosítása. (Szerkesztőségi közlemény.) *Esztergom és Vidéke*, XXXIV.évf. (1912) 77.sz. (IX. 26.) 2-3.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 71.sz.jegyzet.

Z-Zs

ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1.sz. 17-29.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 1.sz.jegyzet.

ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17. sz. 116-137.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 12.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 56.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
PERIODIKÁK

B

Baranya Megyei Levéltár Évkönyve (1968/1984) HU-ISSN 0525-566X A Baranya Megyei Levéltár két évente megjelenő tudományos, történeti folyóirata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 59.sz.jegyzet.

Belügyi Szemle HU-ISSN 1218-8956 (1953-1962: Rendőrségi Szemle, 1963-1990: Belügyi Szemle, 1991-1994: Rendészeti Szemle, 1995-1996: a hatodik számmal befejezően Belügyi Szemle, 1996 –: hetedik-nyolcadik számmal kezdődően Rendészeti Szemle, 2010- Belügyi Szemle) A Belügyminisztérium havonta megjelenő központi tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 2.sz.jegyzet.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 41.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 27.sz.jegyzet + 50.p. 142.sz.jegyzet + 145.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 36.sz.jegyzet.

Békés Megyei Népújság HU-ISSN 0133-0055 (1946-1991. III. 29.) A Magyar Dolgozók Pártjának, majd a Magyar Szocialista Munkáspártnak a békés megyei politikai, közéleti napilapja.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 24.sz.jegyzet.

Börzsöny Helikon HU-ISSN — (2006 —) A Rétsági Spangár András Kör negyedévente megjelenő irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 122.p. 208.sz.jegyzet.

Budapesti Hírlap (Budapest, 1881.VI.16.-1939) A folyóiratot a *Pesti Hírlap* szerkesztőségéből kilépett újságírók CSUKÁSSI József vezetésével alapították, aki lapnak egyik tulajdonosa és szerkesztője is volt. Konzervatív, nemzeti politikai, közéleti napilap. Az ország egyik legnépszerűbb, legnagyobb példányszámú lapja lett. 1906-ban harmincötzres olvasóközönsséggel bírt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 18.sz.jegyzet ; 48.p. 96.sz.jegyzet ; 49.p. 100.sz.jegyzet + 105.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 29.sz.jegyzet ; 24.p. 38.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet.

C-Cs

Csendőrségi Lapok (I-XIII.évf.: 1907-1919 , XIV-XXXIV.évf.:1924-1944) Megjelent havonta kétszer, 1928-1930 havonta háromszor. Képes szakmai magazin.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 119.p. 119.sz.jegyzet.

D

Délmagyarország (Szeged, 1910.V.22.-től) RÓNA Lajos alapításával és szerkesztésével megjelent, egyik legrégebbi és vidéken legnagyobb szervezetű, vezető helyet elfoglaló politikai, közéleti napilap. A folyóirat kiadása több ízben szünetelt, azonban minden alkalommal újraindították. 1920-1925-ben Szeged néven jelent meg, majd ismét *Délmagyarország* néven. 1948-tól a Magyar Dolgozók Pártjának térségi politikai napilapja. 1956. XI. 1. - 1957. V. 1. között Szeged *Népe* címen jelent meg. 1990-ben privatizálták.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Buda-pesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 59.sz.jegyzet ; 48.p. 78.sz.jegyzet ; 49.p. 105.sz.jegyzet + 123.sz.jegyzet ; 50.p. 135.sz.jegyzet + 136.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 52.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet.

E-É

Az Est (1910-1945) A lap alapító tulajdonosa és egyben főszerkesztője MIKLÓS Andor — a *Pesti Naplótól* 1910-ben elbocsájtott gazdasági rovat szerkesztő — volt, vezetése alatt az *Est* országos, naponta kétszer megjelenő közéleti, hírlappá fejlődött. Az alapító halála után a folyóiratot felesége örökölte, majd 1939-ben állami kézbe került, 1944-ben megszűnt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 28.sz.jegyzet ; 48.p. 96.sz.jegyzet.

Esztergom (1895. XII. 25. - 1935. II. 27.) KEMÉNYFY Kálmán Dániel kiadótulajdonos felelős szerkesztésével. Egy időben PROHÁSZKA Ottokár is. Politikai, társadalmi hetilap. Később keresztény politikai és társadalmi napilap. 1925-1926-ban melléklapja a *Képes heti szemle*.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 11.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 21.sz.jegyzet ; 24.p. 56.sz.jegyzet.

Esztergom és vidéke (1879. VI. 1. – 1944. VI. 26. majd – 1987. I. - 2007. I. 13.) KÓRÖSY László alapításával és főszerkesztésével hetente kétszer megjelenő keresztény, közéleti, szépirodalmi folyóirat.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 66.sz.jegyzet + 68.sz.jegyzet + 71 .sz.jegyzet + 90.sz.jegyzet.

F

Fővárosi Lapok (1863-1903) Szépirodalmi napilap. Alapító tulajdonosa TÓTH Kálmán volt, majd halála után a lap kiadója az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, végül pedig 1896-tól a lap megszűnéséig 1903-ig a Magyar Írók Kiadó Részvénytársaság volt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 7.sz.jegyzet.

H

Hadtörténelmi Közlemények. HU-ISSN 0017-6540 (1887–) a Hadtörténeti Intézet és Múzeum negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 34.sz.jegyzet.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 7.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet ; 117.p. 73.sz.jegyzet ; 118.p. 95.sz.jegyzet ; 119.p. 133.sz.jegyzet + 134.sz.jegyzet + 135.sz.jegyzet + 137.sz.jegyzet + 139.sz.jegyzet ; 120.p. 151.sz.jegyzet + 152.sz.jegyzet ; 123.p. 222.sz.jegyzet + 223.sz.jegyzet.

Hazánk (1893. XII. 24. - 1905. XII. 31.) BENÁT István felelős szerkesztésével indult politikai, társadalmi és közgazdasági napilap, a Magyar Gazdaszövetség közlönye. Mellékletei voltak: *Vasárnap* 1897-1905, *Tanulmányok* 1898, *Agrár album* 1898-1904, *Szövetkezés* 1900-1902. Utóbbi önállóan is megjelent.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 19.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet.

Heti Szemle (1899. I. 11. – 1914. I. 7.) a „Pázmány-sajtó” kiadásával, BATHORY Endre felelős szerkesztésével megjelenő politikai, társadalmi hetilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 87.sz.jegyzet + 88.sz.jegyzet ; 50.p. 130.sz.jegyzet.

Hitel HU-ISSN 0238-9908 (1988 —) A Nemzeti Kultúráért és Irodalomért Alapítvány havonta megjelenő társadalmi, kulturális folyóirata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 13.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet ; 116.p. 33.sz.jegyzet ; 119.p. 134.sz.jegyzet + 142.sz.jegyzet ; 120.p. 153.sz.jegyzet + 155.sz.jegyzet + 156.sz.jegyzet + 157.sz.jegyzet + 159.sz.jegyzet + 160.sz.jegyzet ; 121.p. 175.sz.jegyzet ; 122.p. 196.sz.jegyzet + 208.sz.jegyzet + 213.sz.jegyzet ; 123.p. 216.sz.jegyzet + 226.sz.jegyzet.

A Hon (1863. I. 1. – 1882. VIII. 31.) Ásvai JÓKAY Mór [JÓKAI Mór] alapításával és szerkesztésével megjelenő, korszakának legjelentősebb politikai, gazdasági napilapja. A folyóirat 1882-ben egyesült az *Ellenőr* című folyóirattal, a két lap folytatása a *Nemzet* című folyóirat.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 99.sz.jegyzet.

K

Kecskeméti Közlöny (1919. VIII. 6. - 1944. VIII. 9.) A román csapatok távozása után balásfalvi KISS Endre felelős szerkesztésével alapított politikai napilap, amely hétfő kivételével jelent meg minden nap. Mellékleteként került kiadásra 1935-1937 között a *Kecskeméti Közlöny Képes Híradója*.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 66.sz.jegyzet.

Kecskeméti Ujság (1909. V. 16. - 1919. III. 25.) RÉTHY Gyula szerkesztésével indult Kecskemét és vidéke érdekeit szolgáló napilapként. Ezen a néven került kiadásra 1923-ban, majd 1946-1948-ban is újság.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptem-

ber 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 61.sz.jegyzet.

Közbiztonság /Rendőri Lapok/ (1907. I. 27. - 1939. X.) Az 1894-ben alapított *Rendőri Lapok* folytatása *Közbiztonság (Rendőri Lapok)* címmel. Kiadója MEZEI Sándor, főszerkesztője SÉLLEY Sándor volt. A folyóirat kitűnő rendőrtisztekkel bővülő szerkesztőséggel és szerzőkkel, kéthetenként, majd havilapként jelent meg. 1918.XI.12-től 1919.III.15-ig alcíme *Nemzeti Rendőrség*. 1909.I.25-1910.VIII.1-ig élt politikai heti melléklapja a *Nemzetőr*. A folyóirat kiadásában 1910-1914 között évente megjelent „*A Közbiztonság almanachja*”. 1913-1914-ben jelent meg társlapjaként *A rendőr*. A magyarországi közbiztonsági hatóságok hivatalos közlönye, a MROE lapja is.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 54.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet + 56.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 26.sz.jegyzet ; 24..p. 43.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet.

Köztelek (1891-1944) az Országos Mezőgazdasági Egyesület mezőgazdasági és közgazdasági, hetente kétszer megjelenő folyóirata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 51.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet.

L-Ly

Levéltári Szemle HU-ISSN 0457-6047, (1961-) A Magyar Levéltárosok Egyesülete, a Magyar Országos Levéltár és az Önkormányzati Levéltárak Tanácsa negyedéves folyóirata.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 11.sz.jegyzet ; 192.p. 49.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet.

M

Magyar Honvéd (1990-) HU-ISSN 0865-6932 A Magyar Honvédség időszaki kiadású periodikája.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 45.sz.jegyzet.

Magyar Közigazgatás (Budapest, 1883 - 1944. X. 15.) Előzménye volt az 1883/1884-ben Budapesten megjelent *Új Községi Közlöny*. A lap kiadója BONCZA Miklós ügyvéd, felelős szerkesztője pedig ERDÉLYI Gyula vármegyei aljegyző volt. Elméleti és gyakorlati hetilap a közigazgatás, rendszert, pénzügy és nemzetgazdaságtat köréből. Melléklete volt 1895-1906 között az *Anyakönyvi közlemények*. Kiadása szünetelt 1919. VII. 20. – 1919. IX. 14. között. A lap indulásakor a közigazgatás elvi kérdéseinek elméleti megvitatására, másfelől a mindennapi élet gyakorlati kérdéseinek tárgyalására megfelelő teret jelölt ki, különböző rovatok kialakításával.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 72.sz.jegyzet.

Magyarország (1893. XII. 21. - 1944. XII. 31.) HOLLÓ Lajos tulajdonos és felelős szerkesztő jegyzésével indult, esténként megjelenő, politikai napilap. 1914-től az Országos Hírlapkiadó Vállalat részvénytársaság kiadásában jelent meg, 1917-től az Est-konzern tulajdonában a reggeli *Pesti Napló* és a koradélutáni *Az Est* mellett, este került az olvasók elé. Pédányyszáma 40-50 ezer körül mozgott. 1919.V.15.-IX.27. között kiadása szünetelt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 46.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 37.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet.

N-Ny

Nagybánya (1903. II. 12. – 1931. XII. 25.) ÉGLY Mihály szerkesztésével indult társadalmi, szépirodalmi hetilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 58.sz.jegyzet.

Nagybányai Hírlap (1908. I. 19. – 1920. I. 27.) az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Nagybányavideki osztályának társadalmi, szépirodalmi, közgazdasági hetilapja.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 88.sz.jegyzet + 89.sz.jegyzet.

Nagybány és Vidéke (1899. I. 1. -1918. XII. 29.) a Nagybányai Gazdasági Egyesület kiadásában megjelenő társadalmi hetilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 89.sz.jegyzet.

Nagykároly (1906. V. 23. – XII. 29.) RÓSENFELD Zsigmond kiadásával és POZSONYI Gábor szerkesztésével hetente megjelenő társadalmi, közéleti folyóirat.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 64.sz.jegyzet.

Nagykároly és vidéke (1899. I. 5. – 1919. IV. 2.) Nagykároly város társadalmi, szépirodalmi hetilapja.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 15.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet ; 47.p. 47.sz.jegyzet ; 48.p. 86.sz.jegyzet ; 49.p. 98.sz.jegyzet.

Nagykőrös és vidéke (1911-1925) a „Nagykőrös Gazdasági Egyesület” dr. TÓTH Ferenc alapításával és MAGYAR Kázmér főszerkesztésével hetente háromszor megjelenő politikai, közgazdasági, társadalmi lap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 61.sz.jegyzet.

Napi Hírek (1920-1950) a Magyar Távirati Iroda által naponta megjelenő hivatalos hírközlő kiadványa.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szer-

vezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 102.sz.jegyzet.

National Geographic (1888 —) USA-ISSN 1589-3669. Az amerikai illetőségű Nemzeti Geográfiai Társaság [National Geographic Society] tudományos, kulturális témájú havilapja.

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 11.sz.jegyzet.

Népszava HU-ISSN 0200-6111 (1881-) Politikai, közéleti napilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 31.sz.jegyzet + 49.p. 100.sz.jegyzet + 105.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet + 119.sz.jegyzet ; 50.p. 126.sz.jegyzet + 128.sz.jegyzet + 135.sz.jegyzet.

Nyírvidék (1880. IV. 1. – 1944. VI. 30. [előzményei: *Nyír*, 1867. X. 6. – 1868. XII. 26. és a *Tiszavidék*, 1871. I. 1. – 1872. II. 25.]) JÓBA Elek és PIRINGER János kiadásával, ÁBRÁNYI Lajos szerkesztésével megjelenő társadalmi, közéleti hetilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 12.sz.jegyzet ; 49.p. 106.sz.jegyzet + 107.sz.jegyzet.

O-Ö

Országos Ellenőr (Budapest, 1898-1922.VII.22.) SOMOGYI János kiadásában és felelős szerkesztése mellett megjelent társadalmi, művészeti és az összes magyar közművelődési egyesületek, körök, kaszinók, községi jegyzők érdekeit felölelő változó sűrűséggel megjelenő (többnyire hetente megjelenő) folyóirat, amelynek előzményi lapjai voltak 1898-ban, a Nagykőrösön megjelent *Alföldi Ujság* és a Budapesten kiadott *Magyar Föld*. Társalapja volt a *Politikai Ellenőr*. Megjelenése szünetelt 1899.X.20-1903.VII.25. között és 1914.VII.-1922.IV.8. között.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 29.sz.jegyzet.

P

Pandúr Jogi és Bűnügyi Magazin (1991-) HU-ISSN 1216-2019. A Police Press Kft. havonta megjelenő képes magazinja.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 22.sz.jegyzet ; 48.p. 75.sz.jegyzet.

Pápai Hírlap (1903. XII. 19. - 1944. XII. 16.) KÖRÖS Endre laptulajdonos és felelős szerkesztő kiadásában indult mutatványszámmal szombatokénti megjelenéssel, 1919. VIII. 16. – 1919. IX. 22. között szerdán és szombaton. 1939. X. 14-től felelős szerkesztő és lapkiadó SÁNDOR Pál, főszerkesztő SZÜCS Dezső. 1939-ben melléklete a *Pápai Hírlap Képes Híradója*.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 21.sz.jegyzet ; 48.p. 74.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 45.sz.jegyzet.

Pápa és Vidéke (1906. V. 1. - 1921. X. 1.) GRÁTZER János felelős szerkesztő és kiadótulajdonos nevével indult közgazdasági és társadalmi hetilap, vasárnapi megjelenéssel. 1907-től a Pápai Katolikus Kör is kiadótulajdonos, amelynek és a Pápa-Csóthi Espereskerület tanítói körének hivatalos lapja, majd 1920-tól keresztény politikai napilap. 1921 őszétől *Dunántúli Nép* címmel, mint regionális lap folytatódott, majd 1923-tól ismét *Pápa és Vidéke*. 1944.XI.26-án jelent meg utoljára.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 17.sz.jegyzet.

Pápai Közlöny (1892-1921) Társadalmi közéleti hetilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 9.sz.jegyzet ; 47.p. 129.sz.jegyzet.

Pesti Hírlap (Budapest, 1878. XII. 25. - 1944. XII. 16.) Első üzleti vállalkozású újságként a Légrádi Testvérek cégének tulajdonában, CSUKÁSI József főszerkesztőségével indult el, politikai napilapként. Újdonságnak számítottak állandó rovatok, rendszeres külföldi tudósításai, kisebb alakú formátuma és az apróhirdetések közreadása. Emelkedő népszerűsége 1910-re 60 ezer példányban történő megjelenést hozott, a csúcspont pedig az első világháború időszaka jelentette, olyan napokkal, amikor a példányszám elérte a félmilliót. A második világháború inkább sorvadást hozott, oly annyira, hogy 1944 végén a lap kiadása befejeződött. 1946. IX. 1-én *Hírlap* címmel a kisgazda párt lapjaként feléledt, de 1949-ben végleg megszűnt.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 9.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet ; 47.p. 40.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet ; 48.p. 93.sz.jegyzet ; 50.p. 129.sz.jegyzet + 134.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 28.sz.jegyzet.

Pesti Napló (1852-1939) Császár Ferenc által alapított politikai napilap. 1865. IV. 16-án a *Pesti Napló* közölte DEÁK Ferenc politikai vitaindító „Húsvéti cikkét”, amely végül a kiegyezéshez vezetett.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 41.sz.jegyzet + 53.sz.jegyzet ; 49.p. 105.sz.jegyzet + 121.sz.jegyzet ; 50.p. 127.sz.jegyzet + 132.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 29.sz.jegyzet.

Pécsi Napló (1892-1944) Pécsen megjelenő politikai napilap.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 39.sz.jegyzet.

Pécsi Szemle (1998-2012) a Pécsi Szemle Várostarténeti Alapítvány negyedévente megjelenő tudományos helytörténeti folyóirata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szer-

vezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 19.sz.jegyzet.

R

Rákos Vidéke (1901. V. 12. - 1938. XI. 27.) BARTHA Sándor kiadásában, PÁRTÉNYI József felelős szerkesztésével minden vasárnap megjelenő közgazdasági és társadalmi hetilapként indult folyóirat. Később társadalmi, közigazgatási és közgazdasági hetilapként Rákosszentmihály nagyközség és több egyesület, testület hivatalos lapja. Kiadása szünetelt 1919.III.30.-IX.6. között.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 58.sz.jegyzet.

Rendészeti Szemle Lásd *Belügyi Szemle*

Rendőri Lapok (Szatmárnémeti, 1904. IX. 15. - 1911. XII. 1.) A szatmárnémeti rendőrfőkapitányi hivatal tisztikarának, a rendőr- és csendőrlégénységnek szaklapja, melynek kiadási költségeit a város tanácsa biztosította. A havi kettő, majd később havi egy alkalommal megjelenő folyóirat tartalmát TANKÓCZI Gyula főkapitány felügyelete alatt a hivatal tisztikara állította össze. A kiadvány a testület tagjainak tájékoztatása, oktatása mellett szólt a közönséghez is, hasznos tudnivalók, adatok közlésével. E rendőrségi újságból több alkalommal citaló Szatmár-Németi társadalmi és szépirodalmi hetilap arról is írt, hogy tartalmas, jól szerkesztett, színvonalas kiadvány a főkapitányi hivatal lapja, amelyből közérdeklő adatokat szívesen továbbítanak olvasóik felé.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 44.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 51.sz.jegyzet.

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 (1991 —) Megjelenik évente 1-2 alkalommal. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. A periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság publikálja.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 1.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet ; 192.p. 43.sz.jegyzet.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 33.sz.jegyzet.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 2.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet ; 116.p. 37.sz.jegyzet ; 117.p. 65.sz.jegyzet.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 142.sz.jegyzet + 143.sz.jegyzet + 145.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 74.sz.jegyzet + 76.sz.jegyzet.

Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 (1995-) A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság évente két alkalommal megjelenő, a magyar nemzeti rendvédelem-történet művelésének operatív eseményeiről tájékoztatást nyújtó periodikája.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 4.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet..s

RTF Főiskolai figyelő plusz HU-ISSN 0866-4404, (1990-1995) A Rendőrtiszti Főiskola negyedévente megjelenő kiadványa. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelentek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 50.p. 145.sz.jegyzet.

S-Sz

Szabad Föld (1945 —) HU-ISSN 0133-0950. A Magyar Kommunista Párt földműves hetilapja.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet éjtörnyös partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 24.sz.jegyzet.

Szamos (Szatmárnémeti, 1869-1944.IX.16.) BIHARI Péter református gimnáziumi tanár alapította hetilapként. Később vegyes tartalmú lap vasárnapi és csütörtöki megjelenéssel, a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület hivatalos közlönye. Társadalmi, szépirodalmi és gazdasági lap. A Szatmármegyei Községi- és Körjegyzők Egyesületének is hivatalos lapja. 1909. I. 17-től független politikai napilap. A magyar helységnevek sajtó béli használatának hatósági tilalma miatt 1936-1937-ben *Szabadsajtó*, 1937 és 1940. IX. 5-e között megint *Szamos* címmel került kiadásra. 1924-1938 között a Szatmár városi és Szatmár megyei Magyar Párt tagozatának hivatalos lapja. 1944. IX. 16-án a lap Szatmárnémeti szovjet bombázásával és a főszerkesztő halálával szűnt meg.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 73.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet + 82.sz.jegyzet + 84.sz.jegyzet + 85.sz.jegyzet + 91.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 56.sz.jegyzet.

Szatmármegyei Közlöny (1899-1920) Szatmár vármegye társadalmi, szépirodalmi hetilapja.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 26.sz.jegyzet ; 47.p. 55.sz.jegyzet + 48.p. 65.sz.jegyzet.

Szatmár-Németi (1899-1912) a WEINBERGER-testvérek kiadásával megjelenő társadalmi, szépirodalmi hetilap.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 10.sz.jegyzet.

Szatmárvármegye (1905-1913) dr. KOVÁCS Dezső kiadásával és VARJAS Endre szerkesztésével megjelenő politikai, közéleti hetilap.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 29.sz.jegyzet.

Szatmár és Vidéke (1899-1919) MORVAI János kiadásával és szerkesztésével megjelent társadalmi, ismeretterjesztő, szépirodalmi hetilap.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 12.sz.jegyzet ; 48.p. 83.sz.jegyzet.

Szegedi Friss Újság (1919-1939) ENDRÉNYI Lajos kiadásával megjelent politikai közéleti napilap.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 125.sz.jegyzet.

Szeged és vidéke (1902. III. 16. - 1919. X. 7.) HUSZÁR János kiadásában, SZAKÁCS Andor felelős szerkesztésével indult pártoktól független politikai napilapként, majd 1902. XI. 10-től átvette BALASSA Ármin, melyet követően politikai estilap később reggelilap lett.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 35.sz.jegyzet + 37.sz. jegyzet.

T-Ty

Tolna Megyei Közlöny (Szekszárd, 1873. III. 5. - 1919. III. 30.) A Szegzárdi Haladókör támogatásával megjelent társadalmi, tanügyi és közgazdasági hetilapként, amely a közigazgatással is foglalkozó politikai hetilappá vált. Alapító szerkesztője és tulajdonosa BODA Vilmos. 1891-1892-ben melléklete a *Vasárnap*, 1919-ben folytatása a *Tolnamegyei vörös újság*.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 11.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 38.sz.jegyzet + 43.sz. jegyzet + 53.sz.jegyzet.

Tolnavármegye és a Közérdek (1892-1918) LEOPOLD Kornél kiadásával és szerkesztésével megjelent vegyes tartalmú politikai hetilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 93.sz.jegyzet.

Tolnai Világlapja (1901-1944) Szépirodalmi képes hetilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 30.sz.jegyzet + 48.p. 77.sz.jegyzet.

Az Ujság (1903-1944) Politikai-közéleti napilap.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 95.sz.jegyzet ; 49.p. 101.sz.jegyzet + 50.p. 133.sz.jegyzet.

Új Szó (1948. XII. 15. —) SK-ISSN 1336-2119. Szlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának magyar nyelvű napilapja.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 122.p. 195.sz.jegyzet.

V-W

A város (1904. IX. 16. - 1915. IV.) KONCZ Ákos felelős szerkesztő közreműködésével a tulajdonos Városi Könyvnyomda Vállalat jelentette meg szombatonként, mint közigazgatási, közművelődési és közgazdasági hetilapot. 1915.V.1-től *Debreceni Közlöny* címmel közigazgatási és közművelődési hetilapként került kiadásra 1919 márciusáig.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 32.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

Városok Lapja (1906. VII. 15. - 1943. IV. 1.) A Magyar Városok Országos Szövetségének évente többször, változó sűrűséggel megjelenő hivatalos lapja. Közigazgatási, köz- és városrendészeti, közegészségügyi szaklap, a hazai városok és azok tisztviselői érdekeinek hivatalos közlönye. 1947-1948-ban

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 13.sz.jegyzet ; 47.p. 32.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet ; 48.p. 67.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet + 72.sz.jegyzet + 80.sz.jegyzet + 93.sz.jegyzet ; 49.p. 94.sz.jegyzet + 96.sz.jegyzet + 103.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 49.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet + 68.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet.

Váci/Váci Hírlap (1887. VII. 3. - 1945. II. 22.) CSÁNYI János kiadásában és felelős szerkesztésében megjelent helyi és vidéki érdekű társadalmi hetilap, amely mint a korabeli újságok az idő haladtával változásokon ment át. Később társadalmi és közgazdasági hetilap, majd politikai lap, amely hetente kétszer, szerdán és vasárnap került az olvasók kezeihez. 1912-ben beleolvadt a *Vác és Vidéke* társadalmi, közigazgatási és közművelődési szemle a váci járásnak és a Váci Járási Közművelődési Egyletnek hivatalos lapja. Kiadása szünetelt 1919.V.25-VIII.17. között és 1944.XII.2-1945.II.2. között.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 54.sz.jegyzet.

Veszprémi Független Hírlap (1881-1897) Vármegyei és helyi érdekeltsgű hetente kiadott folyóirat.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 8.sz.jegyzet.

Z-Zs

Zemplén (1869 - 1937. XII. 25.) Vasárnaponként megjelenő társadalmi és irodalmi lapként indult, egyben Zemplén megye hivatalos közlönye. Később több alcímet követően politikai lap, amely szombatonként került az olvasókhoz.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 71.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

H

Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltár (HIM-HL)

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 115.p. 13.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet ; 116.p. 30.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet ; 117.p. 56.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet + 58.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet + 66.sz.jegyzet + 71.sz.jegyzet + 72.sz.jegyzet + 74.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet + 76.sz.jegyzet + 77.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet + 83.sz.jegyzet ; 118.p. 89.sz.jegyzet + 96.sz.jegyzet + 103.sz.jegyzet + 108.sz.jegyzet + 110.sz.jegyzet ; 119.p. 119.sz.jegyzet + 120.sz.jegyzet + 122.sz.jegyzet + 126.sz.jegyzet + 127.sz.jegyzet + 145.sz.jegyzet ; 120.p. 146.sz.jegyzet + 148.sz.jegyzet + 153.sz.jegyzet + 155.sz.jegyzet + 157.sz.jegyzet + 158.sz.jegyzet + 161.sz.jegyzet + 162.sz.jegyzet ; 121.p. 167.sz.jegyzet + 168.sz.jegyzet + 169.sz.jegyzet + 170.sz.jegyzet + 172.sz.jegyzet + 184.sz.jegyzet + 185.sz.jegyzet ; 122.p. 196.sz.jegyzet + 197.sz.jegyzet + 198.sz.jegyzet + 199.sz.jegyzet + 200.sz.jegyzet + 202.sz.jegyzet + 207.sz.jegyzet + 211.sz.jegyzet + 212.sz.jegyzet ; 123.p. 225.sz.jegyzet.

M

Magyar Országos Levéltár (MOL) /Magyar Nemzeti Levéltár (MNL)

[korábban: Országos Levéltár (OL)]

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774. 116.p. 45.sz.jegyzet ; 117.p. 72.sz.jegyzet + 74.sz.jegyzet + 77.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet ; 118.p. 102.sz.jegyzet + 113.sz.jegyzet + 116.sz.jegyzet ; 119.p. 122.sz.jegyzet + 123.sz.jegyzet + 124.sz.jegyzet + 127.sz.jegyzet ; 121.p. 174.sz.jegyzet + 185.sz.jegyzet + 189.sz.jegyzet + 212.sz.jegyzet.

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet + 46.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 95.sz.jegyzet ; 49.p. 97.sz.jegyzet + 102.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 62.sz.jegyzet.

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (MNL BaML)

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet.

O-Ö

Országgyűlés Irattára (OI)

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 9.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 23.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet ; 24.p. 37.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet.

S-Sz

SIMON F Nándor Magángyűjteménye (SFNM)

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 21.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet ; 170.p. 74.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet + 76.sz.jegyzet + 79.sz.jegyzet ; 171.p. 81.sz.jegyzet + 84.sz.jegyzet + 85.sz.jegyzet + 90.sz.jegyzet + 91.sz.jegyzet + 92.sz.jegyzet + 93.sz.jegyzet + 94.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
JOGSZABÁLYOK

1868

1868/XLI. tc. a honvédségről.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 25.sz.jegyzet.

1870

1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 4.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 25.sz.jegyzet.

1871

1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 4.sz.jegyzet.

1872

1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 7.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 5.sz.jegyzet.

1876

1876/XX.tc. némely városi törvényhatóság megszüntetéséről.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 25.sz.jegyzet.

1878

1878/V.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és a vétségekről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 14.sz.jegyzet.

1879

1879/XL.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 14.sz.jegyzet.

1881

1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 4.sz.jegyzet.

1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 4.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 6.sz.jegyzet.

1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 7.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 31.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 4.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 5.sz.jegyzet.

1883

1883/I. a köztisztviselők minősítéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 40.sz.jegyzet.

1886

1886/XXI.tc. a köztörvényhatóságokról.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 6.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 7.sz.jegyzet ; 24.p. 31.sz.jegyzet.

1886/XXII.tc. a községekről.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 6.sz.jegyzet.

1889

1889/XLVI.tc. a Budapest fővárosi rendőrség hatáskörének kiterjesztéséről Új-Pest és Rákos-Palota községek területére.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 32.sz.jegyzet.

1891

1891/XXXIII.tc. a vármegyei közigazgatás rendezéséről.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 8.sz.jegyzet.

1898/XXX.tc. dicsőült Erzsébet királyné emlékének törvénybe iktatásáról.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 100.sz.jegyzet.

1893

1893/IV.tc. az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról, és a megyei törvényhatóságok állami javadalmozásának felemeléséről.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 33.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet.

1896

1896/XXXIII.tc. a bűnvádi perrendtartásról.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet.

1903

1903/VIII. tc. a határrendőrségről.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 9.sz.jegyzet.

1904

1904/X.tc. a vármegyei alkalmazottak (tiszti-, segéd-, kezelő- és szolgazemélyzet) illetményeinek szabályozásáról.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 36.sz.jegyzet.

1907

1907/LVIII.tc. a vármegyei közigazgatás rendezéséről szóló 1891/XXXIII. törvénycikk hatályon kívül helyezéséről.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 8.sz.jegyzet.

1912

1912/LVII.tc. a vármegyei alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról szóló 1904/X.tc. módosításáról.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 36.sz.jegyzet.

1912/LVIII. a városok fejlesztéséről.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 63.sz.jegyzet.

1912/LX.tc. a Budapest Székesfővárosi Magyar Királyi Államrendőrség hatáskörének Erzsébetfalva, Kispest és Pest-szentlőrinc községek területére való kiterjesztéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 32.sz.jegyzet.

1916

1916/XXXVII. tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 50.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 10.sz.jegyzet.

1916/XXXVIII.tc. a Budapest Székesfővárosi Állami Rendőrség hatáskörének Csepel község területére való kiterjesztéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 47.sz.jegyzet.

1919

1919/III.nt. az egyesülés és gyülekezés szabadságáról.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 114.sz.jegyzet.

1920

1920/I.tc. az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 53.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 13.sz.jegyzet ; 24.p. 65.sz.jegyzet.

1920/XI.tc. az állami, államvasúti és vármegyei tisztviselőkre és egyéb alkalmazottakra vonatkozó egyes intézkedésekről.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 59.sz.jegyzet.

1921

1921/XXXIII. tc. az Észak Amerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 9.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet.

1922

1922/VII.tc. a Magyar Királyi Állami Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 44.sz.jegyzet ; 142.p. 52.sz.jegyzet.

1929

1929/XXX.tc. a közigazgatás rendezéséről.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 42.sz.jegyzet.

1996

1996/XLIII.tv. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 10.sz.jegyzet.

2015

2015/XLII.tv. a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 5.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet.

Rendeletek, utasítások, parancsok

1873

1 394/1873. (IV. 29.) BM.r. az egyesületek ellenőrzése tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, VII.évf. (1873) 131-133.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 114.sz.jegyzet.

1875

1 508/1875. (V. 2.) BM.r. az egyletek tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XXXII.évf. (1898) I.Füzet 245-248.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 114.sz.jegyzet.

1884

43 972/1884.BM.r. a fővárosi rendőrség számára kiadott Utasítás tárgyában. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 26-49.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 10.sz.jegyzet ; 192.p. 37.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 31.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet.

1885

9 389/1885. (II. 14.) BM.r. az új toloncz-szabályzat kibocsátása tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XIX.évf. (1885) 1.sz. 164-168.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 192.p. 38.sz.jegyzet.

1899

3 200/1899. (VIII. 15.) IM.r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbeléptetése tárgyában. *Igazságügyi Közlöny*, VIII.évf. (1899) 8.sz. 229-234.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 191.p. 25.sz.jegyzet.

130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbe léptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XXXIII.évf. (1899) II.füzet. 2416-2417.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 191.p. 25.sz.jegyzet.

tották a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 191.p. 27.sz.jegyzet.

1905

5 692/1905. (XII.29.) ME.r. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetéséről. *Magyarországi rendeletek Tára*, XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 9.sz.jegyzet.

91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr. valamennyi törvényhatósághoz Fiume város kivételével a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetésének a végrehajtásáról. *Magyarországi rendeletek Tára*, XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455-1541.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 9.sz.jegyzet.

1907

45 623/1907 (IV. 22.) BM.kr. a törvényhatósági és községi alkalmazottaknak hivataluktól felfüggesztése tekintetében követendő eljárásról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XLI.évf. (1907) 228-230.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 47.p. 28.sz.jegyzet.

1913

41 500/1913. (III. 11.) BM.kr. az 1912/LVIII.tc. 1. §-a által a városi rendőrségek fejlesztésére szánt összeg felhasználása. *Belügyi Közlöny*, XVIII.évf. (1913) 12.sz. (III.23.) 78-83.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 46.p. 25.sz.jegyzet ; 47.p. 53.sz.jegyzet.

1914

14 000/1914. (I. 22.) BM.kr. az 1912: LVIII. t.-c. 1. §-a által a városi rendőrségek fejlesztésére az 1914. évre szánt összeg felhasználása. *Belügyi Közlöny*, XIX.évf. (1914) 4.sz. (I.25.) 29-33.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 48.p. 63.sz.jegyzet.

1915

74 950/1915. (X. 25.) BM.r. a „Rendőrségi Lapok” című szaklap ajánlása. *Belügyi Közlöny*, XX. évf. (1915) 51. sz. (X.31.) 1174. p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 113.sz.jegyzet.

1917

37 000/1917. (III. 23.) BM.kr. A Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről szóló 1916:XXXVII. törvencikk végrehajtása és a hatáskörök körülírása. *Belügyi Közlöny*, XXII.évf. (1917) 16.sz. 406-411.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 10.sz.jegyzet.

1918

10 568/1918. (XII. 19.) BM.kr. A vidéki rendőrség felemelt illetményeinek folyósítása. *Belügyi Közlöny*, XXIV.évf. (1919) 2.sz. (I.12.) 29-61.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 97.sz.jegyzet.

10 816/1918. (XII. 27.) BM.kr. a rendőri ügyeleti díjak egységes megállapítása. *Belügyi Közlöny*, XXIV.évf. (1919) 2.sz. 62.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 97.sz.jegyzet.

1919

1/1919 (III. 26.) BN.r. a Vörös Őrség felállításáról. *Belügyi Közlöny*, XXIV.évf. (1919) 18.sz. 719-720.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 11.sz.jegyzet.

4/1919. (VIII. 3.) MNK.korm.r. államrendőrség felállításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIII.évf. (1919) 1.sz. 622.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 12.sz.jegyzet.

5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 52.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 141.p. 22.sz.jegyzet ; 142.p. 46.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 13.sz.jegyzet ; 24.p. 64.sz.jegyzet + 73.sz.jegyzet.

5 084/1919.(IX. 30.) korm.r. az egyesülési és a gyülekezési jogról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIII.évf. (1919) 729-730.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 114.sz.jegyzet.

90 089/1919. (XII. 31.) BM.r. az állami rendőrség ügyintéző hatásköréről. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIII.évf. (1919) I.kötet. 1092-1096.p.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar

rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 47.sz.jegyzet.

1920

2 394/1920. (III. 18.) ME.r. az állami hatóságok, hivatalok és intézmények elnevezéséről, és az állami címereken a Szent Koronának alkalmazásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIV.évf. (1920) I.füzet. 140-142.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 23.p. 13.sz.jegyzet.

31 300/1920. (V. 19.) BM.r. a Belügyminisztérium kebelében szervezett nyomozó osztály működéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIV.évf. (1920) I.füzet. 691-692.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 55.sz.jegyzet.

64 552/1920. (XI. 27.) BM.r. őrszemélyzet próbaideje ideiglenes alkalmazásának meghosszabbítása. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 364-365.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 57.sz.jegyzet.

1921

2 682/1921. (II. 17.) BM.r. őrszemélyzet felvétele, ideiglenes alkalmazása, kiképzése. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 362-364.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 55.sz.jegyzet.

39 820/1921. (1922. IV. 11.) BM.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása. *Budapesti Közlöny*, LVI.év. (1922) 89.sz. 1-9.p.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 47.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 53.sz.jegyzet.

1922

3 720/1922. (IV. 25.) ME.r. a rendőri szolgálat fogalmazói és felügyelői szakában való alkalmazáshoz szükséges kellek és ezek joghatálya. 299-308.p. In NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos (szerk.): *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 54.sz.jegyzet.

9 270/1922. (X. 10.) ME.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrségnél alkalmazott detektívektől megkívánható elméleti és gyakorlati képzettség megállapítása és az ezzel kapcsolatos intézkedések. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 335-339.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 55.sz.jegyzet.

tották a magyar rendőrségeket." című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 65.sz.jegyzet.

66 898/1922. (IV. 27.) BM.r. a 3 720/1922.ME.rendeletnek az ideiglenes minőségű próbaszolgálatos magyar királyi állami rendőrségi segédfogalmazók és segédfelügyelők próbaszolgálatára vonatkozólag tett intézkedések végrehajtása. *Belügyi Közlöny*, XXVII.évf. (1922) 22.sz. 1030-1033.p.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 54.sz.jegyzet.

102 837/1922. (VII. 28.) BM.r. az 1922/VII.tc.-nek a Magyar Királyi Állami Rendőrségre vonatkozó rendelkezései végrehajtása. 282-288.p.

- *BELÜGYI KÖZLÖNY*, XXVII.ÉVF. (1922) 31.SZ. 1365-1374.P.

- Némethy TIHAMÉR — Török LAJOS (SZERK.): *RENĐŐRI VONATKOZÁSÚ TÖRVÉNYEK, RENDELETEK ÉS ELJÁRÁSI SZABÁLYOK GYŰJTEMÉNYE*. BUDAPEST, 1926, EDITOR KIADÓ. 282-288.p.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 52.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet.

1923

18 880/1923. (VII. 4.) BM.r. Utasítás a Magyar Királyi Állami Rendőrség országos szaktanfolyamainak szervezetére, az országos szaktanulmányi felügyelő hatáskörének szabályozására és a tanfolyamok fegyelmi rendtartására vonatkozólag. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LVII.évf. (1923) I.füzet.411-415.p.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 50.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet.

18 881/1923. (X. 5.) BM.r. Utasítás a detektív tanfolyamra és a detektívvizsgára a detektívfelügyelői tanfolyamra és a detektívfelügyelői vizsgára, valamint a detektív-felügyelői minősítő vizsgára vonatkozó 9 207/1922.M.E. rendelet végrehajtására vonatkozóan. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Renđőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 339-355.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Renđőrtisztviselők zsebkönyvtára./

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 192.p. 65.sz.jegyzet.

37 585/1923. (VIII. 28.) BM.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség altisztjeitől megkívánható elméleti és gyakorlati képzettség megállapítása és azzal kapcsolatos intézkedések. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Renđőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 368-388.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Renđőrtisztviselők zsebkönyvtára./

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet + 64.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet.

44 397/1923. (IV. 16.) BM.r. az őrszemélyzet elméleti kiképzése. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Renđőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 366.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Renđőrtisztviselők zsebkönyvtára./

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 58.sz.jegyzet.

74 565/1923. (II. 28.) BM.r. utasítás az országos rendőr-törzsalkotó tanfolyam szervezetének, ügyvitelének és a törzsalkotói vizsga rendjének megállapítására. NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye*. 389-404.p. Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 142.p. 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet + 64.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet.

1928

183 497/1928. (VII. 8) BM.r. a „Rendőrségi Lapok” című sajtótermék megjelenésének és terjesztésének megtiltása. *Belügyi Közlöny*, XXXIII.évf. (1928) 30. sz. (VII.8.) 615.p.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 49.p. 113.sz.jegyzet.

1945

1 690/1945. (V. 7.) ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 131-133.p.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 169.p. 35.sz.jegyzet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 76.sz.jegyzet.

1 700/1945. (V. 7.) ME.r. a Magyar Államrendőrség felállításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 133-135.p.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 24.p. 76.sz.jegyzet.

1982

40/1982. (VII. 10.) MN.HÁVVK.int. a „KATONAI RENDÉSZET”-i igazolványok kiadásáról. *Honvédségi Közlöny*, XXXVIII.évf. (1982) 19.sz. (július 10.) 301. p. HU-ISSN —

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171.p. 83.sz.jegyzet.

1989

118/1989. (XII. 22.) HPVP.int. a „KATONAI RENDÉSZET”-i igazolványok kiadásáról. *Honvédségi Közlöny*, XLV.évf. (1989) 25.sz. (december 22.) 643.p. HU-ISSN —

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 171.p. 86.sz.jegyzet + 87.sz.jegyzet + 89.sz.jegyzet.

2013

6/2013. (III. 27.) BM.r. a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos és közalkalmazotti állománya részére adható szociális támogatásról és a kegyeleti gondoskodással kapcsolatos egyes feladatokról.

Magyar Közlöny, LIX.évf. (2013) 51.sz. 6487-6492.p. HU-ISSN 2063-0379.

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774. 74.p. 8.sz.jegyzet.

INDEX NOMINUM

A-Á

ifjabb gróf csikszentkirályi és krasznahorkai ANDRÁSSY Gyula Gábor Manó Ádám (Zemplén vármegye, Töketerebes, 1860. VI. 30. – Budapest, 1929. VI. 11.) Történetíró, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat elnöke, az Alkotmánypárt, majd a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának elnöke, a magyar delegeció elnöke, dezinált miniszterelnök. Belügyminisztériumi államtitkár 1892. XI. 20. – 1894. VI. 10., a király személye körüli miniszter 1894. VI. 10. – 1895. I. 15., belügyminiszter 1906. IV. 8. – 1910. I. 17., közös külügyminiszter 1918. X. 24. – 1918. XI. 5.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANGYAL Armand (Sopron vármegye, Eszterháza, 1853. XI. 5. – Győr vármegye, Győr, 1931. IV. 9.) Jogi doktor, Győr megyében szolgabíró, majd főszolgabíró. 1888-1919 között Győr város rendőrfőkapitánya, királyi tanácsos. Kiváló szakemberként, számtalan tanulmányt készített jogi szaklapokba, rendőri kiadványokba. Elkötelezett híve a rendőrség államosításának. Állásából a proletárdiktatúra mozdítja el. Nyugdíjas rendőrként, ügyvéd és hírlapíró. A „*nótás főkapitány*” nevet azért kapta, mert írt zenés színpadi műveket, több száz dalt, és zongoradarabot is. Dalszerzeményei öt vaskos kötetben jelentek meg. Tagja volt több ének és zeneegyletnek, társulatnak. Birtokolta a Szent Gergely-lovagkereszt egyházzenei kitüntetését, rendes tagja volt a Szent István Tudományos Akadémiának.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

AULICH Flórián Lajos (Pozsony vármegye, Pozsony, 1793. VIII. 25. – Arad vármegye, Arad, 1849. X. 6.) Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc kormányának harmadik hadügyminisztere, aradi vértanú.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

B

németújvári gróf BATTYHÁNY Tivadar (Zala vármegye, Zalaszentgrót, 1859. II. 23. - Budapest, 1931. II. 2.) tengerésztszít, politikus, országgyűlési képviselő, kamarás, király személye körüli miniszter, népjóléti és munkaügyi miniszter. 1918. X. 31-től 1918. XII. 12-ig belügyminiszter. A magyarországi tanácsköztársaság idején a bécsi ellenforradalmi szervezkedésben vett részt. 1921-ben visszatért Budapestre, de már nem jutott jelentősebb politikai szerephez. A Fiumei Úti Sírkertben lévő sírját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság 2001-ben védetté nyilvánította.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BODA Dezső (Vas vármegye, Vönöck, 1863. V. 9. – Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye, Máriabesenyő, 1918. V. 22.) Az első főkapitány, aki rendőrként kezdte pályafutását. 1887-ben, Budapesten szerzett államtudományi doktorátust. A közszolgálatra 1884 elején lépett a fővárosi rendőrség kötelékébe. Rövid idő múlva az V. kerületi kapitányság, majd a főkapitányság közigazgatási osztályának a vezetője lett. 1906. III. 3-tól 1917. VI. 10-ig a Budapesti Rendőrfőkapitányság vezetője, melyet megelőzően Debrecenben kormánybiztosként működött közre a kedélyek lecsillapításában. Szolgálati ténykedése alatt számos fejlesztést hajtott végre. Az egyenruházat részévé vált a Zrínyi-sisak, létrejött a bünyügyi műzeum, a gyermekbíróság, az Életuntak Védőirodája. Birtokolta a Lipót-rend Lovagkeresztjét, a Szent István-rend Kiskezserjét, a II. osztályú Vaskoronarendet az I. osztályú Polgári Hadi Érdemkeresztet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

boldogfalvai BOLDIS(ZS)ÁR Kálmán (Bihar vármegye, Debrecen, 1869. XI. 15 - ?) jogász, történész, író, tanácsnok, rendőrtisztviselő. Debrecen városában 1898-tól rendőrkapitány, 1905-től rendőrfőkapitány-helyettes, 1920-tól 1926-ban bekövetkezett nyugdíjazásáig tanácsnok, melyet követően tiszteletbeli főjegyző. Tagja a múzeumi bizottságnak a Debreceni Református Gimnázium választmányának. 1923-ban a debreceni egyetem irodalmi munkásságáért bölcsészdoktorrá avatta. Írásai több helyütt CALAMUS dr. álneven jelentek meg. 1943-ban még jelent meg közleménye.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BÓZVÁRY Imre határőr, a magyar haza határainak őrzése során életét veszítette 1956-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

C-Cs

CHOVÁN Károly (1878 - Nagybánhegyes, 1934. I. 12.) Nagybánhegyesen 1902-ben választották meg főjegyzőnek. Csanád- Arad- Torontál vármegyék törvényhatóságának tagja, a Vármegyei Jegyzői Egyesület elnöke, az Evangélikus Egyház felügyelője, több községi egyesület elnöke, tagja. Elismert közéleti szereplő. A nagyközségben az ő indítványára állítottak emlékművet az első világháborúban elesettek tiszteletére.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSOMÓS Imre határőr szakaszvezető, a magyar haza határainak őrzése során életét veszítette 1948-ban. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

CSUHAY Sándor (Borsod vármegye, Tard, 1873. I. 11. – ?) Jogot tanult az egeri jog líceumban. Gyöngyösi székhellyel bejegyzett ügyvéd, Gyöngyös város ügyésze, 1909-től a város rendőrkapitánya. A vidéki rendőrség államosítását követően kapitányi rangban a belügyminisztérium rendőri szervezeti osztályára szolgálattételre berendelt rendőrtisztviselő. 1938-ban rendőrfőtanácsosként került nyugállományba. Volt Heves vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, a Gyöngyösi Takarékpénztár Egyesület igazgatósági tagja, az 1874-ben alapított Gyöngyösi Jótékony Nőegylet titkára, az 1917-ben alakult gyöngyösi, hatvani és hevesi járáások állami köztisztviselőit és közalkalmazottjait segítő beszerzési csoport alapítója.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

DAYKA [DAJKA] (András) Endre (? 1880. - 19? ?) Jogi doktor, aki 1909-től 1918-ig a nagyváradi rendőrség kötelékében teljesített szolgálatot alkapitányként, majd rendőrkapitányként. A közelet tevékeny szereplője volt. Kezdeményezője, majd ügyvezető titkára a Nagyváradi Iparpártoló Egyesületnek. A magyar vidéki rendőrségek szervezetéről, adminisztrációjáról és a rendőrség háború utáni tennivalóiról írt terjedelmesebb szakmai munkákat. Tevékeny közreműködője a vidéki rendőrség államosításáért folytatott küzdelem megújulásának. Nyugdíjasként Budapestre költözött s bár több terjedelmes művet írt, a testületet érintő alkotást már nem készítette.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Jefferson Finis DAVIS (Amerikai Egyesült Államok, Kentucky megye, Fairview, 1808. VI. 3. - Amerikai Egyesült Államok, Louisiana megye, New Orleans, 1889. XII. 6.) Katonatiszt, az Amerikai Konföderációs Államok elnöke.

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

kehidai DEÁK Ferenc (Zala vármegye, Söjtör, 1803. X. 17. – Budapest, 1876. I. 28.) Jogász, államférfi. Aktívan részt vett a reformkori magyar országgyűlés munkájában, az első felelős magyar kormány igazságügyminisztere, az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc honvédő katonája. A neoabszolutizmus-kori elnyomás idején a magyar nemzeti ellenállás eszközeként a passzív rezisztencia mozgalom elindítója, a kiegyezés szellemi atyja.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Buda-pesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DEMIDOR Ignác (Szatmár vármegye, Szatmár, 1851 – ?) Közszolgálatát a nagykarolyi önkormányzatnál kezdte, ahol 1899. VIII. hó 18-án rendőrkapitányi kinevezést nyert és betöltötte a tűzoltófőparancsnoki tisztséget is. 25 éves tűzoltószolgálatáért 1912-ben Arany Érdemkereszt kitüntetést kapott. A város rendőrségének előre lépését szolgálóan számos modernizációs intézkedést hozott. Munkavégzését, különösen újságok oldalain, több esetben támadták, a lefolytatott vizsgálatok azonban mindig tisztázták. Tevékeny közéleti szereplését egyesületi, szövetkezeti tagságok is jelezték. 1919 februárjában szolgálaton kívüli állományba helyezését követően kérte nyugdíjazását. Járandóságát a városi néptanács 1919. III. 8-án megállapította.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DIETZ Károly dr. (Sopron vármegye, Sopron 1885.VII.21. — Budapest, 1969. VII. 9.) ügyvéd, majd a budapesti rendőrség tisztje. Főkapitány 1918 – 1919.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

FAZEKAS Béla (? - ?) Jogász, ügyvéd. 1892 nyarától 1910 év végéig Munkács város rendőrfőkapitánya. Elismert és megbecsült közéleti szereplő.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

komlóskeresztesi FEJÉRVÁRY Géza Ferenc 1862-től báró. (Josefstadt, Csehország 1833. III. 15. – Bécs, 1914. IV. 25.) Tényleges katonatiszt, a Mária Terézia Rend lovagja, tábornagy, testőrkapitány. A honvédelmi minisztérium államtitkára 1872. XII. 26.-ától 1884. X. 28.-ig. Honvédelmi miniszter 1884. X. 28.-tól 1903. VI. 27.-ig. A király személye körüli miniszter 1892. X. 24.-tól 1892. XI. 19.-ig. Földművelésügyi miniszter 1894. VI. 10.-tól 1894. VII. 16.-ig. A király személye körüli miniszter 1895. I. 15.-tól 1895. I. 18.-ig. Miniszterelnök 1905. VI. 18.-tól 1906. IV. 8.-ig. A király személye körüli miniszter 1905. VI. 18.-tól 1906. IV. 8.-ig. Pénzügyminiszter 1905. VI. 18.-tól 1906. III. 6.-ig. Nevét, Pécsét 1946-ig laktanya és utca viselte.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G-Gy

gerseni és kispécsi GEGUS Dániel (Esztergom vármegye, Pilismarót, 1869. XII. 11. – Budapest, 1942. XI. 11.) Jogász, író, szakíró, lapszerkesztő. 1892-ben lépett a rendőri pályára melyet a fővárosi államrendőrség állományában töltött el. 1912-ben kinevezést nyert a Dunai Kerületi Kapitányság élére. Kiemelkedő a gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége. Szereplője a vidéki rendőrség államosításáért és a rendőrkutyák szolgálati alkalmazásáért folytatott küzdelemnek. 1927 júliusában nyugállományba vonulásakor főkapitányhelyettesi címet kapott. Számos szacikke mellett írt, novellákat, verseket, vallástörténeti könyvet. Főgondnoka volt a pilismaróti és dömsöi református egyházaknak, elnöke a Magyar Ebtényésztők Országos Egyesületének és tagja a Magyar Jogász Egyletnek.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GLÜCK (GERŐ 1881-től) Ármin (Ung vármegye, Ungvár, 1857 - ?) Jogász. Nagyvárad rendőri pályafutása során 1886-ban alkaptány, három év múlva tiszteletbeli főkapitány, 1900. szeptember 13-tól főkapitány. Számos modernizáló intézkedést vezetett be, így 1902-ben a budapesti rendőrség nyomán a rendőriskolát, 1913-ban, talán elsőként az országban, az állománynak kézi villamos zseblámpákkal történő ellátását. Szakkérdések felvetésén alapuló publikációi visszhangot váltottak ki. A helyi és az országos sajtó is illette kritikával, mellette azonban bírta a közönség rokonszenvét. Segítő résztvevője a közéletnek. A román hadsereg bevonulását követően 1919. november 14-én nyugállományba helyezték.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

csikcsatószegei és szentimrei GYÖRFFY Gyula (Csík vármegye, Csátószeg, 1858. III. 22. – 1920. XI. 2.) Jogász, ügyvéd, országgyűlési képviselő. A jogtudományi doktorátus megszerzését és az ügyvédi vizsga letételét követően ügyvédi irodát nyitott. 1880-ban a 23. számú vadászászlóaljnál, mint önkéntes szolgált Nagyszebenben. A következő év novemberében tartalékos tiszti kinevezést nyert. Hét hónapi tényleges szolgálat után szabadságot, és Csík vármegye törvényhatósági bizottsági tagjaként a megye közéletében vett részt, majd hamarosan országgyűlési képviselővé választották. Tevékeny résztvevője volt a katolikus egyházi életnek, és *Magyarság* címmel politikai lapot is szerkesztett.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HABSBURG-ház (majd a HABSBURG-LOTHARINGIAI-ház), Közép-Európa több országának — így Magyarország és az osztrák tartományok — uralkodói adó család.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HABSBURG-Lotaringiai József Ágost Viktor Klement Maria főherceg (Fejér vármegye, Alcsútdoboz, 1872. VIII. 9. - Németország, Bajorország, Rain 1962. VII. 6.) 1905-1944-ig édesapja nyomdokait követve a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke. Magyar királyi herceg, honvéd tábornagy, 1937. XII. 5-én alakult Légvédelmi Liga elnöke. 1936-1944-ig a Magyar Tudományos Akadémia elnöke. 1944-ben az Amerikai Egyesült Államokba emigrált, majd Bajorországban telepedett, le. Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó halála után 1957-ben a Vitézi Rend tagjai őt választották meg a rend második főkapitányának. Fő műve „*A világháború, amilyenek én láttam.*” című az I. világháborúról szóló hétkötetes alkotás.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HADADY Endre (1862 – Kolozs vármegye, Kolozsvár, 1938. XI. 20.) Jogi doktor. Közszolgálatát 1889-ben a fővárosi rendőrségen kezdte írmokként, majd, több területen teljesített szolgálatot követően, fogalmazóként távozott 1898-ban a hódmezővásárhelyi rendőrség élére. 1902 év elejétől kolozsvári rendőrfőkapitány. Éleslátásával, szaktudásával, odaadó hivatás teljesítésével állományát, az ország egyik legjobb rendőrségévé fejlesztette. Több egyesületnek, bizottságnak cselekvő vezetője és tagja. Az állatvédelem pártolásáért jószívvel említették az állatvédelemi beszámolóiban. 1912-ben, korábbi váci kötődése kapcsán a helyi újság Budapestre történő esetleges visszatéréséről írt. 1938 őszén a kolozsvári temetőben helyezték nyugalomra.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

gróf futaki HADIK János Kelemen Béla (Ung vármegye, Pálóc, 1863. XI. 23. – Budapest, 1933. XII. 10.) Nagybirtoikos, politikus, a főrendiház tagja, országgyűlési képviselő, miniszter, 1918. október végén három napig kijelölt miniszterelnök. A bécsújhegyi katonai akadémia elvégzését követően 1884-től 1893-ig katonatisztként szolgált, majd politikusi pályára lépett. 1906. IV. 19. és 1910. I. 17. között a második WEKERLE-kormány belügyminisztériumi államtitkára. Közéleti tevékenységét 1917. VIII. 23-tól 1918. I. 25-ig. 1908-ban az uralkodó valóságos belső titkos tanácsosi címet adományozott számára.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HALÁSZ Lajos (Csongrád vármegye, Makó, 1874. I. 16. - Budapest, 1947. VIII. 6.) ügyvéd, újságíró, lapszerkesztő, miniszteri tanácsos, politikus, államtitkár, országgyűlési képviselő. 1918 októberében a miniszterelnökségi sajtóiroda vezetőjévé nyert kinevezést, decemberben helyettes államtitkár, amely állásáról 1920 májusában lemondott és ügyvédi irodát nyitott. 1923-ban megindította és 1944-ig szerkesztette a *Részvényes* című közgazdasági hetilapot. Tagja volt a Magyar Újságírók Szövetségének és igazgatósági tagja a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének. Tagja volt továbbá Nagyvárad törvényhatósági bizottságának és több albizottságnak is.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HERNER István (? 1880 – Torontál vármegye, Tóba, 1913. IV. 8.) Közszolgálatát segédjegyzőként kezdte Baranya vármegyében. Többször keresett alkalmazást, melynek hirdetésében önmagát az összes jegyzői teendőkből jártas, intelligens, józan, szépírású, gyorsmunkás, a szerb és német nyelvet is beszélő fiatalembernek írta le. 1908-ban Zombolya járási székhelyi községi rendbiztosává/rendőrparancsnokává nyert kinevezést. 1913 tavaszán személyi nehézségek miatt távozott és a közeli Tóba község segédjegyzőjét helyettesítette. Ott érte végzetes lovasbalesete.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HOLLADY Nándor (Trencsén vármegye, Nagybicse, 1863. III. 14. – Zólyom vármegye, Besztercebánya, 1914. X. 8.) Pozsonyi jogi tanulmányait követően 1891 nyaratól nagymarosi főjegyző, 1905 őszétől Korpona város polgármestere, 1908. V. 12-től Besztercebánya rendőrfőkapitánya. Magasszintű szakmai munkavégzésével, emberi magatartásával méltán vívta ki környezetének elismerését. Már polgármesterként szorgalmazta a vidéki városi tisztviselők megbecsülését, juttatásaik megfelelő szintre történő emelését. Újságírója volt a *Köztelek* köz- és mezőgazdasági lapnak. Publikációiban jelentős teret foglalnak el az adóügyi kérdések. Haláláig betöltötte Zólyomvármegye Gazdasági Egyesületének titkári posztját.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HOLLÓ Lajos (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye, Kiskunfélegyháza, 1859. VIII. 24. - Budapest, 1918. VI. 14.) ügyvéd, újságíró, lapszerkesztő, politikus, országgyűlési képviselő. Az Országgyűlés Közigazgatási Bizottságának tagjaként többször felszólalt a közigazgatási reformot érintően. 31 évig Kiskunfélegyháza képviselője. A *Félegyházi Hírlap* alapító szerkesztője, a *Magyarország* napilap alapító főszerkesztője. 1906.V.6-án Kiskunfélegyháza díszpolgára lett. A fővárosban és a szülővárosában utca viseli nevét. Utóbbiban szobrát is felavatták. Nyughelye a Fiumei Úti Sírkertben van.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HORTHY Miklós nagybányai vitéz. altengernagy, Magyarország kormányzója (Jász-Nagykun-Szolnok vármegye, Kenderes 1868. VI. 18. — Portugália, Estoril, 1957. II. 9.)

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

HORVÁTH Ferenc határőr, a magyar haza határainak őrzése során életét vesztette 1979-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

HORVÁTH Pál honvéd, a magyar haza határainak őrzése során életét vesztette 1949-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

HULIMKA [HEGEDŰS 1892-től] Sándor (Bihar vármegye, Debrecen, 1861. III. 17. – Szilágy vármegye, Szilágy-Somlyó, 1925. I. 31.) Szépiróként HAMVAI Sándor. Szakíró, író, színiíró, aljegyző, 1888-tól Szilágy-Somlyó rendőri vezetője. 1902-1908 Marosvásárhely rendőrfőkapitánya, később Szilágy-Somlyó főjegyzője majd polgármesterhelyettese. Elkötözött harcosa a vidéki rendőrség államosításáért folytatott küzdelemnek. Cselekvő közéleti szereplő. Többek között tagja a nagyváradi Szigligeti Társaságnak és a budapesti Otthon Írói Körnek, választmányi tagja a Magyar Könyvkereskedők Egyletének. Napilapokban, folyóiratokban számtalan szakmai írása és szépirodalmi alkotása jelent meg. A *Rendőri Lapokban*, 1895-ben közreadott *A vidéki rendőrség államosítása* című dolgozata pályadíjat nyert.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

J

ásvai JÓKAY [JÓKAI] Móricz [Mór] (Komárom vármegye, Komárom, 1825. II. 18. – Budapest, 1904. V. 5.) A XIX. századi magyar irodalom kiemelkedő személyisége. Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc egyik vezéralakja, a 12 pont szerkesztője.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

neczpáli JUSTH Gyula (Túróc vármegye, Necpál, 1850. I. 13. - Budapest, 1917. X. 9.) gazdálkodó, politikus, főszo­lga­bíró, országgyűlési képviselő, képviselőházi elnök, pártelnök (Függetlenségi és 48-as Párt, Justh-párt). Élete utolsó éveiben betegsége miatt visszahúzódott a politikától. Nyughelye a Fiumei Úti Sírkertben van.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

KADA Elek (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye, Kecskemét, 1852. V. 2. – Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye, Kecskemét, 1913. VI. 24.) író, újságíró, régész, ügyvéd, polgármester, udvari tanácsos, politikus, országgyűlési képviselő. 1897-1913 között Kecskemét polgármestere, mely tisztségben végzett munkája kiemelkedő jelentőségű a város fejlődésében. Többek között a környék régészeti feltárására támaszkodva létrehozta a városi múzeumot, felsőkereskedelmi iskolát alapított, amely ma a nevét viseli. Kecskeméten emléktábla és szobor is őrzi emlékét.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

pozsegai KAVEGGIA Béla (Bars vármegye, Léva, 1873. VII. 10. – Pest vármegye, Rákospalota, 1941.VII.13.) Újságíró, lapszerkesztő. Közszolgálatát 1896 őszén írnokként kezdte a Fővárosi Rendőrségnél s a ranglétrán haladva rendőrfőtanácsosig emelkedett, az elnöki osztály beosztottjaként és kerületi kapitányság vezetőjeként. Lelkiismeretes, szakszerű munkavégzéséért számos alkalommal részesült elismerésben. 1916-ban megkapta a Ferencz József-rend Lovagkeresztjét, 1918-ban a II. osztályú Polgári Hadi Érdemkeresztet. Többek között tagja volt a Magyar Újságírók Szövetségének, a Magyar Ebtényésztők Országos Egyesületének, a MROE, a MROSE valamint Székesfővárosi m. kir. államrendőrség tisztikarának nyugdíjpótló és segélyező egyesülete titkára.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KERTÉSZ Bertalan (? 1854 – Szabolcs vármegye, Nyíregyháza, 1916. II. 29.) 1883 év végén, mint szabadságolt állományú altiszt hadnaggyá lépett elő. 1887 őszén, mint ügyvédjelöltet Szabolcs vármegyei tiszteletbeli aljegyzővé nevezték ki. 1889 nyarán miniszteri segédfogalmazói ranggal főispáni titkár lett. 1899 nyaratól, haláláig, Nyíregyháza város rendőrfőkapitánya, akinek egyik célja volt a város rendőrségének modernizálása. Számos szabályrendeletet dolgozott ki. Kezdeményezésére született meg a Nyíregyházi Rendőrségi Önszegélyző Egylet, melynek igazgatójaként sokat tett az állomány támogatásáért. Tevékenyen vett részt a vármegyei tűzoltó szövetség megalakításában. Elismert közéleti szereplő. Választott tagja volt a vármegye bizottmányának, tagja a város jogügyi-, pénzügyi szakosztálynak, az egészségügyi bizottságnak, titkára a Vöröskereszt Nyíregyházi Fiókjának, tagja a Fiatalkorúak Jogvédő Bizottságának. 1914-ben tüzték mellére a Ferencz József-rend Lovagkeresztjét.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KILITI Dániel határőr tizedes, a magyar haza határainak őrzése során életét veszítette 1957-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

kisfaludi KISFALUDY József (Baranya vármegye, Pécs, 1861 – Vas vármegye, Szombathely, 1921.) A Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamának kitűnő eredménnyel történt elvégzését követően 1885. V. 1-én csendőrhadnaggyá nevezetett ki. Hat év elteltével saját kérelmére nyugdíjba került, s Nagy-Károly város rendőrkapitánya lett. 1899 nyarán Szombathely rendőrségének élére nyert kinevezést, ahonnan, s egyidejűleg a rendőri szolgálatból, 1914-ben betegsége miatt nyugállományba távozott. 1915-ben aktiváltatta magát, s mint hadnagy a pápai 7. honvéd huszárezred állományába került. 1908 őszén átvette a Bolgár Nemzeti Polgári Érdemrendet. Rendőri működésében előre vivő döntéseivel, emberes szolgálatával kivívta az elismerést, különösen Nagy-Károly közönsége által kifejezésre juttatott megbecsülést.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KISS Károly határőr, a magyar haza határainak őrzése során életét veszítette 1984-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

KMETY Károly (Csongrád vármegye, Hódmezővásárhely, 1863. II. 17. - Budapest, 1929. I. 5.) jogász, igazságügyi minisztériumi fogalmazó, egyetemi tanár (közjog, közigazgatási jog), politikus, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Termékeny jogi szakíró.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KUPECZIK László határőr, a magyar haza határainak őrzése során életét veszítette 1982-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

KUTSERA István (Pozsony vármegye, Dunaszerdahely, 1853. VII. 10. – ?) Katonatiszti szolgálatát követően rendőri pályáját Pozsony város szolgálatában kezdte fogalmazóként. 1890 tavaszán az elhalálozás miatt megüresedett rendőrkapitányi állásba, helyettesítésre került kinevezésre, majd véglegesítését követően 1915 év elejéig töltötte be e posztot. Tagja volt a Pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesületnek, a Pozsonyi Magyar Közművelődési Egyesület választmányának, a Pozsonyi Stefánia Árvaház bizottságának. 1897 tavaszán a pozsonyi koronázási emlék felavatása alkalmából a Ferenc József-rend Lovagkeresztje kitüntetésben részesült.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L-Ly

LINDER Béla (Baranya vármegye, Majs, 1876. II. 10. – Nándorféhevár, 1962. IV. 15.) honvéd tűzértörzskari ezredes, majd politikus. 1918. X. 31-től 1919. XI. 9-ig honvédelmi miniszter, majd tárcanélküli miniszter 1919. XII. 12-ig. E minőségben írta alá a kormány nevében, Nándorféheváron 1919. XI. 13-án a fegyverszüneti megállapodást. A magyarországi tanácsköztársaság idején bécsi katonai megbízott volt. A megszállt Pécs polgármestere 1920. IX. 22. és 1921. VIII. 22. között. Az Országház előtt mondott beszédében hangzott el 1918. XI. 2-án, hogy „*Nem kell hadsereg többé! Soha többé katonát nem akarok látni!*”

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

kisfaludi MADARÁSZ József (Somogy vármegye, Nemeskisfalud, 1814.VIII.27. – Pest vármegye, Kispeszt, 1915. I. 31.) ügyvéd, emlékiratíró, újságíró, lapszerkesztő, politikus, országgyűlési képviselő. 1832-1833-ban egy távollévő követ küldötte a pozsonyi országgyűlésben. A sárkeresztúri kerület országgyűlési képviselője 1848-tól haláláig. Az 1848/1849-es magyar forradalom és szabadságharc leverését követően hat év várfogságra ítélték. Több cikluson át korelnöke, rövid ideig elnöke a képviselőháznak. 100 évesen is tevékeny képviselő volt.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MAJOROS Sándor határvadász tizedes, a magyar haza határainak őrzése során életét veszítette 1947-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

MALÉTER Pál (Sáros vármegye, Eperjes, 1917. IX. 4. – Budapest, 1958. VI. 16.) 1940-1942 között a Ludovika Akadémia növendéke, katonatiszt, 1956. XI. 3. – 1956. XI. 4. honvédelmi miniszter, az úgynevezett „NAGY Imre-perben” halálra ítélték és kivégezték.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MALYÁTA Ágoston (1863 – Temes vármegye, Temesvár, 1909.X.13.) [Valószínűsítetten azonos a következő személylyel: 1889-ben, mint csendőrmester eperjesi szakasparancsnok helyettes, az 1890-1896. évi *Csendőrségi Zsebkönyvekben* szerencsi, majd sárospataki sikeresen tevékenykedő, többször elismerésben részesült, őrsparancsnokként szerepel.] Temesvári közszolgálatát 1896-ban kezdte rendőrfogalmazóként, 1900 őszétől rendőrkapitány, a városi rendőrség bűnügyi osztályának vezetője. Súlyos betegség következtében hunyt el.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MATTYASOVSKY György (Szepes vármegye, Lőcse, 1873. IV. 24. –) Budapesten szerzett jog- és álamtudományi doktorátust követően a belügyminisztériumban kezdett dolgozni, ahol miniszteri tanácsos lett. A fővárosi rendőrség élén 1919. VIII. 9-től 1920. VII. 21-ig teljesített szolgálatot, amelyet az antant részéről SOISCULESCU román ezredes felügyelt. A rendőri tevékenység szervezésében elrendelte az állomány igazoló eljárás alá vonását és számos intézkedést vezetett be a közbiztonság erősítését valamint a közlekedés javítását célzóan. Ismét felállította az idegen ellenőrző osztályt és e hivatalhoz került az útlevél kiadás is. Főkapitányi beosztásából helyettes államtitkári kinevezése okán távozott.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*100 éve államosították a magyar rendőrségeket.*” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MIKLÓS Béla dálnoky, vitéz (Budapest, 1890. VI. 11. – Budapest, 1948. XI. 21.) Katonatiszt a két világháború közötti Magyar Királyságban. Legmagasabb rendfokozata vezérezredez.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

MISKOLCZY László (Zemplén vármegye, Berzék, 1855. IX. 22 – Budapest, 1923. IV. 8.) Jogász, szakíró, lapszerkesztő, Ung vármegyében szolgabíró, Ungváron városi tanácsos. 1893-tól a budapesti államrendőrségnél fogalmazóként indulva végig járta a ranglétrát, 1917 nyarától rendőrfőtanácsos. Ez év elején a koronázási ünnepély szervezése körül végzett munkájáért megkapta a Ferenc József Rend lovagkeresztjét. Nagyobb munkái mellett különféle szaklapokban sokat írt általános közigazgatási, rendőri és büntetőjogi kérdésekről. Rendőrségi törvénytervezetet készített. Elkötelezettje a vidéki rendőrség államosításáért folytatott küzdelemnek. 1912. III. 31-én, rendőrtisztekkel közösen szerkesztve, *Modern Közigazgatás* címmel, hetenként megjelenő, társadalmi szaklapot indított, amely 1915-ig élt. Nyugdíjasként 1923 tavaszán, Újpesten hunyt el.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MOLNÁR Lajos (Pest, 1864. I. 11. – Tolna vármegye, Szekszárd, 1913. XI. 20.) szakíró, közíró, 1882-től államrendőrségi tisztviselő, 1901-től Korpona rendőrkapitánya, 1905-től, súlyos betegsége miatt bekövetkezett haláláig Szekszárd rendőrkapitánya. Témái voltak az erkölcs, a közegészség, az idegenforgalom, a tűzrendészet, Korpona fejlődése, a kivándorlás, a vármegye tisztogatása, a gyermekvédelem, a közigazgatás, a vidéki rendőrség államosítása illetőleg rendvédelmi tevékenysége. A *Rendőri Lapokban* közölt írásai magas szakmai szintet tükröző tanulmányokat takartak. Több műve önálló kiadást is megélt. Az államosítás melletti kiállásán túl, vitát fakasztó véleményének adott hangot a kivándorlással kapcsolatban.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

NÁDOSY Imre (Baranya vármegye, Szentlőrinc 1872 – Budapest, 1935. IV. 5.) Jogászdoktor, 1920-1926 között országos rendőrfőkapitány, 1926 őszén az úgynevezett „frankkhamisítási-ügy” nyomán három és fél év fogház büntetésre ítélték ahonnan kormányzói amnesztiával 1928-ban szabadult, miután családi birtokára visszavonulva élte le élete hátralévő részét.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

nemesszeghi NEMESSZEGHY Endre (Komárom vármegye, Komárom, 1868. XI. 7. – ?) Győröt folytatott jogi tanulmányait követően 1891 nyarán gyakornoki állásba került a Fővárosi Államrendőrségnél, 1901-ben lett rendőrfogalmazó. Teljesített szolgálatot a fogház- és toloncügyosztálynál, kerületi kapitányságoknál kiemelten, Újpesten. 1910-től ügyvédjelölt, majd ügyvéd. Rövid rendőri pályafutása alatt több szakmai írást készített.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NÉKÁM Ede (Heves vármegye, Eger, 1838. – Nógrád vármegye, Salgótarján, 1915. V.) Egri születésű, ügyvédi vizsgát tett jogász. 1867-ben a Budapesti Királyi Ítéltáblánál joggyakornok, 1871-ben fogalmazó, pár hónap múlva pedig gyöngyösi királyi járásbíró. 1875-ben ügyvédi irodát nyitott. 1881. IX. 11-én Gyöngyös város közönsége egyhangúan megválasztotta rendőrkapitánnyá, 1886-ban a főispán élethossziglan megerősítette állásában. Az első olyan vidéki rendőrtisztviselő volt, aki a városi rendőrségek bajainak orvoslása végett mozgalmat indított. A legnagyobb odaadással és lelkiismeretességgel teljesítette szolgálatát. Közügyek iránti meleg érdeklődése a közönség előtt ismert volt. 1915 májusában hunyt el, Salgótarjánban.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptem-

ber 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NÉMETH Dezső (Bethlen, Szolnok-Dobóka vármegye. 1913. VI. 30. – Budapest, 1949. X. 29.) Édesapja NÉMETH Dezső ügyvéd, édesanyja WIESNER franciska. 1940. XI. 6-án feleségül vette BOTKA Jolánt (1916. V. 25.) Házasságukból egy leánygyermek született NÉMETH Judit 1947-ben.

Életút: 1931-ben főreáliskolában végzett. 1931. VIII. 20. karpaszományos honvéd őrzető, majd tizedes végül őrmester. 1932. X. 1-én Ludovika Akadémia hallgatója. 1935. VIII. 20. Ludovika Akadémián főhadnagy rendfokozattal avatják tisztté. 1935. VIII. 20. a Tata Tóváros-i 3/II. Gyalog Zászlóaljnál szakasz-, majd századparancsnok. 1937. IX. 1-től segédtsit a Veszprémi 3/III. Zászlóaljnál. 1938. I. 5-től a Honvéd Sporttanár és Vívómesterképző Intézet hallgatója. 1938. X. 1-én a Honvéd Sporttanár és Vívómesterképző Intézetben vívómesteri képesítést nyert. 1938. X. 1-től a ismét a Veszprémi Zászlóalj segédtsitje, majd géppuskás századparancsnoka. 1940. XII. 1-én az Aszódi Tábortűz Osztály 1/II. üteg-parancsnoka. 1941. X. 1-vel a budapesti Hadiakadémia hallgatója. 1943. X. 1-én sikeresen elvégezte a Hadiakadémiát. 1943. XI. 1-től a Dés-i 25. Gyalog Ezred beosztott vezérkari tisztje. 1944. I. 1. a Honvéd Gyalogsági Felügyelőség beosztott vezérkari tisztje. 1944. III. 25. a Marosvásárhely-i Székely Határvadász Parancsnokság Hadművelési Osztályának vezetője. 1944. IV. 25-től a VI. hadtest-parancsnokságának anyagi vezérkari tisztje. 1944. XI. 20-ig beosztott vezérkari tiszt az I. hadtest parancsnokságán. 1945. II. 8-án beosztotaival a németek letartóztatták, de szovjet segítséggel kitértek és az 3. gárdahadtest alakulataival harcoltak a németek ellen. 1945. II. 16-án megsebesült, majd ezt követően a szovjetek letartóztatták és a Baján létesített hadifogoly táborba szállították. 1945. VIII. 2-án szabadult a bajai hadifogoly táborból. 1945. VIII. 3-án az újjászerveződő honvédelmi minisztérium anyagi csoportfőnökségének gépkocsi és üzemanyag osztályára került kezdetben csoportfőnökségi előadó, majd osztályvezető helyettes, végül osztályvezetőm beosztásban. 1945. XI. 5-én jutalomból előléptették alezredessé. 1945. XI. 3-án az igazoló bizottság igazolta. 1946. III. 15-én áthelyezték a Katonapolitikai Osztály személyi állományába, ahol a határügyi alosztály vezetőjévé nevezték ki. 1947. májusától a határőrség vezérkari főnöke. 1947. VII. 1-vel előléptették ezredessé. 1948. V. 27-én áthelyezték a honvédelmi minisztériumba, ahol kinevezték a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövetségének katonai attaséjává. 1949. VIII. 5-én hazarendelték és az ÁVH őrizetbe vette. 1949. X. 10-én halálra ítélték. 1949. X. 24-én kivégezték. 1955. XI. 30-án a Katonai Felsőbíróóság az ellene emelt vádak alól bűncselekmény hiányában felmentette. Feleségét 1949. novemberében Budapestről Szolnokra kitelepítették. 1954-ben feleségének engedélyezték avisszaköltözést budapestre.

Kitüntetései: 1947. V. 25-én Magyar Szabadság Érdemrend ezüst fokozata. 1948. II. 26. Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje. 1948. III. 16. Határvadász Jelvény arany fokozata. 1948. IX. 8. engedélyezték részére a Szovjetuniótól kapott „Budapest bevételéért” kitüntetés viselését.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrsegeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

NÓGRÁDI Sándor (Nógrád vármegye, Fülek, 1894. V. 14. – Budapest, 1971. I. 1.) Rézesztergályos, villanszerelő, kommunista pártfunkcionárius. 1918 őszén belépett az MSZDP-be, majd 1919-ben a KMP-be. Az 1920-évek közepétől a KOMINTERN munkatársa. 1944-ben a kijevei partizániskola parancsnoka. 1946-ban az MKP Központi Vezetősége agitációs és propaganda osztályának a vezetésével bízták meg. 1949-1956-ig a Magyar Néphadsereg politikai főcsoportfőnökségének a vezetője, altábornagy majd vezérezredesi rendfokozattal. 1957-1960 pekingi és hanoi nagykövet. 1963-1967-ig országgyűlési képviselő.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

O-Ó

OBERHAMMER Antal (Baranya vármegye, Kislippó, 1871. XI. 2. – Baranya vármegye, Pécs, 1930. IV. 28.) Államtudományi államvizsgát tett, ismert közéleti szereplő. Pécs város szolgálatában 1894 nyaratól rendőrtisztviselő, 1908 nyaratól főkapitány. 1918 őszétől Pécs város főispáni teendők ellátásával megbízott kormánybiztos, egy év múlva helyettes főjegyző és polgármesterhelyettes. 1922-től nemzetgyűlési képviselő, mely posztra 1926-ban ismét megválasztották. 1929-től örökös tagja Pécs város törvényhatósági bizottságának. Tevékeny résztvevője a vidéki rendőrség mozgalmainak, amelyek rendezvényeire gyakran magával vitte a fiatal rendőrtisztviselőket. Több pécsi egyesületnek, társulatnak tagja. Birtokosa a Ferenc József-rend Lovagkeresztje kitüntetésnek.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

báró lengyelfalvi ORBÁN Balázs (Abaúj-Torna vármegye, Lengyelfalva, 1829. II. 3. - Budapest, 1890. IV. 19.) író, néprajzi kutató, fotográfus, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, politikus, országgyűlési képviselő. 1846-tól 1859-ig külföldön élt, mivel a szabadságharcot segítő szándéka miatt nemkívánatos személy volt hazájában. Visszaköltözése után végzett átfogó kutatása eredményeképpen hat kötetben kiadta a „*Székelyföld leírása...*” című munkáját. 2011-ben Hargita, Kovászna és Maros Vármegye Tanácsa létrehozta az Orbán Balázs-díjat. Nevét viseli a Vargyas-szoros Természetvédelmi Terület egyik barlangja. Végrendeletének megfelelően Szejkefűrdőn temették el.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

PAYERLE Nándor Hermann (? 1877 ? – Vancouver, 1957. IV. ?) Budapesten folytatott jogi tanulmányait követően tiszteletbeli szolgabíróként, szolgabíróként, tiszteletbeli főszolgabíróként dolgozott Újvidéken és Palánkán. 1913-tól újvidéki rendőrfőkapitány. 1918. XI. 14-én kormánybiztosi kinevezést kapott az Újvidéket megszálló szerb csapatok mellé. Levelező tagja volt a Szegedi Kereskedelmi- és Iparkamarának. 1925-ben családjával kivándorolt Kanadába, ahol virágzó gazdaságot hozott létre.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PÁLFFY György (Temesvár, 1909 – Budapest, 1949), vk.ezds. 1946-tól vezérőrnagy, 1947-től altábornagy, a Honvédelmi Minisztérium katonapolitikai (elhárító) osztályának vezetője (1945), a Honvédség Határőr Parancsnokság parancsnoka (1946–1948), honvédelmi miniszter-helyettes (1948–1949), az MDP Központi Vezetőségének tagja (1948–1949), a RAJK-per során halálra ítélték, 1963-ban rehabilitálták.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

zebegnői dr. PEKÁRY Ferenc (1859 – Budapest, 1925. II. 16.) Jogi tanulmányait követően a Fővárosi Rendőrségen gyakornokként kezdte rendőri pályafutását 1884-ben, s főkapitányhelyettesként ment nyugállományba 1917-ben. Volt kerületi kapitányságvezető, főkapitánysági bünyügyi osztályvezető és miniszteri tanácsosként belügyminisztériumi főosztályvezető. Fejlesztési gondolatainak teret adó tevékenységi körei voltak: daktiloszkópia-bünyügyi nyilvántartás, gyermekvédelem, tolonc- és cselédügyek, rendőrség államosítása. E területeken működő szakmai és társadalmi szervezeteknek is tevékeny résztvevője. Számos szakirodalmi munka elkészítője. Hazai és külföldi kitüntetések száma eléri a féltucatot. A Fiumei-úti Nemzeti Emlékhelyen lévő sírja műemléki védettségű.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PETERDY Kálmán (Bereg vármegye, Barabás, 1867. VII. 12. – Budapest, 1922. XI. 17.) Jogász, Torontál vármegyében bírósági joggyakornok, járásbírói aljegyző majd szolgabíró. A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület (XIII.) perjámosi fiókjának az elnöke. 1909 nyaratól esztergomi rendőrkapitány, 1915-től pozsonyi rendőrfőkapitány, 1920-tól budapestvidéki kerületi rendőrfőkapitány. Tevékeny közéleti szereplő. Rendőrkapitányi kinevezését követően alaposan és kiterjedően foglalkozott a rendőrkutyák rendőrség által történő alkalmazásának kérdésével. Rendőrkutya programok szervezője, rendőrkutyaegyesületek tisztségviselője. Súlyos betegségben hunyt el. Fiumei úti sírkerti nyughelyét kutyás obeliszk fedi.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PIROS László (Újkígyós, 1917 – Szeged, 2006), ávh. vörgy., Hentessegéd, kommunista politikus, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkár-helyettese, MKP, majd az MDP tagja, nemzetgyűlési, majd országgyűlési képviselő (1945–1957), az ÁVH Határőr és Belső Karhatalom parancsnoka (1950–1953), a belügyminiszter első helyettese (1953–1954), belügyminiszter (1954–1956).

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

PUSKÁS Imre honvéd, a magyar haza határainak őrzése során életét vesztette 1949-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

R

felsővadászi II. RÁKÓCZI Ferenc (Borsod vármegye, Borsi, 1676. III. 27. – Törökország, Rodostó, 1735. IV. 8.) a RÁKÓCZI-szabadságharc vezetője, Magyarország vezérlő fejedelme, erdélyi fejedelem.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RÁKOSI Mátyás Lásd ROSENFLED Mátyás

RIMÓCZY József (Pest-Solt vármegye, Tószeg, 1878. II. 15. – ?) Rendőri pályáját 1902-ben kezdte Kolozsváron, ahol a büntügyi osztály vezetőjeként, a három közül, az egyik kerületi kapitányi tiszteletet töltötte be. 1910. XI. 14-én pályázatot követően került kinevezésre a miskolci főkapitányi székbe, amelyben a vidéki rendőrség államosításáig teljesített szolgálatot. 1918/1919-ben volt nemzetőrpáncsnok és vörössőr ezredparancsnok is. Később, 1938-ig Miskolc városának tanácsnoka volt és tagja a Miskolci Katolikus Gimnázium Segítő Egyesületének. 1917 őszén megkapta a II. osztályú Polgári Hadi Érdemkereszt kitüntetését.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ROSENFELD Mátyás [RÁKOSI Mátyás] (Temes vármegye, Ada, 1892. III. 9. – Oroszország, Nyiznyij Novgorod [Gorkij], 1971. II. 5.), kommunista politikus, a magyarországi tanácsköztársaság idején a szociális termelés népbiztosának helyettese, majd a Vörös Őrség országos parancsnoka, a proletárdiktatúra bukása után Szovjet-Oroszországba emigrált, miniszterelnök (1952-1953), MKP, majd MDP főtitkára (1945-1948-1953), MDP első titkára (1953-1956).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ROSTÁS István (Békés vármegye, Gyula, 1869. VII. 15. – Hajdú vármegye, Debrecen, 1933. VI. 8.) Rendőri pályáját írnokként kezdte a Fővárosi Rendőrségen, ahol fogalmazói rangig jutott és különböző beosztásokban teljesített szolgálatot. 1910 áprilisában nyert kinevezést Debrecen rendőrfőkapitányának. Szolgálatát alatt, szorgalmazására épült a város rendőrségének új székháza. 1919 márciusában a belügyminiszter berendelte minisztériumi szolgálatra a vidéki rendőrség államosításáról és a testület újjászervezéséről szóló törvényjavaslat előkészítő munkálataiban való részvételre. 1920-ban, mint főkapitány nyugdíjba vonult, de még hét évén át Debrecen város szolgálatában állt. Tisztségviselője volt a Debreceni Kereskedelmi- és Iparkamarának. 1925. XII. 7-én elnökletével alakult meg a Debreceni Városi Nyugdíjasok Egyesülete.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

rudnai és divékújfalusi RUDNAY Béla Gábor István (Nyitra vármegye, szénásfalu, 1857. X. 1. – Budapest, 1932. VI. 14.) Jogász, Hont vármegye főispánja. Rendőrfőkapitánysága ideje alatt tért át a fővárosi rendőrség az újlényomatrendszer alkalmazására. A Milleniumi ünnepség kapcsán az államfő a *Lipót Rend Lovagkeresztjével* tüntette ki. A századfordulón életbe lépett új büntető perrendtartásnak megfelelően megreformálta a detektívtestület munkáját. 1903-ban rendőri hivatalos lapot alapított, amely a magyarországi tanácsköztársaság uralomra kerüléséig heti rendszerességgel jelent meg.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S-Sz

SÁNDOR László (Csik vármegye, Csíkszentimre, 1871. XI. 1. – Budapest, 1949. X. 22.) A kolozsvári egyetemi jogi tanulmányait befejezve a város szolgálatába lépett, majd onnan a kolozsvári rendőrséghez került rendőrkapitányi rangban. A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrséghez 1896 májusában lépett át. 1912-ben rendőr főtanácsosi rangot kapott, majd 1917 júliusában főkapitánnyá nevezték ki. A főkapitányi tisztségéből az úgynevezett „Nemzeti Tanács” 1918. X. 31-én mozdította el. Néhány nappal később ugyan tengerészek letartóztatták, azonban a „Nemzeti Tanács” szabadlábra helyezte. A proletárdiktatúra kitörésekor az utolsó pillantában hagyta el az országot mert a volt főkapitányt az új hatalom halálra ítélte. A kommün után visszatért Magyarországra, de közhivatalt többé nem vállalt, a közéletől visszavonult.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SÁRKÁNY Ármin (Baranya vármegye, Pécs, 1876. XII. 2. – Baranya vármegye, Pécs, 1940. III. 13.) Jogi doktor, államtudományi és jogtudori vizsgát tett majd ügyvédi oklevelet szerzett. Pécs város szolgálatába 1899 decemberében került, mint tiszteletbeli rendőrkapitány. A következő évben valóságos rendőrkapitány, a büntügyi osztály vezetője, a város rendőrségének egyik modernizálója. 1908-ban visszatért az ügyvédi pályára egy méltánytalan és pártpolitikai töltes eljárás eredményeképpen. Több albizottságnak és a kisgyűlésnek, pécsi cégeknek igazgatósági, felügyelő bizottsági, választmányi tagja. Önkéntes katonai szolgálata során elnyerte a Károlyi Csapatkeresztet, a Háborús Emlékérmét a kardokkal és sisakkal.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

nagyszeghi, ákosházi SÁRKÁNY Ferenc (Sárkány pusztá, 1867. – Budapest, 1927. I. 4.) Politikus, képviselő, államtitkár. Jogi tanulmányait követő, önkéntes katonai szolgálat után Komárom vármegye szolgálatába lépett és hamarosan aljegyzővé választották. 1891-től 1912-ig Komárom város főkapitánya, egyben az ország legfiatalabb főkapitánya és az első, aki királyi tanácsosi címet nyert e beosztásban. Számos a rendőrséget előre vivő, a köz javát szolgáló intézkedést vezetett be, szabályrendeleteket dolgozott ki. Eszélyes, gyors, pártatlan munkavégzése folyamatosan elismerést váltott ki környezetében. 1915-től miniszteri tanácsosként az Országos Hadigondozó Hivatal vezetője, a későbbiekben több minisztériumi állás betöltője.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Félix Ludwig Johann, Fürst zu SCHWARZENBERG herceg (Csehország, Böhmisch-Krumau, 1800. X. 2. – Ausztria, Bécs, 1852. X. 5.) Cseh-osztrák származású katonatiszt. Metternich alatt diplomata. 1848 márciusában RADETKY hadseregében teljesített szolgálatot Milánóban, majd az osztrák fővárosba került. 1848-ban, Olmützben az ő vezetésével állították fel a forradalmi vívmányokkal leszámolni szándékozó kormányzatot. Személyesen hozzájárult ahhoz a döntéshez, hogy 1848.XII. 2.-án a szellemi fogyatékos I. Ferdinánd császárt az osztrák trónon I. Ferenc József főherceg váltsa fel. Ausztria miniszterelnöke 1848. XI. - 1852. IV.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SÉLLEY Sándor (Ung vármegye, Ungvár, 1855. XII. 19. – 1920) Jogász, jogakadémiai oktatóként, majd államügyész-ként tevékenykedett. A fővárosi rendőrség kötelékébe 1886 májusában került. Kezdetben a bűnügyi osztályt vezette, majd 1892-1895 a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség főkapitányi tisztét töltötte be, ahonnan a belügyi tárchoz helyezték miniszter tanácsosi címmel a Rendőri Osztály vezetőjeként, de a *Rendőri Lapok* főszerkesztője tisztséget átvállalva is betöltötte.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SIPOS János határőr, a magyar haza határainak őrzése során életét vesztette 1982-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

SOMOGYI Szilveszter (Csongrád vármegye, Szeged, 1872. I. 1. – Csongrád vármegye, Szeged, 1934. V. 11.) Budapesten szerzett jogi doktorátusát követően, 1902-től a Szegedi Törvényszéken alügyész, 1907-től királyi ügyész, az év végétől a város rendőrfőkapitánya. 1915 tavaszától 1934-ben bekövetkezett haláláig a város polgármestere. A rendőrség vezetőjeként határozott intézkedéseket tett a testület átszervezéséért, fejlesztéséért. Szorgalmazásának eredményeképpen létesült az első vidéki bejelentőhivatal és Szeged köztisztviselési üzemének megszervezése. Rövid idő alatt a város rendkívül elismert tisztviselőjévé vált.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

báró miháldi SPLÉNYI Ödön Ferenc (Nyitra vármegye, Csermend, 1842. XI. 24. – Budapest, 1909. I. 3.) Katonatiszt, a Ludovika Akadémia tanára. Nyugdíjazását követően 1885-ben a *Ferenc József Rend Lovagkeresztjével* tüntették ki és a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrséghez kerülve kezdetben kerületi rendőrkapitányi beosztást töltött be, majd az 1886-ban létrehozásra kerülő detektívtestület megszervezésére és vezetésére kérték fel.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a

magyar rendőrségeket." című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

STECZ László (Szatmár vármegye, Szinérváralja, 1886 – Somogy vármegye, Kaposvár, 1931. II. 16.) Jogi doktor. Hivatali munkáját 1905-ben a Debreceni Ítéltábla kerületében díjtalan bírósági gyakornokként kezdte. Somogy vármegye szolgálatába 1906 év elején lépett, szintén gyakornokként. A következő évben megyei aljegyző, majd Lengyeltótiiban szolgabíró. A kaposvári főkapitányi állást 1910. VII. 4-től 1918. XII. 21-ig töltötte be. Számos hatékony, előre vivő intézkedést adott ki. A vidéki rendőrség államosítását követően a kaposvári/pécsi kerület állományából visszatért a vármegye hivatalához, ahol 1920. XI. 4-én árvaszéki ülnöknek választották meg, s kiváló munkaeerőként jellemezték.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

STROMFELD Aurél (Pest vármegye, Újpest 1878. IX. 19. – Budapest, 1927. X. 10.) vezérkari tisz, posztumusz vezér ezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka, hadügyi államtitkár, a magyarországi tanácsköztársaság Vörös Hadseregének vezérkari főnöke, a Szociáldemokrata Párt Rendező gárdájának vezetője.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZALAY József (Békés vármegye, Békéscsaba, 1870. II. 17. – Csongrád vármegye, Szeged, 1937. IV. 25.) Jogász, műpártoló, író, bibliofil. Műveltsége okán literátus főkapitány, szociális érzékenysége illetőleg intézkedései alapján szociális főkapitány. Jogot tanult Budapesten és Bécsben, doktorátust szerzett 1894-ben. Hivatali szolgálatát 1892-ben kezdte Békés vármegye aljegyzőjeként. Később szolgabíró, majd 1902-től hódmezővásárhelyi rendőrfőkapitány, 1908-tól szegedi rendőrfőkapitány-helyettes, 1915 februárjától főkapitány. A vidéki rendőrség államosítását követően kerületi főkapitány. Tevékeny résztvevője a rendőrség modernizálásának, a külkapcsolatok bővítésének. Hosszú időn át tagja és elnöke a Dugonics Társaságnak, a Múzeumbarátok Egyesületének. Rendelkezett a II. osztályú Polgári Hadi Érdemkereszttel és a Magyar Hőborús Emlékérem kardokkal és sisakkal kitüntetésekkel, valamint számos elismeréssel. 1935 őszén a Szegedi Egyetem a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZALAY Mátyás (? 1861 – Bács-Bodrog vármegye, Szabadka, 1925. IV. ?) Pályafutását Szabadka város szolgálatában kezdte, ahol 1889 őszén tanácsnokká választották. 1892. július 8-án az adóügyi tanácsnoki állásból nyert kinevezést a rendőrfőkapitányi posztra, mellyel együtt elfoglalta a tűzoltóőparancsnoki székét is. Szabadka iparhatósági életében több tisztséget is betöltött, és a palicsi fürdő igazgatója is volt. Ambiciózus tevékenysége jelentős előre lépéseket vitt a város rendőrtisztületének működésébe.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

gróf szapári muraszombati és szécsiszigeti SZAPÁRY Gyula gróf (Pest vármegye, Pest, 1832. november 1. - Abbázia, 1905.I. 20.) Alispán, főispáni helytartó, királyi biztos, magyar delegáció elnöke, tárnokmester. 1870.VIII.20. – 1871.VIII. 26. közmunka- és közlekedésügyi minisztérium államtitkára, 1873.III.5.- 1875.III.2. belügyminiszter, 1878.XII.5. – 1887.II.11. pénzügyminiszter, 1880.IV.14. – 1880.IV.24. közmunka- és közlekedésügyi miniszter, 1889.IV.9.- 1889.VI.15. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter, 1889.VI.16. – 1890.III.15. földművelésügyi miniszter, 1890.III.13.-1892.XI.17. miniszterelnök, 1890.III.15. – 1892.XI.19. belügyminiszter.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÁNTAI István határőr törzsőrmester, a magyar haza határainak őrzése során életét veszítette 1950-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dukai és szentgyörgyvölgyi SZÉLL Kálmán Ignác Kristóf Gasztony (Vas vármegye, Gasztony, 1843. VI. 8. – Vas vármegye, Rátót, 1915. VIII. 16.) Szolgabíró, mintagazda, a magyar delegáció elnöke, az Alkotmánypárt elnöke, pénzügyminiszter 1875. III. 2.-ától 1878. X. 11.-éig. Miniszterelnök 1899. II. 26.-ától 1903. VI. 27.-éig. Belügyminiszter 1899. II. 26.-ától 1903. VI. 27.-éig. A király személye körüli miniszter 1900. III. 7.-étől 1900. III. 29.-éig. A Magyar Tudományos Akadémia tagja.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉKELY Vladimír Ede (Liptó vármegye, Magyarfalva, 1873 – Budapest, 1958) Szakíró, szerkesztő, színműíró. 1896-1918 a Fővárosi Rendőrség sajtóirodájának munkatársa, vezetője. Jelentős erőfeszítéseket tett azért, hogy a sajtó és a rendőrség barátságos együttműködése megvalósuljon. 1919. VIII. 6-9. megbízott budapesti főkapitány, majd az I. kerületi rendőrkapitányság, később a IV. kerületi kapitányság vezetője. 1928-ban főkapitányhelyettesi rangból vonult nyugállományba, melyet követően rendszeresen tartott bűnmegelőzési előadásokat a budapesti rádióban is. Ifjú korában verseket, novellákat, vezércikkeket írt vidéki, majd fővárosi lapokba. A Rendőri Lapokban „Siculus” néven is jelentek meg cikkei. Birtokosa a II. osztályú Hadi Érdemkeresztnek.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÉMANN János Bazin rendezett tanácsú város rendőrkapitánya a XIX. század végétől. 1915-től a város polgármestere.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZILÁRD Rezső (? - ?) Budapesten folytatott jogi tanulmányait követően a Budapesti Főkapitányság bünyügyi osztályán gyakornokként kezdte rendőri pályafutását, 1907-ben. Időközben szolgált a III. Kerületi Kapitányságon is. 1918 őszén cselekvő résztvevője volt a rendőrségnek a Nemzeti Tanácshoz történő csatlakozását szorgalmazók körének. Novemberben a Belügyminisztérium rendőri osztályának a vezetője lett. Közben előlépett kapitánnyá, majd főkapitányhelyettesé és államtitkári címet kapott, melyet miniszteri tanácsosi kinevezés is követett. A magyarországi tanácsköztársaság alatt a Vörös Őrséghez helyezték. A forradalom és a magyarországi tanácsköztársaság idején tanúsított magatartása miatt eljárás indult ellene. 1945-ben a malenkij robotra elhurcolt nagymarosiak felkutatásában segédkezőként tűnt fel. 1913 őszén a *Magyarországi Rendőr- és Védőkutya Egyesület* alakuló közgyűlésen felügyelőbizottsági tagnak választották.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZILVÁSI Sándor határőr, a magyar haza határainak őrzése során életét vesztette 1950-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

T-Ty

TANKÓCZY Gyula (? 1867 - ? 1936 után) Hivatali szolgálatát Szatmárnémetiben kezdte 1891-ben aljegyzőként. Három év múlva tanácsjegyző és közigazgatási tanácsos, 1902-ben helyettes főkapitány. A következő évtől 1917-ig rendőrfőkapitány, 1900-tól városi tűzoltó főparancsnok is. Elismert, tevékeny közéleti szereplő, több egyesületnek tagja és tisztségviselője, iskolaszéki elnök, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség választmányi tagja, a református egyház presbitere. Szerkesztőként indította útjára 1904 októberében a *Rendőri Lapokat*, melyet megelőzően félévtizedig a *Szamos* főmunkatársa is volt. Megromlott egészségi állapota miatt 1917-ben nyugállományba vonult. 1925–26-ban szerkesztette a *Hét-fői Friss Újságot*. Helytörténeti tanulmányokat is írt.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrséget.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TAPOSSY Márton (1841 – Jász-Nagykun-Szolnok vármegye, Mezőtúr, 1926. II. 12.)

Közszolgálatát Gyöngyösön kezdte, ahol 1867-ben törvényszéki jegyzőnek választották. Később városi gazdasági tanácsos. A rendőri pályára 1893-ban lépett szolnoki rendőrkapitányként, majd volt Jászberény és Karcag rendőri vezetője. Környezete által elismert szakmai és közösségi emberként tevékenykedett, eredményes résztvevője a rendőrség modernizálásért küzdő mozgalomnak. Többek között tagja volt a Magyarországi Kárpátgyesületnek, titkára a Hevesmegyei Gazdasági Egyesületnek, tárgyardományokkal támogatója a karcagi múzeumnak.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

THURZÓ [TISZA 1908-tól] Miksa (Szepes vármegye, Poprád, 1864. V. 29. – Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye Hernádnémeti, 1945. I. 31.) A területelcsatolásokig a Felvidéken rendőrtisztként teljesített szolgálatot. A pécsi rendőrség állományából vonult nyugdíjba az 1920-as évek elején. Számos rendőri témájú szakmai mű szerzője. Legjelentősebb alkotásának tartják az Iglón 1913-ban a Szepesi Lapok kiadásában megjelent „Magyarország rendőrségeinek története a legrégebb időktől 1912-ig” című két kiadást megélt művét.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szegedi és borosjenői TISZA István Imre Lajos Pál 1897-től gróf (Bihar vármegye, Geszt, 1861. IV. 22. — Budapest 1918. X. 31.) Nagybirtokos, jogász, huszárezredes, képviselőházi elnök, belügyminiszter 1903. XI. 3. – 1905. VI. 18., miniszterelnök 1903. XI. 3. – 1905. VI. 18., a király személye körüli miniszter 1903. XI. 3. – 1904. III. 3., horvát-szlavón-dalmát tárca nélküli miniszter, képviselőházi elnök 1912. V. 22. – 1913. VI. 12., horvát-szlavón-dalmát tárca nélküli miniszter 1913. VI. 10 – 1913. VII. 21., a minisztérium ügyeinek intézésével ideiglenesen megbízva 1914. VIII. 22 – 1916. I. 16., a király személye körüli miniszter 1915. I. 13. – 1915. V. 29., nádorhelyettes, 1916. XII. 20. – 1916. XII. 30. Négy merényletet követtek el ellene, 1918. X. 31-én halálos kimenetelűt.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

borosjenői és szegedi TISZA Kálmán (Bihar vármegye, Nagyvárada, 1830. XII. 16. – Budapest, 1902. III. 23.) a Határozati Párt vezetője, 1867-től a Balközép Párt alapítója és pártvezére, 1875-től a Szabadelvű Párt alapító pártvezére, képviselőházi alelnök 1861. IV. 17. – 1861. VIII. 22., belügyminiszter 1875. III. 2. 1878. X. 11., miniszterelnök 1875. X. 20. – 1890. III. 13., pénzügyminiszter 1878. X. 11. – 1878. XII. 5., belügyminiszter 1878. XII. 5. – 1887. II. 11., a király személye körüli miniszter 1879. VII. 11. – 1879. IX. 25., pénzügyminiszter 1887. II. 11. – 1889. IV. 9., királyi biztos az ezredéves ünnepségeknél 1896. VI. 5. – 1896. VI. 8.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TÖRÖK János (Arad vármegye, Vinga, 1843. XII. 27. – Szepes vármegye, Barlangliget, 1892. IX. 4.). Jogász, Temesvár polgármestere, majd 1885 és 1892 között Budapest rendőrkapitánya.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V-W

vadai dr. VADAY László (? – Budapest, 1924. III. ?) Jogász, szakíró. A rendőri pályára 1894-ben lépett, mint írnök, a Fővárosi Rendőrség IX. kerületi kapitányságán. Teljesített szolgálatot kerületi kapitányságokon, a főkapitányság elnöki osztályán, 1911-től ügyészi megbízottként, 1912 őszétől 1917-ben bekövetkezett nyugdíjába vonulásáig az Erzsébetfalvai Rendőrkapitányság vezetőjeként. A rendfokozati létrán haladva a rendőrtanácsosi rangig jutott. 1906 első hónapjaiban, mint kormány megbízott a debreceni rendőrség főkapitányhelyetteseként működött. Részt vett a *Közbiztonság* című rendőri lap szerkesztésében és számos szakmai írást adott közre különböző újságokban. 1924. III. 26-án helyezték örök nyugalomra Pesterzsébeten.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VÁCZY József (? - ?) Szikszói főszolgabírói állásából került 1903 áprilisában Kassa város rendőrfőkapitányi székébe, amelyet 1919 januárjáig töltött be. 1920 év elejétől kaposvári/pécsi kerületi főkapitány, majd budapestvidéki kerületi főkapitány 1920 végén bekövetkezett nyugdíjazásáig. 1903-ban egyik alapítója a Kassai Atlétikai Clubnak, választmányi tagja a fiatalokúak kassai felügyelő hatóságának. 1913-ban, állatvédő rendeletéért, az Országos Állatvédő Egyesület elismerését fejezte ki. 1910-ben átvette a Ferenc József Rend Lovagkeresztje kitüntetését, 1917-ben, a háborúval kapcsolatos különösen buzgó és eredményes közhivatali működéséért, díjmentesen megkapta a királyi tanácsosi címet. 1921-től Budapesten élt, 1936-ban és 1938-ban napi hírek szereplője.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VÍGH Tibor határőr, a magyar haza határainak őrzése során életét vesztette 1982-ben. (Bővebben: SZILVÁSI Ferenc: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1979, Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 343 p. HU-ISBN 963 03 0930 0. ; Idem: *Határőr hősök nyomában*. Budapest, 1987² (javított, bővített kiadás), Belügyminisztérium Határőrség Politikai Csoportfőnöksége. 364 p. HU-ISBN 963 03 2687 6.)

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

WEINBERGER [VISONTAI 1881-től] Soma (Heves vármegye, Gyöngyös, 1854. XI. 19. - Budapest, 1925. IX. 22.) ügyvéd, újságíró, lapszerkesztő, politikus, udvari tanácsos, országgyűlési képviselő. Tagja volt a Magyar Királyi Kúria fegyelmi tanácsának és az Országos Ügyvédvizsgáló Bizottságnak. Résztvevője volt a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslat megalkotását célzó igazságügyi bizottsági tárgyalásoknak. Újvidéki, majd három cikluson át gyöngyösi országgyűlési képviselő.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WEINBERGER Zoltán [VAS Zoltán] (Budapest, 1903. III. 30. – Budapest, 1983. VIII. 13.) Kommunista politikus és újságíró. 1940-elhagyta hazáját, a Szovjetunióba távozott, ahonnan 1944-ben mint szovjet katonatiszt érkezett vissza. ROSENFELD (RÁKOSI) Mátyás uralma alatt magas rangú állami hivatalokat töltött be. Az ő kezdeményezésére jött létre Hódmezővásárhelyen a Kommunista Párt helyi szervezete és ahhoz kapcsolódóan 1944. X. 9-én a helyi polgárőrség. A polgárőrség alakult át — a Kommunista Párt befolyása alatt álló városi rendőrséggé. 1956-os forradalom után a közügyektől részben visszavonult és újságíróként folytatta pályafutását.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

WEKERLE Sándor (Fejér vármegye, Mór, 1848. XI. 14. – Budapest, 1921. VIII. 26.) pénzügyminisztériumi tisztviselő, az Országos Pénzügyi Tanács elnöke, 1887.II.20.-1889.IV.9.-ig pénzügyminisztériumi adminisztratív államtitkár, 1889.IV.9.-1895.I.15.-ig pénzügyminiszter, 1892.v.10.-1892.VII.16.-ig kereskedelemügyi miniszter, 1892.IX.17.-1895.I.14.-ig miniszterelnök, 1896.IX.30.-1906.IV.8.-ig közigazgatási bírósági elnök, 1906.IV.8.-1910.I.17.-ig pénzügyminiszter és miniszterelnök, egyben 1906.IV.-1906.IV.14.-ig honvédelmi miniszter és 1906.IV.8.-1906-IV-23. horvát-szlavón-dalmát tárca nélküli miniszter, 1909.IX.23.-1910.I.17.igazságügyminiszter, 1917.VIII.20.-1918.X.30.-ig miniszterelnök, 1917.IX.16.-1918.II.11.-ig pénzügyminiszter, 1918.I.25.-1918.II.11.-ig földművelésügyi miniszter, 1918.V.8.-1918.X.31.-ig belügyminiszter.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX GEOGRAPHICUS

A-Á

Abaúj-Torna vármegye A 63 történelmi magyar vármegye egyik felvidéki vármegyéje. A trianoni békediktátum nyomán Abaúj-Torna vármegye, Borsod vármegye és Zemplén vármegye maradványaiból jött létre Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Aknaszlatina Kárpátaljai település Máramaros vármegyében, jelenleg Ukrajna fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Arad Partium-i város Arad vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ausztria Az Osztrák Császárság Ausztria-i tartományaiból álló szövetségi állam, amelyet a Harmadik Német Birodalom bekebelezett, majd a második világháború után ismét függetlenné vált. Ausztria területe hagyományosan az Alpok északi, keleti és déli lejtőire terjed ki. A trianoni békediktátum Ausztriához csatolta Magyarország nyugati szélén elterülő várvidéket.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

B

Bankó Kassa meletti kirándulólhely a XIX-XX. században.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bazita Erdélyi település Máramaros vármegyében, Máramaros közelében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Bánffyhunyad erdélyi város Kolozs vármegyében jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Bárca Abaúj vármegyei település, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Bártfa Felvidéki település Sáros vármegyében, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Beremend Magyar határtelepülés a magyar-horvát határ mentén, határátkelőlhely Horvátország felé, Baranya vármegyében.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Berlin Poroszország, majd az egyesült Németország fővárosa.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos

Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bécs Ausztria fővárosa.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Besztercebánya Felvidéi település jelenleg Szlovákia területén.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Botfalu Erdélyi település Brassó vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Bozsók Vas vármegyei település a jelenlegi magyar-osztrák határnál.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Brassó város a történelmi Brassó Vármegye székhelye. Dél erdélyi település, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Budafok A Duna jobb partján található, korábban önálló település, mely jelenleg Budapest részét alkotja.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapest Magyarország fővárosa, 1872-ben Óbuda, Buda és Pest egyesítésével jött létre.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C-Cs

Csorna Kisváros, a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványaiból létrehozott Győr-Moson-Sopron vármegyében.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

D

Debrecen a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar vármegye maradványain létrejött Hajdú-Bihar vármegye székhelye.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Derecske A trianoni békediktátum nyomán a történelmi Magyarország Hajdú és Bihar vármegyéinek maradványán létrejövő Hajdú-Bihar vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dél-Erdély Erdély azon része, melyet a II. bécsi döntés román fennhatóság alatt hagyott.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dél-Kelet Magyarország a trianoni békediktátum utáni Magyarországnak a Körösöktől Szegedig terjedő része.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dés erdélyi város Szolnok-Dobóka vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Diósgyőr a trianoni békediktátummal Magyarországtól elcsatolt Borsod vármegye, Abauj vármegye és Zemplén vármegye maradványainak egyesítésével keletkezett Borsod-Abauj-Zemplén vármegyei település.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dobsina Felvidéki bányaváros Gömör vármegyében, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E-É

Elek Békés vármegyei település.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Előpatak Erdélyi település Háromszék vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Erdély A történelmi Magyarország Keleti, a Kárpátok és a Bihari-hegység által övezett tájegysége, jelenleg Romániához tartozik. A trianoni békediktátum óta a román hatóságok változó erősségű magyarellenes politikával igyekeztek a magyar lakosság létszámát csökkenteni, befolyását mérsékelni. Az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a magyar-román viszonyt. Az erdélyi magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Erdőtelek Heves vármegyei település.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Esztergom Magyar város a Duna partján, Komárom-Esztergom megyében, a magyar katolikus egyház központja, királyi székhely a XI–XIII. században.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Európa az Atlanti Óceán, a Földközi és a Fekete Tenger, a Kaukázus, a Kaszpi Tenger továbbá az Ural és az északi Jeges Tenger által határolt kontinens.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Észak-Erdély a második bécsi döntéssel a Magyar Királysághoz visszacsatolt terület (1940-1944).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

F

Felsőbánya partiumi város Szatmár vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felvidék A történelmi Magyarország északi hegyvidéke. Jelenleg a Kisalföld északi részével együtt alkotja Szlovákia területét. A trianoni békediktátummal elcsatolt felvidéken és Kisalföldön élő magyarságot a csehszlovák állam igyekezett kiszorítani a térségből, különösen erősen jelentkezett ez a szándék a második világháború nyomán. Ezek az atrocitások beárnyékolják a szlovák-magyar viszonyt. A felvidéki magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Főherceglak Baranya vármegyei település a Baranya-háromszögben, jelenleg Horvátország fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

G-Gy

Galánta Felvidéki város Pozsony vármegyében, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Gyalu Erdélyi település Kolozs vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Gyöngyös Heves vármegyei város a Mátra lábánál.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Győr A trianoni békediktátum által elcsatolt, Győr vármegye, Moson vármegye és Sopron vármegye maradványainak egyesítéséből létrehozott Győr-Moson- Sopron vármegye székhelye.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HABSBURG-birodalom (Lásd Habsburg-monarchia.)

HABSBURG-monarchia a HABSBURG-ház Közép-Európában uralkodó tagjai által uralt területek összessége. A dualizmus időszakában az Osztrák-Magyar Monarchia nem hivatalos, szinonim kifejezése.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hajdúböszörmény Észak-Alföldi település Hajdú-Bihar vármegyében.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hajdúság az Alföld észak-keleti részén fekvő földrajzilag és néprajzilag egységes terület.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Hidegszamos Erdélyi település Kolozs vármegyében, jelenleg románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Hajdúszovát A trianoni békediktátum nyomán a történelmi Magyarország Hajdú és Bihar vármegyéinek maradványán létrejövő Hajdú-Bihar vármegyei település

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Hóka Felvidéki település Szepes vármegyében, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Hosszúmező Máramarosszigettől északra 12 kilométerre fekvő kárpátaljai település Máramaros vármegyében jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

I-Í

Illyefalva Erdélyi település Háromszék vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

J

Jugoszlávia nyugat Balkán szláv népei által lakott térség. Az első világháború után keletkezett Szerb-Horvát-Szlovén Királyság néven, amely a két világháború között a Jugoszláv Királyság nevet vette fel. A második világháború során felbomlott, majd ismét egyesült Jugoszláv Szocialista Köztársaság néven, amely 1992-2006-ig folyamatosan felbomlott a Jugoszláviában élő szláv népek önálló nemzeti államaivá. Jelenleg — a trianoni békediktátum nyomán — az alföld déli része a többszörösen átalakult Szerb-Horvát-Szlovén Királyság egyik utódállamához a Szerb Köztársasághoz tartozik. Az Alföld déli részébe betelepített szerb lakosság az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc, az 1918-1919-es forradalmak és a második világháború során tömeges és drasztikus gyilkosságokat követtek el a magyar lakossággal szemben. A szerb hatóságok a Délvidék-i magyar lakosság beolvasztására törekedtek.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

K

Kaposvár Dunántúli város, Somogy vármegye székhelye.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kassa Felvidéki város. Jelenleg Szlovákia területén.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Karcag jász-nagykun-szolnok megyei település.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kárpátalja Korábban Ruszka Krajna néven ismert, döntően magyarok, ruszinok és ukránok által lakott terület, a történelmi Magyarország része, amely a történelmi magyar vármegyék közül Ung, Bereg, és Máramaros vármegyék döntő többségére terjed ki. A Kárpátok és a Tisza felső folyása közötti terület. A trianoni békediktátummal Csehszlovákiához csatolták, amely 1939-ben visszatért az anyaországhoz, majd az 1947. évi párizsi békediktátum a Szovjetunióhoz csatolta. Jelenleg Ukrajnának a Kárpát medencébe ékelődő nyúlványa. Ukrajna felől a Kárpátok hegysége, a többi oldalról pedig Szlovákia, Magyarország és Románia határolja. A második világháborút követően a megszálló szovjet csapatok tömegesen hurcolták el a magyar lakosság akiknek a döntő többsége elpusztult. Ezek az atrocitások beárnyékolják a ukrán-magyar viszonyt. A kárpátaljai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kárpát-medence keleten és délen a Kárpátok, északon az Alpok, nyugaton pedig a Dinári-hegység által határolt terület.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kárpátok A Dévényi kaputól a Vaskapuig terjedően a történelmi Magyarországot határoló hegyvonulat.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kecskemét Bács-Kiskun vármegye székhelye.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kelebia Magyar határtelepülés a jelenlegi magyar-szerb határ mentén, Bács-Kiskun vármegyében, fontos határátkelőhely Szerbia felé.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kelet-Magyarország a tiranoni békediktátum utáni Magyarországnak Felvidék és a Kárpátalja között elterülő része, amelybe a Körösök és a Sajó térsége tartoznak.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kelet-Szlovákia Felvidéknek az Alacsony- és a Magas Tatra vonalától a Kárpátaljáig terjedő része.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Keleti-Kárpátok A Kárpátok hegyláncainak azon része, amely a Székelyföld déli részétől Kárpátaljáig húzódik.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kétegyháza békés vármegyei település.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kijev Ukrajna fővárosa.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Királymező Kárpátaljai település Máramaros vármegyében, jelenleg Ukrajna fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kiskunhalas Város a Duna-Tisza-közén, a történelmi Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye maradványain létrejött Bács-Kiskun vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kolozsvár erdélyi város Kolozs vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Komárom Duna parti város. Jelenleg a Duna bal partjára eső városrész Szlovákiához a jobb oldalra eső pedig Magyarországhoz tartozik.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptem-

ber 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Körmöcbánya Felvidéki település Bars vármegyében, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Körösmező Kárpátaljai település a történelmi Máramaros vármegyében, jelenleg Ukrajna fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

L-Ly

Lajta a Duna jobb oldali mellékfolyója, amely a trianoni békediktátum előtt némely szakaszán Magyarország nyugati határfolyója is volt, ezért az Osztrák–Magyar Monarchia két felét Trans- és Cislajtania néven is emlegették. A folyó határszakasz jellege miatt közkeletű kifejezés volt a „Lajtán innen” és „Lajtán túl” is.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lenti, Település Zala vármegyében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Letenye Zala vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

London Az Egyesült Királyság fővárosa.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lugos Pártium-i település Krassó-Szörény vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Magas Tatra A lengyel-magyar határon húzódó Kárpátok legmagasabban fekvő hegyei.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyság Lásd Magyarország

Magyar Népköztársaság Lásd Magyarország

Magyarország Államformák: 898-tól a honfoglalást követően a hét magyar törzs szövetsége, majd 1000-tól, az államalapítástól 1918-ig Magyar Királyság, 1918. november 16.-ától Magyar Népköztársaság, 1919. március 21.-étől Tanácsköztársaság, 1919. június 23.-ától Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság, 1919. augusztus 2.-ától Népköztársaság, 1919. augusztus 8.-ától Magyar Királyság, 1946. február 2.-ától Magyar Köztársaság, 1949. augusztus 20.-ától Magyar Népköztársaság, 1989. október 23.-ától Magyar Köztársaság. A XX. század elején rabló, imperialista békediktátummal területének mintegy 2/3-át lakosságának több mint a felét elcsatolták. A trianoni békediktátum előtti Magyarországot tekintjük a történelmi Magyarországnak, amely magába foglalta a Magyar Szent Korona alá tartozó te-

riületeket azaz a Kárpát-medencét, amely több, mint 1000 éven át gazdasági földrajzi és kulturális egységet alkotott. A trianon utáni Magyarországot pedig többféle elnevezéssel is szokás jelölni például, kismagyarország, közpungyagor-szág stb.. A történelmi Magyarországon csaknem 283 000 km² területén mintegy 20 000 000 lakos élt. A trianoni békediktátum nyomán az ország területe 93 000 km²-re, lakóinak száma pedig 8 000 000 főre csökkent. A Kárpát-medencében élő magyar etnikum közel egyharmada került kisebbségi sorba az átrajzolt határokból következően. A magyar nemzet elcsatolt részei azóta a kisebbségi jogaitól többé-kevésbé megfosztottan, a többségi nemzet beolvastási kísérletei között éli életét. Ez a helyzet a térség viszálkodásainak a melegágya. A sovinszta politikai csoportosulások tevékenysége nehezíti a Kárpát-medence fejlődését, egyben pedig akarva-akaratlanul kedvez a külső hatalmi befolyások erősödésének.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Makó Csongrád vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Máramarossziget erdélyi város Máramaros vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Melegszamos Erdélyi település Kolozs vármegyében, jelenleg románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Mérk A trianoni békediktátum után a történelmi Szabolcs vármegye, Bereg vármegye és Szatmár vármegyéknek a trianoni határokon belülre eső maradványából keletkezett Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Miskolc a trianoni békediktátummal Magyarországtól elcsatolt Borsod vármegye, Abaúj vármegye és Zemplén vármegye maradványainak egyesítésével keletkezett Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye székhelye.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szer-

vezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Munkács Kárpátaljai város Bereg vármegyében, jelenleg Ukrajna fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

Nagyajta Erdélyi település Háromszék vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nagybánya partiumi város Szatmár vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagydemeter Beszterce-Naszód vármegyei település jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nagykanizsa Dunántúli település Zala vármegyében, megyei jogú város.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagykaroly partiumi város, Szatmár vármegye székhelye, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagylózs Település a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványaiból létrehozott Győr-Moson-Sopron vármegyében.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nagyvárad partiumi város, a Sebes-Kőrös mentén, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemesnép Magyar határtelepülés a jelenlegi magyar-horvát határszakasz mentén, Zala vármegyében.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nürnberg Németországi város.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

vezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyíregyháza a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg megye maradványaiból létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyírség A trianoni határok közé szorított Magyarországnak Kárpátaljával és a Partiummal határos területe, amelyet nyugatról a Tisza, délről pedig a Hortobágy és a Berettyó határol. A történelmi Magyarország Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyéinek a területén helyezkedett el, e három történelmi magyar vármegye maradványain jött létre Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nyitra Felvidéki település, Nyitra vármegye székhelye, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O-Ó

Óradna Erdélyi település Beszterce-Naszód vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Orosháza Békés vármegyei település.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Ószentiván (Jelenleg Tiszassziget) Csongrád vármegye déli részén fekvő település.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Osztrák Császárság a HABSBURG-dinasztia Közép-Európában fekvő tartományainak összessége, a Magyar Szent Korona alá tartozó területek kivételével.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák-Magyar Monarchia (Österreichisch-Ungarische Monarchie) Ausztria-Magyarországnak nevezték az 1848-1849-es magyar forradalmat és szabadságharcot leverő Habsburg hatalom kormányzása alatt álló területeket. A kiegyezést követően az Osztrák-Magyar Monarchia létrejötté után is használatos volt e kifejezés a köznyelvben még egy ideig. A kiegyezéssel jött létre az Osztrák-Magyar Monarchia, amely az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság 1867 és 1918 között fennálló olyan szövetsége, amelyben a két társország bizonyos ügyeit közösen, a többi pedig önállóan intézte. A közös ügyek közé tartoztak a Pragmatica Sanctio-ból származó ügyek (külügy, hadügy és a finanszírozásukra szolgáló pénzügy), hitelügy. Ehhez az ügyrendszerhez csatlakoztak a dualisztikus ügyek azaz a vám- és kereskedelmi szövetség, valamint a nem közös de lehetőleg egyetértőleg intézendő ügyek (közvetett adózás, vasút, hajózás, posta, pénzügyrendszer). A dualisztikus ügyek a közös ügyektől — vagy ahogyan a magyar kiegyezési törvényben található a közös érdekű viszonyoktól — abban különböztek, hogy a közös ügyek tekintetében kizárólag közösen járhatott el a két ország, a dualisztikus ügyek körében pedig, ha nem jött létre a társországok között közös megállapodás a két ország önállóan is eljárhatott.

Az Osztrák-Magyar Monarchiának nem volt közös államfője és kormányja. Mindkét állam legfőbb közigazgatási méltóságát az osztrák császári és a magyar királyi tisztséget egy természetes személy I. Ferenc József töltötte be. Közös kormány ugyan nem létezett, azonban a közös ügyek intézése céljából közös minisztériumok működtek, amelyek élén közös miniszterek álltak, külügy-, hadügy- és pénzügyminiszter. E miniszterek értekezleteit — amelyben a két társország miniszterelnöke és a társországoknak a tárgyalási témában érintett miniszterei is részt vettek — hívták közös minisztertanácsnak. Amennyiben a közös minisztertanácsban az uralkodó elnökölt az üléseket koronatanácsnak nevezték. A közös

minisztereket az uralkodó a két társország országgyűlésétől függetlenül nevezte ki és mentette fel. A közös miniszterek az uralkodónak tartoztak felelősséggel.

A közös költségeket a delegációk hagyták jóvá. A delegációk a két társország országgyűléseinek a bizottságai voltak, amelyeket az országgyűlések felhatalmaztak a közös költségvetés megállapítására. A közös költségvetésre a javaslatot a közös pénzügyminiszter terjesztette elő az indokláshoz pedig a közös külügy- és hadügyminiszter is csatlakozott. A hatvan tagú delegációkat egy évre választották. A magyar delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját a főrendiház küldte. A magyar delegáción belül öt horvátországi képviselőnek kellett lennie négynek a képviselőházból egynek pedig a főrendiház tagjai közül. Az osztrák delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját pedig az urak háza választotta. Csehország tíz, Gallícia hét, Morvaország négy, Alsó Ausztria három, Felső Ausztria kettő Steyer kettő, Tirol kettő a többi tartomány pedig egy-egy tagot küldött a delegációba. A delegációk évenként felváltva Bécsen és Budapesten ülészetek. Egyet nem értés esetén a delegációk tekintetében az uralkodónak nem volt döntési joga.

A közös költségek fedezésére a vámbevételek voltak hivatottak. A fennmaradó résznek a két társország közötti megosztási arányáról pedig a két országgyűlés döntött. Ezt az arányt kvótának nevezték. A kvótát meghatározott időre állapították meg. A kvóta megállapítása érdekében a két országgyűlés bizottságot küldött ki a téma egyeztetése céljából. Abban az esetben, ha a két országgyűlés nem tudott megállapodni, az uralkodónak volt döntési joga. Mivel a Magyar Királyság gazdasága dinamikusabban fejlődött a bevételei is gyorsabban nőttek, mint az Osztrák Császárságé. Ebből fakadóan pedig a közös költségek fedezésében a magyar arány nőtt. 1873-ban a magyar arány 31.4%, 1917-ben pedig 34.4% volt.

Az Osztrák-Magyar Monarchia területe a történelmi Magyarországot és az Osztrák Császárságot foglalta magába, amely ebben az időben kiterjedt a mai Ausztrián túl a mai Cseh Köztársaságra és a mai Lengyelországra azon részére, amelynek a történelmi elnevezése Gallícia, továbbá Bukovinára valamint az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság közös irányítása alatt álló Bosznia-Hercegovinára. Az Osztrák Császársághoz tartozott még a Dalmát tengerpart is Fiume kivételével, amely a Magyar Királyság részét alkotta.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

Pápa Veszprém vármegyei település.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Párizs Franciaország fővárosa.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Párva Erdélyi település Beszterce-Naszód vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Pestszenterzsébet Nagy Budapest létrehozásáig a főváros agglomerációjába tartozó település, majd nagy Budapest része.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Pest vármegye a Duna két partján elterülő megye, melyet Szlovákia, Komárom-Esztergom vármegye, Fejér vármegye, Bács-Kiskun vármegye, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye, Heves vármegye és Nógrád vármegye határolnak. A vármegye jelentős része az ország fővárosának agglomerációja szerepét tölti be.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pécs Baranya vármegye székhelye.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Poprád Felvidéki település Szepesi vármegyében a Magas Tátra kapujában, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pozsony A trianoni békediktátum után Szlovákia fővárosa. A történelmi Magyarország Pozsony vármegyéjének székhelye. Árpád-kori település. A magyar országgyűléseket évszázadokig Pozsonyban hívták össze.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Rajka Magyar határtelepülés 1947 óta a jelenlegi magyar-szlovák határszakasz mentén, a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött Győr-Moson-Sopron vármegyében.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrsergeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Románia Magyarországgal határos ország. A trianoni békediktátum Romániának jutatta a történelmi Magyarország mintegy egyharmadát több millió magyar ajkú lakossal. Románia a XIX. század utolsó negyedében jött létre havasalföldi és moldáviai fejedelemségek egyesülésével, Román Királyság néven amely államforma 1945-ig működött. Az 1848-1849-es, 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. Ezek az atrocitások és a román pártállam időszakában megvalósuló magyarellenes magatartás beárnyékolják a magyar-román viszonyt. A román hatóságok a magyar nemzetiség beolvasztására törekedtek. A romániai magyar nemzetiség az ország Európai Unióhoz történő csatlakozása után is küzd a nemzetiségi jogai maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

S-Sz

Salgótarján Nógrád vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Sarkad békés vármegyei település.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Selmecbánya felvidéki város Hont vármegyében, jelenleg Szlovákia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sepsiszentgyörgy erdélyi város Háromszék vármegyében jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Sopron A történelmi Magyarország Sopron vármegyéjének székhelye. Jelenleg a magyar-osztrák határ magyar oldalán elterülő szép fekvésű határváros. A trianoni békediktátum során elcsatolni kívánt terület volt, ahol a hovatartozás témájában népszavazást tartottak, melynek során a lakosság Magyarországhoz tartozás mellett szavazott. Ezáltal a város elnyerte a „Civitas fidelissima” kitüntető címet.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sopronkövesd Sopron vármegyei település.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szabadbattyán Fejér vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szabadka délvidéki város Bács-Bodrog vármegyében, jelenleg Szerbia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szamosújvár erdélyi város Szolnok-Dobóka vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szaplonca Máramaros vármegyei település Máramaroszigettől nyugatra 18 kilométerre, a Tisza bal partján, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szatmárnémeti partiumi település Szatmár vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szeged Csongrád vármegye székhelye, Tisza parti város.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szeghalom Békés vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szekszárd Tolna vármegye székhelye.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szentgotthárd Magyar határváros a jelenlegi magyar-osztrák határ mentén, Vas vármegyében.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szepszváralja Szepes vármegye település Lőcsétől keletre, jelenleg szlovák fennhatóság alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szilágysomlyó erdélyi város Szilágy vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szombathely Vas vármegye székhelye.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szovjetunió Az Orosz Birodalom romjain az első világháború után létrejövő államszövetség, amely a XX. század végén felbomlott.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szvjatovino ukrainai település Kijevtől nyolc kilométerre.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

T-Ty

Tata a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Tatárhágó A Kárpátok Máramarosi havasok hegyei közötti hagyományos átjáró Halics és a Kárpát-medence között a Fekete-Tisza vidékén.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Táltos-major Majorság a jelenlegi magyar-szerb határ mentén.

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Tátra a Kárpátok Magyarország és Lengyelország között húzódo legmagasabb hegyvonulata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Temesvár Délvidéki város, jelenleg Románia területén.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Técső erdélyi település a Beregszász-Máramaros vasútvonal mentén jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Tisza A legnagyobb Kárpát-medencében eredő folyó, Máramaros vármegyéből ered és a Szerémségnél torkollik a Dunába.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Tiszasziget Lásd Ószentiván

Tóba Délvidéki település Torontál vármegyében, jelenleg Szerbia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tompa A történelmi Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Bács-Bodrog vármegyék trianoni békediktátum utáni maradványain létrejött Bács-Kiskun vármegyei település.

FŐRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Torontál vármegye a trianoni békediktátummal a Magyar Királyságtól elszakított délvidéki vármegye.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Toronyi-hágó a Kárpátokon átvezető hágó Kárpátalja területén.

OLASZ Lajos: A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen (1943 augusztus – 1944 augusztus). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018) 56.sz. 71-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Trianon Párizs melléki kastély, ahol az első világháború után Magyarországra erőltetett békediktátumot aláírták.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A

tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

U-Ü

Újiráz a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar megye maradványaiból létrejött hajdú-bihar megyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Újvidék A Bácska és Szerémség határán fekvő város, jelenleg Szerbia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ungvár Kárpátaljai település jelenleg Ukrajnafennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

V-W

Veszprém Veszprém vármegye székhelye.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vészto Békés vármegyei település.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Z-Zs

Zilah Szilággy vármegyei település jelenleg Románia fennhatósága alatt.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Zsombolya Délvidéki város Torontál vármegyében, jelenleg Románia fennhatósága alatt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX CHRONOLOGICUS

1871

július 12-én került sor az Első Magyar Országos Rendőrkongresszusra.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1872

december 22. Ezen a napon nyert szentesítést a fővárosi rendőrség ideiglenes államosítását is tartalmazó törvény (1872/XXXVI.tc.) Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről címmel, melyet az országgyűlés mindkét házában december 23-án hirdettek ki. A fővárosi rendőrséget véglegesen 1881-ben államosították (1881/XXI.tc.).

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1881

április 11. Ezen a napon nyert szentesítést a Magyar Királyi Fővárosi Állami Rendőrség végleges államosításáról szóló 1881/XXI.tc., melyet az országgyűlés mindkét házában 1881. április 12-én hirdettek ki. A fővárosi rendőrséget első ízben 1872-ben államosították ideiglenes jelleggel a fővárosról szóló 1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről című törvény részeként.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1885

december 15. Magyarországon ekkor hozták létre az első detektívosztályt 28 fővel a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség kötelékében.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1886

január 1-én kezdte meg a működését a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség detektívosztálya.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 17-én került sor az Első Magyar Országos Rendőrkapitányi Értekezltre.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1901

1901-ben jött létre a fővárosi rendőrség nyugdíjpótló és segélyező egyesülete.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1907

február 18-án alapították meg a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületét (MROE)

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

decemberben alapították meg a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Segélyező Egyesületét (MROSE).

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1919

január 19-én hozták létre a Magyar Országos Rendőrszövetséget (MOR).

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 4-én hagyta el a román megszálló haderő a magyar fővárost.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 16-án vonult be Budapestre HORTHY Miklós.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1920

október 28-án fogadta a Vérmezőn a kormányzó az államosított rendőrség disznelgését, jelezve, hogy a testületen belül a legitimisták és a szabad királyválasztók közötti viszály a kormányzóhoz hű csoportosulás javára dőlt el.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1923

augusztusban tartották meg az első Világrendőri Kongresszust.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1924

1924 a Magyar Királyi Állami Rendőrségen belül megszüntették a központi nyomozó hivatalt.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944

július 21-én ért földet a 13 fős *TKANKO szovjet ektőernyős partizán osztag* Róna-havas térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztusban a Székely Határvédelem Zászlóalját kivezérték a frontvonalra a Keleti Kárpátok védelmére. Ezért az őrizetlenül maradt magyar-román határszakaszon román területről átszivárgó partizánok megtámadták a nagyajtai csendőr őrsöt (Sepsiszentgyörgy É-NY 20km). Az őrs-parancsnokot és négy csendőrt megöltek.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 8-án ért földet a 13 fős *SZÓNYI szovjet ejtőernyős partizán osztag* Tarnalelesz térségében (Ózd (ÉK 20km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 8-án ért földet a 14 fős *USZTA szovjet ejtőernyős partizán osztag* Munkácsról délre.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 21-én került ért földet a 14 fős *DÉKÁN szovjet ejtőernyős partizán osztag* a tervezett kárpátaljai térségtől délre Szaplancánál, a tiszta bal partján, Partiumban.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 23-án Románia a tengelyhatalmakat, korábbi szövetségeseit hátbatámadva átállt a szovjet hadsereg oldalára.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 25-án ért földet a 23 fős *PRISCSEPA szovjet ejtőernyős partizán osztag* Hátmeg térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 28-án ért földet a 11 fős *VANYAGIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* a kárpátaljai Berezna térségében (Huszta ÉK 25km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 28-án ért földet a 7 fős *PETRENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* Ilosva térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 29-én szovjet közreműködéssel kirobbant az úgynevezett „szlovák felkelés”.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 30-án Előpatak térségében (Sepsiszentgyörgy NY 10km) a magyar-román határ túloldalán félkatonai román erők gyülekeztek Magyarországra való betörés céljával. A helyi csendőri erők a sepsiszentgyörgyi szárny parancsnokának a vezetésével és egy német fél század támogatásával a határt átlépve elfoglalta Botfalut és a gyülekező ellenséges csoportosulást szétkergette.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

augusztus 30-án a honvéd vezérkar — a szovjet és a román erők Észak-Erdélybe történő betörése miatt és a kellő honvédségi erők hiányában — a nagyváradi csendőr iskola tanzászlóalj alakulatait, továbbá a térségben állomásozó csendőr századokat, valamint az őrsök feltöltésére szánt tartalék állomány egy részét harccsoportokba szervezték és harcra vették a határokon átlépő ellenséggel szemben. Ezeknek a a magyar rendvédelmi erőkből kialakított alakulatoknak azonban nem biztosítottak megfelelő felszerelést — mivel ilyen tartalékkal nem is rendelkeztek — a harcok megvívásához.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptemberben ért földet a 24 fős *BOLOTNYIKOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Bereznék térségében (Szolyva K 15km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szeptember 1-én ért földet a 39 fős *SZAGYILENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* Szepesapátka (Kassa ÉNY 15km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 1-én ért földet a 13 fős *RIESDORFER szovjet ejtőernyős partizán osztag* Aknasuhatag térségében (Máramaros D 15km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 2-án Sepsiszentgyörgy térségében a román területről beszivárgó partizánok benyomultak a város területére. A spsiszentgyörgyi csendőr szárny-parancsnok 35 fő csendőrrel egy honvéd és két német szakasszal a partizánokat kiszorította a városból.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 3-án a bánffyhunyadi csendőr századot — idősebb korosztályú tartalékos honvédekkel kiegészítve — amelyet Erdőtelek községnél (Kolozsvár D 8km) a betörő románok ellen vetettek be. A támadókat a harccsoport kiszorította magyar területről. Másnap Gyula térségében (Kolozsvár K 18km) az alakulat elfoglalta Hideszamos községet, majd szeptember 8-án a szomszédos melegszaost is. Ezáltal sikerült a román csapatokat elűzni a térségből.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szeptember 7-én ért földet a 10 fős *KUZNYEC szovjet ejtőernyős partizán osztag* Tarnalelesz térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 7-én ért földet a 22 fős *RUSZIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* a Róna-havas térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 8-án ért földet a 16 fős *PERECSINSZKIJ szovjet ejtőernyős partizán osztag* Homonna térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 9-én ért földet a 19 fős *MAHARITA szovjet ejtőernyős partizán osztag* Ungvár-Perecsény térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 12-én ért földet a 11 fős *ZÁCÓI szovjet ejtőernyős partizán osztag* Sarkad ÉNY térsége mellett.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 15-én ért földet a 24 fős *MOROZOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Királyhelmec térségében (Csap NY 15km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 17-én ért földet a 21 fős *MALÉTER szovjet ejtőernyős partizán osztag* Erdélyben Élesd térségében (Nagyvárad K 20km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 18-án ért földet a 11 fős *HANKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* Borsodnádásd térségében (Ózd D 15km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 18-án ért földet a 12 fős *SZIMIRNOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Hangony térségében (Ózd NY 5km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 19-én ért földet a 37 fős *KOZLOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Salgótarján térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 20-án ért földet a 19 fős *HOMENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* Nagyberezna – Takcsány térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 25-én ért földet a 11 fős *POLJANYIN szovjet ejtőernyős partizán osztag* Királyhelmecc térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

szeptember 27-én ért földet a *LOGYNYENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* Szepesremete térségében (Rozsnyó ÉK 30km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

október 6-án 3 fős szovjet ejtőernyős partizán felderítő osztagot dobtak le Fertőd közelében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

október 7-én ért földet a 8 fős *ÓRLEY szovjet ejtőernyős partizán osztag* Börzsöny térségében (Diósjenő-Vác É 20km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

október 13-án ért földet a 4 fős *KUNDRESOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Erdőbénye térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

október 14-én és 15-én ért földet a 23 fős *BUJANOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* a Róna-havasokbeli Nádaspatak térségében (Munkács É-ÉK 25km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

október 19-én ért földet a 4 fős *BONDARENKO szovjet ejtőernyős partizán osztag* Szendrő térségében (Miskolc É 30km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

október 25-én ért földet a 4 fős *MIRONOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Felsőpalojta-Nagykőrös térségében (Balasagyarmat É 20-25km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

október 25-én ért földet a 4 fős *MIRONOV szovjet ejtőernyős partizán osztag* Felsőpalojta-Nagykőrös térségében (Balasagyarmat É 20-25km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

november 22-én 3 fős szovjet ejtőernyős partizán felderítő osztagot dobtak le Csákberény közelében (Székesfehérvár 20km).

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

1945

január 23-án 5 fős szovjet ejtőernyős partizán felderítő osztagot dobtak le Szombathely térségében.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

INDEX ORGANICUS

A-Á

Anatómiai Intézet Lásd Királyi Magyar Tudományegyetem Anatómiai Intézete

Államvédelmi Hatóság (ÁVH) 1946 októberében a BRFK Politikai Rendészeti Osztályából önállósították a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályát (ÁVO), amelyet 1948 szeptember 10-től a belügyminiszter felügyelete alá helyezték Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóság (ÁVH) néven, s vált önálló hatósággá (átvéve a határ-, folyam- és légi közlekedési rendészeti hatósági feladatokat és a KEOKH-ot), 1949. december 31-től függetlenítették a Belügyminisztériumtól miután a honvédelmi minisztérium Katonapolitikai Főcsoportfőnökségének a teendőit is átvette. Ilyen formában 1953-ig működött, amikor a Belügyminisztérium alá visszarendelték, majd 1957-ben felszámolták, a rendvédelmi szervezeteit pedig a Belügyminisztérium alá szervezték. 100 000/1930. () BM.r.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrsegeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Államvédelmi Hatóság Belső Karhatalom az Államvédelmi Hatóság három főrészből állt nevezetesen úgynevezett zöld ÁVÓ = Határőrség, kék ÁVÓ = Karhatalom, piros ÁVÓ = kormányőrség, politikai rendőrség. A népies elnevezés az egyenruha hajtóka színéből fakadt.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrsegeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

ÁVH Határőrség (1949-1956) Lásd Határőrség.

B

Belső Karhatalom Lásd Államvédelmi Hatóság Belső Karhatalom.

Belügyminisztérium az 1848. évi első független magyar kormány óta — a GYURCSÁNY, majd BAJNAI kormány kivételével — folyamatosan létező tárca, amely a közigazgatásért, a rendvédelemért és minden olyan ügyért volt felelős, amely nem tartozott más tárcák kompetenciájába. A GYURCSÁNY és a BAJNAI kormány időszakában a belügyminisztériumból a rendvédelem irányítására hivatott szervezeti egységeket az igazságügyi tárcához telepítették és az igazságügyi minisztériumot átkeresztelték igazságügyi- és rendészeti minisztériummá. Az első független felelős magyar kormány belügyminisztere szemerei SZEMERE Bertalan volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1848. IX. 12.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc belügyminisztériuma a Helytartónácsi Hivatalból, — amelynek hatáskörébe a városrendészet, az egészségügy, az oktatás, az alapítványok, az árvák ügyeivel való foglalkozás stb. tartozott — valamint a országgyűlési ügyekkel foglalkozó Magyar Udvari Kancelláriából fejlődött ki. A belügyi tárca a mindenkori magyar kormányok egyik legfontosabb tárcája volt. A belügyminisztérium épületegyüttese a dualizmus és a két világháború közötti időszakban — a honvédelmi és a pénzügyi tárca épületeivel megegyezően — a Budai Várban álltak. A II. világháború után azonban — amikor a Budai Vár megszűnt Magyarország hatalmi centrumaként működni — mindhárom tárcát a főváros belvárosában helyezték el. A belügyminisztérium a József Attila utca és a Roosevelt-tér által határolt háztömb épületeit kapta meg, amely épületegyüttes egyik épülete korábban bankszékházként működött. A belügyminisztérium szervezete dinamikusan fejlődött. Az ügyek csoportja szerinti szervezeti egységekből állt. A polgári magyar állam első belügyminisztériumának 1848-1849-ben elviekben négy gyakorlatilag három osztálya volt. Az úgynevezett országglásztati osztály az országgyűléshez és az országgyűlési választásokhoz kapcsolódó teendőket volt hivatott ellátni. A közigazgatási osztály a közigazgatási egységek, alapítványok, örökösödési ügyek, névváltoztatások a ki-, és bevándorlók ügyeit intézte. A rendőri osztály a közcsend és a belbéke fenntartására volt hivatott. Eredetileg nemzetőrségi osztályt is terveztek, azonban az országgyűlés a testületet a miniszterelnök közvetlen felügyelete alá rendelte, a miniszterelnök pedig a testület irányítására Országos Nemzetőrségi Haditanácsot hozott létre, amely önálló országos szervezet volt és hat osztállyal működött. A szervezeti egységeket permanens módon módosították. A minisztérium élén a belügyminiszternek közvetlenül alárendelt szervezeti egység állt, amelyet különböző korokban különböző módon hívtak (elnökség, kabinet, titkárság stb.). A pártállam kialakítása kapcsán a belügyminisztérium közigazgatás irányítási teendőit áttelepítették a minisztertanácshoz, és a belügyi tárcába koncentrálták a rendvédelmi és állambiztonsági feladatokat. A rendszerváltás után helyreállt a tárca eredeti hatásköre.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrsegeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

BM Határőrség (1957-2007) Lásd Határőrség.

Budapesti Államrendőrségi Alkalmazottak Szabad Szakszervezete (BÁASZSZ) 1918. X. 30-án alakult társadalmi szervezet, amely a fővárosi rendőrség tagjainak az érdekképviseletét volt hivatott ellátni az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása utáni időszakban.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség (1872-1919) Óbuda, Buda és Pest egyesítésével létrehozott Budapest Fővárosi Rendőrséget az 1872/XXXVI.tc.-el a kormány közvetlen felügyelete alá helyezték ideiglenesen, majd véglegesen az 1881/XXI.tc.-el. A kormány a felügyeletet a belügyi tárca által gyakorolta. Az 5 047/1909. (X. 1.) ME.r. a fővárosi rendőrséget is — a többi városi rendőrséghez hasonlóan — beolvasztotta az újonnan létrehozott Magyar Királyi Állami Rendőrségbe. A Magyar Királyi Állami Rendőrség a fővárosi rendőrség egyenruháját és rangrendszerét vette át.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapesti Rendőrszemélyzet Szakszervezete (BRSZ) a budapesti őrszemélyzet számára érdekképviselői szervezetként 1919 januárjában létrehozott rendőr szakszervezet a Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesületén (MRSZ) belül.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C-Cs

Csendőrségi Alkalmazottak Szabadszervezete (CSASZ) 1918. XI. 6-án Budapesten alakult társadalmi egyesület, melynek célja a testületnek a Nemzeti Tanácshoz csatlakoztatása volt a célja.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E-É

Ejtőernyős Elhárító Szolgálat tevékenységét a légtérfigyelő őrsök és a lakosság bejelentései alapján fejtette ki. A különböző rendvédelmi és honvédelmi alakulatok helyi erőiből hozták létre 1941. VI. 27-én lezajlott kassai légitámadás nyomán. Miután a kormány bejelentette, hogy a kassai légitámadás következtében a Szovjetunióval a hadiállapot beállt, a Magyar Királyi Honvédség vezérkari főnöke intézkedett arra vonatkozóan, hogy a hadtest-parancsnokságok kezdjék meg az ejtőernyős elhárítás megszervezését. Az ejtőernyős elhárításban résztvevők felkészítését a járási katonai parancsnokságok valósították meg. Az ilyen szolgálatot teljesítők számára zsákmányolt fegyvereket utaltak ki. Az ejtőernyősök elhárításában támaszkodtak a tűzharcosok és a polgári lövészegyletek, valamint a települési polgárőrök, illetve a cserkészek és a leventék már meglévő szervezeteire. Az ejtőernyős elhárításnak a gerincét azonban a csendőrség alkotta, illetve abban szükség szerint részt vettek a Magyar Királyi Honvédség alakulatai, valamint Magyarország német megszállását követően a Wehrmacht csapatai is.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

F

Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrség. A fiumei városi rendőrséget az 1916/XXXVII.tc.-kel vonták a kormány irányítása alá. A városban működő rendőrség államrendőrségként az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásáig működött.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Függetlenségi Párt 1874-ben jött létre a ellenzéki pártként. A párt elnöke 1884-es megszűnéséig MOCSÁRY Lajos volt.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

Határőrség A Magyar Királyi Vámőrség jogutódaként működött. 1938-ban — a Bled-i egyezmény nyomán a fegyverkezési korlátok oldódásával — a Magyar Királyi Honvédségbe integrálták határhadász csapatnemként. Elődszervezetével megegyezően kettős feladata volt. Nyílt teendőit az országhatár őrzése alkotta, rejtett teendőit pedig az államhatár biztosítása képezte egy esetleges fegyveres konfliktus esetén a magyar főerők megérkezéséig. A testület nyílt feladatát 5 734 fővel látta el. A legénységi állomány sorozott (kényszertoborzott) katonákból állt. A testület nyílt szervezete négy lépcsős volt. Az államhatár mentén 155 őrs működött, amelyeket 70 határügyi tiszt irányított. A határügyi tisztek felett 24 osztály állt, az osztályokat pedig az országos parancsnokság felügyelte. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állomány számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával. A testületen belüli függelmi viszonyok katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rangot viselt. A magyar haderő jelentős részét (a gyalog ezredek egyharmadát) a testületben rejtették el határbiztosítási teendők ellátása céljából. 1945 után a honvéd határhadász csapatnemből hozták létre a Honvéd Határőrséget, amely továbbra is a honvédség hadrendjébe tartozott. A Honvéd Határőrség irányítását a „ki-kit győz le” időszakban a magyar baloldal magához ragadta és az ország legerősebb katonai erejévé fejlesztette. A Honvéd Határőrség szervezete határhadász őrsőkből századokból, illetve zászlóaljokból állt. A testület vezetését a Határőrség Országos Parancsnoksága látta el. 1949-ben a testületet az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. A köznyelv őket nevezte „zöld ávos”-nak. Az 1956-os forradalom és szabadságharc után a Határőrség — önálló fegyveres szervezatként — BM Határőrség elnevezéssel a belügyi tárca alárendeltségében maradt 2007-ig. 2007-ben a testületet a rendőrségbe integrálták.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Honvéd Határőrség (1945-1949) Lásd Határőrség

Honvédelmi Minisztérium A polgári magyar állam első honvédelmi minisztere MÉSZÁROS Lázár volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1849. IV. 15.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc idején létrejött első független magyar kormány óta létező tárca, amely a haza védelméért felelős minisztériumként a haderőt irányítja, 1867-től Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium elnevezéssel. 1918. X. 31-től, a KÁROLYI-kormány létrejöttétől a tárca elnevezése Hadügyminisztérium, majd 1920. III. 15-től visszaállították a tárca elnevezését Magyar Királyi Honvédelmi Minisztériumra. A katonai állományú személyek a pártállam létrejöttéig függetlenül attól, hogy hol teljesítettek szolgálatot — a testőrségek, a koronaőrök és a képviselőházi őrség kivételével — a honvédelmi tárcához tartoztak. Ebből fakadóan a magyar rendvédelmi testületek közül a Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának tagjai személyükben a honvédelmi tárcához tartoztak. Ügyeik intézése céljából a honvédelmi minisztériumban külön osztály működött. A honvédelmi tárca hagyományosan a Budai Várba települt. A pártállam idejében azonban a Margit-híd pesti hídfőjénél létesített új épületegyüttesbe költözött, ahol azóta is működik.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Honvédség Lásd Magyar Királyi Honvédség

K

Karhatalom az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése nyomán a pártállam által létrehozott önálló fegyveres erő, amely 1972-ig működött. Katonai szervezeti alakulatokból állt. A nagyobb városokban önálló zászlóaljakat, Budapesten ezredet, néhány településen pedig önálló századot államosítottak. A tisztek és a tiszthelyettesek kivételével — akik hivatásos állományhoz tartoztak — a személyi állományt sorozták. A teljes személyi állomány katonai rendfokozatot viselt, a testület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak. Közvetlenül a Magyar Szocialista Munkás Párt központi vezetése alá tartozott, amely az irányítást az adminisztratív osztályon keresztül gyakorolta. A karhatalom feladatát zavargások, lázongások felszámolása, elemi csapás esetén annak elhárításában való részvétel alkotta. A karhatalom rendőri jogosultságokkal nem rendelkezett. A rend fenntartása érdekében a nagy létszámú erőkoncentrációt igénylő feladatokban alkalmazták. A puha diktatúra konszolidációja nyomán a testületet 1972-re felszámolták. Utódszervezete a Forradalmi

Rendőr Ezred, melyet később Készenléti Rendőri Ezred elnevezésre változtattak, ezen alakulat a magyar rendőrség kötelékében a karhatalmi feladatok ellátásának a teljesítésére hivatott.

Ebből a pártállami helyzetből a fakadt rendszerváltás utáni magyar állam rendvédelmi terminológiájában a csapaterős rendvédelmi tevékenység kifejezés, mivel a pártállam időszakában az önálló karhatalmi fegyveres erőt többnyire erre a célra használták. A karhatalom önálló fegyveres szervezetkénti létrehozására és működtetésére a szovjet minta nyomán került sor, mivel a karhatalom előszervezetének az úgynevezett „kék ÁVÓ” tekinthető, amely lényegében a karhatalommal harmonizáló feladatrendszerrel rendelkezett az Államvédelmi Hatóság szervezetén belül.

A II. világháborút megelőzően azonban a karhatalom nem szervezetet, hanem tevékenységet jelentett. E tevékenységhez tartozónak tekintettek minden rendvédelmi feladatot, amelynek a teljesítéséhez fizikai kényszerítés, kényszerítő eszközök, esetleg fegyver használata is szükséges volt, vagy szükségessé válhatott. Ebből fakadóan karhatalmi feladatok ellátására általában a rendvédelmi testületek, illetve nagyobb létszám koncentráció esetében a haderő csapatai voltak hivatottak. A második világháborút megelőzően azonban a karhatalmi tevékenység alatt nem csupán a csapatkötelékben végrehajtott tevékenységet értették. Ide tartozónak tartottak minden feladatot a létszámtól függetlenül — például a fogolykísérést is, amelyhez általában egy vagy két főt vettek csupán igénybe — amelynek a végrehajtása során fizikai kényszerítő erő, illetve kényszerítő eszköz, vagy fegyverhasználat alkalmazására is sor kerülhetett.

A karhatalmi feladatokra specializált szakalakulattal sem a magyar rendőrség sem pedig a magyar csendőrség nem rendelkezett a két világháború közötti időszakig. Először a rendőrség kötelékében Budapesten hoztak létre karhatalmi szakalakulatot a fővárosi rendőrség kötelékében 1932-ben karhatalmi századot, melyet 1934-ig zászlóaljá fejlesztettek.

A II. világháború végéig nagyobb létszámot igénylő karhatalmi feladatok ellátására — a jelenlegi terminológia szerint csapaterős tevékenység végzésére — általában a haderő alakulatait kérték fel. A felkérés lehetőségeit és a teljesítés módját — az ország törvényeivel összhangban — jogszabályokban rögzítették. A karhatalmi feladatokra igénybe vehető katonai alakulatok személyi állományát pedig kiképezték a várható karhatalmi teendők szakszerű ellátására is. A II. világháború időszakában a Magyar Királyi Csendőrség kötelékében — a várható partizán-tevékenység kezelhetősége céljából, valamint a háborús tapasztalatok alapján a csapaterős karhatalmi feladatok ellátása érdekében — csendőr zászlóaljakat hoztak létre, amelyek legénységi állománya sorozott volt. Felszerelésük alapvetően megegyezett a honvéd lövész zászlóaljakéval. A csendőrség feloszlata nyomán feladatkörét a Magyar Államrendőrség vette át, így — többek között — a csapaterős karhatalmi tevékenységet is e testületnek kellett megvalósítania. A karhatalmi alakulatokat 1950. I. 1. ével az újonnan létesített ÁVH-ba integrálták.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Királyi Magyar Tudományegyetem Anatómiai Intézete 1769-ben alapított intézet, mely többszöri névváltoztatással ugyan, de jogfolytonosságát megtartva máig működő intézet, a köznyelvben „Bonctani Intézet”-nek is hívják.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közalkalmazottak Országos Szövetsége (KOSZ) az I. világháborút követő nehéz gazdasági helyzetben a közalkalmazottak országos érdekvédelmi szervezeteként létrehozott társadalmi egyesület.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Községi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (KROE) 1912. V. 3-án Budapestre létrehozott társadalmi szervezet, amely a községi rendőrségek államosítását tűzte ki céljául, azonban a kezdeményezés elhalt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L-Ly

Légoltalom a második világháború alatti magyarországi bombázások hatásának mérséklésére hozták létre a honvédelmi tárca alárendeltségében. A szervezet a második világháború után a pártállam kialakulásának folyamatában a belügyi tárcahoz került, céljává egyre inkább a lakosság és a magyar gazdaság harmadik világháborúra való felkészítése vált. A hetvenes években visszakerült a honvédelmi tárcahoz a 2 041/1974.MT.hat. rögzítette, hogy a honvédelmi miniszter egyben a polgári védelem országos parancsnoka is. A polgári védelmet az 1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről határozta meg, mely szerint a polgári védelem a honvédelem rendszerében megvalósuló szervezet, feladat- és intézkedési rendszer, amelynek célja a fegyveres összeütközés, a katasztrófa és más veszélyhelyzet esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint az állampolgárok felkészítése azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ludovika Akadémia a dualizmus és a két világháború közötti időszakban a Magyar Királyság katonatisztjeinek képzését megalapító felsőoktatási intézmény.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Magyar Általános Hitelbank Budapesti székhelyű dualizmuskori magyar bank.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Állami Rendőrséget (1919-1931) az 5 047/1919.ME.r. hozta létre 1919.X.1.-én. Az egységes magyar államrendőrség létrehozásának azonban már voltak dualizmuskori előzményei is. A trianoni békediktátum utáni magyar rendőrséget a Magyar Királyság állami- (fővárosi rendőrség és határrendőrség) és a városi rendőrségeinek az összevonásával hozták létre, a belügyi tárca közvetlen irányítása alá helyezve. Hatósági területe a városokra és a határállomásokra terjedt ki. Feladatát működési területén a közbiztonság védelme alkotta bünygi, közrendvédelmi és igazgatásrendészeti teendők ellátása által. A trianoni békediktátum utáni Magyar Királyságban a Magyar Királyi Állami Rendőrség létszáma (12 000 fő) megegyezett az első világháború előtti városi rendőrségek létszámával (12 000 fő). A testületet 1931-ben — szervezeti módosításokkal egybekötve — átkeresztelték Magyar Királyi Rendőrségre. A Magyar Királyi Rendőrség 1945-ig működött, amikor helyébe a Magyar Államrendőrséget hozták létre, a Magyar Királyi Rendőrségben működő határszéli rendőri kirendeltségek helyett pedig határrendőrséget állítottak fel, amely 1945 és 1949 között működött. A Magyar Államrendőrségre ruházták a feloszlatott Magyar Királyi Csendőrség hatáskörét és működési területét 1945-ben, ezzel a magyar rendvédelmi testületek között monopolhelyetbe került. A Magyar Államrendőrséget később egyszerűen rendőrségnek nevezték. 1949-ben pedig a belügyi tárca irányítása alatt álló Magyar Határrendőrséget — a Honvéd Határőrséghez hasonlóan — az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. Ezzel Magyarországon egyetlen rendőri szervezet működött a rendőrség.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség (1881-1945) katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület, melynek belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testületet az 1876-ban a közös hadseregtől a Magyar Királyi Honvédséghez áthelyezett erdélyi csendőr kerületből fejlesztették ki. Mivel a csendőrök személyükben katonának minősültek, így a honvédelmi tárca felügyelete alatt álltak. A szervezet azonban — mint rendvédelmi testület — a belügyi tárca kompetenciájába tartozott. A testület hatásköre, a városok kivételével, az ország egész területére kiterjedt. Kiváló hatásfokkal ténykedett. Működési területén olyan kitűnő közbiztonsági állapotot hozott létre, majd tartott fenn, amelyet a megszüntetése óta még nem sikerült elérni. Diszlokációját a decentralizáltság, metodikáját a megelőzés jellemezte. Személyi állományának mintegy 90 %-a közterületi szolgálatot látott el valamilyen formában. A testület jogszolgáltatási és kötelezettségei nem voltak kiterjedtebbek a társ rendvédelmi testületeknél. A személyi állományának ellátmánya — néhány jelentéktelen specifikumtól eltekintve — megegyezett a közigazgatás, illetve a társ rendvédelmi testületek munkatársainak ellátmányával. Az 1945. és 1949. között zajló „ki-kit győz le” politikai csatározások részeként szüntették meg a testületet. Ebből fakadóan a szervezet társadalmi megítélése a harmadik évezred elején is differenciált. A testületnek önálló hatósági jogköre nem volt. A testületet két ízben hozták létre (1881-ben és 1919-ben) illetve két ízben szüntették meg (1919-ben és 1945-ben). Felállításának mindkét esetben rendvédelmi szakmai okai, megszüntetésének pedig deklaráltan politikai okai voltak.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendszert és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a

„100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Határrendőrség az 1903/VIII.tc. alapján 1906. I. 15.-től 1918-ig a dualizmus összeomlásáig működött a központi államhatalom közvetlen alárendeltségében. Tevékenységének döntő hányadát a Magyar Királyság útlevelkötéles határszakaszain fejtette ki. Szervezetének és személyi állományának döntő többsége ezeken a határszakaszokon volt megtalálható. A testület — néhány száz fős — mérsékelt személyi állománnyal működött, önálló rangrendszerrel és egyenruhával rendelkezett. A határőrizet klasszikus hármas feladatrendszeréből elsősorban a határforgalom ellenőrzését és a határrend betartását valósította meg. A zöldhatár őrzését pedig a határszéli csendőrséggel közösen végezte. A testület a magyar határőrizet koordináló szerepét is betöltötte, szükség esetén a határőrizeti teendők ellátására bevonhatta a határmenti vármegyék és városok területén működő rendőrségek személyi állományát is. A kivételes hatalom időszakában a Magyar Királyi Határrendőrség különleges feladatokat kapott az Osztrák-Magyar Monarchia haderejével való együttműködés tekintetében, amelyet a katonai határőrizeti utasításban konkretizáltak. A magyarországi rendőrségek államosításával a határrendőrség maradványait a Magyar Királyi Állami Rendőrségbe integrálták.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Honvédség (1848-1849 és 1867-1945) a véderő azon része, amely 1867 és 1918 között az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában állomásozó és a magyar kormánynak is alárendelt könnyűfegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya a Magyar Szent Korona alá tartozó területen élő lakosság közül került ki. A Magyar Királyi Honvédség magasabb egység parancsnokságokkal nem rendelkezett, a közös hadsereg magasabb egység parancsnokságainak az alárendeltségébe tartozott. A Magyar Királyi Honvédségben a vezényleti nyelv a magyar volt. Az egyenruha nemzeti díszítő elemeket hordozott. A Magyar Királyi Honvédségben az uralkodói elhatározások a honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása nyomán a Magyar Királyi Honvédség a trianon utáni Magyar Királyság haderejévé vált, azonban a magyar haderőt 1919. VI. 9-től HORTHY Miklós altengermagy hadügyminiszter felhívása nyomán Magyar Nemzeti Hadsereg névvel illették, amelyet 1920. IV. 1-től Magyar Királyi Nemzeti Hadseregre változtattak, majd 1922-ben visszatértek a Magyar Királyi Honvédség elnevezésre. A két világháború közötti Magyar Királyság hadereje már rendelkezett magasabb egységparancsnokságokkal és a fegyverkezési egyenjogúságot kimondó 1938. évi bled-i egyezmény nyomán lehetőség nyílt a magyar védőerőnek a kor színvonalán álló technikai eszközökkel való ellátására is. A honvéd illetve honvédség kifejezés az 1848-1849-es szabadságharc időszakából ered. A Magyar Királyi Honvédség a polgári magyar állam véderő szervezete volt. Magyarország szovjet megszállását követően mivel a királyság államformájáról a köztársaság államformájára tért át Magyarország, ezért az ország haderejének elnevezése honvédségre változott. A kiépülő pártállamban a magyar haderő elnevezését Magyar Néphadseregre változtatták, amely elnevezés a rendszerváltozás után a magyar hagyományokra visszanyúlva Magyar Honvédségre változott.

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

FÓRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Pénzügyőrség (1867-1945-) a pénzügyminiszter felügyelete és irányítása alatt tevékenykedő testület, amely feladatait fegyveresen látta el azzal a céllal, hogy az ország pénzügyi és gazdasági rendjét védelmezze, a legfontosabb feladatai közé tartozott a csempészet és a pénzügyi törvények és szabályok áthágásának megakadályozása. Működési területe lefedte az ország teljes területét. Legkisebb szervezeti egysége a pénzügyőr szakasz volt. Több szakaszt irányított egy pénzügyőr biztosi kerület. Egy vármegyében pedig több pénzügyőr biztosi kerület működött. A pénzügyőrséget vármegyénként a pénzügyi tárca komplex középszintű irányító szervei, a pénzügyigazgatóságok irányították. E mellett a testület vezetése céljából a pénzügyi tárcán belül is működött egy pénzügyőrségi osztály. A Pénzügyminisztérium alá tartozó Magyar Királyi Pénzügyőrség 1945-től Magyar Pénzügyőrség néven működött, feladata a pénzügyőri és vámügyi hatósági feladatok ellátása volt, e szervből 1953-ban kivált a vámügyeket ellátó Vámőrség, majd ismét összevonva 1963-ban felállították az Országos Pénzügy- és Vámőrséget, 1966-tól Vám- és Pénzügyőrség néven működött 2010-ig, amikor a Vám- és Pénzügyőrséget egyesítették az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal. Az új szervezet elnevezése Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Rendőrség 1932-1945-ig működött. A Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezését — szervezetmódosításokkal egybekötve — a 6 500/1931. (XI. 30.) ME.-el Magyar Királyi Rendőrségre változtatták. 1931-ben megszüntették a 7 kerületi főkapitányságot, amelyek alárendeltségébe a városi kapitányságok tartoztak. A kerületi főkapitányságok helyett a budapesti- és a vidéki-főkapitányságot hozták létre. A Budapesti Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe az akkor még kis Budapest kerületi rendőrségei és az agglomerációba tartozó frekventált települések rendőrségei tartoztak. A vidéki főkapitányság alá pedig a városi rendőrségek (1942-ben 89) és a határszéli rendőr kirendeltségek (1942-ben 13), valamint a kárpátaljai működési területtel rendelkező Határvidéki Rendőrség (1942-ben kapitányság Ungváron, kirendeltségek Aknaszlatina, Fenyvesvölgy, Huszt, Körösmező, Ökörmező, Szolyva, Volóc), továbbá az 1939-ben létrehozott révkapitányságok (1942-ben 7 révkapitányság) tartoztak. A korábbi vidéki főkapitányságokkal megegyező működési területű és székhelyű körzeti szemlélő központokat alakítottak ki 1931-ben az új vidéki főkapitányság alárendeltségében. A Magyar Királyi Rendőrség mindkét főkapitánysága a belügyi tárca közvetlen felügyelete és irányítása alatt állt. Ekkor szüntették meg az országos főkapitányságot is, amely az országos főkapitány frankhamisításban játszott szerepéből fakadóan sohasem került kiépítésre. A testületet 1945-ben a II. világháború magyarországi harcai nyomán számolták fel, helyére a Magyar Államrendőrség elnevezésű rendőri szervet állították föl. Ebben az új testületben az irányítást több lépcsőben a KMP vette át.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Rendőrség Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete Lásd Országos Rendőri Betegsegélyező Alap (ORBA)

Magyar Kommunista Párt (MKP) 1918 őszén megalakult baloldali marxista-leninista párt, amely 1919 és 1944-1945 között illegálisan tevékenykedett, 1948-1949-től azonban „egyeduralkodóként” irányította az országot. 1918-1919 Kommunisták Magyarországi Pártja, 1919 Magyarországi Szocialista Párt, 1919-1943 Kommunisták Magyarországi Pártja, 1943-1944 Békepárt, 1944-1945 Kommunisták Magyarországi Pártja, Magyar Kommunista Párt, 1945-1948 Magyar Kommunista Pártja, 1948-1956 Magyar Dolgozók Pártja, a magyar pártállam pártja. A Magyar Kommunista Párt (MKP) és a Magyar Szociáldemokrata Párt (MSZDP) egyesülésével jött létre az 1945 és 1949 közötti — úgynevezett kikit győző időszak — politikai eseményeinek következményeként 1948. VI. 12.-én. A KMP a „szalámi taktika” néven elhíresült politikájával fokozatosan számolta fel ellenfeleit, a folyamat végén pedig már a szövetségeseit is. A politikai csatározásokban gyengébbnek bizonyult MSZDP maradványait olvasztotta magába az MKP az új párt az MDP létrehozásával. 1956-1989 Magyar Szocialista Munkáspárt néven működött.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Nemzeti Levéltár Lásd Magyar Országos Levéltár

Magyar Néphadsereg Lásd Magyar Királyi Honvédség

Magyar Országos Levéltár (2012-től Magyar Nemzeti Levéltár) A magyar állam központi szervezetének működésével kapcsolatos irattárának archiválást megvalósító intézmény, amely már a XII. századtól királyi archívumként működött. A Magyar Királyság három részre szakadását, illetve Buda és Esztergom török megszállását követően a levéltár anyagait részben a megszállók szerezték meg vagy pusztították el, részben pedig szétszórtan maradtak fenn az ország több részén.

A török megszállók kiűzését követően a magyar rendek 1723-ban (1723/XLV.tc.) törvényt hoztak a Magyar Királyság fontos iratainak, levéltári őrzéséről, kezeléséről. Ekkor került a levéltár a Magyar Királyság akkor fővárosába Pozsonyba. 1784-ben az intézmény Budára költözött. 1784-ben minisztertanács rendeleti úton új Magyar Királyi Államlevéltárat hozott létre amelyben egyesítették a volt kormányhatóságok, a magyar és az erdélyi kancelláriai főkormányzói levéltárakat.

A levéltár Budai Várnegyedben lévő épületének építése 1913-ban kezdődött és az I. világháború után fejeződött be. A szervezetnek jelenleg is az épület a székháza, bár ott már csak az 1945 előtti anyagokat őrzik.

A szocializmus időszakában keletkezett iratok külön kezelésének acéljából, a Szovjetunió-beli levéltári szisztéma mintájára a 1960-as, 1970-es években a megyei levéltárak a megyei, a budapesti archívum pedig a fővárosi tanács intézményévé vált, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt is létrehozta saját iratainak az archívumát. Ennek nyomán hozták létre 1970. VI. 1-én az Új Magyar Központi Levéltárat. A rendszerváltást követő országgyűlés 1991. XII. 12-én törvényben (1991/LXXXIII.tv.) egyesítette újra a szétdarabolt intézményt. 1912. X. 1-vel az Országos Levéltár és a megyei levéltárak egyesítésével jött létre a Magyar Nemzeti Levéltár.

FÖRIZS Sándor: Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX. (2019) 58.sz. 29-40.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Országos Rendőrszövetség (MOR) A dualizmus időszakában működő 1919. I. 19-én alapított országos társadalmi szervezet, amely a rendőrtisztviselők érdekvédelmét tűzte ki céljává.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarországi Közalkalmazottak Szövetsége (MKSZ) az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásakor a magyarországi közalkalmazottak érdekvédelmi szervezete lett létrejött társadalmi egyesület.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesülete (MRSZ) 1919 januárjában rendőri szakszervezetként alakult társadalmi egyesület.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) A dualizmus időszakában működő 1907. II. 18-án alapított országos társadalmi szervezet. Az egyesület kezdeményezte a magyarországi rendőrségek államosítását, melynek érdekében tagjai elméleti munkát is kifejtettek. A miniszterelnökhöz is eljuttatott indítványuk nyomán az országgyűlés a témát napirendre tűzte és külön osztályt állított fel a belügyminisztériumban annak jogszabályi előkészítésére. Az előkészítő osztály által létrehozott első javaslattal azonban az országgyűlés többsége nem értett egyet, így azt átdolgozásra visszaküldte. Az első világháború kitörése pedig megátolta, hogy a háború alatt érdemben foglalkozzanak a témával. A javaslat képezte az alapját a magyarországi rendőrségek államosítását megvalósító 5 047/1919.ME.rendeletnek.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Segélyező Egyesülete (MROSE) A dualizmus időszakában működő 1907 decemberében alapított országos társadalmi szervezet, amely a tagság segélyezését tűzte ki céljává.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarországi Rendőr- és Védőkutyá Egyesület (MRVE) 1913-ban MESZLÉNYI Pál és PETERDY Kálmán által alapított országos társadalmi szervezet, amely a munkakutyák tenyésztésének és képzésének segítségét tűzte ki céljává.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyarországi Vidéki Rendőri Alkalmazottak Országos Szabad Szervezete (MVRAOSZSZ) A dualizmus időszakában működő 1918. XII. 15-én Budapesten alapított társadalmi szervezet, amely a rendőrök életkörülményeinek a javítása érdekében jött létre.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

NATO North Atlantic Treaty Organization (Észak Atlanti Szerződés Szervezete)

SIMON F Nándor: A magyar katonai rendészet és szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 163-180.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) a Vám- és Pénzügyőrség és az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal egyesítésével 2010-ben létrejött szervezet.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészet-tudományi Kar Lásd Rendőrtiszti Főiskola

O-Ö

Országos Rendőri Betegsegélyező Alap (ORBA) a testület különböző állománycsoportjaiba tartozók hoztak létre kezdetben betegsegélyező alapokat, melyet később egyesítettek. A két háború között a testületi betegsegélyező alapokat egységes állami irányítás alá vonták a Magyar Királyi Rendőrség Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete tárgyában kibocsátott 171 043/1938-as BM. rendelettel. A betegsegélyező alapok nem csupán a rendvédelmi testületek személyi állománya tagjainak az orvosi ellátása költségeinek a fedezésére voltak hivatottak, hanem kiterjedt a családfelelősségre is. Emellett az alapok egyszerű segítséget is nyújtottak a rendkívüli eseményekhez kapcsolódó kiadásokhoz, mint születés, haláleset, nősülés stb.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

Partizánmozgalom Ukrán Törzse (PUT) a Szovjet Hadseregben a Partizánmozgalom Központi Törzsének több törzsét hozták létre, ilyen volt a Kijevben létrehozott PUT is. A törzsek irányításával a megszállt területeken partizán akciókat hajtottak végre.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csédsereg részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Polgári védelem Lásd Légoltalom

Polgárőrség a XVIII. századtól fogva a városokban hoztak létre polgárőrségeket a háború időszakára. A polgárőrségek tagjai a tehetősebb városi polgárok közül kerülhettek ki. A polgárőrségek számos helyen a helyi lövegletből fejlődtek ki. Háború esetén a helyi rend fenntartásában, a fontosabb közigazgatási hatóságok hivatalainak és a közlekedési hálózatnak az őrzésében is részt vettek. 1808-tól az országgyűlés arra kötelezte a szabad királyi városokat, hogy háború időszakára polgárőrségeket hozzanak létre. 1811-ben a Magyar Királyságban 35 800 polgárőrt számoltak össze. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc időszakában a Nemzetőrség városi szervezetei többnyire a polgárőr szervezetekből jöttek létre. 1914 őszén a belügyminiszter rendelettel hozta létre a polgárőrséget. Feladatát a lakosság élet- és vagyonvédelme alkotta. A polgárőrség tagjai 18. életévüket betöltött, fedhetetlen erkölcsű, azon magyar állampolgárságú férfiak lehetnek, akik már részesültek katonai kiképzésben. A polgárőrök is behívhatók voltak katonai szolgálatra. A polgárőrök parancsnokaikat választhatták, amelyet az önkormányzat hagyott jóvá. Tevékenységüket a rendőrhatalom utasítása szerint kellett ellátni, önálló hatáskörrel nem rendelkezett a polgárőrség. A polgárőröknek fegyverhasználati joguk volt ugyan, de ha nem rendvédelmi, vagy honvédelmi testület tagjának a társaságában láttak el szolgálatot fegyverüket csak önvédelemre használhatták. Egyenruhájuk nem volt. Szolgálatban bal karjukon „polgári őr” feliratú nemzeti színű szalagot viseltek. Az I. világháború alatt becslült létszámuk 61 000 fő körüli lehetett. A polgárőrök nem élethivatásuként üzték polgárőri teendőiket. A vesztes háborút követő ösztönzés forradalom és a magyarországi tanácsköztársaság után a magyar kormány megkísérelte a polgárőrséget karhatalmi szervezatként újjászervezni, melynek során mintegy 50 000 fős létszám jött létre. A trianoni békediktátum aláírása nyomán azonban a polgárőrség léte indokolatlanná vált. 1945 után az Ideiglenes Nem-

zeti Kormány a 13/1945. rendeletével ismét létrehozta a polgárőrséget, a szervezet azonban a „ki-kit győz le” időszakban elhalt, mivel a magyar rendvédelem szovjet típusú átalakítási folyamatába az ilyen jellegű szervezetek nem illeszkedtek. A rendszerváltás után alakult újjá a polgárőrség először 1991-ben Önvédelmi Szervezetek Országos Szövetsége néven, majd ugyanezen évben megváltoztatta nevét Országos Polgárőr Szövetségre. Az Országos Polgárőr Szövetség fegyverhasználati joggal és önálló intézkedési jogosultsággal nem rendelkezik, tagjai ugyanolyan jogkörrel bírnak mint minden magyar állampolgár. A szövetség tagszervezetei szinte valamennyi magyar településen jelen vannak. A bűnmegelőzés és bűnfelderítés terén kifejtett tevékenységük eredményes ellátása érdekében rendszeres állami támogatásban részesülnek, munkájukat az önkormányzatok is segítik. Az Országos Polgárőr Szövetség tagjai egyenruhával nem rendelkeznek. Mivel a polgárőrség a rendszerváltáskor — a polgári magyar állam hagyományaitól eltérően — nem külön jogszabály alapján jött létre, hanem a társadalmi szervezetekről szóló törvény szabta keretek között, ezért az országban többféle polgárőrség működik szintén társadalmi szervezetenként. Egyik polgárőrség sem rendelkezik a magyar állampolgárok számára biztosított hatáskörnél nagyobb intézkedési jogkörrel.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Rendőralkalmazottak Szakegyesülete (RASZ) a Magyarországi Rendőralkalmazottak Szakegyesületén (MRSZ) belül a fogalmazói és a kezelői kar számára 1919 januárjában létesített rendőr szakszervezet volt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rendőri Világszövetség (RV) 1923 augusztusában Nürnbergben megalakult szervezet, melynek célja a rendőri szakterületen az eszperantó nyelv népszerűsítése volt.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rendőrtisztai Főiskola 1959-ben hozták létre a Rendőrtisztai Akadémiát, amely felsőfokú szakképzés jelleggel működött. Jogutódja volt a Rendőrtisztai Főiskola, melyet az MSZMP KB 1969. XI. 28.-ai határozata alapján 1970-ben hoztak létre. A Rendőrtisztai Főiskola a magyar felsőoktatás részét képezte, képzési ideje három év volt, itt valósították meg a rendőrség, a határőrség, a pénzügyőrség és a büntetés-végrehajtás tisztai karának a képzését. A rendszerváltásig, illetve a kormányzás önálló szervezetenként történő működéséig külön szakokon folyt a kormányőr és az állambiztonsági tisztképzés. 2011-ben a Rendőrtisztai Főiskola önállósága megszűnt. Az újonnan létrehozott Nemzeti Közszerzési Egyetem egyik karává vált Rendészettudományi Kar néven a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar és a Közigazgatástudományi Kar mellett.

PARÁDI József: a magyar állami rendőrségek képzése 1872-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 93-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rókus Kórház Lásd Szent Rókus Kórház

S-Sz

Szent Rókus Kórház (Eredeti nevén Pesti Polgári Köz-Ispótló [Pestanus Calamitosorum Domicilium]) 1798-ban a nyitotta meg kapuit mint az első magyar szegények számára felállított közkórház.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szociáldemokrata Párt (SZDP) A dualizmus időszakában létrehozott párt, amelynek ideológiai alapját a szociáldemokrácia képezte. A szociáldemokrácia eszmevilága német minta alapján osztrák közvetítéssel érkezett Magyarországra. A magyarországi kapitalista viszonyok megerősödésével, a munkásosztály kialakulása nyomán jött létre. Az első világháború végéig parlamenten kívüli pártként működött. A két világháború között parlamenti párttá vált. A Tanácsköztársaságban betöltött szerepe miatt azonban csak az úgynevezett BETHLEN-PEYER paktum nyomán válhatott parlamenti párttá, a polgári demokrácia részévé. A második világháború után a Kommunisták Magyarországi Pártjával lépett szövetségre, amelynek a vége az lett, hogy — a „szalámi taktika” keretében — a Szociáldemokrata Pártot felszámolták, maradványait pedig egyesítették az újonnan létrehozott Magyar Dolgozók Pártjával.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szovjet Hadsereg A Szovjetunió haderejét Vörös Hadsereg elnevezéssel hozták létre 1918-ban, majd 1946. február 25.-étől a haderő elnevezése Szovjet Hadsereg a Szovjetunió felbomlásáig. A hadsereg felállítását 1917. november 7.-én határozta el a Szovjetek 2. Összorosországi Kongresszusa. A Népbiztosok Tanácsa 1918. január 28.-án hozott határozatot a Vörös Hadsereg alapítása tárgyában. 1918. február 22.-én Vlagyimir Iljics LENIN kiáltványban fordult Oroszország proletárjaihoz, amelyben fegyverbe szólította őket az oroszországi új rend védelmére. A kiáltvány nyomán létrejött mozgósítás napját, február 23.-át tekintették a Vörös Hadsereg születésnapjának. A Vörös Hadsereg politikai vezetését a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága látta el. A Szovjetunió hadserege szárazföldi, légi és haditengerészeti haderőből állt. Kezdetben a Vörös hadseregben társparancsnoki rendszert alkalmaztak azonban 1942. október 9.-én bevezették az egyszemélyi parancsnoki rendszert, a komisszárok a parancsnok politikai helyettesévé váltak.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

U-Ú

1. Ukrán Front Haditanácsának Partizán Törzse A szovjet haderő frontparancsnokságainak haditanácsai mellett partizán törzsek működtek, amelyek a várható hadműveleti területeken a partizántevékenységet szervezték.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

4. Ukrán Front Haditanácsának Partizán Törzse A szovjet haderő frontparancsnokságainak haditanácsai mellett partizán törzsek működtek, amelyek a várható hadműveleti területeken a partizántevékenységet szervezték.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

4. Ukrán Front Haditanácsának Partizán Törzse A szovjet haderő frontparancsnokságainak haditanácsai mellett partizán törzsek működtek, amelyek a várható hadműveleti területeken a partizántevékenységet szervezték.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

V-W

Wermacht (véderő) 1935-1945 között a III. (német) Birodalom szárazföldi haderőnének hivatalos megnevezése.

OLASZ Lajos: A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban (1944 szeptember – 1944 november). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 77-128.p. HU-ISSN 1216-6774.

Vörös Hadsereg Lásd Szovjet Hadsereg

Vörös Őrség a magyarországi tanácsköztársaság időszakában a rend védelmére életre hívott fegyveres szervezet, amely egyúttal a Vörös Hadsereg kiegészítő részeként is működött. Terroralakulatai antihumánus cselekedeteket követtek el. 1919.VIII.3.-án a PEIDL-kormány szüntette meg a 6/1919.BM.rendelettel.

SZIGETVÁRI Oszkár: Fővárosi detektívtestület az államosítások időszakában 1881-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 181-195.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 29-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: A rendőrség államosítása elleni véleményekből. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIX.évf. (2019) 58.sz. 15-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2019. szeptember 26-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „100 éve államosították a magyar rendőrségeket.” című XXXIV. rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

**A „Rendvédelem-történeti Füzetek” (Acta Historiae Praesidii Ordinis)
HU ISSN 1216-6774 , HU-e-ISSN tudományos periodika szerkesztőségének
kéziratokkal szemben támasztott igénye**

1. Olyan kéziratokat fogadunk el, ami megfelel az „első közlés” kívánalmainak.
2. A tudományos művekkel szembeni igénytámasztásnak megfelelő alkotásokat közlünk. Hivatkozási jegyzetek nélküli kéziratot és hiányos, illetve pontatlan hivatkozásokat általában nem közlünk!
3. Végleges szövegű kéziraatra tartunk igényt, mert a leadott kéziratban szerzői korrekcióra már csak a lektori észrevételek nyomán nyílik lehetőség. Konferencia-előadásokat, azok kivonatait stb. nem közölünk. A konferencia-előadás előzménnyel rendelkező tanulmányokat ugyanazon feltételekkel közöljük, mint az ilyen előzményekkel nem rendelkező alkotásokat. A szerkesztőség által a kiadói tervbe felvett teljes tanulmányokat (szöveg, jegyzetek, mellékletek, stb.) független lektor — szükség esetén lektorok — véleményezik. A beküldött kéziratokat a szerkesztőség plágium ellenőrzésnek veti alá.
4. A kéziratokhoz 600 és 1000 karakter közötti terjedelmű rezümét, valamint 5 kulcsszót is kérünk.
5. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot arra, hogy a szövegben stiláris változtatásokat eszközöljön, illetve a hivatkozási jegyzeteket kiegészítse, továbbá véleményének helyt adjon az írásban, a szerkesztőség feltüntetésével. A szerkesztőség a hozzá érkezett kéziratokat és tartozékait nem őrzi meg, és nem küldi vissza, de az elfogadásról, illetve elutasításukról értesíti a szerzőket. A közlésre elfogadott kéziratok szerzőinek a szerkesztőség tiszteletpéldányt küld.
6. Periodikánkban az évszázadokat – az idézetek, címek kivételével – római számmal jelöljük.
7. A szövegben előforduló neveket mindig teljességre törekvően kell feltüntetni akár személy, intézmény, vagy földrajzi névről van szó. Személyneveknél a vezetéknev és keresztnév mellett a kérdéses időpontban érvényes nemesi rangot, rendfokozatot, illetve beosztást is fel kell tüntetni együttesen a szerzett címeikkel pld. doktorátus stb. A megváltoztatott személynevek esetében az eredeti nevet tüntetjük fel utána pedig a módosított nevet zárójelben. A helységneveknél mindig a magyar nevet kell feltüntetni. Ha más neve is van, és azt a közlendő érthetősége megkívánja, akkor az idegen nyelvű nevet zárójelben kell a magyar név mögött feltüntetni. Intézmények esetében a teljes hivatalos nevet kell használni, mögötte zárójelben a rövidített nevet.
8. A publikálásra küldött anyagokkal szembeni technikai elvárások.

Margó: 2 cm, a kötésnél 3 cm.

Bekezdések csak a bekezdés formátumban beállított bekezdést fogadunk el: - nagy bekezdés 0,65 cm;

- kis bekezdés 0,32 cm;
- címek után tompa bekezdések;
- felsorolások kisbekezdésként, egységesen gondolatjellel;
- bekezdések között sor nem marad ki.

Betűk: - Times New Roman;

- méret 11-es a szövegben, 9-es méret a jegyzetekben, mellékletekben, továbbá a rezüménél.

Címek: - tanulmánycímek sorközépen, alattuk is felettük is sor marad ki, tanulmánycímekbe a szerzők neve is beleértendő;

- fejezetcímek balra zárva, számozás esetén szám a cím előtt, csak felettük marad ki sor alattuk nem;
- címek vastagítva, mellékcímek döntve is;

Hivatkozások: - végjegyzetként a tanulmányok szöveges részét követően;

- szövegben felsőindexben vastagítva;
- végjegyzetben felsorolásként;
- a tudományos közlés igényeinek megfelelően.

Személynevek: családi név kapitálchen-ben.

A teljes nevet kérjük, a tárgyalt időszakban aktuális címeivel és rangjaival együttesen feltüntetve. Akiknek az élete során a nevük megváltozott az eredeti nevét követően zárójelben kérjük a felvett új nevet. Mivel a tanulmányokban szereplő személynevekről számonként olyan index készül, amely a személy rövid életútját is tartalmazza, ezért a szerkesztőség — az ismert személyek kivételével — abban az esetben hagyja meg a főszövegben a személynevet, ha annak rövid életútját is mellékeli a szerző. Ellenkező esetben ezek a nevek a főszövegből a jegyzetekbe kerülnek.

Mellékletek: - a jegyzetek után;

- minden mellékletnek címe és száma van (cím: sorközépen döntve és vastagítva, szám: jobb felső sarokban döntve, a számozás római számmal);
- a melléklet alján a forrás megjelenítése az egyszerűsített bibliográfiai leírás szabályainak megfelelően;
- több melléklet esetén — a mellékleteket megelőzően — mellékletek jegyzékét kell elhelyezni, amely a mellékletek számát, címét és oldalszámi elhelyezkedését tartalmazza;
- a mellékletek jegyzékének írásmódja megegyezik a felsorolásokéval.

9. A kéziratok szövegében ábrák, diagrammok, táblázatok képek stb. nem helyezhetők el. Azokat mellékletként kell a szöveghez csatolni.

10. A hivatkozási jegyzetszámokat a szövegben felső indexben és vastagítva kérjük elhelyezni. A jegyzetekben a mű szerzője és címe mellett a kiadás helyét, idejét és a kiadót is kérjük feltüntetni.

- A szerző családi **nevét** kapitálchen betűvel szedjük. Több szerzős mű esetén a nevek közé gondolatjelet helyezünk. Csak a szerző nevét (vezeték és keresztnév) közöljük, tudományos és oktatói fokozatok, rangok, címek, tiszt-

ségek és beosztások közlése nélkül. A szerzői álnevet a szerző neve után közvetlenül szögletes zárójelben tüntessük fel. Gyűjteményes mű szerkesztőjének neve után kerek zárójelben a (*szerk.*) formulát használjuk függetlenül attól, hogy a műben főszerkesztőként vagy felelős szerkesztő stb. tüntették fel. A gyűjteményes kötetek egy tanulmányának jelölésekor először a tanulmány szerzőjének nevét kell közölni, majd a címet kurziválás nélkül, ezt követően az „In” szócska (mivel mondatkezdő szónak minősül, ezért nagy kezdőbetűvel kezdődik, utána pedig nem teszünk pontot vagy kettőspontot) után a bibliográfiai tételt. Amennyiben az idézni kívánt tanulmány szerzője azonos a kötet szerkesztőjével, akkor az „*ugyanő*” szó rövidített változatát „*uő*” kell használni az „*In*” szócskát követően. Háromnál több szerző esetén csak az első szerző nevét közöljük, majd utána a latin „*et alii = és mások*” rövidített változatát „*et al.*” írjuk. Háromnál több szerzős mű esetén – amennyiben az egyik szerző egyben a mű szerkesztője is – az ő nevét kell feltüntetni egyedül. Másodlagos szerzőségi adatokat a jegyzetekben indokolt esetben célszerű feltüntetni. A másodlagos szerzőségi adatokat a cím után kell elhelyezni. A fordította, sajtó alá rendezte, illusztrálta, utószót írta stb. jelölést követi(k) a másodlagos szerzői tevékenységet végző személy(ek) neve(i). Amennyiben a hivatkozott mű szerzőjét és szerkesztőjét a kiadványon nem tüntették fel az adatközlés a mű címével kezdődik. Újra hivatkozás esetén elégséges a szerző vagy szerkesztő vezetéknevének feltüntetése.

- A szerző vagy szerkesztő nevét követően kettőspont után következik a **mű címe**. A címet és az alcímet – ha van – kurziváltan kell szedni. A sorozatcímét mindig a bibliográfiai leírás végén ferde zárójelben kell közölni, kurziválás nélkül. A cím, alcím és sorozatcím után pont kerül. Több kötetes művek esetén a cím után következik a kötetszám pl. 1.köt. ezt követően pedig a kötetcím kurziváltan a végén ponttal. Ha egy kiadvány sok kötetből áll, vagy a kötetnek szerkesztői vannak, a köteteket analitikusan, kötetre lebontva kell szerepeltetni, ahol – a kiadvány átfogó jelölése (a kiadvány címe kurziváltan, a kiadás helye és a kiadó) után – kötetenként kerül feltüntetésre a kötet sorszáma, a címe, a szerkesztő neve és a kiadás ideje. Míg a befejezetlen, több kötetes műre történő hivatkozás esetén a befejezetlenség tényére és a kötetszám és a kiadás évszáma után elhelyezett nagy kötőjellel kell utalni. Gyűjteményes kötetek és periodikumok esetében csak a kötet, illetve a periodikacímét kurziváljuk. A periodikacím a hivatkozott mű szerzőjének és címének feltüntetése után következik. Periodikumok esetében a folyóirat szerkesztőjének a jelölése elmarad. Idegen nyelvű műre történő hivatkozás esetén ugyanazon adatokat, ugyanazon sorrendben kell közölni, mint a magyar nyelvű alkotás esetében. Az eltérés csupán annyi, hogy a cím magyar fordítását szögletes zárójelben közöljük az eredeti nyelvű cím után. A bibliográfia tétel többi elemének a fordítása nem szükséges. Az idegen nyelvű címet kurziváljuk. Amennyiben idegen nyelvű műről magyarra fordított alkotásra hivatkozunk a szerző neve után a magyar nyelvű cím következik kurziválva, majd – szögletes zárójelben – a mű idegen nyelvű címe. Ezután pedig a Ford. rövidítés után a fordító neve. A hivatkozás többi része mindenben megegyezik a magyar nyelvű alkotásokéval. Gyűjteményes kötetek és periodikumok címeit általában nem fordítjuk le. Ezen kiadványban közzé tett alkotások címei esetében pedig ugyanúgy kell eljárni, mint a monográfiáknál.

- Mű címét követően kerül sor a **kiadás helyének** a feltüntetésére. A kiadás helyének – amely minden esetben a településnév – feltüntetését vesszővel zárjuk. Amennyiben a kiadványon nem szerepel a kiadás helye, ezt a tényt a latin *sine loco = hely nélkül* kifejezés rövidítésével *s.l.* jelöljük. Periodikum esetében a kiadás helyének feltüntetése elmarad. A periodikum kurzivált neve után, vesszőt követően, az évfolyam római számmal való jelölése és az évfolyam = évf. rövidítés következik. Kéziratokra történő hivatkozások esetében a szerző és a cím után a kézirat jellegének (disszertáció, dokumentáció, kézirat, kandidátusi értekezés stb.) a rögzítése történhet. A kézirat jellegének jelölése után zárójelben jelölhető az intézmény neve, ahol a kézirat készült. Ezt követi a „Kézirat.” megjegyzés után a létrehozás helységének, majd a létrehozás évének a jelölése.

- A kiadás helyét követi a hivatkozásban a **kiadás évszáma**. A kiadás évszáma után – ugyanúgy, mint a kiadás helye után – vesszőt írunk. Amennyiben a műben nem tüntették fel a kiadás idejét, azt latin *sine anno = év nélkül* kifejezés rövidített változatával *s.a.* kell helyettesíteni. Kéziratok esetében a kézirat létrehozásának évszámát – a létrehozás helységének jelölését követően – rögzítjük. Periodikumok esetében a kiadás évfolyamát követően a kiadás évet zárójelben arab számmal, majd a folyóirat számát jelöljük szintén arab számmal pl. (1996) 1.sz. Amelyik periodikumon feltüntetjük ott az évfolyamszámot is jelölni kell. Ebben az esetben a periodikum címe utáni vesszőt követően az évfolyam római száma következik ponttal és az évfolyam szó rövidítésével évf., majd a kiadás évszáma zárójelben és a lapszám arab számmal és ponttal, utána pedig a szám szó rövidítése = sz.

- A hivatkozások bibliográfiai adataiban a következő elem a **kiadó** jelölése. A kiadó neve után pontot teszünk. Periodikumok esetében a kiadót nem jelöljük. Kéziratok esetében a kiadó feltüntetésére értelemszerűen nem kerülhet sor. Amennyiben a műben nem szerepel a kiadó, azt a latin *sine nomine = kiadó nélkül* kifejezés rövidített változatával *s.n.* kell helyettesíteni.

- A hivatkozások végén az **oldalszámok** állnak. Az oldalszámok jelölésére a latin *pagina* szó rövidítését *p.* használjuk. Az oldalszámok tekintetében hivatkozhatunk egy oldalra pl. 45. p. vagy egy intervallumra pl. 65-78.p. Gyűjteményes kötetek és periodikák esetében fel kell tüntetni — a hivatkozott oldalszámon túl — az alkotás kezdő és befejező oldalszámát is a két oldalszám között kötőjel használatával.

- A hivatkozott alkotásokat közlő kiadványok **ISSN**, illetve **ISBN** számát, valamint — a periodikák kivételével — a kiadvány teljes oldalszámát is kérjük feltüntetni a bibliográfiai adatsor végén. Sorozatok esetében pedig a sorozat ISSN számát is kérjük a sorozat címét és a kiadvány számát követően.

- **Újra hivatkozásnál** a latin *opus citatum = idézett mű* rövidítését *op.cit.* használjuk. Újra hivatkozásoknál a szerző vagy szerkesztő vezetéknevét követően, kettőspont után következik az *op.cit.* ha a teljes műre hivatkozunk. Amennyiben meghatározott oldalak képezik a hivatkozás tárgyát, az oldalakat kell feltüntetni az után ugyanúgy, mint az előző hivatkozásnál. Abban az esetben, ha azonos szerzőnek több művére is újra hivatkozunk,

akkor a szerző vezetéknevét követően a mű címét is fel kell tüntetni az op.cit. jelöléssel, majd az újrachivatkozási oldalak feltüntetésével.

Ha az újrachivatkozott művön nem tüntették fel sem a szerzőt, sem a szerkesztőt, a cím rövidített változatát használjuk, ezt követi újrachivatkozás esetén az op.cit. jelölés. Amennyiben két egymást követő jegyzetben ugyanarra a műre hivatkozunk a latin *loco citato*=*ugyanott* kifejezés rövidített változatát *loc.cit.* jelölést használjuk. Például loc.cit. 23.p. Ha két egymást követő jegyzetben ugyanannak a szerzőnek két különböző művére hivatkozunk akkor a latin *idem* (*nőnemben*) *eadem*=*ugyanő* rövidítést használjuk a szerző neve helyett.

11. Jogszabályra hivatkozásnál magyar törvény esetében a kiadás évét követő perjel után a törvény római száma után pont következik, majd amennyiben 1945 előtti törvényeknél a tc. = törvénycikk (mint a törvény testének — Corpus Juris — része), 1945 után pedig a tv. azaz törvény jelölést kell használni. Ezt követően kell feltüntetni a törvény pontos és teljes címét.

Törvénynél alacsonyabb szintű magyar jogszabályok esetében (rendeletek, határozatok, utasítások, parancsok, intézkedések, stb.) a jogszabály arab számát követően perjel után a kiadás éve majd zárójelben a jogszabály megjelenésének hónapja római számmal és napja arab számmal következik. Ezután a kibocsátó rövidítését és a jogszabály jellegének a rövidítését (r. = rendelet, hat. = határozat, út. = utasítás, pcs. = parancs, int. = intézkedés stb.). majd a jogszabály pontos címét kell feltüntetni. Ezeket az adatokat követi döntve a közlőny címe, római számmal évfolyama, zárójelben arab számmal kiadás éve, majd a lap száma és azoknak az oldalaknak a kezdő és befejező oldalszáma ahol a jogszabály megjelent végül pedig a közlőny ISSN száma. Amennyiben a jogszabály nem közlőnyben jelent hanem levéltárban lelhető fel, akkor a közlőnyadatok helyett a pontos levéltári jelzetet kell feltüntetni. Amennyiben a jogszabály jogszabálygyűjteményben érhető el a kötet teljes bibliográfiai adatait kell feltüntetni.

Külföldi jogszabályok esetében az adott országra és korra jellemző rövidítéseket kell használni a feltalálhatósági hely pontos megjelölésével a magyar jogszabályok felelhetőségének megjelölésére vonatkozó követelményekkel megegyezően.

12. A hivatkozott irodalmi források egyszerűsített bibliográfiai adatsorában a hivatkozott mű DOI azonosítóját is kérjük feltüntetni, ha ilyen van.

13. A tanulmányok fő szövegeinek a végén a forrás- és irodalomjegyzék a jegyzeteken kívüli feldolgozásokat, dokumentumokat nem tartalmazhat, hiszen a forrás- és irodalomjegyzék a jegyzetekben rövidített formában megjelenő bibliográfiai adatsoroknak az egyszerűsített bibliográfiai leírás szerinti kiegészített változata és kiadványtípus szerinti csoportosítása. Ezen belül a szerző, a szerzőn belül pedig kronológiai sorrendben csoportosítva jelennek meg a forrás és irodalomjegyzékben foglalt alkotása.

14. Világhálón megjelent alkotásokat általában nem tekintjük hivatkozásértékűnek. Az világhálós folyóiratok esetében akkor tekintjük a hivatkozást közölhetőnek, ha az érintett folyóiratra a papír alapú folyóiratokkal megegyező bibliográfiai adatsorral lehet hivatkozni és a DOI vagy az ahhoz hasonló garantált megjelenésű és elérhetőségű adatbázisban szerepel.

15. A kéziratokat Microsoft Word program szerint rögzítve az email címünkre küldve fogadjuk el.

16. Kiemelés vastagítással történik.

17. A szerzőkről szerzői jegyzék készül, amely az impresszum mellett kerül feltüntetésre. Ezért is kérjük, hogy a szerzők a „szerzői űrlapot” érelemszerűen kitöltve juttassák el a szerkesztőség e-mail címére. A szerzőknek lehetőségük nyílik arra is, hogy úgynevezett írói álnéven jelentessék meg alkotásukat. Nem publikus céllal – a szerkesztőség számára – ebben az esetben is kérjük a szerző vezeték- és keresztnévének a feltüntetését. A szerzőkkel való kapcsolattartás lehetősége érdekében kérjük a szerzők telefon- és faxszámait, illetve az email és posta címeit pontosan feltüntetni.

18. A *Rendvédelem-történeti Füzetek* belépett a tudományos folyóiratok jelenleg talán legkedveltebb nemzetközi nyilvántartó adatbázisába. Ebből fakadóan a szerzők és az alkotásaik adatai, valamint a tanulmányaik teljes szövege ezen nyilvántartásba is bekerülnek, ehhez kapcsolódóan pedig a Magyar Tudományos Művek Tárába is felkerülnek. A „Szerzői Űrlap”-on szereplő szerző neve, ORCID kódja (szerzői azonosítója), tudományos fokozata, e-mail címe, tanulmánya címe, intézményi kötődései is az adatbázis részévé válik. az ORCID kódot a szerzőknek maguknak kell generálniuk, amely térítésmentes és maximum félórás egyszeri elfoglaltságot igényel. Kérés esetén a szerkesztőség segítséget nyújt a kód létrehozásában.

19. A szerzőknek a szerkesztőség szerzői honoráriumot nem fizet. A szerzők alkotásuknak a szerkesztőséghez küldésével elfogadják, hogy művük szerkesztett változata a kiadványban megjelenjen.

20. A szerkesztőség etikátlannak tartja, ha az érintett témakör tekintetében a szerzők elmulasztják feltüntetni az eredeti feldolgozást tartalmazó művet. Ilyen esetekben a jegyzeteket a szerkesztőség kiegészíti.

21. A szerzők kéziratjai regisztrálásának feltétele a „Szerzői Űrlap” maradéktalan kitöltése és a szerkesztőség e-mail címére való eljuttatása.

22. A szerkesztőség a szerkesztett kéziratok elfogadásáról vagy elutasításáról e-mail levélben értesíti a szerzőket. A szerkesztőség kéziratot nem őriz meg és nem küld vissza.

SZERZŐI ŪRLAP

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) kitöltött és e-mail-en továbbított szerzői űrlapot, valamint digitalizált arcképfotót kér a rendezvényein előadók-tól és a periodikáiban alkotásaikat publikálni kívánó szerzőktől (férfiak esetében fehér ingben, nyakkendőben és zakóban vagy zubbonyan, hölgyek esetében pedig hasonló jellegű öltözékben látható fényképet várunk). Az adatkezelés kizárólag a formanyomtatvány céljára irányul, az SZBMRTT azokat harmadik személynek nem adja át, azon tudományos adatbázisok kivételével, amelyekbe az alkotás bekerül.

A szerzői űrlap hármast szolgál. Egyrészt arra hivatott, hogy zökkenőmentes kapcsolat alakulhasson ki a szerzőkkel, illetve előadókkal. Másrészt — a későbbi esetleges jogviták megelőzése céljából — tisztázza a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikában publikálásra kerülő alkotások jogi helyzetét. Végül pedig megfelelő információt biztosítson a szerzői ismertetőkről, illetve a DOI, az MTMT és a kapcsolódó adatbázisok számára.

Annak ellenére, hogy a rendvédelem-történeti konferenciákon elhangzott előadások tanulmányra fejlesztett változatai nem automatikusan kerülnek fel a rendvédelem-történeti periodikák hasábjaira, hanem csak akkor, ha a közlési feltételekben foglaltaknak megfelelnek, célszerű minden előadónak és szerzőnek ugyanazon űrlapot kitölteni és fényképet küldeni.

Az űrlap tartalma és a fotó:

- előadók esetében a konferenciát ismertető előzetes tájékoztatóban és — amennyiben az alkotás tartalma harmonizál a periodika közlési feltételeiben foglaltakkal — a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőjében;

- szerzők esetében pedig a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőiben kerül publikálásra.

A Rendvédelem-történeti Füzetek és a Rendvédelem-történeti Hírlevél a hagyományos papír alapú formában korlátozott példányszámban kerül előállításra. Emellett azonban mindkét periodika megjelenik a világhálón a

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

<http://www.szbmrtt.atw.hu>

az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja,
Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívumának a honlapján

<http://www.epa.oszk.hu>

a szerző neve, e-mail címe, alkotása címe és művének fontosabb nyilvántartási adatai, valamint a fő szöveg bekerül a DOI, az MTMT és a csatlakozó tudományos adatbázisok adattárába is

<https://www.doi.org/>

<https://www.mtmt.hu/>

A kapcsolattartás és az adatbázisokban való feltűntetés érdekében kérjük*

Szerző: .....Legmagasabb tudományos fokozat .....

Tanulmány címe magyarul és angolul :.....

.....

.....

Postacím : .....

Telefon :.....Fax :.....

Mobil :.....E-mail :.....

Intézmény(ek) neve** :.....

.....

.....

* Azoknak a rovatoknak a kitöltése indokolt, amelyek tartalma eltér a korábban már kitöltött űrlapon közöltektől.

** Itt az intézményi kötődéseket kell feltűntetni, amely szellemi alkotóműhelyhez — oktatási intézmény, közgyűjtemény, szerkesztőség, tudományos társaság — kapcsolódóan szellemi alkotómunkát végez. Nem feltétlenül csak munkaviszonyt kell jelölni, hanem az(oka)t a szellemi műhely(ek)e)t, amely(ek)nek a vonzáskörében tevékenykedik.

SZERZŐI ISMERTETŐ***

Tanulmány / előadás címe		
szerző / előadó neve		
- tudományos fokozat - oktatói fokozat - kutatási terület	Arcképfotó	Az alkotó / előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő - könyvek: ..... - könyvrészek: ..... - tanulmányok: - egyéb tudományos közlemények: - független idézetek: - Hirsch index:
A publikációinak, illetve alkotásai citációinak bibliográfiai adatait tartalmazó nyilvános adatbázis elérhetőségének a világháló címe:		
Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek		

*** Több tudományos és oktatói fokozatot abban az esetben közlünk, ha azok több tudományágban születtek, illetve több intézményhez kapcsolódnak. Mivel a rendfokozatok, valamint az egyéb rangok és címek a tudományos tevékenység tekintetében irrelevánsak, azok közlésétől eltekintünk. Függetlenül az aktuális jogi szabályozástól minden disszertációt tudományos fokozatnak tekintünk, amit nem a diplomaszerezési eljárás keretében kaptak. A humán- és állatorvosi, valamint gyógyszerés és a jogi stb. doktorátusok tekintetében e tudományágak megjelölését is kérjük az egyértelmű helyzetek létrehozása érdekében. A kutatási terület megjelöléseként nem egy tudományágot kérünk feltüntetni, hanem a konkrét kutatási terület megnevezését várjuk. Publikációinak, illetve alkotásai citációinak bibliográfiai adatait tartalmazó nyilvános adatbázis világháló címének közlése esetén tudományos publikációi számszerűsített adatait és a Hirsch-index számát nem feltétlenül kell rögzítenie. A szerzőkről fehér ingben nyakkendővel, zakóban vagy zubbonyban készült felvételt várunk a hölgyektől pedig hasonló öltözetű fényképet kérünk.

Tanulmány / előadás ismertetője és öt kulcsszó
(600 – 1000 közötti karakter terjedelemben — a szóközökkel együtt —
magyar és angol nyelven)

Alkotásom közlését, illetve az úrlapon feltüntetetteket térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és / vagy a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikák számára. Engedélyem a magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikákban vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban — több ízben — is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honoráriumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok. Az adatok kitöltésével és megküldésével hozzájárulok azok Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság általi kezeléséhez. Egyben engedélyezem, hogy azon adatbázisokban is szerepeljen a művem, amelyekbe a periodika belép.

Engedélyem végleges és visszavonhatatlan.

Dátum 201 . .

.....
aláírás

A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945 I.évf.(1991) 1.sz.	0016 BOBÁK Artúr: A rendőrség és a határőrség testületi napjainak alternatívái.....	43.p.	
0001 URBÁN Aladár: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei.....	7.p.	0017 KORINEK László: A korszerűség kérdése rendvédelmi szerveink fejlesztésében.....	49.p.
0002 ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományinak rendvédelmi testületei.....	17.p.	0018 CSEREI Attila: Gondolatok a rendvédelmi testületek etikai hagyományairól (1867-1945).....	57.p.
0003 PARÁDI József: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata.....	30.p.	0019 ZACHAR József: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szerveknél.....	65.p.
0004 SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről.....	38.p.	0020 HEGEDŰS Antal: Dél-magyarországi falurendészet 1848 előtt.....	75.p.
0005 MOKÁNY József: Elméleti és tudományos igényű tevékenység a magyar rendvédelmi szerveknél 1867-1945.....	45-54.p.	0021 ÖRY Károly: Rendvédelem-történeti oktatás a Rendőrtiszti Főiskolán.....	81.p.
A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései I.évf.(1991) 2.sz.		0022 SÁNDOR Vilmos: Történelmi szemlélet a jövődi határőrtiszti nemzedék felsőfokú képzésében.....	87.p.
0006 KIRÁLY Béla: A hadtörténelmi oktatás bevezetése az Egyesült Államokban és az amerikai hadtörténelem néhány kiemelkedő eseménye.....	7.p.	0023 MOCSÁRI Sándor: Hagyományok és tapasztalatok felhasználása a rendőrtiszthelyettes képzésben.....	91-95.p.
0007 SZABÓ Miklós: A hadtörténelem oktatásának helyzete és feladatai a magyar honvédség katonai tanintézeténél.....	21.p.	A dualista Magyarország rendvédelme III.évf.(1993) 4.sz.	
0008 KESERŰ István: A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Társaság és a rendvédelem-történeti oktatás.....	25.p.	0024 KESERŰ István: Történelmi hűséggel. Társaságunk hároméves útja.....	3.p.
0009 PARÁDI József: A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai.....	29.p.	0025 ZACHAR József: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában.....	8.p.
0010 ÖRY Károly: A helyes magyarság- és nemzettudat kialakításának lehetőségei a rendőrtiszti képzésben.....	37.p.	0026 PARÁDI József: A magyar királyi határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezető testülete....	21.p.
0011 TÓTH Tihamér: A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése.....	41-44.p.	0027 SZAKÁLY Sándor: A magyar királyi csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület.....	51.p.
Tradíció és korszerűség II.évf.(1992) 3.sz.		0028 BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.....	59.p.
0012 URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására.....	11.p.	0029 MEZEY Barna: A modern magyar polgári büntetőügy alapjainak kialakítása a dualizmus első éveiben.....	70.p.
0013 PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai.....	21.p.	0030 SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának változása 1868-1918 között.....	87.p.
0014 SZAKÁLY Sándor: A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője.....	29.p.	0031 BENCZE László: Osztrák rendteremtés a forradalom leverése után.....	102.p.
0015 KESERŰ István: A rendvédelmi szervek a második világháború idején és az azt követő években.....	35.p.	0032 KESERŰ István: A rendvédelmi szervek tisztii utánpótlása és tisztképzése a dualizmus időszakában.....	109.p.

0033 BORSI József: "A közszolgálati ágak legterhe-seb-bike..." Rendőrségkép a századforduló magyar sajtójá-ban.....	126.p.	0052 HEGEDŰS Róbert: A magyar biztonságpoli-tika 1912-1925.....	76.p.
0034 FORRÓ János: A csendőrség története. A csendőr őrs.....	132.p.	0053 BOTOS János: A Belügyminisztérium tevé-kenységének főbb jellemzői 1912 és 1926 között..	80.p.
0035 LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyve-rei 1868-1918.....	152.p.	0054 KESERŰ István: A rendvédelmi szervek új-jászervezése és tevékenysége az első világháború és a forradalmak után (1919-1924).....	83.p.
0036 SÁGVÁRI György: Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmuskori Magyarországon.....	161.p.	0055 KOMÁROMI Gábor: A Magyar Királyi Csend-őrség szervezeti változásai 1919 és 1925 között.....	90.p.
0037 SALAMON Iván: A pénzügyőri egyenruha történe-téből 1868-1947.....	170.p.	0056 SZAKÁLY Sándor: Egy életút vázolata Osváth László.....	92-95.p.
0038 SZIKINGER István: A rendvédelem jogi szabályo-zása a dualizmus korában.....	87-198.p.	A két világháború közötti Magyar Király-ság rendvédelme V.évf.(1995) 6.sz.	
Háború, forradalom, trianon IV.évf.(1994) 5.sz.		0057 BACSA Gábor: Határrend és határforgalom Magyarország déli határán (1921-1941).....	5.p.
0039 MEZEY Barna: A kivételes hatalom.....	4.p.	0058 BONHARDT Attila: Egy rendvédelmi szerv mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története (A M. Kir. Államrendőrség központi újonciskolája).....	12.p.
0040 ZACHAR József: Az osztrák-magyar haderő rend-fenntartó szerepe az első világháború idején.....	7.p.	0059 BOTOS János: A Magyar Királyi Belügymi-nisztérium és egy klasszikus belügyminiszter a két vi-lágháború között.....	16.p.
0041 PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt.....	13.p.	0060 FAZAKAS László: A Magyar Királyi Testőr-ség, a Magyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség a két világháború kö-zött.....	27.p.
0042 HESZTERA, Franz: Die Kommandostrukturen der Gendarmerie von 1850 bis 1993.....	18.p.	0061 JOÓ Gábor: A vámhivatalok és a pénzügy-őrség a két világháború között.....	39.p.
0043 HESZTERA, Franz: A csendőrség parancsnoklási rendszere 1850 és 1993 között.....	28.p.	0062 KEDVES Gyula: Paraszti fegyverből díszjel-vény (a testőr- illetve koronaőr-alabárd kialakulá-sának története).....	48.p.
0044 TÓTH László: A Képviselőházi Őrség születésének története.....	36.p.	0063 KISS István Géza: A déli határőrizet kiala-kulása és sajátosságai Trianon után.....	51.p.
0045 ÓRY Károly: A rendvédelmi szervek az első vilá-gháború, az őszirózsás forradalom és a proletárdiktatúra időszakában.....	42.p.	0064 LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918.....	56.p.
0046 SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége.....	55.p.	0065 MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két vi-lágháború között.....	61.p.
0047 JOÓ Gábor: A pénzügyőrség háborús feladatai....	59.p.	0066 PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között.....	64.p.
0048 SUBA János: A trianoni országhatárok kitűzésének politikai és technikai kérdései.....	61.p.	0067 RÁCZ Lajos: A fővárosi rendőrség működé-se a két világháború között.....	76.p.
0049 BACSA Gábor: A magyar-jugoszláv (S.H.S.) ha-tármegállapító bizottság működése 1921-1924.....	65.p.	0068 RAVASZ István: A Magyar Királyi Honvéd-ség karhatalmi jogosultságai.....	81.p.
0050 ZSIGA Tibor: A trianoni békeszerződés revíziója Nyugat-Magyarországon.....	71.p.		
0051 ERNYES Mihály: A közrend és a közbiztonság helyzete Baranya megyében a szerb megszállás idején...	74.p.		

0069 SÁGVÁRI György: A rendvédelmi testületek egyenruháza a két világháború között Magyarországon.....	89.p.	A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig VII.évf.(1997) 8.sz.	
0070 SOMORJAI Béla: A Magyar Királyi Koronaőrség helytállása a korona és a koronázási ékszerek megőrzésében (1944-1945).....	94.p.	0087 BACSA Gábor: A csendőrség részvétele Zala megye határőrizetében.....	5.p.
0071 SUBA János: A terület-visszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938 és 1941 között.....	98.p.	0088 CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881-1914.....	12.p.
0072 SZAKÁCS Gábor: A rendőrképzés helyzete a két világháború között.....	104.p.	0089 CSÓKA Ferenc: Csendőrség és hírszerzés 1930-1945.....	17.p.
0073 SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941.....	122-129.p.	0090 DOMOKOS Sándor: A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség.....	21.p.
Háborúból diktatúrába VI.évf.(1996) 7.sz.		0091 ERNYES Mihály: Pandúrság helyett csendőrség Baranyában.....	27.p.
0074 BACSA Gábor: Határőrizet a Dráva mentén a Mura köz megszállása után.....	6.p.	0092 FAZEKAS Csaba: A csendőrség és a történelmi egyházak kapcsolatai a Horthy-korszakban az el nem ismert felekezetek kezelése tükrében....	34.p.
0075 DETTNÉ LÉGRÁDY Ilona: A Vám- és Pénzügyőrség 1940 és 45 között.....	12.p.	0093 FORRÓ János: A csendőrkerület rendvédelmi tevékenységének értékelése.....	41.p.
0076 ERNYES Mihály: A rendőrség újjászervezése Pécs-Baranyában 1944-1946.....	17.p.	0094 KAISER Ferenc: Az őrs mindennapi élete...	46.p.
0077 FAZAKAS László: A Nemzetgyűlési Őrség és a köztársasági elnök testőrsége szervezete és tevékenysége 1945-1950.....	24.p.	0095 KESERŰ István: A Magyar Királyi Csendőrség a második világháború hadműveleteiben.....	57.p.
0078 GÁSPÁR László: A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között.....	29.p.	0096 KISS Gábor: Csendőrök az emigrációban....	60.p.
0079 KESERŰ István: Rendőrség és csendőrség Magyarország hadba lépésétől a hadműveletek befejezéséig...	35.p.	0097 KISS István Géza: A Magyar Királyi Csendőrség hagyományai, muzeális emlékműanyagainak őrzési helyei hazánkban és külföldön.....	62.p.
0080 KISS István Géza: A magyar rendvédelem-történet hagyományai, muzeális emléktárgyainak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása egy leendő magyar rvt. Múzeumban....	46.p.	0098 KOVÁCS Jenő: Hadifogságom éveiről.....	68.p.
0081 LŐRINCZ József: Büntetőpolitika és börtönügy a koalíciós korszakban (1945-1949).....	52.p.	0099 LUGOSI József: A Werndl fegyverek.....	73.p.
0082 MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon (1945-1949).....	63.p.	0100 ÓRY Károly: Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig (A francia csendőrség történeti előzményei).....	75.p.
0083 NAGY György: A határforgalom és ellenőrzése 1945-1950 között.....	68.p.	0101 PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918.....	78.p.
0084 PARÁDI József: A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után.....	80.p.	0102 RAVASZ István: Csendőrpuccs vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítására....	84.p.
0085 RAVASZ István: A Kárpát-medence hadászati jelentősége a II. világháború végéig.....	90.p.	0103 SALLAI János: A határszéli csendőrség fegyverhasználat.....	88.p.
0086 SUBA János: Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján.....	98-107.p.	0104 SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919-1923	91.p.
		0105 SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941.....	95.p.

0106 SZELEI József: Katonából csendőr, csendőrből járőrvezető.....	103.p.	0123 BACSA Gábor: Gazdaságvédelem az 1920-as években a déli határ mentén.....	92.p.
0107 ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből.....	105.p.	0124 KESERŰ István: A határőrség szerepe az ország gazdaságának védelmében.....	100.p.
0108 ZEIDLER Sándor: A m. kir. Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei.....	110-112.p.	0125 KOVÁCS Gyula: A magyar határőrség aktuális gazdaságvédelmi feladatai a határforgalom ellenőrzésében.....	103.p.
Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században. VIII.évf.(1998) 9.sz.			
0109 JOÓ Gábor: Emlékezés gróf Lónyai Menyhért pénzügyminiszterre.....	13.p.	0126 NAGY György: A magyar határőrség (kiemelten a hforg. ell.) szervek gazdasági rendvédelmi feladatainak jellemző sajátosságai a '40-es évek második felétől.....	107.p.
0110 KISS István Géza: A Magyar Királyi Pénzügyőrség feladatai a gazdasági rendvédelemben a két világháború közötti időszakban.....	15.p.	0127 SALLAI János: A Magyar Királyi Vámőrség gazdaságvédelmi feladatainak tükröződése a korabeli szabályzatokban.....	111-112p.
0111 KÖVESI László: Rendőri nyugdíjpénztárak tegnap és ma, szociális gondoskodás.....	24.p.	A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. század magyar rendvédelmére IX.évf.(1999) 10.sz.	
0112 PARÁDI József: A magyar határőrség teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban.....	26.p.	0128 BACSA Gábor: A tájékoztató ("T") szervek és a Magyar Királyi Vámőrség.....	5.p.
0113 FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.....	32.p.	0129 TAMÁSKA Endre: Egy csendőr őrs országos tekintélye.....	12.p.
0114 KAISER Ferenc: A csendőr őrs gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között.....	39.p.	0130 BOBÁK Artúr: A magánnyomozás története	19.p.
0115 SIMON Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.....	45.p.	0131 BOTOS János: Szemere Bertalan, az első felelős magyar kormány belügyminisztere.....	33.p.
0116 SUBA János: A m. kir. Honvédség és az rv. szervek feladatai a Magyarországon átmenő német vasúti szállítmányok szabotázs elleni védelmében a II. vh. alatt.....	49.p.	0132 CSAPÓ Csaba: Gr. RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság.....	37.p.
0117 SZABÓ József János: Egy vádalku tanulságai a XIX. század magyar bűnüldözésében.....	61.p.	0133 DAVOLA József: A katonai rendőrség bemutatása.....	40.p.
0118 SZIKINGER István: A gazdaság védelmének tapasztalatai Németországban.....	64.p.	0134 DOMOKOS Sándor: A polgári rendőrség korszerű alapelvei.....	45.p.
0119 KISS István Géza: A vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban.....	72.p.	0135 FAZAKAS László: Szemere Bertalan ifjú éve	48.p.
0120 ŐRY Károly: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai.....	78.p.	0136 GEHARDT, Helmut: Die Österreichische Gendarmerie in der XX. Jahrhundert.....	53.p.
0121 PARÁDI József: A dualizmus kori magyar pénzügyőrség és Vámhivatalok.....	82.p.	0137 KESERŰ István: A rendvédelmi szervek újjászervezése 1919 és 1924 között.....	59.p.
0122 SALAMON Iván: Egyenruha, kényelem, demokrácia és gazdasági kihatásai 1868-1993.....	86.p.	0138 KISS István Géza: Szociális kérdések és azok megoldásai a Magyar Királyi Pénzügyőrségben.....	66.p.
		0139 KÓSA László: Rendőrség Budán, Pesten és Budapesten 1849 és 1882 között.....	71.p.

0140 KÓSA László: A közúti közlekedés rendjének szabályozása 1872-től napjainkig, különös tekintettel Budapestre...	77.p.	0159 PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között	42.p.
0141 KÖVESI László: Szociálpolitikai érzékenység a rendőri és a BM szerveknél 1990-től napjainkig.....	88.p.	0160 RAVASZ Dezső: A magyar-román határ hivatalos és nem hivatalos átjárhatósága.....	54.p.
0142 LŐRINCZ József: Szemere Bertalan és a börtönügy	95.p.	0161 SUBA János: Utazási okmányok az I. és a II. világ-háborúban.....	57.p.
0143 PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme (1867-1919).....	98.p.	0162 SUBA János: A budapesti folyamat története	68.p.
0144 RAVASZ István: A nyilas rendvédelmi testületek...	148.p.	0163 ZINNER Tibor: Az embertelen kollektivitás diadala: A magyarországi németek 1945 utáni kitelepítése	72-87.p.
0145 SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználat a XIX. században.....	154.p.	A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában X.évf.(2000) 12.sz.	
0146 SIMON Ferenc: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története.....	160.p.	0164 DÁNOS Valér: Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia.....	5.p.
0147 SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelme a XVIII-XIX. században.....	164.p.	0165 FINSZTER Géza: Honvédelem - rendvédelem	8.p.
0148 SUBA János: A határszéli forgalom szabályozása Magyarországon a XIX.-XX. században.....	167.p.	0166 NAGY György: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között....	15.p.
0149 SZIKINGER István: Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig.....	174.p.	0167 PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.....	23.p.
0150 SZÜCS János: A francia csendőrség helye, feladatai napjainkban.....	189.p.	0168 SUBA JÁNOS: A kartográfia és a rendvédelem	26.p.
0151 VASS Ferenc: A magyar útlevélrendészet történetének változási folyamatai és fejlődésének tendenciái 1903-tól napjainkig.....	192.p.	0169 ZACHAR József: Rendvédelem és történelemtudomány	34.p.
0152 ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei.....	202-206.p.	0170 BACSA Gábor: A határőrizeti szervek együttműködése a lakossággal, a rendvédelmi szervekkel és a hatóságokkal 1920-1940 között (Szemelvények Zalából).....	38.p.
Szabad mozgás a Kárpát-medencében X.évf.(2000) 11.sz.		0171 CSAPÓ Csaba: A Csendőrség és a városok (1881-1914)	43.p.
0153 BACSA Gábor: Magyar és jugoszláv optások határátlépése.....	10.p.	0172 DAVOLA József: A tábori csendőrség, mint a Katonai Rendőrség elődje.....	49.p.
0154 BENCSIK Péter: Az útlevélügy jogi szabályozásának változásai és hatásuk a határforgalomra 1903-1941..	15.p.	0173 ERNYES Mihály: A véderő alkalmazása rendvédelmi feladatokra a dualizmus időszakában Pécssett.....	55.p.
0155 CSAPÓ Csaba: Utazási okmányok az 1880-as években...	19.p.	0174 FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkereület kapcsolata a közigazgatással.....	58.p.
0156 DAVOLA József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben.....	21.p.	0175 GEBHARDT, Helmut: Die militärische Organisation der österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918.....	62.p.
0157 KISS István Géza: A határszéli Magyar Királyi Pénzügyőr szakaszok áttelepítése a területi visszacsatolások után.....	24.p.	0176 KÁLMÁN Zsolt — KÓSA László: A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás utáni években.....	65.p.
0158 NAGY György: A határforgalom változásai és az azt meghatározó főbb tényezők a nyolcvanas évektől napjainkig. A határforgalom.....	35.p.		

0177 KESERŐ István: Együttműködés a Határország és egyéb szervek között (1945-1949).....	68.p.	0195 PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945.....	105.p.
0178 KISS István Géza: A Magyar Királyi Pénzügyőrség helye és szerepe a kikötői rendszabályok betartásában valamint a csempészet megakadályozásában.....	73.p.	0196 SUBA János: Felvidék határa 1938-1944.....	114.p.
0179 PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a védőerő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.....	79.p.	0197 SUBA János: Magyar-horvát határszéli fogalom 1941-1945.....	127.p.
0180 RAVASZ István: A német szövetségi rendszer a II. világháború időszakában.....	88.p.	0198 SUBA János: A szocialista határőrizet egyik eszköze, az aknazár.....	139.p.
0181 SIMON Sándor: Cegléd városában: a helyi közigazgatás és a rendvédelem kapcsolata a neoabszolutizmus és a dualizmus időszakában.....	95.p.	0199 TEKE András: Őrzés mint tevékenység a rendészet, rendvédelem rendszerében.....	144-149.p.
0182 STEIB György: Az 1956-os Nemzetőrség és a közhatalom kapcsolata Bonyhádán.....	98.p.	Az ezeréves magyar rendvédelem XI.évf.(2005) 14.sz.	
0183 SUBA János: A polgári Magyarország közigazgatási beosztásának alakulása, a határváltozások tükrében 1867 és 1941 között.....	102-107p.	0200 BODA József: Transformation-Coordination of Police In The Security Sector Reform Context. [A Rendőrség átalakítása-vezetése a biztonsági szektor reformjának tükrében].....	5.p.
A közbiztonság közös európai örökségünk XI.évf.(2005) 13.sz.		0201 BOTOS János: Szemere Bertalan az első felelős magyar kormány belügyminisztere.....	15.p.
0184 BEBESI Zoltán: A kábítószer fogyasztás Magyarországon	5.p.	0202 CSAPÓ Csaba: RÁDAY Gedeon és a szegedi várbörtön foglyai.....	19.p.
0185 BENCsik Péter: A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903-1941.....	15.p.	0203 ERNYES Mihály: Ezer éves rendvédelem a rendőrségek államosítása tükrében.....	23.p.
0186 BODA József: A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban.....	27.p.	0204 FAZAKAS László: A korona őrzése, a koronaőrök, a koronaőrség.....	34.p.
0187 BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.....	31.p.	0205 FORRÓ János: A Kádár rendszer Belügyminisztériuma.....	47.p.
0188 FAZAKAS László: Testőrségek, koronaőrségek, képviselőházi őrség 1867-1945.....	36.p.	0206 GÁSPÁR László: A magyar határőrizet fejlődési tendenciái 1945-1949.....	50.p.
0189 GÁSPÁR László: A határőrség szervezeti változásai 1945-1956.....	50.p.	0207 GEHARDT Helmut: Die Sicherheitsorganisation von 1918 bis 1938.....	54.p.
0190 KÓSA László – GOMBÁR Noémi: A bűnözés területi megoszlása a Kaposvári Rendőrkapitányság területén.....	55.p.	0208 LŐRINCZ József: A hazai büntetés-végrehajtás fejlődése a kiegyezéstől napjainkig.....	57.p.
0191 NAGY György: A magyar állami határrendőrség 1945-1946. évi újjászervezése.....	64.p.	0209 Maximilian EDELBACHER – Harald SEYRL: Die Wiener Polizei von der Österreichisch-Ungarischen Monarchie zur Republik.....	69.p.
0192 NAGY József: A BM Határőrség helye, szerepe, szervezetének változásai a szocialista államhatalomban 1957-től az 1980-as évek végéig.....	78.p.	0210 NAGY György: Egy történelmi kuriózum, gróf SZÉCHENYI István 1834. évi egyik utazásának dokumentuma.....	77.p.
0193 PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950.....	84.p.	0211 NAGY József: A magyar határőrség tevékenysége a csehszlovákiai bevonulás időszakában	79.p.
0194 PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyarországi rendőrségei 1867-1919.....	97.p.	0212 PARÁDI József: Az európai rendvédelem története.....	85.p.

0213 PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.....	91.p.	0226 HUDRA László: A budapesti Fiumei úti pénzügyőr laktanya. (Szemelvények az 1930-as és 1940-es évekből, különös tekintettel a Pénzügyőrségi Múzeum történetére)...	67.p.
0214 PARÁDI József: A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével.....	95.p.	0227 LÓRINCZ József: Harmonizációs törekvések és problémák a magyar büntetőügyben a rendszer-változás időszakában.....	75.p.
0215 SUBA János: A történelmi Magyarország államhatáráról szóló törvények.....	102.p.	0228 NAGY György: A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében..	81.p.
0216 SUBA János: Az államhatár és határjelei.....	120.p.	0229 NAGY József: Határőrizetünkkel szembeni kihívások az 1990-es években.....	104.p.
0217 SUBA János: Államhatár elméletek a XIX.-XX. századi szakirodalomban.....	127.p.	0230 PARÁDI József: A magyar határőrizet tere a kiegészítéstől a II. vh-ig.....	125.p.
0218 SUBA János: A honvédelmi határsáv Magyarországon 1939-1945 között.....	133.p.	0231 PARÁDI József: Magyar Királyi Határrendőrség.....	139.p.
0219 SZABÓ József János: Határadás alakulatok szerepe az Árpád-vonal védelmében.....	140.p.	0232 PARÁDI József: Az útlevelek és útlevél ellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban.....	160.p.
0220 ZACHAR József: A Habsburg-hatalom és a magyar rendvédelem.....	146-149.p.	0233 SIMON F. Nándor: Villantás egy témára: séta egy útlevél körül.....	170.p.
REPERTÓRIUM			
1990-2000, 1-12. szám			
XI.évf. (2006) 1. különszám			
Előszó.....	5.p.	0234 SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelmi szerveinek dualizmuskori átalakítása és fejlesztése	176.p.
Bemutakozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.....	8.p.	0235 SUBA János: Határérsendőr zászlóalj 1919-1921. Áttérés a katonai határőrizetre.....	182.p.
A periodika szerkesztői.....	13.p.	0236 SUBA János: A magyar-jugoszláv határszakasz redemarákálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-jugoszláv határszakaszon 1931-ben).....	192.p.
A repertórium felépítése.....	15.p.	0237 SUBA János: A magyar-román határszakasz redemarákálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-román határszakaszon 1937-ben).....	200.p.
Tanulmányok megjelenés szerint.....	18.p.	0238 SUBA János: Határadások és az „ezeréves határ” (A m. kir. határadások szerepe a magyar-román határvonal Kárpátokban lévő szakaszának felülvizsgálatában 1941-ben).....	205.p.
Tanulmányok szerzők szerint.....	27.p.	0239 VARRÓ István. Rádióközvetítés az ungvári csendőriszkolából: „Székely fiúkból nevelik a fiatal magyar csendőroket” – közvetítés az ungvári csendőriszkolából.....	212-219p.
Tanulmányok cím szerint.....	41.p.	A rendvédelmi szakképzés története XIII.évf.(2007) 16.sz.	
Tanulmányok kronológia szerint.....	50.p.	0240 BACSA Gábor: A rendőrképzés 1945-1950...	7.p.
Tanulmányok téma szerint.....	60.p.	0241 BENCsik Péter: A kisebb határszéli forgalom Magyarország és a szomszédos államok közt, 1898-1941.....	15.p.
Recenziók.....	79.p.		
Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században			
XII.évf.(2007) 15.sz.			
0221 BACSA Gábor: Rendőrség Nagykanizsán 1920-ig, az államosításig.....	6.p.		
0222 BENCsik Péter: A kivándorlás jogi szabályozása 1903 és 1914 között.....	13.p.		
0223 ERNYES Mihály: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei.....	32.p.		
0224 FAZAKAS László: A magyar Szent Korona őrzésének története 1945-től 2000-ig.....	45.p.		
0225 HEGEDŰS Ernő: A koronaőrzés történetének egyházi és bizalmi korszaka (1000-1464).....	59.p.		

0242 BERKI Imre: Az 1956-57 évi sortűzek rövid története.	25.p.	0262 KÁLMÁN Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig.....	26.p.
0243 BODA József: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szerveknél.....	33.p.	0263 NAGY György: A Határrendőrség humán viszonyai 1945-1946.....	37.p.
0244 BODA József: A terrorizmus rövid története.....	46.p.	0264 PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem Rendvédelem” válaszcikkére....	51.p.
0245 BOTOS János: A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912-1926 között.....	52.p.	0265 PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945.....	57.p.
0246 ERNYES Mihály: A rendvédelmi szakkifejezések múltja	56.p.	0266 SÁGI Zoltán: A rendőrség egyenruházata a II. világháború befejezésétől a rendszerváltásig...	65.p.
0247 GÁSPÁR László: A határőrség képzési rendszerének változásai 1945-1956.....	65.p.	0267 SUBA János: A határkijelölés humán faktora a XIX-XX. században.....	74.p.
0248 KISS István Géza: A Magyar királyi Pénzügyőrség lőkiképzése.....	71.p.	0268 SUBA János: A magyar katonai közigazgatás elvei és szervezete a visszatért területeken 1938-1941.....	84.p.
0249 NAGY Ákos Péter: A budapesti Rendőrtiszti Főiskola	77.p.	0269 TURCSÁNYI Károly - HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történelmi előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban.....	97.p.
0250 NAGY György: A rendvédelem és a tudomány.....	85.p.	0270 VEDÓ Attila: Magyarország államhatárának jelölése 1867-1918.....	105.p.
0251 PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.....	90.p.	0271 ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig.	116-137.p.
0252 PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945.....	94.p.	Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században XV.évf. (2008) 18.sz.	
0253 PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.....	100.p.	0272 BALLA Tibor: A Magyar Királyi Honvéd Lovasság karhatalmi célú alkalmazása a dualizmusban..	13.p.
0254 ifj. PERJÉSI György: A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938-1945.....	105.p.	0273 FAZAKAS László: Karhatalmi feladatok az Országház épületében és közvetlen környezetében	16.p.
0255 SÁGI Zoltán: Egyenruha, mint tradíció a magyar rendőrségnél.....	107.p.	0274 HEGEDŰS Ernő: Azonos típusú repülőeszközök alkalmazása rendvédelmi és honvédelmi célokra.....	20.p.
0256 SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban.....	113.p.	0275 OLASZ György — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig.....	29.p.
0257 SUBA János: A magyar katonai vezetés elképzelése a határbiztosító csapatok megszervezésére 1918-ban..	121.p.	0276 PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945.....	64.p.
0258 SUBA János: Honvédelmi határszolgálat.....	128.p.	0277 PARÁDI József: Rendőrség a magyar határőrizetben.....	88.p.
0259 VARRÓ István Tamás: Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség.....	140-146.p.		
A rendvédelem humán viszonyai XIV.évf. (2008) 17.sz.			
0260 GÁSPÁR László: A kommunista párt káderpolitikájának érvényesítése a határőrségnél 1945-1956..	13.p.		
0261 ILLÉSEALVI Péter: A németek által megszállt Bánság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján.....	19.p.		

0278 PARÁDI József: A magyar rendvédelem fejlesztési reformjai a XIX. század második felétől a XX. század közepéig.....	98.p.	A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre XVII.évf. (2009) 20.sz.	
0279 PERÉNYI Roland: Az utca rendje. Rendőri térfigyelés a századfordulós Budapesten.....	113.p.	0296 BENCsik Péter: A határforgalom főbb statisztikai jellemzői Magyarországon 1901-1915....	13.p.
0280 SIMON F. Nándor: A Munkásőrség karhatalmi feladatai.....	125.p.	0297 FORRÓ János: Csendőrségtörténeti kutatásaim tapasztalatai.....	38.p.
0281 SUBA János: Karhatalmi formációk Magyarországon 1918-1920.....	131.p.	0298 JAKUS János: Az államhatár biztosításának problémái az ötvenes évek elején.....	44.p.
0282 SUBA János: A katonai rendőrség felállítása a határországban 1917-ben.....	143.p.	0299 KÓSA László: A rendőrség és a határőrség együttműködése csapatereő alkalmazásával Somogy megyében.....	54.p.
0283 VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1918-1947.....	156-166.p.	0300 NAGY György: A magyar határforgalom ellenőrzésének sajátosságai 1945-2005.....	58.p.
Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában XVI.évf. (2009) 19.sz.		0301 NAGY László: A magyar Rendőrség-történeti Múzeum története.....	79.p.
0284 BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban.....	13.p.	0302 PARÁDI József: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán.....	93.p.
0285 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921..	18.p.	0303 PARÁDI József: A XIX-XX. századi magyar forradalmak rendvédelme.....	100.p.
0286 FORRÓ János — HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez.....	51.p.	0304 SUBA János: A magyar - román határ pontosítása.....	108.p.
0287 KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az I. vh-ig.....	60.p.	0305 SUBA János: Magyarország határán létesített műszaki zárak felszámolása 1956-ban.....	115.p.
0288 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története	64.p.	0306 TURCSÁNYI Károly — HEGEDŰS Ernő: A magyar és a szovjet légideszant- és légiszállító csapatok tevékenysége az 1956-os forradalomban.....	120.p.
0289 PARÁDI József: A rendvédelem védelmében.....	89.p.	0307 VEDÓ Attila: A '90-es évek politikai változásainak hatása határmegjelölésünkre és határjeleinkre...	129-137.p.
0290 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ) átléptető bélyegzői.....	100.p.	A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században XVIII.évf. (2010) 21.sz.	
0291 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919-1920.....	105.p.	0308 BODA József: A rendvédelmi békefenntartás humán története.....	13.p.
0292 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920-1925.....	114.p.	0309 FORRÓ János: Cigányság és közbiztonság Székesfehérvárott 1867-1945.....	24.p.
0293 TURCSÁNYI Károly — HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok rendvédelmi szerepkörben.....	123.p.	0310 GÁSPÁR László: A magyar határőrizet változásai 1945-1956.....	27.p.
0294 Károly TURCSÁNYI — Ernő HEGEDŰS: Airborne troops in the context of public security.....	130.p.	0311 HEGEDŰS Ernő: Katonai erők rendvédelmi szerepkörben. Légideszant alakulatok a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban.....	43.p.
0295 VEDÓ Attila: Magyarország államhatárának megjelölése 1947-től napjainkig.....	137-152.p.		

0312 KÖVESI László: Az Első Rendőri Kiegészítő Nyugdíjpénztár elődszervezetei.....	54.p.	0331 TAKÁCS Gyula: Leszerelés és hadseregszervezés Magyarországon 1918 novemberében.....	135-139.p.
0313 Nagy György: Határőrség 1957-2007.....	57.p.	A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek XX.évf. (2011) 23.sz.	
0314 PARÁDI József: A dualizmus kori magyar rendvédelem.....	66.p.	0332 CSIHA Gábor: A szolgálati viszonyt és a rendfokozatot érintő mellékbüntetések Magyarországon a XIX-XX. században.....	13.p.
0315 PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.....	85.p.	0333 DAVOLA József: Magyar rendfenntartók a világban.....	27.p.
0316 PARÁDI József: A Magyar Királyság határrendőrsége.....	101.p.	0334 FORRÓ János: A Kádár-rendszer rendvédelmi szervezetei a BM. Karhatalom és a Készenléti Rendőr Ezred.....	36.p.
0317 SIMON F. Nándor: A Munkásőrség létrehozása.....	117.p.	0335 FORRÓ János: A magyar rendvédelem 1867-1968...	60.p.
0318 SUBA János: Az Országos Hadigondozó Hivatal.....	123.p.	0336 LŐRINCZ József: Börtönügyünk a hanyatló Kádár-korszakban.....	78.p.
0319 SUBA JÁNOS: A Védhírszerzőszolgálat kiépítése.....	140-147.p.	0337 LŐRINCZ József: Börtönügyünk a rendszer-változás időszakában.....	91.p.
Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre XIX.évf. (2010) 22.sz.			
0320 BENCsik Péter: A határszéli gazdasági (kettős-birtokos) forgalom megszűnése 1945-1950.....	13.p.	0338 PARÁDI József: Kontinuitás és újrakezdés a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben.....	99.p.
0321 CHVOJKA Michael (ford.: ARTNER Ramona): Ahogyan a Habsburg-birodalom örökös tartományaiban gróf Joseph SEDLNITZKY rendőrfőnök irányításával az államrendőrség az egyetemi hallgatók egyleteivel foglalkozott....	20.p.	0339 PARÁDI József: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945.....	111.p.
0322 CHVOJKA Michael: Die Betrachtung- und Vorgangsweise des Polizeipräsidenten Sedlnitzky gegenüber den Burschenschaften.....	25.p.	0340 PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945.....	124.p.
0323 FORRÓ János: Milyen legyen a jövő rendőrsége?.....	30.p.	0341 SUBA János: A trianoni határ északi határszakaszának határjellegétől való megfosztása 1938-ban...	144.p.
0324 FORRÓ János: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata.....	46.p.	0342 SUBA János: Magyarország északi határszakaszának redemarációs munkálatai 1947-1953.....	155.p.
0325 HEGEDŰS Ernő: Terrorelhárító erők szervezése a rendvédelmi szervezeteknél és a légideszant csapatoknál.....	55.p.	0343 SZABÓ József János: Határvadász zászlóaljak a Keleti-Kárpátok védelmi rendszerében 1940-1941.....	165-177.p.
0326 PARÁDI József: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században.....	60.p.	Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005. XXI.évf. (2011) 24.sz.	
0327 PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata.....	77.p.	0344 BODA József: Az európai csendőri erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése.....	13.p.
0328 PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945.....	92.p.	0345 DAVOLA József: Fényképezés a Magyar Királyi Csendőrségnél.....	18.p.
0329 SUBA János: Határkijelölés, határkitűzés 1867-1945...	115.p.	0346 FORRÓ János: A Magyar Királyi Csendőrség és a fejér vármegyei zsidó deportálás.....	23.p.
0330 SUBA János: A határkiigazítás feltételeinek megteremtése a dualista Magyarországon.....	125.p.	0347 FORRÓ János: A székesfehérvári csendőr kerület küzdelme Fejér Vármegye közbiztonságáért 1884-1945.....	32.p.

0348 MARKÓ György: Csendőrtisztek a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnökének bírósága előtt.....	73.p.	0366 SUBA János: A császári csendőrség tiszti kara 1849-1868.....	116.p.
0349 PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.....	80.p.	0367 SUBA János: Karhatalom szervezése a Magyar Királyi Honvédségben 1918-ban.....	129-136.p.
0350 PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.....	91.p.	Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében XXII.évf. (2012) 26.sz.	
0351 PARÁDI József: A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrzetében.....	100.p.	0368 ARTNER Ramona: Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.....	13.p.
0352 SUBA János: 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség.....	119.p.	0369 ARTNER Ramona: Hírszerzés a dualizmuskori Magyar Királyságban.....	19.p.
0353 SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918.....	126.p.	0370 CSAPÓ Csaba — PARÁDI József: Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában.....	27.p.
0354 SZAKÁLY Sándor: Akik a Magyar Királyi Csendőrséget — 1938 és 1945 között — vezették.....	136.p.	0371 FORRÓ János: Rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig.....	35.p.
0355 ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután. (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!”)...	155-165.p.	0372 NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1990.....	44.p.
A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk XXII.évf. (2012) 25.sz.		0373 NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010.....	59.p.
0356 BERKI Imre: A magyar határőrizet újjászervezése 1946-ban.....	13.p.	0374 PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében.....	66.p.
0357 CSAPÓ Csaba: Erdély csendőrsége az átmenet éveiben 1867-1881.....	27.p.	0375 PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége	81.p.
0358 GÁSPÁR László: A második világháború utáni magyar határőrizet változásai.....	32.p.	0376 PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.....	105.p.
0359 NAGY Ákos Péter: Quies custodiet ipsos custodes, azaz ki őrzi az őrzőket?.....	53.p.	0377 SUBA János: Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949.....	120.p.
0360 NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában.....	58.p.	0378 SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog alapjai.....	133.p.
0361 NAGY József: A magyar határőrség szervezete, létszáma és területi elhelyezkedése 1958-1990.....	67.p.	0379 SZIKINGER István: Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában.....	141-157.p.
0362 PARÁDI József: Magyar rendvédelem 1867-1914.....	79.p.	A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz.	
0363 PARÁDI József: A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945.....	84.p.	0380 ARTNER Ramona: A Magyar Királyi Csendőrség és a városok.....	13.p.
0364 PARÁDI József: A XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások és a csendőrség.....	102.p.	0381 ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai	23.p.
0365 SOM Krisztián: Rendvédelem-történet a numizmatikában.....	111.p.		

0382 BODA József: A katonai rang és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál ..... 41.p.	0400 KESERŰ István: A magyar határőrizet 1945-1990..... 63.p.
0383 FÓRIZS Sándor: Rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében..... 65.p.	0401 NAGY György : Az első magyar határrendőrség. 87.p.
0384 FORRÓ János: Fejér vármegye közbiztonság története 1688-1884 ..... 77.p.	0402 NAGY József : A magyar határőrizet változásai 1958-1990..... 97.p.
0385 HEGEDŰS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei ..... 89.p.	0403 OLASZ Lajos : A légi csendőrség Magyarországon..... 105.p.
0386 JAKUS János A magyar rádió-és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai 1990-ig..... 101.p.	0404 PARÁDI József : Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919..... 121.p.
0387 KESERŰ István: A magyar pártállam határőrizete 1945-1956..... 111.p.	0405 PERÉNYI Roland : A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége az igazoló bizottsági iratok..... 147.p.
0388 NAGY Ákos Péter: Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat nemzetközi tevékenységének történetéhez..... 129.p.	0406 SZIKINGER István : A magyar rendvédelmi jog 1945-1989..... 153.p.
0389 PARÁDI József: Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza.. 141.p.	0407 TÖMÖSVÁRY Zsigmond : Egy kevésbé ismert katonai attasé: NÉMETH Dezső vezérkari ezredes..... 165.p.
0390 PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában ..... 155.p.	0408 VEDÓ Attila : A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása a dualizmus idején..... 170
0391 SOM Krisztián: A német gyarmatok rendvédelmi erői..... 161.p.	0409 VEDÓ Attila : A Francia Nemzeti Csendőrség a két világháború között..... 185-197p.
0392 SUBA János: „Csendőralakulások” a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921 ..... 169p.	
0393 SZÉKELY Zoltán: Repülők és határok régen és ma..... 179p.	
0394 SZIKINGER István: A magyar rendvédelmi jog 1919-1944 ..... 187-198p.	
A tűzoltóság története XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz.	
A magyar rendvédelem, légiközlekedés, felderítés a XIX-XX. században XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34.sz.	
0395 BALOGH Péter : A magyar katonai rádiófelderítés története..... 15.p.	0410 BERKI Imre : A magyar polgári védelem történeti áttekintése..... 15.p.
0396 BODA József : A magyar katonai ejtőernyőzés 75 éve..... 27.p.	0411 BERKI Imre : A magyar Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai..... 25.p.
0397 BOTZ László : A Magyar Néphadsereg szerepvállalása a dél-vietnámi Nemzetközi Felügyelő és Ellenőrző Bizottság munkájában 1973-1975..... 41.p.	0412 GÖRBE Márk : Tűzvész és bányalég. Sorstragédiák megjelenítése FESZTY Árpád művészetében..... 35.p.
0398 FÓRIZS Sándor : Határprovokációk a magyar-jugoszláv államhatáron 1950-1951..... 47.p.	0413 HADNAGY Imre József : A magyar tűzoltó szervezetek története..... 43.p.
0399 HEGEDŰS Ernő - FRÖCHLICH Dávid : Katonai erők rendvédelmi szerepükben..... 55.p.	0414 KISS András : Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában..... 51.p.
	0415 LINDNER Gyula : Megjegyzések a Római Birodalom tűzvédelméhez..... 67.p.
	0416 OLASZ Lajos : A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években..... 75.p.
	0417 PARÁDI Ákos : Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945..... 85.p.

- 0418 **RÉTI Rezső** : *József főherceg a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke*..... 111.p.
- 0419 **SCHIMPF Gerard** : *A bécsi tűzoltóság 1683-1948*..... 119.p.
- 0420 **TÁTRAI Zsuzsanna** : *Szent Flórián ünnepe és a tűz szerepe a magyar néphagyományban*..... 125-130.p.

**A magyar rendvédelem
a kivételes hatalom időszakában
XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz.**

- 0421 **ARTNER Ramona** : *Az osztrák csendőrség 1848-1938*..... 15.p.
- 0422 **ARTNER Ramona** : *A bajor csendőrség a XX. század húszas éveiben*..... 23.p.
- 0423 **FORRÓ János** : *A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor*..... 31.p.
- 0424 **FRÖCHLICH Dávid — HEGEDŰS Ernő** : *Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a Magyar Királyi Csendőrség lovas szervezeti elemeinél*..... 43.p.
- 0425 **PARÁDI Ákos** : *Ludovikai indítvány a magyar csendőrség létrehozására*..... 51.p.
- 0426 **PARÁDI Ákos** : *Hivatás-történet gondozás a Magyar Királyi Csendőrségnél*..... 55.p.
- 0427 **PARÁDI József** : *A Császári Királyi Csendőrség Magyarországon*..... 61.p.
- 0428 **PARÁDI József** : *A dualizmuskori és a két világháború közötti Magyar Királyság határőrizete*..... 71.p.
- 0429 **PARÁDI József** : *A Magyar Királyi Vámőrség a polgári magyar állam rendvédelmi testülete*..... 81.p.
- 0430 **PARÁDI József**: *Határőrség, rendőrség, humán viszonyok a polgári magyar állam két világháború közötti időszakában*..... 99.p.
- 0431 **SUBA János**: *A Magyar Királyi Csendőrség és a terület-visszacsatolások*..... 119.p.
- 0432 **VEDÓ Attila** : *Rádió a Magyar Királyi Csendőrség szolgálatában*..... 131.p.
- 0433 **VEDÓ Attila** : *A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi fellépésének gyakorlata*..... 143.p.
- 0434 **VEDÓ Attila** : *A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918*..... 155-165.p.

25 év

**a magyar rendvédelem-történet szolgálatában
XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz.**

- 0435 **ERNYES Mihály**: *Rendvédelem, rendvédelem-történet (fogalmi és tartalmi megközelítés)*..... 15.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.15-38P

- 0436 **MAGASVÁRI Adrienn**: *Vám- és adószedők a magyar pénzügyi igazgatásban az államalapítástól a kiegyezésig*..... 39.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.39-46P
- 0437 **NYITRAI Endre**: *A szervezett bűnözés története*..... 47.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.47-62P
- 0438 **OLASZ Lajos**: *Légi szuverenitás és légi ellenőrző szolgálat a HORTHY-korszakban*..... 63.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.63-76P
- 0439 **PARÁDI József**: *A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület*..... 77.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.77-84P
- 0440 **SOM Krisztián**: *Az 1937 M magyar útlevél és nemzetközi összehasonlítása*..... 85.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.85-108P
- 0441 **B STENGE Csaba**: *A munkácsi rendőrség deffenzív és offenzív harcászati alkalmazása Kárpátalján 1939-ben*..... 109.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.109-116P
- 0442 **SZABÓ Andrea**: *A magyar pénzügyörképzés intézményi kereteinek fejlődése 1867-2011*..... 117.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.117-126P
- 0443 **SZABÓ Szilárd**: *Az Evidenzbüro. Az Osztrák-Magyar Monarchia felderítő szervezete 1850-1919.* 127.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.127-170P
- 0444 **VEDÓ Attila**: *A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése 1881-1918.* 171-190.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.171-190P

**Rendvédelem-történet
a rendvédelem szolgálatában
XXV.évf. (2015) 47-48-49-50.sz.**

- 0445 **BENCsik Péter** : *Rendőrség, politikai rendőrség Hód-mezővásárhelyen 1945 után*..... 15.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.15-20P
- 0446 **ERNYES Mihály** : *Nyomozás, vizsgálat, vizsgálóbíró*..... 21.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.21-44P
- 0447 **PARÁDI Ákos** : *Bosznia-Hercegovina csendőrsége az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában*..... 45.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.45-50P
- 0448 **RAVASZ István** : *A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi alkalmazásának szabályozása a HORTHY-korban, császári és királyi előzményekkel*..... 51.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.51-68P
- 0449 **SIMON F Nándor** : *A Belügyminisztérium szolgálati igazolványai 1953-1995*..... 69.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.69-80P
- 0450 **VEDÓ Attila** : *A Magyar Királyi Csendőrség közlekedési szolgálati ágának kialakulása és fejlődése*..... 81.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.81-94P
- 0451 **ZEIDLER Sándor**: *Testőrségi rendfokozatok a polgári magyar állam időszakában*..... 95-100.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.95-100P

**Magyar határőrizet a XIX-XX. században
XXVI.évf. (2016) 51.sz.**

- 0452 **BERKI Imre**: *A Határőrség Közvetlen Híradó Zászlóalja az 1956-os forradalom és szabadságharc sodrásában*..... 15.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.15-24P

- 0453 **PARÁDI József**: A Magyar Királyi Csendőrség a dualizmuskori Magyar Királyság határőrizetében 1891-1918.. 25.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.25-42P
- 0454 **PARÁDI József**: Határrendőrség a történelmi Magyarországon 1906-1918..... 43.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.43-56P
- 0455 **SOM Krisztián**: A magyar 1922 M útlevél 1922-1937..... 57.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.57-74P
- 0456 **SUBA János**: Erdély határvédelme 1940-1944..... 75.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.75-86P
- 0457 **VEDŐ Attila**: Csendőrök a dualista Magyarország kishatárforgalmának ellenőrzésében 1914-ig..... 87.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.87-108P
- 0458 **ZSIGOVITS László**: Vámosok és határőrök a határforgalom ellenőrzésében 1945-2007..... 109-140.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.109-140P
- Magyar rendvédelem a XIX-XX. században**
XXVI.évf. (2016) 52.sz.
- 0459 **HEGEDŰS Ernő**: Motorizáció a XX. századi magyar határőrizetben..... 15.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.15-52P
- 0460 **LÓRINCZI Dénes**: A háromszéki közbiztonság megszilárdítása a HABSBURG neoabszolutizmus időszakában... 53.p.
- 0461 **PARÁDI Ákos**: A CSERBA. (Csendőrlégénységi El-látásban Részesülők Betegsegélyző Alapja)..... 61.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.61-70P
- 0462 **PARÁDI József**: Az Evidenzbüro és a magyar határőrizet kapcsolata..... 71.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.71-82P
- 0463 **PARÁDI József**: Karhatalom a polgári magyar állam rendvédelmében..... 83.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.83-94P
- 0464 **SOM Krisztián**: Határforgalom ellenőrzés és külföldre utazás szabályozása Magyarországon az I. világháborúban..... 93.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.95138P
- 0465 **VEDŐ Attila**: A Magyar Királyi Csendőrség teendői a külföldiek ellenőrzésének szabály- és szervezetrendszerében 1881-1938..... 139-180.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.139-180P
- Rendvédelmi testületek és szabályozások a polgári magyar állam rendvédelmi modelljében**
XXVII.évf. (2017) 53.sz.
- 0466 **ESTÓK József**: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945..... 15.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.15-32P
- 0467 **PARÁDI József**: A magyar rendvédelem 1867-1918..... 33.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.33-52P
- 0468 **PARÁDI József**: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában..... 53.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.53-84P
- 0469 **SZIGETVÁRI Oszkár**: A fővárosi rendőrség detektívtestülete..... 85.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.85-96P
- 0470 **VERBOVSZKI Sándor**: Az eljárás lezárult — ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminálisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében..... 97.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.97-144P
- 0471 **VOLCSÁNYI Nikolett**: Személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XX. század elején szokatlan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél..... 145.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.145-160P
- 0472 **ZÉTÉNYI Zsolt**: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében..... 161-181.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.161-181P
- A 150 éves pénzügyőrség**
XXVII.évf. (2017) 54.sz.
- 0473 **ERDŐS Ákos**: A Vám- és Pénzügyőrség kábitószér-ellenes tevékenysége a rendszerváltást követő első évtizedben..... 15.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.54N.15-24P
- 0474 **MÉSZÁROS Balázs**: A Magyar Királyi Pénzügyőrség egyenruházata és felszerelése 1919-1944..... 25.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.54N.25-44P
- 0475 **PARÁDI Ákos**: A Magyar Királyi Pénzügyőrség teendői a katonai határőrizetre való áttérés időszakában..... 45.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.54N.45-58P
- 0476 **PARÁDI József**: A magyar rendvédelem 1919-1941..... 59.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.54N.59-92P
- 0477 **PARÁDI József**: Pénzügy a dualizmuskori magyar békehatárőrizetben..... 93.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.54N.93-106P
- 0478 **SZABÓ Andrea**: A Magyar Királyi Pénzügy-őrség rangrendszere 1867-1947..... 107.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.54N.107-126P
- 0479 **SZIGETVÁRI Oszkár**: Nyomozó tevékenység a Magyar Királyi Pénzügyőrségnél..... 127-140.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.54N.127-140P
- Magyar nemzetbiztonsági testületek a XIX-XX. században.**
XXVIII.évf. (2018) 55.sz.
- 0480 **BÓDINÉ Beliznai Kinga**: „Többet ésszel mint kézzel.” A Sárret csendbiztosa O'SVÁTH Pál..... 31.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.15-30P
- 0481 **LÓRINCZI Dénes**: Az Ojtozi-szoros 1886-ban..... 31.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.31-38P
- 0482 **OLASZ Lajos**: Az ejtóernyős elhárítás megszerzése Magyarország hadbalépését követően 1941-1942..... 39.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.39-57P
- 0483 **PARÁDI Ákos**: A Guardia Civil a XX. század első évtizedeiben..... 57.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.57-66P
- 0484 **PARÁDI József**: A polgári magyar állam határőrizete 1867-1941..... 67.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.67-88P
- 0485 **SZABÓ Szilárd**: Az osztrák-magyar katonai titkosszolgálat szervezeti és hatásköri változásai az I. világháború idején..... 87.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.87-94P
- 0486 **VINCZE Gábor**: Kötelességteljesítésért életfogytiglan..... 95-118.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.95-118P

A katonailag szervezett és a polgári fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmi modelljében

XXVIII.évf. (2018) 56.sz.

- 0487 **ERNYES Mihály:** Magyarországi rendőrségek a dualizmusban és a két világháború között..... 15p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.56N.15-52P
- 0488 **LÓRINCZ József:** A Csemegi-kódex és a javítóintézetek... 53p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.56N.53-60P
- 0489 **LÓRINCZ József:** Börtönügyünk a trianoni határok között a II. világháborúig..... 61.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.56N.61-70P
- 0490 **OLASZ Lajos :** A rendvédelmi erők harca a szovjet ejtőernyős partizánok ellen 1943. VIII. - 1944. VIII..... 71.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.56N.71-96P
- 0491 **PARÁDI József :**A magyar csendőrség és az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerző szervezetének az együttműködése 1891-1918..... 97.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.56N.97-130P
- 0492 **SUBA János :**A polgárőrség szervezése 1919-1921..... 131.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.56N.131-144P
- 0493 **VEDŐ Attila :** A Magyar Királyi Csendőrség költségvetése és gazdálkodása 1881-1941..... 145-166.p.
DOI : 10.31627/RTF.XXVIII.2018.56N.145-166P

Hósi halottak a magyar rendvédelmi testületeknél.

XXIX.évf. (2019) 57.sz.

- 0494 **ANDROVICZ Gábor:** A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség hősi halottjai a dualizmus korában... 15p.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.57N.15-26P
- 0495 **BERKI Imre:** A tűzoltóság hősi halottjai és emléküik ápolása..... 27p.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.57N.27-38P
- 0496 **DEÁK József:** Csehszlovákia megszállásának belügyi sajtóvisszhangja..... 39p.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.57N.39-48P
- 0497 **FÓRIZS Sándor:** A magyar határőrség és az 1968-as csehszlovákiai bevonulás..... 49p.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.57N.49-58P
- 0498 **SUBA János:** Az 1968. évi csehszlovákiai bevonulás magyar kontingensének térképeltatása..... 59p.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.57N.59-68P
- 0499 **SZABÓ Andrea:** A Magyar Királyi Pénzügyőrség I. világháborús hősi halottjai és az emléküik ápolása..... 69p.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.57N.69-84P
- 0500 **ZÉTÉNYI Zsolt:** A Szabadság téri szovjet hősi emlékmű ügye..... 85-111p.
DOI : 10.31627/RTF.XXIX.2019.57N.85-111P

100 éve államosították a magyar rendőrségeket.

XXIX.évf. (2019) 58.sz.

- 0501 **ERNYES Mihály:** A rendőrség államosítása elleni véleményekből..... 15p.
DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.15-28P
- 0502 **ERNYES Mihály:** A MROE, a MROSE és a MOR történetéből..... 29p.
DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.29-64P
- 0503 **FÓRIZS Sándor:** Halottak és hősi halottak a magyar határőrségeknél 1945-2007..... 65p.
DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.65-76P

0504 **OLASZ Lajos:** A Magyar Királyi Csendőrség részvétele a szovjet ejtőernyős partizánok elleni harcban 1944 szeptember – 1944 november.. 77.p.
DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.77-128P

0505 **PARÁDI József:** A magyar állami rendőrségek képzése 1872/1945..... 129.p.
DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.129-162P

0506 **SIMON F Nándor:** A magyar katonai rendészet szolgálati igazolványai a megalakulástól az ezredfordulóig..... 163.p.
DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.163-180P

0507 **SZIGETVÁRI Oszkár:** A fővárosi detektívtestület 1881-1923..... 181-194.p.
DOI : 10.12345/RTF.XXIX.2019.58N.181-194P

